This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

+ *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.

+ *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.

+ *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.

+ *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via `http://books.google.com`

435723

ETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN

EN ANDERE BESCHEIDEN

BETREFFENDE

DEN WATERSTAAT IN NEDERLAND,

MET AANTEEKENINGEN.

VROEGER BEWERKT DOOR

J. F. BOOGAARD,

thans verzameld en uitgegeven op last van

HET DEPARTEMENT VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID.

Zes en dertigste Vervolg:

WETTEN ENZ. MET AANTEEKENINGEN, 1899;
GEHEELEN EN NADERE AANTEEKENINGEN OP WETTEN ENZ., 1669—1898
ALPHABETISCH REGISTER OVER 1899.

'S GRAVENHAGE,
MARTINUS NIJHOFF.
1900.

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN

EN ANDERE BESCHEIDEN

BETREFFENDE

DEN WATERSTAAT IN NEDERLAND.

ZES EN DERTIGSTE VERVOLG.

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN

EN ANDERE BESCHEIDEN

BETREFFENDE

DEN WATERSTAAT IN NEDERLAND,

MET AANTEEKENINGEN.

VROEGER BEWERKT DOOR

J. F. BOOGAARD,

thans verzameld en uitgegeven op last van

HET DEPARTEMENT VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID.

Zes en dertigste Vervolg:

WETTEN ENZ. MET AANTEEKENINGEN, 1899;
BIJLAGEN EN NADERE AANTEEKENINGEN OP WETTEN ENZ., 1669—1898
ALPHABETISCH REGISTER OVER 1899.

'S GRAVENHAGE,
MARTINUS NIJHOFF.
1900.

NEW YORK
PUBLIC
LIBRARY

Gedrukt ter 's GRAVENHAAGSCHE BOEK- EN HANDELSDRUKKERIJ,
voorheen GEBR. GIUNTA D'ALBANI.

WET *van* 2 *Januari* 1899 (*Staatsblad n°.* 1), *houdende goedkeuring van de op* 4 *Februari* 1898, *te Brussel tusschen Nederland, Duitschland, België en Frankrijk gesloten overeenkomst betreffende de meting van binnenvaartuigen.*

Zie het Kon. besluit van 20 Juli 1899 (Staatsblad n°. 164), houdende bepalingen omtrent de meting van binnenvaartuigen.

WET *van* 2 *Januari* 1899 (*Staatsblad n°.* 13), *tot onteigening, ten name van het waterschap de Zandsloot, van eigendommen in de gemeente Achtkarspelen, noodig voor de verbetering van vaarten en waterlossingen en den aanleg van een weg in dat waterschap.*

Bij Kon. besluit van 4 Augustus 1899, n°. 38 zijn de perceelen aangewezen, gelegen in de gemeenten Kooten en Drogeham, die ten name van het waterschap voor bovengenoemde werken moeten worden onteigend.

WET *van* 2 *Januari* 1899 (*Staatsblad n°.* 14), *tot onteigening, ten name van het waterschap Eexterveen, van eigendommen in de gemeente Anlo, noodig voor den aanleg van een weg in dat waterschap.*

Bij Kon. besluit van 21 September 1899, n°. 16 zijn de perceelen aangewezen, die ten name van dit waterschap moeten worden onteigend.

KON. BESLUIT *van* 3 *Januari* 1899, *n°.* 65, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Groningen van* 15 *November* 1898:

n°. 13, *tot intrekking van het reglement voor het waterschap Onderwierum, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 10 *Sep-*

tember 1868, *n°.* 4, *en vaststelling van een nieuw reglement voor dat waterschap, en*

n°. 14, *tot wijziging van de grenzen van het waterschap de Munte, waarvan de oprichting en reglementeering is goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 18 *Maart* 1883, *n°.* 9, 4 *Februari* 1885, *n°.* 9, 14 *December* 1888, *n°.* 25 *en* 30 *December* 1896, *n°.* 51.

Zie Prov. bladen n°s 1 en 2.

KON. BESLUIT *van* 4 *Januari* 1899, *n°.* 22, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Overijssel van* 9 *November* 1898:

n°. 8*a*, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor de Dedemsvaart en de daartoe behoorende zijtakken en wijken, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 12 *December* 1888, *n°.* 25, *en*

n°. 8*b*, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor het kanaal van Almelo naar de Pruissische grenzen, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren.*

Zie Prov. bladen n°s 5 en 6.

KON. BESLUIT *van* 5 *Januari* 1899, *n°.* 39, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Noordbrabant van* 4 *November* 1898, *tot wijziging van het reglement van politie op het gebruik der openbare wegen in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 1 *Maart* 1890, *n°.* 18, 11 *Augustus* 1892, *n°.* 38, *en* 16 *Januari* 1897, *n°.* 22.

De Staten der provincie Noord-Brabant hebben besloten als volgt:

Art. 17, eerste lid van het reglement van politie op het gebruik der openbare wegen in de provincie Noord-Brabant, vastgesteld bij besluit van den 18den November 1889 (Provinciaal blad van 1890 N°. 195), wordt vervangen door het volgende:

Het vervoer op stoomtramwegen mag met geen grootere snelheid worden gedaan dan van 20 kilometer per uur.

KON. BESLUIT *van* 6 *Januari* 1899, *n°.* 7, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Drenthe van* 8 *November* 1898, *n°.* 10, *tot nadere wijziging van het reglement voor het waterschap Barger-Westerveen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 20 *December* 1883, *n°.* 25, 9 *September* 1887, *n°.* 21 *en* 20 *December* 1892, *n°.* 11.

Zie Prov. blad n°. 4.

KON. BESLUIT *van* 11 *Januari* 1899, *n°.* 16, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Groningen van* 15 *November* 1898, *n°.* 11, *tot wijziging van het reglement van politie betrekkelijk de tramwegen in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 18 *Januari* 1882, *n°.* 8 *en* 17 *December* 1890, *n°.* 25.

De Staten der provincie Groningen,

Op de voordracht van Gedeputeerde Staten van den 7 October 1898, n°. 97, 1e afdeeling, tot aanvulling en wijziging van het reglement van politie, betrekkelijk de tramwegen in de provincie Groningen, vastgesteld den 9 November 1881, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 18 Januari 1882, n°. 8, Prov. blad van 1882, n°. 8, gewijzigd bij Staten-besluit van den 18 November 1890, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 17 December 1890, n°. 25, Prov. blad n°. 87;

Besluiten onder Koninklijke goedkeuring:

1°. Artikel 3 van genoemd reglement aldus te lezen:

Bij het naderen van tramwagens zijn de bestuurders van andere rij- of voertuigen verplicht bij het ontmoeten of voorbijrijden zoodanig uit te halen, dat de tramwagens zonder oponthoud en ongehinderd hunnen weg kunnen vervolgen, terwijl ingeval de weg niet vrij is, de bestuurders van de tramwagens gehouden zullen zijn stil te houden totdat de weg vrij is.

2°. Artikel 5 aldus te lezen:

Het is verboden:

a. de spoorstaven of wissels van een tramweg te berijden met een rij- of voertuig, niet aan de onderneming van den tramweg toebehoorende, en voorzien van een of meer expresselijk tot het rijden op de spoorstaven of wissels ingerichte wielen of wielbanden;

b. op, bij of tusschen de spoorstaven of wissels van een tramweg eenig voorwerp, dat het verkeer belemmeren kan, of daaraan hinderlijk kan zijn, te plaatsen, te werpen, te laten vallen of neder te leggen.

[illegible] alinea toe te voegen.

[illegible] bedoelde voorwerpen waarmede de [illegible] 5 [illegible] zullen bij herhaling [illegible] worden verbeurd verklaard.

[illegible] 13 Januari 1899, n°. 13, [illegible] der Staten van Noordholland [illegible]

[illegible] wijziging van het reglement van bestuur voor [illegible] Ulantsoog, goedgekeurd bij Kon. besluiten [illegible] Augustus 1855, n°. 43, 30 Juli 1875, n°. 25 [illegible] November 1879, n°. 18;

[illegible] wijziging van het reglement voor het bestuur [illegible] Zijpe en Hazepolder, goedgekeurd bij Kon. be[illegible] van 8 December 1854, n°. 64, 3 Mei 1864, n°. [illegible] December 1875, n°. 26;

[illegible] wijziging van het reglement van bestuur voor den [illegible] Uitgeester- en Heemskerkerbroek, goedgekeurd [illegible] Kon. besluit van 26 Augustus 1868, n°. 12 en

[illegible] vaststelling van een reglement van bestuur voor [illegible] Binnendijkschen-, Overscheenschen-, Berger- en Meent[illegible] met intrekking van het reglement van bestuur voor den Binnendijkschen-, Overscheenschen- en Berger[illegible], goedgekeurd bij Kon. besluiten van 16 Augustus [illegible], n°. 13 en 2 Augustus 1887, n°. 21.

[illegible] n°. 5, 6, 7 en 8.

[illegible] van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijver[illegible] van 21 Januari 1899, n°. 149, Afdeeling Waterstaat, [illegible] afd., aan den Hoofdinspecteur en de beide Inspecteurs van den Rijkswaterstaat, betreffende de inrichting van Rijks[illegible]

[illegible] wordt de aandacht gevestigd op de eischen, welke met het [illegible] gebruik van motor-rijtuigen, waardoor de beteekenis der [illegible] als verkeersmiddel weder meer op den voorgrond treedt, [illegible] van de inrichting der wegen, hunne breedte, de wijze van [illegible] te stellen, en wordt de opdracht verstrekt dit onderwerp te [illegible] deswege de noodige onderzoekingen te doen, ook omtrent de beste [illegible] bedoelde eischen zouden zijn te bevredigen.

Aan het slot van dezen brief wordt medegedeeld, dat voorshands de versmalling van de verharde baan, welke sedert eenigen tijd voor sommige wegen is ter hand genomen, niet zal mogen worden voortgezet en dat daaromtrent derhalve aan de Hoofdingenieurs de noodige aanwijzingen zullen zijn te geven.

MISSIVE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 21 *Januari* 1899, *n°.* 150, *Afdeeling Waterstaat, 1e onderafd., aan den Commissaris der Koningin in Noordholland in zake heffing van recognitie voor uitwegen naar Rijkswegen.*

Naar aanleiding van Uw schrijven heb ik de eer U hierbij te doen toekomen afschrift van de dezerzijdsche circulaire van 17 Juli 1891, n°. 109 *).

In overeenstemming met het daarin nader ontwikkeld beginsel dat recognitie steeds zal geheven worden wanneer door werken van particulieren Rijkseigendom wordt ingenomen zonder dat daarvoor vergoeding wordt betaald, komt mij die heffing, ook waar het uitwegen geldt, wenschelijk voor.

Ik heb mitsdien de eer de aan het slot van Uw schrijven gestelde vraag of van elke vergunning tot het maken van een uitweg zonder onderscheid een recognitie zal behooren geheven te worden, bevestigend te beantwoorden.

KON. BESLUIT *van* 1 *Februari* 1899, *n°.* 24, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de benoeming van een hoofdingeland van Delfland.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door P. van Buijsen, landbouwer, wonende te Pijnacker, tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland van 19/24 September 1898, n°. 2, waarbij met vernietiging der beslissing van de Vereenigde Vergadering van Delfland van 3 Maart 1898, de op 26 Januari 1898 te Pijnacker in het 6de District van Delfland gehouden verkiezing van een Hoofdingeland is vernietigd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 18 Januari 1899, n°. 297;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 28 Januari 1899, n°. 177, afd. Waterstaat;

---

*) Zie 28e V. blz. 66.

Overwegende dat P. van Buijsen en J. Sonneveld Pzn., na zich [illegible] tot de Vereenigde Vergadering van Delfland te hebben [illegible] vernietiging te erlangen der op 26 Januari 1898 gehouden [illegible] tot benoeming van een Hoofdingeland van Delfland, op [illegible] 1898 van de beslissing der Vereenigde Vergadering in [illegible] zijn gekomen bij Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland en [illegible] gronden hebben gevraagd, dat, met vernietiging dier beslissing, [illegible] vernietigd zou worden de evengemelde verkiezing;

dat Gedeputeerde Staten bij hunne beslissing van 19/24 September [illegible] met vernietiging der beslissing van de Vereenigde Vergadering van Delfland, de gehouden verkiezing hebben vernietigd;

dat P. van Buijsen bij een blijkens poststempel op 7 October 1898 te [illegible] aangekomen verzoekschrift, bij Ons tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten in beroep gekomen, Ons verzocht heeft de voormelde [illegible] te vernietigen, op grond dat niet tot de stemming zijn toegelaten P. van Buijsen, Jhr. J. K. Hesselt van Dinter en C. Molenaar;

Overwegende dat artikel 56, 2e lid van het Reglement voor het Hoogheemraadschap van Delfland, recht van beroep tegen de uitspraken van Gedeputeerde Staten omtrent gehouden verkiezingen o. a. verleent aan de in het ongelijk gestelde ingelanden;

dat appellant en J. Sonneveld Pzn. de vernietiging der verkiezing hebben verzocht op de twee volgende gronden: 1°. het volgens hen ten onrechte niet tot de stemming toelaten van P. van Buijsen, Jhr. J. K. Hesselt van Dinter en C. Molenaar; 2°. (subsidiair) het volgens hen ten onrechte wel toelaten van A. Sonneveld om stem uit te brengen voor wijlen Johanna Criellaart;

dat Gedeputeerde Staten zich niet met den eersten, maar wel met den tweeden grond vereenigd hebbende, des appellants verzoek, om de verkiezing nietig te verklaren, hebben ingewilligd, zoodat apellant niet kan gezegd worden in het ongelijk te zijn gesteld;

dat derhalve appellant, die van Ons verzoekt vernietiging der reeds door Gedeputeerde Staten vernietigde verkiezing, in zijn beroep niet-ontvankelijk moet worden verklaard;

Gezien het Reglement van het Hoogheemraadschap van Delfland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

den appellant niet-ontvankelijk te verklaren in het ingesteld beroep.

Onze Minister enz.

WET *van* 8 *Februari* 1899 (*Staatsblad n°.* 65), *tot vaststelling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1899.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens de artikelen 123 en 124 der Grondwet, de algemeene begrooting jaarlijks moet worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Het IXde hoofdstuk der begrooting van de Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1899, betreffende het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid, wordt vastgesteld als volgt:

Iste AFDEELING.

Kosten van het Departement.

Art. 1. Jaarwedde van den Minister.	*f* 12,000.00	
2. Jaarwedden van den secretaris-generaal en van de verdere ambtenaren en bedienden, benevens schrijfloonen .	125,100.00	
3. Bureel- en lokaalbehoeften en drukwerk	14,600.00	
4. Reiskosten	400.00	
		f 152,100.00

IIde AFDEELING.

Waterstaat.

A. Algemeene Zaken.

5. Kosten van commissiën, met inbegrip van het drukken van verslagen en van reiskosten	*f* 3,000.00	
6. Exploten en proceskosten . . .	1,000.00	
7. Druk- en bindwerk, alsmede advertentiën en daarmede in verband staande uitgaven	23,000.00	
8. Telegraphische berichten . . .	6,000.00	
9. Opnemingen, peilingen en proefnemingen, niet betrekking hebbende op in uitvoering zijnde werken; aankoop, herstel en berging van instrumenten .	4,000.00	

[illegible]

... het personeel ... eigendommen ... [illegible]

... onderhoud en ... werken.

... op kanalen ... materieel | 20,000,00

... daarmede ... | 1,000,00

... daarmede in ... | 12,000,00

21. Onderzoek naar den waterstaatkundigen toestand des lands, met inbegrip van reiskosten	ƒ 7,000.00
22. Onderhoud, herstel en vernieuwing der verkenmerken van het herziene Amsterdamsche peil en van de nauwkeurigheidswaterpassing . . .	250.00
23. Buitengewone correspondentie bij ijsgang en hoog opperwater, met inbegrip van reiskosten	5,000.00
24. IJsopruiming, met inbegrip van reiskosten	65,000.00
25. Toelage aan den inspecteur voor de Rijnvaart	500.00
26. Toelage aan den ontvanger der directe belastingen enz. te Lobith voor de samenstelling der statistieke gegevens voor de Rijnvaart	600.00
27. Meten en ijken van Rijnschepen, met inbegrip van belooning der ijkcommissarissen en van reiskosten . . .	1,800.00
28. Belooning der commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart te Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht . .	5,000.00
29. Verbetering der rivieren de Rijn en de Lek; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven	212,922.00
30. Verbetering van de rivier de Waal; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven . .	272,504.00
31. Verbetering van de rivier de IJssel; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven . .	111,000.00
32. Verbetering van de rivier de Merwede en van de Killen; onderhoud en herstel van de rivierwerken; on-	

derhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven . . . . . f 235,042.00

33. Verbetering van de Dordtsche waterwegen; onderhoud en herstel van de rivierwerken; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven 70,460.00

34. Verbetering, onderhoud en herstel van het Hollandsch Diep en het Haringvliet 84,500.00

35. Verbetering, onderhoud en herstel van de rivier de Maas in Limburg, Noordbrabant en Gelderland; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven 307,496.00

36. Verleggen van de uitmonding der rivier de Maas, ingevolge de wet van 26 Januari 1883 (Staatsblad n°. 4), met alle daarmede in verband staande werken en uitgaven, niet in een of meer der vijf volgende artikelen begrepen . 670,000.00

37. Bezoldiging van het personeel bij de uitvoering van de werken sub art. 36 genoemd (daaronder niet begrepen de ambtenaren van het korps van den waterstaat en buitengewone opzichters bij de werken en leveringen), alsmede schrijfloonen. 20,000.00

38. Bureel- en lokaalbehoeften, kaarten, instrumenten enz. ten behoeve van het werk, genoemd sub art. 36 . . . 6,500.00

39. Reiskosten van het personeel bij het werk, genoemd sub art. 36 . . . 6,000.00

40. Uitbakenen, waterpassen, het doen van opnemingen en het opmaken en aankoopen van grondteekeningen en plans, met inbegrip van arbeidsloon, uittreksels van plans en liggers, aanschaffen van werktuigen, bakens, piketten en verdere benoodigdheden en het in

werking houden eener stoomboot, ten behoeve van het werk, genoemd sub art. 36 . . . . . f 8,000.00

41. Bouw van eene brug te Heusden, en daarmede in verband staande uitgaven 14,500.00

42. Onderhoud en herstel van de werken voor het verleggen van de Maasmonding en der werken en vaargeul op de Donge, alsmede het in werking houden van de bemalingswerktuigen en de bediening van de veren tot de Nieuwe Maasmonding behoorende 99,384.00

43. Onderhoud van de kribben in de Dintel bij Dinteloord 100.00

44. Onderhoud, herstel en verbetering van de werken van den waterweg van Rotterdam naar zee, langs de Nieuwe Maas, het Scheur en aan den Hoek van Holland; verbetering van de Nieuwe Maas beneden de Oostpunt van Rozenburg; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven 654,820.00

45. Onderhoud, herstel en verbetering van de werken van den Hollandschen IJssel, met de verdieping van de rivier beneden Gouda, en daarmede in verband staande uitgaven 17,168.00

46. Onderhoud, herstel en verbetering van de Lingewerken, en daarmede in verband staande uitgaven 2,500.00

47. Onderhoud, herstel en verbetering van het Zwarte Water, en daarmede in verband staande uitgaven . . 4,500.00

48. Onderhoud, herstel en verbetering van het Zwolsche Diep, en daarmede in verband staande uitgaven . . 31,000.00

49. Onderhoud, herstel en verbetering van de Vecht in Overijssel, en daarmede in verband staande uitgaven 245,000.00

50. Onderhoud, herstel en verbete-

[illegible]

[illegible] strandpalen [illegible] ver[illegible] Zuidbeveland . [illegible]

[illegible] en verbete- [illegible] versen, helm- [illegible] nderhoud, verbe- [illegible] van peilschalen : [illegible] Urk en Marken, [illegible] staande uit- [illegible] land 340,160.00

[illegible] de verdediging [illegible] zeekust in de provincie [illegible] usschen de Heldersche [illegible] zeeweringen, ingevolge [illegible] 15 Juli 1898 (Staatsblad [illegible] 300,000.00

[illegible] nderhoud, herstel en verbete-

ring van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; havens te Veere, Vlissingen en de binreede van Brouwershaven; zeeweringen, enz. te Vlissingen en Veere; werken te Bath, te Brouwershaven en aan de Oude Hoeve; contre-escarpe te Tholen; herstelling en onderhoud van de peilschalen te Bruinisse, Brouwershaven, Bath, aan de Wielingen, te Borssele, Oost-Beveland en Westkapelle, en daarmede in verband staande uitgaven in Zeeland . . . . ƒ 46,128.00

58. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen; zeeweringen en duinbeplantingen op Ameland, Schiermonnikoog, Nieuwezijlen, Friesche sluis te Zoutkamp, Munnikezijl, Ezumazijl, Oostmahorn, Holwerd, van den Koudumer Slaperdijk, de Molkwerumerzijl en den Statendijk, en daarmede in verband staande uitgaven in Friesland 26,000.00

59. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Overijssel 22,596.00

60. Onderhoud, herstel en verbetering van de zee- en oeverwerken, helm- en stroobeplantingen; onderhoud, verbetering en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Groningen 14,500.00

61. Verbetering van de Slenk, zijnde het buitendijksch vaarwater tusschen Zoutkamp en het Dokkumerdiep. . . 7,000.00

62. Bijdrage in het tekort der uitgaven voor zeewering en oevervoor-

[illegible] van de [illegible] polders in [illegible] Zeeland, volgens de wet [illegible] Staatsblad n° [illegible] [illegible]

[illegible] Vergrijpen en bergen van wrak- [illegible] en andere voor [illegible] onderlijke voorwerpen, [illegible] in verband staande uit- [illegible] 30,000.00

[illegible] onderhoud, herstel en verbete- [illegible] de havens en hare toegangen, [illegible] begrepen de rivierwerken bij [illegible] Moerdijk en Willemstad; [illegible] herstel en vernieuwing van [illegible] en daarmede in verband [illegible] uitgaven in Noordbrabant . . 10,000.00

[illegible] onderhoud, herstel en verbete- [illegible] de havens en hare toegangen, [illegible] begrepen het Krabbersgat; [illegible] herstel en vernieuwing van [illegible] en daarmede in verband [illegible] uitgaven in Noordholland . . 42,042.00

[illegible] onderhoud, herstel en verbete- [illegible] de havens en hare toegangen, [illegible] begrepen de aanleg- en los- [illegible] de Isabella-sluis en het post- [illegible] onderhoud, her- [illegible] van peilschalen, en [illegible] staande uitgaven [illegible] 14,532.00

[illegible] onderhoud, herstel en verbete- [illegible] de havens en hare toegangen, [illegible] begrepen de zeewerken te [illegible] onderhoud, her- [illegible] van peilschalen, en [illegible] staande uitgaven [illegible] 41,480.00

[illegible] herstel en verbete- [illegible] de havens en hare toegangen; [illegible] en vernieuwing van [illegible] en daarmede in verband [illegible] uitgaven in Overijssel . . . 3,200.00

[illegible] herstel en verbete-

ring van de havens en hare toegangen; onderhoud, herstel en vernieuwing van peilschalen, en daarmede in verband staande uitgaven in Groningen . . . f 64,500.00

70. Onderhoud, herstel en verbetering van het Merwedekanaal met het Zederikkanaal, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 162,718.00

71. Onderhoud, herstel en verbetering van de Zuid-Willemsvaart, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven . 134,321.20

72. Aanleg, onderhoud en bediening van telegraphische verbindingen, meubilair en verder materieel 14,020.00

73. Onderhoud, herstel en verbetering van de gekanaliseerde Dieze, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 8,272.00

74. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal van den IJssel bij Dieren langs Apeldoorn naar den IJssel bij Hattem, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 17,126.00

75. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal door Voorne, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 45,660.00

76. Onderhoud, herstel en verbetering van sluizen en bruggen op den waterweg van Amsterdam naar Rotterdam, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 8,000.00

77. Onderhoud, herstel en verbetering van het Noordhollandsch kanaal, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 131,516.00

78. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal van Amsterdam naar de Noordzee, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven, met inbegrip van de verlichting op de Noordzeehoofden 406,438.00

ziening va[illegible]	[illegible]aven- en	
de provin[illegible]	[illegible]volge de	
van 19[illegible]	[illegible] n°. 98)	f 459,480.00
63. [illegible]	[illegible] erbete-	
ken en [illegible]	[illegible], en	
de sch[illegible]	[illegible] en uit-	
met [illegible]	. . .	600.00
gaven [illegible]	[illegible] erbete-	
64 [illegible]	[illegible]sterdam	
ring [illegible]	[illegible]elijke	
da[illegible]	. . .	8,600.00
d[illegible]	[illegible] verbete-	
m[illegible]	[illegible] Spaarne,	
p[illegible]	[illegible] werken en	
[illegible]	. . .	600.00
	[illegible] en verbete-	
	[illegible] Ter-Neusen,	
	[illegible] werken en	
	. . .	104,678.00
	[illegible] kanaal van	
	[illegible] gevolge over-	
	[illegible] 29 Juni 1895,	
	[illegible] voor het met	
	[illegible] personeel. .	1,000,000.00
	[illegible] en verbete-	
	[illegible] Sluis naar	
	[illegible]lijke werken	
	[illegible] op Neder-	
	. . . .	300.00
	[illegible] en verbete-	
	[illegible] Zuid-Beveland,	
	[illegible] werken en	
	. . . .	88,336.00
	[illegible] en verbete-	
	[illegible] Walcheren,	
	[illegible] werken en	
	. . . .	106,568.00
	[illegible] en verbete-	
	[illegible] Dokkum naar	
	[illegible] Kolham, de	
	[illegible]derbrug en de	
	[illegible]elijk kanaal-	

boord van de Munnikezijlsterrijt, het Wijd der Linde, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven . . . . . f 9,330.00

89. Onderhoud en werking van de stoomwerktuigen van het Noord-Willemskanaal, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 13,000.00

90. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal het Meppelerdiep, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 9,864.00

91. Onderhoud, herstel en verbetering van de Willemsvaart in Overijssel, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 9,584.00

92. Onderhoud, herstel en verbetering van het Veenhuizerkanaal, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven . 25,824.00

93. Onderhoud, herstel en verbetering van de Drentsche Hoofd- en Beilervaarten, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven 33,000.00

94. Onderhoud, herstel en verbetering van het Noorderkanaal of de Noordervaart in Limburg en het zijkanaal naar de Maas in de richting tusschen Neer en Kessel, en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven . . 5,220.00

95. Onderhoud, herstel en verbetering van het Geldernsche Nierskanaal, en daarmede in verband staande uitgaven 700.00

96. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordbrabant 60,532.00

97. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Gelderland 122,992.00

[illegible] Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Zuidholland . . . [illegible]

[illegible] Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Noordholland . . . [illegible]

100. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Zeeland . . . . . [illegible]

101. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Utrecht 43,016.00

102. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Friesland 59,090.00

103. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Overijssel 106,168.00

104. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Groningen 19,256.00

105. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Drenthe 16,996.00

106. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij

behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Limburg	*f* 41,668.00
107. Onderhoud, herstel, verbetering, vernieuwing en bediening van veren en schipbruggen en daarbij behoorende voorwerpen, en daartoe betrekkelijke uitgaven	63,530.00
108. Subsidiën voor onderwerpen, waarvoor reeds bij de laatstvoorgaande begrooting bijdragen zijn toegestaan .	243,700.46
109. Bijdrage aan de gemeenten Vries en Peize in de kosten van aanleg van een straatweg van Vries, over Donderen, Bunne, Winde en de Pol, naar Peize	16,200.00
110. Bijdrage aan de provincie Noordbrabant in de kosten van aanleg van een straatweg van Zundert naar de Belgische grens	21,558.00
111. Bijdrage aan de gemeente Haaksbergen in de kosten van aanleg van een straatweg van Haaksbergen naar de Duitsche grens	15,526.00
112. Bijdrage aan het waterschap Havelte in de kosten van verbetering der Oude vaart	22,000.00
113. Restant der bijdrage voor de doortrekking van de Hoogeveensche vaart naar de Pruissische grenzen in de richting van het kanaal naar Meppen	5,500.00
114. Nieuwe subsidiën	2,000.00

C. Landsgebouwen.

115. Jaarwedden van de beide Rijksbouwmeesters, alsmede jaarwedden en toelagen van het verder vaste personeel, belast met het toezicht op de landsgebouwen en op de bij de Departementen van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Financiën in gebruik zijnde gebouwen	36,275.00

96. Onderh
ring van wege
behoorende w
daarmede in
in Zuidholla
97. Ond
ring van w
behoorende
daarmede
in Noordh
100.
ring van
behoore
daarme
in Zeel
101
ring v
behoo
daar
in U
1
rin
bel
da
in

[illegible]

Kamer der Staten-Generaal
[illegible] en bewaking
[illegible] in gebruik . . .
[illegible] van het onderzoek
[illegible] van de Grafelijke
[illegible] te 's-Graven-
hage . . . . . .

b. Spoorwegen.

[illegible] van den Rand en
het verder [illegible] voor het toezicht
op de [illegible] 101.075.00
[illegible] . 14.900.00
[illegible] voor
[illegible] 12.900.00
[illegible] van den Rijks-
[illegible] adjunct-Rijks-
[illegible] Maatschappij tot
[illegible] en bij
[illegible] Spoorwegmaat-
[illegible] 3,000.00
[illegible] van de
[illegible] . . . 400.00
[illegible] internationale
[illegible] congressen . 100.00
[illegible] Nederland in de
[illegible] bureel

te Bern voor spoorwegvervoer . . .	f 800.00
130. Vernieuwen van den kaaimuur langs de spoorweghaven te Feijenoord	130,000.00
131. Brug over den IJssel bij Westervoort	1,100,000.00
132. Uitbreiding van het station 's Hertogenbosch, met inbegrip van eene nieuwe en hoogere Diezebrug. . . .	2,800.00
133 Uitbreiding van het station en van het hoofdgebouw op het station Hengelo	300,000.00
134. Wijziging van het goederenstation te Nijmegen	74,100.00
135. Vernieuwing van de westelijke viaduct te Amsterdam	30,000.00
136. Goederenstation van den Hollandschen IJzeren Spoorweg in de Stadsrietlanden te Amsterdam	142,800.00
137. Station van den Staatsspoorweg van Amersfoort naar Nijmegen, te Amersfoort	264,000.00
138. Spoorweg ter verbinding van het gemeenschappelijk station van den Staatsspoorweg en den Hollandschen IJzeren Spoorweg aan de Delftsche poort te Rotterdam met het station van den spoorweg van Utrecht naar Rotterdam te Rotterdam, met afbuigingen in de richting naar Schiedam en naar Capelle.	600,000.00
139. Uitgaven, voortvloeiende uit artikel 10, sub 1°., 2°., 3°. en 5°., der overeenkomsten van 21 Januari 1890, goedgekeurd bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134)	40,000.00
140. Uitgaven, voortvloeiende uit art. 20, al. 7, der overeenkomsten van 21 Januari 1890, goedgekeurd bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134).	100,000.00
141. Uitgaven, voortvloeiende uit de toepassing van art. 15 der wet van 9 April 1875 (Staatsblad n°. 67) . . .	25,000.00
142. Renten over het jaar 1899 aan	

België uit te keeren, van de kosten van werken tot uitbreiding van het station Esschen, ingevolge regeling met de Belgische Regeering getroffen, tot uitvoering van art. 17 der, voor zooveel noodig, bij de wet van 23 April 1880 (Staatsblad n°. 63) bekrachtigde overeenkomst van 31 October 1879 . . . . . *f* 4,800.00

143. Uitkeering aan België voor de exploitatie der gedeelten van den spoorweg van Tilburg naar Turnhout, gelegen op door Nederlandsch grondgebied ingesloten, tot Belgisch grondgebied behoorende perceelen, vastgesteld in art. VII, 2de lid, van de bij de wet van 2 April 1898 (Staatsblad n°. 81) goedgekeurde overeenkomst met België van 23 April 1897 . . . . . 960.00

144. Kosten van het in voldoenden staat van onderhoud brengen der krachtens de wet van 2 April 1898 (Staatsblad n°. 81) van België overgenomen Nederlandsche gedeelten der spoorweglijnen van Tilburg naar Turnhout; van Antwerpen naar de Pruissische grens in de richting van Gladbach; van Hasselt naar Maastricht; van Maastricht naar Aken en van Maastricht naar Luik, ingevolge art. 8 der bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134) goedgekeurde overeenkomst met de Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen 150,000.00

145. Jaarwedde van den Rijkscommissaris voor de gesubsidieerde tramwegen 2,000.00

146. Bureel- en reiskosten van den hierboven genoemden ambtenaar. . . 500.00

147. Subsidiën voor den aanleg van stoomtramwegen van Schagen naar Wognum; van Veghel over Eindhoven naar de Belgische grens; van Rotter-

dam naar de Hoeksche Waard; van Oldenzaal naar Denekamp en van Oldenzaal naar de Pruissische grens in de richting van Gronau; van Brouwershaven naar Steenbergen met tramwegwerken tot aansluiting van de haven nabij Numansdorp aan den stoomtramweg van Zuid-Beijerland naar Rotterdam; van Joure naar Lemmer, en van Nijkerk over Barneveld naar Ede . . . . . f 300,000.00

148. Stortingen op door den Staat genomen aandeelen in het maatschappelijk kapitaal der Noordooster-locaalspoorwegmaatschappij 400.000.00

149. Subsidie in de kosten van aanleg van eene haven te Lemmer ten behoeve van den stoomtramweg Joure—Lemmer 16,000.00

150. Aanleg van eene haven te Numansdorp met daartoe behoorende uitgaven, in verband met den in aanleg zijnden stoomtramweg Zuid-Beijerland-Rotterdam. 200,000.00

151. Aanleg van havens aan het Zijpe, met daartoe behoorende uitgaven, in verband met de aan te leggen stoomtramwegen van Zijpe naar Brouwershaven en van den Willempolder naar Steenbergen 180,000.00

——— f 13,988,954.06

IIIde AFDEELING.

Handel en Nijverheid.

A. Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut.

152. Reiskosten der leden en van den secretaris van het college van curatoren; onkosten op de vergaderingen; bureelkosten; schrijf- en drukloonen;

van eene commissie voor de mijnen. .	*f* 6,000.00
164. Jaarwedde van den ingenieur.	2,000.00
165. Opnemingskosten. Reiskosten .	800.00

E. Verschillende uitgaven.

166. Raad van tucht; bureel- en lokaalbehoeften; schadeloosstelling van getuigen, van den secretaris en den bode; vacatiegelden en reiskosten . .	2,000.00
167. Examens ter verkrijging van diploma's als stuurman en als machinist aan boord van koopvaardijschepen . .	12,500.00
168. Toezicht op den doortocht en het vervoer van landverhuizers, alsmede belooning aan de secretarissen van de daartoe aangestelde commissiën . . .	6,300.00
169. Subsidie aan de Zuidhollandsche Maatschappij tot redding van schipbreukelingen	7,500.00
170. Ondersteuning van personen die schipbreukelingen hebben gered of getracht te redden, alsmede van hunne nagelaten betrekkingen	1,000.00
171. Onderhoud van de reddingkaap op »Onrust« en van de gebouwtjes voor schipbreukelingen op Vlieland en Terschelling (Boschplaat). Verlichting en toezicht	350.00
172. Kosten van seinstations en seinmiddelen van den stormwaarschuwingsdienst	2,000.00
173. Telegraphische verbindingen voor de kustwacht; vergoeding voor buitengewone diensten van telegraafpersoneel, alsmede reiskosten	17,000.00
174. Gebouw voor strandvonderij op Terschelling.	200.00
175. Jaarwedden, reis- en verplaatsingskosten, alsmede onderscheidingsteekenen van den commandant en van de beambten van het korps geleiders tot het vervoer van ontplofbare stoffen. .	6,000.00

176. Verslagen, berichten, verordeningen en advertentiën betreffende nijverheid, handel en zeevaart	*f* 3,000.00	
177. Subsidiën, toelagen en verdere uitgaven in het belang van handel, scheepvaart en nijverheid, alsmede kosten van desbetreffende commissiën . .	1,000.00	
178. Subsidie aan de vereeniging »Het Buitenland«	4,500.00	
179. Bijdrage van Nederland in de kosten der Internationale Vereeniging tot uitgave van douanetarieven . . .	2,050.00	
180. Derde gedeelte van een subsidie tot een bedrag van ten hoogste *f* 300.000, aan de centrale commissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 6 Februari 1897, n°. 13, tot inrichting van de afdeelingen van Nederland en zijne koloniën en tot behartiging van de belangen der inzenders in die afdeelingen op de in 1900 te Parijs te houden Wereldtentoonstelling	100,000.00	
		f 358,695.00

IVde AFDEELING.

Arbeid en Fabriekswezen.

A. Stoomwezen.

181. Jaarwedden van het personeel	*f* 40,400.00	
182. Bureel-, reis-, verplaatsings- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijks dienst. Werktuigen, gereedschappen en boekwerken	22,100.00	
183. Kosten van de commissie, ingesteld krachtens art. 7 der Stoomwet.	100.00	

B. Toezicht, bedoeld bij de Veiligheidswet en bij de Arbeidswet.

184. Jaarwedden van de inspecteurs en de adjunct-inspecteurs van den arbeid.	37,500.00	

185. Jaarwedden van de bureelambtenaren, toegevoegd aan de inspecteurs van den arbeid . . . . . f 11,100.00

186. Bureel-, reis-, verplaatsings- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijks dienst. Werktuigen, gereedschappen en verdere uitgaven ten dienste van het toezicht 25,000.00

C. Hinderwet.

187. Kosten, vallende op de uitvoering van de Hinderwet. 2,500.00

D. Kamers van arbeid.

188. Kosten, vallende op de uitvoering van de wet op de Kamers van arbeid. 15,000.00

E. Verschillende uitgaven.

189. Verslagen, berichten en advertentiën betreffende arbeid- en fabriekswezen, de Kamers van arbeid en de spaar- en leenbanken 4,000.00

190. Subsidie ten behoeve van een museum van voorwerpen ter voorkoming van ongelukken en ziekten in fabrieken en werkplaatsen 5,000.00

——————— f 162,700.00

Vde AFDEELING.

Posterijen.

A. Hoofdbestuur.

191. Jaarwedden van den directeur-generaal en van het personeel bij het hoofdbestuur, en van de bij het hoofdbestuur gedetacheerde ambtenaren. Toe-

lagen, schrijfloonen en daggelden . . f 196,900.00
192. Bureel- en lokaalbehoeften en drukwerk 18,675.00
193. Reis- en verplaatsingskosten . 2,500.00

B. Postdienst.

194. Jaarwedden en toelagen van het vaste personeel. . f 3,566,400.00
waarvan wordt overgebracht op art. 224 voor aandeel der Rijkspostspaarbank . . . 36,000.00
—— f 3,530,400.00
195. Belooning of vergoeding voor vervanging en hulp 150,000.00
196. Reis- en bureelkosten van de inspecteurs; vergoeding aan ambtenaren bij dienst onder buitengewone omstandigheden of bij tijdelijke uitbreiding . 6,300.00
197. Reis-, verhuis- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van 's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden 23,400.00
198. Vervoer, ook van bestellers. Schadeloosstelling aan aannemers van vervoer 1,115,300.00
199. Vergoeding van vracht aan spoorwegondernemingen, ingevolge art. 8 der wet van 21 Juni 1881 (Staatsblad nº. 70). 540,000.00
200. Stichting van nieuwe postgebouwen te Amsterdam 15,800.00
201. Gebouwen, de stichting van die bedoeld in het vorig artikel, uitgezonderd. Vergoeding voor huur 144,000.00
202. Kantooronkosten bij abonnement; vervaardiging van postzegels en andere geldswaardige stukken; uniformkleeding van beambten; verder materieel en arbeidsloon 556,600.00

203.	Aandeel in de kosten van het nternationaal bureel der Algemeene 'ostvereeniging te Bern.	*f* 1,400.00
204.	Schadevergoeding voor verloren eraakte brieven en pakketten of voor eschadiging	2,000.00

C. Telegraafdienst.

205.	Jaarwedden en verdere belooningen van het vaste personeel . . .	1,242,800.00
206.	Jaarwedden en belooningen van ijdelijk personeel.	70,900.00
207.	Reis- en bureelkosten van de inspecteurs	850.00
208.	Reis-, verhuis- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van ijwielen bij reizen ten behoeve van s Rijks dienst; overvaart-, tol- en brugelden.	24,300.00
209.	Telegraaf- en telephoonlijnen n geleidingen, met uitzondering van etgeen in het volgend artikel begrepen is	275,000.00
210.	Uitbreiding van het intercommunale telephoonnet.	472,000.00
211.	Stichting van een nieuw telegraafkantoor te Amsterdam	7,900.00
212.	Gebouwen, de stichting van et hoofdkantoor te Amsterdam uitgeonderd	47,000.00
213.	Toestellen; vervaardiging van elegramzegels; uniformkleeding van beambten; kantooronkosten bij abonnement; verder materieel en arbeidsloon.	154,300.00
214.	Aandeel in de kosten van het Internationaal bureel te Bern	1,000.00

D. Vereenigde post- en telegraafdienst.

215.	Jaarwedden en verdere belooningen van het vaste personeel . . .	1,698,500.00
216.	Belooning of vergoeding voor	

vervanging en hulp	f 49,000.00
217. Reis- en bureelkosten van de inspecteurs	13,500.00
218. Reis-, verhuis- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van 's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden.	40,050.00
219. Gebouwen. Vergoeding voor huur	236,000.00
220. Kantooronkosten bij abonnement; uniformkleeding voor beambten; verder materieel en arbeidsloon, niet uitsluitend voor post- of voor telegraafdienst.	106,000.00
E. Vereenigde posten.	
221. Dekking van tekorten in de kassen.	1,000.00
222. Proceskosten en kosten van commissiën	*Memorie.*
223. Onderstandsgelden, schadeloosstellingen en gratificatiën. Tegemoetkomingen, bestemd om zonder korting op het pensioen daarnevens te worden genoten, aan eervol ontslagen ambtenaren, vóór 1 Juli 1873 in tijdelijken dienst geweest.	7,500.00
F. Rijkspostspaarbank.	
224. Jaarwedden van het vaste personeel. Aandeel in de jaarwedden van de ambtenaren der posterijen, volgens art. 194. Toelagen	152,750.00
225. Belooning van tijdelijk personeel	28,500.00
226. Reis- en bureelkosten. Presentiegelden.	1,600.00
227. Gebouwen	215,300.00
228. Verder materieel en arbeidsloon	28,000.00
229. Vergoeding voor portvrijdom aan de schatkist	75,000.00
	f 11,252,025.

VIde AFDEELING.

Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën enz.

230. Pensioenen, daaronder begrepen uitkeeringen aan veroordeelde gepensionneerden bij ontslag uit de gevangenis of Rijkswerkinrichting	f 460,000.00	
231. Geneeskundig onderzoek voor de toekenning van pensioen, alsmede teruggave van bijdragen voor pensioen.	1,000.00	
232. Persoonlijke toelagen aan ambtenaren als vergoeding voor het verlies van het genot van kanselarij-leges . .	9,757.00	
233. Wachtgelden	19,000.00	
234. Toelagen aan eervol ontslagen ambtenaren bij den aanleg van Staatsspoorwegen	59,000.00	
235. Pensioenen, bedoeld in de artt. 7 en 8 der overeenkomst tusschen den Staat en de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, dd. 30/31 October 1896, bekrachtigd bij de wet van 7 December 1896 (Staatsblad n°. 197), betreffende personeel, weleer in dienst bij de voormalige Nederlandsche Rhijnspoorwegmaatschappij	6,300.00	
236. Toelagen, schadeloosstellingen en gratificatiën.	6,000.00	
		f 561,057.00

VIIde AFDEELING.

Onvoorziene behoeften.

237. Onvoorziene uitgaven, daaronder begrepen vorderingen over afgesloten dienstjaren	f 60,000.00	
		f 60,000.00
		f 26,535,531.06

Zes en twintig millioen vijfhonderd vijf en dertig duizend vijfhonderd een en dertig gulden zes cent.

Art. 2. Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der artikelen 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 98, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 124, 125, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 136, 137, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 150, 151, 152, 154, 155, 157, 158, 159, 160, 162, 163, 163*bis*, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 182, 183, 186, 187, 188, 189, 192, 193, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 201, 202, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 216, 217, 218, 219, 220, 221, 225, 226, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 233, 234 en 235 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk, ontoereikend wordt bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van het tweede lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 (Staatsblad n°. 40), door overschrijving uit artikel 237 van dat hoofdstuk worden aangevuld. Uit dat artikel kan mede worden overgeschreven op de artikelen 148 en 222.

Voorts kan nog worden overgeschreven tusschen de artikelen 147, 149, 150 en 151; tusschen de artikelen 194, 205 en 215; tusschen de artikelen 195, 206 en 216; tusschen de artikelen 196, 207 en 217; tusschen de artikelen 197, 208 en 218; tusschen de artikelen 201, 212 en 219; tusschen de artikelen 202, 213 en 220; tusschen de artikelen 194 en 195; tusschen de artikelen 200 en 211; tusschen de artikelen 205 en 206; tusschen de artikelen 215 en 216, en tusschen de artikelen 224 en 225.

Art. 3. Op artikel 237 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk worden aangewezen de tot het dienstjaar 1899 behoorende uitgaven, welke het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid betreffen, hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van dat hoofdstuk, en moeten dienen ter voorziening in de behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten enz.

Eene verhooging en aanvulling van deze begrooting is bekrachtigd bij de wet van 30 December 1899 (Staatsblad n°. 318).

KON. BESLUIT *van* 9 *Februari* 1899 (*Staatsblad n°.* 69), *tot nadere wijziging van het algemeen reglement voor den dienst op de spoorwegen, vastgesteld bij Kon. besluit van* 27 *October* 1875 (*Staatsblad n°.* 183.)

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 8 October 1898, La. I, afdeeling Handel en Nijverheid;

Gezien het Koninklijk besluit van 27 October 1875 (Staatsblad n°. 183), zooals dit laatstelijk werd aangevuld bij Koninklijk besluit van 26 Maart 1898 (Staatsblad n°. 68);

Den Raad van State gehoord (advies van 22 November 1898, n°. 15):

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 4 Februari 1899, n°. 204, afdeeling Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan, met ingang van 1 October 1899:

I. Het eerste lid van art. 113 van het algemeen reglement voor den dienst op de spoorwegen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 27 October 1875 (Staatsblad n°. 183), gewijzigd bij Koninklijk besluit van 11 September 1882 (Staatsblad n°. 126), aangevuld bij Koninklijk besluit van 25 Januari 1884 (Staatsblad n°. 10), nader gewijzigd bij Koninklijk besluit van 25 November 1885 (Staatsblad n°. 196) en bij dat van 26 Maart 1887 (Staatsblad n°. 44), nader aangevuld en gewijzigd bij Koninklijk besluit van 1 Juli 1890 (Staatsblad n°. 104), nader gewijzigd bij Koninklijk besluit van 19 April 1892 (Staatsblad n°. 89) en nader aangevuld bij Koninklijk besluit van 26 Maart 1898 (Staatsblad n°. 68), te vervangen door de navolgende bepalingen:

„De dienst- en rusttijden van de beambten en bedienden der spoorwegdiensten, belast met de uitoefening van den dienst of met de zorg voor het veilig verkeer worden, behoudens buitengewone omstandigheden, als volgt geregeld:

a. voor stations-beambten en -bedienden (als: wissel-, seinhuis- en overwegwachters, rangeerders, telegrafisten), wier diensten naar het oordeel van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, bestuurders van den spoorwegdienst gehoord, medebrengen, dat zij onafgebroken inspannenden arbeid te verrichten hebben, mag:

1°. geen diensttijd meer bedragen dan (10) achtereenvolgende uren;

2°. in elk etmaal de gezamenlijke duur van de diensttijden niet meer bedragen dan tien (10) uren;

b. voor alle andere mag:

1°. geen diensttijd meer bedragen dan zestien (16) achtereenvolgende uren;

2°. in elk tijdvak van drie achtereenvolgende etmalen de gezamenlijke

duur van de diensttijden niet meer bedragen dan twee en veertig (42) uren;

3°. in elk tijdvak van veertien achtereenvolgende etmalen de gezamenlijke duur van de diensttijden niet meer bedragen dan honderd acht en zestig (168) uren;

c. voor de onder *a* en onder *b* bedoelde beambten en bedienden moet tusschen elke twee opvolgende diensttijden een onafgebroken rusttijd worden gelaten van ten minste tien (10) uren, waarin zij geheel vrij zijn van elken dienst en van elke bemoeienis met den spoorweg;

d. boven dezen onafgebroken rusttijd moeten gedurende den diensttijd de noodige korte tijden van rust voor het gebruiken der maaltijden worden toegestaan.

„Onder diensttijd wordt in het vorige lid verstaan de tijdruimte, gelegen tusschen het oogenblik, waarop de beambte of bediende aanwezig moet zijn om zijn dienst te beginnen en dat, waarop hij zijn werk kan verlaten tot het genieten van den onder *c* genoemden onafgebroken rusttijd; onder etmaal het tijdsverloop van middernacht tot middernacht. Onder buitengewone omstandigheden worden niet begrepen zoodanige omstandigheden en bijzondere dienstverrichtingen als door bestuurders van den spoorwegdienst hadden kunnen worden voorzien.

„Behalve de onder *c* en *d* van het eerste lid bedoelde rusttijden moeten alle in dat lid bedoelde beambten en bedienden ten minste zes en twintig (26) dienstvrije tijden in het jaar genieten, waarvan ten minste acht (8) met een Zondag of algemeen erkenden Christelijken feestdag moeten samenvallen. Behoort echter een beambte of bediende tot een kerkgenootschap, dat den wekelijkschen rustdag niet op Zondag viert, dan moeten, wanneer hij aan bestuurders van den spoorwegdienst zijn verlangen daartoe heeft te kennen gegeven, laatstbedoelde dienstvrije tijden samenvallen met den dag, welke door zijn kerkgenootschap als wekelijksche rustdag is aangenomen. De duur van elk der dienstvrije tijden moet, indien zij niet onafgebroken op elkander volgen, ten minste dertig (30) uur bedragen; volgen eenige dienstvrije tijden elkander op, dan moet de duur van elk dier tijden ten minste vier en twintig (24) uur bedragen.

„Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is bevoegd van de bepalingen van het eerste en van het derde lid geheel, ten deele of voorwaardelijk ontheffing te verleenen voor de beambten en bedienden van minder belangrijke stations, halten en posten, zoomede voor die beambten en bedienden, welke gedurende hun diensttijd niet onafgebroken werkzaam zijn of ten opzichte van wie handhaving

van die bepalingen niet in het belang van de behoorlijke uitoefening der spoorwegdiensten of van de veiligheid van het verkeer vereischt wordt."

II. Art. 116 van gemeld algemeen reglement te lezen:

"Door "nacht" wordt in dit reglement verstaan de tijd tusschen zonsondergang en zonsopgang.

"Door "gedurende den dienst en diensttijd" wordt in dit reglement, met uitzondering van het eerste, tweede, derde en vierde lid van art. 113, verstaan de tijd verloopende van het afrijden van den vroegsten trein des voormiddags tot den laatsten des namiddags".

III. In art 119 van gemeld algemeen reglement achter de vermelding van art. 113, in te voegen: "vijfde, zesde en zevende lid".

Onze Minister enz.

Eene nadere wijziging is bekrachtigd bij Kon. besluit van 6 October 1899 (Staatsblad nº. 214).

KON. BESLUIT *van* 9 *Februari* 1899, *n*°. 18, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de vaststelling van het bedrag, door het waterschap Westerkwartier te betalen in de kosten van de vernieuwing van de benedenste sluis te Leek.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Raad der gemeente Leek, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen, dd. 19 Augustus 1898, nº. 37*a*, 2de afd., waarbij het bedrag is vastgesteld, dat het waterschap "Westerkwartier" moet betalen in de kosten van de vernieuwing van de benedenste sluis te Leek;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 25 Januari 1899, nº. 307;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 6 Februari 1899, nº. 155, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten van Groningen ter voldoening aan het bepaalde in art. 4 sub 7 van het Reglement van het waterschap "Westerkwartier", bij besluit van 19 Augustus 1898, nº. 37*a*, 2e afd., hebben vastgesteld het bedrag hetwelk het waterschap moet betalen in de kosten van de vernieuwing van de benedenste sluis te Leek, in ronde cijfers op eene som van *f* 5450.—, uit te keeren vóór 1 November 1898;

dat de Raad der gemeente Leek van dit besluit is gekomen in beroep, verzoekende dat het door Ons moge worden vernietigd;

Overwegende, dat het bestreden besluit door Gedeputeerde Staten

is genomen ter uitvoering van het bepaalde in art. 4, sub 7, van het waterschapsreglement;

dat artikel 107 van gezegd reglement alleen hooger beroep toelaat van de beslissingen van Gedeputeerde Staten van de aan hun oordeel onderworpen geschillen tusschen besturen, tusschen besturen en ingelanden of tusschen de ingelanden onderling;

dat hier van een dergelijk geschil niet de rede is en daarom aan den appellant geen recht van beroep is verleend tegen het bestreden besluit;

Gezien het reglement voor het waterschap „Westerkwartier", vastgesteld door de Staten der provincie Groningen den 19 November 1895 (Provinciaal Blad n°. 25);

Hebben goedgevonden en verstaan:

den Raad der gemeente Leek niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 9 *Februari* 1899, *n°.* 19, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Drenthe van* 8 *November* 1898, *n°.* 14, *tot oprichting en reglementeering van een veenschap onder de benaming de Coevorder- en Dalerveen, onder de gemeente Coevorden en Dalen.*

Zie Prov. blad n°. 7.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 15 *Februari* 1899, *L. G., Afdeeling Waterstaat,* 1*e onderafd., aan de Commissarissen der Koningin in de verschillende provinciën, in zake plaatsing van telegraaf- en telephoonpalen langs Rijkswegen.*

Bij circulaire van 12 Maart j.l. n°. 154, werden eenige bepalingen gemaakt met betrekking tot de beschikkingen op aanvragen om vergunning tot plaatsing van telegraaf- en telephoonpalen op de bermen enz. der Rijkswegen.

Met het oog op de belangen der internationale en intercommunale telephonie en de daaruit voortvloeiende behoefte aan plaatsing van telephoonpalen, is het mij wenschelijk voorgekomen, intijds te zorgen dat de op grond van art. 4[d] van het Koninklijk besluit van 19 Januari 1898 (Staatsblad n°. 25) te verleenen vergunningen tot plaatsing van telephoonpalen en dergelijke voorwerpen, het tot stand komen

van internationale en intercommunale telephoonlijnen niet in den weg kunne staan.

Mitsdien heb ik de eer U te verzoeken, bedoelde vergunningen niet anders dan *tot wederopzegging* te verleenen, na raadpleging met den Hoofdingenieur van den Waterstaat, en na U te hebben vergewist, dat de vereischte concessie tot aanleg van de telegraaf- en telephoonlijn, of voor het tot stand brengen van de geleidingen voor electrische verlichting, of overbrenging van kracht, is verkregen.

De circulaire van 12 Maart j.l., n°. 154, kan geacht worden door deze te zijn vervangen.

Deze aanschrijving is mede ter kennis gebracht van de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat.

KON. BESLUIT *van* 18 *Februari* 1899, *n°.* 29, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de niet-goedkeuring van de politieverordening van het waterschap de Eendracht.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van het waterschap »de Eendracht« tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, dd. 12 Mei 1898, n°. 62, 2e afd., W., waarbij goedkeuring is onthouden aan de politieverordening van het waterschap;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 1 Februari 1899, n°. 277;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 14 Februari 1899, n°. 145, afd. Wat.;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten evenvermeld besluit hebben genomen, op grond dat artikel 2 der genoemde verordening aan de gebruikers van gronden, gelegen langs de bij het waterschap in onderhoud zijnde waterleidingen, de verplichting oplegt om de ingevolge artikel 25, 2e lid, van het waterschapsreglement, op die gronden geworpen aarde en specie binnen een jaar ten minste zes meter van den kant der waterleidingen te verwijderen; terwijl dit artikel voorts doet uitkomen, dat onder kant der waterleidingen verstaan wordt het punt waar de helling van den wal aanvangt; dat deze afstand van 6 Meter onnoodig groot is en dat voormelde bepaling derhalve eene niet gerechtvaardigde, immers onnoodig groote en daardoor niet toelaatbare beperking van het eigendomsrecht medebrengt;

dat het bestuur van het waterschap »de Eendracht« van dit besluit tijdig in hooger beroep is gekomen, daarbij aanvoerende, dat de aarde en specie, op welken afstand zij ook van den kant der water-

leidingen worden geworpen, altijd eene plaats blijven innemen, die, zoolang zij niet verwerkt worden, voor bebouwing van producten ongeschikt is; dat met het oog daarop dan ook de bepaling van 6 Meter werd opgenomen, ten einde de landgebruikers als het ware te noodzaken de specie te verwerken en over de landerijen te brengen, wat zeer goed kan geschieden, nadat daarover een winter is heengegaan; dat die bepaling in het belang is van het waterschap — o. a. omdat daardoor bergruimte wordt erlangd bij eene volgende uitdieping der waterleidingen en instorting der wallen wordt voorkomen — zoomede in het belang van de landgebruikers, waarvan geen enkele bezwaren daartegen heeft ingebracht;

Overwegende dat de zorg van het waterschapsbestuur beperkt is tot de behartiging der gemeenschappelijke belangen van de ingelanden van het waterschap;

dat deze belangen ten aanzien van het onderwerp, geregeld bij artikel 2 der verordening, slechts vorderen dat de aarde en specie, welke uit de waterleidingen gegraven zijn, daarin niet terugvallen en dat zij ter verkrijging van nieuwe bergruimte vóór eene volgende uitgraving dier waterleidingen verwijderd zijn;

dat echter het aangeven van een afstand waarbuiten de aarde en de specie zou moeten verwijderd worden, bezwaarlijk in voor- of vastgestelden afstand in meters kan geschieden, omdat zoowel een afstand van 2 of 4 of 6 Meter uit den kant der waterleidingen in het eene geval als onnoodig groot en in het andere als te gering kan worden beschouwd, daar de voor een opslag, of bergruimte vereischte ruimte afhankelijk is van de op verschillende plaatsen afwisselende hoeveelheid of hoedanigheid der uitgegraven aarde en specie;

dat het echter voor alle zich voordoende gevallen voldoende is, wanneer binnen behoorlijken termijn, na ieders uitgraving en grondberging, de toestand van den daarvoor ingenomen grond hersteld wordt, die vóór die grondberging heeft bestaan;

dat het dus genoegzaam is voor te schrijven, dat de uitgegraven en geborgen specie 1°. binnen een daartoe voorgeschreven termijn worde verwijderd van de plaats, waarop zij is neergeworpen en 2°. dat deze verwijdering geschieden moet van uit den kant der waterleiding;

dat de bepaling van den termijn, waarbinnen de wegruiming moet hebben plaats gehad, afhankelijk moet worden geacht van verschillende plaatselijke omstandigheden en dus bij verordening kan worden geregeld;

dat dus de bepaling van artikel 2 der verordening niet aan den sub 1°. gestelden eisch voldoet;

Overwegende dat mitsdien, ofschoon op andere gronden, het besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland behoort te worden gehandhaafd;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Stbl. n°. 139);
Hebben goedgevonden en verstaan:
het bestreden besluit te handhaven.
Onze Minister enz.

MISSIVE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 22 *Februari* 1899, *n°.* 137, *Afdeeling Waterstaat, 1e onderafd., aan de Inspecteurs van den Rijkswaterstaat in de* 1e *en* 2e *Inspectie, houdende goedkeuring van wijzigingen in de voorwaarden, waaronder vergunning wordt verleend tot het, ten behoeve van een stoom- of paardentramweg, gebruik maken van Rijkswegen, vastgesteld bij missive van* 25 *Maart* 1897, *n°.* 131.

Deze wijzigingen zijn de volgende:

Art. 4, sub. *c.* In de tweede alinea voor het vierde woord «binnen» te lezen «boven».

Art. 4. sub *d.* In de bebouwde kommen en van . . . . . (plaats en lengte omschrijving) moeten wanneer de spoorbaan den kant der verharde kunstbaan nadert tot op een afstand van 0.25 M. en minder, de ruimten tusschen den kant dier kunstbaan en tusschen de beide spoorstaven worden verhard op overeenkomstige wijze als de kunstbaan; bedraagt die afstand meer dan 0.25 M. en minder dan 0.50 M., dan moeten de ruimten tusschen den kant der verharde kunstbaan en de beide spoorstaven worden verhard met. . . . . (beschrijving der verharding); wanneer die afstand meer dan 0.50 M. en minder dan 0.80 M. bedraagt dan moet de ruimte tusschen den kant der verharde kunstbaan en de spoorstaaf en, zoo dit naar het oordeel van den Hoofdingenieur voor het . . . . . district in het belang van het gewoon verkeer wordt noodig geacht, ook de ruimte tusschen de beide spoorstaven worden verhard met . . . . . (beschrijving der verharding); valt de spoorbaan geheel of gedeeltelijk binnen den kant der verharde kunstbaan, dan moeten de ruimte tusschen de beide spoorstaven en een strook ter breedte van 0.50 M. wederzijds de spoorbaan, worden verhard op overeenkomstige wijze als de kunstbaan.

Voor het overige gedeelte der over den Rijksweg loopende spoorbaan moet, daar waar aan de tegenover gelegen zijde, een, naar het oordeel van genoemden Hoofdingenieur, voor uitwijking van het gewoon verkeer geschikte en voldoend breede berm bestaat, wanneer de spoorbaan den kant der verharde kunstbaan op 0.30 M. en minder

nadert, de tusschenruimte worden verhard met . . . . . (beschrijving der verharding); daar waar, naar het oordeel van dien Hoofdingenieur, aan de tegenover gelegen zijde geen voor uitwijking van het gewoon verkeer geschikte en voldoend breede berm bestaat, moeten bij het verwijderd blijven van de spoorbaan tot op een afstand van 0.80 M. en minder uit den kant der verharde kunstbaan, de ruimten tusschen dien kant en de spoorbaan en tusschen de beide spoorstaven worden verhard met . . . . . (beschrijving der verharding).

Art. 6. (1e alinea). De concessionaris zal de tot de spoorbaan behoorende werken, daaronder begrepen de in Art. 4 sub *d* bedoelde verhardingen en in het algemeen den grond voor den onderbouw ingenomen, in goeden staat onderhouden en zorgen dat de bovenkant der spoorstaven op de bepaalde hoogte blijve.

Art. 6 (3e alinea). Wanneer een vak der verharde kunstbaan van Rijkswege is herlegd moet de concessionaris binnen 14 dagen na kennisgeving aan den in Art. 11 te vermelden verantwoordelijken persoon, de verharding tusschen de spoorstaven en de aansluitende verharding daarmede in overeenstemming brengen. Waar de spoorbaan geheel of gedeeltelijk binnen de kantlagen der verharde kunstbaan ligt, moet die aansluiting gelijktijdig geschieden met de uitvoering van Rijkswege.

Art. 6, 4e alinea. In den eersten regel voor het vijfde woord „bestrating" te lezen „verharding."

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 10 *Maart* 1899, *n°.* 144, *Afdeeling Waterstaat,* 1*e onderafd., aan Gedeputeerde Staten der verschillende provinciën, in zake de vermelding van Kon. besluiten in de besluiten der Staten.*

In de besluiten der Staten, houdende wijziging of intrekking van provinciale verordeningen of waterschapsreglementen, worden in sommige provincien, behalve de op hetzelfde onderwerp betrekking hebbende Statenbesluiten, ook de Koninklijke besluiten genoemd, waarbij die Statenbesluiten zijn goedgekeurd. In andere provinciën geschiedt enkel de vermelding van de nummers en data der Statenbesluiten, hetzij met, hetzij zonder opgave van de nummers der provinciale bladen, waarin die besluiten zijn afgekondigd, of ook wel worden alleen de nummers der provinciale bladen opgegeven zonder vermelding dus der nummers en data van de Statenbesluiten.

Het is meermalen voorgekomen dat in eerstbedoelde besluiten der Staten nummer of dagteekening van een Koninklijk besluit niet juist was vermeld. Vertraging in de behandeling was daarvan het gevolg. Ten einde zoodanige vertraging in het vervolg zooveel mogelijk te voorkomen heb ik de eer U te verzoeken om zoo bedoelde vermelding van Kon. besluiten noodig wordt geacht en diensvolgens in eenig Statenbesluit een Koninklijk besluit wordt genoemd, of ook waar die vermelding in andere gevallen geschiedt, U vóór de verzending ter goedkeuring, nauwkeurig te vergewissen dat nummer en dagteekening juist zijn.

KON. BESLUIT *van* 17 *Maart* 1899, *n°.* 30, *houdende rangschikking van de bureelambtenaren van den Rijkswaterstaat in de drie klassen, vastgesteld bij Kon. besluit van* 16 *Maart* 1898 (*Staatsblad n°.* 63).

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 22 *Maart* 1899, *L. H., Afdeeling Waterstaat, 3e onderafd. b, houdende vaststelling der volgende algemeene instructie voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken.*

ALGEMEENE INSTRUCTIE voor de Arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken.

Art. 1. Door ambtenaren van den Rijkswaterstaat worden in deze instructie verstaan de hoofdingenieur, arrondissementsingenieur, opzichters, adjunct-opzichters, tijdelijk-adjunct-ingenieurs en buitengewone opzichters, belast met het beheer van of het toezicht op de werken, waarover de dienstkring van den arbeider zich uitstrekt.

2. De arbeiders gaan voortdurend den toestand van al de Rijkswerken in hun dienstkring na.

Zij moeten alle werkzaamheden verrichten en op de naleving van alle wetten en reglementen toezien, welke in de nader vast te stellen Bijzondere Instructie zullen worden omschreven of vermeld.

Zij zijn verplicht de bevelen na te komen, die hun ten aanzien van den dienst door de ambtenaren van den Rijkswaterstaat worden gegeven.

Voorts zijn zij die ambtenaren, ook voor zooveel noodig als roeier, behulpzaam bij het doen van opnemingen, peilingen, metingen, enz.

3. De arbeiders geven van alle beschadigingen van Rijkswerken

en van alle overtredingen der in Art. 2 bedoelde wetten en reglementen, onmiddellijk kennis aan den opzichter.

4. De arbeiders moeten in dienst steeds voorzien zijn van een dagboek, van te verstrekken model, waarin zij dagelijks alles wat hun dienst betreft en door hen is opgemerkt of verricht, moeten aanteekenen. Zij zenden wekelijks aan den opzichter een rapport volgens te verstrekken model, bevattende een kort overzicht der dagelijksche aanteekeningen en van hetgeen door derden ingevolge vergunning is verricht.

Het gedrukte materieel voor hunne aanteekeningen en rapporten wordt hun van Rijkswege verstrekt.

5. De bepaling van de woonplaats en de omschrijving van den dienstkring der arbeiders, geschiedt door den hoofdingenieur.

De arbeiders aan wie van Rijkswege woningen worden aangewezen, zijn gehouden daarin hun verblijf te vestigen. Zij moeten die woningen zindelijk en ordelijk bewonen, mogen geen deel daarvan aan niet tot hun gezin behoorende personen afstaan, verhuren of in gebruik geven en moeten zorgen dat daaraan geene schade door verwaarloozing ontstaat.

Ook het houden van kostgangers in die woningen is niet geoorloofd, tenzij de hoofdingenieur vergunning hiertoe verleene, wanneer Rijks- of andere algemeene belangen, ter zijner beoordeeling, afwijking van den regel wettigen.

6. De arbeiders mogen, buiten hun ambt, geen opdracht, van welken aard ook, aanvaarden, of andere dan de hun opgedragen werkzaamheden verrichten, dan met toestemming van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Ook mogen zij, onder geen vorm, diensten doen voor derden.

Zij, noch hunne huisgenooten, mogen een tapperij of herberg houden, sterken drank verkoopen of een winkel houden.

Evenwel zal door den hoofdingenieur het houden van een winkel kunnen worden toegestaan aan die arbeiders, welke bij hunne aanstelling in den aanvang van 1899 reeds een winkel hielden en bij die aanstelling niet van standplaats veranderden.

De arbeiders mogen rechtstreeks, noch middellijk deelnemen aan aanneming of levering van werken of bouwstoffen, hetzij deze op kosten van het Rijk of van derden geschiedt en zonder vergunning van den Minister giften of geschenken aannemen van personen of lichamen waarmede zij door hun dienst in aanraking komen.

De bewaarde hulpmiddelen en gereedschappen voor het verrichten der in Art. 2 bedoelde werkzaamheden, die aan de arbeiders van Rijkswege verstrekt en ook op kosten van het Rijk onderhouden worden, moeten door hen zorgvuldig worden bewaard.

Bij het verlaten van den dienst en bij overlijden, moeten deze hulpmiddelen en gereedschappen worden teruggegeven.

8. De uren, gedurende welke de arbeiders dienst moeten doen, worden in de Bijzondere Instructie geregeld, maar zullen niet meer bedragen dan 11 per etmaal, de schafttijden niet als werkuren medegerekend.

De aanvang en het einde van den diensttijd worden voor iederen arbeider in de Bijzondere Instructie vastgesteld.

Tot langer diensttijd of tot het dienst doen op Zon- en feestdagen, deze laatste zooals zij in de Bijzondere Instructie nader zullen worden vermeld, zijn de vaste arbeiders verplicht, indien hun dat, voor ieder geval afzonderlijk, door de ambtenaren van den Rijkswaterstaat gelast wordt.

9. Het is den arbeiders verboden om gedurende de schafturen voor zichzelven te werken; zoo, onder anderen, mogen zij gedurende die uren niet hun eigen akker bebouwen.

10. De arbeiders mogen zich, Zon- en erkende feestdagen uitgezonderd, niet zonder verlof buiten hun dienstkring begeven.

De opzichter is bevoegd hun een verlof van één dag, de arrondissements-ingenieur van hoogstens vier en de hoofdingenieur van hoogstens acht dagen te verleenen.

11. Wanneer de arbeider door ongesteldheid verhinderd wordt dienst te doen, geeft hij daarvan, zoo spoedig mogelijk, kennis aan den opzichter en legt, zoo dit verlangd wordt, eene verklaring van een geneesheer over, betreffende den aard der ongesteldheid.

12. De arrondissements-ingenieur kan een of meer der arbeiders tijdelijk met de werkzaamheden van een door ziekte of afwezigheid verhinderden arbeider belasten.

13. Het niet werkzaam zijn op de werken, gedurende den bepaalden werktijd, het niet met zorg verrichten van de hem opgedragen werkzaamheden, het gebruik van sterken drank, alsmede het bezoeken van een lokaal waarin sterke drank wordt verkocht, gedurende de werktijden en verkeerde handelingen of vergrijpen tegen de ondergeschiktheid van welken aard ook, hebben schorsing en bij herhaling, ontslag van den arbeider tengevolge. De Minister kan den arbeiders eene schorsing opleggen hetzij in dienst en bezoldiging, hetzij in bezoldiging alleen.

In voorkomende gevallen zijn de hoofdingenieur en de ingenieur bevoegd, in afwachting van 's Ministers beslissing, de arbeiders aanvankelijk in dienst te schorsen.

Bij ontdekking van dronkenschap wordt hun voor de eerste maal eene schorsing van eene week en voor de tweede maal eene schorsing van veertien dagen in bezoldiging opgelegd.

14. De arbeiders moeten gedurende hun werktijd steeds een door den Minister vast te stellen onderscheidingsteeken dragen.

Dit, zoomede een exemplaar hunner instructie's en der wetten en reglementen, bedoeld in art. 2, wordt hun van Rijkswege verstrekt.

KON. BESLUIT *van* 25 *Maart* 1899 (*Staatsblad n°.* 85), *tot vaststelling van een gewijzigd reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden.*

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 25 Mei 1898, n°. 147, afdeeling Waterstaat;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) tot vaststelling van bepalingen betreffende 's Rijks Waterstaatswerken;

Den Raad van State gehoord (adviezen van 21 Juni 1898, n°. 25 en van 7 Maart 1899, n°. 17);

Gelet op de nadere voordrachten van Onzen voornoemden Minister van 13 Februari 1899, n°. 164, afdeeling Waterstaat en van 22 Maart 1899, n°. 1899, n°. 126, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met ingang van 1 Juli 1899, onder intrekking van het bij Koninklijk besluit van 15 Juni 1896 (Staatsblad n°. 96) vastgesteld Reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden, vast te stellen het navolgende Reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden:

Art. 1. In de haven worden alleen toegelaten visschersvaartuigen met hunne sleepers, zoomede vaartuigen welke moeten laden of lossen ten dienste der visscherij of van den vischhandel.

De grootste geoorloofde diepgang der vaartuigen is 4 M.

Het is verboden in de haven te komen met andere of meer diepgaande vaartuigen dan in het eerste lid genoemd.

2. Het hebben en houden liggen van vischkaren, bunbooten of andere bergplaatsen voor levende visch, zonder dat de Directeur daarvoor onder daaromtrent te stellen voorwaarden vergunning heeft verleend, is verboden.

3. Het is verboden de haven aan te doen, wanneer aan de oostzijde van den havenmond des daags eene roode vlag of roode bolvormige mand, of des nachts een rood licht is geplaatst.

4. Bij het binnenkomen van den havenmond moet de vaart door het afsluiten van stoom of het innemen van zeilen worden verminderd en zoodanig geregeld, dat het vaartuig bestuurbaar blijft naar de aangewezen ligplaats, zonder hinder voor de gemeerd liggende vaartuigen.

De kluiverhouten moeten ingevoerd zijn en ankers en haken moeten binnen boord liggen.

5. De schipper moet zijn vaartuig de ligplaats doen innemen, welke door of van wege den havenmeester wordt aangewezen en die zoo dikwijls hij dit noodig oordeelt, door hem kan worden veranderd. Als algemeene regel geldt daaromtrent het volgende:

Aan den kaaimuur mogen alleen vaartuigen liggen om te lossen. Zoodra zij hunne lading gelost hebben, moeten zij verhaald worden naar de loopbrug. Innemen van ijs en proviand — doch alleen tijdens het lossen — wordt niet als laden beschouwd. Aan den laadsteiger mogen alleen vaartuigen liggen om te laden. Zoodra zij geladen zijn, moeten zij verhalen naar de loopbrug.

Vaartuigen, welke gemeerd liggen in de richting van de aslijn der haven, moeten met het voorschip naar den havenmond gekeerd zijn.

6. De schipper, zijn vaartuig verlatende, moet zich door een geschikt persoon doen vervangen, die voor de naleving der voorschriften van dit reglement in de plaats van den schipper treedt.

7. De schipper moet gedoogen, dat een ander vaartuig ter zijde van het zijne komt en daarover gemeenschap met den wal hebbe, mits niet om te lossen of te laden.

8. De schipper moet de noodige maatregelen nemen, dat bij kentering van het getijde, zijn vaartuig niet tegen een ander vaartuig of tegen de werken kan aanzwaaien, en in het bijzonder acht geven op het vieren of stijfhalen der meertouwen in verband met het getijde.

9. Behoudens overmacht, ter beoordeeling van de havenbeambten, is het verboden in de haven te ankeren of katankers te plaatsen, terwijl een gediend hebbend anker terstond moet worden gelicht.

10. Het is verboden in de haven kantgezette zeilen te hebben.

11. Het is verboden te lossen of te laden op andere dan de daartoe bestemde of door of van wege den havenmeester aangewezen plaatsen.

12. Het is verboden op de los- of laadplaatsen andere voorwerpen of goederen neder te leggen dan welke zijn gelost of moeten worden ingescheept of goederen te laten liggen na verloop van den door of van wege den havenmeester voor de inlading of wegvoering bepaalden termijn.

13. Het is verboden eenig voorwerp op de loopbrug of op de boorden der haven te brengen of te lossen.

14. Het is verboden langs de berghouten, aan de stootklossen of voor aan de zwaarden van de vaartuigen uitstekende ijzers of punten te hebben.

15 Het is verboden in de haven, met inbegrip van de daartoe

behoorende gronden of inrichtingen, vischafval of andere vaste stoffen te werpen of te laten vallen.

16. Het is verboden zonder vergunning van den Minister in de haven vaartuigen te sloopen.

17. Het is verboden zonder vergunning van den havenmeester aan boord van eenig vaartuig licht ontvlambare of bij ontvlamming fel brandende stoffen te smelten, te koken of te warmen, te schieten, buskruit te ontbranden of eenig vuurwerk af te steken.

18. De schipper op wiens vaartuig brand is ontstaan, moet terstond de klok doen luiden of een daarmede overeenkomstig geluid doen hooren en het vaartuig uit de nabijheid van andere vaartuigen verhalen.

19. Des nachts mag aan boord van een vaartuig geen klok worden geluid, tenzij ingeval van brand of eenig ander onheil.

20. Drijvende of opgevischte voorwerpen, waarvan de eigenaar onbekend is, moeten door den vinder aan den havenmeester worden afgegeven.

21. De schipper, die de haven wil verlaten, moet hiervan kennis geven aan den havenmeester of die hem vervangt, die zoo noodig de orde bepaalt, waarin de vaartuigen moeten verhalen.

22. De verkoop van de visch geschiedt publiek in de vischhal door de daartoe van Rijkswege aangestelde beambten. In dit reglement worden schaal- en schelpdieren met visch gelijkgesteld.

Het is verboden zonder vergunning van den Directeur, in de visschershaven:

a. op andere wijze visch te verkoopen of te koopen;

b. visch te vervoeren anders dan van de vaartuigen naar de vischhal ten verkoop, of ter verzending, na den verkoop.

Voorschriften betreffende den verkoop van de visch en het gebruik van de vischhal worden door den Minister vastgesteld.

Het is verboden in strijd met deze voorschriften te handelen.

23. Het is verboden, zonder vergunning van den Minister, in, op, onder, of over de haven en de tot de haven behoorende gronden of inrichtingen eenig werk uit te voeren.

24. Met de handhaving van dit reglement zijn belast:

de Directeur der visschershaven, de ambtenaren en beambten der Rijks- en Gemeente Politie, de ambtenaren van den Waterstaat, die van het Loodswezen, die van de ambulante recherche te water, die belast met het toezicht op de visscherij en de havenbeambten.

De ambtenaren en beambten, in het eerste lid bedoeld, zijn bevoegd tot de handelingen, in art. 6 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) omschreven.

De door hen opgemaakte processen-verbaal worden gezonden aan den ambtenaar van het openbaar Ministerie en in afschrift aan den Directeur medegedeeld.

25. De Directeur, de ambtenaren van den Waterstaat en de havenmeester zijn bevoegd tot de handelingen in art. 3 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) omschreven.

26. De schipper moet de bevelen opvolgen, welke hem door of van wege den Directeur of den havenmeester in het belang van het gebruik der haven of van dat der werken worden gegeven.

Van de bevelen, in het eerste lid genoemd, is, onverminderd de verplichting om daaraan onmiddellijk te voldoen, hooger beroep op den Commissaris der Koningin.

27. Van alle schade, welke aan de werken wordt toegebracht, wordt door den ambtenaar van den Waterstaat of den havenbeambte, die zulks bemerkt of verneemt proces-verbaal opgemaakt.

Dit proces-verbaal houdt in: den staat, waarin het beschadigde zich vóór het ongeval bevond, de omstandigheden, waaronder de beschadiging heeft plaats gevonden, de vermoedelijke kosten der herstelling, den persoon, die tot de vergoeding gehouden wordt geacht en het bedrag, dat door dezen is verschuldigd.

Tot vaststelling van dit bedrag wordt acht geslagen op den toestand, waarin de werken zich vóór dat de schade was toegebracht bevonden.

Dit proces-verbaal wordt ingezonden aan den Directeur en zoo mogelijk in afschrift aan den schipper medegedeeld.

Van de beslissing van den in het eerste lid bedoelden ambtenaar of beambte is, overeenkomstig art. 4 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69), beroep op den Directeur.

28. In dit reglement wordt verstaan:

onder visschershaven of haven: de haven met al de daartoe behoorende kaden, steigers, gebouwen en verdere inrichtingen, zooals die is begrepen binnen de op het terrein door merkteekenen aangegeven grenslijnen;

onder schipper: ieder gezagvoerder of die dezen vervangt;

onder dag: de tijd tusschen op- en ondergang der zon;

onder nacht: de tijd tusschen onder- en opgang der zon;

onder Minister: de Minister met de uitvoering van dit besluit belast;

onder Commissaris der Koningin: de Commissaris der Koningin in de provincie Noordholland;

onder ambtenaren van den Waterstaat: de Inspecteurs, Hoofdingenieurs, Ingenieurs, Adspirant-Ingenieurs en Opzichters van den Rijks Waterstaat;

onder Directeur: de Directeur der visschershaven;

onder havenbeambten: de havenmeester, onderhavenmeester, afslagers, havenknechten en halknechten.

29. Elke schipper, die van de haven gebruik maakt, moet van een exemplaar van dit reglement voorzien zijn.

Hij moet dit desgevorderd aan de ambtenaren en beambten, in art. 24 bedoeld, vertoonen.

Dit reglement wordt in de Nederlandsche, Engelsche, Hoogduitsche, Fransche en Noorsche talen gedrukt en algemeen verkrijgbaar gesteld.

30. Overtreding van de bepalingen van dit reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:

a. met hechtenis van ten hoogste zestig dagen, of geldboete van ten hoogste drie honderd gulden, de overtreding van de artikelen 1, tweede lid, 2 en 3;

b. met hechtenis van ten hoogste dertig dagen, of geldboete van ten hoogste honderd vijftig gulden, de overtreding van de artikelen 4, tweede lid, 5, eerste lid, 14, 17 en 23;

c. met geldboete van ten hoogste honderd gulden, de overtreding van de artikelen 5, tweede lid, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15 en 26, eerste lid;

d. met geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden, de overtreding van de artikelen 13 en 16;

e. met geldboete van ten hoogste vijftig gulden, de overtreding van de artikelen 4, eerste lid, 20 en 22;

f. met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, de overtreding van de artikelen 12, 18, 19, 21 en 29, tweede lid.

31. De Minister is gemachtigd afwijking toe te staan of te bevelen van de bepalingen der artikelen: 1, 4, 5, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 19, 20, 22 en 23 van dit reglement.

Onze Minister enz.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 31 *Maart* 1899, *L. A., Afdeeling Waterstaat, 3e onderafd. b., aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, in zake het gebruik van rijwielen voor den Rijksdienst.*

Ik heb de eer U mede te deelen dat omtrent het gebruik van rijwielen ten behoeve van den dienst, het volgende wordt bepaald:

1°. Na daartoe bekomen machtiging van den Minister, worden door de Inspecteurs de Hoofdingenieurs en door deze laatste de Ingenieurs, adspirant-Ingenieurs, opzichters en adjunct-opzichters aan-

gewezen, die gebruik zullen kunnen maken van hun rijwiel ten behoeve van 's Rijks dienst.

2°. De reizen per rijwiel zullen, indien naar het oordeel van den betrokken Chef de aard van den dienst dit toelaat, in den regel worden gedaan in die gevallen, waarin anders een bijzonder vervoermiddel zou moeten worden aangewend, of de afstand te voet zou moeten worden afgelegd.

Reizen die met een openbaar middel van vervoer kunnen geschieden, zullen echter ook per rijwiel kunnen worden gedaan, mits daaruit, naar het oordeel van den betrokken Chef, geen meerdere kosten voor het Rijk, noch wegens verblijf buiten de standplaats, noch wegens de sub 3°. bedoelde vergoeding, voortvloeien.

In beide gevallen zal zijn te handelen overeenkomstig het 2de lid van art. 8 van het Koninklijk besluit van 5 Januari 1884 (Staatsblad n°. 4).

3°. Aan de ambtenaren wordt, met inachtneming van art. 11 alinea 1 van het voormelde Koninklijk besluit, wegens het gebruik van hun rijwiel ten behoeve van 's Rijks dienst, eene vergoeding verleend berekend tegen den eenheidsprijs van ƒ 0.03 per afgelegden Kilometer, met dien verstande dat het maximum dier vergoeding honderd gulden per jaar zal bedragen.

4°. De sub 3°. bedoelde vergoeding zal worden uitgekeerd in halfjaarlijksche termijnen, na inzending van eene opgaaf voor ieder der ambtenaren van het aantal reizen per rijwiel en het daarvoor afgelegde aantal Kilometers, waarvoor zij, naar het oordeel van den betrokken Chef, kan worden verleend, hetgeen zal moeten blijken uit eene verklaring respectievelijk door den Inspecteur, Hoofdingenieur of Ingenieur, op die opgaaf te stellen.

Voor het loopende jaar zal echter de vergoeding na 31 December a. s. worden uitgekeerd.

5°. De reizen, per rijwiel gedaan, worden overeenkomstig art. 19 sub *b* van het voormelde Koninklijk besluit van 5 Januari 1884 (Staatsblad n°. 4) op de reisdeclaratiën vermeld, zonder invulling van de kolom bestemd voor het betaalde bedrag voor het gebezigde vervoermiddel. Eventueele verblijfkosten worden op de gebruikelijke wijze gedeclareerd.

6°. De noodzakelijk te maken kosten van vervoer van het rijwiel per spoortrein, of eenig ander openbaar middel van vervoer, evenals die van veer- of tolgeld, daarvoor verschuldigd, kunnen op de reisdeclaratiën, in de daarvoor bestemde kolommen in rekening worden gebracht.

7°. Indien eene reis, die per rijwiel had kunnen worden gedaan, op andere wijze heeft plaats gehad, zal in de Nota, inhoudende korte opgave van het doel der reizen (model n°. 19) de reden daarvan zijn te vermelden.

Onder mededeeling dat de vorenstaande bepalingen met ingang van 1 April a. s. in werking treden, heb ik de eer U te verzoeken een exemplaar dezer circulaire aan de onder Uwe bevelen dienende Ingenieurs, opzichters en adjunct-opzichters uit te reiken.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 1 *April* 1899, *L. Q., Afdeeling Waterstaat, 3e onderafd. b, aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, in zake wijziging der bepalingen omtrent maximum werktijd, vastgesteld bij missive van* 19 *Augustus* 1897, *n°.* 128.

De in de waterstaatsbestekken voorkomende bepaling, dat niet langer gewerkt mag worden dan 11 uur per etmaal, de schafttijden niet als werktijd medegerekend, schijnt aanleiding te hebben gegeven tot de opvatting dat de werken zelve niet langer dan 11 uur mogen duren, zoodat b.v. bij de uitvoering van baggerwerken, de baggermachines niet langer dienst zouden mogen doen, ook al ware dit, op grond van § 485, alinea 1 der A. V. mogelijk.

In verband hiermede komt het mij geraden voor dat de bepaling omtrent den maximum-werktijd worde geredigeerd als volgt:

„Op het werk mag door dezelfde werklieden niet langer dan 11 uur per etmaal gewerkt worden, de schafttijden niet als werktijd medegerekend.

In bijzondere gevallen kan door de Directie, in het belang van het werk, gedurende een door haar te bepalen tijdvak, langer werktijd toegestaan of geeischt worden."

Met deze bepaling zal het mogelijk zijn om den berperkten arbeidsduur ook in te voeren voor die werken, waarvoor dit thans nog niet geschiedt, als voor baggerwerk op tijrivieren en voor sommige zink-, zee- en oeverwerken, aangezien door indienstneming van meer werklieden, zoo noodig onafgebroken en in elk geval gedurende den in § 485 der A. V. bepaalden tijd, zal kunnen worden gewerkt.

Ik heb mitsdien de eer U te verzoeken de vorenstaande bepaling in het vervolg in *alle* bestekken te doen opnemen.

Ter uitreiking aan de onder Uwe bevelen dienende Ingenieurs en opzichters gaat een aantal exemplaren dezer circulaire hierbij.

KON. BESLUIT *van* 7 *April* 1899 (*Staatsblad n°.* 91), *houdende organisatie van de ambtenaren bij den algemeenen dienst van den Rijkswaterstaat.*

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 16 Maart 1899, n°. 14, Kabinet;

Den Raad van State gehoord (advies van 28 Maart 1899, n°. 11);

Gezien het nader rapport van Onzen voornoemden Minister van 5 April 1899, n°. 14, Kabinet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat de ambtenaren bij den algemeenen dienst van den Rijkswaterstaat worden ingedeeld in twee klassen, te weten:

ten hoogste 15 ambtenaren der 1ste klasse, op jaarwedden van *f* 1050 tot en met *f* 1600;

ten hoogste 10 ambtenaren der 2de klasse, op jaarwedden van *f* 400 tot en met *f* 1000.

Onze Minister enz.

Bij Kon. besluit van 26 Maart 1891, n°. 11 werden met ingang van 1 April 1891, de ambtenaren bij den algemeenen dienst van den Rijkswaterstaat als zoodanig benoemd, terwijl het Kon. besluit van 9 Mei 1899, n°. 54 deze ambtenaren in twee klassen verdeelt.

WET *van* 8 *April* 1899 (*Staatsblad n°.* 93), *houdende goedkeuring van eene overeenkomst betreffende wijziging van het slotprotocol, behoorende bij de herziene Rijnvaartakte van* 17 *October* 1868, *voor zooveel noodig goedgekeurd bij de wet van* 4 *April* 1869 (*Staatsblad n°.* 37).

Het Kon. besluit van 13 December 1899 (Staatsblad n°. 277) bepaalt de plaatsing in het Staatsblad van deze overeenkomst, die aldaar is overgenomen.

KON. BESLUIT *van* 10 *April* 1899 (*Staatsblad n°.* 104), *houdende organisatie van het personeel voor den dienst der Landsgebouwen.*

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 28 Februari 1899, La. F afdeeling Waterstaat;

Den Raad van State gehoord (advies van 21 Maart 1899, n°. 12);

Gezien het nader rapport van voornoemden Minister van 29 Maart 1899, La. L, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

a. Het personeel voor den dienst der Landsgebouwen bestaat uit:

1e. twee Rijksbouwmeesters met jaarwedden van *f* 3000 tot en met *f* 4500;

2e. ten hoogste dertig opzichters, verdeeld in drie klassen, elk van ten hoogste tien opzichters, met jaarwedden als volgt:

voor de 1e klasse van *f* 1650 tot en met *f* 2000;

voor de 2e klasse van *f* 1250 tot en met *f* 1600;

voor de 3e klasse van *f* 800 tot en met *f* 1200.

b. De instructie voor de Rijksbouwmeesters wordt door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid in overleg met Onzen Minister van Financiën vastgesteld.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid enz.

Het Kon. besluit van 26 Februari 1884, n°. 13 bepaalt, dat door de Bouwkundigen voor de Landsgebouwen voortaan de titel zal worden gevoerd van Rijksbouwmeester.

De benoeming in vasten dienst van de buitengewone opzichters bij de Landsgebouwen geschiedde bij Kon. besluit van 26 Februari 1894, n°. 12.

Bij Kon. besluit van 9 Mei 1899, n°. 55 zijn de opzichters voor den dienst der Landsgebouwen in drie klassen verdeeld.

KON. BESLUIT *van* 17 *April* 1899 (*Staatsblad n°.* 107), *tot nadere wijziging van het algemeen reglement voor den dienst en het vervoer op de spoorwegen, bedoeld in artikel* 1 *der wet van* 28 *October* 1889 (*Staatsblad n°.* 146), *vastgesteld bij Kon. besluiten van* 26 *Mei* 1890 (*Staatsblad n°.* 93), 19 *April* 1892 (*Staatsblad n°.* 90) *en* 25 *Juli* 1894 (*Staatsblad n°.* 138).

KON. BESLUIT *van* 25 *April* 1899, *n°.* 69, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, beslissing in hooger beroep op bezwaren van het waterschap de Contributie zeedijken van Oostdongeradeel, in zake de herstelling van een gedeelte der uitgeslagen oevers langs het Dokkumer Grootdiep.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Dijksbestuur van het waterschap de Contributie Zeedijken van Oostdongeradeel tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, dd. 28 April 1898, n°. 53, 2e afd., W., waarbij is bevolen dat door het Dijksbestuur van het waterschap Oostdongeradeel worde voorzien in de herstelling van

een gedeelte der uitgeslagen oevers langs het Dokkumer Grootdiep, door het maken van een houten beschoeiing met achtervulling van grond;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 12 April 1899, n°, 213;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 20 April 1899, n°. 116, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten bij hun bovenvermeld besluit hebben bevolen «dat door het Dijksbestuur van het waterschap Oostdongeradeel worde voorzien in de herstelling der uitgeslagen oevers tusschen den tweeden Schreijershoek en het waarschuwbord onder Oostrum, behoorende tot de Slaperdijken langs het Dokkumer Grootdiep, met achtervulling van grond, uit te voeren vóór den 1 September 1898»;

dat «het Dijksbestuur van het waterschap de Contributie Zeedijken van Oostdongeradeel, handelende tot uitvoering van het besluit van de vergadering van Volmachten van dit waterschap van den 12 Mei 1898» heeft verzocht het bovenvermelde besluit van Gedeputeerde Staten «te vernietigen, immers en in allen gevalle het daarbij aan adressant gegeven bevel buiten effect te stellen», daarbij aanvoerende, dat het zich door dat besluit, genomen op grond van artikel 7 der wet van 12 Juli 1855 (Staatsblad n°. 102), bezwaard acht, vermits het door Gedeputeerde Staten bij dat besluit bevolen werk in het waterschapsbelang niet noodzakelijk is; dat wel is waar de oever van het Dokkumer Grootdiep langs den in het besluit van Gedeputeerde Staten bedoelden Slaperdijk op sommige plaatsen over eene breedte van 1½ à 3½ M. is uitgeslagen, doch dat die afslag eene voorziening als door Gedeputeerde Staten is bevolen, niet rechtvaardigt; dat door dien afslag de waterkeering van den polder van Oost- en West-Dongeradeel niet het minste gevaar loopt, zelfs al neemt — hetgeen niet te verwachten is — de afslag nog gedurende eenige jaren toe, daar de dijk daar ter plaatse 25 à 30 M. breed is; dat nergens aan het waterschap de Contributie Zeedijken van Oostdongeradeel is opgelegd de last om te onderhouden de waterkeering van het waterschap de polder van Oost- en West-Dongeradeel, en dat door den afslag wel gevaar bestaat voor het op den berm van den Slaperdijk liggend jaagpad, in eigendom behoorende aan de provincie, doch welk jaagpad het waterschap de Contributie Zeedijken van Oostdongeradeel niet verplicht is te beveiligen;

Overwegende dat ingevolge artikel 8 der gemelde wet, de vraag te beantwoorden is, of de door Gedeputeerde Staten bevolen werken noodzakelijk zijn;

[illegible] beantwoord: [illegible] Gedeputeerde Staten be- [illegible] zeedijk langs [illegible] tusschen Dokkum [illegible] van den ouden dijk [illegible] te dienen, [illegible] en er geen aan- [illegible] maatregel gebleken [illegible] zouden kunnen doen [illegible]

[illegible] geen dienst kunnende doen, [illegible] Oostdongeradeel geen [illegible]

[illegible] van de waterkeering van den [illegible] den polder beschermende [illegible] in het midden latende [illegible] te dien einde op [illegible] Oostdongeradeel rust, [illegible] wordt door den [illegible]

[illegible] ten behoeve van het [illegible] Dokkumer Grootdiep buiten be- [illegible]

[illegible] artikel 7 der meergemelde wet [illegible] het bestuur van het waterschap [illegible] Staten krachtens zijne inrich- [illegible] van bestuur. Onze daarto [illegible] verplicht is d[illegible] te doen ver- [illegible]

[illegible] verplichting tot het onderhouden van het [illegible] van den oever, waarop dat jaagpad [illegible]

[illegible] Gedeputeerde Staten erkend [illegible] onderhoud is bij het waterschap, en wat den [illegible] is, niet omdat de instandhouding [illegible] van den onderhoudsplicht van de water- [illegible] daar zonder eenige uitdrukkelijke [illegible] onderhoudsplicht niet geacht kan worden zich verder [illegible] het onderhouden van de waterkeering, ten [illegible] bestemming als zoodanig te doen beantwoorden; [illegible] het ingestelde beroep gegrond is;

Gezien de wet van 12 Juli 1855 (Staatsblad n°. 102);
Hebben goedgevonden en verstaan:
het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, dd. 28 April 1898, n°. 53, 2e afd., W., te vernietigen.
Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 6 *Mei* 1899 (*Staatsblad n°.* 114), *tot wijziging van het reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen en de stadsbrug te Zutphen, over de rivier den IJssel, vastgesteld bij Kon. besluit van* 22 *Juni* 1878 (*Staatsblad n°.* 96).

KON. BESLUIT *van* 9 *Mei* 1899, *n°.* 54, *houdende verdeeling in twee klassen van de ambtenaren bij den algemeenen dienst van den Rijkswaterstaat.*

Men zie nog het Kon. besluit van 7 April 1899 (Staatsblad n°. 91).

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 13 *Mei* 1899, *L. P., Afdeeling Comptabiliteit, bepalende, dat de vaste en de tijdelijke geleiders van transporten ontplofbare stoffen, alleen vergoeding wegens verblijfkosten zullen ontvangen, ingeval zij nachtverblijf hebben moeten houden op de reis van de woonplaats naar de plaats, waar de begeleiding aanvangt, en op de reis van de plaats, waar de begeleiding eindigt, naar de woonplaats.*

WET *van* 23 *Mei* 1899 (*Staatsblad n°.* 129), *tot opheffing van belemmeringen bij de uitvoering van werken, in het openbaar belang bevolen of ondernomen, uit bepalingen van verordeningen voortspruitende.*

Allen, enz.
Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is regels te stellen tot opheffing van belemmeringen bij de uitvoering van werken in het openbaar belang bevolen of ondernomen, uit bepalingen van verordeningen voortspruitende;

van State gehoord, en met gemeen
goedgevonden en verstaan, gelijk
deze:

van openbare werken,
provincie worden ondernomen,
provinciaal bestuur krachtens de wet

van Onzentwege verleende concessie
waarvan het openbaar belang door Ons
uitdrukkelijk bij de wet is erkend,
noodig is in strijd met de bepaling
veenschaps- of veenpolderverordening,
bestuur, dat de verordening vast-
belanghebbende, van die bepaling ont-

andere voorwaarden worden ver-
van die ontheffing in het belang
veenschap of den veenpolder

enige behandeling, in art. 1 bedoeld,
veenschaps- of veenpolderverordening
geverderd, dan wordt die door dat
geen andere voorwaarden dan die,
in het belang van de gemeente,
of den veenpolder moeten worden

dit en de volgende artikelen mede
bepaling der verordening als ontheffing,
ring of onder andere benaming van dien

1 en 2 aangewezen bestuur de ont-
verleenen, blijft het in gebreke op de
belanghebbende te beslissen binnen een
stellen door Gedeputeerde Staten van
of de handeling moet worden verricht,
strijd met de voorgaande artikelen, dan
op aanvrage van den belanghebbende
vergunning, zoo noodig onder voorwaarden
de artikelen, verleenen.
ning wordt door Gedeputeerde Staten
betrokken bestuur is gehoord.

4. Van de beslissing van Gedeputeerde Staten, waarbij zoodanige ontheffing of vergunning wordt verleend of geweigerd, wordt èn aan den verzoeker, èn aan het betrokken bestuur kennis gegeven.

Van die beslissing is binnen dertig dagen na die kennisgeving beroep op Ons toegelaten.

Het adres van beroep wordt aan Ons gericht, maar ingediend bij Onzen Commissaris in de provincie, die daarop den dag van ontvangst aanteekent en het adres vervolgens aan Ons opzendt. Hij geeft een bewijs van ontvangst af.

Onze beslissing wordt binnen drie maanden na den voormelden dag van ontvangst van het beroep genomen, ten ware zij vooraf bij afzonderlijk besluit mocht verdaagd zijn.

De werking van de beslissing van Gedeputeerde Staten wordt opgeschort totdat de termijn van beroep is verstreken, of, ingeval beroep is ingesteld, totdat door Ons op dat beroep is beslist.

5. De bepalineng der voorgaande artikelen zijn mede van toepassing wanneer ten behoeve van een werk of eene handeling ontheffing van de bepaling eener gemeente-, waterschaps-, veenschaps- of veenpolderverordening, of eene daarbij gevorderde vergunning noodig is ter uitvoering van een openbaar werk dat door den raad eener gemeente of door het bestuur van een waterschap, veenschap of veenpolder is bevolen en waarvan het openbaar belang door Ons is erkend.

6. Strijdt het werk of de handeling, in art. 1 of in art. 5 bedoeld, met de bepaling eener provinciale verordening, dan wordt de ontheffing door de Provinciale Staten verleend en zulks onder geen andere voorwaarden dan die welke op grond van die ontheffing in het provinciaal belang moeten worden gesteld.

7. Wordt voor dat werk of die handeling krachtens eene provinciale verordening de vergunning of de goedkeuring eener vergunning van eenig bestuur, in art. 2 bedoeld, van de Provinciale Staten of van Gedeputeerde Staten gevorderd, dan wordt die door hen verleend, en zulks onder geen andere voorwaarden dan die, welke op grond van die vergunning of goedkeuring in het belang van de gemeente, het waterschap, het veenschap of den veenpolder of in het provinciaal belang moeten worden gesteld.

8. Weigeren de Staten of de Gedeputeerde Staten de ontheffing, de vergunning of de goedkeuring te verleenen, of blijven zij in gebreke op de aanvrage daartoe binnen een door Ons te stellen termijn te beslissen, of stellen zij voorwaarden in strijd met de artt. 6 en 7, dan kan de ontheffing, vergunning of goedkeuring door Ons, den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, zoo noodig onder voorwaarden overeenkomstig die artikelen te stellen, worden verleend.

Het daartoe betrekkelijk besluit wordt in de Staatscourant geplaatst.

Wanneer tegen de provinciale verordening niet de Staten of de Gedeputeerde Staten maar eenig bestuur, in art. 2 bedoeld, de verlangde vergunning heeft te verleenen, dan zijn in dezelfde gevallen de bepalingen van artt. 3 en 4 van toepassing.

Lasten enz.

Door de Regeering werd het volgende als toelichting van het wetsontwerp [illegible].

Bij de uitvoering van open are werken komt het meermalen voor, dat daarvoor [illegible] gemaakt of handelingen moeten verricht worden, die [illegible] bestaande waterschapsverordeningen niet dan met vergunning van een daartoe aangewezen gezag gemaakt of verricht mogen worden. Hieruit zijn nu [illegible] ontstaan, doordat het gezag welks vergunning werd gevorderd, die niet wilde verleenen dan onder voorwaarden die onnoodig en ten [illegible] waren.

[illegible] toen het bestuur van den Zuidplaspolder op die wijze de Rhijnspoorwegmaatschappij belette in een der tochten des polders een dam te leggen en in de waterverdeeling en waterleiding van den polder eenige verandering te brengen, welk een en ander voor den aanleg van den spoorweg van Gouda naar [illegible] noodzakelijk was, heeft de Regeering gemeend het bezwaar te [illegible] weg ruimen door vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten, houdende goedkeuring der keur, waarbij de vergunning voor de bedoelde werken tot vereischte was gesteld. De keur, van de gevorderde goedkeuring beroofd, werd daardoor krachteloos. Als grond voor de vernietiging werd dan ook in het Koninklijk besluit van 13 Mei 1869 (Staatsblad n°. 86) opgegeven, „dat de keur bleek aanleiding te geven tot eene toepassing in strijd met het algemeen belang en daarom buiten werking diende te worden gesteld".

Tegen zoodanig middel om zich uit de moeilijkheid te redden bestaat echter bedenking. Door die vernietiging toch van de door Gedeputeerde Staten verleende goedkeuring werd eene verordening buiten werking gesteld, omdat het bestuur van de bevoegdheid hem daarbij gegeven bij ééne gelegenheid misbruik maakte om te trachten voor den polder onbehoorlijke voordeelen te bedingen.

In zoodanig geval is het zeker redelijker het artikel, dat op zich zelf eene nuttige strekking heeft, in werking te laten, maar het misbruik daarvan onmogelijk te maken of te verijdelen.

In dien geest hebben de Staten van Noordbrabant gehandeld, toen de Staat voor het maken van eene inundatiesluis bij het fort de Ruyter in de noodzakelijkheid was een gedeelte van den noordelijken zeedijk van de Sabina-Henricapolder weg te graven. Om zulks te mogen doen had de Staat de toestemming noodig van het bestuur des polders, te verleenen bij een door Gedeputeerde Staten goed te keuren besluit, zooals was voorgeschreven bij art. 6 der door den Koning goedgekeurde provinciale verordening van 22 Juli 1831, houdende een reglement van politie op de zee- en rivierwaterkeerende dijken en kaden en de daarin gelegen sluizen en werken in de provincie Noordbrabant. Het polderbestuur wilde de toestemming niet anders verleenen dan onder eene voorwaarde, die zoowel door Gedeputeerde Staten als door den Minister onbehoorlijk en onaannemelijk werd geoordeeld. Toen daarop alle

pogingen om het polderbestuur van gedachten te doen veranderen, vruchteloos waren gebleken, hebben de Staten van Noordbrabant, bij besluit van 18 November 1884, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 9 December 1884, nº. 21, het reglement van 1881 gewijzigd en daarbij in art. 5 ingevoegd de volgende bepalingen.

„Wanneer bij aanleg van werken van algemeen nut, de in dit artikel gevorderde vergunning noodig is, kan deze door Gedeputeerde Staten op verzoek van belanghebbenden verleend worden, wanneer het waterschapsbestuur weigert de vergunning te geven, alsmede wanneer de voorwaarden, waaronder de vergunning verleend wordt, meer bezwarend zijn dan in het belang van het waterschap vereischt wordt of wel wanneer het waterschap langer dan voor het in te stellen onderzoek noodig is, in gebreke blijft eene beslissing te nemen.

„Die vergunning wordt niet verleend, dan nadat bevorens de betrokken waterschapsbesturen gehoord zijn."

Inderdaad schijnt hier de juiste weg aangewezen om uit de hierboven aangewezen moeilijkheden, waarop men bij de uitvoering van openbare werken enkele malen stuit, te geraken. Wanneer het waterschapsbestuur niet op redelijke voorwaarden de gevorderde vergunning verleent, dan behoort die vergunning van hooger gezag te kunnen worden verkregen.

De aangeboden voordracht van wet strekt om dit beginsel in het Noordbrabantsch reglement opgenomen, algemeen geldend te maken. Ze komt in hoofdzaak overeen met die welke aan de Regeering is ingediend door de Staatscommissie, ingesteld ten einde haar van advies te dienen omtrent de wettelijke regels, die ten aanzien van het waterstaatsbestuur behooren te worden gesteld, doch is thans uitgebreid tot de gevallen dat ook andere dan *waterstaats*-werken moeten worden uitgevoerd.

Maar de voordracht gaat, mede overeenkomstig het advies der Staatscommissie, verder. Niet alleen toch de moeilijkheid om vergunning te verkrijgen voor werken of handelingen die zonder vergunning niet geoorloofd zijn, levert nu en dan bij de uitvoering van openbare werken bezwaar op, ernstiger bezwaar ontstaat wanneer de voor die uitvoering noodige werken of handelingen vallen onder de verbodsbepalingen van verordeningen, waarvan geene afwijking is toegelaten. Ook door zoodanige bepaling mag een werk, dat in het openbaar belang wenschelijk is geoordeeld, niet belemmerd, veelmin onmogelijk gemaakt worden, te minder omdat eene enkele overtreding van het verbod ten behoeve van dat werk veelal het waterschap, welks bestuur de verbodsbepaling uitvaardigde, niet of weinig schaden zal.

Wat raadzaam wordt geacht ter oplossing van de bezwaren uit verbodsbepalingen van waterschapsverordeningen voortkomende, is niet minder noodig ingeval die bezwaren uit dergelijke bepalingen van provinciale- of gemeente-, veenschaps- of veenpolderverordeningen rijzen. Ook op deze is daarom de voordracht toepasselijk.

Voor alle aan het Rijk ondergeschikte publiekrechtelijke besturen is in het ontwerp eene gelijke regeling aangenomen, en wel die welke art. 144 der Grondwet speciaal voor de gemeentebesturen aanwijst. Dit Grondwetsartikel schrijft voor:

„Wanneer de wetten . . . . . het vorderen, verleenen de gemeentebesturen hunne medewerking tot uitvoering daarvan . . . . .

„De wet bepaalt, welk gezag het gemeentebestuur vervangt, wanneer dit in gebreke blijft in de uitvoering der wetten, ... te voorzien."

In dit ontwerp is aan alle besturen de verplichting opgelegd om, voor zoover zulks noodig mocht zijn, mede te werken tot de uitvoering van werken, *in het openbaar belang* noodzakelijk of wenschelijk geoordeeld, hetzij door ontheffing te verleenen van de bepaling eener verordening, waarvan in die verordening geene afwijking is toegestaan, hetzij door het verleenen eener vergunning, door de verordening gevorderd. Het bestuur is bevoegd aan die ontheffing of vergunning zoodanige voorwaarden te verbinden als meest geschikt zijn om de schade of den hinder die uit de ontheffing of de vergunning wordt gevreesd, te voorkomen, doch het doel der wet zou niet worden bereikt, indien niet uitdrukkelijk werd voorgeschreven dat geen andere voorwaarden mogen worden gesteld dan die in het belang der instelling volstrekt vereischt worden.

Tot beoordeeling of de door deze wet van de besturen van gemeenten, waterschappen, veenschappen en veenpolders gevorderde medewerking is verleend en tot vervanging van die besturen, indien zij in gebreke zijn gebleven, wijst het ontwerp, onder beroep op het Koninklijk gezag, het college van Gedeputeerde Staten aan. De samenstelling en werkkring van dit college zijn een waarborg, dat zoowel het algemeen belang als het belang der betrokken instelling in het oog zal worden gehouden.

Ten aanzien van provinciale verordeningen is in dit stelsel alleen die wijziging gebracht, welke uit den aard der zaak volgt.

Art. 1. De omschrijving der hierbedoelde werken omvat alle die, waarvan de noodzakelijkheid of de wenschelijkheid in het openbaar belang vaststaat.

Op verschillende wijzen kan het algemeen nut bij de wet erkend zijn. Het kan erkend zijn bij eene wet, die verklaart, dat onteigening wordt gevorderd; het kan ook erkend zijn bij eene wet tot den aanleg van een werk of tot het subsidieeren van een werk.

Art. 1 en 2. Het hier aangewezen bestuur zal in de eerste plaats te beoordeelen hebben of deze artikelen in een bepaald geval van toepassing zijn, of inderdaad ter uitvoering van een werk van algemeen nut het werk of de handeling, waarvoor ontheffing of vergunning wordt gevraagd, noodig is. Indien de noodzakelijkheid door het bestuur niet wordt erkend, en op dien grond de ontheffing geweigerd wordt, zal daaromtrent in hooger beroep door Gedeputeerde Staten en in hoogste instantie door den Koning worden beslist.

Art. 3. De vraag zou kunnen worden gedaan, of wanneer er sprake is van een werk door een provinciaal bestuur bevolen, de beslissing omtrent eene te verleenen ontheffing of vergunning wel aan Gedeputeerde Staten kan worden opgedragen, die daardoor zouden moeten beslissen in hunne eigene zaak? Men bedenke echter, dat, wanneer het provinciaal bestuur binnen de grenzen zijner bevoegdheid een werk bevolen heeft, zoolang niet door hooger gezag anders beslist is, *vaststaat*, dat dit werk *moet* worden ten uitvoer gebracht en dat dit niet door eenige verordening van een lager gezag behoort te kunnen worden belet; terwijl het bestuur van welks verordening ontheffing of tegen wiens wil vergunning verleend wordt, zoo het zich door het besluit van Gedeputeerde Staten bezwaard voelt, in beroep kan komen bij den Koning, dat is bij hetzelfde gezag aan hetwelk de beslissing omtrent de te verleenen ontheffing of

vergunning zou moeten worden opgedragen, indien men die in gevallen als hier bedoeld, bij uitzondering niet aan Gedeputeerde Staten wilde toevertrouwen.

Art. 5. Als werken waarvan door de wet, door opheffing der belemmeringen uit verordeningen voortspruitende, de uitvoering mede behoort te worden verzekerd, mogen ook beschouwd worden die, welke de gemeenteraad of het bestuur van een waterschap, veenschap of veenpolder heeft bevolen, evenwel onder voorwaarde, dat het openbaar belang van het werk bij Koninklijk besluit zij erkend. Die erkenning, welke het belanghebbend bestuur wèl zal doen vóór de aanvrage om ontheffing van de verordening of om de daarbij gevorderde vergunning aan de Kroon te verzoeken, stelt dan het uit te voeren openbare werk voor de toepassing dezer wet op dezelfde lijn als die welke in den aanhef van art. 1 worden opgenoemd.

Juist die werken, zooals bij voorbeeld het dempen van grachten of slooten, komen meermalen in botsing met verordeningen. Het is daarom wenschelijk, dat ook in die gevallen, waar door het hooger gezag het openbaar belang van het werk is erkend, de weg om tot eene billijke oplossing te geraken worde opengesteld.

Art. 8. Evenmin als in art. 3 is hier een termijn gesteld binnen welken de belanghebbende de tusschenkomst van het hooger gezag zal moeten inroepen. De behoefte om met de uitvoering van het werk van openbaar nut te kunnen voortgaan, zal hem nopen met die inroeping niet langer te dralen dan in zijn belang noodig is.

Ofschoon het Koninklijk gezag, wanneer het bij nalatigheid van de Provinciale Staten of de Gedeputeerde Staten om te beslissen, eene beslissing neemt, niet geacht kan worden een geschil te beslissen, wordt het toch wenschelijk geacht dat ook in dat geval eene behandeling voor den Raad van State (Afdeeling voor de geschillen van bestuur) aan de beslissing voorafga. Evenzoo is die behandeling in art. 26, voorlaatste lid, van de wet van 2 Juni 1875 (Staatsblad n°. 95) op de inrichtingen welke gevaar, schade of hinder kunnen veroorzaken, voor een geval, waarin nog geen eigenlijk geschil bestaat, voorgeschreven.

Het derde lid van art. 8 voorziet in het geval dat de Staten het verleenen der vergunning, die wordt verlangd, bij de provinciale verordening niet aan zich of aan de Gedeputeerde Staten hebben voorbehouden, maar aan het gemeente-, waterschaps-, veenschaps- of veenpolderbestuur hebben opgedragen.

Men zie hieromtrent nog de circulaire van 30 Juni 1899, L^a H, aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat.

WET *van* 23 *Mei* 1899 (*Staatsblad n°.* 140), *tot bevordering van den aanleg van stoomtramwegen op de Zuidhollandsche eilanden.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den aanleg van stoomtramwegen op de Zuidhollandsche eilanden te bevorderen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist worden rentelooze voorschotten beschikbaar gesteld ten bedrage van één derde der aanlegkosten, doch te zamen tot geen hooger bedrag dan van *f* 1,500,000, ten behoeve van den aanleg van stoomtramwegen:

1°. van Middelharnis naar Ouddorp en van Middelharnis naar een aanlegplaats aan het Volkenrak;

2°. van Hellevoetsluis naar Rotterdam, met een zijtak naar Brielle en Oostvoorne;

3°. van Oud-Beijerland naar Goudswaard;

4°. van Strijen naar den Blaakschendijk en van Middeldijk (gemeente Barendrecht) naar het veer Zwijndrecht—Dordrecht.

2. De in art. 1 genoemde rentelooze voorschotten worden onder door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen voorwaarden toegekend aan de concessionarissen voor den aanleg van de aldaar genoemde stoomtramwegen.

3. Voor rekening van den Staat worden aangelegd:

1°. de havenwerken, welke te Middelharnis en te Hellevoetsluis noodig zullen blijken voor het onderhouden van een geregelden stoombootveerdienst tusschen de sub 1°. en sub 2°. van art. 1 genoemde stoomtramwegen;

2°. eene overbrugging van de Oude Maas nabij Spijkenisse in den sub 2°. van art. 1 genoemden stoomtramweg;

3°. eene overbrugging van het kanaal door Voorne in den zijtak van den sub 2°. van art. 1 genoemden stoomtramweg.

4°. een aanlegplaats aan het Volkenrak.

Lasten enz.

WET *van* 23 *Mei* 1899 (*Staatsblad n°.* 141), *houdende toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist voor den aanleg van een stoomtramweg van Hulst naar Walsoorden*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den aanleg te bevorderen van een stoomtramweg van Hulst naar Walsoorden;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist wordt een renteloos voorschot beschikbaar gesteld ten bedrage van een derde der aanlegkosten, doch tot geen hooger bedrag dan van *f* 95,070 — ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Hulst naar Walsoorden.

2. Het in art. 1 genoemde rentelooze voorschot wordt onder voorwaarden, door Ons, of krachtens Onze machtiging te stellen, toegekend aan den concessionaris voor den aanleg van den aldaar genoemden stoomtramweg.

Lasten enz.

WET *van* 23 *Mei* 1899 (*Staatsblad n°.* 142), *houdende toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist ten behoeve van den aanleg van een locaalspoorweg van Leeuwarden over Stiens en Dokkum naar Metslawier en van Stiens over St. Jacobi Parochie naar Harlingen met een zijtak naar Franeker.* (*Noord-Friesche locaalspoorweg.*)

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is den aanleg te bevorderen van een locaalspoorweg van Leeuwarden over Stiens en Dokkum naar Metslawier en van Stiens over St. Jacobi Parochie naar Harlingen met een zijtak naar Franeker;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist wordt een renteloos voorschot beschikbaar gesteld ten bedrage van *f* 462,500.— ten behoeve van den aanleg van een locaalspoorweg van Leeuwarden over Stiens en Dokkum naar Metslawier en van Stiens over St. Jacobi Parochie naar Harlingen met een zijtak naar Franeker.

2. Het in art. 1 genoemde rentelooze voorschot wordt, onder voorwaarden, door Ons of krachtens Onze machtiging te stellen, toegekend aan de concessionarissen voor den aanleg van den aldaar genoemden spoorweg.

Lasten enz.

KON. BESLUITEN *van* 31 *Mei* 1899, *n*^{os} 55, 56, 57 *en* 58, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren van de waterschappen de Arumerpolder, de Arumer- Achlumer- en Kimswerderpolders, de IJpmapolder en de Arumermiedpolder, in zake niet-goedkeuring van de politieverordeningen van die waterschappen.*

De inhoud van deze vier besluiten is gelijkluidend. Dat van 31 Mei 1899, n°. 55 luidt als volgt:

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van het waterschap de Arumerpolder tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, dd. 12 Mei 1898, 2e afd, W., n°. 58, waarbij goedkeuring is onthouden aan de politieverordening van dit waterschap;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 8 Februari 1899, n°. 279;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 13 Mei 1899, n°. 161, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat het bestuur van den Arumerpolder bij besluit van 3 December 1896 heeft vastgesteld eene verordening van politie voor dat waterschap, waarvan art. 2 is luidende:

„De gebruikers van gronden, gelegen langs de waterleidingen, zijn verplicht op die gronden te ontvangen de aarde en specie, die bij verbreeding, slatting, uitdieping of zuivering uit de aangrenzende halve breedte wordt uitgeworpen. Deze verplichting strekt zich — behoudens schadeloosstelling — op aanwijzing van het Bestuur tot de volle breedte uit op die punten, waar de waterleidingen op de grens van het waterschap liggen of het bergen van aarde of specie door de aanwezigheid van een erf, boomgaard, tuin, weg, algemeene reed of voetpad bemoeilijkt wordt.

De uitgeworpen aarde en specie komt aan de gebruikers der gronden ten goede en moet door hen binnen een jaar na de slatting of uitdieping van de plaats, waar ze toen neergeworpen is, verwijderd worden";

dat Gedeputeerde Staten van Friesland verklaarden tegen de tweede alinea bezwaren te hebben, hierin bestaande, dat art. 29 van het reglement van het waterschap (Provinciale Bladen n°. 33 van 1892 en n°. 55 van 1896) aan het bestuur de bevoegdheid verleent om overeenkomstig het bepaalde bij art. 2 der wet van 9 October 1841 (Staatsblad n°. 42) aan te wijzen, waar bij zuivering, verdieping of verbreeding der tochtslooten, de daaruit voortkomende specie moet worden geborgen; dat het bestuur de uitvoering van een krachtens dit artikel gegeven bevel kan verzekeren met behulp van art. 30 van

het reglement, in verband met art. 2 der evengemelde wet; dat de hier aan het bestuur gegeven bevoegdheid, om te bepalen waar de uitgeworpen specie moet worden geborgen, noodwendig in zich sluit en medebrengt de bevoegdheid om te beslissen dat de aarde verwijderd moet worden van de plaats, waar zij bij de slatting neergeworpen werd, zoodat deze laatste bevoegdheid slechts als een onderdeel van de eerste is te beschouwen; dat, waar langs administratiefrechtelijken weg gelegenheid is gegeven de verplichting tot wegruiming der aarde en tot berging op eene bepaalde plaats te verzekeren, er geene enkele grond bestaat en het ongewenscht is tot nakoming van de eerste dier verplichtingen ook nog te nopen langs strafrechtelijken weg; dat deze opvatting ook strookt met de bedoeling van de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139), waarbij de Regeering heeft te kennen gegeven, dat deze wet wel heeft willen toelaten, dat voor zoover door hooger gezag voorschriften ten aanzien van een onderwerp gegeven zijn, waarbij bepaalde onderdeelen of punten ongeregeld bleven, in het huishoudelijk belang der waterschappen aanvullende bepalingen omtrent die punten worden vastgesteld bij politiereglement, doch dat men bepaaldelijk heeft willen tegengaan door de bepaling van art. 3 dier wet, dat de waterschapsbesturen in hunne verordeningen bepalingen zouden vaststellen omtrent punten, waaromtrent reeds bij een door hooger gezag gegeven voorschrift is voorzien; dat buitendien niet kan worden goedgekeurd, dat de bevoegdheid van het bestuur, om te bepalen waar de aarde moet worden geborgen, geheel onbegrensd is en noch de wet, noch de verordening tegen een minder gewenscht gebruik van dat artikel, in verband met art. 8 (strafbepalingen) aan de daarbij betrokkenen ook maar een enkel der waarborgen biedt, welke de wet van 1841 verleent tegen eene onjuiste toepassing van de bevoegdheid door haar bij art. 2, in verband met het waterschapsreglement, aan het waterschapsbestuur toegekend;

de op deze gronden door Gedeputeerde Staten van Friesland, bij gemeld besluit van 12 Mei 1898, n°. 58, de politieverordening van het waterschap de Arumerpolder niet is goedgekeurd;

dat het waterschapsbestuur tegen dit besluit bij Ons voorziening heeft gevraagd bij een request, dat den 3 Juni 1898 bij Onzen Commissaris in de provincie Friesland is ontvangen en waarin het bestuur verzoekt alsnog de politieverordening van het waterschap goed te keuren, daartoe aanvoerende, dat het hem ietwat gewaagd toeschijnt om, zooals Gedeputeerde Staten trachten te doen, uit art. 29 van het waterschapsreglement — dat hem de bevoegdheid geeft om te bepalen waar, bij zuivering, verdieping of verbreeding der tocht-

slooten, de daaruit voortkomende specie moet worden *geborgen* — af te leiden, dat deze bevoegdheid *noodwendig in zich sluit* de bevoegdheid om te beslissen dat de aarde *verwijderd* moet worden; dat dan ook in het arrest van den Hoogen Raad van 31 December 1897 (Weekblad van het Recht n°. 7063), de bevoegdheid van het bestuur is geconstrueerd uit het *»onderling verband«* tusschen art. 29 van het waterschapsreglement en art. 2 der politieverordening; dat wel door Gedeputeerde Staten wordt beweerd, dat het bestuur de uitvoering van een krachtens art. 29 gegeven bevel kan verzekeren met behulp van art. 30 van het reglement, in verband met art. 2 der wet van 9 October 1841 (Staatsblad n°. 42), doch dat art. 2 dier wet in sub 1°. het recht tot *opruiming* toekent o. a. bij *weigering* of *nalatigheid* van de daartoe *verplichten*, en dat, waar de verplichting niet in art. 29 is neergelegd, het noodzakelijk is in de politieverordening eene *»aanvullende«* bepaling op te nemen; dat uit hetgeen door Gedeputeerde Staten uit de Memorie van Antwoord op het Voorloopig Verslag der Eerste Kamer is aangehaald, duidelijk blijkt, dat eene bepaling als door hem in de verordening is opgenomen, allerminst indruischt tegen, maar alleszins bestaanbaar is tegenover art. 3 der wet van 20 Juli 1895; dat voorschriften, als in art. 2 der politieverordening van het waterschap zijn opgenomen, voor een wel ingericht waterschap onmisbaar zijn; dat dan ook niet één bezwaarschrift daartegen bij het waterschapsbestuur is ingediend; dat Gedeputeerde Staten dwalen, waar zij verklaren dat zij de onderwerpelijke bepaling niet zouden kunnen goedkeuren, waar de bevoegdheid van het waterschapsbestuur in het aanwijzen van de plaats waar de aarde moet worden neergeworpen, *geheel onbegrensd* is en noch de wet, noch de verordening tegen een minder gewenscht gebruik aan de daarbij betrokkenen ook maar een enkel der *waarborgen* biedt, welke de wet van 1841 verleent; dat toch het oordeel over de plaats, waar de aarde bij de wegruiming van den walkant moet worden neergeworpen, geheel aan het welmeenen van de betrokkenen is overgelaten, vermits de verordening alleen voorschrijft de verwijdering van de plaats, waar de aarde en specie bij de slatting of uitdieping is neergeworpen, om te voorkomen, dat de aarde en specie, die met veel kosten uit de waterleidingen zijn geruimd, daarin terugvallen en om den walkant weder ruim te krijgen voor het bergen van aarde en specie bij opvolgende uitdiepingen, terwijl bij dit voorschrift door het stellen van een voldoenden termijn rekening is gehouden met de praktijk van het landbouwbedrijf, welke medebrengt, dat de slootkanten zoo gauw mogelijk ruim moeten worden gemaakt en dat slaataarde, zoodra er een winter overheen is gegaan, geschikt is om over het land gespreid

te worden, zoodat inderdaad niets anders is voorgeschreven dan een ervaren landgebruiker uit vrijen wil in zijn welbegrepen eigenbelang verricht, en dat niet kan worden volgehouden, dat de waarborgen, welke de wet van 1841 biedt, zouden ontbreken; dat die wet toch door de verordening volkomen intact wordt gelaten; dat, wordt voortaan, uit kracht van de verordening, door het bestuur, op kosten van de nalatigen, tot het opruimen van aarde en specie overgegaan, het bestuur de gemaakte kosten, overeenkomstig art. 3 dier wet, bij dwangbevel zal moeten invorderen en — evenals tot nu toe — verzet tegen het dwangbevel, naar de bepalingen van art. 12 en volgende, bij Gedeputeerde Staten zal openstaan;

Overwegende dat, waar Gedeputeerde Staten hunne goedkeuring aan de door het appelleerend bestuur vastgestelde verordening van politie hebben onthouden, op grond van bezwaren, door hen ontleend, zoowel aan de onwettigheid als aan de onwenschelijkheid der in het 2e lid van art. 2 dier verordening voorkomende bepaling, alzoo in de eerste plaats over de wettigheid en daarna ook omtrent de wenschelijkheid van dit voorschrift door Ons zal zijn te beslissen;

Overwegende — wat het eerstbedoelde punt betreft — dat art. 29 van het waterschapsreglement, aan het bestuur onder meer ook de bevoegdheid toekennende tot aanwijzing van de plaats „waar bij zuivering, verdieping of verbreeding der tochtslooten, de daaruit voortkomende specie moet worden geborgen", geenszins in zóó algemeenen zin is op te vatten, als door Gedeputeerde Staten van Friesland, in afwijking van de tot dusver door hen te dien aanzien gehuldigde meening, bij de overwegingen van het bestreden besluit is geschied;

dat toch de duidelijke woorden, waarbij deze bevoegdheid aan het waterschapsbestuur is verleend en bepaaldelijk de omstandigheid, dat, ter nadere aanduiding van de in het voorschrift bedoelde specie, het daaraan toegevoegde deelwoord alleen in den *tegenwoordigen* tijd is gebezigd, op de meest ondubbelzinnige wijze te kennen geven, dat het in dier voege omschreven recht, om te bepalen *waar* de slatspecie moet *geborgen* en *over welke landen* deze zoo noodig derwaarts zal moeten vervoerd worden, aan het bestuur de macht tot het doen van zoodanige aanwijzing alleen toekent ten aanzien van de specie, welke uit de tochtslooten voortkomt *op het oogenblik zelf dat deze worden gezuiverd, verdiept of verbreed*;

Overwegende dat wel datzelfde artikel aan het bestuur de bevoegdheid geeft aan te wijzen over welke landen o. a. bij zuivering, verdieping of verbreeding van tochtslooten het vervoer van de daaruit voortkomende specie zal plaats hebben, maar dat uit deze woorden

nooit de bevoegdheid kan worden afgeleid om dat vervoer te regelen niet alleen *bij*, d. i. *tijdens* die zuivering, verdieping of verbreeding, maar ook nog één jaar of misschien langer daarna;

dat die bevoegdheid dan ook moet geacht worden gegeven te zijn alleen voor die gevallen, waarin vervoer over zekere landen dadelijk noodig is en waarin aan het voorschrift der voorgaande zinsnede in art. 29 wegens plaatselijke omstandigheden geen gevolg kon worden gegeven.

Overwegende dat bovendien de bevoegdheid van het bestuur van een waterschap zich niet verder uitstrekt dan voor zoover de behartiging vereischt van de gemeenschappelijke belangen der ingelanden van dat waterschap en dat deze belangen, wat het onderhoud der waterleidingen betreft, niet verder gaan dan tot wat voor de behoorlijke instandhouding dier waterleidingen noodig is;

dat daartoe wel behoort de aanwijzing van de plaats, waar de uit de waterleidingen uitgeworpen aarde en specie moeten worden neergelegd of geborgen, evenals ook de zorg, dat die aarde en specie niet weder in de waterleidingen kunnen terugvallen en dat zij ter verkrijging van nieuwe bergruimte vóór eene volgende uitdieping verwijderd zijn, maar dat eene aanwijzing door het bestuur van de plaats waarheen die opgeworpen en geborgen aarde daarna zal moeten worden verwijderd, zooals uit de opvatting van art. 29 van het reglement door Gedeputeerde Staten volgt, niet meer behoort tot de belangen van het waterschap, maar geheel behoort te worden overgelaten aan de gebruikers van den grond, waarop de specie is gebracht, die dus daarover naar welgevallen, mits niet ten nadeele van het waterschap, moeten kunnen beschikken;

dat dit nog te meer in het oog springt, daar, ware het waterschapsbestuur bevoegd, krachtens art. 29 van het reglement, de plaats aan te wijzen waarheen de uitgegraven en neergelegde aarde en specie later zullen worden verwijderd en geborgen, de ingelanden aan een zeer drukkende willekeur van de zijde van het waterschapsbestuur zouden kunnen worden blootgesteld;

Overwegende dat dus de bevoegdheid, bij art. 29 aan het waterschapsbestuur gegeven, geenszins de verplichting voor de ingelanden in zich sluit, om, nadat de aarde en specie bij het zuiveren, verdiepen of verbreeden der waterleidingen ter bevoegde plaatse eenmaal zijn geborgen, haar later weder op aanwijzing van het bestuur naar eene andere plaats te verwijderen;

dat de in het 2e lid van art. 2 der vastgestelde verordening voorkomende bepaling, welke ten doel heeft aan ingelanden ook die laatste verplichting op te leggen, mitsdien niet voorziet in datgene, wat reeds

bij art. 29 van het reglement van het waterschap werd geregeld en alzoo met art. 3 der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) allerminst in strijd is te achten;

Overwegende — wat het 2e punt betreft — dat een voorschrift betreffende de verwijdering van de uitgeworpen en geborgen aarde en specie van den kant der waterleidingen, alleszins als een waterschapsbelang rakende kunnende beschouwd worden, dus ook bij verordening kan worden bevolen;

dat echter een voorschrift tot verwijdering op een in enkele meters uitgedrukten afstand niet tot het beoogde doel kan leiden, omdat zoowel een afstand van 2, 4 of 6 meters uit den kant der waterleidingen in het eene geval als onnoodig groot en in het andere als te gering kan worden beschouwd, daar de voor opslag of bergruimte vereischte ruimte geheel afhankelijk is van de op verschillende plaatsen afwisselende hoeveelheid of hoedanigheid der uitgegraven aarde en specie;

dat het echter voor alle zich voordoende gevallen voldoende is, wanneer binnen behoorlijken tijd, na iedere uitgraving en grondberging, de toestand van den daarvoor ingenomen grond hersteld worde, zooals die vóór de grondberging heeft bestaan;

dat het dus genoegzaam is voor te schrijven, dat de uitgegraven en geborgen aarde en specie 1°. binnen een daartoe voorgeschreven termijn worde verwijderd van de plaats waarop zij zijn neergeworpen en 2°. dat deze verwijdering geschiede van uit den kant der waterleiding;

dat de bepaling van den termijn waarbinnen de wegruiming moet hebben plaats gehad, afhankelijk moet worden geacht van verschillende plaatselijke omstandigheden en dus bij verordening kan worden geregeld;

Overwegende dat in art. 2, al. 2, der verordening, wel is voorgeschreven, dat de aarde en specie, die uitgegraven en neergeworpen zijn, moeten verwijderd worden van de plaats, waar ze neergeworpen werden, maar niet aangeeft, dat die verwijdering moet plaats hebben van uit de zijde der waterleiding en dit voorschrift dus tot misvatting of misbruik zou kunnen aanleiding geven;

Overwegende bovendien dat de bepaling van art. 2, al. 1, der verordening, regelende de verplichting voor de gebruikers van gronden om op hunne gronden te ontvangen de aarde en specie die bij verbreeding, slatting, uitdieping of zuivering uit de aangrenzende waterleidingen worden uitgeworpen, geheel hetzelfde onderwerp regelt als reeds geregeld was bij art. 29 van het reglement;

dat dus omtrent deze bepaling dezelfde overwegingen gelden als door Gedeputeerde Staten van Friesland gebezigd tegen de vaststelling van art. 2, al. 2, en het waterschapsbestuur dus niet in zijne verordening

eene bepaling mag vaststellen omtrent een punt waaromtrent reeds bij een door een hooger macht gegeven voorschrift, en wel het door de Staten vastgestelde reglement, is voorzien:

dat derhalve de bepaling van art. 2, al. 1, niet mag toegelaten en die van art. 2, al. 2, als niet volledig moet beschouwd worden:

Overwegende dat mitsdien, ofschoon op andere gronden, het besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland behoort te worden gehandhaafd:

Gezien de wet van 2[illegible] Juli 1895 (Staatsblad n°. 139):

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit te handhaven.

Onze Minister enz.

CIRCULAIRE [illegible] *Minister van Waterstaat, Handel en* [illegible] *Mei 1899, L. Q., Afdeeling Waterstaat,* [illegible] *te Commissarissen der Koningin in de* [illegible] *in zake de toepassing van het Kon.* [illegible] *1898 (Staatsblad n°. 25), houdende* [illegible] *bepalingen van politie betreffende het* [illegible] *wegen, enz. onder beheer van het Rijk.*

In overeenstemming met de bewoordingen van art. 1, 6°, der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) is het Koninklijk besluit van 19 Januari 1898 (Staatsblad n°. 25) van toepassing op de wegen en paden onder beheer van het Rijk en op de daartoe behoorende glooiingen, bermen, sloten, bruggen, duikers, beschoeiingen en andere werken.

Omtrent den omvang van dat beheer en gevolgelijk van de werkingssfeer van gezegd Koninklijk besluit bestaat, naar gebleken is, hier en daar onzekerheid. De vraag van den eigendom is te dezen niet beslissend, in zoover dat ook daar, waar anderen dan het Rijk eigenaar zijn, het Rijk, beheerder van den weg, tevens beheerder van de daartoe behoorende glooiingen, bermen enz. kan zijn.

Te dezer zake valt o. a. te wijzen op een arrest van het Gerechtshof te Amsterdam van 19 November 1886 (Weekblad van het Recht n°. 5429) waarin o. m. wordt overwogen: „dat de bermen der openbare straatwegen (het gold hier den Rijks grooten weg der 1ste klasse van Amsterdam over Utrecht en Gorinchem naar de Belgische grens) [illegible] geacht moeten worden daarvan deel uit te maken, totdat van het tegendeel blijkt, „en op een vonnis van de Arrondissements-Rechtbank te Utrecht van 1 Juni 1898 (Weekblad van het Recht n°. [illegible]) in welks rechtsoverwegingen o. a. voorkomt:„ dat [illegible] het vroeger hier gegolden hebbende Fransche recht èn [illegible] de Koninklijke besluiten van 10 Mei 1820, n°. 2 en 13 Maart

1821, n°. 73 tot den Rijksweg behooren: de bruggen, duikers, heulen enz., in één woord al die gedeelten van den weg, welke zooals de bermen dienen voor voetgangers, hetzij, zooals de slooten, voor afvoer van water als anderszins en alzoo mede dienen om het gebruik van den Rijksweg zonder eenige belemmering algemeen en voor een ieder te doen zijn en tot bereiking van welk doel de zorg daarover aan den Staat en zijne beambten is opgedragen».

De bermen, die gerekend moeten worden tot den Rijksweg te behooren, zijn dus onder Rijksbeheer; de rechtstreeksche publiekrechtelijke zorg van het Rijk strekt zich derhalve ook daarover uit, tenzij uit feiten tot het tegendeel is te besluiten.

Van de slooten, glooiingen enz. geldt hetzelfde.

Ten aanzien van bermslooten, welke in bovenbedoelden zin bij Rijkswegen behooren, kan zich het geval voordoen, dat zij krachtens eenige verordening of keur als waterleiding staan onder schouw van een openbaar bestuur. Daardoor wordt echter het Rijksbeheer niet opgeheven. Zoodanig openbaar bestuur oefent in dat geval slechts *toezicht* uit op de bermsloot als *waterleiding*, maar het voert geen *beheer*. De bermsloot blijft onderworpen aan de bepalingen van het Koninklijk besluit van 19 Januari 1898 (Staatsblad n°. 25).

Omtrent de beteekenis van het woord «gebruik» in art. 4 van het onderwerpelijke besluit is de vraag gedaan of voor een slechts tijdelijk gebruik Uwe vergunning evenzeer vereischt wordt. Deze vraag is toestemmend te beantwoorden. Het artikel onderscheidt niet en er is geen reden om aan te nemen dat alleen een voortdurend gebruik, zij het ook echter altijd tot wederopzegging, bedoeld zou zijn. Wel zal het artikel bij verzoeken om vergunning tot zoodanig gebruik het meest toepassing vinden, gelijk artikel 2 meer op een tijdelijk gebruik doelt, maar uit den aard van het onderwerp komt hier zoowel het een als het ander in aanmerking. De strekking der bepalingen is, om te voorkomen, dat zonder toestemming van het openbaar gezag een gedeelte van een weg c. a. aan zijne bestemming onttrokken wordt.

Van het vorenstaande wordt dezerzijds mededeeling gedaan aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat.

Ten slotte heb ik de eer U te verzoeken om, waar bij U omtrent de vraag der toepasselijkheid van het Koninklijk besluit van 19 Januari 1898 (Staatsblad n°. 25) in eenig geval twijfel mocht bestaan, hetzij die toepassing gevraagd, hetzij eene overtreding aanwezig verklaard wordt, mij met het geval in kennis te stellen en mijne beslissing te vragen.

Deze aanschrijving is mede ter kennis gebracht van de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat.

KON. BESLUIT *van* 5 *Juni* 1899, *n°.* 36, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de goedkeuring van de algemeene politieverordening van het waterschap de Dalfser Hooislagen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door G. J. Dorgelo te Dalfsen, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, dd. 21 Juli 1898, 3e afd., n°. 2583/2031, waarbij de algemeene politieverordening van het waterschap »de Dalfser Hooislagen« is goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 17 Mei 1899, n°. 254;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 31 Mei 1899, n°. 133, afd. Waterstaat;

Overwegende dat G. J. Dorgelo bij schrijven, dd. 23 April 1898, aan het Bestuur van voornoemd waterschap heeft te kennen gegeven, dat hij bezwaar had tegen artikel 2 van voormelde verordening, voor zoover daarbij onder de waterleidingen was opgenomen de sloot, loopende langs den westelijken berm van den Ancumerdijk, op grond dat die dijk met aanliggende slooten zijn eigendom is; dat, terwijl de sloot ten oosten van den dijk als waterleiding dient voor de gemeente Dalfsen, op de westelijke sloot »geen enkel bezwaar« rust; dat deze sloot hem jaarlijks aan strooiing voor ongeveer *f* 15 à *f* 20 oplevert en dat, wordt die sloot onder de waterleidingen opgenomen, ze hem waarschijnlijk niets meer zal opbrengen, vermits ze dan in het voorjaar zal worden uitgegraven en uitgemodderd, hetgeen hem op eene schade van *f* 400 à *f* 500 zal komen te staan;

dat het waterschapsbestuur bij schrijven van 8 Juli 1898 aan Gedeputeerde Staten van Overijssel de politieverordening voor het waterschap heeft ingezonden, naar aanleiding van het bovenvermeld bezwaarschrift van Dorgelo meedeelende, dat, toen omstreeks 38 jaren geleden Dorgelo door aankoop eigenaar werd van de onderwerpelijke sloot, deze wel niet aan schouw was onderworpen, doch toen reeds dienst deed tot afscheiding van den dijk en de ten westen gelegen Hooislagen en tevens om het van de westzijde van den dijk afkomende regenwater te ontvangen en naar de Tolgracht af te voeren, zoodat, toen de tamelijk Heerkens met toestemming van Dorgelo in de sloot een dam plaatste, in dien dam een duiker werd gelegd, ter voorkoming van belemmering van den waterafvoer; dat aan Dorgelo bezwaarlijk een aanzien van de sloot meerdere rechten kunnen worden toegekend dan zijne voorgangers in den eigendom — de Rouwengaardsmarke — gehad hebben; dat Dorgelo echter na bovenbedoelden

aankoop de sloot liet toewalen en verzanden, zoodat daarin lies, ruigte en waterplanten groeien, die jaarlijks uitgemaaid worden, doch op verre na niet de door Dorgelo opgegeven waarde hebben;

dat Gedeputeerde Staten bij hun aan het hoofd dezes vermelde besluit de hun toegezondene politieverordening hebben goedgekeurd;

dat Dorgelo van dit besluit tijdig in beroep is gekomen, behalve hetgeen in zijn adres aan het waterschapsbestuur vermeld is aanvoerende, dat het niet is aan te nemen dat, bij de bekende scherpe afscheiding der oude marken, die geheel op zich zelf staande één afgerond geheel vormden, de sloot, blijkbaar behoorende tot de Roozengaardermarke, ooit zou hebben gediend tot afwatering van buiten die marke gelegen gronden, gelijk de Hooislagen; dat bij den verkoop op de sloot geen last van waterleiding is gelegd; dat in de sloot sedert onheugelijke tijden meerdere vaste dammen zijn, zoodat zij, als afwatering voor de Hooislagen, niet bruikbaar is en ook niet als zoodanig is gebruikt; dat het waterschapsbestuur dus niet uit vroegere toestanden het recht kan afleiden om de sloot als waterleiding voor de Hooislagen aan te merken, en dat hij, in strijd met artikel 151 der Grondwet en 625 van het Burgerlijk Wetboek, zonder voorafgaande onteigening of schadevergoeding uit zijne rechten is ontzet;

Overwegende dat de sloot in geschil alleen dan onder de waterleidingen zou kunnen worden opgenomen, indien bij het ontbreken van een titel die zoodanigen last oplegt, het karakter van waterleiding door ligging, bestemming en langdurig gebruik onomstootelijk vaststond;

dat bij twijfel of onzekerheid hieromtrent moet worden aangenomen dat de bedoelde last niet op de sloot rust;

Overwegende nu, dat de sloot in geschil is gelegen tusschen den Ancumerdijk en de Dalfser Hooislagen;

dat zij aan haar zuidelijk uiteinde bij den zoogenaamden »brand« doodloopt tegen de kade, die, — de zuidelijke grens van het waterschap de Dalfser Hooislagen uitmakende — daar ter plaatse aan den Ancumerdijk aansluit;

dat zij noordelijk uitloopt in de Hermelijn- of Tolgracht door middel van een duiker, die eerst na de oprichting van het waterschap in 1892 is aangebracht in de kade langs de zuidzijde van die gracht, welke kade tot dat tijdstip een vasten dam in de sloot vormde;

dat derhalve tot in 1892 de sloot door twee vaste dammen was begrensd, zoodat haar water nergens heen kon worden afgevoerd;

dat de sloot mitsdien blijkbaar niets anders dan een bermsloot, die — gelijk het bestuur van het waterschap in zijn brief van 8 Juli 1898 aan Gedeputeerde Staten van Overijssel zelf erkent — gediend heeft

en dient »tot afscheiding van den Ancumerdijk van de westelijk »daartegen [illegible] Hooislagen, ten einde het langs den dijk ge»dreven en daarop gehoed wordende vee van de Hooislagen te keeren«;

dat het feit, dat de sloot het van den westelijken berm van den dijk afkomende regenwater natuurlijkerwijze ontvangt, het karakter van de sloot, namelijk van slechts eene scheidingssloot te zijn tusschen den dijk en de Hooislagen, niet verandert en daaraan geenszins het karakter van waterleiding geeft, evenmin als de omstandigheid dat, na de oprichting van het waterschap in 1892, een duiker is gelegd op het kruispunt van de kade langs de zuidzijde van de Hermelijn met de sloot, zonder dat appellant daartegen bezwaar heeft gemaakt;

dat daartoe overigens voor appellant immers geen reden bestond, vermits, voor zoover die duiker bevorderlijk kon zijn aan den afvoer van het water uit zijne sloot in de Tolgracht, dit hem voor de uit die sloot te halen strooiing niet anders dan voordeelig kon zijn;

dat dan ook nóch door Gedeputeerde Staten, nóch door het waterschapsbestuur in één der te dezer zake overgelegde stukken is beweerd, dat de sloot bestemd zou zijn geweest of gediend zou hebben tot afwatering van de Hooislagen, hetgeen ook — boven en behalve dat hiervoren is aangevoerd — reeds daarom niet wel ware aan te nemen, omdat de sloot tot de Roozengaardermarke heeft behoord, totdat appellant in 1859 door koop eigenaar werd van den dijk »met daar langs gelegen SLOOT en *waterleiding*« — gelijk het in de koopakte luidt — en niets met de westwaarts van die marke gelegen gronden had te maken, terwijl eerst in 1892 bij de oprichting van het waterschap — toen de oostelijke grens midden door den Ancumerdijk werd getrokken, — de sloot bij de Hooislagen werd betrokken;

dat wijders door het waterschapsbestuur in zijn brief aan Gedeputeerde Staten, dd. 8 Juli 1898, is erkend, dat tot dusver nimmer schouw over de sloot is gevoerd;

dat uit een en ander volgt, dat in artikel 2 van de algemeene politieverordening voor het waterschap de Dalfser Hooislagen ten onrechte »de sloot loopende ten oosten van hetzelve langs den westelijken berm van den Ancumerdijk« onder de waterleidingen, in die verordening bedoeld, is opgenomen;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel, het daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 10 *Juni* 1899, *n°.* 27, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het deelnemen van het gecombineerd college van het polderdistrict Buren in het aandeelenkapitaal van den tramweg van Tiel—Buren—Culemborg.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Gecombineerd College van het polderdistrict Buren, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, dd. 28 December 1898, n°. 82, waarbij dezen goedkeuring hebben onthouden aan het besluit van het Gecombineerd College voornoemd van 6 October tevoren, n°. 154/4, om voor het polderdistrict in het aandeelenkapitaal van den tramweg van Tiel—Buren—Culemborg deel te nemen voor *f* 10,000;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 17 Mei 1899, n°. 107;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 6 Juni 1899, n°. 155, afd. Wat.;

Overwegende dat het Gecombineerd College van het Polderdistrict Buren dd. 20 Mei 1898 in beginsel heeft besloten voor *f* 10,000 deel te nemen in het aandeelenkapitaal van den stoomtramweg Tiel—Culemborg;

dat D. van Erkom en 106 anderen, allen geërfden in de dorpspolders Buurmalsen en Tricht, hierop bij adres van 13 Juni 1898 aan Gedeputeerde Staten van Gelderland hebben verzocht het besluit van het Gecombineerd College van het Polderdistrict Buren tot het nemen van aandeelen in den ontworpen tramweg Culemborg—Tiel niet goed te keuren, daarbij o. a. aanvoerende:

1°. dat het College zijne bevoegdheid heeft overschreden door zich te mengen in zaken, vreemd aan zijn beheer, en zijnen committenten wederrechtelijk last heeft opgelegd, vermits een tramlijn geen waterschaps-, maar een gemeentebelang is;

2°. dat de ontworpen tramweg alleen dan zal kunnen bestaan, wanneer hij met verlies van bijna geheel het stichtingskapitaal in handen van anderen dan de aanleggers zal zijn overgegaan, daar de vrachtloonen der weinige goederen en reizigers naar en uit Beusichem, Zoelmond en Buren, waarvoor hij dienen zal, nimmer de kosten van exploitatie en de renten van het aanlegkapitaal dekken kunnen;

3°. dat de dorpen Buurmalsen en Tricht niet het minste belang hebben bij den tram, zoodat zij bovenmate gedrukt zullen worden door bovenbedoeld besluit van het Gecombineerd College, aangezien hun hundertal 37/100 van het district Buren uitmaakt;

dat het Gecombineerd College van het polderdistrict Buren bij be-

sluit van 6 October 1898, n°. 154/4, heeft besloten in het aandeelenkapitaal van den tramweg Tiel—Buren—Culemborg deel te nemen voor ƒ 10,000, daarbij overwegende, dat de ontworpen tramlijn voor het district van belang is, omdat het ⅓ van de onderhoudskosten van den weg Tiel - Buren—Culemborg, waarover de tram voor het grootste gedeelte zal gaan — betaalt, welke kosten door den aanleg van den tramweg zullen verminderen; weshalve het College, door tot eene uitgave als de onderwerpelijke te besluiten, zijne bevoegdheid niet heeft overschreden (Koninklijk besluit van 8 December 1897, n°. 18); dat de ontworpen tramweg evenzeer levensvatbaar is als zooveel andere; dat, al is het waar dat de dorpen Buurmalsen en Tricht van den tramweg geen direct voordeel zullen hebben, de vermindering van ovenvermelde onderhoudskosten toch ook ten voordeele van die dorpen zal zijn; dat van bovenmatigen druk geen sprake is, omdat in het ongunstigste geval, indien de tramweg hoegenaamd geen bate afwerpt, de jaarlijksche meerdere uitgaven zullen bedragen ƒ 350 voor rente en ƒ 500 voor aflossing, dus ƒ 850, maken 16 cent per H.A.; dat de lasten, die bij niet totstandkoming van den tramweg zouden verminderen, door het verleenen van de bijdrage in het aandeelenkapitaal niet hooger zouden worden dan thans, nl. ƒ 1.25 per H.A., en dat ten slotte de redenen, die aanleiding gaven tot het verleenen van eene bijdrage in de kosten van het maken der plannen voor den tramweg, ook hier gelden;

dat Gedeputeerde Staten van Gelderland bij besluit van 28 December 1898, n°. 82, aan evenvermeld besluit van het Gecombineerd College hunne goedkeuring hebben onthouden, op grond dat deelneming in het aandeelenkapitaal van bovenbedoelden tramweg tot een bedrag van ƒ 10,000 eene verhooging der jaarlijksche uitgaven van ƒ 850 kan ten gevolge hebben; dat de opbrengst van den tram hoogst onzeker is; dat art. 234 van het Reglement op het beheer der Rivierpolders in Gelderland slechts 2 soorten van polderlasten kent, n.m. »oneigenlijke« en »eigenlijke«; dat de eerste soort, waarvan art. 236 eene omschrijving geeft, niet opnieuw gecreëerd, noch uitgebreid kunnen worden; dat de kosten van onderhoud van den weg Tiel—Buren—Culemborg tot die soort behooren, omdat de overeenkomst betrekkelijk het onderhoud van dien weg gesloten is vóór de invoering van het Rivierpolderreglement; dat de eigenlijke polderlasten krachtens art. 235 moeten dienen voor de kosten van bestuur, van de verdediging tegen buitenwater en van de afwatering, en dat de redactie van dat artikel eene uitbreiding toelaat; dat de artt. 234, 235 en 236 den geërfden waarborgen, dat de van hen geheven lasten tot geen andere doeleinden dan de daarin vermelde, zullen worden besteed; dat de deelneming in het aandeelenkapitaal van den tram dus door geen van beide

soorten polderlasten kan worden bestreden; dat het Gecombineerd College door die deelneming zijne bevoegdheid heeft overschreden, vermits het in casu geen waterschapsbelang betreft, en door deelneming eene uitgave zou worden gedaan, vreemd aan het polderbeheer, welke lasten aan de geërfden zou veroorzaken, die het polderreglement niet kent, tegen hoedanige willekeurige uitbreiding der voorschriften van het Reglement ten strengste dient te worden gewaakt, daar anders de weg zou worden geopend om, vooral bij den benarden toestand der gemeentefinanciën, verschillende lokale uitgaven uit de polderkassen te bestrijden, geheel tegen geest en letter van het reglement in;

dat het Gecombineerd College van het polderdistrict Buren van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep is gekomen, Ons verzoekende het te vernietigen en alsnog goedkeuring te verleenen aan het besluit van het Gecombineerd College van 6 October 1898, n°. 154/4, daarbij aanvoerende, dat het polderdistrict de beslissing van Gedeputeerde Staten met zijne belangen ten zeerste in strijd acht; dat toch de financiëele toestand van het district zeer goed is en het hoogstonwaarschijnlijk is, dat het district in de eerste jaren andere uitgaven zal hebben dan die voor bestuur en gewoon jaarlijksch onderhoud; dat het district geen schuld heeft en dat reeds besloten is tot aankoop van eene inschrijving Grootboek ad *f* 2500; dat de lasten, ad *f* 1.25 per H.A., die bij niet-deelneming in het aandeelenkapitaal van den tram verminderd zouden kunnen worden, zelfs zoo de tram geen baten afwierp, niet hooger zouden worden dan thans; dat de tram levensvatbaar zal zijn; dat art. 2 van het Rivierpolderreglement de gelegenheid openstelt voor het polderdistrict om andere belangen dan die den waterstaat betreffen te behartigen; dat de onderwerpelijke uitgave moet gedekt worden door de eigenlijke lasten; dat toch in art. 235 niet is bepaald, dat *alleen* de daar genoemde uitgaven door de eigenlijke lasten mogen worden bestreden; dat het tot stand komen van den tram van groot belang is voor het polderdistrict en na verloop van tijd een gunstigen invloed zal hebben op de districtsuitgaven, wat betreft het onderhoud van den grindweg Tiel—Culemborg, vermits — nog daargelaten dat die weg op vele plaatsen zal worden verbreed en hinderlijke draaien daaruit zullen worden weggenomen, hetgeen de veiligheid van het verkeer zeer zal bevorderen — de brug te Buren, tot hiertoe in onderhoud bij de onderhoudsplichtigen van den weg, ten laste zal komen van den tramweg, terwijl, aangezien het personen- en goederenverkeer grootendeels zal plaats hebben met den tram, ten gevolge waarvan bedoelde weg minder zal worden bereden en dus minder te lijden zal hebben, de onderhoudskosten zullen verminderen;

Overwegende dat, gelijk uit het Koninklijk besluit van 8 December 1897, n°. 18, blijkt, het door het polderdistrict Buren jaarlijks te betalen aandeel in de onderhoudskosten van den weg Tiel—Buren—Culemborg niet gevonden wordt uit oneigenlijke polderlasten, maar uit de gewone inkomsten van het district, waarvan de eigenlijke polderlasten een aanzienlijk deel uitmaken, terwijl de baten van dien weg als gewone inkomsten van het district worden ontvangen;

dat de aanleg van een trambaan Tiel—Buren—Culemborg kan strekken tot verbetering van den weg Tiel—Buren—Culemborg, in zoover die weg op vele plaatsen zal worden verbreed en hinderlijke draaien daaruit zullen worden weggenomen, hetgeen de veiligheid van het verkeer zeer zal bevorderen, alsmede tot vermindering van de kosten van onderhoud, die jaarlijks ook door het polderdistrict Buren uit de gewone inkomsten van dat district worden gedragen, vermits de brug te Buren, thans in onderhoud bij de onderhoudsplichtigen van den weg, ten laste zal komen van den tramweg, en het personen- en goederenverkeer grootendeels zal plaats hebben met den tram, ten gevolge waarvan bedoelde weg minder zal worden bereden en dus minder te lijden zal hebben;

dat het alzoo wenschelijk is, dat ook door dezen polder in het aandeelenkapitaal van dien trambaan worde deelgenomen, terwijl een bedrag van ƒ 10,000, daarvoor te besteden, niet te hoog voorkomt;

dat het geen bezwaar kan hebben, dat bedrag te nemen uit de gewone inkomsten van het district, al moge daardoor misschien de omslag van de gewone polderlasten eenigszins worden verhoogd, omdat, komt de tram tot stand, daardoor de latere omslagen van de eigenlijke polderlasten jaarlijks en duurzaam zullen kunnen worden verminderd;

dat art. 235 van het Rivierpolderreglement zich hiertegen niet verzet, daar dit artikel alleen beveelt dat de kosten van bestuur en van alle werken tot beveiliging van het district tegen het buitenwater en tot zijne afwatering dienende, uit de eigenlijke polderlasten moeten worden bestreden;

Gezien het Reglement op het beheer der Rivierpolders in de provincie Gelderland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 28 December 1898, n°. 82, alsnog goedkeuring te verleenen aan het besluit van het Gecombineerd College van het polderdistrict Buren van 6 October 1898, n°. 154/4, om voor het polderdistrict in het aandeelenkapitaal van den tramweg Tiel—Buren—Culemborg deel te nemen voor ƒ 10,000.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 16 *Juni* 1899, *n°.* 55, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren van het waterschap Schouwen tegen niet-goedkeuring van eene door de algemeene vergadering van dat waterschap vastgestelde keur.*

Beschikkende op het beroep van het Dagelijksch Bestuur van het waterschap Schouwen van eene beslissing van Gedeputeerde Staten van Zeeland, waarbij goedkeuring is onthouden aan eene door de Algemeene Vergadering van het waterschap vastgestelde keur;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 26 Mei 1899, n°. 47;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 12 Juni 1899, n°. 208, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat de Algemeene Vergadering van het waterschap Schouwen bij besluit van den 21sten Februari 1898 heeft vastgesteld een generale keur van Schouwen;

dat Gedeputeerde Staten van Zeeland bij besluit van den 27sten Augustus/10 September 1898, n°. 4795, 2e afd., hebben verklaard aan deze keur hunne goedkeuring niet te kunnen verleenen;

dat het Dagelijksch Bestuur van het waterschap Schouwen, ter uitvoering van een besluit der Algemeene Vergadering, den 30sten September 1898 genomen, van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons is gekomen in hooger beroep, Ons verzoekende, met vernietiging van de aangevallen beschikking, de generale keur van Schouwen, met herstelling der beide drukfouten in art. 50 en art. 60, goed te keuren;

dat Gedeputeerde Staten hunne goedkeuring aan de keur niet hebben verleend, om den inhoud der artt. 2, 3, 6, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 18, 21, 35, 48, 50, 57 en 60; dat zij echter later hunne bezwaren hebben opgegeven tegen de artt. 48 en 57, terwijl het waterschapsbestuur daarna verklaard heeft de door Gedeputeerde Staten voorgestelde wijziging van art. 60 te willen overnemen, zoodat over de drie laatstgenoemde artikelen niet meer in beroep behoeft te worden beslist;

Overwegende dat bovengenoemde artikelen luiden als volgt:

Art. 2. Van de waterleidingen wordt door het Dagelijksch Bestuur opgemaakt en bijgehouden een register, waarin behalve de kunstwerken bij het waterschap in onderhoud, vermeld worden de bestaande landhoofdjes met hunne afmetingen en de in art. 7 bedoelde zijlen, met de namen der onderhoudsplichtigen;

Art. 3. De waterleidingen worden onderhouden op de diepte en breedte in den bodem en op het maaiveld, door het Dagelijksch Bestuur voor

[illegible] in art. 2 bedoelde [illegible] aan te [illegible]

[illegible] wegen en [illegible]

[illegible] verordeningen [illegible] liggende en [illegible] verplicht de [illegible]. [illegible] te maken en te [illegible] [illegible] en [illegible] van wege het [illegible]

[illegible] het [illegible] zeer [illegible] de [illegible] binnen een tijdvak van [illegible] zijn [illegible] op de [illegible] overeenkomstig de klasse, waartoe [illegible] zijn, behoort.

[illegible] morgenschreef [illegible] zullen overeenkomstig de [illegible] in [illegible] worden gebracht.

[illegible] wordt in een hoogere [illegible] der [illegible], terwijl door het belang [illegible] bepalingen en [illegible] naar zijn [illegible] Bestuur te bepalen termijn en [illegible] rekening van het [illegible] en vernieuwing ten laste [illegible]

[illegible] Bestuur het noodig oordeelt, dat [illegible] behooren, des[illegible] Bestuur te bepalen [illegible] dat zij aan de vereischten [illegible] daarna benoodigde [illegible] klasse geheel en voor [illegible] gebragen en het bevel [illegible] Bestuur aan den betrokken [illegible] van het tijdsverloop [illegible] der genaamde [illegible]

[illegible] kosten betwist [illegible] den onderhouds[illegible] de heeft [illegible]

Weigert de onderhoudsplichtige uitdrukkelijk het werk uit te voeren of wordt de verwijding binnen het hiervoren vermelde tijdsverloop niet of niet voldoende door hem verricht, of weigert hij zijn aandeel vooruit te betalen, dan vervalt de verplichting van het waterschap tot vergoeding van 't geheel of van de helft der kosten en treden de bepalingen der wet van 9 October 1841 (Stbl. nº. 42) in werking.

Behoudens het in de eerste alinea van dit artikel bepaalde, worden in de gevallen, bedoeld bij de artt. 9 en 10, de kosten, benoodigd om landhoofdjes gelegen in waterleidingen 1e klasse, voor de eerste maal volgens de voorschriften dezer keur in te richten, door het waterschap voor de helft gedragen en het bevel tot vernieuwing op de in de eerste alinea bepaalde wijze den onderhoudsplichtige medegedeeld.

Bij verschil, onwil of weigering van den onderhoudsplichtige gelden de 2e en 3e alinea.

Onder de kosten worden in dit artikel en in art. 9 verstaan de kosten der landhoofden zelven zonder bruggen.

Art. 12. Bruggen, heulen en andere kunstwerken ten dienste van wegen over waterleidingen liggende, worden door het waterschap onderhouden, tenzij krachtens overeenkomst of den feitelijken toestand een ander als onderhoudsplichtige is aangewezen.

Geene nieuwe werken van dergelijken aard mogen worden gemaakt dan met goedkeuring van het Dagelijksch Bestuur en onder inachtneming der door dit nader vast te stellen voorwaarden.

Art. 14. Alle peilslooten worden bedolven en onderhouden door de gebruikers der naastliggende landen.

Bij peilslooten, aan wegen liggende, zorgt de gebruiker alleen voor het onderhoud der tusschen zijn land en den weg liggende peilsloot.

Bij peilslooten tusschen landerijen loopende, zorgen de gebruikers dier landen ieder voor de helft voor het onderhoud.

Deze regels lijden uitzondering wanneer krachtens contract of feitelijken toestand een ander onderhoudsplichtige is aangewezen.

Art. 16. Het Dagelijksch Bestuur beslist welke nieuwe peilslooten gedolven en bestaande opgeheven worden.

De wijzigingen worden aan de Algemeene Vergadering medegedeeld bij de eerstvolgende vijfjaarlijksche herziening der peilsloot-registers en aangeteekend met opgave der redenen van de opheffing.

Art 17. Jaarlijks in de maand December wordt door het Dagelijksch Bestuur aan de onderhoudsplichtigen schriftelijk kennis gegeven welke peilslooten vóór October van het eerstvolgende jaar door hen herbedolven moeten worden.

de besturen, aanwijzende de waterleidingen, dienende tot afvoer van het polderwater, die ten koste van hun polder of waterschap worden onderhouden, met de daarbij behoorende kunstwerken; dat toch ter uitvoering van art. 2 het waterschapsbestuur niet gehouden is den staat, bedoeld in art. 23, over te nemen; dat echter wel in de keur bepaald kan worden, dat het bestuur een dubbel van den laatstbedoelden staat aanvult met de bestaande landhoofdjes;

dat het appelleerend bestuur den mogelijken strijd heeft ontkend, omdat beide staten geheel andere zaken zouden zijn, namelijk de eerste een staat van waterleidingen en kunstwerken in onderhoud bij het waterschap, en de andere een register van alle werken in de waterleidingen aanwezig met de namen der onderhoudsplichtigen;

dat Gedeputeerde Staten hierop hebben geantwoord, dat er niet de minste waarborg bestaat, dat het register dezelfde waterleidingen en kunstwerken zal vermelden, als op den staat van art. 23 voorkomen, en dat aan alle bezwaren zoude worden tegemoet gekomen, wanneer in het artikel vermeld werd, dat voor het register de staat van art. 23 tot grondslag zal worden genomen;

ad art. 3: dat de 2de alinea van dit artikel overbodig is, daar volgens art. 1 alle waterleidingen ten koste van het waterschap worden onderhouden;

ad art. 6: dat dit artikel in strijd is met art. 3 van het reglement op het bestuur van het waterschap, waarin bepaald is, dat het daarstellen en onderhouden van alle werken noodig voor de waterkeering en oeververdediging en van alle werken, die in het belang der waterloozing van het waterschap moeten worden in stand gehouden of daargesteld, zijn ten laste van het waterschap, terwijl hiervan alleen zijn uitgezonderd zoodanige dier werken, waarvan de verplichting tot onderhoud geheel of ten deele op anderen rust;

dat Gedeputeerde Staten verklaarden geen bedenking te zullen hebben, wanneer de laatste bepaling in dier voege worde gewijzigd, dat de verplichting van onderhoud en van daarstelling der landhoofdjes alleen komt ten laste van de gebruikers der landen, die daarvan het gebruik hebben: „voor zoover de verplichting tot onderhoud geheel of ten deele rechtens op hen rust";

ad art. 9: dat dit artikel in strijd is met art. 3 van het reglement op het bestuur van het waterschap, dat zegt, dat het waterschap belast is met het daarstellen en onderhouden van alle werken, noodig voor de waterkeering enz., terwijl tevens moeten vervallen uit dit artikel de laatste woorden: „terwijl alle verder onderhoud en vernieuwing ten laste der gebruikers is", daar het niet aangaat, de aangelanden, die verplicht worden de hoofdjes der bruggen van grooter

afmetingen te maken, door het onderhoud van die vergroote hoofdjes, op zwaarder lasten te brengen;

ad art. 11: dat de drie laatste alinea's een afzonderlijk artikel moeten vormen, omdat die bepalingen ook art. 9 betreffen, en dat in de laatste alinea niet moet worden gelezen „zonder bruggen", maar „met de bruggen", omdat er geen reden denkbaar is, waarom ook niet het waterschap in de kosten der bruggen naar evenredigheid zou bijdragen;

dat het appelleerend bestuur hiertegen heeft aangevoerd, dat die bruggen niet uitsluitend voor eenen overgang dienen, maar nu hier en dan daar worden gebruikt;

dat Gedeputeerde Staten oordeelen, dat dit niets ter zake doet, omdat in ieder geval die bruggen niet meer kunnen worden gebruikt ter plaatse waar de hoofdjes van meerdere wijdte zijn gemaakt, en dus de billijkheid eischt, dat het waterschap, dat dit beval, ook de kosten daarvan drage;

ad art. 12, *al.* 1: dat deze bepaling in overeenstemming moet worden gebracht met art. 3 van het bijzonder reglement en aldus moet worden gelezen: „Tenzij de verplichting tot onderhoud geheel of ten deele op anderen rust, worden bruggen" enz.;

dat het appelleerend bestuur nu wel heeft verklaard geen onderscheid tusschen beide formuleeringen te vinden, doch Gedeputeerde Staten meenen dat „rechtens" niet analoog is met „krachtens overeenkomst of den feitelijken toestand", en die feitelijke toestand zeer wel kan blijken niet „rechtens" te zijn.

ad art. 12, *al.* 2: dat de aanhef van de tweede alinea behoort te luiden: voor zoover daarin niet is voorzien in art. 17 van het Reglement van Politie voor de polders in Zeeland enz.;

dat toch dit art. 17 reeds voorschrijft dat geene bruggen, overloopen of dammen mogen worden gelegd over de waterleidingen;

dat het appelleerend bestuur hiertegen heeft aangevoerd, dat van strijd met art. 17 van het aangehaalde reglement niets bleek;

dat Gedeputeerde Staten daarop hebben geantwoord, dat, daargelaten dat eene aangelegenheid, welke onder het bereik van een provinciaal reglement valt, niet te gelijker tijd aan de werking eener keur onderworpen kan zijn, het toch in casu volstrekt niet hetzelfde is of reglement dan wel keur wordt toegepast, daar in het eerste geval volgens art. 26 van het Reglement van Politie beroep op Gedeputeerde Staten openstaat, in het tweede niet;

ad art. 14: dat dit artikel behoort te vervallen, omdat art. 16 van het politiereglement in de zaak voorziet, en het artikel buitendien in strijd is met art. 3 van het reglement op het bestuur van het waterschap;

dat toch dit art. 16 reeds bepaalt, dat, waar de verplichting daartoe niet op den polder of anderen rust, de waterleidingen, dienende tot den geregelden afloop en afvoer van des polders binnenwater, onverschillig onder welke plaatselijke benaming bekend, door de gebruikers van de wederzijds daaraan gelegen landen of dijken op de bepaalde breedte en diepte moeten worden gehouden;

dat het waterschap daartegen heeft aangevoerd, dat alleen waterleidingen, geen peilslooten, bij art. 16 bedoeld zijn;

dat Gedeputeerde Staten daarentegen van oordeel zijn, dat blijkens art. 13 het begrip „peilsloot" zeer ruim is, doch deze alle onder art. 16 van het politiereglement vallen, terwijl zij tevens aantoonen uit de geschiedenis van het politiereglement, hoe het de bedoeling der Staten van Zeeland was, het woord waterleidingen in den ruimsten zin te gebruiken en daaronder dus ook te verstaan de slooten, die in Zeeland de verschillende stukken lands van elkander scheiden, voor zooverre namelijk die tot den geregelden afloop en afvoer van des polders binnenwater dienen;

ad art. 16: dat dit artikel in strijd is 1°. met art. 25 van het algemeen reglement voor de polders en waterschappen in Zeeland, daar toch volgens dit art. 25 de bevoegdheid in de 1e alinea aan het Dagelijksch Bestuur gegeven, aan de vergadering van ingelanden of hoofdingelanden behoort en het door dezen genomen besluit de goedkeuring van Gedeputeerde Staten behoeft; 2°. met art. 3 van het bijzonder reglement, dat het opleggen van nieuwe verplichtingen verbiedt, en 3°. met art. 15 der keur, dat zegt, dat de registers eens om de 5 jaren herzien kunnen worden en op voordracht van het Dagelijksch Bestuur door de algemeene vergadering aangevuld worden; dat daar dus aan de algemeene vergadering wordt opgedragen, wat hier aan het Dagelijksch Bestuur wordt toegekend;

dat het waterschapsbestuur hiertegen heeft aangevoerd, dat er tusschen dit artikel en art. 3 van het bijzonder reglement geen strijd bestaat, daar geen nieuwe verplichting wordt opgelegd, maar een bestaande gehandhaafd; dat art. 25 in het waterschap Schouwen niet kan worden uitgevoerd, omdat er geen vergadering van ingelanden bestaat, en de vergadering van hoofdingelanden alleen het opmaken van voordrachten ten doel heeft;

dat Gedeputeerde Staten daartegen hebben aangevoerd, dat wel degelijk art. 25 van het Algemeen Reglement uitgevoerd kan worden, en in ieder geval uitgevoerd moet worden zoolang het niet is gewijzigd; dat er in het bestreden artikel strijd met art. 3 van het Reglement op het bestuur van het waterschap bestaat, omdat, wanneer het Dagelijksch Bestuur besluit, dat een nieuwe peilsboot moet gedolven

worden, dit, benevens het onderhoud, volgens art. 14 der keur ten laste van «de gebruikers der naastliggende landen» komt, terwijl die last volgens art. 3, n°. 1, al. 1, (tenzij in het geval bij al. 2) van het Reglement op het bestuur van het waterschap ten laste van het waterschap behoort te komen; dat er eindelijk met art. 15 der keur strijd bestaat, omdat de Algemeene Vergadering niet een bloot registreerend lichaam is, dat eenvoudig de beslissingen van het Dagelijksch Bestuur omtrent peilslooten te boeken heeft; dat dit blijkt uit de bepaling van al. 2 van laatstgenoemd art. 15 dat de herziening der registers van peilslooten geschiedt op voordracht van het Dagelijksch Bestuur, zoodat de Algemeene Vergadering hiervan kan afwijken, en uit het bij de al. 3 en 4 van dit artikel aan de belanghebbenden toegekende recht van beroep, dat geen zin zoude hebben zoo de Algemeene Vergadering slechts te registreeren had;

ad art. 17: dat dit artikel behoort te vervallen, daar hetzelfde reeds in art. 16 van het politiereglement is bepaald, conform het aangevoerde bij art. 14;

ad art. 18: dat dit artikel ten onrechte de verplichting oplegt aan den onderhoudplichtige van peilslooten tot bedelving of herbedelving van terrein buiten de slooten gelegen, zoodat dit artikel behoort te vervallen;

dat het appelleerend bestuur hiertegen aanvoert, dat in dit artikel staat wat sinds onheugelijke jaren is toegepast, en voor een goede bedelving der peilslooten onmisbaar is, daar anders, wanneer de peilsloot gedolven is, de modder uit de tusschensloot onmiddellijk naar de laagte schiet en de peilsloot vult;

dat Gedeputeerde Staten echter hebben opgemerkt, dat aan den onderhoudplichtige van peilslooten als zoodanig geenerlei bevoegdheid omtrent daarbuiten gelegen terreinen toekomt en trouwens deze bepaling haar belang verliest, wanneer de artt. 14, 16 en 17 der keur vervallen;

ad art. 21: dat dit artikel dient te vervallen, daar deze zaak geregeld is bij art. 16 van het politiereglement; dat Gedeputeerde Staten en het appelleerend bestuur beide verwijzen naar art. 14;

ad art. 35: dat dit artikel in overeenstemming behoort te worden gebracht met art. 3 van het Bijzonder Reglement, zoodat de 1e al. zal moeten luiden: Tenzij de verplichting tot onderhoud geheel of ten deele rechtens op anderen rust, worden zijlen enz. door het waterschap bekostigd en onderhouden;

dat het bestuur ten deze verwijst naar art. 12;

dat verder Gedeputeerde Staten het noodzakelijk achten, dat achter art. 35 een nieuw artikel wordt gevoegd, luidende: De bepalingen

van dit hoofdstuk gelden alleen voor zoover daarin niet is voorzien bij de artikelen 16 en 17 van het Reglement van Politie voor de polders in Zeeland;

dat het waterschapsbestuur ten deze verwijst naar zijne motieven bij art. 14;

ad art. 50: dat dit artikel behoort te vervallen, omdat in de voorschriften van art. 50 wordt voorzien door art. 16 van het politiereglement, terwijl tegen de derde zinsnede, waarin abusief art. 9 in plaats van art. 18 is aangehaald, dezelfde opmerking geldt als voor laatstgenoemd artikel;

dat het waterschapsbestuur ook verwijst naar de artt. 14 en 18, en erkent de onjuiste aanhaling van art. 9;

Overwegende alsnu wat betreft de artt. 3, 6, 9, 11 en 18:

ad art. 3, *al.* 2: dat Gedeputeerde Staten, deze bepaling overbodig geacht hebbende, omdat volgens art. 1 alle waterleidingen ten koste van het waterschap worden onderhouden, wel van deze meening door de nadere toelichting van het bestuur van het waterschap zijn teruggekomen, doch thans meenen, dat de breedte van de strook van onderhoud zal moeten aangegeven worden, en daarbij ook de vraag stellen, waarom alleen van de waterleidingen langs wegen en bouwlanden en niet van andere gronden wordt gesproken;

dat eene opgave van de breedte der strook van onderhoud geheel ondoenlijk, maar ook overbodig zou zijn, omdat de breedte dier strook niet in bepaalde maat uitgedrukt kan worden, daar zij afhankelijk is van den aard van den grond van den weg of van het bouwland en van den invloed, dien het weder, voornamelijk de vorst, daarop uitoefent, terwijl de breedte zich nimmer tot eene eenigszins aanmerkelijke oppervlakte kan uitstrekken, in geen geval verder dan voor het onderhoud van den kant van de waterleiding noodig is;

dat het waterschap de aangelanden van dat op hen rustend onderhoud heeft bevrijd en zich zelf daarmede belast heeft om het nedervallen van grond of specie in de waterleidingen te voorkomen, doch terecht heeft gemeend dat zich dergelijk gevaar bij onbebouwde gronden of weilanden niet zal voordoen en het onderhoud der zijkanten dáár terecht aan de eigenaren of gebruikers heeft laten verblijven;

dat er dus geen grond bestaat om aan deze bepaling goedkeuring te onthouden;

ad art. 6: dat de landhoofdjes, waarvan in dit artikel sprake is, niet behooren tot de voorwerpen in art. 3 van het Reglement op het Bestuur van het waterschap Schouwen bedoeld, omdat het daarin alleen geldt de werken die in het belang der waterloozing van het waterschap moeten dienen en deze landhoofdjes, wel verre van te dienen

[illegible] zoo al niet schadelijk, toch zeker geheel

[illegible] om aan aangelanden eene geschikte ge- [illegible] van hunne landerijen te komen en dus [illegible] zijn en terecht overgelaten, wat het [illegible] eigenaren of gebruikers der landen ter wier

[illegible] geen overdracht van bewijslast sprake kan [illegible] voorbedoeld geen strijd bestaat, maar dat [illegible] moet worden beschouwd, dat, waar de [illegible] bevoegd. zooals die thans feitelijk en terecht [illegible] vastgesteld, daarbij de uitzonderingen wor- [illegible] enkele malen kunnen voordoen;

[illegible] dat dezelfde gronden als bij art. 6 aan-

[illegible] nieuwe of zwaardere lasten op de schouders [illegible] worden gebracht, omdat het waterschap zich [illegible] der nieuwe landhoofdjes, noodig geworden voor [illegible] waterspiegel tusschen die hoofdjes en dus een [illegible] der waterloozing geschiedt en dus ook krachtens [illegible] van Bestuur van het waterschap Schouwen [illegible] waterschap behoort te komen, terwijl de belang- [illegible] gebruikers van de aangrenzende landerijen, [illegible] blijven met het onderhoud en de eventueele [illegible] die behoeve bestaande, dan door het waterschap

[illegible] schijnt het aanbeveling schijnt te verdienen, [illegible] voorstel van Gedeputeerde Staten, de drie laatste [illegible] in een afzonderlijk artikel op te nemen, er [illegible] het waterschap tegen zijn zin en op grond [illegible] te belasten met de geheele of gedeeltelijke [illegible] die vernieuwde landhoofdjes moeten gelegd

[illegible] aan geenen deele behoorende tot de werken [illegible] gemaakt en bedoeld bij art. 3 van het [illegible] het waterschap Schouwen, slechts tijde- [illegible] over de waterleidingen toegang tot of van [illegible] die dan hier en dan daar en dikwijls tot [illegible] worden en dus billijkerwijze veeleer [illegible] gelaten worden, die daarvan het ge-

[illegible] art. [illegible] hier gegeven, niet alleen als zeer

nuttig en doelmatig moet worden beschouwd, maar ook geenszins in strijd is te achten met de belangen van hen, die met het delven der peilslooten belast zijn, en deze, hetzij het bestuur van het waterschap, hetzij de eigenaren van de aangelegen landerijen, tevens ook de eigenaren van de in de peilsloot uitmondende sloot, hun werk niet tot stand kunnen brengen, indien ook niet de uitmonding der sloot, als het ware een deel der peilsloot uitmakende, in zoodanigen toestand worde gebracht, dat het aan de peilsloot zelve verricht werk niet dadelijk doelloos zij;

Overwegende verder wat betreft de artt. 2, 12, 14, 16, 17, 21, 35 en 50;

dat de bezwaren, daartegen aangevoerd door Gedeputeerde Staten, gegrond zijn te achten en de motieven door hen aangevoerd, door Ons bij dezen worden overgenomen, zoodat zij om de bezwaren tegen deze artikelen te recht hunne goedkeuring aan de keur niet hebben verleend en de keur ook nu niet door Ons kan worden goedgekeurd;

Overwegende verder te allen overvloede, dat de grieven van het waterschapsbestuur tegen het besluit van Gedeputeerde Staten door dat bestuur worden omschreven als een te ruime uitlegging door Gedeputeerde Staten van art. 3 van het Bijzonder Reglement op het waterschap Schouwen en van een te enge uitlegging van art. 16 van het Reglement van Politie voor de polders in Zeeland, op welke motieven dan ook door het waterschapsbestuur meer bijzonder in dit beroep de aandacht is gevestigd;

dat naar zijn oordeel, genoemd art. 3 moet worden uitgelegd en toegepast in verband met de regeling van de verplichting tot onderhoud der waterschapswerken in vroegere tijden; dat, waar in dit artikel gelezen wordt, dat het daarstellen en onderhouden van al de werken noodig voor waterkeering en oeververdediging is ten laste van het waterschap, behoudens zoodanige dier werken, waarvan de verplichting tot onderhoud geheel of ten deele *rechtens* op anderen rust; met rechtens hier moet worden verstaan, dat in stand blijft de oude regel in het waterschap Schouwen, dat alle waterleidingen, vaarten, slooten en alle kunstwerken, hoe dan ook genaamd, zonder uitzondering door de aangelanden worden onderhouden, en in het algemeen dus niets door het waterschap zelf;

dat ten onrechte Gedeputeerde Staten dit artikel zoodanig lezen, alsof de last tot het daarstellen en onderhouden van alle werken op het waterschap zoude drukken, terwijl alleen uitgezonderd zouden zijn die werken, waarmede krachtens speciale regeling anderen zijn belast;

dat naar het oordeel van het appelleerend bestuur, art. 16 van het Reglement van Politie te ruim wordt opgevat, door onder waterleidingen

ook te verstaan peilsloten. Die binnen niet alleen in Schouwen, maar in geen enkelen polder van geheel Schouwen en Duiveland, als waterleidingen zijn aangemerkt: dat de beschouwing, dat de peilsloten van Schouwen niet anders zijn dan de waterleidingen van het politiereglement, alleen een gevolg is van onbekendheid met locale toestanden en met het oud Schouwensch polderrecht:

Overwegende, dat art. 16 van het politiereglement de waterleidingen, omtrent welker onderhoud in dat artikel nadere bepalingen worden gegeven, omschrijft, als dienende tot den geregelden afloop en afvoer van des polders binnenwater, onverschillig onder welke plaatselijke benaming bekend:

dat het uit deze omschrijving duidelijk is, dat het reglement met de uitdrukking waterleidingen bedoelt, zoo algemeen mogelijk, alle vaarten, kanalen, slooten en dergelijke, voor zooverre die tot den geregelden afloop en afvoer van des polders binnenwater dienen, zonder dat daarnaast nog plaats is voor peilsloten, waarop de bepalingen van het reglement op waterleidingen niet toepasselijk zouden zijn;

dat de misschien volgens oud Schouws polderrecht bestaan hebbende onderscheiding van waterleidingen en peilsloten, thans in ieder geval is vervallen en peilsloten opgenomen zijn onder den algemeenen naam van waterleidingen, omdat in het artikel uitdrukkelijk wordt verklaard, dat aan plaatselijke benamingen geene waarde moet worden gehecht, doch enkel het doel waartoe de waterleidingen dienen als criterium moet worden gerekend;

dat dus het onderscheid tusschen waterleidingen en peilsloten, door het waterschapsbestuur aangenomen bij de generale keur, in strijd is met het provinciale reglement van politie voor de polders in Zeeland;

dat strijd tusschen een provinciaal reglement en een waterschapskeur, naar art. 3 der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) niet mag bestaan;

Overwegende verder, dat wat betreft de verplichting tot het daarstellen en onderhouden van al de werken, noodig voor waterkeering en oeververdediging van het waterschap en voor waterloozing, in dezen niet behoeft te worden onderzocht, of juist is de bewering van het appelleerend bestuur, dat alle diergelijke zaken vroeger als regel op kosten van de aangelanden en alleen bij uitzondering op kosten van het waterschap geschiedden;

dat toch wel bij art. 3 van het provinciaal reglement van het onderhoud der werken, waarmede dit waterschap belast is, worden uitgezonderd die waarvan het onderhoud »geheel of ten deele regtens op anderen rust«, doch met het woord »regtens« niet bedoeld worden zij, op wie dat onderhoud drukte krachtens vroegere verordeningen,

daar toch juist de bepaling strekt om als regel de onderhoudsplicht opnieuw vast te stellen, onafhankelijk van de vraag, welke regel daaromtrent vroeger heeft geheerscht;

dat Provinciale Staten volkomen bevoegd waren om die onderhoudsplicht vast te stellen en zoo noodig in dien last verandering aan te brengen, maar bovendien, zoolang het reglement, dat deze verandering schiep, bestaat, dat in deze zoowel door het waterschapsbestuur als door Gedeputeerde Staten en Ons moet worden toegepast;

dat in het algemeen de grieven, die het waterschapsbestuur aanvoert tegen de reglementen, waaraan het onderworpen is, als zouden daardoor inbreuken gepleegd zijn op te recht bestaande toestanden, op steeds geheerscht hebbende rechtsbeginselen en oud-Schouwsch polderrecht, in deze procedure niet kunnen worden onderzocht, maar het waterschapsbestuur, zoo die grieven gegrond mochten zijn, door wijziging van die reglementen te bewerken, herstel van die grieven zal kunnen verkrijgen;

Overwegende, dat alzoo te recht Gedeputeerde Staten hunne goedkeuring aan de generale keur van Schouwen niet hebben verleend;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139), het provinciaal reglement op het bestuur van het waterschap Schouwen, dd. 13 Juli 1871, laatstelijk gewijzigd bij besluit der Staten van Zeeland, dd. 4 November 1892, het Provinciaal Reglement van Politie voor de polders in Zeeland, vastgesteld 5 Juli 1867, laatstelijk gewijzigd bij besluit der Staten van Zeeland, dd. 11 November 1897, waarvan de gewijzigde tekst is afgekondigd in het Provinciaal blad van Zeeland, 1897, n°. 158, en het Algemeen Reglement voor de polders of waterschappen in Zeeland, laatstelijk gewijzigd bij besluit der Staten van Zeeland, dd. 4 November 1898;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestuur van het waterschap Schouwen ongegrond te verklaren in het ingesteld beroep.

Onze Minister enz.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 30 *Juni* 1899, *L. H., Afdeeling Waterstaat, 1e onderafd., aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende de toepassing der wet van* 23 *Mei* 1899 (*Staatsblad n°.* 129), *tot opheffing van belemmeringen bij de uitvoering van openbare werken.*

Tot opheffing van belemmeringen bij de uitvoering van werken, in het openbaar belang bevolen of ondernomen, uit bepalingen van

ook te verstaan p[illegible]
in geen enkelen pol[illegible]
leidingen zijn aange[illegible]
Schouwen niet an[illegible]
reglement, alleen een [illegible]
en met het oud Sch[illegible]

Overwegende, dat [illegible]
omtrent welker onde[illegible]
gegeven, omschrijft, [illegible]
van des polders bin[illegible]
benaming bekend;

dat het uit deze [illegible]
uitdrukking waterleidin[illegible]
kanalen, slooten en [illegible]
afloop en afvoer van d[illegible]
naast nog plaats is [illegible]
reglement op waterlei[illegible]

dat de misschien vo[illegible]
onderscheiding van wa[illegible]
is vervallen en peilsloo[illegible]
van waterleidingen, om[illegible]
dat aan plaatselijke [illegible]
doch enkel het doel [illegible]
moet worden gerekend

dat dus het onderscr[illegible]
het waterschapsbestuur [illegible]
met het provinciale re[illegible]

dat strijd tusschen e[illegible]
naar art. 3 der wet [illegible]
bestaan;

Overwegende verder,
stellen en onderhoude[illegible]
en oeververdediging va[illegible]
niet behoeft te worde[illegible]
appelleerend bestuur, [illegible]
kosten van de aangela[illegible]
het waterschap geschi[illegible]

dat toch wel bij art.
houd der werken, waa[illegible]
zonderd die waarvan [illegible]
anderen rust, doch n[illegible]
zij, op wie dat onderh[illegible]

[illegible] bij de wet van 23 Mei 18[illegible]
[illegible]

[illegible] de tot standkoming van openba[illegible]
[illegible] opofferingen is mogelijk gewee[illegible]
[illegible] althans niet genoegzaam gegron[illegible]

[illegible] waar de uitvoering van werk[illegible]
[illegible]ingen, naar ik mij vlei, het gevo[illegible]
[illegible]schuwd zijn, dat ongemotiveerde b[illegible]
[illegible] zekere voordeelen toekenne[illegible]
[illegible] komen en dat alzoo deze w[illegible]
[illegible] worden toegepast.

[illegible] deze wet, die hierachter is afg[illegible]
[illegible] met name te letten wanneer t[illegible]
[illegible] door het Rijk een werk of ee[illegible]
[illegible] met de bepaling eener provincial[illegible]
[illegible]- of veenpoldersverordening, het
[illegible] zoodanige verordening.

[illegible] letten dat volgens deze wet door
[illegible] voorwaarden aan het verleenen [illegible]
[illegible] verordeningen of van vergunn[illegible]
[illegible] worden verbonden, dan dezu[illegible]
[illegible] of vergunning in het belang [illegible]
[illegible] water- of veenschap of den veenpol[illegible]

[illegible] Uwe bevelen dienende Ingenie[illegible]
[illegible] circulaire hiernevens.

[illegible] *Juli* 1899, *n°.* 47, *tot verleening*
[illegible] *de briefwisseling over dienstzal*
[illegible]*ieurs, de Ingenieurs en de Opzich*
[illegible] *met de binnen hunnen ambtsk*
[illegible] *gestelde arbeiders;*
[illegible] *der visschershaven te IJmuiden*
[illegible]*, de Ingenieurs, de Adspi*
[illegible] *Opzichters van 's Rijkswaterstaat*
[illegible]*land; met den wetenschappelijken*
[illegible]*, alsmede met de Ontvanger*
[illegible] *invoerrechten en accijnzen en va*
[illegible]*, wier ambtskring geheel of ge*
[illegible] *het gebied der gemeente Velsen.*

KON. BESLUIT *van* 18 *Juli* 1899, *n°.* 26, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren van het hoofdbestuur van het waterschap Westerkwartier in zake de bodemsbreedte, glooiing en diepte van de Munnekesloot van af het Leekstermeer tot de Gave, en van de Gave van af de Munnekesloot tot het Hoendiep.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Hoofdbestuur van het waterschap Westerkwartier, tegen een besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen van 10 Februari j.l., 1e afdeeling, n°. 134, voor zooverre daarbij de bodemsbreedte, glooiing en diepte zijn bepaald van de Munnekesloot van af het Leekstermeer tot de Gave, en van de Gave van af de Munnekesloot tot het Hoendiep;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 28 Juni 1899, n°. 141;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 13 Juli 1899, n°. 166, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten der provincie Groningen bij besluit van den 10 Februari 1899, 1e afdeeling, n°. 134, hebben vastgesteld de bodemsbreedte, glooiing en diepte der kanalen en afwateringen, bij het waterschap in onderhoud, opgemaakt door het Hoofdbestuur van het waterschap Westerkwartier, en zij daaraan hebben toegevoegd onder volgnommer 12: Munnekesloot van af het Leekstermeer tot de Gave, en onder volgnommer 13: Gave van af de Munnekesloot tot het Hoendiep;

dat het Hoofdbestuur van het waterschap Westerkwartier tijdig van dit besluit bij Ons is gekomen in hooger beroep, voor zooverre dit besluit de beschikking bevat, dat ook de bodemsbreedte, glooiing en diepte van voorzegde beide kanalen, als bij het waterschap in onderhoud, is bepaald, aanvoerende dat in dezen vooraf moet blijken, dat die kanalen bij het waterschap in onderhoud zijn en dat, zoolang dit niet blijkt, Gedeputeerde Staten niet bevoegd zijn een dergelijk besluit te nemen; dat volgens de provinciale waterstaatsregeling de volgens de voorschriften van het reglement opgemaakte ligger van onderhoudsobjecten den grondslag uitmaakt van den onderhoudsplicht; dat men als onderhoudsplichtige beschouwd en behandeld moet worden waar de gearresteerde ligger den onderhoudsplicht uitspreekt; en omgekeerd, dat men niet onderhoudsplichtige van eenig voorwerp kan zijn, wanneer men niet als zoodanig op den ligger voorkomt;

Overwegende dat naar artikel 90 van het vigeerend reglement voor het waterschap Westerkwartier, Gedeputeerde Staten, bij gebreke van voordracht van het Hoofdbestuur, bepalen de bodemsbreedte, glooiing en diepte der kanalen en afwateringen bij dit waterschap in onderhoud;

dat nu hier moet worden onderzocht of de beide genoemde kanalen, de Munnekesloot en de Gave, zijn in onderhoud bij dit waterschap;

dat in dezen vaststaat, dat zij zijn hoofdkanalen van afwatering in dit waterschap, doch dat zij niet voorkomen op den in artikel 84 van gezegd reglement bedoelden ligger van schouwbare voorwerpen, tot dit waterschap behoorende;

dat hieruit echter niet eenig bewijs ten voordeele van het appelleerend bestuur is te putten, omdat het bestaan der onderhoudsplicht niet afhangt van het al dan niet plaatsen van een kanaal op den ligger;

dat verder uit artikel 4 van het vroeger geldend reglement op het waterschap Westerkwartier, dd. 22 Juli 1863, blijkt, dat de Munnekesloot en de Gave, voor zooverre de laatste de Munnekesloot met het Hoendiep verbindt, op algemeene kosten door het waterschap zijn gegraven, en daaruit voortvloeit, dat bij gebreke van andere onderhoudsplichtigen deze beide kanalen ook door het waterschap daarna voortdurend moesten worden onderhouden;

dat naar artikel 4 van het thans vigeerend reglement van 19 November 1895 op algemeene kosten wordt gedragen het onderhoud van alle werken of voorwerpen, welke bij de invoering van gezegd reglement bij het waterschap in onderhoud zijn;

dat daaruit blijkt, dat de beide genoemde kanalen, de Munnekesloot en de Gave, ook naar het tegenwoordig geldend reglement door het waterschap moeten worden onderhouden;

dat dit wordt bevestigd door artikel 1 in fine van het provinciaal reglement van 11 November 1885 en artikel 1 in fine van het provinciaal reglement van 22 Juli 1896, houdende bepalingen omtrent de liggers van schouwbare voorwerpen, waarbij is bepaald, dat voor zooverre geene onderhoudsplichtigen te vinden zijn van die voorwerpen, het onderhoud aan het waterschap behoort;

dat, waar alzoo vaststaat, dat het onderhoud van gezegde kanalen door het waterschap moet worden gedragen, Gedeputeerde Staten ook terecht hunne bodemsbreedte, glooiing en diepte hebben bepaald;

Gezien de Reglementen, vastgesteld door de Staten der provincie Groningen van 22 Juli 1863 (Provinciaal Blad 1863 n°. 62), van 11 November 1885, n°. 17, (Provinciaal Blad 1886 n°. 1), van 19 November 1895, n°. 22, (Provinciaal Blad 1896 n°. 25) en van 22 Juli 1896 (Provinciaal Blad 1896 n°. 63);

Hebben goedgevonden en verstaan:

het appelleerend bestuur ongegrond te verklaren in het ingesteld beroep.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 20 *Juli* 1899 (*Staatsblad n°.* 164), *houdende bepalingen omtrent de meting van binnenvaartuigen.*

Op de voordracht van Onzen Minister van Financiën van den 31sten Mei 1899, n°. 71, Invoerrechten en Accijnzen en van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van den 1sten Juni 1899, L^e. M., afdeeling Handel en Nijverheid;

Overwegende, dat tengevolge van de te Brussel op 4 Februari 1898 tusschen Nederland, Duitschland, België en Frankrijk gesloten overeenkomst betreffende de meting van binnenvaartuigen, goedgekeurd bij de wet van 2 Januari 1899 (Staatsblad n°. 1), de bestaande regelingen betreffende de meting dier vaartuigen moeten worden herzien en dat het wenschelijk is, in verband daarmede, voor die meting in het algemeen nieuwe bepalingen vast te stellen;

Gelet op art. 55 der wet van 2 October 1893 (Staatsblad n°. 149);

Den Raad van State gehoord (advies van 4 Juli 1899, n°. 12);

Gelet op het nader rapport van onze voornoemde Ministers van 15 Juli 1899, n°. 5, Invoerrechten en Accijnzen en van 17 Juli 1899, L^e. G., afdeeling Handel en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Art. 1. In dit besluit wordt verstaan:

onder *binnenvaartuigen*, alle vaartuigen, welke niet of slechts bij uitzondering buiten de tonnen in zee varen;

onder *Bijlage*, de bijlage der bij de wet van 2 Januari 1899 (Staatsblad n°. 1) goedgekeurde overeenkomst, op 4 Februari 1898 te Brussel, tusschen Nederland, Duitschland, België en Frankrijk gesloten.

2. Te beginnen met 31 Juli 1899, geschiedt de meting van binnenvaartuigen overeenkomstig de bepalingen van de Bijlage en met inachtneming van het bepaalde bij de volgende artikelen.

3. Bij het meten van lengten, breedten en hoogten worden onderdeelen van centimeters, wanneer zij *vijf* millimeter of minder bedragen, verwaarloosd en anders voor één centimeter genomen.

Bij de berekeningen worden breuken van duizendste deelen, wanneer zij *vijf* tienduizendste of minder bedragen, verwaarloosd en anders voor één duizendste genomen.

Bij de bepaling van het laadvermogen worden onderdeelen van een kilogram verwaarloosd.

4. Als vlak van den grootsten diepgang wordt aangenomen:

a. voor schepen, geheel of hoofdzakelijk ingericht tot vervoer van personen, met venstergaten in de zijden van het schip, het vlak ter hoogte van den onderkant dier gaten;

b. voor open vaartuigen het vlak ter hoogte van het laagste punt van het vaste boord;

c. voor andere vaartuigen het vlak ter hoogte van den grootsten diepgang, toegelaten bij § 2, 2° en 3°, eerste lid van het reglement van politie voor de scheepvaart en vlotvaart op den Rijn, bekrachtigd bij Koninklijk besluit van 9 October 1897 (Staatsblad n°. 204).

5. Het nulpunt der ijkschalen, bedoeld bij art. 5 der Bijlage, moet overeenkomen met het vlak van inzinking van het ledige vaartuig.

6. De metingen geschieden door ambtenaren der invoerrechten en accijnzen, door Onzen Minister van Financiën aangesteld als scheepsmeter of adsistent-scheepsmeter.

Deze Minister regelt hunne benoeming, bevordering en ontslag en bepaalt het district, waarin zij werkzaam zijn.

Hunne belooning wordt door Ons vastgesteld.

7. De meting geschiedt op de plaatsen, door Onzen Minister van Financiën aan te wijzen.

In bijzondere gevallen kan de directeur der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen, in wiens directie de meting wordt gevraagd, op verzoek van belanghebbenden toestaan, dat de meting op een andere plaats geschiedt.

In dat geval worden door hem, die de meting heeft gevraagd, aan den scheepsmeter en de adsistent-scheepsmeters reis- en verblijfkosten vergoed, volgens de *vierde* klasse van het tarief, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 5 Januari 1884 (Staatsblad n°. 4).

8. De meting geschiedt op schriftelijke aanvraag van belanghebbenden bij den scheepsmeter over de plaats waar de meting verlangd wordt.

Zij leggen daarbij over een door hen onderteekenden inventaris van alle gereedschappen en losse voorwerpen, die zich aan boord bevinden en volgens art. 6 der Bijlage moeten bevinden.

In de aanvraag worden opgegeven de naam, de soort en de lengte van het vaartuig, alsmede het hoofdbouwmateriaal.

9. De schippers zijn gehouden gedurende de meting alle voorschriften van den scheepsmeter met betrekking tot de ligging van het vaartuig en tot de plaatsing der losse voorwerpen op te volgen.

Bij weigering of nalatigheid om aan die voorschriften te voldoen, wordt de meting niet verricht of wordt zij gestaakt.

10. De ligplaats van het te meten vaartuig moet zijn ten genoege van den scheepsmeter, in stil zoo mogelijk zoet water en zoodanig dat het van alle zijden toegankelijk is.

De schipper verleent de noodige hulp bij de meting en bij het

aanbrengen van de ijkplaten en ijkschalen en stelt daartoe een stevige roeiboot met ten minste één man beschikbaar.

Hij zorgt dat de aanwijzingen, bedoeld bij art. 8 der Bijlage, op den achtersteven van het vaartuig worden geschilderd.

11. Zoo spoedig mogelijk na de meting, uiterlijk den derden dag daarna, en na dat het meetloon en de verschuldigde kosten zijn voldaan, wordt door den scheepsmeter aan den schipper een meetbrief afgegeven, ingericht volgens een door Onzen Minister van Financiën vast te stellen formulier.

De meetbrief wordt onderteekend door den scheepsmeter en door den schipper.

Behalve de bijzonderheden, bedoeld bij art. 9 der Bijlage, vermeldt de meetbrief den naam en de woonplaats van den eigenaar van het vaartuig en den naam van den schipper, die het bevaart.

De toeneming der verplaatsing van het vaartuig (art. 9, 9° der Bijlage) wordt in den meetbrief aangewezen bij elken *decimeter* inzinking.

12. In afwijking in zoover van het bepaalde bij de vorige artikelen kan voor vaartuigen, die niet naar het buitenland varen, het aanbrengen van ijkschalen worden nagelaten. De belanghebbende geeft zijn verlangen daartoe te kennen bij de aanvraag bedoeld bij art. 8.

In dat geval wordt in den meetbrief de toeneming der verplaatsing van het vaartuig bij elken decimeter inzinking niet vermeld.

13. Het meetloon, door den belanghebbende aan het Rijk te voldoen, bedraagt voor elke 1000 kilogram laadvermogen:

a. tot en met 400,000 kilogram . . . . . *f* 0,05

b. boven 400,000 kilogram. . . . . *f* 0,02½

Het meetloon bedraagt voor elk vaartuig ten minste *f* 1,50 en ten hoogste *f* 40.—.

De kosten van de ijkplaten zijn in het meetloon begrepen.

Tegelijk met het meetloon wordt voor elke geplaatste ijkschaal *f* 0,75 voldaan.

Het meetloon en de kosten worden tegen quitantie betaald aan den scheepsmeter, die daarvoor, alvorens tot de meting over te gaan, zekerheid kan vorderen.

14. De belanghebbende, die met de uitkomst der meting van zijn vaartuig geen genoegen neemt, kan binnen acht dagen na de afgifte van den meetbrief bij den scheepsmeter in een ander district schriftelijk hermeting vragen.

De hermeting is beslissend.

De hermeting en zoo noodig de vernieuwing der ijkschalen geschieden kosteloos, indien het verschil met de eerste meting meer dan 1/40 van het laadvermogen bedraagt.

[illegible] verricht, stelt in dat geval van [illegible] aanteekening op den meetbrief en geeft daarvan kennis aan [illegible]. [illegible] de meting heeft verricht, ten einde van de [illegible] aanteekening te stellen in den ligger, voorgeschreven bij art. [illegible]

Is het verschil met de eerste meting kleiner dan [illegible], dan wordt [illegible] aangeteekend en betaalt belanghebbende voor de hermeting [illegible] en kosten volgens het vorig artikel.

15. De meetbrief vervalt indien het vaartuig eene verandering ondergaat welke op het laadvermogen of op de aanwijzing der ijkschalen van invloed is.

16. Wanneer een gemeten vaartuig door een nieuwen schipper wordt gevoerd, wordt op diens verzoek zijn naam op den meetbrief aangeteekend door den scheepsmeter van de plaats waar het vaartuig zich bevindt. De aanteekening wordt door beiden onderteekend.

Wanneer een gemeten vaartuig van eigenaar verandert, worden naam en woonplaats van den nieuwen eigenaar op den meetbrief aangeteekend, indien de belanghebbende zich daartoe, onder vertoon van het bewijs van eigendomsovergang, vervoegt bij den scheepsmeter van de plaats, waar het vaartuig zich bevindt.

Die scheepsmeter geeft van de aanteekening kennis aan zijn ambtgenoot voor het district, waar het vaartuig is gemeten, ten einde die aanteekening over te nemen in den ligger.

Op gelijke wijze zal worden gehandeld indien de naam van het vaartuig verandert. De aanteekening moet in dit geval schriftelijk worden aangevraagd.

De bij dit artikel bedoelde aanteekeningen geschieden kosteloos.

17. Wanneer de meetbrief verloren geraakt of versleten is, zal aan den belanghebbende op zijn verzoek kosteloos een afschrift van den meetbrief worden afgegeven door den scheepsmeter voor het district waar het vaartuig gemeten is. Het verzoek moet schriftelijk worden gedaan; de versleten meetbrief wordt daarbij overgelegd.

18. De ijkplaten en ijkschalen moeten door de schippers steeds duidelijk zichtbaar worden onderhouden. Bij gebreke hiervan wordt de meetbrief niet erkend.

Zijn een of meer ijkplaten of ijkschalen verloren geraakt, versleten of onzichtbaar geworden, dan zullen deze op verzoek van den belanghebbende door nieuwe vervangen worden tegen betaling voor de ijkschalen van de kosten volgens art. 13.

19. In elk district wordt door den scheepsmeter een ligger aangelegd en bijgehouden tot inschrijving van de gemeten vaartuigen, overeenkomstig art. 7. der Bijlage.

Zijn in een district meerdere scheepsmeters aangesteld, dan geschiedt zulks door een hunner, daartoe aan te wijzen door den inspecteur der invoerrechten en accijnzen, onder wien het district ressorteert.

In dien ligger worden ook ingeschreven, mits de belanghebbende zich daartoe vóór den 31sten Juli 1900 aanmeldt bij den scheepsmeter voor de plaats waar het vaartuig zich bevindt, de ijkbrieven voor de Rijnvaart, die vóór het in werking komen van dit besluit in Nederland zijn afgegeven.

Het formulier voor den ligger, de voorschriften omtrent de bijhouding en de letters aanwijzende het district van inschrijving worden door Onzen Minister van Financiën vastgesteld.

20. Onverminderd het bepaalde bij art. 3 der in art. 1 vermelde overeenkomst, omtrent de Nederlandsche ijkbrieven voor de Rijnvaart, blijven de meetbrieven afgegeven volgens het Koninklijk besluit van 30 Juli 1894 (Staatsblad n°. 141), hier te lande van kracht, gedurende *vijf* jaren na den dag hunner afgifte.

Gedurende dien tijd wordt elke kubieke meter inhoud van het vaartuig als 1000 kilogram laadvermogen aangemerkt.

Die meetbrieven vervallen zoodra het vaartuig volgens de regelen van het tegenwoordig besluit wordt gemeten. In dat geval wordt het meetloon, berekend volgens art. 13, met de helft verminderd.

21. Het toezicht op de metingen en de handelingen der scheepsmeters en adsistent-scheepsmeters wordt opgedragen aan de inspecteurs der invoerrechten en accijnzen, ieder in zijne inspectie.

22. De ambtenaren met de uitvoering der vorenstaande bepalingen belast, ontvangen hunne voorschriften van Onzen Minister van Financiën.

23. Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na dien der dagteekening van het Staatsblad en van de Staatscourant, waarin het is geplaatst.

Met ingang op 31 Juli 1899 vervallen de Koninklijke besluiten van 30 Juli 1894 (Staatsblad n°. 141) en van 28 November 1894 (Staatsblad n°. 174).

Onze Ministers van Financiën en van Waterstaat, Handel en Nijverheid enz.

Men zie hieromtrent nog de wet van 2 Januari 1899 (Staatsblad n°. 1).

435723

KON. BESLUIT *van* 20 *Juli* 1899, *n°.* 37, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake deelneming van den dorpspolder Drumpt in de kosten van een aan te leggen stoomtramweg Tiel—Buren—Culemborg.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door den Geërfdendag van den dorpspolder Drumpt, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, dd. 28 December 1898, n°. 84, waarbij goedkeuring is onthouden aan zijn besluit van 8 Juni te voren, strekkende om voor *f* 10 per H.A. deel te nemen in de kosten van een aan te leggen stoomtramweg Tiel—Buren—Culemborg;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 28 Juni 1899, n°. 119;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 15 Juli 1899, n°. 131, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten van Gelderland bovenbedoeld besluit hebben genomen op grond dat door eene deelneming van *f* 10 per H.A. voor genoemden polder ter grootte van 600 H.A., een uitgaaf zal ontstaan van *f* 6000, welke van invloed zal moeten zijn op de te heffen polderlasten; dat het Rivierpolderreglement, — waaronder het polderdistrict Tielerwaard met zijne dorpspolders ressorteert — blijkens art. 250 slechts twee soorten van polderlasten kent, nl. „oneigenlijke" en „eigenlijke"; dat onder de eersten zoodanige lasten worden verstaan als vóór de invoering van het Rivierpolderreglement op de zettingen werden gebracht en daarna evenmin kunnen worden gecreëerd als uitgebreid; dat krachtens art. 251 van dat reglement de eigenlijke polderlasten moeten dienen ter bestrijding der kosten van bestuur, van beveiliging tegen het buitenwater en van de afwatering, aan welke bepalingen geen uitbreiding mag gegeven worden, en dat door die bepalingen dus uitgaven voor het deelnemen in speculatieve industrieele ondernemingen ten koste van de polderkas zijn uitgesloten; terwijl in die bepalingen terecht ook voor uitwonende eigenaren een waarborg is gelegen, dat uit de polderkas niet zullen worden bestreden uitgaven voor verschillende locale belangen, waartoe bij den benarden toestand der gemeentefinanciën allicht aanleiding zou bestaan;

dat de Geërfdendag van den Dorpspolder Drumpt van dit besluit bij Ons in beroep is gekomen, Ons verzoekende alsnog goedkeuring te verleenen aan zijn besluit van 8 Juni 1898 en daarbij aanvoerende, dat de zienswijze van Gedeputeerde Staten, dat naar de artt. 250—252 van het Rivierpolderreglement moet worden beoordeeld, voor

welke doeleinden polderlasten mogen worden geheven en dus ook tot hoever de bestuurstaak van de polderbesturen, voor zoover die geldelijke lasten met zich brengt of brengen kan, zich uitstrekken mag, onjuist is, vermits de aangehaalde artikelen geenszins eenige bepaling van den werkkring of van de bevoegdheid der dorpspolderbesturen tot het behartigen van de belangen van de polders bevatten; dat toch de omschrijving van het bestuur over de polderdistricten, dorpspolders en buitenpolders is te vinden in art. 2 van het Rivierpolderreglement, terwijl de artt. 250—252 bepalingen bevatten ter onderscheiding van eigenlijke en oneigenlijke lasten, in welke laatste artikelen geen waarborg is dat de lasten voor bepaalde doeleinden zullen worden gebezigd, maar een voorschrift omtrent de wijze van heffing van lasten tot dekking van uitgaven voor sommige bepaaldelijk in die artikelen aangewezen doeleinden; dat dus de vraag of de uitgaven uit de onderwerpelijke deelneming voortvloeiende, tot de eigenlijke of oneigenlijke lasten behooren, niet ter zake dienende is, aangezien het hier de vraag geldt, of die deelneming binnen den kring van die belangen van den dorpspolder valt, welke aan het bestuur ter behartiging zijn opgedragen; dat het Rivierpolderreglement de bemoeiing der polderbesturen niet beperkt tot de belangen van den waterstaat, of tot de werken die tot beveiliging van den polder tegen het buitenwater en tot zijne afwatering dienen; dat het Reglement blijkens art. 2 en art. 206*g*, integendeel ruimte laat voor de behartiging van andere belangen; dat de opvatting, dat art. 251 van het Reglement limitatief moet worden opgevat, in strijd is met den zin van art. 342; dat de tramweg, een verbeterd middel van verkeer, in het belang van den dorpspolder zal bijdragen tot het verbeteren van den weg en tot vermindering van het onderhoud daarvan, en het onbillijk zou zijn, indien zij, die het meest van den tram zullen profiteeren, door stijging der waarde van de gronden, niet eene bijdrage leverden voor de tot standkoming;

Overwegende dat de aanleg van een stoomtramweg, loopende van Tiel over Buren naar Culemborg, door het scheppen van eene betere communicatie ook met de grootere routen van verkeer, is in het belang van de landerijen, die te zamen den dorpspolder Drumpt uitmaken;

dat deze dorpspolder zich dat belang kan aantrekken, omdat wel verre dat, zooals Gedeputeerde Staten beweren, zijn werkkring zoude zijn beperkt tot het bevorderen der belangen van waterlossing en waterkeering, integendeel uit de overgelegde rekeningen van dezen polder blijkt, dat ook verschillende wegen op kosten van den polder worden onderhouden, zoodat hij wel degelijk ook strekt om eene betere communicatie zoo tusschen de verschillende deelen van den polder

tie naar buiten te bevorderen; dat alzoo zorg te dragen voor eene goede communicatie in den polder niet in strijd is met den aard der rivierpolders in Gelderland, en dan ook art. 342 en art. 343 van het Provinciaal Reglement op die polders juist veronderstelt, dat er polders zijn met het onderhoud en beheer van wegen belast;

dat het geene afkeuring verdient deze bevordering eener goede communicatie te betoonen door deelneming in het aandeelenkapitaal van de stoomtram, te vinden uit de gewone inkomsten van den polder;

dat toch art. 251 van het Rivierpolderreglement zich hiertegen niet verzet, gelijk Gedeputeerde Staten meenen, daar dit artikel niet limitatief is, maar alleen beveelt, dat de kosten van het bestuur en van alle werken tot beveiliging van het district tegen het buitenwater en tot zijne uitwatering dienende, uit de eigenlijke polderlasten moeten worden bestreden;

dat door deze bepaling toch het doen van andere uitgaven uit de eigenlijke polderlasten niet wordt verboden;

dat verder Gedeputeerde Staten in de deelneming in het kapitaal van dezen stoomtramweg ten onrechte zien het deelnemen aan eene speculatieve onderneming, omdat het duidelijk is, dat de Geërfdendag het belang van eene verbeterde communicatie op het oog heeft en enkel en alleen daaruit zijn belang, om aan de onderneming deel te nemen, motiveert;

dat, door op deze wijze de tot standkoming van de stoomtram te ondersteunen, de polder tevens in de gelegenheid is, wanneer de stoomtram goede financieele uitkomsten oplevert, ook de directe voordeelen mede te kunnen genieten van het vervoermiddel, dat met zijne medewerking is opgericht;

dat geen locaal belang alleen door den aanleg wordt behartigd, maar het te verwachten is, dat de voordeelen iederen eigenaar van onroerend goed in den polder ten goede zullen komen, den een meer, den ander minder, naarmate de ligging van het goed op minderen of meerderen afstand van den tramweg;

dat wel door den Geërfdendag is besloten voor een minder bedrag deel te nemen dan door den concessionaris van de stoomtram is verlangd, omdat de stoomtramweg slechts voor een klein gedeelte het polderdistrict doorsnijdt, doch uit die onderhandelingen niet mag worden afgeleid, dat 2/3 gedeelte van den polder in het geheel geen belang bij den aanleg van de stoomtram zoude hebben;

dat ook het genot van de voordeelen van een verbeterde communicatie zich ver in den omtrek doet gelden en in den regel moeilijk kunnen worden tot eenen engen kring beperkt te zijn;

dat, al ware het bezwaar juist, toch een waterschap zijne bemoei-

n niet behoeft te beperken om alleen die werken aan te leggen,
en aanleg daarvan te bevorderen, die alle landen, in zijnen kring
gen, zullen ten goede komen;
ıt omtrent het bedrag, waarvoor in het aandeelenkapitaal zal
len deelgenomen, Gedeputeerde Staten geen bezwaren hebben te
le gebracht, en dat bedrag ook Ons niet boven het belang van
polder bij den aanleg van de stoomtram voorkomt;
ezien het Reglement op het beheer der Rivierpolders in de pro-
ie Gelderland, vastgesteld door de Staten van die provincie den
November 1892;
ebben goedgevonden en verstaan:
et vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten
Gelderland, aan het besluit van den Geërfdendag van den dorps-
er Drumpt van 8 Juni 1898, strekkende om voor *f* 10 per H.A.
te nemen in de kosten van een aan te leggen stoomtramweg
—Buren—Culemborg, alsnog goedkeuring te verleenen.
nze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 20 *Juli* 1899, *n°.* 38, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake deelneming van den dorpspolder Kapel- en Kerk Avezaath in de kosten van aanleg van een stoomtram Tiel—Buren—Culemborg.*

eschikkende op het beroep, ingesteld door den Geërfdendag van
dorpspolder Kapel- en Kerk Avezaath tegen het besluit van
eputeerde Staten van Gelderland, dd. 28 December 1898, n°. 83,
ırbij goedkeuring is onthouden aan het besluit van dien Geërfdendag
24 Mei 1898, strekkende tot het deelnemen voor een bedrag van
000 in de kosten van aanleg van een stoomtram Tiel—Buren—
emborg en het aangaan van eene geldleening tot gelijk bedrag;
en Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur,
oord, advies van 28 Juni 1899, n°. 103;
p de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en
erheid van 15 Juli 1899, n°. 139, afdeeling Waterstaat;
verwegende dat, naar aanleiding van een verzoek van de permanente
missie voor den aanleg van een stoomtramweg van Tiel door Buren
r Culemborg, om ten bedrage van *f* 12,500 aandeelen in die
erneming te nemen, Geërfden van den dorpspolder Kapel- en Kerk
ezaath op 24 Mei 1898 hebben besloten om voor dien dorpspolder

f 5000 aan aandeelen te nemen, — ter bekoming van welk geld eene leening ten laste van den dorpspolder zou worden aangegaan tegen eene rente van ten hoogste 4 % en met eene jaarlijksche aflossing van ten minste *f* 200; daarbij overwegende, dat bedoelde stoomtram den dorpspolder voor een klein gedeelte doorsnijdt en enkel het dorp Kerk Avezaath daarvan kan genieten, terwijl Kapel Avezaath bij de tot standkoming van die stoomtram weinig of geen belang heeft, weshalve die dorpspolder slechts voor $\frac{1}{5}$ belang bij die tram kan hebben, terwijl de overige $\frac{4}{5}$ geheel blijven uitgesloten, zoodat het nemen van aandeelen tot het gevraagde bedrag, hetgeen ± *f* 10 per H.A. zou uitmaken voor den dorpspolder veel te veel is;

dat Gedeputeerde Staten van Gelderland bij besluit van 28 December 1898, n°. 83, hunne goedkeuring aan voormeld Geërfdendagbesluit hebben onthouden, op grond dat, blijkens dat besluit, $\frac{4}{5}$ van den dorpspolder geen belang heeft bij de totstandkoming van de tram; dat ten gevolge van de deelneming van den dorpspolder in het aandeelenkapitaal van de ontworpen stoomtrambaan schulden zullen moeten worden aangegaan waarvan rente en aflossing uit te heffen polderlasten gevonden zullen moeten worden; dat het Rivierpolderreglement waaronder het polderdistrict Neder-Betuwe met zijne dorpspolders ressorteert, twee soorten van polderlasten kent, namelijk de „oneigenlijke", bedoelende de lasten die vóór de invoering van het Reglement op de zettingen werden gebracht en die daarna noch kunnen worden gecreëerd, noch uitgebreid, en de „eigenlijke", waaruit de kosten van bestuur, van beveiliging tegen het buitenwater en van de afwatering worden bestreden; dat aan deze stellige voorschriften geen willekeurige uitbreiding kan gegeven worden, zonder in strijd te handelen, zoowel met den geest als met de letter van het Reglement; zoodat uitgaven als in casu, voortvloeiende uit de deelneming in speculatieve, industrieele ondernemingen, ten koste van de polderkas niet kunnen worden toegelaten; dat in de artikelen 251 en 252 van genoemd Reglement te recht, ook voor de uitwonende eigenaren, een waarborg is gelegen dat de polderlasten niet zullen worden gebruikt voor allerlei locale uitgaven, die met het waterschapsbeheer niets te maken hebben en allicht zouden strekken om de gemeenten, in strijd met de bedoeling van den wetgever, in hare benarde financieele toestanden tegemoet te komen;

dat de Geërfdendag van den dorpspolder Kapel- en Kerk Avezaath van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij ons in beroep is gekomen, Ons verzoekende het te vernietigen en aan bovenvermeld Geërfdendagsbesluit van 24 Mei 1898 alsnog goedkeuring te verleenen; daarbij aanvoerende dat de totstandkoming van meerbedoelde stoomtram zeer

in het belang is van de landbouwende streek van den dorpspolder, die van goed vaarwater bijna geheel verstoken is; dat vele landbouwproducten door die stoomtram gemakkelijker vervoerd zullen kunnen worden, waardoor de pacht- en de koopwaarde van vele landerijen aanmerkelijk zullen stijgen, wat ook ten goede komt der uitwonende geërfden; dat financieele steun voor de tot standkoming van die stoomtram, door het nemen van aandeelen tot een bedrag van *f* 5000, een gering bezwaar is, dat niet opweegt tegen de groote voordeelen, die de aangrenzende landerijen daarvan zullen hebben, welke evenzeer kunnen toebehooren aan uitwonende als aan inwonende geërfden; weshalve het hier geen locaal belang, maar een algemeen polderbelang geldt;

Overwegende dat de aanleg van een stoomtramweg, loopende van Tiel over Buren naar Culemborg door het scheppen van eene betere communicatie, ook met de grootere routen van verkeer, is in het belang van de landerijen, die te zamen den dorpspolder Kapel- en Kerk Avezaath uitmaken;

dat deze dorpspolder zich dit belang kan aantrekken, omdat, wel verre dat, zooals Gedeputeerde Staten beweren, zijn werkkring zoude zijn beperkt tot het bevorderen der belangen van waterlossing en waterkeering, integendeel uit de overgelegde rekeningen van dezen polder blijkt, dat ook verschillende wegen op kosten van den polder worden onderhouden, zoodat hij wel degelijk ook strekt om eene betere communicatie, zoo tusschen de verschillende deelen van den polder als naar buiten te bevorderen;

dat alzoo zorg te dragen voor eene goede communicatie in den polder, niet in strijd is met den aard der rivierpolders in Gelderland en dan ook art. 342 en art. 343 van het provinciaal reglement op die polders juist veronderstelt, dat er polders zijn met het onderhoud en beheer van wegen belast;

dat het geene afkeuring verdient deze bevordering eener goede communicatie te betoonen door deelneming in het aandeelenkapitaal van de stoomtram, daarvoor het benoodigde geld te leenen en daarna rente en aflossing te vinden uit de gewone inkomsten van den polder;

dat toch art. 251 van het Rivierpolderreglement zich hiertegen niet verzet, gelijk Gedeputeerde Staten meenen, daar dit artikel niet limitatief is, maar alleen beveelt dat de kosten van bestuur en van alle werken tot beveiliging van het district tegen het buitenwater en tot zijne afwatering dienende, uit de eigenlijke polderlasten moeten worden bestreden;

dat door deze bepaling toch het doen van andere uitgaven uit de eigenlijke polderlasten niet wordt verboden;

dat verder Gedeputeerde Staten in de deelneming in het kapitaal van dezen stoomtramweg ten onrechte zien het deelnemen aan eene speculatieve onderneming, omdat het duidelijk is, dat de Geërfdendag het belang van eene verbeterde communicatie op het oog heeft en enkel en alleen daaruit zijn belang, om aan de onderneming deel te nemen, motiveert;

dat, door op deze wijze de totstandkoming van de stoomtram te ondersteunen, de polder tevens in de gelegenheid is, wanneer de stoomtram goede financiëele uitkomsten oplevert, ook de directe voordeelen te kunnen genieten van het vervoermiddel, dat met zijne medewerking is opgericht;

dat omtrent het bedrag, waarvoor in het aandeelenkapitaal zal worden deelgenomen, Gedeputeerde Staten geene bezwaren hebben te berde gebracht, en dat bedrag ook Ons niet boven het belang van den polder bij den aanleg van de stoomtram voorkomt;

Gezien het Reglement op het beheer der Rivierpolders in de provincie Gelderland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 28 December 1898, n°. 83, alsnog goedkeuring te verleenen van het besluit van den Geërfdendag van den dorpspolder Kapel- en Kerk Avezaath van 24 Mei 1898, strekkende tot het deelnemen voor een bedrag van *f* 5000 in de kosten van aanleg van een stoomtram Tiel—Buren—Culemborg en het aangaan van eene geldleening tot gelijk bedrag.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 21 *Juli* 1899, *n°.* 40, *houdende benoeming van den heer J. W. Böeseken, technoloog te Rotterdam, tot tijdelijk adjunct-secretaris bij de Staatscommissie, ingesteld bij Kon. besluit van* 18 *October* 1897, *n°.* 32, *om te onderzoeken welke maatregelen behooren te worden genomen ter voorkoming van, voor de volksgezondheid schadelijke, verontreiniging der openbare wateren.*

WET *van* 22 *Juli* 1899 (*Staatsblad n°.* 173), *houdende afschaffing van de rechten die de Staat heft voor het gebruik van wegen, kanalen, havens, sluizen en bruggen.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de afschaffing wenschelijk is van de rechten, die de Staat heft voor het gebruik van wegen, kanalen, havens, sluizen en bruggen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. De heffing van de rechten die, onder welke benaming ook, door den Staat geheven worden voor het gebruik van wegen, kanalen, havens, sluizen en bruggen wordt afgeschaft.

2. De afschaffing gaat in met den eersten Mei 1900, behalve voor de bruggen over de Mark te Standdaarbuiten, over de Dintel bij Stampersgat en in den weg van Dinteloord naar Willemstad en voor de militaire bruggen en sluizen te Muiden, te Naarden en bij het fort Uitermeer.

Het tijdstip, waarop de afschaffing voor elk dier bruggen en sluizen, in verband met loopende niet opzegbare pachtovereenkomsten, zal ingaan, zal nader door Ons worden bepaald.

3. Voor de provincie Noordbrabant vervalt met 1 Mei 1900 de verplichting tot verdere betaling aan den Staat van:

a. de afkoopsom van *f* 28,000 's jaars, die zij, krachtens de ter uitvoering van de wet van 16 Juni 1872 (Staatsblad n°. 62) gesloten akte van 20 Juli 1872, verleden voor den notaris mr. J. de Bergh te 's Hertogenbosch, verschuldigd is voor de opheffing der Rijkstollen in die provincie;

b. de som van *f* 489,16 's jaars, die zij, krachtens eene in 1875 met wijlen Z. K. H. Prins Frederik der Nederlanden getroffen regeling, uitkeert voor de staking der tolheffing op den tot het voormalig dotatiedomein behoorenden grintweg van Klundert naar Moerdijk.

4. Op de door den Staat onderhouden wegen, welker tollen op 1 Mei 1900 nog verbonden zijn voor rente en aflossing van geldleeningen, wordt de tolheffing afgeschaft op den dag, waarop de Staat de vrije beschikking over de tollen op die wegen verkrijgt, of, voor zoover op dat tijdstip pachtovereenkomsten mochten loopen, bij het eind dier overeenkomsten door opzegging of tijdsverloop.

5. Wanneer tollen op de bij het vorig artikel bedoelde wegen, die door tolgaarders bediend worden, ter vrije beschikking van den Staat komen en dus vervallen, zal de Minister van Financiën aan de buiten functie komende tolgaarders een naar zijn oordeel billijk wachtgeld ten laste van den Staat toekennen.

Dit wachtgeld zal echter voor geen hunner het bedrag van *f* 300 's jaars mogen overschrijden, dat voor Rijkstolgaarders is vastgesteld bij de Koninklijke besluiten van 21 April 1864, n°. 60 en 20 Maart 1867, n°. 63.

Lasten enz.

WET *van* 22 *Juli* 1899 (*Staatsblad n°.* 180), *tot het verleenen van eene bijdrage uit 's Rijks schatkist van ten hoogste f* 300000, *voor den aanleg van een kanaal uit den zijtak van het Oranjekanaal bij Odoorn naar en in de Weerdingerveenen, aansluitende aan het Groninger Stadskanaal met zijkanaal in zuidelijke richting naar de Emmer-Veenmarke.*

WET *van* 22 *Juli* 1899 (*Staatsblad n°.* 181), *houdende toekenning van een renteloos voorschot van ten hoogste f* 50000, *uit 's Rijks schatkist voor den aanleg van een tramweg van Winschoten naar Bellingwolde.*

WET *van* 22 *Juli* 1899 (*Staatsblad n°.* 182), *tot bevordering der verhooging van de Waaldijken in verband met de afsluiting der Heerewaardensche overlaten.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de, in verband met de afsluiting van de Heerewaardensche overlaten noodig gebleken, verhooging van de dijken langs de rivier de Waal een werk is van algemeen nut en dat het wenschelijk is het tot stand komen daarvan door eene geldelijke bijdrage uit 's Rijks schatkist te bevorderen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Uit 's Rijks schatkist worden bijdragen verleend voor de verhooging van de dijken langs de rivier de Waal, voor zooveel deze is gebleken noodig te zijn in verband met de afsluiting der Heerewaardensche overlaten, bedoeld in de wet van 26 Januari 1883 (Staatsblad n°. 4).

2. De in artikel 1 bedoelde bijdragen worden verleend aan de polderdistricten Tielerwaard, Bommelerwaard boven den Meidijk en Bommelerwaard beneden den Meidijk, tot een bedrag van twee derden der kosten van de verhooging hunner dijken, en wel:

aan het polderdistrict Tielerwaard twee derden van ten hoogste f 351,000;

aan het polderdistrict Bommelerwaard boven den Meidijk twee derden van ten hoogste f 412,000;

en aan het polderdistrict Bommelerwaard beneden den Meidijk twee derden van ten hoogste f 137,000;

onder voorwaarde, dat de ontwerpen en bestekken vooraf door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid worden goedgekeurd.

Laaten enz.

De Memorie van Toelichting tot het wetsontwerp luidt als volgt:

De wet van 26 Januari 1883 (Staatsblad n°. 4), tot het verleggen van de uitmonding van de rivier de Maas, bepaalt dat tot eene geleidelijke beteugeling der Heerewaardensche overlaten zal worden overgegaan, met dien verstande, dat de volledige afsluiting niet zal plaats hebben dan gelijktijdig met de opening van het nieuwe riviervak.

Het aanvankelijk aan de Staten-Generaal voorgelegde wetsontwerp bevatte deze bepaling niet. De Regeering had zich toch op het standpunt geplaatst dat de afsluiting van de Heerewaardensche overlaten niet in rechtstreeksch verband stond met de vorming van de nieuwe rivier, en dat die door de rivierbelangen gevorderde afsluiting in ieder geval, ook zonder dat tot de verlegging van den Maasmond werd besloten, zou moeten plaats hebben. In de zitting der Tweede Kamer van 29 November 1882 werd de bepaling bij amendement in het wetsontwerp opgenomen.

Bij de bespreking over de gevolgen, die de afsluiting der overlaten zou hebben voor de Waaldijken, verklaarde de Minister Klerck in de zitting der Tweede Kamer van 28 November 1882 dat eene tegemoetkoming in de kosten eener verhooging van de Waaldijken, wanneer die noodig mocht zijn gebleken als een welbewezen gevolg van de dichting der overlaten, in overweging zou kunnen worden genomen.

Toen, in verband met de vordering van de Maasmondwerken, in 1888 een begin moest worden gemaakt met de beteugeling van de Heerewaardensche overlaten, door het leggen van een dijk door den buitenpolder van Heerewaarden, werd de daartoe noodige vergunning van het bestuur van dien polder gevraagd en verkregen.

Deze vergunning moest krachtens het reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland worden goedgekeurd door Gedeputeerde Staten dier provincie, welk college aanvankelijk bezwaar maakte zijne goedkeuring te verleenen voordat zou zijn voorzien in de gevolgen, die de bij de afsluiting van de overlaten te verwachten verhooging van den waterspiegel op de Waal zou hebben voor de waterkeeringen der naburige polderdistricten.

Als gevolg van het hieromtrent in 1889 door den toenmaligen Minister met Gedeputeerde Staten gevoerd overleg werd overeengekomen dat, wanneer na den aanleg van den beteugelingsdijk tot de hoogte van 7,90 M. boven A.P. aan de peilschaal te St. Andries een winter zou zijn voorbijgegaan, door deskundigen van het Rijk en de provincie, wederzijds twee aan te wijzen, voor zooveel mogelijk op grond van gedane waarnemingen en overigens langs den weg van berekening, verslag zou worden uitgebracht over de vraag of en zoo ja welke verhooging de waterspiegel der rivier de Waal ten gevolge van de dichting der overlaten bij den hoogst bekenden waterstand zal ondergaan, en dat daarna eene gelijke verhooging van de dijken der betrokken dijksdistricten zou plaats hebben, voor zoover die dijken zouden blijken te blijven beneden een door de genoemde deskundigen vast te stellen maat waarop rivierdijken in het algemeen bij open water boven den hoogst bekenden waterstand behooren verheven te zijn.

De door het polderbestuur van Heerewaarden verleende vergunning werd daarop door Gedeputeerde Staten van Gelderland goedgekeurd, terwijl de Minister zijnerzijds de toezegging gaf, om, indien op de overeengekomen wijze de noodzakelijkheid van de dijksverhooging zou zijn vastgesteld, eene Rijksbijdrage van

twee derden in de kosten daarvan aan de Staten-Generaal voor te stellen.

De commissie van deskundigen werd ingesteld in 1891, en bracht, nadat de beteugelingsdijk in 1892 op de hoogte van 7,90 M. + A.P. te St. Andries was gebracht, en door haar uitvoerige waarnemingen en berekeningen omtrent de te verwachten verhooging van den waterspiegel waren gedaan, in 1896 verslag uit.

De Commissie kwam in dat verslag tot de slotsom, dat na de volledige afsluiting van de Heerewaardensche overlaten (tot de hoogte van 9,10 M. + A.P. aan de peilschaal te St. Andries) en de, met de opening van den nieuwen Maasmond gepaard gaande, afsluiting van de Maas te Andel een hoogste waterstand op de Waal kan worden verwacht, hooger dan de tot dusver hoogst bekende stand van 4 Januari 1883:

te	Tiel	0,17 M.
„	St. Andries	0,51 „
„	Zaltbommel	0,55 „
„	Herwijnen	0,35 „
„	Vuren	0,17 „

Voorts gaf de Commissie te kennen dat rivierdijken in het algemeen 0,80 M. boven den hoogst bekenden waterstand bij open rivier behooren verheven te zijn, welke maat bij schaardijken en bij dijken die aan winden van zuid tot west zijn blootgesteld tot 1 M. moet worden vermeerderd.

Nadat de Commissie zich aldus had uitgesproken, is de ambtsvoorganger van den ondergeteekende, gevolg gevende aan de vroeger gedane toezeggingen, met Gedeputeerde Staten van Gelderland in overleg getreden omtrent de voorbereiding van de in verband met de te verwachten verhooging van den waterspiegel noodig gebleken verhooging van de Waaldijken. Een gevolg van dat overleg is geweest dat de betrokken dijksbesturen, namelijk die van Tielerwaard, den Bommelerwaard boven den Meidijk en den Bommelerwaard beneden den Meidijk, op uitnoodiging van Gedeputeerde Staten een ontwerp met begrooting hebben doen opmaken voor de bedoelde verhooging van hunnen dijk langs de Waal.

De dijk van het polderdistrict Maas en Waal was bij het onderzoek gebleken overal meer dan de vereischte hoogte te bezitten, ook ten aanzien van den te verwachten hoogeren waterstand.

De ingezonden ontwerpen zijn vervolgens door de hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat en van den provincialen waterstaat in Gelderland gemeenschappelijk onderzocht, en, met inachtneming van enkele door de hoofdingenieurs noodig geoordeelde wijzigingen en aanvullingen, als grondslag aangenomen voor de berekening van het bedrag der toe te kennen Rijksbijdrage.

De ondergeteekende meent thans de gedane toezeggingen gestand te moeten doen door voor te stellen aan de genoemde dijksbesturen eene bijdrage uit 's Rijks kas toe te kennen voor de verhooging hunner Waaldijken, tot een bedrag van ten hoogste twee derden der geraamde kosten, waartoe het aangeboden wetsontwerp strekt.

Art. 1. Zooals uit het bovenstaande blijkt strekt het wetsvoorstel om de volledige uitvoering van de wet van 26 Januari 1883 (Staatsblad n°. 4), die de afsluiting van de Heerewaardensche overlaten gelijktijdig met de opening van de nieuwe rivier beveelt, mogelijk te maken.

De werken ter verlegging van den Maasmond zijn thans zoover gevorderd dat de opening van de nieuwe rivier binnen enkele jaren kan worden te gemoet gezien.

De nieuwe rivier is, op de doorgraving te Heusden en de afsluiting van den bestaanden riviertak na, gereed. Van de werken ter voorziening in de afwatering der doorsneden landstreek, die volgens de voorwaarden, waaronder de bijdrage van de provincie Noordbrabant in de kosten van het werk is aangeboden en aanvaard, moeten voltooid zijn vóór dat de Maas door de nieuwe rivierbedding wordt geleid, zijn de werken ten behoeve van de landen benoorden en bezuiden het Oude Maasje deels gereed, deels in uitvoering, terwijl de werken in het belang van de op de Donge uitwaterende polders worden voorbereid en eerlang tot uitvoering zullen komen. Omtrent de werken voor de landen, die op de Bleek en Oostkil afwateren, is het overleg met het provinciaal bestuur nog niet afgeloopen, doch het mag verwacht worden dat dit overleg eerlang tot eene bevredigende uitkomst zal leiden en de werken spoedig tot uitvoering zullen komen. Indien geen verdere bezwaren worden ondervonden zal het niet onmogelijk zijn dat alle bovenbedoelde werken nog in 1901 voltooid worden, zoodat dan uit dien hoofde tegen de opening van de nieuwe rivier geen bezwaar meer zal bestaan.

De afsluiting van de Heerewaardensche overlaten zal terzelfder tijd moeten plaats hebben.

Het kan niet ontkend worden dat de opening van de nieuwe rivier en de afsluiting van de overlaten veel later zullen plaats vinden dan aanvankelijk kon worden verwacht. De oorzaak van de vertraging moet voornamelijk worden gezocht in het langdurige overleg, dat omtrent de werken ter voorziening in de belangen van de doorsneden landstreek moest worden gevoerd met het provinciale bestuur en met de belanghebbenden.

Een gevolg van de ondervonden vertraging is, dat de voordeelen van den nieuwen toestand later zullen worden genoten dan aanvankelijk kon worden voorzien.

Dit treft voornamelijk de landen, behoorende tot het in 1880 opgerichte „Waterschap ter bevordering der verbetering van den waterstaatstoestand in het noordoostelijk deel van Noordbrabant", wier waterloozing en waterkeering door de opening der nieuwe rivier aanmerkelijk zullen verbeteren, met het oog waarop het waterschap zich dan ook in 1881 en 1883 bij overeenkomst jegens het Rijk verbonden heeft tot de betaling eener bijdrage van twee millioen gulden in de kosten der werken.

Van die bijdrage zijn thans betaald 10 termijnen tot een gezamenlijk bedrag van *f* 650,000.

Wegens het uitblijven van de verwachte voordeelen ondervindt het waterschapsbestuur moeilijkheden met de regeling van den omslag over de gronden, en is het verplicht geweest de bijdragen aan het Rijk tot dusver door leeningen te vinden.

Het waterschapsbestuur heeft er nu op aangedrongen dat de betaling der volgende termijnen zal worden opgeschort tot na de voltooiing van de werken. De ondergeteekende kan dit verzoek niet geheel onbillijk vinden en is dan ook voornemens eene wijziging der overeenkomst met het waterschap in dien zin in overweging te nemen.

Daarin is dan echter een drang te meer gelegen om de voltooiing der Maasmondwerken te bespoedigen.

Art. 2. Aangezien na de afsluiting van de overlaten, die zal geschieden door de verhooging van den reeds gemaakten beteugelingsdijk tot bandijks-

hoogte, geen water meer van de Waal op de Maas zal kunnen afvloeien, is eene verhooging van de hooge waterstanden op de Waal beneden en over eenigen afstand boven de overlaten te verwachten, eene verhooging die slechts ten deele zal worden opgewogen door den invloed van den verlaagden Merwedestand te Woudrichem, veroorzaakt doordat na de afsluiting bij Andel aldaar geen Maaswater meer zal worden aangevoerd.

De polderdistricten, wier dijken aan den verhoogden rivierstand zullen worden blootgesteld, zullen tijdig hunne dijken voor de keering van dien verhoogden stand dienen in te richten, voor zooveel zij daartoe niet reeds thans de vereischte hoogte bezitten.

De door de zorg der betrokken dijksbesturen opgemaakte ontwerpen hebben deze strekking.

De kosten dier ontwerpen, zooals zij bij het onderzoek door de hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat en van den provincialen waterstaat zijn aangevuld en gewijzigd, zijn geraamd:

voor den dijk van den Tielerwaard op	*f* 332,000
„ „ „ „ „ Bommelerwaard boven den Meidijk op. .	390,000
„ „ „ „ „ Bommelerwaard beneden den Meidijk op.	130,000

Daarbij is dan voor elk polderdistrict nog te voegen een evenredig bedrag voor onvoorziene werken, te zamen op *f* 48,000 geraamd, zoodat de verhooging van de Waaldijken zal komen te staan op eene uitgaaf:

voor den Tielerwaard van	*f* 351.000
„ „ Bommelerwaard boven den Meidijk van	412,000
„ „ Bommelerwaard beneden den Meidijk van	137,000
te zamen dus . . .	*f* 900,000

Ofschoon de dijksdistricten zelf de uitvoering van de noodige werken zullen moeten ter hand nemen, is het ook naar de meening van den ondergeteekende billijk dat hun daartoe de gelegenheid wordt gegeven vóór dat de Heerewaardensche overlaten worden afgesloten, en dat zij door eene bijdrage uit 's Rijks kas worden gesteund.

Het bedrag van die bijdragen zal, in verband met de gegeven toezegging, zijn te stellen voor elk district op twee derden van de kosten, waarbij als maximum de bovenstaande raming is aan te houden.

De uitgaaf voor het Rijk zal dus ten hoogste *f* 600,000 bedragen.

De definitieve ontwerpen en bestekken voor de werken zullen vooraf aan de goedkeuring van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid moeten worden onderworpen, terwijl de uitvoering moet geschieden onder toezicht van den Rijkswaterstaat. De uitvoering van de ontworpen werken zal vermoedelijk in één, hoogstens in twee jaren kunnen geschieden. Het zal aan de betrokken dijksbesturen staan die uitvoering zoodra mogelijk ter hand te nemen, nadat zij omtrent de toekenning der Rijksbijdrage zekerheid zullen hebben bekomen. De noodige tijd zal hun daartoe gelaten worden, doch inmiddels zal de volledige afsluiting van de overlaten moeten worden voorbereid, daar die, met het oog op de wenschelijkheid om de nieuwe rivier zoodra mogelijk te openen, geene vertraging mag ondervinden.

WET *van* 24 *Juli* 1899 (*Staatsblad* n°. 194), *tot aanleg en onderhoud van eene visschershaven te Scheveningen.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, het tot stand komen en onderhouden van eene visschershaven te Scheveningen van Rijkswege te bevorderen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art 1. Voor rekening van den Staat wordt tot toegang naar eene door de gemeente 's Gravenhage, ten zuidwesten van Scheveningen, aan te leggen visschershaven, gemaakt en onderhouden eene buitenhaven gevormd door twee havenhoofden.

2. De bodem van de in art. 1 bedoelde buitenhaven wordt op geen meerdere blijvende diepte onderhouden dan van 2 M. onder Amsterdamsch peil.

3. Met de uitvoering van het in art. 1 bedoelde werk wordt niet aangevangen, dan nadat de gemeente 's Gravenhage de verplichting op zich heeft genomen de visschershaven volgens door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid goed te keuren plannen aan te leggen en ten genoegen van dien Minister te onderhouden.

Lasten enz.

Tot toelichting van het wetsontwerp is door de Regeering het onderstaande medegedeeld.

Nadat de pogingen, gedurende eene reeks van jaren van verschillende zijden aangewend om tot den aanleg van eene op meer of minder groote schaal ontworpen haven te Scheveningen te geraken, tot geen resultaat hadden geleid, werd bij Koninklijk besluit van 21 Mei 1886, n°. 12, eene commissie benoemd ten einde een onderzoek in te stellen naar de vereischten van eene haven voor visscherschepen te Scheveningen, naar de kosten aan den aanleg daarvan verbonden, en naar de wijze waarop aan zoodanig werk uitvoering zou kunnen worden gegeven.

Zooals blijkt uit haar, onder dagteekening van 10 September 1887, uitgebracht verslag, ging de commissie bij haar onderzoek van de onderstelling uit, dat de tot dusver bestaande wijze van uitoefening der visscherij te Scheveningen in de toekomst niet zou worden bestendigd, en dat de thans gebruikelijke platboomde vaartuigen, de zoogenaamde bommen of pinken, allengs door andere meer diepgaande kielschepen of loggers zouden worden vervangen. Met het oog op de grootere afmetingen, bepaaldelijk den grooteren diepgang van laatsgenoemde vaartuigen, werd dan ook door de commissie voor de ontworpen buitenhaven eene diepte aangenomen, in den mond van 5 M. beneden laag water, overeenkomende met 5,70 M. beneden A.P., geleidelijk verminderende tot 4.50 M. beneden A.P., op welke laatste diepte ook de binnenhaven zou worden gebracht. De kosten van den aanleg van deze haven werden door de commissie geraamd op *f* 2.734,000.

[illegible] uitvoering van het werk betreft, was de commissie een-[illegible] dat de uitvoering niet aan het particulier initiatief kon [illegible] naar er [illegible] moest worden genomen door het publiek-[illegible] bij den havenaanleg betrokken, te [illegible] gemeente 's Gravenhage.

Met [illegible] ook werd ontvangen, de uitvoering [illegible] Dit was voornamelijk hieraan te [illegible] het belang der verdediging gevorderde maat-[illegible] verdubbeld zouden worden. Naar het [illegible] was toch, bij den aanleg eener [illegible] commissie, het bouwen van een fort onvermijde-[illegible] toegang tot de haven aan den vijand te [illegible] met de noodige bewapening werden [illegible] het militair belang noch de aanleg [illegible] gevorderd werd, zou de begrooting [illegible] zeker voor een groot gedeelte, [illegible] haven zelve geenerlei nut opleverde, [illegible] als met het oog op andere [illegible] een vestingwerk met zijne verboden [illegible] dat de gemeente 's Graven-[illegible] commissie aangewezen taak te aan-[illegible] gehouden, dan mocht als zeke-[illegible] eene visschershaven te Scheve-[illegible]

[illegible] gebracht om de visscherij [illegible] een kanaal met spoorverbinding [illegible] aanleg van eene haven al laar, met [illegible] meerderheid van de belang-[illegible] dat afdoende hul[illegible] eene haven daar ter plaatse. D[illegible] gevoelen. Vooral na de [illegible] noodzakelijkheid van een [illegible] ten duidelijkste [illegible] den stormvloed aa[illegible] en de duinen moeste[illegible] maakten het aandoe[illegible] dusver gebruikelij[illegible] moest dus elders een [illegible] de wintermaand[illegible] schade voor de b[illegible] gepaard gaat.

[illegible] te Schevening[illegible] nemen van maa[illegible] te verzekeren. De ove[illegible] visschersbedrijf [illegible] van eene visschershav[illegible] van 30 Ju[illegible] aan wel[illegible] Te gelijk[illegible]

tijd wendde de gemeenteraad zich tot de Regeering om hare medewerking voor het tot stand komen van het werk te verzoeken.

In dit stadium vond de ondergeteekende de zaak bij zijn weder optreden aan het hoofd van het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid. Overtuigd dat de verwezenlijking van den zoolang gekoesterden wensch naar eene haven afhankelijk was van het al of niet vasthouden aan den in 1887 gestelden eisch nopens het bouwen van een fort, meende hij in de eerste plaats omtrent deze quaestie in overleg te moeten treden met den Minister van Oorlog. Dit overleg leidde tot het besluit dat bij den aanleg van eene voor diepgaande kielschepen geschikte haven aan de kust, het landsbelang bepaaldelijk den bouw van een fort vordert, maar dat van dien eisch kon worden afgezien, indien werd besloten tot den aanleg van eene haven van niet grooter diepte dan omstreeks 2 M. beneden A.P., en bovendien voldoende maatregelen werden genomen om die haven eventueel onbruikbaar te maken.

Tot het gemeentebestuur van 's Gravenhage werd alsnu de vraag gericht, of eene aan dien eisch voldoende en dus alleen voor vaartuigen niet dieper gaande dan de tegenwoordige bomschuiten toegankelijke haven, in het belang van het visschersbedrijf werd gewenscht; en zoo ja, op welke wijze die zou moeten worden ingericht en tot stand gebracht.

Na ingesteld onderzoek heeft de gemeenteraad, overeenkomstig het advies van de uit zijn midden benoemde commissie, en met volle instemming van de rechtstreeks belanghebbenden, de eerste vraag bevestigend beantwoord, en tevens besloten dat van gemeentewege eene visschershaven, in den geest van het door de commissie aangeboden ontwerp, zal worden gemaakt, indien de daartoe behoorende buitenhaven voor rekening van het Rijk wordt aangelegd en onderhouden, en indien vanwege de provincie Zuidholland een subsidie van ƒ300,000 wordt toegekend. Verzoekschriften in dien geest zijn door den raad der gemeente tot Hare Majesteit de Koningin-Weduwe, Regentes, en tot de Provinciale Staten gericht.

In hunne zitting van 15 November laatstleden hebben de Staten van Zuidholland, met groote meerderheid het gevraagde subsidie van ƒ300,000 toegestaan.

Het bereiken van het sinds zoovele jaren nagestreefde doel mag dus thans, behoudens de van het Rijk gevraagde medewerking, als verzekerd worden beschouwd.

De ondergeteekende aarzelt niet als zijne overtuiging uit te spreken, dat die medewerking behoort te worden verleend. Immers, de instandhouding en verdere ontwikkeling van het visschersbedrijf te Scheveningen moge eene zaak zijn waarmede in de eerste plaats de bijzondere belangen van dat onderdeel der gemeente 's Gravenhage, benevens die van de residentie in haar geheel gemoeid zijn, de omvang en beteekenis van dat bedrijf zijn van dien aard, dat ook het algemeen belang daarbij in niet geringe mate is betrokken. Ten bewijze daarvan mogen eenige cijfers volstaan. Volgens het verslag van den staat der Nederlandsche Zeevisscherijen over 1897 werd de vischerij in de Noordzee uitgeoefend door 1440 vaartuigen, met een gezamenlijken inhoud van 128,615 M³. en eene bemanning van 10,475 koppen. Daarvan behooren te Scheveningen thuis 326 vaartuigen, met een gezamenlijken inhoud van 47,738 M³. en eene bemanning van 3284 koppen. Is deze verhouding reeds aanzienlijk, nog duidelijker treedt de beteekenis van de Scheveningsche visscherij in het licht, als men het oog

vestigt op de zoo belangrijke zoutharingvisscherij. De geheele Nederlandsche haringvloot bestond in 1897 uit 608 schepen, waarvan niet minder dan 308, dat is dus iets meer dan de helft, te Scheveningen thuis behoorden. Van die 308 schepen waren 75 loggers en kotters, en 233 bomschuiten.

Dat bij een bedrijf van dien omvang niet alleen de belangen van de eigenlijk gezegde visschers, maar ook die van duizenden anderen zijn betrokken, behoeft geen betoog. Ondanks ongunstige omstandigheden en scherpe concurrentie, heeft Scheveningen zich onder de plaatsen in ons vaderland waar het visschersbedrijf wordt uitgeoefend, een eersten rang weten te veroveren; en het is aan geen twijfel onderhevig dat het algemeen belang merkelijk zou worden geschaad, indien hetgeen ten koste van veel vlijt en inspanning gewonnen en tot dusver behouden werd, ten gevolge van het gemis eener nu meer dan ooit onmisbaar geworden haven, weder verloren moest gaan.

Waar de gemeente en de provincie zich zulke aanzienlijke offers getroosten om door den aanleg van eene haven dien zoo belangrijken tak van nijverheid voor ondergang te behoeden, daar is, naar de meening van den ondergeteekende, het verleenen van steun door het Rijk alleszins gewettigd.

Volgens het door de heeren H. E. de Bruyn en A. A. Bekaar, hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, en I. A. Lindo, directeur der gemeentewerken van 's Gravenhage, opgemaakt en in beginsel door het gemeentebestuur aangenomen plan, zal de haven bestaan uit eene binnen- en eene buitenhaven, welke laatste gevormd wordt door twee in zee uitstekende havenhoofden. Overeenkomstig de door het Departement van Oorlog gestelde voorwaarde, zal de haven eene diepte verkrijgen van 2 M. beneden A.P., overeenkomende met 3,01 M. bij gewoon hoog- en 1,38 M. bij gewoon laagwater. De kosten van de geheele haven zijn geraamd op *f* 2.000.000, waarvan te rekenen is voor de buitenhaven, met inbegrip van de havenlichten en de middelen tot eventueele vernieling der havenhoofden, ongeveer *f* 500.000.

Er wordt nu voorgesteld den aanleg en het onderhoud van de tot toegang naar de haven dienende buitenhaven voor rekening van het Rijk te nemen. Dat de in dit geval te verleenen steun niet zal bestaan in eene eenvoudige bijdrage in de kosten, hangt samen met de eigenaardige eischen aan het werk te stellen en is in overeenstemming met het beginsel elders gevolgd, dat de Staat, — aanleg, onderhoud en uitbreiding van lig- en losplaatsen aan de betrokken besturen overlatende — zich met de zorg voor den toegang tot die plaatsen belast. Overigens is het, met het oog op de eischen der verdediging, van groot belang dat de Regeering er steeds voor kunne waken dat de diepte niet worde overschreden, terwijl zij de onbelemmerde beschikking moet hebben over de middelen tot onbruikbaarmaking van de haven op het juiste oogenblik, waarop deze zou kunnen noodig blijken. Ook daarvoor is het wenschelijk dat het Rijk zelf het beheer over de buitenhaven in handen hebbe, hetgeen het meest afdoende kan geschieden door zich met het onderhoud daarvan te belasten. De buitenhaven wordt dus een Rijkswerk, en de aanleg en het onderhoud van dit deel der werken door het Rijk zijn te beschouwen als de in dit geval meest verkieslijke wijze van subsidieering.

Het onafscheidelijk verband evenwel, dat bestaat tusschen de eigenlijk gezegde haven en zijn toegang, d. i. het deel van het werk dat voor Rijksrekening komt, vordert dat de uitvoering van dit laatste deel afhankelijk worde gesteld

van een besluit van den raad der gemeente, om de haven volgens de door de Regeering goed te keuren plannen aan te leggen en te onderhouden, waaromtrent in art. 2 *) de noodige bepaling is opgenomen.

WET *van* 24 *Juli* 1899 (*Staatsblad n°.* 195), *tot verbetering van het Noordzeekanaal.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is, in verband met de voltooiing der nieuwe sluiswerken te IJmuiden, tot verdere verbetering van het Noordzeekanaal over te gaan;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

Voor rekening van den Staat worden uitgevoerd de werken, noodig om het Noordzeekanaal geschikt te maken om veilig te worden bevaren door de grootste schepen die door de nieuwe schutsluis te IJmuiden kunnen worden geschut.

Lasten enz.

Tot toelichting werd door de Regeering o. a. het navolgende medegedeeld:

Dat de bouw van de nieuwe schutsluis te IJmuiden te zijner tijd tot eene verdere verbetering van het Noordzeekanaal zou moeten leiden, werd reeds bij de voorbereiding van dat werk erkend, en die verbetering is dan ook reeds geruimen tijd in studie genomen.

Bij de Staatsbegrooting voor 1897 werden door den ambtsvoorganger van den ondergeteekende gelden aangevraagd voor eene verbreeding van het kanaal en een eerste post voorgesteld voor de wijziging van den kanaalovergang in den Rijksweg te Velsen.

In de Memorie van Toelichting dier begrooting werd aangetoond dat, nu de nieuwe sluiswerken te IJmuiden voltooid zijn, de tijd is gekomen om de verdere verbetering van het Noordzeekanaal ter hand te nemen.

Voorts werd medegedeeld dat voor die verbetering reeds geruimen tijd geleden een werkplan was opgemaakt, van welk plan het eerste gedeelte, bestaande in de verdieping van het kanaal tot 9 M. ÷ N.A.P. bereids was uitgevoerd, terwijl de voorgestelde werken het tweede deel van dat plan vormden.

Intusschen was in de kringen van den Amsterdamschen handel reeds lang de behoefte aan verbetering van het kanaal gevoeld. Door de Kamer van koophandel en fabrieken te Amsterdam was in Juli 1894, in overleg met het gemeentebestuur, eene commissie ingesteld, aan welke een onderzoek werd opgedragen naar de maatregelen die noodig zouden zijn om het Noordzeekanaal, in verband

*) Door de latere tusschenvoeging van een nieuw artikel, artikel 3 geworden.

met de sedert de openstelling in 1876 toegenomen en nog steeds toenemende afmetingen van de groote zeeschepen, aan zijne bestemming te doen blijven beantwoorden.

Deze commissie bracht in 1895 een verslag uit, waarin de verschillende werken zijn aangegeven, die door haar noodig geacht werden en waarvan de uitvoering volgens haar onverwijld moest worden ter hand genomen.

De bij de Staatsbegrooting voor 1897 voorgestelde werken, n.l. de verbreeding van het kanaal en de opruiming van de draaibrug in den straatweg te Velsen, waren die, welke ook door de commissie allereerst noodig werden geacht.

De ondergeteekende is, evenals zijn voorganger, overtuigd dat zoodra mogelijk met de verdere verbetering van het Noordzeekanaal moet worden begonnen en voorts is hij van oordeel dat die verbetering geleidelijk moet worden voortgezet totdat de eindtoestand is bereikt die bij de afmetingen van de nieuwe schutsluis te IJmuiden past.

De ondergeteekende sluit zich ten deze aan bij den wensch, uitgesproken in het Voorloopig Verslag der Tweede Kamer over de begrooting voor 1897, namelijk dat bij een afzonderlijk wetsontwerp alle werken zouden worden vastgesteld die van Rijkswege nog zullen moeten worden gemaakt.

Terstond na zijn optreden heeft hij dan ook een nader onderzoek doen instellen omtrent de werken die noodig zijn om het kanaal in den bovenbedoelden eindtoestand te brengen, en eene raming doen opmaken van de daartoe noodige uitgaven.

Voorts is hij in overleg getreden met de Kamer van koophandel te Amsterdam, die hem nader hare zienswijze omtrent de voorgestelde verbeteringen heeft doen kennen.

Op dat onderzoek en dat overleg is het wetsontwerp gegrond dat hiernevens wordt aangeboden.

De noodzakelijkheid om het Noordzeekanaal te verbeteren behoeft wel niet in het algemeen te worden betoogd. Zij is trouwens in 1897 door de Staten-Generaal erkend door het toestaan van de voor de verbreeding gevraagde gelden, terwijl toen de voor wijziging van den kanaalovergang te Velsen uitgetrokken post op voorstel van de Commissie van Rapporteurs uit de Tweede Kamer werd teruggenomen, ten einde later een bepaald voorstel daaromtrent te kunnen doen.

Het is dus meer in het bijzonder de vraag, hoever thans met de verbetering zal worden gegaan, die eene nadere bespreking vereischt. De ondergeteekende veroorlooft zich daaromtrent het volgende in het midden te brengen.

De nieuwe schutsluis te IJmuiden heeft eene wijdte van 25 M. en eene schutlengte van ruim 225 M., terwijl de slagdorpels zijn gelegen op 10,15 M. onder N.A.P. of 9,65 M. onder den kanaalstand van 0,50 M. ÷ N.A.P.

De Amsterdamsche commissie nam als type, voor welks regelmatige vaart naar hare meening het kanaal moet worden ingericht, aan een vaartuig van 21 M. breedte en 8,50 M. diepgang. De lengte komt hier minder in aanmerking daar deze wel maatgevend was voor de afmetingen van de schutsluis, doch niet voor het kanaalprofiel en voor de bruggen, waarvan de verbetering thans aan de orde is.

Dat inderdaad schepen van de laatstgenoemde afmetingen te Amsterdam kunnen worden verwacht, kan blijken uit de grootte van de schepen die in de laatste jaren in de vaart zijn gebracht, terwijl nog altijd bij den scheepsbouw de neiging blijft aanhouden tot vergrooting van de afmetingen.

Zoo heeft de Norddeutsche Lloyd voor hare lijn op Noord-Amerika thans oomschepen in de vaart van 195 M. lengte, 20 M. breedte en 8,50 M. diepng, terwijl de Holland-Amerika lijn nieuwe booten heeft doen bouwen van 7 M. lengte, 18 M. breedte en 8,10 M. diepgang.

Schepen van die grootte zouden thans op het Noordzeekanaal niet kunnen rkeeren. De diepte van het kanaal is toch, na de thans voltooide verdieping, M. ÷ N.A.P., dat is 8,50 M. onder den kanaalstand van 0,50 M. ÷ N.A.P.

De doorvaartwijdte van de bruggen is als volgt:

Voor de Hembrug, in den spoorweg van Amsterdam naar Zaandam, met twee orvaartopeningen, 19,15 M. en 19,50 M.; voor de straatwegbrug te Velsen ,25 M.; voor de spoorwegbrug te Velsen 19,23 M.

In het bijzonder reglement van politie voor het Noordzeekanaal, zooals het 1897 is gewijzigd, zijn dan ook de grootste afmetingen van de schepen, die het kanaal worden toegelaten, bepaald op:

175 M. lengte, 17,75 M. breedte en 8,00 M. diepgang bij een kanaalstand n 0,50 M. ÷ N.A.P.

Wijziging van de drie overbruggingen en verruiming van het kanaalprofiel dus bepaald noodzakelijk, en de ondergeteekende is van meening dat het naal daarbij reeds dadelijk zoodanig moet worden ingericht, dat de grootste hepen die door de sluis te IJmuiden kunnen worden geschut, zonder bezwaar s kaden van Amsterdam kunnen bereiken.

Dit zal verkregen worden indien de wijdte der bruggen belangrijk grooter ordt gemaakt dan die van de nieuwe sluis, en de kanaalbodem verdiept wordt t beneden de diepte van de slagdorpels der sluis.

De verschillende werken, die noodig worden geacht, zullen achtereenvolgens ader worden besproken.

a. *De kanaalovergang in den Rijksweg te Velsen.* De bestaande draaibrug, wier doorvaartwijdte te gering is, kan in geen geval behouden blijven, en aan verranging van de brug door eene nieuwe met grootere doorvaartopening zijn te groote bezwaren voor de scheepvaart verbonden dan dat daaraan kan worden gedacht. De brug toch ligt onmiddellijk westwaarts van een bocht in het kanaal n op slechts 840 M. afstand van de spoorwegbrug; de vele aanvaringen waaran de brug is blootgesteld geweest, zijn dan ook bewijzen voor die ongunstige igging. Zooals reeds bij de begrooting voor 1897 werd medegedeeld werden erschillende oplossingen om bij de wegruiming van de brug in het landverkeer e voorzien, in overweging genomen.

De ondergeteekende is, na aandachtige studie van het onderwerp, tot de overtuiging gekomen dat de vervanging van de brug door een stoomveer zoowel voor de scheepvaart als voor het landverkeer de voorkeur verdient.

Gedeputeerde Staten van Noord-Holland zijn reeds in het najaar van 1896 over deze zaak gehoord, met het oog op het belang dat, behalve Amsterdam, ook een deel van die provincie bij den kanaalovergang te Velsen heeft. Dit college heeft, ook na het gevoelen ingewonnen te hebben van de besturen der gemeenten wier belangen geacht kunnen worden bij de brug betrokken te zijn en die, het moet erkend worden, zich meerendeels voor het behoud eener overbrugging te Velsen hebben uitgesproken, niet geaarzeld te adviseeren, om de draaibrug op te ruimen en te vervangen door een in alle opzichten goed ingericht pontveer, mits vaststa dat stremming van het verkeer bij ijsbezetting wordt voorkomen.

Voor een zoodanig stoomveer is door den Rijkswaterstaat thans een ontwerp gemaakt dat aan alle redelijke eischen van het verkeer zal voldoen. De beide stoomponten, waarvan een als reservepont zal dienst doen, zijn ingericht om ook de stoomtram over te brengen, terwijl aan de ponthavens een zoodanige vorm zal worden gegeven dat de overgang van het kanaal onder alle omstandigheden, ook bij ijsbezetting, verzekerd is.

b. *De spoorwegbruggen.* Ten aanzien van de spoorwegbruggen, die wegens de geringe doorvaartwijdte geen van beide kunnen behouden blijven, is in overleg getreden met de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, welke de bruggen in gebruik heeft.

Terwijl de commissie van de Amsterdamsche Kamer van koophandel in haar rapport de vervanging van de Hembrug door eene nieuwe draaibrug met 60 M. doorvaartwijdte voorstelde, doch de spoorwegbrug te Velsen door een spoorwegveer wilde vervangen, verklaarde de Spoorwegmaatschappij beslist, dat met het oog op de belangen van haren dienst eene overbrugging in den spoorweg te Velsen niet kan worden gemist. Een nader overleg met de Kamer van koophandel te Amsterdam had ten gevolge dat dit lichaam verklaarde in het behoud van eene spoorwegbrug te Velsen geen overwegend bezwaar te zien, indien aan deze brug, evenals aan de nieuwe Hembrug, eene voldoende doorvaartwijdte werd gegeven, welke wijdte de Kamer thans verklaarde op minstens 55 M. te kunnen stellen.

Aan de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij is daarop door den ondergeteekende verzocht voorloopige ontwerpen met raming van kosten te doen opmaken voor nieuwe draaibruggen aan de Hem en te Velsen, aan welk verzoek de Maatschappij heeft voldaan.

Volgens die ontwerpen zullen de beide nieuwe draaibruggen eene vrije doorvaartopening aanbieden van 55 M. wijdte, waarvan de as samenvalt met de kanaalas.

De bruggen zullen over eene breedte van ongeveer 30 meter eene vrije doorvaarthoogte aanbieden van 7 M. boven den waterstand van 0,50 M. ÷ N.A.P.

Door die hooge ligging van de bruggen wordt het voordeel verkregen dat de binnenvaartuigen onder de gesloten brug kunnen doorvaren, evenals dit bij de vaste spoorwegbruggen over het Merwedekanaal het geval is.

De bruggen zullen dus voor deze vaartuigen niet geopend behoeven te worden, wat zoowel voor het spoorwegverkeer als voor de binnenvaart een groot voordeel oplevert.

Dit geldt zoowel voor de Hembrug als voor de brug te Velsen. Waar toch door de eerste brug zoowel de voor IJmuiden bestemde binnenschepen als het geheele binnenverkeer van Amsterdam en den Rijn naar het Spaarne en de overige binnenhavens aan het Noordzeekanaal moet passeeren, moet er in de toekomst op gerekend worden dat het verkeer met binnenvaartuigen en Rijnschepen naar IJmuiden zeer belangrijk kan worden. Het zou dus eene groote fout zijn door het te laag leggen van deze brug in de toekomst aan de binnenscheepvaart groote bezwaren in den weg te leggen.

De hooge ligging van den onderkant der bruggen, waaruit eene spoorstaafhoogte van 8 M. + N.A.P. volgt, maakt eene belangrijke ophooging van de spoorbaan noodzakelijk. Bij de Hembrug kan die ophooging zonder bijkomende werken geschieden, bij de brug te Velsen moet daarmede gepaard gaan de bouw van een nieuw hooger gelegen station te Velsen en de ophooging van de spoorlijn naar IJmuiden.

Ten gevolge van de hoogere ligging van de bruggen zal de exploiteerende spoorwegmaatschappij grootere kosten van bediening hebben te maken, welke kosten haar in den vorm van eene uitkeering in eens zullen moeten worden vergoed.

De nieuwe Hembrug zal worden gebouwd ongeveer 180 M. westwaarts van de bestaande brug, de nieuwe brug te Velsen ongeveer 85 M. bewesten de bestaande. Omlegging van de spoorwegen over korten afstand is daartoe noodig.

De bruggen, die beide voor dubbel spoor moeten worden ingericht, verkrijgen een aanzienlijk gewicht, en het openen en sluiten zal niet anders dan door mechanische beweegkracht kunnen plaats hebben; het wordt daardoor mogelijk de opening zoowel als de sluiting bij stil weder in 2 à 3 minuten uit te voeren.

c. *De verruiming van het kanaalprofiel.* Bij de laatste verbreeding, waarvoor bij de begrootingen voor 1897 en 1898 gelden zijn toegestaan, is het kanaal gebracht op eene bodemsbreedte van minstens 32 M., ter diepte van 9 M. ÷ N.A.P.

De verruiming van het kanaal zal volgens het daarvoor reeds vroeger door den hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat opgemaakte ontwerp geschieden tot eene bodemsbreedte van 50 M. en ter diepte van 10,30 M. ÷ N.A.P., met beloopen van 3 op 1. De diepte is bepaald in overeenstemming met de diepte der slagdorpels in de sluis te IJmuiden. De breedte van het kanaal, welke dan ter hoogte van N.A.P. ongeveer 112 M. zal zijn, laat toe dat twee schepen van 1 M. breedte elkander met eene tusschenruimte van 12 M. en eene vrije ruimte a de zijde van den wal van nog ongeveer 6 M., kunnen passeeren. Voor vaargen van geringere breedte wordt door deze verruiming het groote voordeel verkregen dat zij zich vrijer op het kanaal kunnen bewegen en de kans van den grond te varen bijkans geheel wordt weggenomen.

De ontworpen verruiming kan voor het grootste deel worden verkregen door wegbaggeren van de blinde bermen die thans ter weerszijden van de vaargeul worden aangetroffen, en zij kan dus grootendeels zonder aankoop van grond geschieden.

De uitkomende grond zal voor een gedeelte kunnen worden gebezigd voor den aanleg der spoorwegdammen, die toegang geven tot de verhoogde spoorwegbruggen.

Het baggerwerk zal in verschillende tempo's kunnen geschieden. Allereerst zal de verbreeding op de bestaande diepte van 9 M. ÷ N.A.P. ten uitvoer kunnen gebracht worden, terwijl de verdieping tot 10,30 M. ÷ N.A.P. kan volgen als de vordering van de bovengenoemde werken dit in verband met de beschikbare middelen zal toelaten.

Daar de bestaande rietbermen, die de oevers van het kanaal thans in vrij voldoende mate tegen afslag beschermen, moeten vervallen, zal langs de beide oevers van het verbreede kanaal eene boordvoorziening moeten worden gemaakt. Door die voldoende sterk samen te stellen, zal dan in de toekomst eene grootere vaarsnelheid kunnen worden toegelaten, iets wat aan de scheepvaart in hooge mate ten goede zal komen.

De buitenhaven te IJmuiden, die thans eene diepte heeft van 9,50 M. ÷ N.A.P., zal, in verband met de verdieping van den kanaalbodem, moeten worden gebracht op de diepte van 10,50 M. ÷ N.A.P., wat door baggerwerk kan geschieden.

Het behoeft geen betoog dat met de uitvoering van alle voorgestelde werken een geruime tijd zal gemoeid zijn. Het eerst zal kunnen worden aangevat de voortzetting der verruiming van het kanaal en de aanleg van het stoompontveer

met de opruiming van de stroomversmalling, terwijl inmiddels de bouw van de nieuwe spoorwegbruggen verder aan worden voorbereid.

Gerekend wordt dat alle werken binnen een tijdsverloop van ten hoogste tien jaren zullen volbracht zijn.

De langer duur van de verbetering biedt de noodzakelijkheid van het spoedig nemen eener beslissing te meer in het oog vallen. In die tien jaren toch kan de scheepsbouw eene aanmerkelijke wijziging, in de richting van grooter afmetingen, ondergaan, en zou men voor het feit kunnen worden gesteld, dat Amsterdam niet meer bereikbaar was voor de groote stoomschepen die de concurreerende havens zouden kunnen aandoen.

De kosten van al de hoven omschreven werken zijn geraamd als volgt:

1°. stoompontveer te Velsen, met opruiming van de bestaande brug	*f* 615,000.00
2°. nieuwe spoorwegbrug aan de Hem, met de toegangen en de opruiming van de bestaande brug	1,690,000.00
3°. nieuwe spoorwegbrug te Velsen, met de toegangen en het nieuwe station te Velsen, alsmede de opruiming van de bestaande brug	1,495,000.00
4°. Vergoeding voor de meerdere kosten van bediening	234,000.00
5°. Verruiming van het kanaalprofiel, met bijkomende werken	2,650,000.00
6°. Voorziening van de kanaaloevers	450,000.00
7°. Verlenging van de buitenhaven	210,000.00
8°. Onvoorziene onkosten	156,000.00
Te zamen	*f* 7,500,000.00

De ondergeteekende ontveinst zich niet dat dit bedrag hoog is. Slechts de overtuiging dat alleen door de uitvoering van de voorgestelde werken de aanzienlijke sommen, voor den aanleg van het kanaal en voor de nieuwe sluiswerken te IJmuiden uitgegeven, werkelijk vruchtdragend kunnen worden, heeft hem doen besluiten tot nieuw offer van de schatkist te vragen.

Hij verlooft zich intusschen op te wijzen dat reeds bij de behandeling van de motie van den heer Tak van Poortvliet c. s. in de zitting der Tweede Kamer van 20 December 1889, waarin de wenschelijkheid werd uitgesproken dat de slagdrempels der nieuwe sluis te IJmuiden zouden worden gelegd op eene diepte van minstens 10 M. + A.P., door den Minister Havelaar in uitzicht werd gesteld dat, om het Noordzeekanaal geschikt te maken voor de schepen die over 10 jaren ontworpen schutsluis zouden kunnen worden geschut, eene uitgaaf van 4,7 millioen gulden vereischt werd, welk bedrag voor het kanaal met nog ongeveer 2 millioen zou vermeerderen indien aan de sluis de voorgestelde grootere diepte werd gegeven.

De ondergeteekende meende evenwel dat de voorgestelde werken niet tot uitvoering mochten komen alvorens de gemeente Amsterdam de verplichting op zich zou hebben genomen in de kosten bij te dragen tot een bedrag van ten minste één tiende deel.

Bovendien kan van Amsterdam worden gevorderd dat die gemeente het onderhoud van haar eigenlijk havengeld in zijn geheelen omvang op zich neme

Tot dusver was de Staat krachtens eene, in verband met den aanleg der spoorwegwerken in het IJ, in 1876 gesloten overeenkomst verplicht tot diephouding van zekere tot lig- en losplaats bestemde wateroppervlakten in het afgesloten IJ

:hting bracht wel is waar in de laatste jaren geene uitgaven voor
:de, daar de lig- en losplaats in het oostelijk IJ in 1890 door de
ısterdam in het belang van haren handel werd gebracht op eene
:te dan waarop zij volgens de overeenkomst door den Staat moest
rhouden, doch de verplichting is toch blijven bestaan en zou te
indien het onderhoud der grootere diepte door de gemeente werd
:der tot uitgaven kunnen leiden.
:r eene wijziging der overeenkomst van 1876 kunnen vervallen.
steekende is omtrent het bovenstaande met het gemeentebestuur in
:den.
ɜ van dit overleg is geweest, dat de gemeenteraad in zijne ver-
12 October 1898 heeft besloten, Burgemeester en Wethouders te
n in de overeenkomst van 25 April 1876 zoodanige wijziging te
de onderhoudsplicht van de bedoelde lig- en losplaatsen door de
rdt aanvaard, en voorts aan de Regeering aan te bieden de betaling
nt in de uitgaven, door het Rijk binnen tien jaren na de bekrach-
et daartoe strekkende wetsvoorstel te besteden voor het aanbrengen
n omschreven verbeteringen van het Noordzeekanaal. Deze aange-
hiermede op bevredigende wijze opgelost.

. BESLUIT *van* 24 *Juli* 1899, *n°.* 54, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Noordholland van* 11 *Juli* 1899:

n°. XXVIII, tot vaststelling van een nieuw reglement van bestuur voor den Middelveldschen Akerpolder, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 27 *September* 1876, *n°.* 12 *en* 14 *October* 1897, *n°.* 49;

n°. XXIX, tot wijziging van het reglement van bestuur voor den Gein- en Gaasperpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 16 *Augustus* 1877, *n°.* 13;

n°. XXXa, tot wijziging van het reglement van bestuur voor den Haarlemmermeerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 27 *Augustus* 1855, *n°.* 47, 13 *Augustus* 1859, *n°.* 47, 9 *Maart* 1864, *n°.* 73, 6 *Augustus* 1871, *n°.* 25, 30 *Juli* 1878, *n°.* 63 *en* 29 *Juli* 1889, *n°.* 18.

n°. XXXb, tot wijziging van het reglement van bestuur voor den polder de Zeevang, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 23 *November* 1858, *n°.* 62, 6 *Augustus* 1871, *n°.* 25, 10 *Augustus* 1876, *n°.* 22 *en* 7 *Augustus* 1890, *n°.* 11;

n°. XXXc, tot wijziging van het reglement van bestuur voor de Strijkmolens van de Schagerkogge en voor de besturen van de binnenpolders in die kogge, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 20 *Augustus* 1861, *n°.* 81, 16 *Augustus*

1869, *n°.* 17, 13 *Augustus* 1873, *n°.* 23, 7 *Augustus* 1890, *n°.* 11 *en* 7 *Augustus* 1893, *n°.* 18;

n°. XXXd, tot wijziging van het reglement voor de banne d' Ampten, goedgekeurd bij Kon. besluit van 24 *November* 1858, *n°.* 57, *en*

n°. XXXe, tot wijziging van het reglement van bestuur voor de banne Hoorn, goedgekeurd bij Kon. besluit van 24 *November* 1858, *n°.* 57.

Zie Prov. bladen n°s 67 tot en met 73.

KON. BESLUIT *van* 29 *Juli* 1899, *n°.* 27, *houdende op zijn verzoek eervol ontslag van den heer Mr. E. de Vries, Dijkgraaf van Rijnland, als lid der bij Kon. besluit van* 21 *April* 1892, *n°.* 4 *ingestelde Staatscommissie, ter voorbereiding van de wettelijke regeling van het waterstaatsbestuur.*

KON. BESLUIT *van* 19 *Augustus* 1899, *n°.* 20, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Groningen van* 18 *Juli* 1899:

n°. 32 *A, tot wijziging van het reglement voor het waterschap Hunsingo, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 26 *September* 1894, *n°.* 30, *en*

n°. 32 *B, tot wijziging van het reglement voor het waterschap Fivelingo, goedgekeurd bij Kon. besluit als voren.*

Zie Prov. bladen n°. 26 en 27.

KON. BESLUIT *van* 21 *Augustus* 1899, *n°.* 52, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Zuidholland van* 18 *Juli* 1899:

n°. IX, tot wijziging van het reglement voor den polder Stein, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 4 *Januari* 1858, *n°.* 40 *en* 29 *Augustus* 1894, *n°.* 65;

n°. X, tot wijziging van het reglement voor den polder Groote en Kleine Lindt, goedgekeurd bij Kon. besluit van 1 *Augustus* 1858, *n°.* 71;

n°. XII, tot wijziging van het reglement voor den polder

Oudenhof, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 18 *Augustus* 1858, *n°.* 71 *en* 11 *September* 1896, *n°.* 32;

n°. XIVa, b, c, d, e, f en g, respectievelijk tot wijziging van de reglementen voor den Zegenpolder, den polder Albrandswaard, den polder de Kiesheid, den polder Robbenoord en Plompert, den polder Langebakkersoord, den polder Oud-Smalland, en den polder Deyffelsbroek, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 *Januari* 1858, *n°.* 40;

n°. XIVh, tot wijziging van het reglement voor den Elderspolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 8 *September* 1862, *n°.* 84;

n°. XIVi, tot wijziging van het reglement voor den polder het Nieuweland, goedgekeurd bij Kon. besluit van 5 *Augustus* 1859, *n°.* 51;

n°. XIVk, tot wijziging van het reglement voor den polder de Mijl, goedgekeurd bij Kon. besluit van 18 *Augustus* 1858, *n°.* 71;

n°. XIVl, tot wijziging van het reglement voor de polders Nieuw-Bonaventura, Mookhoek en Trekdam, goedgekeurd bij Kon. besluit van 27 *November* 1858, *n°.* 61;

n°. XIVm, tot wijziging van het reglement voor den Strijenschen polder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 *Januari* 1858, *n°.* 40;

n°. XIVn, tot wijziging van het reglement voor den polder het Land van Essche, Uiterdijk en Nieuw-Strijen, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 *Januari* 1858, *n°.* 40;

n°. XIVo, tot wijziging van het reglement voor den Kilpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 8 *September* 1862, *n°.* 84, *en*

n°. XVI, tot wijziging van het reglement voor den Luizenmarktpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 18 *Augustus* 1858, *n°.* 71.

Buiteng. Prov. bladen n°s 294 tot en met 311.

KON. BESLUIT *van* 21 *Augustus* 1899, *n°.* 53, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Overijssel van* 12 *Juli* 1899:

n°. 4, *tot wijziging van het reglement op eenige wateren in Overijssel en daarmede in verband staande werken, goed-*

gekeurd bij Kon. besluiten van 30 *Januari* 1877, *n°.* 13 9 *December* 1879, *n°.* 20 *en* 9 *September* 1895, *n°.* 20, *e n°.* 15, *tot wijziging van het grondreglement voor de wate schappen in Overijssel, goedgekeurd bij Kon. besluite van* 17 *Januari* 1880, *n°.* 9, 26 *November* 1889, *n°.* 1 *en* 3 *Augustus* 1897, *n°.* 14.

De wijzigingen van het reglement sub 1° genoemd luiden als volgt:

Art. 8 wordt gelezen:

Voor de nakoming van de voorschriften, bij dit reglement gegeve zijn aansprakelijk de eigenaren, vruchtgebruikers of erfpachters v in de artikelen 2 en 5 bedoelde wateren en van de in de artikel 3 en 4 genoemde waterkeeringen.

Art. 9 wordt gelezen:

Tot het opsporen en constateeren der overtredingen van dit reg ment zijn, behalve de ambtenaren bij de wet aangewezen, bevoegd beëedigde politiebedienden, ambtenaren van den provincialen wat staat en kanaalbeambten.

De wijzigingen in het grondreglement voor de waterschappen in Overij luiden als volgt:

Achter artikel 33 worden ingevoegd de volgende artikelen:

Art. 33*a*. Het bestuur is verplicht op tijd en wijze als bij bijzonder reglement bepaald, doch in elk geval minstens twee ma per jaar, de boeken en de kas van den ontvanger van het watersc op te nemen.

Van deze opname wordt door het bestuur proces-verbaal opgema waarvan terstond aan Gedeputeerde Staten een afschrift wordt t gezonden.

De vorm van dit proces-verbaal wordt door Gedeputeerde Stat vastgesteld.

Art. 33*b*. Gedeputeerde Staten zijn ten allen tijde bevoegd o zich te overtuigen van het richtig beheer der geldmiddelen en v den toestand der kas van ieder waterschap.

Het bestuur, de secretaris en de ontvanger zijn verplicht daart gelegenheid te geven, en desverlangd daarbij behulpzaam te zijn.

KON. BESLUIT *van* 21 *Augustus* 1899, *n°.* 54, *houdende goe keuring:*

a. van de besluiten der Staten van Friesland van 12 *Juli* 18 *n°.* 11, *tot wijziging van het reglement op het onderho beheer en bestuur van de Oosterpolderzeedijken, goed*

keurd bij Kon. besluiten van 20 *September* 1856, *n°.* 52, 4 *September* 1857, *n°.* 58, 19 *December* 1879, *n°.* 29, 18 *September* 1893, *n°.* 32, 7 *December* 1895, *n°.* 13, 13 *Augustus* 1896, *n°.* 18 *en* 3 *Augustus* 1897, *n°.* 15, *en*

n°. 12, *tot wijziging van het reglement op het onderhoud, beheer en bestuur van de Westerpolderzeedijken, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 20 *September* 1856, *n°.* 52, 27 *November* 1856, *n°.* 67, 19 *December* 1879, *n°.* 29, 18 *September* 1893, *n°.* 32, 13 *Augustus* 1896, *n°.* 18 *en* 3 *Augustus* 1897, *n°.* 15.

b, *van het besluit der Staten van Noordbrabant van* 6 *Juli* 1899, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Auvergnepolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 27 *Augustus* 1866, *n°.* 70, *en van* 12 *Juli* 1899, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Groote Zonzeelsche polder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 27 *Augustus* 1866, *n°.* 70, 25 *November* 1883, *n°.* 21 *en* 1 *Augustus* 1895, *n°.* 26.

Zie Prov. bladen van Friesland n°s 70 en 71, en van Noordbrabant n°s 17 en 18.

KON. BESLUIT *van* 21 *Augustus* 1899, *n°.* 55, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Noordholland van* 11 *Juli* 1899, *n°. XXVII, tot vaststelling van een reglement van bestuur voor den Karnemelkspolder.*

Zie Prov. blad n°. 83.

KON. BESLUIT *van* 21 *Augustus* 1899, *n°.* 56, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Utrecht van* 15 *Juli* 1899:

a, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Portengen-Zuideinde, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 16 *September* 1862, *n°.* 43;

b, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Eemland, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 17 *Augustus* 1864, *n°.* 39 *en* 17 *April* 1889, *n°.* 41;

c, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Drie Zielen en de Geeren, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 19 *September* 1863, *n°.* 64 *en* 2 *Januari* 1885, *n°.* 4;

d, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap*

Benschop, goedgekeurd bij Kon. besluit van 16 *September* 1862, *n°.* 43;

e, tot wijziging van het reglement voor het waterschap Coelhorst, goedgekeurd bij Kon. besluit van 25 *Augustus* 1862, *n°.* 62, *en*

f, tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Hond, goedgekeurd bij Kon. besluit van 23 *Augustus* 1861, *n°.* 87.

Zie Prov. bladen n°s 125 tot en met 130.

KON. BESLUIT *van* 26 *Augustus* 1899, *n°* 35, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe, beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake regeling van het aandeel dat het waterschap Gasselterboerveen heeft te dragen in de kosten van aanleg en onderhoud van de leiding langs de oostzijde van den Kopweg en den grondduiker onder de middelvaart en van de Wijk in het waterschap Bonnerveen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van het waterschap Gasselterboerveen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe, dd. 22 Juli 1898, n°. 61, houdende eene regeling van het aandeel dat genoemd waterschap ingevolge het slot van art. 6 A van zijn reglement over de jaren 1895 en 1896 heeft te dragen in de kosten van aanleg en onderhoud van de leiding langs de oostzijde van den Kopweg en den grondduiker onder de middelvaart, in art. 6 sub 18°. en van het benedengedeelte van de waterleiding en van de Wijk in art. 6 sub 16°. van het Reglement vermeld;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 7 Juni 1899, n°. 111;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 22 Augustus 1899, n°. 109, afd. Waterstaat;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten in voornoemd besluit de bovenvermelde regeling hebben vastgesteld in dien zin, dat door het waterschap Gasselterboerveen aan het waterschap Bonnerveen zal worden betaald op 3 October 1898 / 146.67 over 1895 en op 1 November 1898 / 186.78½ over 1896, overeenkomstig een door het waterschap Bonnerveen ingezonden staat;

dat het bestuur van het waterschap Gasselterboerveen tegen die regeling bij Ons voorziening heeft gevraagd, aanvoerende, dat ten onrechte op den staat voorkomt een gedeelte der leiding I, omschreven in het reglement van het waterschap Bonnerveen onder art. 6 sub 17°.,

waartoe zijn waterschap niet behoeft bij te dragen; dat bij art. 54, 1e al., van het Algemeen Reglement voor de waterschappen in de provincie Drenthe is bepaald, dat, wanneer een waterschap door de werken van een ander waterschap of veenschap gebaat wordt, hiervoor naar billijkheid moet worden bijgedragen en dat die bijdrage door Gedeputeerde Staten moet worden geregeld; dat, naar appellant meent, Gedeputeerde Staten verplicht waren, wat de *aanlegkosten* van de verschillende waterleidingen betreft, de bijdragen ten laste van zijn waterschap voor iedere leiding in eens te bepalen en niet in jaarlijksche sommen; dat bij de bestreden regeling zeer zeker niet in aanmerking is genomen dat de duiker in den weg tusschen de beide waterschappen vanwege het bestuur door het waterschap Bonnerveen door een steekbeiing van Maart 1895 tot het laatst van het jaar 1896 is afgesloten geweest, en de grondduiker onder de middelvaart te Bonnerveen aan het boveneinde 18 c.M. te hoog ligt, waardoor een geregelde afvoer van overtollig water uit appellants waterschap tot heden niet kon plaats hebben;

Overwegende dat art. 54 van het Algemeen Reglement voor de waterschappen in de provincie Drenthe bepaalt, dat „wanneer een waterschap door de werken van een ander waterschap of veenschap gebaat wordt, hiervoor naar billijkheid (moet) worden bijgedragen" en dat die bijdrage door Gedeputeerde Staten wordt geregeld;

dat Gedeputeerde Staten terecht hebben geoordeeld, dat uit die bepaling volgt, dat het waterschap Gasselterboerveen een evenredig deel moet bijdragen in de kosten van aanleg en onderhoud van alle werken van het waterschap Bonnerveen waarvan het medegebruik heeft, en dat tot die werken ook de leiding, genoemd in art. 6 A 17°. van het Reglement van Bonnerveen, moet worden gerekend;

dat toch de bepaling van art. 6 A 8°. *c* van het Reglement voor het waterschap Gasselterboerveen wel bepaalt, dat dit waterschap een evenredig deel moet dragen in de kosten van aanleg en onderhoud van de leidingen en den grondduiker in art. 6 sub 18°. en in die van het benedengedeelte van de waterleiding en de wijk in art. 6 sub 16°. van het reglement van het waterschap Bonnerveen vermeld, doch die bepaling geen limitatieve strekking heeft, alsof het waterschap Gasselterboerveen tot geen verdere bijdrage aan het waterschap Bonnerveen zoude gehouden zijn; dewijl art. 54 van het Algemeen Reglement blijft bestaan en zij enkel Gedeputeerde Staten dwingt voor die genoemde waterstaatswerken de bijdrage van Gasselterboerveen in de kosten van aanleg en onderhoud te regelen, terwijl bij andere werken Gedeputeerde Staten vrij zijn in hun oordeel, of voor deze al dan niet regeling eener bijdrage van laatstgenoemd waterschap wenschelijk is;

dat, wat appellants bewering betreft, als zouden ten aanzien van d aanlegkosten der verschillende waterleidingen, de bijdrage ten last van zijn waterschap komende, voor iedere leiding in eens moete worden bepaald en niet in jaarlijksche sommen, deze bewering noc in voormeld art. 54, noch in eenige andere reglementsbepaling steu vindt en de vrijheid van Gedeputeerde Staten te dien opzichte nie is beperkt;

dat, wat de derde grief van appellant betreft, uit het nader advie van Gedeputeerde Staten is gebleken, dat de afwatering van den duike op de grens der waterschappen Bonnerveen en Gasselterboerveen doo het bestuur van het eerstgenoemde waterschap met eene korte tusschen poos wederrechtelijk gestremd is geweest ten nadeele van het wate schap Gasselterboerveen van 6 Juli 1895 tot October 1897;

dat uit dien hoofde de billijkheid vordert, dat de bestreden regelin in dier voege worde gewijzigd, dat het waterschap worde ontheven van de verplichting om bij te dragen in de kosten van onderhoud der leidingen B, D en I over 1895 en 1896 en om rente te betalen over het jaar 3 October 1896—3 October 1897 (tijdstip waarop de steekheiing is opgeruimd) van het totaal bedrag dat in 1895 wegens aanleg en onderhoud is uitgegeven, dewijl alleen van 3 October 1897 af het waterschap Gasselterboerveen geacht kan worden door die waterleidingen te zijn gebaat;

dat eindelijk, wat appellants laatste grief betreft, juist is de bewering dat de grondduiker onder de middelvaart te Bonnerveen aan het boveneinde 18 c.M. en aan het benedeneinde 12 c.M. te hoog ligt dat het appelleerend bestuur volkomen terecht er op aandringt da aan dezen onrechtmatigen toestand, die noodwendig ten nadeele moe strekken van het waterschap Gasselterboerveen, een einde kome; da het waterschap Bonnerveen daardoor zekerlijk belemmert een deel va het genot dat het waterschap Gasselterboerveen van de leidinge zoude kunnen hebben, en daarop bij het voortduren van dezen on rechtmatigen toestand casu quo bij de regeling der bijdrage naa art. 54 van het Algemeen Reglement voor de waterschappen i Drenthe kan worden gelet; doch geene aanleiding bestaat hiermee bij dit beroep rekening te houden, omdat dit slechts betreft de bijdrag over 1895 en 1896 door het waterschap Gasselterboerveen aan da van Bonnerveen te verleenen en eerst bij missive van 24 Decembe 1897, n°. 24, Gedeputeerde Staten van Drenthe het bestuur van he waterschap Bonnerveen hebben aangeschreven, de einden van de duiker te verlagen;

Overwegende dat alzoo het beroep inzooverre gegrond is, dat he waterschap Gasselterboerveen moet worden ontheven van de verplicl

ting om bij te dragen in de kosten van onderhoud der betrokken leidingen B, D en I over de jaren 1895 en 1896 en om over het jaar 3 October 1896 tot 3 October 1897 rente te betalen van het totaal bedrag van alle kosten;

dat, naar de mededeelingen van Gedeputeerde Staten, niet bestreden door het appelleerend bestuur, in 1895 die onderhoudskosten voor leiding B hebben bedragen *f* 6 en in 1896 voor de drie leidingen gezamenlijk *f* 15,87½, terwijl voor rente moet worden gekort een bedrag van *f* 5.43;

Gezien het Algemeen Reglement voor de waterschappen in de provincie Drenthe en de reglementen voor de waterschappen Gasselterboerveen en Bonnerveen (Provinciale bladen van Drenthe 1887 n°. 88, 1890 n°s 20 en 21, 1892 n°s 81, 82 en 125, 1893 n°s 59 en 75, 1897 n°. 1, 1899 n°. 2);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met vernietiging in zooverre van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten, te bepalen, dat het daar genoemde bedrag van *f* 146.67, als door het nu appelleerend bestuur den 3 October 1898 verschuldigd, moet worden verminderd met *f* 6 en *f* 5.43, en het bedrag van *f* 186.78½ als door het nu appelleerend bestuur den 1 November 1898 verschuldigd, moet worden verminderd met *f* 15,87½ en overigens dat besluit te handhaven.

Onze Minister enz.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 30 *Augustus* 1899, *L. H., Afdeeling Waterstaat, 3e onderafd. b., tot wijziging en aanvulling van de grensregeling der arrondissementen in de verschillende districten van 's Rijkswaterstaat.*

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

Heeft goedgevonden te bepalen:

dat in de grensregeling der arrondissementen in de verschillende districten van 's Rijkswaterstaat, laatstelijk vastgesteld bij zijne beschikking van 16 Mei 1898, Litt. E., de navolgende wijzigingen en aanvullingen worden gebracht:

bladz. 2, regel 34 voor Kolhorn te lezen: Nieuwesluis;

blad. 2, laatste alinea te lezen als volgt:

Tot dit arrondissement behoort voorts:

a. de beplantiug van de zeereep bezuiden strandpaal 55, tot de noordelijke grens van het hoogheemraadschap Rijnland bij grenspaal 15 van het Hondsbosch met Rijnland, staande in de buiten- of zee-

duinen, ongeveer 180 M. benoorden strandpaal 58, en de zorg voor de strandpalen en de strandmetingen tot de zuidelijke grens der provincie Noordholland;

b. het eiland Texel.

bladz. 3, regel 15, tusschen tot en Kolhorn te lezen: nabij, en regel 16 achter Groetpolder te lezen: te Nieuwesluis.

KON. BESLUIT *van* 1 *September* 1899 (*Staatsblad n°.* 205), *tot nadere wijziging van het bijzonder reglement van politie voor het kanaal van Amsterdam naar de Merwede, vastgesteld bij Kon. besluit van* 30 *Januari* 1894 (*Staatsblad n°.* 8) *en gewijzigd bij dat van* 12 *Juni* 1897 (*Staatsblad n°.* 165).

De nadere wijziging bestaat hierin, dat aan artikel 5 wordt toegevoegd de volgende alinea:

„De Minister is gemachtigd afwijking hiervan toe te staan of te bevelen."

KON. BESLUIT *van* 1 *September* 1899, *n°.* 10, *houdende goedkeuring:*

a, van de besluiten der Staten van Noordbrabant van 6 *Juli* 1899*:*

1°. *tot wijziging van het reglement voor het waterschap van de Boven Mark, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 30 *Januari* 1880, *n°.* 4, 20 *Augustus* 1885, *n°.* 15, 11 *Augustus* 1893, *n°.* 22 *en* 8 *December* 1897, *n°.* 17, *en*

2°. *tot vaststelling van een nieuw reglement voor het waterschap de Binnenpolder van Herpen, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 22 *Juli* 1888, *n°.* 23*;*

b, van de besluiten der Staten van Zuidholland van 18 *Juli* 1899*:*

n°. XI, tot vaststelling van een nieuw reglement voor den polder Kralingen, in de plaats van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 18 *Augustus* 1858, *n°.* 71, 9 *December* 1869, *n°.* 11, 6 *December* 1875, *n°.* 17 *en* 19 *December* 1876, *n°.* 17*;*

n°. XIIIa, tot wijziging van het reglement voor den polder Reeuwijk, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 26 *December* 1873, *n°.* 24, 13 *April* 1883, *n°.* 4 *en* 11 *Januari* 1892, *n°.* 24*;*

n°. *XIIIb, tot aanvulling van het reglement voor den polder Middelburg, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 3 *September* 1868, n°. 17, 6 *Augustus* 1878, n°. 31, 12 *December* 1881, n°. 28 *en* 10 *December* 1896, n°. 41;

n°. *XIIIc, tot wijziging van het reglement voor den Gecombineerden Veenpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 13 *April* 1883, n°. 4 en 11 *December* 1894, n°. 20, *en*

n°. *XV, tot vaststelling van een reglement voor den Kroningspolder, gemeente Stellendam.*

Zie Prov. bladen van Noordbrabant nos 19 en 20 en van Zuidholland de **Buiteng.** Prov. bladen nos 312 tot en met 316.

KON. BESLUIT *van* 4 *September* 1899 (*Staatsblad* n°. 206), *houdende wijziging van het reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op den Rijn, met inbegrip van de Waal en de Lek, bekrachtigd bij Kon. besluit van* 9 *October* 1897 (*Staatsblad* n°. 204).

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 23 Juni 1899, n°. 156, Afdeeling Waterstaat, en van Buitenlandsche Zaken van 1 Juli 1899, n°. 7308, 2de Afdeeling;

Gezien de door de Centrale Commissie voor de Rijnvaart in hare zitting van 16 Mei 1899 vastgestelde wijzigingen van het reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op den Rijn, met inbegrip van de Waal en de Lek, bekrachtigd bij Koninklijk besluit van 9 October 1897 (Staatsblad n°. 204);

Gezien de artikelen 1, 32 en 46 der Herziene akte omtrent de Rijnvaart van 17 October 1868, voor zooveel noodig goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869 (Staatsblad n°. 37);

Den Raad van State gehoord (advies van den 1 Augustus 1899, n°. 13);

Gelet op de nadere voordracht van Onze voornoemde Ministers van den 16den Augustus 1899, n°. 124, Afdeeling Waterstaat en van den 24sten daaraanvolgende, n°. 9223, IIde Afdeeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen, dat met ingang van 1 October 1899, met wijziging in zoover van § 22 van het reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op den Rijn, met inbegrip van de Waal en de Lek, bekrachtigd bij Koninklijk besluit van 9 October 1897 (Staatsblad n°. 204):

1°. de in § 22 sub 4 bepaalde hoogten voor de merken I, II en III voor de na te noemen plaatsen worden vastgesteld als volgt:

	I	II	III
Maxau	6,00 M.	6,50 M.	7,00 M.
Spiers	6,30 „	7,00 „	7,60 „
Ludwigshafen	6,40 „	7,40 „	8,00 „
Mannheim	6,40 „	7,40 „	8,00 „
Tiel	—	—	9,07 „
Bommel.	—	—	6,75 „

2°. de in § 22 sub 5 bepaalde waterstanden, waarbij vlotten niet mogen vertrekken, worden vastgesteld voor Mannheim-Ludwigshafen op 5,80 M. bij wassend en op 6,10 M. bij vallend water.

Onze Ministers van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Buitenlandsche Zaken enz.

KON. BESLUIT *van* 11 *September* 1899, *n°.* 48, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Gelderland van* 12 *Juli* 1899, *n°. IV, tot vaststelling van het volgend nieuwe reglement op den provincialen waterstaat in Gelderland.*

REGLEMENT op den Provincialen Waterstaat in Gelderland.

I. *Samenstelling, benoeming en ontslag van het personeel.*

Art. 1. Het personeel van den Provincialen Waterstaat is samengesteld uit een Hoofdingenieur, minstens twee opzichters en een bureelambtenaar.

2. De Hoofdingenieur wordt door de Provinciale Staten, na indiening door Gedeputeerde Staten eener aanbeveling van minstens drie personen, benoemd.

Hij wordt ontslagen door de Provinciale Staten op voordracht van Gedeputeerde Staten.

De overige in artikel 1 bedoelde ambtenaren worden door Gedeputeerde Staten benoemd, bevorderd en ontslagen.

Gedeputeerde Staten kunnen in geval van merkelijke achteloosheid, plichtverzuim of wangedrag de ambtenaren schorsen, met of zonder geheele of gedeeltelijke onthouding van jaarwedde.

3. De instructie van den Hoofdingenieur wordt, op voordracht van Gedeputeerde Staten, door de Provinciale Staten, die der overige ambtenaren door Gedeputeerde Staten vastgesteld.

II. *Jaarwedden, pensioenregeling, vergoeding voor reis- en verblijfkosten enz. enz.*

4. De jaarwedden bedragen:

a. van den Hoofdingenieur . . . . . f 4000

b. van de opzichters:

in de eerste klasse . . . . . " 1800

" " tweede " . . . . . " 1500

" " derde " . . . . . " 1200

c. van den bureelambtenaar:

in de eerste klasse . . . . . f 1400

" " tweede " . . . . . " 1100

" " derde " . . . . . " 900

5. De ambtenaren hebben, na bekomen eervol ontslag, aanspraak op pensioen, wanneer zij den leeftijd van 65 jaar hebben bereikt.

Dit pensioen bedraagt de helft van de in het laatste dienstjaar genoten jaarwedde, voor den Hoofdingenieur wanneer hij minstens 15 jaren, voor de overige ambtenaren wanneer zij minstens 25 jaren in dienst der Provincie zijn geweest.

Gedeputeerde Staten sluiten voor de ambtenaren, bij hunne aanstelling, eene pensioenverzekering tot een door hen te bepalen bedrag en op een door hen te bepalen wijze.

De te betalen premie strekt als bijdrage voor pensioen en wordt in mindering gebracht van het door de ambtenaren te genieten salaris, onverminderd het bepaalde bij de laatste alinea van dit artikel.

Indien de ambtenaren door ziels- of lichaamsgebreken buiten staat geraken hunnen dienst langer waar te nemen en nog niet voldoen aan de eischen, in de eerste twee alinea's gesteld, wordt hun pensioen — na bekomen eervol ontslag — voor ieder geval door de Staten, op voorstel van Gedeputeerde Staten, geregeld.

6. § 1. De weduwen en weezen van in dienst zijnde en van gepensionneerde ambtenaren hebben aanspraak op pensioen, mits het huwelijk minstens één jaar, vóór het overlijden, wat de in dienst zijnde ambtenaren betreft, wat de gepensionneerde ambtenaren aangaat, vóór het pensionneeren voltrokken zij en door de ambtenaren op het tijdstip van hun huwelijk nog geen aanspraak op het volle, in artikel 5 bedoelde pensioen kon worden gemaakt.

Ingeval van overlijden door buitengewone ongelukken, ter beoordeeling van Gedeputeerde Staten, is de termijn van een jaar niet van toepassing.

§ 2. Het pensioen van de weduwen zal bedragen een zesde gedeelte van de laatstelijk door hare echtgenooten als jaarwedde genoten som.

Indien tusschen de echtgenooten scheiding van tafel en bed bestaat

of echtscheiding is uitgesproken, verliest de vrouw haar aanspraak op pensioen.

Het pensioen van de weduwe houdt op bij haar hertrouwen, doch komt in dat geval alsmede in geval van overlijden, bij het bestaan van weezen, voor de helft aan dezen boven het aan hen bepaaldelijk toegekende pensioen.

§ 3. Het pensioen van de weezen zal gezamenlijk bedragen een zesde gedeelte van de laatstelijk door hunnen vader als jaarwedde genoten som.

Overlijdt de ambtenaar als weduwnaar of was hij bij zijn overlijden van zijne vrouw gescheiden, dan genieten zijne weezen, boven het evenbedoelde een zesde gedeelte, de helft van het weduwenpensioen.

Bedraagt het aantal weezen zes of meer, dan wordt het door hen, volgens de eerste alinea dezer § te genieten bedrag, met een derde vermeerderd; bedraagt dat aantal niet meer dan één dan wordt dat bedrag met een derde verminderd.

Het gezamenlijk pensioen der weezen houdt op, zoodra de jongste hunner den leeftijd van 20 jaar heeft bereikt of gehuwd is, zullende alsdan het pensioen worden uitbetaald tot na afloop van het kwartaal waarin het recht komt te vervallen.

Onder weezen worden verstaan wettige of gewettigde kinderen van overleden ambtenaren, die den leeftijd van 20 jaar niet hebben bereikt en ongehuwd zijn.

Stiefkinderen hebben geen aanspraak op pensioen.

§ 4. Het pensioen gaat in:

a. voor de weduwen op den dag, volgende op dien van het overlijden harer echtgenooten, ten ware deze reeds gepensionneerd mochten zijn, in welk geval het pensioen ingaat op den eersten dag na het kwartaal, waarin het overlijden heeft plaats gehad;

b. voor de weezen op den eersten dag na het kwartaal, waarin zij weezen worden.

7. Reis- en verblijfkosten worden vergoed naar het tarief en de bepalingen — voor zoover toepasselijk — vastgesteld bij Koninklijk besluit van 5 Januari 1884 (Staatsblad n°. 4), met dien verstande, dat door den ambtenaar, die niet verplicht is geweest langer dan zes uur van zijne woonplaats afwezig te zijn, een vierde gedeelte van de vergoeding wegens verblijfkosten voor een etmaal wordt geleden, zoo zijne afwezigheid althans minstens drie uur heeft geduurd.

De Hoofdingenieur wordt gerangschikt in de 2de klasse, de overige ambtenaren in de 4de klasse.

Indien aan de opzichters eene andere standplaats wordt aangewezen

an hunne tegenwoordige, wordt hun als vergoeding voor verhuiskosten ene toelage ten bedrage van een maand salaris toegekend.

8. De Hoofdingenieur kan voor schrijf- en teekenwerk jaarlijks eschikken over een bedrag van hoogstens *f* 300.—, op driemaanelijksche declaratie te voldoen.

III.

Instructie van den Hoofdingenieur.

9. § 1. De standplaats van den Hoofdingenieur is Arnhem.

Behalve voor dienstzaken mag hij zich van zijn standplaats niet erwijderen dan met verlof, van den Commissaris der Koningin voor en tijd van hoogstens acht dagen, van Gedeputeerde Staten voor ngeren tijd te verleenen.

Het bureau van den Hoofdingenieur is gevestigd in lokalen, hem oor Gedeputeerde Staten aan te wijzen.

§ 2. Aan hem is de leiding van den Provincialen Waterstaat in jnen geheelen omvang opgedragen alsmede de regeling van de erkzaamheden der ambtenaren.

Hij is verplicht al die werkzaamheden te verrichten, die uit den ard zijner betrekking voortvloeien en de bevelen na te komen, die em door de Provinciale Staten, de Gedeputeerde Staten of — naar nleiding van artikel 31 en 32 der Provinciale wet — door den ommissaris der Koningin worden gegeven.

§ 3. Tot die werkzaamheden behooren:

a. het ontwerpen van plans, bestekken en begrootingen van alle erken, die in het belang der Provincie noodig worden geacht;

b. het doen der noodige plaatselijke opnemingen, inspectiën, waterssingen en metingen en het vervaardigen der vereischte teekeningen kaarten;

c. het dienen van bericht en raad wanneer dit door de Provinciale aten, de Gedeputeerde Staten of door hunnen Voorzitter wordt rlangd;

d. het desverlangd bijstaan van den Voorzitter der Staten, van Afdeelingen en Commissiën der Staten en van de Gedeputeerde aten in de behandeling van zaken, hieronder begrepen het vergellen op reizen, inspectiën, enz.;

e. het bestendig toezicht houden over alle provinciale werken en herstellingen, die daaraan worden verricht;

f. het afgeven, na volvoerde aangenomen werken, van certificaten n de aannemers, die deze, ter bekoming van betaling, aan Gedeteerde Staten moeten overleggen;

g. het opmaken van plans, bestekken en begrootingen ten behoeve van de gemeente- of waterschapsbesturen, of van eigenaren van gronden, waarvan de vereeniging onder een waterschap wordt verlangd, wanneer hem dit, op hunne aanvraag, door Gedeputeerde Staten wordt opgedragen. De daarvoor te maken kosten voor buitengewoon hulppersoneel worden hem, evenals de uitschotten en de reis- en verblijfkosten door de aanvragers vergoed. Bij geschil beslissen Gedeputeerde Staten.

§ 4. De Hoofdingenieur is verplicht:

a. jaarlijks, vóór 1 April, aan Gedeputeerde Staten verslag te doen van zijne dienstverrichtingen en van die der vaste ambtenaren, onder mededeeling van al die waarnemingen, waarvan kennisneming door het bestuur der Provincie hem wenschelijk of belangrijk voorkomt;

b. jaarlijks, vóór 1 Mei, aan Gedeputeerde Staten in te zenden eene opgaaf der kosten, die voor het onderhoud en de herstelling der verschillende provinciale werken in het volgend jaar door hem worden noodig geacht;

c. na afloop van elk kwartaal aan Gedeputeerde Staten in te zenden declaratiën in duplo, en vergezeld van de betrekkelijke belegstukken, wegens het hem uit welken hoofde dan ook toekomende, alsmede de declaratiën der overige Ambtenaren, na door hem te zijn goedgekeurd;

d. de bij hem ingekomen en de minuten der van hem uitgaande stukken zorgvuldig te bewaren en zoodanige registers en boeken te houden, als door Gedeputeerde Staten zullen worden voorgeschreven.

§ 5. Het is den Hoofdingenieur verboden:

a. zonder vergunning van Gedeputeerde Staten diensten te verrichten ten behoeve van anderen;

b. middellijk of onmiddellijk deel te nemen aan leveringen of aannemingen;

c. lid of beambte te zijn van eenig gemeente- of waterschapsbestuur;

d. zonder vergunning van Gedeputeerde Staten andere openbare betrekkingen te bekleeden.

§ 6. Bij afwezigheid, ongesteldheid of ontstentenis van den Hoofdingenieur wordt zijn dienst waargenomen door een of meer door Gedeputeerde Staten — in beide eerstbedoelde gevallen zoo mogelijk op voorstel des Hoofdingenieurs — aan te wijzen opzichters.

§ 7. Bij het aanvaarden zijner betrekking legt de Hoofdingenieur den volgenden eed of belofte af in eene vergadering van Gedeputeerde Staten en in handen van hunnen Voorzitter:

»Ik zweer (beloof) mijne betrekking getrouw te zullen waarnemen en de belangen der Provincie in alle opzichten te zullen behartigen.

»Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig! (Dat verklaar en beloof ik!)

Alvorens tot dien eed of belofte te worden toegelaten, legt hij den volgenden eed (verklaring en belofte) af:

»Ik zweer (verklaar) dat ik om tot Hoofdingenieur van den Provincialen Waterstaat van Gelderland te worden benoemd, directelijk of indirectelijk aan geen personen, hetzij in of buiten het bestuur, onder wat naam of voorwendsel ook, eenige giften of gaven beloofd of gegeven heb, noch beloven of geven zal;

»Ik zweer (beloof) dat ik om iets in deze betrekking te doen of te laten, van niemand hoegenaamd eenige beloften of geschenken aannemen zal directelijk of indirectelijk;

»Zoo waarlijk helpe mij God Almachtig! (Dat verklaar en beloof ik!)«

IV. *Overgangsbepalingen.*

§ 1. Aan ieder der thans in functie zijnde opzichters wordt als schadeloosstelling voor verminderde vergoeding wegens reis- en verblijfkosten, eene jaarlijksche toelaag van *f* 150 verleend.

§ 2. De betrekking van Hoofdopzichter-Ingenieur blijft bestaan, zoolang de tegenwoordige titularis in dienst is; zijn tractement zal hetzelfde blijven als thans door hem wordt genoten, terwijl hem eene door Gedeputeerde Staten te bepalen schadeloosstelling zal worden toegekend voor verminderde vergoeding van reis- en verblijfkosten.

§ 3. Dit reglement treedt, nadat de Koninklijke goedkeuring daarop zal zijn verkregen, op een nader door de Provinciale Staten te bepalen tijdstip in werking.

Op dat tijdstip zijn vervallen de bij Koninklijk besluit van 10 November 1864, n°. 59, goedgekeurde besluiten der Staten van 13 Juli 1864, n°. 15 en van 3 November d. a. v., n°s. 14 en 15, zoomede de besluiten der Staten van 21 November 1878, n°. 3, 8 Juli 1881, n°. 17, 4 Juli 1884, n°. 10, 8 Juli 1887, n°. 4, 6 Juli 1888, n°. 10, 11 Juli 1893, n°. 4 en 24 Mei 1899, n°. 5, goedgekeurd bij Koninklijke besluiten respectievelijk van 18 December 1878, n°. 36, 8 September 1881, n°. 20, 21 Augustus 1884, n°. 16, 9 Augustus 1887, n°. 9, 23 Augustus 1888, n°. 52, 1 September 1893, n°. 14 en 20 Juni 1899, n°. 15.

KON. BESLUIT van 11 September 1899, n°. 51, houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Friesland van 12 Juli 1899:

n°. 2A en 2B, tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Deelen, onder de kadastrale gemeenten Tjalleberd, Oldeboorn, Nijehaske en Gorredijk;

n°. 3, tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Lyonserpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 4 Februari 1865, n°. 8 en 13 Augustus 1896, n°. 18, en

n°. 13, tot wijziging van het reglement voor de bedijking, vervening, droogmaking en het beheer van den Veenpolder onder Ter Idzardt en Oldeholtwolde, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 22 December 1855, n°. 65, 2 December 1860, n°. 71, 14 Augustus 1861, n°. 36, 6 Januari 1866, n°. 54, 1 September 1867, n°. 49, 7 September 1870, n°. 18, 23 December 1871, n°. 24, 7 Juni 1873, n°. 14, 23 Juli 1878, n°. 32, 6 Augustus 1887, n°. 23, 28 December 1888, n°. 21 en 3 Augustus 1898, n°. 16.

Zie Prov. bladen nos 74, 75 en 76.

KON. BESLUIT van 11 September 1899, n°. 52, houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Drenthe van 11 Juli 1899:

n°. 11, tot wijziging van het reglement voor het waterschap Drogeropslagen, goedgekeurd bij Kon. besluit van 28 Augustus 1893, n°. 25;

n°. 12, tot wijziging van het reglement voor het waterschap Leutingewolde, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 23 Augustus 1886, n°. 20, 20 Augustus 1890, n°. 21, 22 December 1890, n°. 18 en 13 Augustus 1896, n°. 18;

n°. 13, tot wijziging van het reglement voor het waterschap Valthe, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 29 Augustus 1893, n°. 36, 25 Januari 1895, n°. 28, 6 Januari 1896, n°. 18, 7 Januari 1898, n°. 8 en 2 December 1898, n°. 27;

n°. 24B, tot wijziging van het reglement voor het waterschap Nieuw-Dronwen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 12 Februari 1890, n°. 16, 17 Augustus 1891, n°. 22, 7 September 1892, n°. 27, 21 Augustus 1893, n°. 15, 7 Augustus 1894, n°. 20, 25 Januari 1895, n°. 28, 28 Augustus 1895, n°. 46 en 7 November 1898, n°. 33;

n°. 14, *tot vaststelling van een reglement van politie voor het Stieltjeskanaal met alle daartoe behoorende werken;*

n°. 15, *tot vaststelling van een reglement van politie voor het kanaal van Roden naar het Leekstermeer met alle daartoe behoorende werken;*

n°. 16, *tot vaststelling van een reglement van politie voor het kanaal van Nieuw-Buinen naar Buinen, voor zoover in beheer bij de gemeente Borger, met alle daartoe behoorende werken, en*

n°. 17, *tot vaststelling van een reglement van politie voor het Hoofddiep, het Dwarsdiep en het Zuiderhoofddiep in het waterschap Nieuw-Buinen met de daarover respectief daarin gelegen werken.*

Zie Prov. bladen nos 26 tot en met 33.

KON. BESLUIT *van* 20 *September* 1899, n°. 20, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren van D. van Konijnenburg te Leeuwarden c. s. tegen den staat, aanwijzende het vermoedelijk bedrag waarop eigenaren van zekere verveende perceelen aanspraak kunnen maken na droogmaking en in cultuurbrenging van hunne perceelen onder Weststellingwerf.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door D. van Konijnenburg te Leeuwarden en anderen, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland dd. 12 Jan. 1899, n°. 62, 2e afd. W., met betrekking tot den staat aanwijzende het vermoedelijk bedrag waarop eigenaren van zekere verveende perceelen aanspraak kunnen maken na droogmaking en in-cultuur-brenging van hunne perceelen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 6 September 1899, n°. 173;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 15 September 1899, n°. 190, afd. W.;

Overwegende dat, nadat voormelde staat van 1 November tot 1 December 1896 ten gemeentehuize van Weststellingwerf voor belanghebbenden ter inzage had gelegen, appellanten daartegen bij Gedeputeerde Staten bezwaren hebben ingebracht, bewerende, dat die staat aanvulling behoefde:

a. met het jaar of de jaren, waarin het slikgeld van elk perceel was gestort;

b. met het cijfer waarnaar de rente voor elk perceel was berekend
c. met de gewijzigde kadastrale indeeling;
d. voor zooveel Noordwolde aangaat, bovendien met de verwijzi van de oude kadastrale indeeling, naar de nieuwe;

dat Gedeputeerde Staten bij hun voormeld besluit den staat hebt gehandhaafd;

dat appellanten, van dit besluit bij Ons in beroep gekomen, (hebben verzocht het te vernietigen;

Overwegende dat artikel 5, 1e lid, der wet van 13 Juli 1((Staatsblad n°. 113) beroep op Ons toelaat van de besluiten Gedeputeerde Staten, waarbij eene vergunning tot vervening w verleend, gewijzigd, geweigerd of ingetrokken, of eene beschikki volgens de regeling krachtens artikel 4 vast te stellen, wordt gegev

dat bij het bestreden besluit geene zoodanige beschikking gegeven

dat toch de daarbij gehandhaafde staat slechts eene aanwijz bevat, die Gedeputeerde Staten bij de definitieve vaststelling van aan belanghebbenden terug te geven bedrag van slikgelden, tot ric snoer kan strekken, maar dat die staat geenszins verbindende kra heeft en dus niet beschouwd mag worden als te zijn het regist bedoeld bij artikel 47 van het Reglement op de lage vervening buiten de veenpolders in de provincie Friesland en ook uit ande hoofde niet kan worden aangemerkt als eene beschikking krachte artikel 4 van voormelde wet vastgesteld;

Gezien de wet van 13 Juli 1895 (Staatsblad n°. 113),

Hebben goedgevonden en verstaan:

appellanten niet-ontvankelijk te verklaren in het ingesteld bero

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 20 *September* 1899, *n°.* 21, *houde beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen een bes van het bestuur van den Westkerkepolder in zake verbete van een heul in dien polder.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Bestuur van Westkerkepolder tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van land, dd. 13 Mei 1899, n°. 87, 2e afd., waarbij gegrond is verkl het beroep van C. Rentmeester te Wolfaartsdijk tegen een be van genoemd polderbestuur in zake verbetering van een heul;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van best gehoord, advies van 6 September 1899, n°. 188;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Hande Nijverheid van 15 September 1899, n. 191, afd. W.;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten van Zeeland bij besluit van 13 Mei 1899, n°. 87, 2e afd., — gelet op de artt. 16 en 26 van het Reglement van politie voor de polders in Zeeland — het beroep hebben gegrond verklaard van C. Rentmeester te Wolfaartsdijk tegen een besluit van genoemd polderbestuur, waarbij aan laatstgenoemden appellant is opgelegd om aan de heul in zijn hofdam aan den Oostweg in den Westkerkepolder zoodanige verbetering aan te brengen, dat de buizen van binnen gemeten ten minste 10 c.M. dag of middellijn hebben en op eene diepte worden aangebracht van ten minste een meter beneden den beganen grond van den dam zooals die thans ligt;

dat het polderbestuur, onder aanhaling van art. 123 van het Algemeen Reglement voor de Polders of Waterschappen in Zeeland, bij Ons tegen het besluit van Gedeputeerde Staten beroep heeft ingesteld;

Overwegende dat noch art. 26, noch eenig ander artikel van het Reglement van politie voor de polders in Zeeland — behalve waar het calamiteuse polders geldt — tegen besluiten van Gedeputeerde Staten beroep op de Kroon openstelt;

dat de bepaling van art. 123 van het Algemeen Reglement voor de polders of waterschappen van Zeeland, waarop appellant zich beroept, ter zake niet afdoende is, omdat Gedeputeerde Staten in dezen uitsluitend het Reglement van politie hebben toegepast;

Gezien het Reglement van politie voor de polders in Zeeland (Provinciaal Blad 1867 : 92; 1878 : 94; 1881 : 111);

Hebben goedgevonden en verstaan:

appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 6 *October* 1899 (*Staatsblad n°.* 214), *tot nadere wijziging van het algemeen reglement voor den dienst op de spoorwegen, vastgesteld bij Kon. besluit van* 27 *October* 1875 (*Staatsblad n°.* 183) *en laatstelijk gewijzigd bij Kon. besluit van* 9 *Februari* 1899 (*Staatsblad n°.* 69).

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 6 September 1899, n°. 209, Afdeeling Handel en Nijverheid;

Gezien het Koninklijk besluit van 27 October 1875 (Staatsblad n°. 183), zooals dit laatstelijk werd gewijzigd bij Koninklijk besluit van 9 Februari 1899 (Staatsblad n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 26 September 1899, n°. 24);

Gelet op het nader rapport van Onzen Minister van Waterstaat,

Handel en Nijverheid van 3 October 1899, n°. 210, Afdeeling
en Nijverheid;

Hebben goedgevonden en verstaan:

De artikelen 45 en 46 van het algemeen reglement voor de
op de spoorwegen, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 27
1875 (Staatsblad n°. 183), gewijzigd bij Koninklijk besluit van
tember 1882 (Staatsblad n°. 126), aangevuld bij Koninklijk
van 25 Januari 1884 (Staatsblad n°. 10), nader gewijzigd bij Ko
besluit van 25 November 1885 (Staatsblad n°. 196) en bij
26 Maart 1887 (Staatsblad n°. 44), nader aangevuld en gewij
Koninklijk besluit van 1 Juli 1890 (Staatsblad n°. 104), na
wijzigd bij Koninklijk besluit van 19 April 1892 (Staatsblad
nader aangevuld bij Koninklijk besluit van 26 Maart 1898 (St
n°. 68) en nader gewijzigd bij Koninklijk besluit van 9 Febru
(Staatsblad n°. 69), te vervangen door de volgende bepalinge

Art. 45. De ketel moet voorzien zijn van ten minste twee
heidskleppen, die op den ketel of op den stoomhouder zoodanig
geplaatst dat zij, wanneer de ketel in werking is, gemakkelijk
onderzocht worden en waarvan ten minste één door den m
van zijne standplaats kan worden ontlast.

Art. 46. De kleinste waarde te nemen voor de middell
elk der klepopeningen, zoo er niet meer dan twee aanwe
wordt berekend met de formule:

$$d = 2.6 \sqrt{\frac{w}{p + 0.621}}$$

waarin wordt voorgesteld door:

d. de middellijn in centimeters,

p. de werkelijke drukking van den stoom in kilogram
vierkanten centimeter,

w. het verwarmingsoppervlak in vierkante meters, waartoe
moet worden te behooren het geheele oppervlak dat met
brandingsproducten in aanraking komt.

Heeft een stoomketel meer dan twee veiligheidskleppen, d
de som van de doorsneden der klepopeningen ten minste gel
aan de som van de doorsneden, die de openingen zouden
hebben bij slechts twee kleppen, en de middellijn van elk
opening niet kleiner zijn dan drie vierde ($^3/_4$) van de met de
berekende waarde.

De middellijn eener klepopening mag echter nooit kleiner d
centimeter zijn.

Onze Minister enz.

4°. Bouw van eene brug in den noordelijken kanaaldijk van het Overijsselsche Kanaal beneden sluis n°. 5.

5°. Bouw van een stroomduiker met daarmee in verband staande werken bij sluis n°. 4 van het Overijsselsche Kanaal.

De bijdrage wordt gestort in de Provinciale kas zoodra de hier bedoelde werken zullen zijn uitgevoerd.

De sub 2 genoemde waterleiding, met uitzondering van de bruggen in den kunstweg van Vriezenveen naar den Ham en in den zuidelijken dijk van het Overijsselsche Kanaal bij sluis n°. 5, wordt van hare voltooiing af onderhouden door het Hoofdbestuur op den voet van de wateren, bedoeld in artikel 16, sub *b*, van het reglement.

KON. BESLUIT *van* 19 *October* 1899 (*Staatsblad* n°. 219), *tot vaststelling van een nieuw bijzonder reglement van politie voor de scheepvaart door de Koningshaven en de Nieuwe Maas, onder de gemeente Rotterdam.*

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 18 Juli 1899, n°. 144, Afdeeling Waterstaat;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69);

Gelet op het bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (Staatsblad n°. 158) vastgesteld Algemeen Reglement van politie voor rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken, onder beheer van het Rijk;

Den Raad van State gehoord, (advies van 15 Augustus jl., n°. 21)

Gelet op de nadere voordracht van voornoemden Minister van 14 October 1899, n°. 164, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met intrekking van het bij Koninklijk besluit van 25 Mei 1897 (Staatsblad n°. 128) vastgesteld bijzonder reglement van politie voor de scheepvaart door de Koningshaven en de Nieuwe-Maas, onder de gemeente Rotterdam, vast te stellen het navolgende reglement van politie:

Bijzonder Reglement van politie voor de scheepvaart door de Koningshaven en de Nieuwe Maas, onder de gemeente Rotterdam.

§ 1. *Van het varen.*

Art. 1. Dit reglement is van toepassing:

1°. op de Koningshaven te Rotterdam, met uitzondering van een strook ter breedte van 25 meter langs de kaden, gelegen meer dan 100 meter boven de spoorwegbrug en meer dan 100 meter beneden de gemeentebrug;

epvaart door de Koningshaven
n, vastgesteld bij Kon. besluit van

RIVIER DE NI

ankerd liggen

THE NEW YORK
PUBLIC LIBRARY
ASTOR, LENOX AND
TILDEN FOUNDATIONS.

°. op de rivier de Nieuwe Maas, van de lijn getrokken uit een
t op den linkeroever, gelegen 100 meter boven den Oostmond
het Mallegat onder de gemeente Rotterdam, op hoekpuntpaal
CXXXI der herziene rivierkaart, op den rechteroever onder die
neente, tot de westelijke grens der gemeente Rotterdam bij de
stpunt der Ruigeplaat, en het tot den linkeroever doorgetrokken
delijk verlengde dier grenslijn.

Dit reglement is evenwel niet van toepassing op de vaartuigen
, buiten de in art. 9 beschreven ankerplaatsen, aan kaden, aan-
steigers of meerpalen, aan de gemeente Rotterdam behoorende, liggen.

2. Vaartuigen, waarvoor de golfslag gevaarlijk kan zijn, mogen
et dieper zijn geladen dan tot eene lijn, die bij geheel open vaar-
igen op 50 c.M. onder het boord, en bij vaartuigen die met luiken
rden gesloten, op 30 c.M. onder het boord ligt.

3. Het is verboden de stoomfluit voor andere doeleinden te ge-
uiken, dan tot het geven van de seinen bij dit reglement voor-
schreven, van die bij gemeenteverordening vastgesteld voor het
nenvaren van Binnenhaven en Spoorweghaven, en van die opgenomen
de bepalingen tot voorkoming van aanvaring of aandrijving op de
enbare wateren in het Rijk, die voor de scheepvaart openstaan.

4. De schipper van elk zeeschip draagt zorg dat des nachts steeds
n man op het dek aanwezig zij, die de wacht houdt, en die bij
aanroepen van het vaartuig door de havenpolitie verplicht is
t woord te geven.

5. Elk zeeschip moet van een voldoend aantal goede trossen,
kers en kettingen voorzien zijn.

De ankers moeten zoodanig bezorgd zijn, dat geen hand langs
zijde van het vaartuig uitsteekt; de ankers kunnen voor de
nizen gevierd worden, mits de handen zoodanige plaats innemen
t zij bij aanvaring niet lichtelijk op of beneden de waterlijn in
t vaartuig kunnen dringen.

6. Wanneer door de ligging van eenig vaartuig of vlot, de be-
ging van een der bruggen verhinderd wordt, moet de schipper
delijk zoodanige maatregelen nemen, als door de havenpolitie worden
odig geacht om de beweging te kunnen bewerkstelligen.

7. Vaartuigen, die geheel of grootendeels geladen zijn met buskruit
andere ontplofbare of licht ontvlambare stoffen, of die eene, naar
et oordeel der havenpolitie, belangrijke hoeveelheid dier stoffen
an boord hebben, moeten tusschen den Oostmond van het Mallegat
n de schutsluis in de Ruigeplaat, door stoomkracht worden voort-
ewogen.

Zij moeten bij het bevaren van het bovenomschreven riviervak,

hun weg nemen onder door de vaste bruggen over de Nieuwe Maas, tenzij zij hun mast niet kunnen strijken, in welk geval zij hun weg mogen nemen door de Koningshaven.

De in het eerste lid van dit artikel bedoelde vaartuigen mogen, bij mistig of duister weder, noch op de rivier tusschen de daar genoemde punten, noch door de Koningshaven varen.

8. Bij aankomst te Rotterdam moeten de vaartuigen, die meer dan 30.000 liter petroleum, terpentijn, naphta of dergelijke licht ontvlambare stoffen aan boord hebben, hiervan onmiddellijk kennis geven aan de havenpolitie.

Vaartuigen met bovengenoemde stoffen geladen mogen alleen liggen aan de kade voor de petroleum-bergplaatsen en op de plaatsen door de havenpolitie daartoe nader aan te wijzen, onder nakoming van de door haar te stellen voorwaarden.

9. Het is verboden, tenzij met vergunning der havenpolitie, om voor anker te komen of te meren, of voor anker of gemeerd te liggen buiten de hieronder beschreven en op de aan dit reglement gehechte kaart aangeduide plaatsen, waar het ankeren of geankerd liggen, of het meren of gemeerd liggen, behoudens het in art. 10 bepaalde, geoorloofd is.

1. *Boven de bruggen over de Nieuwe Maas.*

A. Aan den linkeroever, beneden de afgebakende ankerplaats ten dienste der Rijnvaart, van 100 meter boven den Oostmond van het Mallegat, tot 350 meter beneden dien mond, landwaarts van de lijn aangeduid door de twee witte ankerbakens gemerkt 1, geplaatst bij de scheepswerf en machinefabriek Feijenoord.

De landwaartsche grens bevindt zich op 25 meter rivierwaarts van- en evenwijdig aan den oever bij middelbaren ebbestand.

B. Aan den rechteroever, benedenwaarts van de lijn aangeduid door de twee witte ankerbakens gemerkt 2, geplaatst bij de zwavelzuurfabriek, tot 50 meter boven het Vrouwenbrugje, en landwaarts van de lijn aangeduid door de twee witte ankerbakens gemerkt 3, geplaatst bij de Oude Plantage, of van de lijn aangeduid door de twee witte ankerbakens gemerkt 4, geplaatst bij het drinkwaterleidingbassin.

Voor het deel bovenwaarts van den bovensten leidam van het toeleidingskanaal der drinkwaterleiding, bevindt zich de landwaartsche grens op 25 meter rivierwaarts van- en evenwijdig aan den oever bij middelbaren ebbestand.

C. Aan den linkeroever, benedenwaarts van de lijn aangeduid door de twee witte ankerbakens gemerkt 5, geplaatst even beneden

het Vrouwenbrugje, tot de lijn aangeduid door de twee witte ankerbakens gemerkt 6, geplaatst tusschen het Vrouwenbrugje en het Boerengat, en landwaarts van de lijn aangeduid door de twee witte ankerbakens gemerkt 7, geplaatst één bij de zwavelzuurfabriek en één bij het drinkwaterleidingbassin; de landwaartsche grens bevindt zich op 25 meter rivierwaarts van- en evenwijdig aan den oever bij middelbaren ebbestand, of den kaaimuur.

D. Aan den linkeroever, benedenwaarts van de lijn gaande door het groene licht op het boveneinde van het Noordereiland en door den schoorsteen der margarinefabriek van Van den Bergh op Feijenoord, tot aan de spoorwegbrug over de Nieuwe Maas, en landwaarts zoowel van de lijn aangeduid doer de twee witte ankerbakens, gemerkt 8, geplaatst tusschen het Vrouwenbrugje en het Boerengat, als van de lijn gaande door het noordwestelijk vlak van den tweeden pijler der spoorwegbrug over de Nieuwe Maas van af Feijenoord. De landwaartsche grens wordt gevormd door eene lijn op een afstand van 25 meter rivierwaarts van- en evenwijdig aan den kaaimuur, tot op 150 meter boven de spoorwegbrug, waar die lijn aanvangt zich geleidelijk van den kaaimuur te verwijderen, tot de afstand bij de brug 70 meter bedraagt.

2. *Beneden de bruggen over de Nieuwe Maas.*

E. Aan den linkeroever, van 100 meter benedenwaarts van de gemeentebrug over de Nieuwe Maas tot 50 meter boven het verlengde van den benedensten kaaimuur van het Noordereiland, en landwaarts zoowel van de lijn gaande door het noordwestelijk vlak van den tweeden pijler der gemeentebrug over de Nieuwe Maas van af Feijenoord, als van de lijn aangeduid door twee witte ankers, gemerkt 9, geplaatst op de voornoemde gemeentebrug. De landwaartsche grens bevindt zich op 25 meter rivierwaarts van- en evenwijdig aan den kaaimuur.

F. Beneden de benedenpunt van het Noordereiland, begrensd bovenwaarts door de lijn, getrokken van de bovenste boei n°. 5 naar een punt op 100 meter afstand benedenwaarts van den benedensten kaaimuur van het Noordereiland, gemeten in het verlengde van den kaaimuur langs de Koningshaven; aan de zijde der Koningshaven, door het verlengde van de kade langs die haven op het Noordereiland, en aan de zijde van de rivier, door de lijn aangeduid door de sub *E* vermelde ankers, gemerkt 9, op de gemeentebrug.

10. Vaartuigen, op de in art. 9 beschreven plaatsen, of met vergunning der havenpolitie buiten die plaatsen liggende, zijn verplicht te verhalen volgens de aanwijzingen van de havenpolitie. Zeeschepen,

beschreven plaatsen [illegible] gemeerd liggende,
[illegible] zinzen hebben.
[illegible] van een [illegible] gemeerd liggend vaartuig
[illegible] en ander vaartuig [illegible] van zijn vaartuig
[illegible] aan vastgemaakt [illegible]
[illegible] nummer aan [illegible] op de boeien ligt
[illegible] vastgemaakt. [illegible] schip vooruit en
[illegible] gemeerd [illegible].
[illegible]ijke verordening [illegible] politie, mag geen
[illegible] bevaren.
[illegible] in de [illegible] toegestaan, en
[illegible], waarover [illegible]
[illegible] de Nieuwe Maas [illegible] nieuwenbrugje.
[illegible] hebben [illegible] en 18 M. breedte.
[illegible] afmetingen. [illegible] moeten tegen
Nieuwe Maas, [illegible] nieuwenbrugje, achter
[illegible] en aldaar [illegible] bovenstaande
[illegible] hiervorens bij [illegible] vervolgen.
[illegible]meester [illegible] bestemming
[illegible] ten van [illegible] dan de hier-
[illegible]stige gelegenheden [illegible] beoordeeling, langs

[illegible]e in artikel 6 beschreven plaatsen, of met
[illegible]atie, buiten die plaatsen liggende, moeten zoo-
[illegible]erd zijn dat zij bij [illegible] niet zwaaien.
[illegible] kettingen mogen over het vaarwater worden
[illegible]wone gevallen en alleen met schriftelijke ver-
[illegible]atie.
[illegible]aartuigen moeten die trossen of kettingen losge-
[illegible]nigestoken, dat de [illegible] onbelemmerd zij.
[illegible]oegd, trossen te kappen en kettingen los te
[illegible]water zijn uitgezet, wanneer die niet dadelijk op
[illegible]reien uitgestoken en desgevorderd ingenomen.
[illegible]ading moeten, ten genoegen der havenpolitie,
[illegible] worden genomen, opdat niets van de lading
[illegible] zullen in het water kan vallen.
[illegible]schte voorwerpen, waarvan de eigenaar
[illegible] de havenpolitie worden afgegeven.

[illegible] *Van de Koningshaven.*

[illegible] aanzondering, toe te staan door de haven-
[illegible] Koningshaven:

a. met vaartuigen te drijven, te roeien, te verhalen, te boomen, te zeilen, of die door roeibooten te laten boegseeren;

b. met een vaartuig, varende of liggende, zoodanige richting ten opzichte van dien vaarweg te nemen, dat de vaart van andere vaartuigen kan worden bemoeielijkt, ter beoordeeling van de havenpolitie.

Met roeibooten, waarvan het laadvermogen niet meer bedraagt dan 25 ton, mag alleen dan in de Koningshaven worden geroeid, als zij op de grens blijven van de strook in artikel 1, sub 1°., genoemd, en niet door de middenopeningen der bruggen varen.

Zij mogen slechts dan dwars over de Koningshaven varen, als een aankomend vaartuig er geen belemmering door kan ondervinden.

19. Aan alle vaartuigen, die door de bepalingen van het vorig artikel belet of belemmerd worden in de Koningshaven te varen, ter beoordeeling der havenpolitie, wordt door hare zorg gelegenheid gegeven om kosteloos door die haven te worden gesleept

20. Zonder vergunning der havenpolitie, mag door de Koningshaven eene sleepboot niet meer te gelijk op sleeptouw hebben dan één zeeschip of drie binnenvaartuigen of vier baggeraken.

21. In de Koningshaven moeten de in oostelijke richting gaande vaartuigen de zuidelijke-, en de in westelijke richting gaande vaartuigen de noordelijke zijde van het vaarwater houden, voor zoover zij niet door de geopende noordelijke draaibrug in de gemeentebrug kunnen worden doorgelaten.

De vaartuigen mogen niet naast elkander vastgemaakt varen, wanneer zij te zamen eene breedte innemen van meer dan 16 M.

De zeeschepen mogen niet meer vaart hebben dan noodig is om te sturen.

Geen vaartuig mag in het vaarwater der Koningshaven, vooral niet in of nabij de bruggen, het geval van overmacht uitgezonderd, stoppen, of zooveel langzamer varen dat daardoor gevaar of belemmering voor een achteropkomend vaartuig kan ontstaan, ter beoordeeling der havenpolitie.

Een vaartuig mag de richting van den algemeenen vaarweg der Koningshaven niet kruisen of overgaan vóór den boeg van een ander vaartuig, dat dien vaarweg houdt.

22. Schippers van zeeschepen, die de Spoorweghaven of de Binnenhaven aandoen, moeten, in verband met het voorschrift in artikel 21, de noodige maatregelen nemen, om de vaart in de Koningshaven zoo kort mogelijk te belemmeren.

Zij moeten van eene sleepboot gebruik maken, die aan het gedeelte van het vaartuig, dat in het doorgaande vaarwater uitsteekt, is vastgemaakt, ten einde het besturen van het vaartuig gemakkelijk te maken.

[illegible] kleinere zeeschepen, vrij-
[illegible]

[illegible] havens is alleen geoor-
[illegible] de Koningshaven, of
[illegible] daardoor belemmering
[illegible]

[illegible] het in- en uitvaren
[illegible] in den algemeenen
[illegible] te zwaaien. Alleen in
[illegible] verhinderd zijn buiten
[illegible] water zwaaien
[illegible]

[illegible] tot anderhalf
[illegible]

[illegible] wanneer de spoor-
[illegible] bedoeld bij artikel
[illegible]

[illegible] het zwaaien twee
[illegible] nemen dat het
[illegible] in het sub *b*
[illegible] der spoorwegbrug,
[illegible] verwijderd is.
[illegible] ten minste één
[illegible] aan de Konings-
[illegible]

[illegible] der Konings-
[illegible] door een belem-
[illegible] reis te ver-
[illegible] de veiligheid
[illegible]

[illegible]

[illegible] langer te vertoeven
[illegible] door eene niet
[illegible] van schip
[illegible] het water.
[illegible] der brug-
[illegible] de vaartuigen
[illegible] westvaarts varende, die
[illegible]

[illegible] de Koningshaven gaan de-
[illegible] en de westwaart-

varende door de noordelijke openingen der draaibruggen; tenzij bij voorkomende belemmering, de vaart door een der openingen is gestremd, in welk geval gehandeld moet worden volgens artikel 31.

27. De noordelijke draaibrug in de gemeentebrug over de Koningshaven wordt alleen geopend tusschen een half uur vóór zonsopgang en een half uur na zonsondergang, en is bestemd voor vaartuigen die met gestreken tuig of schoorsteen niet onder het draaiend gedeelte der spoorwegbrug kunnen doorvaren, doch wel onder het vaste gedeelte dier brug.

Met vaartuigen, die hun mast of schoorsteen niet kunnen strijken en in bovengenoemd geval verkeeren, kan mede van de noordelijke draaibrug gebruik worden gemaakt. Schippers van vaartuigen in dat geval verkeerende, den wil hebbende van die opening gebruik te maken, geven daarvan bij het binnenkomen der Koningshaven sein, door het toonen eener roode vlag aan een stok, die op het voorschip in beweging wordt gehouden.

Niet voordat de brugwachter der gemeentebrug toont het sein te hebben gezien, door het toonen eener witte vlag op de noordelijke draaibrug, mag men met het vaartuig naderen.

Wanneer schippers van twee in tegengestelde richting komende vaartuigen den wil hebben van die draaibrug gebruik te maken, stopt het vaartuig dat het in stroom heeft, en bij stil water het opvarende.

28. Bij het bevaren der Koningshaven moeten de schippers letten op de seinen, die van de bruggen worden gegeven, en zich dienovereenkomstig gedragen.

Nachtseinen worden gegeven van een half uur na zonsondergang tot een half uur vóór zonsopgang. Schippers van stoomvaartuigen die door de brugopeningen in de Koningshaven willen varen, mogen van hun voornemen kennis geven door de bel.

Bij besloten water of bij ijsgang, kan de vaart door de bruggen over de Koningshaven worden verboden, zoolang, naar het oordeel van de havenpolitie, gevaar bestaat dat het vaartuig in de brugopeningen kan worden opgehouden.

Het is verboden, in strijd met zoodanig verbod te handelen.

Bij zwaren mist worden op de bruggen nachtseinen gegeven.

Wanneer de seinen op de hoogte van de handwijzers niet zichtbaar zijn, moeten de schippers hunne vaartuigen met de meest mogelijke behoedzaamheid de bruggen doen naderen, totdat de seinen zichtbaar worden.

Door het luiden met de bel en andere geluidseinen, wordt de doorvaart aan den brugwachter gevraagd, en het vaartuig inmiddels gestopt, totdat de brugwachter zijne orders gegeven heeft.

29. De tijdstippen van openen en sluiten der spoorwegdraaibrug, die een gevolg zijn van de vastgestelde dienstregeling, worden in de dagbladen bekend gemaakt.

De seinen voor de scheepvaart worden op de spoorwegdraaibrug over de Koningshaven gegeven aan twee seinpalen, staande bij de brughuisjes, op den middelsten pijler.

Aan den seinpaal bewesten de brug, worden de seinen gegeven voor de oostwaarts varende, en aan dien beoosten de brug, voor de westwaarts varende vaartuigen.

Tot verlichting der doorvaartopeningen, ten dienste der scheepvaart, wordt aan de seinpalen, op zeven meter boven de spoorstaaf, een wit licht geplaatst, en langs de draaibrugzijden, beneden het vlak van de draaibrug, in het midden der doorvaartopeningen, mede een wit licht.

Is de doorvaart vrij, dan wordt dit aangeduid:

bij dag, door den geheel opgehaalden rooden bol aan de seinpalen;

bij nacht, door het groene licht van de lantaarn, aangebracht onder het bovenste witte licht.

Op 200 meter afstand boven en beneden de draaibruggen, zijn op de beide oevers handwijzers geplaatst, waarop zijn gesteld de woorden:

Niet voorbij varen.

30. De sluiting der spoorwegdraaibrug wordt aangekondigd, doordat drie minuten vóór met het sluiten wordt aangevangen, aan de beide seinpalen, *bij dag*, de roode bol wordt neergelaten, en *bij nacht*, een rood licht gevende lantaarn het groene licht vervangt.

Wordt het aankondigingssein getoond, dan mogen de vaartuigen, die niet onder de gesloten spoorwegdraaibrug kunnen of willen doorvaren, de handwijzers, in art. 29 bedoeld, niet voorbij varen in de richting naar de brug.

Vaartuigen, die bij het vertoonen van dat sein de brug reeds tot 200 meter zijn genaderd, varen nog door de brug wanneer de vaargelegenheid zoo gunstig is, dat de schippers zeker zijn, binnen het tijdsverloop van drie minuten, de spoorwegdraaibrug te kunnen doorvaren.

Alle overige vaartuigen stoppen buiten de handwijzers.

31. Is het vaarwater door een der brugopeningen onbevaarbaar, dan wordt dit kenbaar gemaakt door het vertoonen van een rooden bol *bij dag*, en een rood licht gevende lantaarn *bij nacht*, aangebracht beneden de spoorwegdraaibrug, tusschen de pijlers der spoorwegbrug midden over het vaarwater, waarin de belemmering aanwezig is.

De vaart mag dan alleen plaats hebben door de beschikbare doorvaartopening, volgens aanwijzing van de havenpolitie, met inachtneming der hierna vermelde seinen.

Bij *den geopenden stand eener spoorwegdraaibrug*, is de nadering der brug toegelaten aan die zijde, waar de roode bol *bij dag*, of de groene lantaarn *bij nacht* aan den seinpaal is geheschen. De nadering is alsdan verboden van die zijde, waar *bij dag* de roode bol is neergelaten, en *bij nacht* het roode licht aan den seinpaal getoond wordt.

Bij *gesloten stand der brug en bij het openen en sluiten*, is de nadering der brug *bij dag* toegelaten voor vaartuigen, die onder de gesloten draaibrug kunnen doorvaren, doch slechts van die zijde, waar geen groene vlag aan den seinpaal is geheschen. De nadering is dan verboden van die zijde, waar een groene vlag aan den seinpaal is geheschen.

Bij nacht is bij gesloten spoorwegdraaibrug en bij het openen en sluiten, aan elke zijde de nadering verboden; de vaartuigen moeten dan wachten, totdat de spoorwegdraaibrug weder geopend is en aan hunne zijde groen licht aan den seinpaal wordt getoond.

In geval van belemmering in een der doorvaartopeningen, mag des nachts dus nimmer een vaartuig de brug naderen van die zijde, waar rood licht aan den seinpaal wordt getoond.

Vaartuigen, aan welke de nadering der brug is verboden, stoppen buiten de handwijzers.

32. De gesloten stand der gemeentebrug over de Koningshaven wordt aangeduid:

bij dag, door vertoon van een roode vlag op de brug, in het midden van elke doorvaartopening;

bij nacht, door aldaar geplaatste lichtgevende lantaarns.

De geopende stand wordt aangeduid door de afwezigheid van die seinen.

Bij geopenden stand wordt, drie minuten nadat het sein van gesloten zijn geheschen is, de brug dicht gedraaid. Voor losse sleepbooten en kleine rivierstoomvaartuigen wordt de brug alleen dan tijdig geopend, wanneer dit, naar het oordeel van den brugwachter, met het belang van het gewoon verkeer over de brug is overeen te brengen.

33. In de Koningshaven mogen in dezelfde richting varende vaartuigen elkander niet voorbij varen tusschen de ter wederzijde der bruggen geplaatste handwijzers.

34. Aan de schippers van groote zeeschepen kan de vaart vóór stroom door de bruggen, door de havenpolitie worden verboden. Het in strijd handelen met zoodanig verbod is verboden.

Wanneer die vaart wordt toegelaten, moeten alle zeeschepen vóór stroom eene sleepboot achter zich hebben, in staat en gereed om het vaartuig, bij de bestaande gelegenheid van wind en stroom, spoedig genoeg te kunnen stoppen, wanneer eene belemmering in den vaarweg zich mocht voordoen.

zooveel mogelijk

Algemeen Reglement,

gezonden aan den

proces-verbaal,

ingenieur.

Algemeen Reglement,

opgedragen aan

ook verstaan

hulphaven-

welke ambtenaren en

artikel 88 mede

bepalingen ter

Koningshaven

aan de

onderneming

Algemeen Reglement,

bevelen, die tot

orde of

artikel 36

algemeene

goede

openbare

De wijze,

reglement

Algemeen

artikelen

overtreding

eerste

eerste, vijfde,

tweede en

c. met geldboete van ten hoogste *vijf en zeventig* gulden, de overtreding van de artikelen 10, tweede lid, 18 en 34, tweede lid;

d. met geldboete van ten hoogste *vijftig* gulden, de overtreding van de artikelen 5, 11, 15, eerste en tweede lid, en 33;

e. met geldboete van ten hoogste *vijf en twintig* gulden, de overtreding van de artikelen 3, 16, 17 en 34, derde lid.

Onze Minister enz.

MISSIVE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 21 *October* 1899, *n°.* 154, *Afdeeling Waterstaat,* 3*e onderafd. b, aan den Inspecteur van den Rijkswaterstaat in de* 2*e Inspectie, in zake het voorschrijven in bestekken van «graniet» in plaats van «Noorsch graniet.»*

Uw ambtgenoot in de 1e Inspectie heeft mijn aandacht gevestigd op de wenschelijkheid om in bestekken, waarin de levering van graniet wordt voorgeschreven, de veelal gebruikelijke uitdrukking: «Noorsch graniet» te vervangen door het woord «graniet», ten einde zoodoende andere granietsoorten, als b. v. Zweedsch- en Odenwald graniet, die van even goede hoedanigheid zijn als graniet uit Noorwegen afkomstig, niet uit te sluiten.

Op grond van deze beschouwing heb ik de eer U uit te noodigen zorg te dragen dat in de bestekken, waarin de levering van graniet is opgenomen, voortaan de benaming «Noorsch graniet» niet meer voorkomt, maar daarin eenvoudig «graniet» worde voorgeschreven.

MISSIVE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 30 *October* 1899, *n°.* 160, *Afdeeling Waterstaat,* 1*e onderafd., aan de Inspecteurs van den Rijkswaterstaat in de* 1*e en* 2*e Inspectie, in zake betaling van grondlasten bij overdracht in beheer en onderhoud van Staatseigendommen.*

De Minister van Financiën vestigt er de aandacht op, dat aangezien de vruchten en inkomsten van Staatseigendommen, die om niet aan andere publiekrechtelijke lichamen in beheer en onderhoud zijn overgedragen, door den beheerder worden genoten, voor zoover niet anders is bedongen, het ook billijk geacht moet worden dat de op die eigendommen klevende grondlasten, zooals grondbelasting, polder- of dijklasten, straatbelasting, en andere aan het vaste goed verbonden of daarop drukkende openbare lasten, door den beheerder worden gedragen.

Wanneer het stellen van zoodanige voorwaarde geen beletsel blijkt te zijn bij de overdracht van werken, waarvan de overdracht in het

Kon. besluiten van 21 *November* 1870, *n°.* 16, 7 *Januari* 1878, *n°.* 10, 8 *December* 1878, *n°.* 9, 16 *Augustus* 1879, *n°.* 23, 10 *Januari* 1889, *n°.* 15, 6 *Augustus* 1891, *n°.* 28, 24 *Augustus* 1892, *n°.* 21 *en* 28 *Augustus* 1896, *n°.* 44:

De wijziging sub *a* luidt als volgt:

De Staten der Provincie Zeeland,

besluiten:

het reglement op de wegen en voetpaden (Provinciale bladen n°. 2 van 1887, n°. 74 van 1894 en n°. 78 van 1895) te wijzigen als volgt:

1°. aan het slot van art. 9 § 1 wordt toegevoegd:

Tenzij bij dit reglement anders is bepaald, geschiedt dit beroep binnen eene maand, nadat de besluiten en beschikkingen openbaar gemaakt of aan de belanghebbenden toegezonden zijn of, voor zoover eene openbaarmaking of mededeeling aan belanghebbenden is voorgeschreven, binnen eene maand na de dagteekening van besluit of beschikking.

2°. aan het slot van Hoofdstuk I wordt ingevoegd:

Art. 11*bis*. Onder »maand« wordt in dit reglement verstaan eene tijdsruimte van 30 dagen met inbegrip van zon- en feestdagen.

3°. in de §§ 2 en 3 van art. 82 wordt gelezen:

den Commissaris des Konings in plaats van: Gedeputeerde Staten.

4°. aan het slot van art. 86 § 2 wordt toegevoegd:

onder bepaling van de wijze van gebruik van den korten dissel.

5°. aan het slot van art. 87 wordt toegevoegd:

§ 3. Het is verboden op grindwegen gebruik te maken van meer dan twee paarden voor eene bespanning; hiervan zijn uitgezonderd rijtuigen bestemd voor personenvervoer.

6°. achter art. 87 wordt ingevoegd:

Art. 87*bis*. § 1. Het is verboden de wegen te berijden met rij- of voertuigen, welke door eene mechanische kracht worden voortbewogen.

§ 2. Gedeputeerde Staten kunnen, na zoo noodig Burgemeester en Wethouders en, indien het een weg betreft welke van kunstbedekking is voorzien, ook de onderhoudsplichtigen te hebben gehoord, van dit verbod ontheffing en onder daarbij te stellen voorwaarden vergunning verleenen tot het berijden der wegen met een daarin te noemen motorrijtuig.

§ 3. Het niet vertoonen van eene vergunning als in dit artikel bedoeld, wanneer dit door een der ambtenaren in art. 117 vermeld, wordt gevorderd, wordt gelijk gesteld met het niet voorzien zijn van eene vergunning.

…p het vervoer over straat- en kunstwegen bij
…gt:

… wordt achter »voertuigen« ingevoegd:
…ht bewogen«.
nieuwe alinea toegevoegd van den na-

…en van:
…r mechanische kracht bewogen, waarvan
… van de lading niet grooter is dan 1000
… beweging niet grooter dan 11 kilometer
…elgen en banden der wielen niet kleiner
…r van de voorwielen geheel ligt binnen
…«.
…we alinea's toe te voegen van dezen inhoud:
…n de in art. 1 bedoelde beperking onder-
…zijn verplicht te verrichten of te gedoogen
…en de bevoegden in de vorige alinea
…m zich te overtuigen van de naleving van
…rkende voorschriften.
…een geladen rij- of voertuig niet mogen
…g dit niet tot het vastgestelde maximum-

…ervoer met een ongeladen rij- of voertuig
…ximum-gewicht is in ieder geval verboden«.
… het woord »*uitgevaardigd*« gesteld: »en
…e lid van art. 4.«

…ent sub *c* vermeld luidt als volgt:

… Noordbrabant,

…volgend besluit tot wijziging van het Reg-
… gebruik der openbare wegen in de provincie
…vember 1889 (Provinciaal blad 1890 n°. 12),
…ten van 19 Juli 1892 (Provinciaal blad 1892
…ber 1896 (Provinciaal blad 1897 n°. 2).

…le artikelen 4 en 5 van bovengenoemd reg-
…rtikel 4*bis*, luidende:
…boden de openbare wegen in deze provincie
voertuigen, welke door mechanische kracht
… een grooter gewicht hebben dan van 150

8°. Voor het overige moeten bij het rijden de voor het gewone verkeer bestaande bepalingen of geldende gebruiken worden gevolgd.

9°. Het rijtuig mag niet gebezigd worden tot het trekken van andere rij- of voertuigen.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd nog meerdere voorwaarden op te leggen, wanneer zulks in het belang van het gewoon verkeer noodig is.

Met het niet voorzien zijn van eene ontheffing, als in dit artikel bedoeld, wordt gelijk gesteld:

1°. het niet vertoonen dier ontheffing, wanneer dit door een der ambtenaren in art. 31 vermeld, wordt gevorderd.

2°. het niet opvolgen der voorwaarden, waaronder de ontheffing is verleend.

Artikel 2. Art. 33 laatste alinea van het bovengenoemd reglement van politie op het gebruik der openbare wegen in Noordbrabant, wordt gewijzigd en zal luiden als volgt:

»ten hoogste 75 gulden die van art. 4*bis*, 14, 15, 16, 17 en 21.«

Het besluit met reglement sub *d* genoemd luidt als volgt:

De Staten der provincie Utrecht,

Overwegende, dat het wenschelijk en noodzakelijk is, voorschriften vast te stellen op het rijden met rij- of voertuigen, welke door eene mechanische kracht worden voortbewogen, op niet onder beheer van het Rijk zijnde wegen, waarop het Provinciale Reglement op het onderhoud en gebruik der wegen in dit gewest van toepassing is;

Gezien art. 134 der Grondwet, de artt. 137 en 140 der Provinciale wet en art. 1 der wet van 25 Mei 1880 (Staatsblad n°. 86), gelijk het gewijzigd is bij art. 23 der wet van 15 April 1886 (Staatsblad n°. 64);

Hebben goedgevonden en verstaan vast te stellen het navolgende

REGLEMENT voor het rijden met rij- of voertuigen, welke door eene mechanische kracht worden voortbewogen, op niet onder beheer van het Rijk zijnde wegen, waarop het Reglement op het onderhoud en gebruik der wegen in de provincie Utrecht van toepassing is.

Art. 1. Onverminderd de nadere voorschriften der bestaande of later te maken plaatselijke verordeningen ter beveiliging van het openbaar verkeer, naar aanleiding van plaatselijke omstandigheden, is op de niet onder beheer van het Rijk zijnde wegen, waarop het Reglement op het onderhoud en gebruik der wegen in dit gewest van toepassing is, behalve op die bij art. 2 nader aangeduid, het gebruik

van rij- of voertuigen, welke door eene mechanische kracht worden voortbewogen en in dit Reglement «*motor-rijtuigen*» worden genoemd, toegelaten behoudens de navolgende bepalingen.

2. Op wegen, als bij art. 1 bedoeld, waarvan de rijbaan met de vlakliggende bermen eene doorgaande breedte van minder dan vier Meter heeft, is het bezigen van motor-rijtuigen verboden. Een staat der wegen, waarop dit verbod geldt, wordt door Gedeputeerde Staten, — de betrokken Gemeentebesturen gehoord, — vastgesteld en in het Provinciaal-blad afgekondigd. Daarenboven worden, ten blijke van het bestaan van zoodanig verbod, aan de wegen, waarop het betrekking heeft, de noodige waarschuwingsborden gesteld.

3. Het is verboden de wegen, in art. 1 bedoeld, te berijden met motor-rijtuigen:

1°. die een grooter gewicht hebben dan van 150 kilogram, tenzij voor het rijtuig door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid de vergunning is verleend, bedoeld bij art. 9 van het Koninklijk besluit van 19 Januari 1898 (Staatsblad n°. 25);

2°. die niet duidelijk zichtbaar voorzien zijn van het volgnummer, waaronder de vergunning, sub 1°. van dit artikel bedoeld, is verleend, welk volgnummer tusschen zonsondergang en zonsopgang helder verlicht behoort te zijn;

3°. die, gemeten tusschen de meest buitenwaarts uitstekende onderdeelen daarvan, eene grootere lengte dan van 3.60 Meter of eene meerdere breedte dan van 1.80 Meter hebben, of waarvan de hoogte, met inbegrip van den daarop geplaatsten last, meer dan 2.50 Meter bedraagt;

4°. die niet voorzien zijn van eene inrichting, waardoor het motorrijtuig elk oogenblik, zoo dit noodig is, in volle vaart tot stilstand kan worden gebracht binnen een afstand van 10 Meter;

5°. die niet voorzien zijn van een bel of hoorn, waarmede een tot op een afstand van 100 Meter goed hoorbaar geluid-signaal kan worden gegeven;

6°. die gebezigd worden tot het voorttrekken of voortstuwen van andere rij- of voertuigen of van andere voorwerpen;

7°. die tusschen zonsondergang en zonsopgang niet van voren aan beide zijden voorzien zijn van eene zoo vooruit als zijwaarts helder licht gevende lantaarn, waarvan het licht vóóruit op een afstand van minstens 100 Meter goed zichtbaar is;

8°. die, hoewel het berijden daarmede van de bij art. 1 bedoelde wegen niet in strijd is met de hiervoren onder 1° tot 7° in dit artikel gestelde bepalingen, tengevolge van hunne samenstelling of van de daaraan ontstane gebreken gevaar voor de veiligheid van het openbaar verkeer doen ontstaan.

4. Het is verboden met motor-rijtuigen de tot de wegen in art. 1 bedoeld behoorende, uitsluitend voor voetgangers bestemde paden of de bermen van die wegen te berijden, behoudens wanneer zulks voor het uitwijken noodzakelijk is.

5. Bij het berijden van wegen, in art. 1 bedoeld, met motor-rijtuigen zijn de bestuurders daarvan verplicht de navolgende voorschriften op te volgen:

1°. dat zij, indien het motor-rijtuig een grooter gewicht heeft dan 150 kilogram, voorzien zijn van de vergunning, in art. 3 sub 1°. genoemd, en deze op de eerste vordering vertoonen aan de in art. 7 bedoelde ambtenaren en beambten;

2°. dat de snelheid, waarmede het motor-rijtuig voortgaat, nimmer meer dan 20 K. M. in het uur bedraagt;

3°. dat die snelheid bij het afgaan van hellingen, bij het overgaan van bruggen, bij het rijden langs onmiddellijk aan den weg staande gebouwen, bij het heerschen van mist en bij het tot op 10 Meter naderen van en het rijden door een hoek of een scherpe bocht in den weg of van een kruispunt van op den bereden weg uitkomende openbare wegen, straten of stegen verminderd zij tot die van hoogstens 6 K.M. in het uur;

4°. dat bij het ontmoeten van aangespannen, bereden of aan de hand geleide paarden of langs den weg gedreven of geleid vee, de snelheid, waarmede het motor-rijtuig voortgaat, tot 6 K.M. in het uur verminderd worde, en dat het motor-rijtuig tot stilstand worde gebracht, zoo de bestuurder of de geleider van zoodanige paarden of vee daartoe een waarschuwend teeken geeft;

5°. dat bij het ontmoeten van op marsch zijnde militaire troepen, van begrafenisstoeten, van eene verzamelde menigte van personen, gelijk bij optochten en bij het uitgaan van kerken of scholen zich veelal voordoet, de snelheid van het motor-rijtuig tot die van 6 K.M. in het uur worde verminderd of dat motor-rijtuig geheel tot stilstand worde gebracht, naarmate zulks voor de veiligheid van het verkeer onder bedoelde omstandigheden noodig blijkt;

6°. dat bij het inhalen van aan de hand geleide paarden of langs den weg gedreven of geleid vee, van op marsch zijnde militaire troepen, van begrafenisstoeten, van eene verzamelde menigte van personen, gelijk bij optochten en bij het uitgaan van kerken of scholen zich veelal voordoet, de snelheid van het motor-rijtuig tot die van 10 K.M. in het uur worde verminderd;

7°. dat het motor-rijtuig door hen onmiddellijk tot stilstand worde gebracht, wanneer de veiligheid van het verkeer bedreigd wordt, of zoodra een ambtenaar of een beambte, met het opsporen en constateeren van overtredingen van dit Reglement belast, zulks vordert;

8°. dat tijdig met de bel of den hoorn een duidelijk signaal worde gegeven:

a. bij het achterop rijden van personen, van rij- en voertuigen, van bereden of aan de hand geleide paarden of van gedreven vee;

b. bij het naderen tot op 10 Meter van op den bereden weg uitloopende openbare wegen, straten en stegen en van onmiddellijk aan den weg staande gebouwen;

c. bij het naderen tot op 10 Meter van bruggen, hoeken of bochten in den weg en bij het doortrekken van zoodanige hoeken en bochten;

d. bij het zich op den weg voordoen van omstandigheden als hiervoren sub 5°. of 6°. van dit artikel zijn bedoeld;

9°. dat geen brug met het motor-rijtuig worde op- of overgereden, zoolang een ander rij- of voertuig, paarden of vee zich op die brug bevinden;

10°. dat met het motor-rijtuig bij het ontmoeten van andere rij- of voertuigen *van de hand*, dat is van de linker- naar de rechterzijde worde uitgeweken, zoover als de plaatselijke gesteldheid zulks toelaat;

11°. dat het motor-rijtuig bij ontmoetingen, als hiervoren sub 10°. bedoeld, op plaatsen, waar het genoegzaam uitwijken onmogelijk is, op de naastbijzijnde geschikte wisselplaats stand houde of derwaarts teruggevoerd worde en blijve standhouden, totdat het andere rij- of voertuig voorbij is gereden;

12°. dat met het motor-rijtuig bij het achterop- en voorbijrijden van andere rij- of voertuigen, van op marsch zijnde militaire troepen, optochten, of eene gezamenlijk voortgaande of in stilstand zich op den weg bevindende menigte van personen en van paarden of vee, de linkerzijde van den weg worde gehouden en het niet voorbij worde gevoerd, dan op plaatsen, waar zulks voor het algemeen verkeer onder de zich voordoende omstandigheden veilig kan plaats vinden;

13°. dat het motor-rijtuig niet op of aan de openbare wegen, bij art. 1 bedoeld, onbewaakt en zonder inachtneming der noodige voorzorgsmaatregelen tegen het met dat rijtuig aanrichten van schade aan het openbaar verkeer worde achtergelaten;

14°. dat het motor-rijtuig bij het onklaar geraken van het samenstel daarvan, onmiddellijk tot stilstand worde gebracht en gehouden tot het gebrek hersteld zij en, — zoo dat op de plaats zelve onmogelijk mocht wezen, — langs den weg met de noodige voorzorgsmaatregelen, als hiervoren sub 13°. bedoeld, verwijderd worde, doch in geen geval met eene meerdere snelheid dan van 6 K.M. in het uur.

6. Overtreding van eene der bepalingen van dit Reglement wordt gestraft:

die van de artt. 2 en 3 met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen of geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden;

die van art. 4 en art. 5 1°, 2°, 3°. 4°, 5°, 6°, 8°, 9°, 10°, 11°, 12°, 13°

en 14°, alsmede van 7° van dat zelfde artikel, voor zooveel te dier zake geen straf bij art. 184 van het Wetboek van Strafrecht is bedreigd, met hechtenis van ten hoogste zes dagen of geldboete van ten hoogste vijftig gulden.

7. Het opsporen en constateeren van overtredingen der bepalingen van dit Reglement, alsmede het onderzoek, of het bezigen van motorrijtuigen niet geschiedt in strijd met de bepalingen van art. 3 daarvan, is, behalve aan de ambtenaren en beambten daartoe door de Wet aangewezen, mede aan de ambtenaren van den Provincialen Waterstaat opgedragen.

8. Dit Reglement treedt in werking op den dag na de dagteekening van het Provinciaal-blad, waarin het zal worden opgenomen.

Het reglement sub *e* genoemd luidt thans als volgt:

REGLEMENT op de Wegen en Voetpaden in de Provincie Zuidholland.

Art. 1. Aan de bepalingen van dit reglement zijn onderworpen de wegen en voetpaden, liggende ten dienste van het algemeen, benevens de daarin gelegen of daartoe behoorende kunstwerken, als: bruggen, sluizen, duikers, heulen, leuningen, palen en soortgelijke.

Hiervan zijn uitgezonderd:

1°. de ijzeren spoorwegen;

2°. de wegen, welke door het Rijk worden onderhouden en beheerd, met de daartoe behoorende kunstwerken, alsmede de gedeelten dier wegen en de werken bedoeld bij art. 1 van het Souverein besluit van den 20sten September 1814, n°. 52, alles voor zooveel aangaat de bepalingen van dit Reglement, die betreffen onderhoud en beheer of wel een onderwerp, bij algemeenen maatregel van bestuur geregeld;

3°. de straten, wegen en stegen, binnen de bebouwde kom eener Gemeente gelegen, voor zooveel zij geen deel uitmaken van een verder strekkenden weg.

2. De wegen worden verdeeld in twee klassen.

De eerste klasse bevat de kunstwegen, zijnde straat-, schulp-, grint-, puin-, koolasch- en soortgelijke wegen.

De tweede klasse bevat de overige wegen.

3. De wegen en voetpaden in elke Gemeente worden door de zorg van Burgemeester en Wethouders, voor zooveel noodig in overleg met de eigenaars of beheerders dier wegen of voetpaden, op een ligger omschreven en door eene schetsteekening aangeduid.

De ligger bevat de benaming, soort en klasse, richting, lengte en gemiddelde breedte der wegen en voetpaden, vermelding der kunst-

werken, opgave der eigenaars, onderhoudsplichtigen en beheerders van den weg of van het voetpad en van elk kunstwerk met aanhaling der bewijsstukken: aanwijzing door eene letter A in de kolom: «Aanmerkingen», indien de weg of het voetpad door Gedeputeerde Staten verklaard is te dienen tot hoofdverbinding tusschen de verschillende bebouwde gemeenten, en voorts de bijzonderheden, welke tot voortdurende kennis van het perceel nuttig zijn.

Burgemeester en Wethouders stellen den ligger voorloopig vast en laten dien gedurende één maand ter lezing liggen op de Secretarie der Gemeente. Daarvan geschiedt op den dag der nederlegging openbare kennisgeving door aanplakking.

Gedurende den tijd, dat de ligger ter lezing ligt, kunnen de belanghebbenden hunne bezwaren bij den Gemeenteraad schriftelijk inbrengen. De Raad beschikt daarop binnen één maand, stelt den ligger vast en zendt daarvan afschrift aan Gedeputeerde Staten.

Burgemeester en Wethouders brengen de beschikking van den Gemeenteraad binnen acht dagen ter kennis van de belanghebbenden.

Bezwaren tegen den ligger, na de vaststelling ingebracht, worden door Burgemeester en Wethouders of door belanghebbenden medegedeeld aan Gedeputeerde Staten. Op die bezwaren wordt door Gedeputeerde Staten beslist na oproeping van den Gemeenteraad en van de reclamanten bij brief, en van alle andere belanghebbenden door openbare aankondiging in de Gemeenten waar de weg is gelegen.

Gedeputeerde Staten zijn bovendien ten allen tijde bevoegd ambtshalve den vastgestelden ligger te wijzigen, doch wordt omtrent ambtshalve wijziging door hen niet beslist, dan na den Gemeenteraad en de bekende belanghebbenden, voor zooverre deze in het Rijk wonen of eenen bekenden vertegenwoordiger hebben, bij brief, en de overige belanghebbenden door middel van openbare aankondiging in de Gemeenten waar de betrokken weg gelegen is, te hebben opgeroepen om in hunne belangen te worden gehoord.

De beslissingen, in de beide vorige alinea's bedoeld, worden bij openbare aankondiging in de betrokken Gemeenten ter kennis van een ieder gebracht, en zijn alle belanghebbenden, vroeger opgekomen of niet, bevoegd om binnen vier weken na de dagteekening dier aankondiging, in hooger beroep te komen bij den Koning.

Zoolang op bezwaren of op ambtshalve wijziging geene eindbeslissing gevallen is, blijft de ligger, zooals die door den Gemeenteraad was vastgesteld, van kracht.

Burgemeester en Wethouders doen de eindbeslissing op den ligger aanteekenen en zenden van die aanteekening afschrift aan Gedeputeerde Staten.

Bij aanleg of verandering van wegen en voetpaden zijn de bovenstaande bepalingen mede van toepassing.

De liggers dienen tot grondslag der toepassing van alle bepalingen van dit Reglement.

De bij invoering van dit Reglement reeds vastgestelde liggers blijven van kracht, doch worden voor zooveel noodig bijgewerkt.

4. Jaarlijks, vóór den 1sten April, wordt door Burgemeester en Wethouders aan Gedeputeerde Staten ingezonden een beredeneerd verslag van den staat der wegen, voetpaden en kunstwerken binnen hunne Gemeente.

5. Tot het behoorlijk onderhoud der wegen en voetpaden behoort:

dat zij, met instandhouding der wisselplaatsen, steeds minstens gehouden worden op de vastgestelde hoogte en op de breedte bij den ligger aangewezen en genoegzaam afwaterend gemaakt en gehouden worden;

dat zij steeds zuiver worden gehouden van onkruid;

dat zij telkens wanneer dit noodig is worden ontlast van het regenwater door de tot afloop gemaakte greppels, en de sporen toegeslagen of gelijk gemaakt worden;

dat alle laagten, slinken en gaten in het voorjaar en zoo dikwijls zulks wordt noodig bevonden, aangevuld worden met goede droge aarde of grint, naarmate de soort en de gesteldheid van den weg zulks vordert;

dat zij, zoo zij kleiwegen zijn of zulks anderszins vereischen, zoo dikwijls dit noodig zal zijn, worden geëgd en geëffend — en zoo zij kunstwegen zijn, steeds als zoodanig in de beste orde worden onderhouden.

Tot het behoorlijk onderhoud der kunstwerken behoort, dat zij als zoodanig in den besten staat worden gehouden, zullende de bruggen en soortgelijke werken moeten voorzien zijn van voldoende wit of geel geverfde leuningen, hoog minstens één meter, en waartusschen een doortocht blijft van minstens 2.75 meter.

6. Over de wegen en voetpaden en kunstwerken, welke staan onder beheer van een polder- of waterschapsbestuur, zal door of vanwege dat polder- of waterschapsbestuur, en over de overige zal door of vanwege Burgemeester en Wethouders jaarlijks in het voorjaar, en voorts zoo dikwerf het betrokken bestuur zulks noodig zal oordeelen of daartoe door Gedeputeerde Staten zal worden uitgenoodigd, eene opneming plaats hebben, ter bepaling van hetgeen aan elken weg, voetpad of kunstwerk, ter voldoening aan de in het vorig artikel gestelde vereischten, zal behooren te geschieden. Het van deze opneming op te maken proces-verbaal wordt door aanplakking op eene

werk
den
der
merk
verkl
behou
voort
Bur
laten
der Ge
bare k
Gedu
hebben
De Raa
en zend
Burge
Gemeent
Bezwa
door Bu
gedeeld
puteerde
de reclam
openbare
Gedep
halve de
ambtshalv
en de bek
wonen of
overige bel
de Gemeent
roepen om in
De besl
openbare aank
een ieder
of niet, bevoeg
kondiging, in b
Zoolang op b
gevallen is, bij
vastgesteld, van
Burgemeester
aanteekenen en
teerde Staten.

bestemmen plaats, ter kennis van be-
vermeldt den dag waarop de in art. 7
gedreven.
aankondiging en den dag der schouw
moeten verloopen.
verbaal wordt binnen 4 weken na de af-
deputeerde Staten.
schouw bepaald, wordt door of vanwege
aalde in art. 6 betrokken gemeente- dan
bestuur de aangekondigde schouw gedreven,
gen die onderhoudsplichtigen, wier werk
te hunnen opzichte bepaald de termijn,
alsnog in orde zal behooren te worden

met vermelding van bedoelden termijn,
den gebracht door openbare aankondiging,
vergeschreven.
plichting tot herstel, wordt de volgens dit
keurde plichtige gestraft met eene boete

en den in art. 7 voor het herstel bepaalden
wege het betrokken bestuur de herschouw

werk niet in orde opgeleverd, dan wordt
met de in art. 7 bepaalde boete.
kwaad geschouwde werken opgemaakte
de bekeurde plichtigen, wordt op de
reven, ter openbare kennis gebracht en in
Staten medegedeeld
wordt aan de onderhoudsplichtigen, voor
ing van de opgemaakte processen-verbaal,
ijn, binnen drie dagen nadat het proces-
8 bedoeld, aangeplakt is, van deze aan-
gegeven.
worden de voor de processen-verbaal
modellen vastgesteld.
artt. 6, 7 en 8 bedoeld, gedreven vanwege
eene commissie, dat moet die commissie
aan.
het proces-verbaal van herschouw en
aan Gedeputeerde Staten op een rapport
staat blijkt dat een weg, voetpad of

kunstwerk niet voldoende wordt onderhouden, kunnen Gedeputeerde Staten — indien het betrokken gemeente-, polder- of waterschapsbestuur niet tijdig uit eigen beweging voor de herstelling zorg draagt — herstel van het gebrekkige gelasten binnen een door hen te bepalen termijn.

Hun daartoe strekkend besluit wijst het bestuur aan dat, volgens de verdere bepalingen van dit artikel, voor de uitvoering van den last moet zorgen. Gevoelt dat bestuur zich met den gegeven last bezwaard, dan kan het binnen 4 weken in beroep komen bij den Koning.

Betreft de last tot herstel:

A. een weg of voetpad of kunstwerk ten opzichte waarvan eene Gemeente als eigenares, onderhondsplichtige of beheerster op den ligger is vermeld, dan zorgen Burgemeester en Wethouders voor de uitvoering van dien last. Zij zijn bevoegd om het werk aan te besteden ten koste der nalatigen en op dezen zullen de gemaakte kosten door de Gemeente kunnen worden verhaald.

Wordt door Burgemeester en Wethouders niet of niet behoorlijk voor de uitvoering van den last gezorgd, dan worden tegen de Gemeente de desbetreffende bepalingen der Gemeentewet toegepast;

B. een weg, voetpad of kunstwerk ten opzichte waarvan een polder of waterschap op den ligger als eigenaar, beheerder of onderhoudsplichtige staat vermeld, dan zorgt dat bestuur voor de uitvoering van den last. Het is bevoegd het werk aan te besteden ten koste der nalatigen en op dezen zullen de gemaakte kosten door het waterschap of den polder kunnen worden verhaald.

Wordt door het bestuur niet of niet behoorlijk voor de uitvoering van den last gezorgd, dan worden de bepalingen van § 2 der wet van 12 Juli 1855 (Staatsblad nº. 102) toegepast;

C. een weg, voetpad of daarin gelegen kunstwerk, noch onder litt. A, noch onder litt. B van dit artikel behoorende, dan zijn Gedeputeerde Staten bevoegd om het herstel, ook ondershands, ten koste der nalatigen aan te besteden en zullen de gemaakte kosten op hen door de Provincie kunnen worden verhaald, doch zullen Gedeputeerde Staten, indien naar hunne meening gelegenheid tot voldoend verhaa op onderhoudsplichtigen zou ontbreken, alvorens tot belangrijke uitgaven over te gaan, zich tot de Staten moeten wenden met zoodanige voorstellen als zij geraden zullen oordeelen.

In spoedeischende gevallen zijn Burgemeester en Wethouders bevoegd oogenblikkelijk noodzakelijke herstellingen of opruimingen ten koste der daartoe verplichten onmiddellijk te doen verrichten.

11. Gedeputeerde Staten zijn steeds, en onafhankelijk van het

geven van den last, in het vorig artikel bedoeld, bevoegd, om, bijaldien hun blijkt, dat een weg, voetpad of kunstwerk niet behoorlijk wordt onderhouden, dien weg, dat voetpad of gedeelte van dien, of dat kunstwerk af te sluiten voor het verkeer.

Zij geven van die afsluiting onmiddellijk kennis aan Burgemeester en Wethouders, die daarvan openbare aankondiging doen ter plaatse of plaatsen door Gedeputeerde Staten aan te wijzen.

In spoedeischende gevallen is de Commissaris des Konings en zijn ook Burgemeester en Wethouders tot afsluiting bevoegd, doch wordt daarvan terstond kennis gegeven aan Gedeputeerde Staten, die over het voortduren der afsluiting beslissen, en in dat geval de openbare aankondiging, als in de vorige alinea bedoeld, gelasten.

12. Geen nieuw kunstwerk mag worden gemaakt, en geene herstelling of vernieuwing, welke niet tot gewoon onderhoud behoort, mag geschieden zonder voorafgaande kennisgeving aan Burgemeester en Wethouders.

Bestaat er bezwaar bij Burgemeester en Wethouders over de daarstelling, herstelling of vernieuwing van zoodanig werk, dan beslissen Gedeputeerde Staten.

Met de werkzaamheden mag inmiddels niet worden voortgegaan.

13. Hij, die eenig werk verricht of laat verrichten, waardoor de doortocht wordt belemmerd of gevaarlijk gemaakt, en hetwelk niet tusschen zonsop- en -ondergang wordt ten einde gebracht, zorgt dat door afsluiting, verlichting of bewaking van het werk de doortocht worde beveiligd.

Burgemeester en Wethouders kunnen daartoe de noodige voorschriften geven, waarnaar hij zich zal moeten gedragen.

14. Behoudens de bepalingen van art. 11 en de bevoegdheid van den Commissaris des Konings, alsook die van den Burgemeester, om in het belang der openbare orde afsluiting te bevelen, mag geen weg of voetpad worden afgesloten of de doortocht gestremd, zonder vergunning van Gedeputeerde Staten, die alsdan den tijd, de maatregelen van voorzorg en den weg of het voetpad waarover de doortocht wordt verlegd, bepalen en Burgemeester en Wethouders gelasten van een en ander openbare aankondiging te doen, dáár en zooals Gedeputeerde Staten dienstig zullen achten.

15. De aanleg van wegen, voetpaden en kunstwerken geschiedt in overleg met de daarbij belanghebbende waterschaps- of andere besturen en niet dan na voorafgaande vergunning van Gedeputeerde Staten.

De breedte der aan te leggen wegen en voetpaden moet, baan en bermen bijeen gerekend, ten minste zijn: van de wegen der 1ste klasse

6 meters, van de wegen der 2de klasse 5 meters en van de voetpaden 1 meter.

De baan der wegen moet ten minste 4 meters breed zijn.

Gedeputeerde Staten kunnen, zoo noodig, afwijking van deze bepalingen toestaan.

16. De bepalingen der artt. 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 13, 14 en 15 zijn alleen van toepassing op de wegen en voetpaden, welke op den ligger met de letter A zijn aangeduid, als te dienen tot hoofdverbinding tusschen de verschillende bebouwde gemeentekommen.

17. Opgaande boomen, waarvan de takken over den weg of het voetpad hangen, moeten tot op de hoogte van ten minste 5 meters door de eigenaars worden opgesnoeid.

Door beplanting met hakhout mag de doortocht over het voetpad niet worden belemmerd.

18. Het is verboden om op of over wegen en voetpaden voor het verkeer hinderlijke of belemmerende voorwerpen te leggen, te spannen of te laten staan of liggen, tenzij dit in het belang der verdediging van de waterkeering noodig blijkt.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd, op voordracht van Burgemeester en Wethouders der betrokken Gemeente, het plaatsen van hekken of sluitboomen tot wederopzegging toe te laten.

In dat geval moet door de belanghebbenden worden gezorgd, dat die hekken en sluitboomen op de eerste vordering voor den doortocht worden geopend.

Ten aanzien van wegen op den ligger niet met de letter A aangeduid, kan door Gedeputeerde Staten ontheffing dezer laatste bepaling worden verleend.

19. De voerlieden van elkander tegenkomende rij- of voertuigen moeten, voor zooveel de plaatselijke gesteldheid dit toelaat, van de hand, dat is van de linker- naar de rechterhand, uithalen, ieder voor de helft van den weg.

Waar uithalen niet mogelijk is, moet de voerman van het onbeladen rijtuig — of, indien beide rijtuigen beladen of onbeladen zijn, de voerman die het naast is bij eene plaats waar gewisseld kan worden, derwaarts rijden en aldaar ophouden.

Wil een voerman een ander voorrijdend voerman voorbijrijden, dan is deze verplicht, daartoe aangezocht, zoo mogelijk uit te halen.

De voerlieden of geleiders zijn verplicht zich op de wegen steeds bij hunne last- of trekdieren te bevinden en deze behoorlijk te geleiden of te besturen, of moeten die onder voldoend toezicht stellen of behoorlijk vastzetten.

Tusschen een uur nà zonsondergang en een uur vóór zonsopgang

moeten de voertuigen, met trekdieren bespannen, vooraan aan de linkerzijde voorzien zijn van een helder brandend licht en de wielers evenzeer zulk licht vertoonen.

Dit voorschrift is niet van toepassing op sleden en op voertuigen, die niet op veeren of riemen rusten, uitgezonderd hondenkarren.

21. Het gebruik van motorrijtuigen, dat van hondenkarren of dat van rijwielen is verboden op die wegen, welke door Gedeputeerde Staten op verzoek van het Gemeentebestuur voor een of meer dezer vervoermiddelen ongeschikt zijn verklaard.

Zoodanig besluit wordt geplaatst in het Provinciaal blad en door aanplakking ter gebruikelijke plaatse in de betrokken en omliggende gemeenten bekend gemaakt.

Aan de eindpunten dier wegen en op de aansluiting met andere wegen, voor welke het verbod niet geldt, wordt het op duidelijk zichtbare wijze aangegeven.

Onder motorrijtuigen zijn te verstaan rij- of voertuigen die door mechanische kracht, op het voertuig zelf aanwezig, worden voortbewogen.

Rijwielen, driewielers daaronder begrepen, die, zonder van den daaraan verbonden motor gebruik te maken, dienst doen, worden niet als motorrijtuigen beschouwd.

Motorrijtuigen met meer dan 10 zitplaatsen of bestemd of ingericht voor vrachtvervoer of ook die waarvan de lengte meer dan 3.60 M., de breedte meer dan 1.80 M. of de hoogte met inbegrip van den last meer dan 2.50 M. bedraagt, mogen niet op de wegen gebruikt worden zonder vergunning.

De vergunning kan verleend worden door Burgemeester en Wethouders wanneer het geldt het berijden van een bepaald aangewezen weg in eene enkele gemeente.

Voor het berijden van wegen in meer dan eene gemeente is vergunning van Gedeputeerde Staten noodig.

De vergunning moet steeds in het rijtuig aanwezig zijn, en op de eerste aanvrage van tot controle bevoegde personen vertoond worden.

Het voortduwen of voorttrekken van lasten of van andere rij- of voertuigen door motorrijtuigen is verboden.

20*a*. Motor-rijtuigen moeten zijn voorzien van:

1°. het volgnummer door het Rijk vastgesteld of dat door Gedeputeerde Staten te geven en een beginletter van den naam van den eigenaar, aangebracht aan de achterzijde van het voertuig en aan twee zijden der sub 2 bedoelde lantaarns. De cijfers en beginletters aan de achterzijde moeten minstens 8 c.M. hoog en 4 c.M. breed zijn.

2°. een helder lichtgevende lantaarn aan weerszijden, voorzien van

groen glas, waarvan het licht op den tijd aan het slot van art. 19 genoemd, moet zijn ontstoken, en zoowel zijwaarts als vooruit op een afstand van 100 M. goed zichtbaar moet zijn.

3°. een geluidsignaal — hoorn of bel — waarmede tot op een afstand van 100 M. een goed hoorbaar geluidsignaal kan gegeven worden.

4°. eene inrichting waardoor het voertuig zoo noodig elk oogenblik van volle vaart binnen een afstand van 10 M. tot stilstand kan worden gebracht.

20*b*. Motor-rijtuigen mogen nimmer op de wegen met grootere snelheid worden voortbewogen dan van 20 K.M. in het uur, 334 M. in de minuut.

Bij het afgaan van hellingen, bij het overgaan van bruggen, bij het kruisen of oversteken van wegen, in bochten waar men het rijtuig niet op 50 M. afstand kan zien, bij het voorbijgaan van onmiddellijk langs den weg staande woningen, in gemeentekommen, mag de snelheid niet grooter zijn dan die van een paard in matigen draf, waardoor wordt verstaan 10 K.M. in het uur of 166 M. in de minuut.

Bovengenoemde snelheid moet, bij het ontmoeten of achterop rijden van andere voertuigen, van groote menschenmassa's, van begrafenissen, militairen op marsch, van kudden schapen of ander vee, in een woord in alle gevallen waarin die snelheid voor het verkeer hinderlijk of gevaarlijk zou kunnen zijn, zooveel worden verminderd als voor de veiligheid gevorderd wordt.

Wanneer de bestuurder of geleider van paarden daartoe een waarschuwend teeken geeft, moet worden gestopt.

20c. Een geluidsignaal moet door den bestuurder van het motorrijtuig gegeven worden bij het achteroprijden van rijtuigen of vee, bij het naderen van kruiswegen, bij bochten of bruggen en in het algemeen overal, waar dit in het belang van de veiligheid van het verkeer gevorderd wordt.

Bij het ontmoeten of achteroprijden van motorrijtuigen of rijwielen onderling of met andere rij- of voertuigen, gedragen de bestuurders dier rijtuigen, de voerlieden en de berijders der rijwielen zich als in het algemeen voor de voerlieden in art. 19 is bepaald.

De bestuurders der motor-rijtuigen moeten steeds zóó uithalen, dat de grootst mogelijke afstand tusschen het eene en het andere voertuig overblijft.

Motor-rijtuigen mogen niet onbeheerd op de openbare wegen worden achtergelaten.

21. Zij, die hondenkarren willen houden, zijn verplicht daarvan kennis te geven aan Burgemeester en Wethouders hunner woonplaats, of, geldt het houders van hondenkarren buiten de provincie, aan

Gedeputeerde Staten, die hen in een daarvoor aan te leggen register als houders van hondenkarren inschrijven onder eene doorloopende reeks van nummers en hun van die inschrijving een bewijs afgeven. Burgemeester en Wethouders en Gedeputeerde Staten zijn bevoegd de inschrijving en mitsdien de afgifte van het bewijs te weigeren of door te halen, indien naar hun oordeel of naar dat van een door hen aan te wijzen deskundige, kar, hond, tuig of muilband voor het gebruik ongeschikt moet worden geacht.

Vóór 1 Februari 1897 moet eene nieuwe inschrijving plaats hebben in het hierboven genoemde register.

Deze inschrijving kan door Burgemeester en Wethouders, of, geldt het houders van hondenkarren buiten de provincie, door Gedeputeerde Staten worden doorgehaald, indien de houder van de hondenkar, of een geleider van diens hondenkar, binnen één jaar tweemaal onherroepelijk is veroordeeld wegens overtreding van dit Reglement of van art. 455, 1ste en 2de alinea van het Strafwetboek, of indien van afgekeurde karren, honden, tuigen of muilbanden nog gebruik gemaakt wordt.

Van deze doorhaling wordt aan den belanghebbende en aan de Burgemeesters der omliggende Gemeenten onmiddellijk kennis gegeven.

Hij, wiens naam is doorgehaald, kan binnen het jaar na de doorhaling niet weder als houder van een hondenkar worden ingeschreven.

Het is, op straffe eener geldboete van ten hoogste *f* 50, verboden een hondenkar te gebruiken of te doen gebruiken, zonder als houder van een hondenkar te zijn ingeschreven.

Onder hondenkarren worden niet verstaan handwagens, waarbij een tusschen de wielen loopende hond als hulpkracht wordt gebruikt.

22. De naam der Gemeente en het nummer der inschrijving moet op de achterzijde van de hondenkar worden geplaatst in witte olieverf op zwarten ondergrond, in dikke letters, die eene hoogte hebben van minsters 4 centimeter en steeds moeten zichtbaar zijn.

23. Bij de krachtens art. 21 ingeschreven hondenkarren moeten de honden door de geleiders voor het voertuig gespannen worden, en, wordt er meer dan één hond voor denzelfden wagen gebruikt, naast elkander. Met meer dan drie honden mag niet worden gereden.

De geleiders moeten de honden voorzien van een wijden, lederen muilkorf, die het bijten verhindert; alleen in het geval van art. 3 der wet van 5 Juni 1875 (Staatsblad n°. 110) mag een muilkorf worden gebezigd, ingericht naar het model, ingevolge genoemd wetsartikel door den Minister van Binnenlandsche Zaken vastgesteld.

Zij mogen niet anders dan zijdelings op de kar zitten en hunne honden niet harder doen loopen dan een paard in kleinen geregelden draf.

Zij moeten stapvoets naast het voertuig gaan in de bebouwde gemeente-kommen en op die einden wegs, welke door het gemeentebestuur, met daarvoor verkregen vergunning van Gedeputeerde Staten, bij handwijzer, houdende de woorden: *„hondenkarren stapvoets"*, zijn aangewezen.

23*bis*. Het is verboden:

a. Te zamen met een of meer personen zich op een in beweging zijnde hondenkar te bevinden.

b. Als trekhonden te gebruiken of te doen gebruiken zieke, kreupele, gewonde of drachtige honden, of honden met eene geringere schouderhoogte dan 50 cM. tusschen de boomen of het lemoen te spannen.

c. Een hondenkar te doen geleiden door een persoon, die den leeftijd van 14 jaren nog niet heeft bereikt.

d. Een honderkar te gebruiken of te doen gebruiken, die niet voorzien is van steunsels, zoodanig aangebracht dat het gewicht der kar op den stilstaanden of liggenden hond niet drukke.

e. Den hond te doen trekken door middel van den halsband.

24. De voerlieden of geleiders van aangespannen honden en ezels, moeten bij het tegenkomen en bij het voorbijrijden van paarden, hunne dieren of voertuigen tijdig doen stilstaan en aan de zijde van den voorbijrijder naast hunne dieren gaan staan.

Zij mogen zonder tijdige waarschuwing geen paarden voorbij rijden.

Wielrijders moeten bij het tegenkomen of voorbijrijden van rijtuigen en voetgangers zoo ver mogelijk uitwijken en mogen alsdan met geen grootere snelheid rijden dan 15 K.M. in het uur, d. i. 250 M. in de minuut.

Zij mogen evenmin met grootere snelheid rijden in bochten der wegen en bij mist.

Bij het ontmoeten van groote menschenmassa's, bij het kruisen van wegen, bij bochten waar men den wielrijder niet op 50 M. afstand kan zien, moeten zij hunne vaart tot 10 KM. per uur — d. i. 166 M. in de minuut — of tot nog kleinere snelheid verminderen, des noodig geheel stoppen, als de veiligheid van het verkeer dit vordert.

Voor wielrijders is het waarschuwen met bel of trompet, als zij gewone voertuigen voorbij willen rijden, verplichtend, maar daarentegen verboden bij het voorbijrijden van voetganger, tenzij zij hun snelheid hebben verminderd tot die van een voetganger. Behalve in het bovengenoemd geval, mag echter ook bij oogenblikkelijk gevaar van het geluidsignaal worden gebruik gemaakt.

25. Voetpaden mogen niet worden bereden met rij-, trek- of lastdieren of motorrijtuigen.

Geen vee mag daarover gedreven worden.

Met instemming van den onderhoudsplichtige kan van de in dit artikel genoemde verbodsbepalingen door Burgemeester en Wethouders ontheffing worden verleend.

26. Geen vee mag op of langs de wegen worden geweid, noch los en zonder toezicht worden gelaten.

Waar echter recht van beweiding bestaat, mag de beweiding, voor zooveel die langs de wegen plaats heeft, niet anders geschieden, dan onder toezicht van een wachter.

Deze zorgt, dat de doortocht over de rijbaan niet worde belemmerd.

Gedeputeerde Staten kunnen, Burgemeester en Wethouders gehoord, ten aanzien van de wegen op den ligger niet met letter A aangeduid, tot wederopzegging ontheffing verleenen van de verplichting tot het stellen van een wachter.

Geen vee mag op of langs de wegen worden geleid of gedreven, dan door of onder toezicht van daartoe geschikte personen.

Hengsten mogen niet langs de wegen worden gevoerd, dan getuigd met een behoorlijk hoofdstel met stang en daaraan verbonden leidsel of ketting; — stieren niet anders dan voorzien van een ijzeren of koperen ring door den neus en daaraan verbonden leidstok, ketting of touw.

De laatste bepaling is echter niet van toepassing op hengsten, die minder dan twee jaren, en op stieren, die minder dan anderhalf jaar oud zijn.

Geen vee mag langs wegen of voetpaden worden vastgezet, dan tusschen zonsop- en -ondergang, en in dier voege, dat het van de rijbaan of van het pad verwijderd blijve.

Het in strijd met de voorgaande bepalingen losloopend of vastgezet vee kan, op last van Burgemeester en Wethouders, ten koste der eigenaars worden geschut.

27. De voorwerpen of kenteekenen, ter verlegging van het spoor op de wegen gesteld, mogen niet door onbevoegde personen worden geplaatst. Tusschen zonsonder- en -opgang mogen die voorwerpen niet op de rijbaan worden gelaten.

28. De gerechtigden tot het heffen van tol-, brug- of weggeld zorgen dat de tarieven, waarop de machtiging tot heffing is vermeld, bij de tolhuizen of afsluitingen zichtbaar aanwezig zijn.

De tolgaarders zorgen, dat de afsluitingen tusschen zonsonder- en opgang door helder lichtgevende lantaarns verlicht zijn of anders opengesteld blijven.

29. De molenaars van molens, staande op een korteren afstand dan 50 meters van den berm der wegen, moeten, op aanvraag van

voerlieden of berijders van paarden, den molen doen stilstaan dat die voorbij zijn.

30. Bij elken molen, binnen den afstand in het voorgaande artikel paald, moet, zoo noodig, door den eigenaar voor zijne rekening, door de beheerders voor rekening der eigenaars, eene voldoende lie worden geplaatst en onderhouden.

Bij watermolens, zóó geplaatst, dat het schuim uit den waterloop or den wind over den weg kan worden gedreven, zijn de beheerders vendien verplicht aan de zijden van den waterloop te stellen en te derhouden een schut van genoegzame hoogte en lengte, om het uim te kunnen keeren.

Burgemeester en Wethouders beoordeelen de noodzakelijkheid van t plaatsen van balie en schut, en geven daaromtrent de noodige orschriften, waaraan moet worden voldaan.

Bij geschil beslissen Gedeputeerde Staten.

31. Het is verboden ruigte, mest, vuilnis, puin of eenig ander orwerp, hinderlijk aan den doortocht of nadeelig voor den weg of t voetpad daarop te werpen of te plaatsen.

32. Het is verboden bijenkorven te plaatsen of te laten staan, nnen den afstand van 20 meters, gemeten van het midden der wegen voetpaden.

33. Het is verboden langs de wegen, binnen den afstand van meters, gemeten uit het midden der rijbaan, linnen, wollen of idere stoffen te laten hangen of liggen.

34. Het is verboden, daken, goten of riolen op of over de wegen voetpaden te laten afwateren, of greppels in de rijbaan of het voetpad graven.

Bij dringende noodzakelijkheid kan door Burgemeester en Wethouders jdelijk ontheffing van dit verbod worden verleend.

35. Bij het delven of schoonmaken van slooten of waterngen langs de wegen of voetpaden, moet de uitgehaalde specie oo spoedig mogelijk op den berm worden opgezet.

Het is verboden aan beide zijden der wegen of voetpaden op hetelfde punt gelijktijdig te delven.

36. Tot het opmaken van proces-verbaal wegens de overtredingen in de artt. 12 en volgende van dit Reglement zijn, behalve de mbtenaren bij de wet daartoe bevoegd verklaard, gerechtigd de mbtenaren behoorende tot den provincialen waterstaat en voorts de heerders der wegen of voetpaden, de opzichters, tolgaarders en eiders, mits zij door de bevoegde autoriteit zijn aangesteld en edigd.

37. De overtreding der bepalingen van dit Reglement wordt, voor

zoover daartegen geene strafbepalingen bij de Wet of in de voorafgaande artikelen zijn vastgesteld, gestraft met de volgende geldboeten, te weten:

die van artt. 31 en 33 met eene boete van hoogstens *f* 1.—; die van artt. 17, 18, 19, 22, 23, 23*bis*, sub *c*, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 34 en 35 met eene boete van hoogstens *f* 3—; die van artt. 13 en 20*c* met eene boete van hoogstens *f* 5.—; die van artt. 12, 15, 20*b*, 30 en 32 met eene boete van hoogstens *f* 10—; die van art. 23*bis* sub *a*, *b*, *d* en *e* met eene boete van hoogstens *f* 15.—; die van artt. 14, 20 en 20*a* met eene boete van hoogstens *f* 25.—.

38. Onverminderd de straffen in het vorig artikel bepaald, zijn de overtreders of nalatigen verplicht binnen een door Burgemeester en Wethouders of door Gedeputeerde Staten te bepalen termijn, en op daartoe gedane aanzegging, hetgeen in strijd met dit Reglement mocht zijn verricht of nagelaten, weg te ruimen of alsnog te verrichten.

Bij gebreke hiervan zijn Burgemeester en Wethouders bevoegd dit ten koste van den overtreder te doen bewerkstelligen, onverminderd de verplichting van dezen tot vergoeding van de schade, welke door de begane overtreding of het gepleegd verzuim mocht zijn toegebracht, en van de door Burgemeester en Wethouders gemaakte kosten.

KON. BESLUIT *van* 8 *November* 1899, *n°*. 26, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Groningen van* 18 *Juli* 1899:

n°. 33, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Schaldebuurstermolenpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 18 *September* 1870, *n°*. 17, *en* 6 *Januari* 1896, *n°*. 18;

n°. 31, *tot vergrooting van het waterschap Eindelijk, en wijziging van het reglement voor dat waterschap, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 7 *September* 1892, *n°*. 26;

n°. 30, *tot opheffing van het waterschap Wester-Stadshamrik, en intrekking van het reglement voor dat waterschap, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 23 *December* 1857, *n°*. 68, *en*

n°. 36, *tot intrekking van het reglement voor het waterschap de Westpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 5 *September* 1863, *n°*. 71, *en vaststelling van een nieuw reglement voor dat waterschap.*

Zie Prov. bladen n°s 35 tot en met 38.

KON. BESLUIT *van* 10 *November* 1899 (*Staatsblad n°.* 227), *houdende, met afwijking van het advies van den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake de verkiezing van een dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door W. J. van Sandick, te 's Gravenhage, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, dd. 25/31 Juli 1899, B, n°. 2518 (1ste afd.), G. S. n°. 130, in zake de verkiezing op 1 April te voren, ter vervulling der vacature wegens periodieke aftreding van den dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder, W. J. van Sandick voornoemd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur gehoord, advies van 19 October 1899, n°. 241;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, van 6 November 1899, litt. G, Afdeeling Waterstaat;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, bij bovenvermeld besluit de verkiezing van W. J. van Sandick tot dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder hebben vernietigd, naar aanleiding van bij hen ingekomen adressen van stemgerechtigde ingelanden van bedoelden polder en van gemachtigden daarvan — die bij de verkiezing op 1 April 1899, ter vervulling van de vacature van dijkgraaf, hadden gestemd — ter zake van onregelmatigheid, die bij de verkiezing had plaats gehad, bij Gedeputeerde Staten voorziening vragende;

dat Gedeputeerde Staten hun besluit gronden op de overwegingen, dat blijkens het proces-verbaal der stemming 835 stemmen zijn uitgebracht, waarvan 420 op W. J. van Sandick en 415 op Versteegh; dat J. C. van Voorthuysen, die aan het stembureau volmachten heeft overgelegd, die hem gerechtigd maakten 166 stemmen uit te brengen, van het stembureau een stembriefje ontving, geldig voor 157 stemmen, welke door hem zijn uitgebracht, dus 9 stemmen minder dan waarop hij recht had, en dat die onregelmatigheid van invloed heeft kunnen zijn op den uitslag der verkiezing, daar, zoo die 9 stemmen op Versteegh waren uitgebracht, deze de volstrekte meerderheid zou hebben gehad;

dat W. J. van Sandick van dit besluit bij Ons in beroep is gekomen, Ons verzoekende het te vernietigen en zijne verkiezing te handhaven; daarbij aanvoerende, dat genoemde Van Voorthuysen, door het stembriefje van 157 stemmen aan te nemen en daarvan gebruik te maken, zelf en alleen schuld is, dat voor hem 9 stemmen zijn verloren gegaan; dat hij toch het stembureau er attent op had moeten maken, dat hem 9 stemmen te weinig waren toegekend;

Overwegende, dat J. C. van Voorthuysen bij de verkiezing op

1 April 1899, ter vervulling van de vacature van dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder, aan het stembureau volmachten heeft overgelegd, welke hem gerechtigd maakten 166 stemmen uit te brengen; dat hij echter van het stembureau, dat verzuimd heeft te letten op de volmacht van mevrouw Van Rossen-Hoogendijk, recht gevende op het uitbrengen van 9 stemmen, een stembriefje heeft ontvangen, geldig voor slechts 157 stemmen — dus 9 stemmen minder dan waarop hij recht had — welke 157 stemmen door hem zijn uitgebracht;

dat, volgens artikel 34, tweede lid, van het Algemeen reglement voor de Polders in de provincie Zuid-Holland, ieder ingeland bij de stemming ontvangt één of, desverkiezende, meer stembriefjes voor het getal stemmen, dat hij mag uitbrengen; dat deze bepaling ook geldt voor den gemachtigde van een stemgerechtigd ingeland, vermits het stemrecht bij gemachtigde kan worden uitgeoefend;

dat door het stembureau niet is gelet op de volmacht, op voornoemden Van Voorthuysen, van mevrouw Van Rossen-Hoogendijk welke recht gaf tot het uitbrengen van 9 stemmen, ten gevolge waarvan dat bureau een stembriefje aan den gemachtigde heeft afgegeven voor een minder getal stemmen dan hij volgens het reglement mocht uitbrengen;

dat deze onregelmatigheid van invloed heeft kunnen zijn op den uitslag der stemming, gelijk door Gedeputeerde Staten is aangewezen;

dat nu wel door den appellant wordt aangevoerd, dat aan den gemachtigde voornoemd zelven en alleen te wijten is, dat voor hem 9 stemmen zijn verloren gegaan; dat echter een verzuim, indien daarvan hier sprake kan zijn geweest, om het stembureau op de gezegde volmacht aandachtig te maken, het verzuim van het stembureau en alzoo het feit der gepleegde onregelmatigheid niet wegneemt, en deze onregelmatigheid grond kan opleveren, niet enkel in het bijzonder belang van hem die stemt of van dezen of genen persoon, maar bepaaldelijk in het belang der openbare orde, tot het indienen van bezwaren welke volgens artikel 37 van het Polderreglement kunnen leiden tot vernietiging der verkiezing;

dat immers het openbaar belang vordert, dat door geen handeling of verzuim van het stembureau aan ingelanden van een polder of hunne gemachtigden de gelegenheid wordt onthouden tot het uitbrengen van zóóveel stemmen voor de verkiezing van hun bestuur als waarop zij kunnen aanspraak maken;

dat dientengevolge de verkiezing door Gedeputeerde Staten te recht is vernietigd;

Gezien voornoemd reglement;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met handhaving van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland, het daartegen door W. J. van Sandick ingesteld beroep te verklaren ongegrond.

Onze Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid is belast met de uitvoering van dit besluit, dat in het Staatsblad en, tegelijk met het rapport van voornoemden Minister, in de Staatscourant zal worden geplaatst en waarvan afschrift zal worden gezonden aan den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur.

De Raad van State had geadviseerd het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland te vernietigen, en voorgesteld het onderstaand ontwerp van besluit te bekrachtigen.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door W. J. van Sandick, te 's Gravenhage, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, dd. 25/31 Juli 1899, B n°. 2518 (1ste afd.), G.S. n°. 130, in zake de verkiezing op 1 April te voren, ter vervulling der vacature wegens periodieke aftreding van den dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder W. J. van Sandick voornoemd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur gehoord, advies van 19 October 1899, n°. 241;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten van Zuidholland bij bovenvermeld besluit de verkiezing van W. J. van Sandick tot dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder hebben vernietigd, naar aanleiding van bij hen ingekomen adressen van stemgerechtigde ingelanden van bedoelden polder en van gemachtigden daarvan — die bij de verkiezing op 1 April 1899 ter vervulling van de vacature van dijkgraaf hadden gestemd — ter zake van onregelmatigheid, die bij de verkiezing had plaats gehad, bij Gedeputeerde Staten voorziening vragende;

dat Gedeputeerde Staten hun besluit gronden op de overwegingen, dat, blijkens het proces-verbaal der stemming 835 stemmen zijn uitgebracht, waarvan 420 op W. J. van Sandick en 415 op Versteegh; dat J. C. van Voorthuysen, die aan het stembureau volmachten heeft overlegd, die hem gerechtigd maakten 166 stemmen uit te brengen, van het stembureau een stembriefje ontving geldig voor 157 stemmen, welke door hem zijn uitgebracht, dus 9 stemmen minder dan waarop hij recht had, en dat die onregelmatigheid van invloed heeft kunnen zijn op den uitslag der verkiezing, daar, zoo die 9 stemmen op Versteegh waren uitgebracht, deze de volstrekte meerderheid zou hebben gehad;

dat W. J. van Sandick van dit besluit bij Ons in beroep is ge-

komen, Ons verzoekende het te vernietigen en zijne verkiezing te handhaven; daarbij aanvoerende dat genoemde van Voorthuysen, door het stembriefje van 157 stemmen aan te nemen en daarvan gebruik te maken, zelf en alleen schuld is dat voor hem 9 stemmen zijn verloren gegaan; dat hij toch het stembureau er attent op had moeten maken dat hem 9 stemmen te weinig waren toegekend;

Overwegende, dat J. C. van Voorthuysen, bij de verkiezing op 1 April 1899, ter vervulling van de vacature van dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder, aan het stembureau volmachten heeft overlegd, welke hem gerechtigd maakten 166 stemmen uit te brengen; dat hij echter van het stembureau, dat verzuimd heeft te letten op de volmacht van mevrouw van Rossen-Hoogendijk, recht gevende op het uitbrengen van 9 stemmen, een stembriefje heeft ontvangen geldig voor slechts 157 stemmen, — dus 9 stemmen minder dan waarop hij recht had — welke 157 stemmen door hem zijn uitgebracht; dat zulks niet van invloed had kunnen zijn op den uitslag der verkiezing, indien niet genoemde van Voorthuysen het stembriefje van 157 stemmen had aangenomen en daarvan gebruik gemaakt, zonder het stembureau te wijzen op de omstandigheid dat hem 9 stemmen te weinig waren toegekend;

dat van Voorthuysen ruimschoots tijd en gelegenheid gehad heeft vóór het sluiten van de stembus de juistheid van het getal der door hem uit te brengen stemmen met dat waarvoor hem een stembiljet gegeven was te controleeren, en hij dus had kunnen zorgen dat hem door het stembureau een of desverlangd meerdere stembriefjes werden uitgereikt tot het getal stemmen waartoe hij gerechtigd was;

dat van Voorthuijsen mitsdien geacht moet worden niet meer dan 157 van de 166 stemmen, waartoe hij bevoegd was, te hebben willen uitbrengen en er voor Gedeputeerde Staten van Zuidholland geen grond bestond om de verkiezing van W. J. van Sandick tot dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder te vernietigen, omdat een der stemgerechtigden bij die verkiezing door eigen verzuim een zoodanig aantal stemmen minder dan waarop hij aanspraak had heeft uitgebracht, dat dit aantal op den uitslag der verkiezing van invloed heeft kunnen zijn;

Gezien het algemeen reglement voor de polders in de provincie Zuidholland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland dd. 25/31 Juli 1899, B n°. 2518 (1ste afd.), G.S. n°. 130, te vernietigen.

Onze Minister enz.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, zich met deze voorgedragen beslissing niet kunnende vereenigen, voerde daarvoor de navolgende gronden aan.

Met het advies van den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, kan ik mij niet vereenigen.

Onder weder-aanbieding der ontvangen stukken veroorloof ik mij zeer eerbiedig Uwer Majesteit daaromtrent het volgende in overweging te geven.

Door Gedeputeerde Staten is aangewezen, dat er eene onregelmatigheid bij de verkiezing is gepleegd, welke op den uitslag der stemming invloed heeft kunnen uitoefenen. Art. 34, tweede lid, van het Algemeen Polderreglement bepaalt dat ieder ingeland bij de stemming één of desverkiezende meer stembriefjes ontvangt *voor het getal stemmen dat hij mag uitbrengen*. Dit is hier niet geschied. De gemachtigde van Voorthuysen ontving een stembriefje geldig voor een getal stemmen, bedragende negen minder dan hij mocht uitbrengen. Had hij deze 9 stemmen kunnen uitbrengen en uitgebracht op den persoon die volgens het proces-verbaal na van Sandick de meeste stemmen verkreeg, dan zou die persoon en niet laatstgenoemde tot dijkgraaf verkozen zijn geweest.

De Afdeeling meent echter, evenals de appellant, dat er voor Gedeputeerde Staten geen grond bestond om de verkiezing van van Sandick te vernietigen, omdat van Voorthuysen door eigen verzuim een zoodanig aantal stemmen minder dan waarop hij aanspraak had, heeft uitgebracht, dat dit aantal op den uitslag der verkiezing van invloed heeft kunnen zijn.

De omstandigheid evenwel dat deze gemachtigde verzuimd zou hebben vóór de stemming de juistheid van het getal der door hem uit te brengen stemmen volgens het stembriefje te controleeren en een ander of meerdere stembriefjes aan het stembureau te vragen — een verzuim, zoo daarvan hier sprake kan zijn, waaromtrent door hem in zijn bezwaarschrift aan Gedeputeerde Staten opheldering wordt gegeven — neemt niet weg het verzuim van het stembureau om dien gemachtigde een deugdelijk stembriefje te overhandigen, waardoor de uitslag der stemming anders is geweest dan hij bij meerdere oplettendheid van het stembureau had *kunnen* zijn. En de bewering van de Afdeeling dat van Voorthuysen door zijn verzuim moet geacht worden niet meer dan 157 van de 166 stemmen, waartoe hij bevoegd was, te hebben *willen* uitbrengen, is eene gevolgtrekking die uit eene, wellicht geheel onwillekeurige, onoplettendheid zijnerzijds, niet mag gemaakt worden.

Doch — en hierop vooral komt het aan — het is niet zoozeer de

vraag of van Voorthuysen. of de stemgerechtigde ingelande voor wie hij optrad. in zijn of haar privaat belang schade heeft geleden, maar of het belang der openbare orde door het verzuim van het stembureau is geschonden en of dat belang door vernietiging der verkiezing moet worden hersteld. Dit is hier het geval. omdat door het bedoelde verzuim, met voor den polder wellicht zeer gewichtige gevolgen, aan het recht der stemgerechtigde ingelanden om tot de verkiezing van het bestuur van hun polder mede te werken is te kort gedaan. De vernietiging der verkiezing — gelijk zij door Gedeputeerde Staten van Zuidholland is geschied en ook bij Koninklijk besluit van 9 Januari 1872, n°. 8, met betrekking tot hetzelfde Algemeen Polderreglement, werd beslist — is een maatregel in het belang der openbare orde.

Naar mijne meening bestaat er geen grond om overeenkomstig het advies van den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, de uitspraak van Gedeputeerde Staten te vernietigen, maar behoort die uitspraak te worden gehandhaafd en het daartegen ingesteld beroep ongegrond verklaard te worden.

Het moge Uwer Majesteit behagen dienovereenkomstig het besluit te nemen waarvan het ontwerp hierbij eerbiedig aan Hoogst-Dezelve aangeboden wordt, en voorts aan den Vice-President van den Raad van State de terugverzochte stukken te doen terugzenden.

KON. BESLUIT *van* 15 *November* 1899, *n°.* 32, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Groningen van* 18 *Juli* 1899:

n°. 26, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor het waterschap Reiderland, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 14 *Januari* 1865, *n°.* 50, 15 *December* 1876, *n°.* 22, 14 *September* 1881, *n°.* 24, 6 *Augustus* 1886, *n°.* 25, 28 *Augustus* 1891, *n°.* 18, 2 *Maart* 1892, *n°.* 7 *en* 21 *Augustus* 1897, *n°.* 39, *en*

n°. 27, *tot intrekking van het reglement voor het waterschap Duurswold, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 25 *Maart* 1871, *n°.* 5, 11 *October* 1874, *n°.* 22, 15 *December* 1874, *n°.* 26, 7 *Augustus* 1875, *n°.* 62, 10 *Augustus* 1876, *n°.* 23, 8 *September* 1876, *n°.* 15, 12 *December* 1876, *n°.* 18, 28 *November* 1878, *n°.* 19, 5 *Augustus* 1879, *n°.* 14, 10 *Augustus* 1884, *n°.* 21 *en* 31 *Mei* 1898, *n°.* 79, *en vaststelling van een nieuw reglement voor dat waterschap*.

Zie Prov. bladen n°s 40 en 41.

KON. BESLUIT *van* 16 *November* 1899, *n°.* 29, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Groningen van* 18 *Juli* 1899:

n°. 34, *tot opheffing van de waterschappen de Eendragt, de Goede Trouw, de Noorder Zandhoogte, het Buitenland, de Hereeniging, de Unie en de Oostermolenpolder, allen in de gemeente Beerta, intrekking van de reglementen voor die waterschappen, en oprichting en reglementeering van een waterschap de Buitenlanden, in de gemeente Beerta, en*

n°. 35, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Herstelling, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 18 *September* 1870, *n°.* 17 *en* 14 *September* 1881, *n°.* 24.

Zie Prov. bladen n°s 43 en 44.

Het reglement voor het waterschap de Eendragt werd goedgekeurd bij Kon. besluit van 23 Januari 1874, n°. 17, dat voor het waterschap de Noorder Zandhoogte bij Kon. besluit van 16 December 1856, n°. 57; voor het Buitenland bij Kon. besluit van 11 October 1870, n°. 12; voor de Hereeniging bij Kon. besluit van 28 November 1864, n°. 47; voor de Unie bij Kon. besluiten van 20 December 1870, n°. 5 en 10 Augustus 1884, n°. 21, en voor de Oostermolenpolder bij Kon. besluit van 10 September 1870, n°. 14.

De oprichting van het waterschap de Goede Trouw werd bekrachtigd bij Kon. besluit van 20 Augustus 1870, n°. 5. terwijl het reglement werd goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 October 1870, n°. 8.

KON. BESLUIT *van* 23 *November* 1899, *n°.* 30, *houdende, met aanvulling en gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake eervol ontslag van den secretaris-penningmeester van het waterschap voor een stoomgemaal onder Dieden c. a., Deursen c. a. en Megen c. a.*

Beschikkende op de beroepen ingesteld door:

1°. M. van de Water en eenige anderen optredende als ingelanden van het waterschap voor een stoomgemaal onder Dieden c. a., Deursen c. a. en Megen c. a.

2°. J. H. van den Bergh, thans zonder beroep, wonende te Dieden tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant dd. 9 Maart 1899 G. n°. 162, houdende vernietiging van twee besluiten van ingelanden van voorzegd waterschap, betreffende het eervol ontslag aan den secretaris-penningmeester verleend en intrekking van het besluit om tegen hem eene procedure aan te vangen.

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur gehoord, advies van 13 September 1899, n°. 206;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 18 November 1899, n°. 178, Afdeeling Waterstaat;

Overwegende, dat stemgerechtigde ingelanden van het waterschap voor een stoomgemaal onder Dieden c. a., Deursen c. a. en Megen c. a. in hunne vergadering van den 17 Juni 1898 hebben besloten aan den secretaris-penningmeester van hun waterschap J. H. van den Bergh het aangevraagd eervol ontslag te weigeren; dat zij daarop in hunne vergadering van den 23 Juli 1898 op voordracht van het bestuur aan van den Bergh ontslag uit zijne functie hebben verleend met bepaling tegen hem eene civiele actie in te stellen; dat daarna stemgerechtigde ingelanden in hunne vergadering van 20 Januari 1899 op voorstel van een hunner hebben besloten:

1°. in te trekken hunne besluiten van 23 Juli 1898 tot ontslag van J. H. van den Bergh als secretaris-penningmeester van het waterschap en tot het instellen eener civiele actie tegen dezen;

2°. genoemden J. H. van den Bergh eervol te ontslaan uit zijne betrekking van secretaris-penningmeester van het waterschap;

dat Gedeputeerde Staten hebben overwogen dat art. 20 en art. 25 van het Algemeen Reglement voor de waterschappen in de Provincie Noord-Brabant aan het Dagelijksch bestuur van het waterschap overwegenden invloed hebben toegekend op de benoeming en het ontslag van den secretaris-penningmeester, dat hier gehandeld was buiten eenige voordracht van dat bestuur, en in ieder geval buiten den omvang van die voordracht; dat verder de intrekking van der stemgerechtigden besluit om tegen J. H. van den Bergh eene civiele actie in te stellen, het algemeen belang van het waterschap benadeelt;

dat zij om deze redenen het besluit van stemgerechtigde ingelanden van den 20 Januari 1899, waarbij aan J. H. van den Bergh alsnog een eervol ontslag is toegekend, hebben vernietigd voor zooveel daarbij het ontslag is verleend eervol en almede hebben vernietigd het besluit van genoemde ingelanden tot intrekking van het besluit tot het instellen eener civiele actie tegen J. H. van den Bergh;

dat appellanten tegen deze besluiten bij Ons in beroep zijn gekomen aanvoerende, wat de eerste appellanten aangaat, dat nu de secretaris-penningmeester in de tegen hem ingestelde strafvordering buiten vervolging was gesteld. ingelanden zich verplicht rekenden hem het ontslag alsnog eervol te verleenen, terwijl wat de civiele actie betreft de goedkeuring door Gedeputeerde Staten van een besluit van ingelanden om eene procedure in te stellen, geene verplichting daarstelt om die toch te voeren, daar de beslissing om daartoe over

te gaan eenig en alleen bij ingelanden berust, zoodat er geenerlei aanleiding bestaat om een besluit tot niet procedeeren te vernietigen;

dat de appellant sub 2° genoemd aanvoert, dat hij in dezen niet door Gedeputeerde Staten is gehoord; dat na de staking van het tegen hem gehouden strafrechterlijk onderzoek te recht stemgerechtigde ingelanden hebben gemeend, dat hem alsnog een eervol ontslag toekwam, dat dat ontslag kon worden verleend zonder eenige voordracht van het bestuur, omdat hij zijn eervol ontslag reeds vroeger had aangevraagd en het verleenen van een aangevraagd eervol ontslag niet kan afhangen van het al dan niet indienen van eene voordracht tot ontslag door het bestuur; dat verder voor het voeren eener civiele procedure tegen hem geen grond bestaat;

dat het bestuur van het waterschap aan den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, heeft te kennen gegeven, dat stemgerechtigde ingelanden in hunne vergadering van 3 Augustus 1899 de in de vergadering van 20 Januari 1899 bij verrassing genomen, doch daarna door Gedeputeerde Staten vernietigde besluiten met groote meerderheid van stemmen voor zooveel mogelijk hebben vernietigd;

Overwegende, dat de beroepen moeten worden beoordeeld naar den tijd en de omstandigheden waarin zij zijn ingesteld, en alzoo de latere besluiten van ingelanden van 3 Augustus 1899 in dezen van geen invloed kunnen zijn en ook in dezen niet behoeven te worden onderzocht;

dat volkomen te recht Gedeputeerde Staten hebben geoordeeld, dat art. 20 en art. 25 van het aangehaald reglement, die voorschrijven, dat de benoeming en het ontslag van den secretaris-penningmeester alleen kunnen geschieden op voordracht van het bestuur, ook aan dat bestuur alzoo overwegenden invloed toekent op de benoeming en op het ontslag van dien ambtenaar; dat deze invloed zoodanig is, dat zonder die voordracht door ingelanden geen secretaris-penningmeester kan worden benoemd noch hem ontslag mag worden gegeven maar stemgerechtigden ook tot geen ander ontslag kunnen besluiten, dan door het bestuur is voorgedragen;

dat hierin geene verandering komt, wanneer gelijk in casu, de functionaris zijn eervol ontslag heeft gevraagd, omdat ook voor de vervulling van een dergelijk verzoek het Reglement geene uitzondering maakt en ook hier dus de algemeene regel geldt: geen ontslag dan op voordracht van het bestuur;

dat echter bij deze juiste uitlegging van het Reglement Gedeputeerde Staten ten onrechte aanleiding hebben gevonden alleen der ingelanden besluit te vernietigen voor zooverre het ontslag is gegeven eervol;

dat toch zoowel het vroeger gegeven ontslag is ingetrokken als het eervol ontslag is verleend op voorstel van een ingeland buiten eenige voordracht daartoe van het Dagelijksch bestuur en nog wel nadat op voordracht van het bestuur een ander tot secretaris-penningmeester was benoemd en deze die functie reeds uitoefende;

dat ingelanden volkomen bevoegd waren, toen hun in de vergadering van 23 Juli 1898 door het bestuur de voordracht werd gedaan den secretaris-penningmeester te ontslaan, dat ontslag al dan niet te verleenen; maar dat toen zij het eens hadden verleend en een opvolger voor den ontslagen ambtenaar hadden benoemd, zij zeer zeker niet bevoegd waren in eene latere vergadering — en dan nog wel zonder eenige voordracht daartoe van het bestuur — op dat ontslag terug te komen en het in te trekken;

dat daarom moeten worden vernietigd zoowel het besluit om het ontslag aan den secretaris-penningmeester J. H. van den Bergh verleend in te trekken, als om hem te verleenen een eervol ontslag;

Overwegende, wat verder betreft het besluit om in te trekken het besluit van 23 Juli 1898 tot het instellen eener civiele actie tegen J. H. van den Bergh, door die intrekking, gelijk Gedeputeerde Staten meenen, het algemeen belang van het waterschap niet blijkbaar kan worden benadeeld;

dat toch de goedkeuring aan het besluit van ingelanden tot het voeren eener procedure verleend, geene andere beteekenis kan hebben, dan het verleenen van eene machtiging aan de ingelanden om zoo zij dit verlangen, eene nader in dat besluit omschreven procedure te voeren, terwijl de beslissing of de procedure gevoerd zal worden, toch altijd bij hen blijft;

dat nu intrekking van het door Gedeputeerde Staten goedgekeurde besluit inderdaad in den stand van zaken, wanneer ingelanden de procedure niet meer willen voeren, geene verandering brengt, omdat bleef het besluit bestaan, ingelanden toch niet verplicht waren het proces te beginnen, maar het goedgekeurde besluit evengoed onuitgevoerd hadden kunnen laten bestaan, wanneer zij tot ander inzicht gekomen, niet meer eene procedure verlangden te voeren;

Gezien het Algemeen Reglement voor de waterschappen in de Provincie Noord-Brabant vastgesteld door de Staten van die Provincie in hunne vergadering van 9 November 1861;

Hebben goedgevonden en verstaan:

1°. met aanvulling van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant te vernietigen de besluiten van stemgerechtigde ingelanden van het waterschap voor een stoomgemaal onder Dieden c. a., Deursen c. a. en Megen c. a. in hunne vergadering van

den 20 Januari 1899 sub n°. 3 genomen voor zooverre die besluiten betreffen de intrekking van het ontslag en het verleenen van een eervol ontslag aan J. H. van den Bergh;

2°. te vernietigen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant van 9 Maart 1899, G. 162, sub 2°., waarbij door hen is vernietigd het besluit van dezelfde ingelanden van 20 Januari 1899, waarbij wordt ingetrokken het besluit van 23 Juli 1898 tot het instellen eener civiele actie tegen J. H. van den Bergh.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 5 *December* 1899 (*Staatsblad n°.* 235), *houdende bepalingen omtrent de Rijnschippers- en scheepspatenten en omtrent de Commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart.*

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat, Handel en Nijverheid, en van Buitenlandsche Zaken van 9 October 1899, La. D, afdeeling Waterstaat, en 12 daaraan volgende, n°. 10993, 2e afdeeling;

Den Raad van State gehoord, (advies van 14 November 1899, n°. 24);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 24 November 1899, n°. 167, afdeeling Waterstaat, en 1 December 1899, n°. 12651, 2e afdeeling;

Gezien de artikelen 15 tot en met 23 der herziene Rijnvaartakte, den 17den October 1868 te Mannheim gesloten tusschen de wederzijdsche gevolmachtigden der Regeeringen van Nederland, Baden, Beijeren, Frankrijk, Hessen en Pruissen, zoomede het bepaalde onder 4, La. A, van het bij die akte behoorende slotprotocol, zooals dat is gewijzigd bij de op den 4den Juni 1898 te Mannheim tusschen de wederzijdsche gevolmachtigden der Regeeringen van Nederland, Baden, Beijeren, Elzas-Lotharingen, Hessen en Pruissen gesloten overeenkomst, goedgekeurd bij de wet van 8 April 1899 (Staatsblad n°. 93) en het bepaalde onder 5 en 6 van hetzelfde slotprotocol, welker bepalingen voor zooveel noodig zijn goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869 (Staatsblad n°. 37);

Hebben goedgevonden en verstaan:

vast te stellen de navolgende Bepalingen omtrent de Rijnschippers- en scheepspatenten en omtrent de Commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart.

Art. 1. Zij, die een Rijnschipperspatent wenschen te bekomen, wenden zich daartoe schriftelijk tot Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Bij het verzoek moet de aanvrager overleggen :

a. eene verklaring van den Burgemeester zijner woonplaats ten bewijze dat hij hier te lande zijne werkelijke woonplaats heeft;

b. zijn signalement opgemaakt door denzelfden Burgemeester;

c. zijne geboorte-akte;

d. eene verklaring van eene der na te noemen Commissiën van deskundigen, waaruit blijkt:

1°. zoo het patent gevraagd wordt voor het bestuur van stoomschepen, waartoe een leeftijd van ten volle *vijf en twintig* (25) jaar vereischt wordt, van de practische uitoefening van het schippersbedrijf gedurende minstens *zeven* (7) jaren, waarvan minstens *één* jaar aan het leeren van de practijk der stoomvaart gewijd was;

2°. zoo het patent gevraagd wordt voor het bestuur van andere schepen, waartoe een leeftijd van ten volle *drie en twintig* (23) jaar vereischt wordt, van de practische uitoefening van het schippersbedrijf gedurende minstens *zes* (6) jaren;

Zij, die het eindexamen op eene door de Centrale Commissie voor de Rijnvaart, als daartoe geschikt verklaarde schippersschool met goed gevolg hebben afgelegd, moeten in plaats van de verklaring sub *d* overleggen:

e. het getuigschrift van het met goed gevolg afgelegd examen hierboven bedoeld;

f. eene verklaring van eene der na te noemen Commissiën van deskundigen, waaruit blijkt, dat zij minstens *vier* (4) jaren of, zoo het patent gevraagd wordt voor het bestuur van stoomschepen, minstens *vijf* (5) jaren de scheepvaart practisch uitgeoefend hebben, van welke vijf jaren minstens *één* jaar aan het leeren van de practijk der stoomvaart gewijd was. Voor hen wordt voorts in beide gevallen vereischt, dat zij den leeftijd van ten volle *een en twintig* (21) jaren bereikt hebben.

De verklaringen, bedoeld sub *d* en *f*, moeten vergezeld zijn van de door den Voorzitter der Commissie van deskundigen gewaarmerkte getuigschriften, bedoeld in art. 14, of schriftelijke getuigenissen, vermeld in art. 15.

Ter bekoming van de verklaringen sub *d* en *f* moet minstens de helft van den vaartijd sub *d* 1°. of 2°. zijn doorgebracht op schepen, welke de vakken bevaren, waarvoor de verklaring wordt aangevraagd.

Als vaartijd wordt alleen die tijd gerekend, welke gedurende eene reis feitelijk in de uitoefening van de scheepvaart is doorgebracht.

In de verklaringen sub *d* en *f* moeten de tijdvakken gedurende welke het schippersbedrijf practisch is uitgeoefend en de leertijd is

doorgebracht, zoo nauwkeurig mogelijk worden opgegeven met vermelding van maand en jaartal.

2. Schippers, de nevenrivieren van den Rijn of de binnenwateren tusschen de Schelde en den Rijn bevarende, die eene verklaring, overeenkomstig art. 18 der herziene Rijnvaartakte, wenschen te bekomen, wenden zich daartoe schriftelijk tot Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Bij het verzoek moet de aanvrager overleggen:

a. het aan te vullen buitenlandsche patent;

b. zijn signalement, opgemaakt door den burgemeester der gemeente van binnenkomst of van eene der gemeenten, genoemd in art. 10 van dit besluit;

c. zijne geboorteakte;

d. eene verklaring als in art. 1, l°. *d* bedoeld, of indien hij in het bezit is van een getuigschrift als bedoeld in art. 1, l°. *e*, nevens dat getuigschrift eene verklaring als in dat artikel sub l°. *f* bedoeld.

De laatste vier leden van art. 1 zijn hier mede van toepassing.

3. Hij, die, in het bezit van een Rijnschipperspatent, niet geldend voor het bestuur van stoomschepen, het recht wenscht te bekomen tot het besturen van stoomschepen op het in het patent vermelde gedeelte van den Rijn; of hij, die, in het bezit van een Rijnschipperspatent, dit wenscht te doen gelden voor een grooter gedeelte van den Rijn dan daarin is aangeduid, kan zich daartoe schriftelijk, onder overlegging van het patent en in het eerste geval van de geboorteakte en eene verklaring van eene der commissiën van deskundigen, als bedoeld in art. 1, sub *d*, 1°., of c. q. sub *f*, in het andere geval van eene verklaring van zoodanige commissie, als bedoeld in art. 1, sub *d*, of c. q. sub *f*, tot Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid wenden, door wien een dienovereenkomstige verklaring op het patent gesteld wordt.

4. Tot het doen aanteekenen overeenkomstig art. 15 laatste lid der herziene Rijnvaartakte van de nieuwe woonplaats van Rijnschippers op patenten, door andere Oeverstaten afgegeven, wordt het patent gezonden aan Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, onder overlegging van eene verklaring overeenkomstig art. 1 l°. *a*, af te geven door den burgemeester der nieuwe woonplaats en van het door dezen opgemaakt signalement van den schipper.

5. Veranderingen in het signalement van den schipper worden overeenkomstig art. 17 der genoemde akte, door den burgemeester der werkelijke woonplaats of van een der gemeenten, genoemd in art. 10 van dit besluit, op het patent aangeteekend.

6. Scheepspatenten voor den Rijn worden schriftelijk aangevraagd aan Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Bij het verzoek moet de eigenaar of schipper eene verklaring van eene der na te noemen Commissiën van deskundigen overleggen, houdende dat het schip de hechtheid en het tuig bezit, noodig voor de vaart op den geheelen Rijn, of op dat gedeelte, waarvoor het patent wordt gevraagd.

In de verklaring moeten worden aangegeven:

1°. de naam der plaats, waar de Commissie van deskundigen, die het schip heeft onderzocht, gevestigd is;

2°. de letters en het nummer, waaronder het schip bij de scheepsmeting is ingeschreven en het bureel van inschrijving;

3°. de soort van het vaartuig en zijn naam of kenspreuk;

4°. het laadvermogen, uitgedrukt in tonnen en gedeelten van tonnen;

5°. de wijze van constructie (hout, metaal of gemengd);

6°. de grootste lengte (zonder roer) en de grootste breedte;

7°. de hoogte van het vaste boord, de laadhoogte en de bodemdiepte in centimeters, gerekend van den onderkant der ijkplaten, zooals die rechts en links aan het vaartuig door den scheepsmeter zijn geplaatst;

8°. de opgaaf van het materieel der uitrusting;

9°. van stoomschepen: het aantal effectieve paardenkrachten.

Een en ander is te ontleenen aan den meetbrief, voor zoover die daarvan melding maakt.

Bij de verklaring moet de meetbrief worden overgelegd.

7. Wordt een schip op verzoek van den schipper of eigenaar opnieuw gemeten, dan moet het scheepspatent telkens dienovereenkomstig gewijzigd worden.

Veranderingen van den eigenaar of van den naam van het schip moeten mede op het scheepspatent worden aangeteekend.

De in dit artikel bedoelde aanteekeningen en wijzigingen geschieden kosteloos, waartoe belanghebbenden hunne scheepspatenten met schriftelijke opgave der veranderingen aan eene der Commissiën van deskundigen hebben aan te bieden.

8. Het Rijnschippers- en het scheepspatent moeten door den schipper op de eerste aanvrage van de politie- of havenbeambten en van de overige ambtenaren en beambten, aangewezen in het Koninklijk besluit van 27 April 1896 (Staatsblad n°. 74) aan hen worden vertoond.

9. Ingeval een patent door eene of andere oorzaak verloren geraakt of onbruikbaar geworden is, kan de belanghebbende zich, ter bekoming van een duplicaat, schriftelijk wenden tot Onzen Minister van

Waterstaat, Handel en Nijverheid c. q. met overlegging van het onbruikbaar geworden exemplaar.

10. In elk der gemeenten Amsterdam, Rotterdam en Dordrecht wordt eene Commissie van deskundigen voor de Rijnvaart ingesteld, waarvan de leden voor een tijdvak van vijf jaren door Burgemeester en Wethouders worden benoemd.

11. De Commissie van deskundigen wordt samengesteld uit:

1°. den havenmeester der gemeente, als voorzitter;

2°. een scheepsbouwkundige, bekend met den bouw zoowel van houten als van ijzeren schepen;

3°. een scheepvaartkundige, bekend met de vaart op den Rijn en zijne nevenrivieren.

Voor de benoeming van ieder der beide laatsten ontvangen Burgemeester en Wethouders eene aanbeveling van ten minste twee personen, opgemaakt door de in hunne gemeente gevestigde Rijnvaartcommissie.

12. De Commissie van deskundigen staat onder toezicht van de Rijnvaartcommissie.

De Voorzitter der Rijnvaartcommissie heeft de bevoegdheid de Commissie van deskundigen bijeen te roepen en te hooren, zoo dikwijls hij zulks in het belang der Rijnvaart noodig acht.

De Commissie van deskundigen is verplicht, aan de Rijnvaartcommissie de inlichtingen te geven, die door haar worden verlangd en zendt aan die Commissie een afschrift van elke door haar opgemaakte verklaring, vermeld in art. 1, litt. *d* en litt. *f*, art. 2, litt. *d* en art. 6 van dit besluit.

13. Alvorens zijne benoeming te aanvaarden, legt ieder lid der Commissie van deskundigen in handen van den Burgemeester den eed (belofte) af „dat hij de werkzaamheden, verbonden aan de betrekking van lid van de Commissie van deskundigen voor de Rijnvaart, overeenkomstig de te dier zake bestaande of nader vast te stellen wettelijke voorschriften, met nauwgezetten ijver, stipte onpartijdigheid en eerlijkheid, naar zijn beste vermogen zal waarnemen".

14. Tot het bekomen van de verklaringen, bedoeld in art. 1, litt. *d* en litt. *f* en in art. 2, litt. *d*, wendt de belanghebbende zich tot een der Commissiën van deskundigen onder overlegging van de getuigschriften van schippers of gezagvoerders, bij wie hij gedurende den voorgeschreven tijd het schippersbedrijf practisch uitgeoefend en den leertijd doorgebracht heeft.

De getuigschriften moeten opgaven bevatten van:

den duur van de dienstbetrekking of van den leertijd;

het begin en het einde van de daarin gemaakte reizen;

de bevaren riviervakken en
den aard der verrichte diensten.

15. Bij twijfel omtrent de deugdelijkheid der overgelegde getuigschriften moet de Commissie van deskundigen, alvorens de verklaringen, in het vorig artikel bedoeld, af te geven, zich daaromtrent door het ondervragen der betrokken personen en door nadere inlichtingen trachten te vergewissen.

Bij gebreke van getuigschriften kan de verklaring door de Commissie worden afgegeven op grond van de schriftelijke getuigenis van ten minste twee bij haar bekende, vertrouwbare personen.

Bij uitreiking van de verklaring worden de daarop betrekking hebbende getuigschriften of schriftelijke getuigenissen bovenbedoeld, na door den Voorzitter der Commissie te zijn gewaarmerkt, weder aan den aanvrager afgegeven.

De getuigschriften, in het vorig artikel genoemd, moeten ten overstaan van een openbaar ambtenaar opgemaakt zijn, waartoe de schippers zich bij voorkeur kunnen wenden tot de waterschouten, de commissarissen van politie, of in gemeenten, waar deze laatsten niet zijn, tot de Burgemeesters of degenen, die hen vervangen.

16. Tot het bekomen van de verklaring, bedoeld in art. 6, wendt de belanghebbende zich tot een der Commissiën van deskundigen, onder overlegging van zijnen meetbrief.

Hij doet daarbij opgave van het gedeelte van den Rijn, hetwelk hij met zijn schip wil bevaren; van de soort van het schip, en van den tijd en de plaats van den bouw; bij stoomschepen, van het aantal paardenkrachten.

17. Alvorens eene verklaring als bedoeld in artikel 6, op te maken, onderzoekt de Commissie van deskundigen in het algemeen de deugdelijkheid van het schip met het oog op de vaart langs het gedeelte van den Rijn of van zijne nevenrivieren, waarvoor het bestemd is.

Zij heeft er inzonderheid op te letten, bij *houten* schepen, dat het schip hecht gebouwd en goed gekalefaat is; bij *ijzeren* en *stalen* schepen, dat de sterkte der langs- en dwarsverstijvingen (spanten) en van den romp voldoende is en dat het schip genoegzaam van waterdichte schotten is voorzien.

Voorts heeft zij nauwkeurig na te gaan of het schip van de voor het doel gevorderde takelwerk en gereedschappen is voorzien en de volgens het Rijnvaartreglement vereischte seintoestellen in voldoenden toestand aanwezig zijn.

18. Indien wegens gebreken in de samenstelling of in de uitrusting van het schip de verklaring, bedoeld in art. 6, niet kan

worden afgegeven, wordt hiervan door den voorzitter van de Commissie van deskundigen schriftelijk kennis gegeven aan den schipper of eigenaar met opgave der gebreken en onder terugzending van den meetbrief. Tevens wordt door den voorzitter een termijn vastgesteld van ten minste veertien dagen, binnen welken de verbeteringen moeten zijn aangebracht.

Binnen dien termijn kan de eigenaar of schipper schriftelijk bij de Rijnvaartcommissie een nieuw onderzoek aanvragen. Hij geeft daarvan kennis aan de Commissie van deskundigen.

Is de termijn verstreken en heeft de eigenaar of schipper van de in het vorige lid bedoelde bevoegdheid geen gebruik gemaakt, dan is hij verplicht zich tot het bekomen van het scheepspatent opnieuw tot Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid te wenden, en kan de Commissie van deskundigen het schip niet andermaal onderzoeken dan nadat bedoeld verzoek bij haar is ingekomen.

Van de weigering tot het afgeven van eene verklaring wordt door de Commissie van deskundigen kennis gegeven aan de Rijnvaartcommissie met mededeeling van de redenen, die tot weigering hebben aanleiding gegeven.

19. Voor het onderzoek, bedoeld in het tweede lid van het vorige artikel, wijst de Rijnvaartcommissie drie deskundigen aan. De leden van de Commissie van deskundigen kunnen daartoe niet worden aangewezen.

Van dit onderzoek maken de drie deskundigen een verslag op onder verklaring dat zij de werkzaamheden met nauwgezetten ijver, stipte onpartijdigheid en eerlijkheid naar hun beste vermogen hebben verricht.

Dit verslag wordt aan de Rijnvaartcommissie toegezonden, die het ter kennis brengt van de Commissie van deskundigen en van den belanghebbende.

Blijkt uit het verslag dat de samenstelling en de uitrusting van het schip aan de eischen voldoen, dat treedt het verslag in de plaats van de verklaring, bedoeld in art. 6.

Blijkt het tegendeel, dan kan de eigenaar of schipper, na wegneming der gebreken, zich tot het bekomen van het scheepspatent opnieuw tot Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid wenden onder overlegging van de bescheiden, bedoeld in art. 6.

20. Na elke belangrijke herstelling of verandering van het schip is de eigenaar of schipper verplicht, alvorens het schip weder in de vaart te brengen, dit opnieuw te doen onderzoeken en zich daartoe met schriftelijke opgaaf van de herstelling of verandering welke het schip heeft ondergaan en waar dit is geschied en onder overlegging van het patent en den meetbrief tot de Commissie van deskundigen te wenden.

Blijkt uit het onderzoek, dat het schip aan de vereischten van de vaart op den geheelen Rijn of op het gedeelte waarvoor het bestemd is, voldoet, dan wordt door de Commissie de herstelling of verandering op het patent aangeteekend en dit met de overgelegde stukken aan den eigenaar of schipper teruggezonden.

Voldoet naar het oordeel der Commissie het schip niet meer aan de bovenbedoelde vereischten, dan wordt het patent ingehouden en hiervan onder teruggave of terugzending van de overige overgelegde stukken door den Voorzitter der Commissie van deskundigen schriftelijk kennis gegeven aan den eigenaar of schipper met opgave der gebreken. Tevens wordt door den voorzitter een termijn vastgesteld van ten minste veertien dagen binnen welken de verbeteringen moeten zijn aangebracht, terwijl zij van een en ander kennis geeft aan de Rijnvaartcommissie.

Binnen dien termijn kan de eigenaar of schipper schriftelijk bij de Rijnvaartcommissie een nieuw onderzoek aanvragen. Hij geeft daarvan kennis aan de Commissie van deskundigen.

Met betrekking tot het bij het vorige lid bedoelde onderzoek zijn toepasselijk de bepalingen van art. 19, 1e, 2e, 3e en 4e lid, met dien verstande dat, wanneer uit het verslag blijkt, dat de samenstelling en de uitrusting van het schip aan de eischen voldoen, de Commissie van deskundigen de herstelling of verandering op het patent aanteekent en dit aan den eigenaar of schipper terugzendt.

Is de termijn verstreken, en heeft de eigenaar of schipper van de in het vorige lid bedoelde bevoegdheid geen gebruik gemaakt of zoo hij dit wel heeft gedaan en uit het verslag is gebleken dat de samenstelling en de uitrusting van het schip niet aan de eischen voldoen, dan vervalt het patent en wordt dat stuk door meergenoemden Voorzitter met de noodige toelichting opgezonden aan Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid. Hij geeft daarvan mede kennis aan den belanghebbende en aan de Rijnvaartcommissie.

Ter bekoming van een nieuw patent zal de eigenaar of schipper zich tot Onzen voornoemden Minister kunnen wenden, onder overlegging der voorgeschreven bescheiden.

21. Als belangrijke herstellingen worden o. a. beschouwd:

bij *houten* schepen: vernieuwing der inhouten, der buitenhuid, der gangboorden, der Tennebaum en vernieuwing van vóór- en achterdek;

bij *ijzeren* schepen: vernieuwing der spanten, der buitenhuid, der Tennebaum en het verlengen van het schip;

bij *houten* en *ijzeren* schepen: het lichten en herstellen van een gebroken of gezonken schip.

22. De Commissie van deskundigen kan na bekomen machtiging

of opdracht van de Rijnvaartcommissie een schip, welks eigenaar of schipper voorzien is van een scheepspatent, onderzoeken, zoo zij meent dat het schip niet meer aan de vereischten voor de vaart op den geheelen Rijn of op het gedeelte waarvoor het bestemd is, voldoet.

De schipper is verplicht dat onderzoek toe te laten.

Voldoet naar het oordeel der Commissie het schip niet meer aan de evenbedoelde vereischten, dan wordt daarvan door den Voorzitter der Commissie van deskundigen schriftelijk, met opgave der gebreken, kennis gegeven aan den eigenaar of schipper, die verplicht is onmiddellijk het patent aan de Commissie op te zenden.

Voor het overige zijn hier de bepalingen van art. 20, 3e 4e, 6e en 7e lid van toepassing, terwijl met betrekking tot het eventueel aan de Rijnvaartcommissie aan te vragen onderzoek toepasselijk zijn de bepalingen van art. 19, 1e, 2e, 3e en 4e lid, met dien verstande dat wanneer uit het verslag blijkt, dat de samenstelling en de uitrusting van het schip aan de eischen voldoen, het patent aan den eigenaar of schipper wordt teruggegeven.

23. De eigenaar of schipper verleent bij elk in te stellen onderzoek de noodige hulp, stelt zoo noodig een stevige roeiboot met ten minste één man beschikbaar en draagt zorg dat alle ruimten van het schip toegankelijk zijn.

De ligplaats van het schip moet zoodanig zijn, dat het, naar het oordeel van deskundigen, aan alle zijden kan worden onderzocht.

24. De Commissiën van deskundigen oefenen hunne werkzaamheden uit in de gemeenten, waarvoor zij zijn ingesteld.

Op verzoek der belanghebbenden kan het onderzoek der schepen ook bij uitzondering plaats hebben in eene andere gemeente, na vooraf bekomen machtiging van de Rijnvaartcommissie.

25. De Commissiën van deskundigen worden voor hare werkzaamheden door het Rijk beloond volgens onderstaand tarief:

a. Voor het onderzoek der bewijzen, door belanghebbenden aan te bieden ter verkrijging der verklaringen, bedoeld in art. 1, litt. *d*, *e*, *f*, in art. 2, litt. *d* en in art. 3, (het afgeven van de verklaringen daaronder begrepen) . . . . . *f* 5,00

b. Voor de werkzaamheden verbonden aan het ter bekoming van een scheepspatent vereischte onderzoek, (c. q. het afgeven van de verklaringen daaronder begrepen):

voor een schip van ten hoogste 100 ton	*f* 6,00
van boven 100 ton tot en met 200 ton	10,00
van boven 200 ton tot en met 400 ton	15,00
van boven 400 ton	20,00

c. Voor de werkzaamheden, verbonden aan het onderzoek, bedoeld

in de artt. 20, 1e lid en 22, 1e lid (c. q. met inbegrip van de vermelding der uitkomst in het patent), de *helft* der vergoeding, bepaald onder litt. *b*.

26. Het onderzoek, bedoeld in art. 22, 4e lid, 2e volzin van de Herziene Rijnvaartakte, geschiedt op kosten van den bevrachter; het onderzoek, bedoeld in de artt. 18, 2e lid, 20, 4de lid en 22, 4e lid van dit besluit, op kosten van den aanvrager.

Voor het eerstbedoelde onderzoek is de volgende vergoeding verschuldigd:

voor een schip van ten hoogste 100 ton	*f* 3,00
van boven 100 ton tot en met 200 ton	5,00
van boven 200 ton tot en met 400 ton	7,50
van boven 400 ton	10,00

Voor het in de tweede plaats bedoelde onderzoek is de volgende vergoeding verschuldigd:

voor een schip van ten hoogste 100 ton	*f* 9,00
van boven 100 ton tot en met 200 ton	15,00
van boven 200 ton tot en met 400 ton	22,50
van boven 400 ton	30,00

27. In het geval van art. 24, 2e lid, dragen de belanghebbenden de door de Commissie gemaakte reis- en verblijfkosten.

De leden der Commissie, die aan het onderzoek deelnemen, kunnen in rekening brengen:

a. voor vergoeding van reiskosten: de werkelijk uitgegeven vracht voor de gebezigde vervoermiddelen, zoomede hetgeen daarenboven betaald is voor het vervoer van reisbenoodigdheden en voor veer-, tol- en bruggelden.

b. voor vergoeding van verblijfkosten per etmaal *f* 8.

Gedeelten van etmalen, 12 uren of meer bedragende, worden voor een geheel, kleinere voor een half etmaal gerekend.

28. Door de Commissiën van deskundigen worden geen andere, dan de krachtens dit besluit verschuldigde kosten aan belanghebbenden in rekening gebracht.

29. De belooningen, door het Rijk volgens art. 25 verschuldigd, worden door de Commissiën van deskundigen in rekening gebracht op driemaandelijksche declaratiën in tweevoud, waarvan een op zegel. Deze declaratiën worden door de Commissiën van deskundigen aan het eind van elk kwartaal door tusschenkomst van de Rijnvaartcommissie harer standplaats ingezonden aan den Inspecteur voor de Rijnvaart en behoeven diens goedkeuring.

De declaratiën bevatten:

1°. een gespecificeerde opgaaf van de in het afgeloopen kwartaal

uitgereikte Rijnschipperspatenten met vermelding van den datum der uitreiking, het nummer van het patent en de namen der schippers;

2°. een uittreksel uit het in art. 31 van dit besluit bedoelde register van de in het afgeloopen kwartaal uitgereikte scheepspatenten en van de van een scheepspatent voorziene schepen, die een hernieuwd onderzoek hebben ondergaan.

De declaratiën behooren vergezeld te gaan van eene lijst der buiten de standplaats der Commissie onderzochte vaartuigen, met opgaaf van de dagteekening van het onderzoek, het nummer van het scheepspatent en den naam van het schip, alsmede van de door belanghebbenden betaalde vergoeding voor reis- en verblijfkosten. De lijst moet voorzien zijn van eene verklaring van de Commissie voor de Rijnvaart, waaruit blijkt, dat door haar de machtiging, bedoeld in art. 24 is verleend en dat het bedrag der reis- en verblijfkosten overeenkomstig de bepaling van art. 27 is in rekening gebracht.

30. Voor alles, wat door de Commissie van deskundigen aan belanghebbenden wordt in rekening gebracht, worden door haar quitantiën afgegeven uit een register à souches.

Van dit register kan inzage genomen worden door de Rijnvaartcommissie en door den Inspecteur voor de Rijnvaart.

31. Door de Commissiën van deskundigen wordt in daarvoor aan te leggen registers aanteekening gehouden van de navolgende bijzonderheden betreffende de door haar onderzochte schepen:

nummer en dagteekening van het scheepspatent,
naam of kenspreuk van het schip,
soort van het schip,
hoofdbouwmateriaal (hout, metaal of gemengd),
aantal effectieve paardekrachten der stoombooten,
naam en woonplaets van den eigenaar en van den schipper,
plaats en tijd van den bouw of van den herbouw,
laadvermogen,
bij herbouw, het vroeger en tegenwoordig laadvermogen,
riviervak, waarvoor het patent is verleend,
nummer en dagteekening van den meetbrief,
plaats, waar de meting is geschied.

De Commissiën van deskundigen zijn voorts gehouden aan den Inspecteur voor de Rijnvaart de door hem verlangde inlichtingen en opgaven te verstrekken en de rechtstreeks of door tusschenkomst van de Rijnvaartcommissiën door Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid te geven voorschriften op te volgen.

32. De formulieren, noodig tot uitvoering van bovenstaande bepa-

... Minister van Waterstaat, Handel en Nijver-

... treden van dit besluit vervallen de Koninklijke ... September 1892 (Staatsblad n°. 216), 2 Januari ... en 18 October 1892, n°. 19.

... Waterstaat, Handel en Nijverheid enz.

... van 6 *December* 1899, *n°.* 22, *houdende vervanging van port voor de briefwisseling over ... de havenmeesters bij de Rijkskanalen met ... kanaalbeambten.*

... *den Minister van Waterstaat, Handel en ... 6 December* 1899, *n°.* 179, *Afdeeling Waterstaat, aan de Hoofdingenieurs van den Rijks... ke beplanting langs Rijkswegen.*

... beplanting langs de rijkswegen is eene regeering der Heidemaatschappij. Dit heeft zich ... ambtenaren beschikbaar te stellen ten einde ... de behandeling van bestaande beplanting, ... en bij nieuwen aanleg.

... heden zal derhalve in de bedoelde gevallen ... personeel zijn gebruik te maken. De ... steeds worden gericht aan den Directeur der ... H. J. Lovink te Utrecht.

... voor het verrichten van de onderwerpelijke ... dat personeel kan worden gedeclareerd, wordt ... dag voor een hoofdopzichter, op *f* 3 voor een ... een werkbaas, terwijl voor reis- en verblijf... geven bedrag in rekening kan worden gebracht.

... Heidemaatschappij is bericht dat de declaraties door tusschenkomst van den waterstaatsopzicht de werkzaamheden zijn verricht. Die ... volgens aan het Departement ingewacht, voor... tot staving der deugdelijkheid.

... ader Uwe bevelen dienende ingenieurs gaat ... deer circulaire hiernevens.

KON. BESLUIT *van* 8 *December* 1899 (*Staatsblad* n°. 238), *bevelende de plaatsing in het Staatsblad van het tusschen Nederland en Duitschland op den 27sten Juni* 1899 *te Berlijn gesloten verdrag betreffende den aanleg van een locaalspoorweg van Enschede naar Ahaus.*

KON. BESLUIT *van* 9 *December* 1899, n°. 6, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger en de kaart der waterleidingen in de gemeente Staphorst.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door C. Wildeboer en elf anderen te Staphorst tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Overijssel dd. 29 Juni 1899, 3e Afd. n°. 2270/1786, waarbij zijn vastgesteld de legger en de kaart der waterleidingen in de gemeente Staphorst, voor zoover daarop voorkomen onder n°. 7 de Sprakelhorstensloot, en onder n°. 8 de Molensloot;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 22 November 1899, n°. 279;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 5 December 1899, n°. 151, Afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat de Raad der gemeente Staphorst bij besluit van den 17 November 1898 op den legger der waterleidingen in die gemeente heeft geplaatst onder n°. 7 de Sprakelhorstensloot, en onder n°. 8 de Molensloot, en daarbij de onderhoudsplichtigen van deze beide waterleidingen heeft aangewezen;

dat tegen deze besluiten wel eenige belanghebbenden bij Gedeputeerde Staten bezwaren hebben ingediend, doch deze hebben verklaard, dat bij onderzoek is gebleken, dat de bezwaren ongegrond zijn; terwijl zij daarna, wat deze beide waterleidingen betreft bij besluit van den 29 Juni 1899, 3e Afd. n°. 2270/1786 den legger en de kaart onveranderd hebben vastgesteld;

dat alsnu C. Wildeboer en elf anderen van dit besluit bij Ons zijn gekomen in hooger beroep, Ons verzoekende te willen bevorderen, dat de Sprakelhorstensloot en de Molensloot van den legger der waterleidingen in de gemeente Staphorst mogen worden afgevoerd;

dat appellanten daartoe aanvoeren: „dat als deze slooten onder schouw gebracht worden, deze verbreed en verdiept zullen moeten worden, waardoor het water van de hooger gelegen heidegronden niet langzaam (zooals nu) maar plotseling en gemakkelijk (bij onverhoede regenvlagen) naar de lager gelegene groen- en bouwlanden zal stroomen, waardoor het water dan, door te hooge waterstand van de rivier de Reest (onze afvoerder) tot enorme schade van de eigenaren zal blijven staan";

... vreemd water ontvangen door de
... woeste gronden»:
... het te veel zal kosten een dam om
... nu die landerijen zelfs dikwijls des
... en dat zij alleen van die landerijen

... lijk deskundig onderzoek is gebleken,
... ing van één der appellanten aan den
... geschillen van bestuur afgelegd,
... als de Molensloot zijn waterleidingen,
... die sinds menschengeheugen bestaan
... ren van een aantal aan verschillende
... en velden naar de rivier de Reest:
... zijn waterwegen, bestemd om in
... van hooger gelegen erven te ontvan-
... bepaald zijn in het provinciaal reglement
... provincie Overijssel:
... geplaatst zijn op den legger der water-
... ophorst, ingevolge gezegd reglement op-

... ten wordt beweerd, dat wanneer deze
... worden gebracht en verbreed zulks ten
... de einde dezer waterleidingen gelegen
... ks in dezen buiten beschouwing moet
... reglement de plaatsing van deze water-
... dend voorschrijft, en deze niet afhan-
... nadeel dat eenige landerijen van deze
... ben;
... deskundig onderzoek is gebleken, dat de
... e der waterleidingen gelegen, waarvoor
... n deze beter onderhouden, eer vóór- dan
... dat alsdan het water veel eerder dan nu

... geene opmerkingen zijn gemaakt tegen
... wijzing van onderhoudsplichtigen van deze
... in vermeld in voorzegden legger;
... glement op de waterleidingen in de pro-
... d door de Staten van die provincie in
... Juli 1895 Provinciaal blad 1895, nº. 63)
... verstaan:
... eep ongegrond te verklaren.

WET *van* 11 *December* 1899 (*Staatsblad* n°. 256), *tot goedkeuring van de op* 16 *Juni* 1898 *te Parijs gesloten additioneele overeenkomst tot de internationale overeenkomst van* 14 *October* 1890, *omtrent het goederenvervoer op spoorwegen.*

Zie ook bij de wet van 13 Juli 1896 (Staatsblad n°. 113) 33e V. blz. 130.

KON. BESLUIT *van* 11 *December* 1899, *n°.* 29, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Friesland:*

a. van 15 *November* 1899, *n°.* 9, *tot wijziging van het reglement op het bestuur en op het onderhoud der werken van het waterschap het Nieuw Bildt, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 9 *December* 1884, *n°.* 22, 13 *Augustus* 1896, *n°.* 18, 3 *Augustus* 1897, *n°.* 15 *en* 1 *December* 1897, *n°.* 46, *en*

b. van 22 *November* 1899, *n°.* 2, *tot aanvulling van het reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken, niet in onderhoud en beheer bij de provincie of het Rijk, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 4 *December* 1891, *n°.* 8, 13 *Januari* 1893, *n°.* 11, 22 *September* 1893, *n°.* 36, 28 *Augustus* 1896, *n°.* 44 *en* 25 *Augustus* 1897, *n°.* 35.

Voor eerstgenoemde wijziging zie men het Prov. blad n°. 111.

De aanvulling sub *b* genoemd, luidt als volgt:

De Staten der provincie Friesland;

Overwegende, dat er noodzakelijkheid bestaat tot aanvulling van het reglement van politie op de waterstaatswerken, niet in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal blad n°. 70 van 1896 en n°. 91 van 1897);

Gezien artt. 134 en 190 der grondwet en artt. 137 en 140 der provinciale wet;

Besluiten:

Voorschreven reglement aan te vullen als volgt:

In art. 3 achter de bepaling sub 2 te laten volgen:

3°. hij die vuil of afval op een trekweg of tegen de glooiing daarvan werpt;

4°. hij die steenen, wrak, zand, kalk, aarde, hekkelzoden, afval of andere stoffen tegen de glooiing van een trekweg aan de vaartzijde

werpt, legt of opstapelt anders dan achter een walmuur, beschoeiing of andere keering, waardoor wegslaan, afschuiven of afzakken van die stoffen in het vaarwater voorkomen wordt.

KON. BESLUIT *van* 11 *December* 1899, *n°.* 30, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Utrecht van* 18 *November* 1899, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Rijn en Dijk, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 19 *September* 1863, *n°.* 64.

Zie Prov. blad n°. 187.

KON. BESLUIT *van* 12 *December* 1899, *n°.* 30, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Noordholland van* 28 *November* 1899:

n°. VI, tot wijziging van het reglement van bestuur voor den Schoter Veenpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 23 *December* 1865, *n°.* 54 *en* 1 *Augustus* 1883, *n°.* 20, *en*

n°. VII, tot wijziging van het reglement voor het bestuur van den 's Gravelandschenpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 10 *Augustus* 1857, *n°.* 30 *en* 1 *Augustus* 1860, *n°.* 43.

Zie Prov. bladen nos. 109 en 110.

KON. BESLUIT *van* 13 *December* 1899 (*Staatsblad n°.* 277), *bepalende de plaatsing in het Staatsblad van de op* 4 *Juni* 1898 *te Mannheim tusschen de wederzijdsche Gevolmachtigden der Regeeringen van Nederland, Baden, Beieren, Elzas-Lotharingen, Hessen en Pruissen gesloten overeenkomst, betreffende de wijziging van cijfer* 4, *letter A, van het slotprotocol ten aanzien van art.* 15 *der herziene Rijnvaartakte van* 17 *October* 1868.

OVEREENKOMST, betreffende de wijziging van cijfer 4, letter A, van het slotprotocol ten aanzien van art. 15 der herziene Rijnvaartakte van 17 October 1868.

De Oeverregeeringen hebben besloten de uitvoeringsbepaling, vervat in cijfer 4, letter A, van het

VEREINBARUNG, betreffend die Abänderung der Ziffer 4, lit. A, des Schluss-Protokolls zu Art. 15 der revidirten Rheinschiffahrts-Acte vom 17. Oktober 1868.

Die Uferregierungen haben beschlossen, die in Ziffer 4, lit. A, des Schluss-Protokolls zu Art. 15

otocol ten aanzien van art. 15
ıerziene Rijnvaartakte van
ctober 1868, in overeenstem-
met de tegenwoordige feite-
toestanden en behoeften, aan
wijziging te onderwerpen.

t dat doel hebben zich de
e door hunne Regeeringen
wezen Gevolmachtigden bij
entrale Commissie voor de
aart, namelijk:
r Nederland, de inspecteur
den Waterstaat Wilhelmus
ois Leemans;
r Baden, de „Ministerial Direc-
eheimrath" Karl Schenkel;
r Beijeren, de „Ministerial-
m Königlichen Staatsministe-
des Königlichen Hauses und
eussern" Otto Ritter von Bever;
r Elzas-Lotharingen, de „Ge-
Regierungsrath" Johann
st Traut;
r Hessen, de „Oberfinanzrath,
agender Rath im Ministerium
inanzen" Maximilian Freiherr
Biegeleben;
r Pruisen, de „Geheime Ober
rungsrath, Vortragender Rath
linisterium für Handel und
rbe" Otto Hugo Eduard von
lagen,
len alhier in de zittingzaal
Centrale Commissie voor de
cheepvaart verzameld en zijn
olgende overeengekomen:

Ter verkrijging van het
perspatent of van de in art. 18
Rijnvaartakte genoemde ver-
ig moet het bewijs geleverd
n:

der revidirten Rheinschiffahrts-Acte vom 17. Oktober 1868 enthaltene Vollzugsbestimmung entsprechend den derzeitigen thatsächlichen Verhältnissen und Bedürfnissen einer Abänderung zu unterziehen.

Zu dem Zwecke haben sich die hierzu von ihren Regierungen beauftragten Rheinschiffahrtsbevollmächtigten, nähmlich:

für Niederland, der „Inspecteur van den Waterstaat" Wilhelmus François Leemans;

für Baden, der Ministerial Director, Geheimrath Karl Schenkel;

für Bayern, der Ministerialrath im Königlichen Staatsministerium des Königlichen Hauses und des Aeussern Otto Ritter von Bever;

für Elsass-Lothringen, der Geheime Regierungsrath Johann Baptist Traut;

für Hessen, der Oberfinanzrath, Vortragender Rath im Ministerium der Finanzen Maximilian Freiherr von Biegeleben;

für Preussen, der Geheime Ober Regierungsrath, Vortragender Rath im Ministerium für Handel und Gewerbe Otto Hugo Eduard von der Hagen,

heute dahier im Sitzungssaale der Central Commission für die Rheinschiffahrt versammelt und Folgendes vereinbart:

1. Zur Erwirkung des Schiffpatentes oder der in Art. 18 der Rheinschiffahrts-Acte bezeichneten Bescheinigung is nachzuweisen:

a. voor het bestuur van stoomschepen, van de practische uitoefening van het schippersbedrijf gedurende minstens zeven jaren, waarvan minstens één jaar aan het leeren van de practijk der stoomvaart gewijd was, en het bereiken van den leeftijd van ten volle 25 jaar;

b. voor het bestuur van andere schepen, van de practische uitoefening van het schippersbedrijf gedurende minstens zes jaren en het bereiken van den leeftijd van ten volle 23 jaar;

c. voor het bestuur van zeilschepen van hoogstens 1000 centenaar ladingsvermogen op bepaalde vakken van den Rijn boven Worms, van de praktische uitoefening van het schippersbedrijf gedurende minstens twee jaren, waarbij minstens van tijd tot tijd het roer bediend is, en het bereiken van den leeftijd van ten volle 18 jaar.

2. Aan hen die het eindexamen op eene door de Centrale Commissie voor de Rijnvaart als daartoe geschikt verklaarde schippersschool met goed gevolg hebben afgelegd, is het patent of de verklaring uit te reiken, wanneer zij minstens vier jaren, of voor het bestuur van stoomschepen vijf jaren, de scheepvaart practisch uitgeoefend en den leeftijd van ten volle 21 jaar bereikt hebben.

3. Het schipperspatent of de in art. 18 der Rijnvaartakte genoemde verklaring wordt voor bepaalde vakken van den Rijn

a. zur Führung von Dampfschiffen die praktische Ausübung des Schiffahrtsgewerbes während mindestens sieben Jahren, wovon mindestens ein Jahr der praktischen Erlernung der Dampfschiffahrt gewidmet war und die Vollendung des 25. Lebensjahres;

b. zur Führung von sonstigen Schiffen die praktische Ausübung des Schiffahrtsgewerbes während mindestens sechs Jahren und die Vollendung des 23. Lebenjahres;

c. zur Führung von Segelschiffen von höchstens 1000 Centner Tragfähigkeit auf bestimmten kurzen Rheinstrecken oberhalb Worms, die praktische Ausübung des Schiffartsgewerbes während mindestens zwei Jahren, wobei wenigstens zeitweilig das Ruder geführt worden ist, und die Vollendung des 18. Lebensjahres.

2. Denjenigen, welche die Abgangsprüfung an einer von der Central Commission für die Rheinschiffahrt als dazu geeignet erklärten Schifferschule bestanden haben, ist das Patent oder die Bescheinigung zu erteilen, wenn sie mindestens vier Jahre, oder bei der Führung von Dampfschiffen fünf Jahre, die Schiffahrt praktisch ausgeübt und das 21. Lebensjahr vollendet haben.

3. Das Schifferpatent oder die in art. 18 der Rheinschiffahrts-Acte bezeichnete Bescheinigung wird für bestimmte Strecken des

of voor den geheelen Rijn uitgereikt, met dien verstande, dat minstens de helft van den volgens cijfer 1, letter *a* en *b*, gevorderden vaartijd moet zijn doorgebracht op schepen, die het in het patent vermeld gedeelte bevaren.

In het geval van cijfer 1, letter *c*, moet de scheepvaart gedurende ten volle twee jaren op het gedeelte waarvoor het patent wordt aangevraagd, uitgeoefend zijn.

Als vaartijd is slechts die tijd te rekenen, welke gedurende eene reis feitelijk in de uitoefening van de scheepvaart is doorgebracht.

Deze overeenkomst, waarvan een exemplaar aan ieder der bovengenoemde Gevolmachtigden is uitgereikt, treedt in werking zoodra zij door de gezamenlijke Regeeringen bekrachtigd is geworden.

Gedaan te Mannheim in zeven exemplaren den 4 Juni 1898.

LEEMANS.
SCHENKEL.
v. BEVER.
TRAUT.
Freiherr VON BIEGELEBEN.
VON DER HAGEN.

Rheins oder den ganzen Rhein erteilt, mit der Massgabe, dass mindestens die Hälfte der nach Ziffer 1, lit. *a* und *b*, erforderlichen Fahrzeit auf Schiffen zugebracht sein muss welche die im Patent angegebene Strecke befahren.

In dem Falle der Ziffer 1, lit. *c*, muss die Schiffahrt während zweier vollen Jahre auf der Strecke für welche das Patent nachgesucht wird, ausgeübt worden sein.

Als Fahrzeit ist nur diejenige Zeit te rechnen, welche während einer Reise thatsächlich in Ausübung der Schiffahrt zugebracht worden ist.

Diese Vereinbarung, von welcher eine Ausfertigung jedem der oben genannten Bevollmächtigten mitgeteilt worden ist, tritt in Kraft, sobald sie von sämmtlichen Regierungen ratificirt worden ist.

So geschehen in Mannheim in siebenfacher Ausfertigung den 4. Juni 1898.

LEEMANS.
SCHENKEL.
v. BEVER.
TRAUT.
Freiherr VON BIEGELEBEN.
VON DER HAGEN.

Deze overeenkomst werd bekrachtigd bij de wet van 8 April 1899 (Staatsblad n°. 93).

KON. BESLUIT *van* 13 *December* 1899, *n°.* 35, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Zuidholland van* 21 *November* 1899:

n°. XXII, tot wijziging van het reglement voor den Gabriëllinapolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 25 *Augustus* 1876, *n°.* 10;

n°. *XXIV, tot wijziging van het reglement voor den polder de Hille, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 4 *Januari* 1858, n°. 40 *en* 18 *December* 1872, n°. 15, *en*

n°. *XXV, tot wijziging van het reglement voor den polder de Zandsloot, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 28 *December* 1862, n°. 18, 22 *December* 1870, n°. 8 *en* 13 *Augustus* 1896, n°. 18.

Zie Buiteng. Prov. bladen n°s 317, 318 en 319.

KON. BESLUIT *van* 14 *December* 1899, n°. 17, *houdende goedkeuring*:

I, van de besluiten der Staten van Noordbrabant van 22 *November* 1899:

a, tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Kleine Noord- of Slikpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 5 *Augustus* 1869, n°. 23;

b, tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Binnenpolder van Velp, goedgekeurd bij Kon. besluit van 24 *Juli* 1884, n°. 37, *en*

c, tot wijziging van het reglement voor het waterschap Het Landeke van Hoogstraten en Bazius Landeke, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 6 *Augustus* 1876, n°. 10 *en* 1 *Augustus* 1892, n°. 64;

II, van het besluit der Staten van Groningen van 21 *November* 1899, n°. 9, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Pomppolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 10 *September* 1868, n°. 4 *en* 7 *September* 1879, n°. 22.

Zie Prov. bladen van Noordbrabant n°s 27, 28 en 29 en van Groningen n°. 47.

KON. BESLUIT *van* 27 *December* 1899, n°. 34, *houdende goedkeuring*:

a, van het gemeenschappelijk besluit der Staten van Gelderland en van Overijssel, van 16/28 *November* 1899, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Schipbeek, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 16 *December* 1881, n°. 29, 16 *Augustus* 1883, n°. 17 *en* 30 *September* 1893, n°. 29, *en*

b, van het gemeenschappelijk besluit der Staten van Gelderland en van Zuidholland, van 21/22 *November* 1899, *tot wijziging van het reglement voor den polder Heukelum, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 2 *Januari* 1863 (*Staatsblad n°.* 1), 10 *December* 1888, *n°.* 27 *en* 11 *September* 1894, *n°.* 39.

Zie Prov. bladen van Gelderland n°. 23 en 24.

WET *van* 29 *December* 1899 (*Staatsblad n°.* 286), *houdende wijziging van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1898.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot wijziging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1898, vastgesteld bij de wet van den 31sten Januari 1898 (Staatsblad n°. 41), nader vastgesteld bij de wetten van 6 Juni 1898 (Staatsblad n°. 134), 1 Juli 1898 (Staatsblad n°. 155), 2 Juli 1898 (Staatsblad n°. 171) en 31 December 1898 (Staatsbladen n°'. 322 en 323);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1. De navolgende artikelen van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1898 worden *verhoogd* met, en mitsdien gebracht op de daarbij vermelde bedragen.

IIde Afdeeling.

Waterstaat.

A. *Algemeene Zaken.*

	wordt verhoogd met:	en mitsdien gebracht op:
Artikel 5. Kosten van commissiën met inbegrip van het drukken van verslagen en van reiskosten	*f* 1,700.00	*f* 5,700.00
Art. 10. Herstel van in onderhoud zijnde werken van winter- en stormschade	35,000.00	95,000.00
B. Waterstaat.		
Art. 16. Bezoldiging, toelagen, reiskosten en verdere uitgaven voor machinisten en verder personeel bij werktuigen en op vaartuigen in dienst van den waterstaat.	8,500.00	55,500.00

	wordt verhoogd met:	en mitsdi gebracht
Art. 62. Wegruimen en bergen van wrakken en hunne ladingen en andere voor de scheepvaart hinderlijke voorwerpen, met daarmede in verband staande uitgaven	*f* 25,000.00	*f* 55,00(
Art. 74. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal door Voorne en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	24,000.00	63,30(
D. Spoorwegen.		
Art. 129. Vernieuwen van den kaaimuur langs de spoorweghaven te Feijenoord	13,000.00	223,00(
Art. 131. Locomotiefloods op het station Vlissingen (Haven)	36,000.00	62,80(
Art. 137. Goederenstation van den Hollandschen IJzeren Spoorweg in de Stadsrietlanden te Amsterdam	13,500.00	53,500
Art. 141 *bis.* Koopsom van het Nederlandsch gedeelte der spoorweglijn van Hasselt naar Eindhoven, ingevolge artikel V der bij de wet van 2 April 1898 (Staatsblad n°. 81), goedgekeurde overeenkomst met België van 23 April 1897	2,270.75	1,442,270
VDE AFDEELING.		
Posterijen.		
B. *Postdienst.*		
Art. 192. Vervoer, ook van bestellers. Schadeloosstelling aan aannemers van vervoer.	125,000.00	1,197,80(
Art. 196. Kantooronkosten bij abonnement; vervaardiging van postzegels en andere geldswaardige stukken; uniformkleeding van beambten; verder materieel en arbeidsloon	7,000 00	540,00(
C. Telegraafdienst.		
Art. 203. Telegraaf- en telephoonlijnen en geleidingen, met uitzondering		

	wordt verhoogd met:	en mitsdien gebracht op:
van hetgeen in het volgend artikel begrepen is	f 5,400.00	f 241,900.00
Art. 203 *bis.* Uitbreiding van het intercommunale telephoonnet	84,000.00	380,000.00

F. Rijkspostspaarbank.

Art. 216. Jaarwedden van het vaste personeel. Aandeel in de jaarwedden van de ambtenaren der posterijen, volgens artikel 188. Toelagen	1,600.00	138,200.00
Art. 221. Vergoeding voor portvrijdom aan de schatkist	3,625.00	72,625.00

Art. 2. Tusschen de artikelen 21 en 22 wordt ingelascht:

Art. 21 *bis.* Onderzoek naar den invloed der mosselteelt op de bevaarbaarheid der Zeeuwsche Stroomen f 2,500.00.

Art. 3. *Art.* 214. Proceskosten en kosten van commissiën wordt gebracht op f 700.00.

Art. 4. De navolgende artikelen van genoemd hoofdstuk worden *verminderd* met en mitsdien gebracht op de daarbij vermelde bedragen:

IIde Afdeeling.

B. Waterstaat.

	wordt verminderd met:	en mitsdien gebracht op:
Artikel 15. Jaarwedden, toelagen, reiskosten en verdere uitgaven voor havenmeesters en de overige waterstaatsbeambten	f 8,500.00	f 349,500.00
Art. 78. Uitbreiding van de haven- en sluiswerken te IJmuiden, ingevolge de wet van 31 Mei 1887 (Staatsblad n°. 98)	40,000.00	575,000.00

D. Spoorwegen.

Art. 130. Brug over den IJssel bij Westervoort	30,644.89	869,355.11
Art. 134. Uitbreiding van het station en van het hoofdgebouw op het station Hengelo.	85,000.00	15,000.00

VDE AFDEELING.

Posterijen.

B. *Postdienst.*

	wordt verminderd met:	en mitsdien gebracht op:
Art. 194. Stichting van nieuwe postgebouwen te Amsterdam.	*f* 72,325.00	*f* 247,675.00

C. Telegraafdienst.

Art. 205. Gebouwen, behalve het hoofdkantoor te Amsterdam.	30,000.00	35,000.00

Art. 5. Ten gevolge van het vorenstaande wordt het totaal der IIde afdeeling *verminderd* met *twee duizend zes honderd vier en zeventig gulden veertien cents* (*f* 2,674,14), het totaal der Vde afdeeling *verhoogd* met *eenhonderd vijf en twintig duizend gulden* (*f* 125,000.00) en het eindcijfer van genoemd hoofdstuk *verhoogd* met *eenhonderd twee en twintig duizend driehonderd vijf en twintig gulden zes en tachtig cents* (*f* 122,325.86).

Lasten enz.

WET *van* 29 *December* 1899 (*Staatsblad n°.* 287), *verklarende het algemeen nut der onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen in de gemeente 's Gravenhage, noodig voor de uitbreiding en betere beveiliging tegen brandgevaar van gebouwen, behoorende tot het Departement van Oorlog te 's Gravenhage.*

WET *van* 30 *December* 1899 (*Staatsblad n°.* 318), *tot verhooging en aanvulling van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1899.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot verhooging en aanvulling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1899, vastgesteld bij de wet van 8 Februari 1899 (Staatsblad n°. 65);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1. De navolgende artikelen van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1899 worden *verhoogd* met, en mitsdien gebracht op de daarbij vermelde bedragen:

IIde Afdeeling.

Waterstaat.

A. *Algemeene Zaken.*

	wordt verhoogd met:	en mitsdien gebracht op:
Artikel 10. Herstel van in onderhoud zijnde werken van winter- en stormschade	*f* 40,000.00	*f* 100,000.00

B. Waterstaat.

Art. 75. Onderhoud, herstel en verbetering van het kanaal door Voorne en daartoe betrekkelijke werken en uitgaven	136,000.00	181,660.00

Vde Afdeeling.

Posterijen.

B. *Postdienst.*

Art. 198. Vervoer, ook van bestellers. Schadeloosstelling aan aannemers van vervoer	60,000.00	1,175,300.00

C. Telegraafdienst.

Art. 213. Toestellen; vervaardiging van telegramzegels; uniformkleeding van beambten, kantooronkosten bij abonnement; verder materieel en arbeidsloon	27,000.00	181,300.00

VIde Afdeeling.

Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën, enz.

Art. 236. Toelagen, schadeloosstellingen en gratificatiën	500.00	6,500.00

Art. 2. In genoemd hoofdstuk worden de navolgende artikelen ingelascht:

Tusschen de artikelen 65 en 66:

Art. 65 *bis.* Aanleg van eene buitenhaven tot toegang naar eene door de gemeente 's Gravenhage aan te leggen visschershaven te Scheveningen, ingevolge de wet van 24 Juli 1899 (Staatsblad n°. 194) . . . . . *f* 3,000.00

Tusschen de artikelen 106 en 107:

Art. 106 *bis.* Bouw van eene brug over de Wildt, onder Herwen en Aerdt 533.50

Tusschen de artikelen 108 en 109:

Art. 108 *bis.* Bijdrage aan de gemeente Haarlem in de kosten van eene nieuwe scheepvaartsluis te Spaarndam . . . . . *f* 6,50

Tusschen de artikelen 114 en 115:

Art. 114 *bis.* Aandeel van Nederland in de kosten van verbetering van het grensgedeelte van den Ouden IJssel, ingevolge de overeenkomst tusschen Nederland en Pruissen van 10 Maart 1894, bekrachtigd bij de wet van 12 Januari 1895 (Staatsblad n°. 5). . . . 15,79

Tusschen de artikelen 131 en 132:

Art. 131 *bis.* Locomotiefloods op het station Vlissingen (Haven). 6,09

Tusschen de artikelen 144 en 145:

Art. 144 *bis.* Uitkeering aan de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen van het door België betaalde Nederlandsche aandeel in de opbrengsten van de Grand-Central-Belge- en Luik-Limburger-lijnen over het tijdvak van 1 Januari 1897 resp. 1 Januari 1896 tot 1 Juli 1898, ingevolge art. 12 der overeenkomst tusschen den Staat en de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen van 29 October 1897, goedgekeurd bij de wet van 2 April 1898 (Staatsblad n°. 81) 758,106

Tusschen de artikelen 151 en 152:

Art. 151 *bis.* Werken in verband met den aanleg van stoomtramwegen, ingevolge de wet van 23 Mei 1899 (Staatsblad n°. 140) 52,00

Tusschen de artikelen 190 en 191:

Art. 190 *bis.* Kosten van commissiën 3,00

Art. 3. Ten gevolge van voorschreven verhoogingen en aan lingen wordt het totaal der IIde afdeeling *verhoogd* met *een mil achttien duizend zeven en twintig gulden dertig cent* (*f* 1,018,027 dat der IVde afdeeling met *drie duizend gulden* (*f* 3,000), dat Vde afdeeling met *zeven en tachtig duizend gulden* (*f* 87,000); der VIde afdeeling met *vijfhonderd gulden* (*f* 500) en alzoo het cijfer van genoemd hoofdstuk met *een millioen eenhonderd acht dui vijfhonderd zeven en twintig gulden dertig cent* (*f* 1,108,527.30).

Lasten enz.

BIJLAGEN EN NADERE AANTEEKENINGEN

OP DE

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN, ENZ.

1669—1898.

Art. 577. Bij arrest van den Hoogen Raad van 11 December 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7374) is in cassatie eene beslissing gegeven over den eigendom van in dit art. genoemde zaken. Bij vonnis van de kantonrechter te Onderdendam van 8 Juli 1899 waren vrijgesproken beklaagden wegens het loopen zonder daartoe gerechtigd te zijn (art. 461 Wetboek van Strafrecht) over de hun niet toebehoorende *Rottumerplaat*, waarvan de toegang op eene voor hen blijkbare wijze door den rechthebbende was verboden door op die plaat geplaatste borden met het opschrift: „verboden toegang tot deze Rottumerplaat." Die vrijspraak berustte dáárop, dat het betreden strand der zee voor ieder toegankelijk is, en een verbod van toegang daartoe onvereenigbaar is met den aard en het wezen van het strand, hetwelk aan den Staat, krachtens zijn publiekrechtelijk karakter toebehoort en waarop de toepasselijkheid der gewone regelen betreffende den eigendom zoo goed als uitgesloten moet worden geacht, zoodat het verbod onbevoegdelijk was gedaan. De kantonrechter voerde nog aan, dat geen enkel voorschrift bekend is, waarbij, voor zooveel den vrijen toegang betreft, zou zijn afgeweken van het rechtsbeginsel, uitgedrukt in l. 2 D. tit. de divisione rerum: „*Communia sunt mare et per hoc litora maris*".

Daartegen is in de memorie van cassatie in hoofdzaak aangevoerd, dat de stranden der zee wel volgens art. 577 B. W. den Staat jure publico toebehooren, doch deze aan hare bestemming ten algemeenen nutte mogen worden onttrokken; dat in het algemeen de Staat bevoegd is het beheer dier hem jure publico toebehoorende zaken te regelen en omtrent het gebruik daarvan voorschriften te geven, en de voogd van het eiland Rottumeroog dan ook bevoegd is in die qualiteit den toegang tot de Rottumerplaat te verbieden; voorts dat deze in elk geval bevoegd was dit te doen ten opzichte van dat gedeelte der plaat, dat bij gewoon getij niet door den vloed wordt bereikt.

Omtrent dit middel van cassatie besliste de Hooge Raad:

dat volgens de artt. 575 en 577 B. W. de stranden der zee, evenals de andere in art. 577 genoemde zaken, zijn het eigendom van den Staat, en niet gelijk in het Romeinsche recht aan allen gemeen zijn (*res omnium communes*);

dat al moge die eigendom door den aard en de bestemming dier zaken in menig opzicht van den eigendom der bijzondere personen onderscheiden zijn, de Staat toch als eigenaar de heerschappij over die zaken heeft, en als rechthebbende bevoegd is het beheer en gebruik daarvan te regelen, en omtrent den toegang daartoe voorschriften te geven;

dat alzoo de beslissing in het bestreden vonnis, dat de vrije toegang tot het strand niet door of vanwege den Staat kan worden verboden, niet juist is.

Art. 625. Bij twee arresten van 6 November 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7368) heeft de Hooge Raad, in strijd met de conclusiën van het O. M., met

betrekking tot gemeenteverordeningen welke voor het bouwen eene rooilijn vaststellen, waarbuiten niet mag worden gebouwd, beslist:

„dat hiermede het vrij en uitsluitend gebruik als eigenaar opbrengt om plaats te maken voor een gebruik dat voor ieder openstaat en beheerscht wordt door de voorschriften van het openbaar gezag en dat dus art. . . . der verordening, als verder gaande dan art. 625 B. W. veroorlooft, verbindende kracht mist."

(Zie ook het arrest van 29 Mei 1889 in het 26e Verv. blz. 304 en dat van 20 Nov. 1899, hierna in de aant. op art. 135 *Gemeentewet*).

Zie ook het aanget. bij art. 1401.

Art. 627. Bij arrest van het Hof te Arnhem van 28 Dec. 1898 (*Weekblad van het Recht* n°. 7266), werd, met gedeeltelijke vernietiging van een vonnis der rechtbank aldaar van 7 April 1898, met het oog op dit art. en het prov. wegenreglement van Gelderland het volgende beslist:

De bewering dat een stuk grond ten onrechte op den ligger van openbare wegen door Gedeputeerde Staten is geplaatst heeft de strekking om aan te geven dat die grond tengevolge van deze plaatsing beschouwd wordt bezwaard te zijn, n.l. dat daarop rust het onus publicum van door den openbaren dienst tot weg bestemd te zijn.

Deze plaatsing onttrekt dien grond aan het uitsluitend bezit en de vrije uitoefening van het eigendomsrecht, levert een krenking van dat recht op en raakt alzoo den eigendom, zoodat de rechterlijke macht bevoegd is van een dergelijk geschil kennis te nemen.

De bewering als boven met de vermelding dat op den bezwaarden eigenaar de onderhoudsplicht van dien weg rust is geen bloote bewering maar een ernstige betwisting van eens anders recht welke naar gelang der omstandigheden aan de belanghebbende partij aanleiding kan geven om voor den rechter erkenning van het betwiste recht te vragen.

In casu is de plaatsing op den ligger c. a. tevens een bepaalde handeling, waardoor 't eigendomsrecht wordt aangetast, daar het publiek het recht bekomt om van dien grond (volgens 't reglement op de wegen enz.) gebruik te maken, door welk gebruik de grond wordt onttrokken aan het uitsluitend bezit van den eigenaar.

Daar ieder eigendom wordt vermoed vrij te zijn moet de bestemming van een weg tot den openbaren dienst bewezen worden en wel door hem, die zulks beweert; op zich zelf volgt nog niet uit het langdurig en algemeen gebruik van een strook gronds als voetpad, dat dit tot den openbaren dienst bestemd is, maar zulk een gebruik *in verband* met de plaatselijke gesteldheid en met feiten die op uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming van den eigenaar, om het pad op die wijze te gebruiken en dus mede op bestemming door dien eigenaar zelven wijzen, kan die bestemming aantoonen.

Het bewijs kan dus door vermoedens, alzoo door getuigen, geleverd worden.

Art. 1401. Met betrekking tot eene opruiming door B. en W. van Rotterdam krachtens art. 180 der gemeentewet van een bouwvallig pand, werd bij vonnis der rechtbank te Rotterdam van 1 Mei 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7314) het volgende beslist:

De eigendomsbeperking bij openbare verordening, waarvan art. 625 B. W. spreekt, moet in de verordening zelve vervat zijn en mag niet bij de verordening aan het college van Burgemeester en Wethouders worden overgelaten.

De verordening, welke dit laatste doet, is mitsdien in strijd met de wet.

Burgemeester en Wethouders, die krachtens zoodanige verordening eens anders eigendom aantasten, begaan een onrechtmatige daad, waarvoor de gemeente aansprakelijk is.

De gemeente kan, behalve tot schadevergoeding ook veroordeeld worden om de zaken in den vorigen toestand te herstellen.

Met betrekking tot de demping der Zaagmolensloot door het gemeentebestuur van Amsterdam volgens publiekrechtelijke verordening doch in strijd met het privaatrechtelijk door die gemeente waarborgen van het gebruik van dat water, waarover reeds handelden de beslissingen van het Hof te Amsterdam van 31 Jan. 1896 (*Weekblad van het Recht* n°. 6777) en van de rechtbank aldaar van 26 April 1895 (*Weekblad* n°. 7175), werd door die rechtbank in zake eener dergelijke vordering van belanghebbenden tot ontdemping der sloot, den 11den Juni 1898 (*Weekblad* n°. 7279) een belangrijk vonnis gewezen, waarbij wel de vordering tot ontdemping werd ontzegd maar die tot schadevergoeding door de gemeente werd toegewezen, op de volgende gronden:

dat toegegeven kan worden dat het besluit tot demping was een besluit genomen door de daartoe bevoegde autoriteit in de vormen door de wet voorgeschreven, en dat de beslissing over de vraag, in hoever de noodzakelijkheid tot demping aanwezig was, niet behoort tot de competentie hetzij van de rechterlijke macht, hetzij van de eischeres, maar uitsluitend tot de bevoegdheid van den gemeenteraad;

dat hierdoor vaststaat, dat de demping, geschied tot uitvoering van een wettig besluit, ook tegenover de eischeres niet was een onrechtmatige daad in den zin van art. 1401 B. W., en tevens dat elke vordering tot te nietdoening van de op wettige wijze voorgenomen en voldoende demping moet worden afgewezen, maar dat daardoor geenszins is uitgemaakt, dat door het besluit tot demping aan het gemeentebestuur van Amsterdam een vrijbrief was gegeven, om de verkregen rechten van derden te schenden zonder volledige vergoeding der door die schending veroorzaakte schade;

dat dit te meer klemt in casu, waar het geldt de rechten van een derde, de eischeres, haar door het gemeentebestuur zelve, privaatrechtelijk handelende, toegekend;

dat toch als beginsel in het Nederlandsche Staatsrecht algemeen is erkend en toegepast, dat door een publiekrechtelijk lichaam, ook al treedt het op tot bescherming van de gewichtigste belangen, niet mag worden te kort gedaan aan de door anderen verkregen rechten;

dat dit beginsel hierop steunt, dat, waar het Staatsgezag op grond van wettelijke bepalingen verplicht is in het algemeen belang in de rechten van particulieren in te grijpen, omdat zonder zoodanig ingrijpen, het publiek belang zou worden geschaad, — in casu de gezondheid benadeeld — datzelfde publiek belang medebrengt dat de rechten van particulieren zooveel mogelijk worden geëerbiedigd, en dat waar schade mocht zijn veroorzaakt, de veroorzaakte schade wordt vergoed;

dat aan dit beginsel onder anderen te danken zijn de bepalingen van art. 151 der Grondwet en van de wet van 28 Augustus 1851 (Staatsblad n°. 125), regelende de onteigening ten algemeenen nutte; de bepaling van art. 5 der wet van 7 Maart 1852 (Staatsblad n°. 48), tot regeling der gemeenschap door

electro-magnetische telegrafen; de bepalingen van art. 5, 4°. der wet van 21 December 1853 (Staatsblad n°. 128), houdende bepalingen betreffende het bouwen enz. binnen zekeren afstand van vestingwerken van den Staat, de bepalingen van art. 5 en 6 der wet van 15 April 1896 (Staatsblad n°. 71), houdende bepalingen ter uitvoering van art. 152, 2e lid, der Grondwet;

dat het steeds de burgerlijke rechter is, die door de wet geroepen wordt om te beoordeelen, of er door de handelingen der overheid schade geleden is en om de geleden schade te begrooten;

dat wel bij al deze en dergelijke wetten het publiek gezag bevoegd is verklaard om in te grijpen in de rechten van particulieren, maar dat steeds de daardoor veroorzaakte schade moet worden vergoed;

dat uit een en ander voor het onderhavige geval, waar het publiek gezag bevoegd was tot hetgeen het deed, volgt aan den eenen kant: dat de vordering tot ontdemping moet worden ontzegd;

aan den anderen kant, dat de gemeente Amsterdam in het algemeen verplicht is de door de demping veroorzaakte, door het onmogelijk maken van de uitoefening van verkregen rechten toegebrachte schade te vergoeden, en in het bijzonder verplicht is zulks te doen ten opzichte van de door haar geschonken, door haar zelve verleende rechten;

dat ook het beroep door eischeres gedaan op art. 1276 B. W. hare vordering tot ontdemping niet wettigt;

dat immers ook al kon de uitlegging door eischeres aan dat artikel gegeven, dat namelijk de daar besproken machtiging door den rechter in het algemeen niet mag worden geweigerd, als de juiste worden aangenomen — dan toch in casu de rechter niet tot het verleenen der gevraagde machtiging bevoegd kan worden geacht, omdat eenig orgaan van het Staatsgezag de handhaving der rechten van enkele burgers niet mag te niet doen, wat door een ander orgaan in het publiek belang wettig is tot stand gebracht;

dat eindelijk de gemeente, ook al rustte de verplichting tot schadevergoeding niet op haar krachtens algemeene beginselen van Staatsrecht, zich door een beroep op overmacht nimmer zou hebben kunnen onttrekken aan die verplichting;

dat toch overmacht nimmer kan uitgaan van hem, die zelven door die overmacht gedwongen wordt, maar steeds moet komen van buiten af, moet worden uitgeoefend door den een of den ander; dat dus waar sprake zou zijn van een dwang door de gemeente op zich zelve uitgeoefend, aan overmacht niet kan worden gedacht;

dat wel de ged. heeft betoogd dat de gemeente publiekrechtelijk handelende, de handelingen der gemeente, privaatrechtelijk opgetreden, kan te niet doen, maar dat — al kan niet worden ontkend, dat in casu de gemeente door haar gewettigd publiekrechtelijk optreden zich in de onmogelijkheid heeft gebracht den door haar verleenden privaatrechtelijken waarborg na te komen — dit niet wegneemt, dat zij desniettemin privaatrechtelijk verantwoordelijk blijft, nu door haar schade veroorzaakt is, al moet worden toegegeven, dat de schuld der gemeente niet te zoeken is in het besluit tot demping en het geven van uitvoering daaraan, maar integendeel in het indertijd op zich nemen van den waarborg, zonder daarbij duidelijk te bedingen, dat die waarborg zou ophouden in geval demping vereischt werd.

Met betrekking tot eene vordering tegen de gemeente Vlaardingen tot schade-

vergoeding wegens het lek worden van een schip ten gevolge van het stooten op een onzichtbare paalstomp in een aan de gemeente in eigendom behoorend publiek vaarwater, werd bij vonnis der rechtbank te Rotterdam van 24 April 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7328) beslist:

dat de vordering in casu niet rust op een verzuim van het gemeentebestuur in zijn publiekrechtelijke verplichting, maar op nalatigheid der gemeente in het nakomen eener verplichting, welke op haar rust als eigenares eener zaak, waarvan zij het gebruik voor derden heeft opengesteld, eene verplichting alzoo die uitvloeisel is van het burgerlijk recht;

dat de enkele aanwezigheid van een zich onder water bevindende paalstomp in een openbaar vaarwater geen nalatigheid van het gemeentebestuur oplevert;

dat dit eerst dan het geval zou zijn wanneer de aanwezigheid aan het gemeentebestuur bekend was of redelijkerwijs bekend had kunnen zijn. (Verg. hierbij de beslissingen in 33e V. blz. 264 en 35e V. blz. 130.)

Bij vonnis van de rechtbank te Alkmaar van 23 Juni 1898 (*Weekblad van het Recht* n°. 7362) werd de vordering van een polderbestuur tegen een ander polderbestuur ex art. 1401 B. W. niet ontvankelijk verklaard, op grond dat, waar een polderbestuur in het belang van den polder ter voorkoming van een naar zijn oordeel dreigend gevaar een pomp of duiker, gelegen binnen zijn watergebied, doch gemaakt en onderhouden door een anderen polder om water in te laten, of te loozen, onbruikbaar heeft gemaakt door het aanbrengen van timmerwerk, zoodat de schuif niet voldoende kon worden geopend en door het aanbrengen van een kistdam binnen het watergebied van zijn eigen polder, de handelingen dan zijn van *publiekrechtelijken* aard, waaruit geene burgerrechtelijke aansprakelijkheid ex art. 1401 B. W. voortvloeit.

GEMEENTEWET (*blz.* 665.)

Art. 135. Bij arrest van den Hoogen Raad van 20 November 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7368) werd omtrent eene gemeenteverordening van Maastricht op den verkoop van brood, waarbij wekelijksche opgaaf van de broodprijzen werd voorgeschreven, een beroep in cassatie verworpen op de volgende gronden:

O. dat de stelling, dat door geen wetsartikel aan den Gemeenteraad de bevoegdheid gegeven zoude zijn om art. 8 in de gemeenteverordening op te nemen, weersproken wordt door art. 135 der Gemeentewet;

dat toch volgens dit artikel aan den Raad behoort het maken van de verordeningen, die in het belang der openbare orde, zedelijkheid en gezondheid worden vereischt en van andere, betreffende de huishouding der gemeente;

dat, daargelaten de vraag of art. 8 der verordening geacht kan worden te betreffen een onderwerp rakende het belang der openbare orde, zedelijkheid of gezondheid, dit in elk geval betreft de huishouding der gemeente;

dat voor het begrip hiervan door geene wet eene omschrijving wordt gegeven en dat uit den aard der zaak zijne grenzen bepaald worden positief, door het algemeen gemeentebelang, negatief, door hetgeen van algemeen Rijks- of Provinciaal belang is;

dat de vraag of de gemeenteverordening zonder in strijd te komen met de

... maatregel van bestuur of eene provinciale verordening, ... overschrijdt, ingevolge art. 150 in verband met art. 153 der ... alleen staat ter beoordeeling van het administratief gezag;

... niet gebleken is, dat de bepaling van art. 8 der verordening ... wezen met eenige wet, algemeenen maatregel van het bestuur ... verordening, deze door den rechter moet worden toegepast als ... den kring der wetgevende bevoegdheid aan den Raad bij art. ... gemeentewet gegeven;

... eene schending van de artt. 4 en 151 der Grondwet geen sprake ... uit de bestreden bepaling der verordening evenmin blijkt van ... als van eene aantasting der aan allen ge... bescherming van persoon en goederen;

... wat betreft de beweerde schending van art. 625 B. W., in de ... art. 8 der verordening geen beperking van den eigendom te vin... ware het anders juist bij dit artikel in verband met art. 144 ... wet den Gemeenteraad de bevoegdheid is gegeven bepalingen, die ... beperken, vast te stellen.

... op art. 625 Burg. Wetboek.

... 2e lid. Zie het arrest van den Hoogen Raad in de aant. op art. ... besluit van 18 Mei 1892 (Stbl. nº. 102).

... Bij arrest van den Hoogen Raad van 16 Oct. 1899 (*Weekblad* ... nº. 7347) werd verworpen het beroep in cassatie van een vonnis ... kantonrechter te Maastricht van 15 Mei 1899, waarbij een beklaagde ... overtreding van de verordening der gemeente Maastricht tegen het ... met goederen op straten enz. zonder verlof van den *burgemeester*, ... rechtsvervolging was ontslagen op grond van onwettigheid dier ...

... overwoog:

... beslissing bij de memorie van cassatie wordt bestreden op grond: ..., dat art. 9 der verordening geenszins aan den burgemeester *uit*... bepaling opdraagt, daar, naar de kennelijke bedoeling der veror... het verlof door den burgemeester wordt gegeven niet als uitvoerder ..., maar als hoofd der gemeente-politie;

... dat art. 179 letter *h* der gemeentewet aan burgemeester en ... alleen opdraagt de *zorg* voor de publieke wegen en plaatsen en ... wijst op beheer en toezicht op weg en werken zonder inbreuk ... bevoegdheid van den burgemeester om als hoofd der politie ... verleenen binnen de grenzen zijner bevoegdheid";

... van den eersten dezer gronden, dat het aangehaald art. 9 ... van 1882, aldus luidt: „Buiten de daartoe van wege de ge... plaatsen en markten, is het verboden zonder verlof van den ... goederen op of boven de straten, stoepen en wandelplaatsen ter ... verkoop neder te leggen, uit te stallen, te hangen, neder te ... laten hangen of uitgestald te laten, of met dezelve op eenige ... uitstaan";

... door den kantonrechter met juistheid is beslist het geven van ... het geven van vrijstelling van het verbod voor een bepaald

geval, waar dit krachtens verordening geschiedt, is een daad van uitvoering, die ingevolge art. 179 littera *a* der gemeentewet behoort tot de uitsluitende bevoegdheid van burgemeester en wethouders, tenzij uit eenige wetsbepaling, zooals het in deze niet toepasselijk art. 188, het tegendeel volgt;

O. dat vermits eene bevoegdheid, die de wet uitsluitend aan burgemeester en wethouders verleent, niet bij eene gemeente-verordening aan een ander kan worden toegekend, het onverschillig is, in welke hoedanigheid, naar de beloeling van den Gemeenteraad, de burgemeester het verlof zou geven, daar toch in ieder geval de opdracht aan den burgemeester alleen in strijd is met de uitsluitende bevoegdheid van burgemeester en wethouders;

O. wat betreft hetgeen in de tweede plaats tot ondersteuning van het middel is aangevoerd, dat daarbij is voorbijgezien, dat, volgens art. 179 littera *h* der gemeentewet, de daarbij aan burgemeester en wethouders toevertrouwde zorg niet is beperkt tot de *gesteldheid* der publieke wegen, maar ook omvat de zorg voor de *vrijheid* en *veiligheid* dier wegen, dat art. 9 der verordening door de daarin vermelde handelingen te verbieden strekt tot bevordering van de vrijheid en veiligheid voor zoodanige wegen in de gemeente Maastricht en dat derhalve, gelijk mede terecht door den kantonrechter is aangenomen, de daarbij aan den burgemeester gegeven bevoegdheid ook met dit onderdeel van het artikel in strijd is.

Art. 180. Zie het vonnis van de rechtbank te Rotterdam en de aant. op art. 1401 B. W.

WET *van* 28 *Augustus* 1851 (*Staatsblad n°.* 125), *regelende de onteigening ten algemeenen nutte* (*blz.* 675).

Artt. 14 en 18. In zake onteigening voor den bouw van eene nieuwe brug over den IJssel bij Westervoort in den Staatsspoorweg krachtens de onteigeningswet van 7 Dec. 1894 (Staatsblad n°. 204) is bij vonnis van de rechtbank te Arnhem van 6 April 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7304) de Staat niet-ontvankelijk verklaard in zijn eisch tot onteigening van perceelen, omdat de gedaagde tijdens de totstandkoming van het Kon. besluit, genomen krachtens art. 14 der wet, niet als eigenaar in de registers werd aangeduid.

Het vonnis rust op de volgende gronden:

dat uit de overgelegde kadastrale extracten volgt, dat de eigenlijke ged. H. van Zadelhoff bij het tot stand komen van het Kon. besluit van 3 Oct. 1896 niet als de eigenaar in de registers van het kadaster werd aangeduid;

dat in de eerste plaats te beslissen valt of de namen, welke in het K. B. moeten worden vermeld, die zijn, voorkomende in de registers van het kadaster tijdens de totstandkoming van dit besluit;

dat uit de wet op zich zelve deze vraag bezwaarlijk kan worden beantwoord, doch de geschiedenis het gewenschte licht schenkt; dat toch op de vraag in het voorloopig verslag der Tweede Kamer gedaan, welk tijdstip bedoeld werd, de regeering antwoordde het oogenblik van de totstandkoming van het besluit;

dat alzoo het Koninklijk besluit ten opzichte der bewuste perceelen de namen van de in het kadaster aangeduide eigenaren niet bevat, en thans moet onderzocht worden of dit gebrek tot niet-ontvankelijk-verklaring moet voeren;

dat spoedshalve, in afwijking van den gewonen rechtsregel, de onteigenende

[illegible] het besluit aangewezen; dat als, zooals de [illegible] vermeld, die tijdens de totstandkoming als [illegible] is aangeduid, er althans een vermoeden [illegible] wordt gedagvaard; dat echter, indien de [illegible] — vroeger wel als eigenaar vermeld stond, [illegible] voorkomt tijdens de totstandkoming van het [illegible] vermoeden bestaat, dat hij geen eigenaar is; dat, [illegible] kunnen tusschen komen, het verkieselijker [illegible] gedagvaard, al ware het maar, omdat hij wellicht [illegible] van het geding; dat bovendien het bezwaar [illegible] eigenaar bijzonder groot is, omdat die in een [illegible] hij niets te maken heeft; dat het alzoo voor [illegible] gewicht is, dat de juiste namen in het Kon.

[illegible] een belangrijk punt in strijd is met de wet, voor [illegible] moet worden geacht en derhalve de onteige- [illegible] het recht konde ontleenen om te dagvaarden; [illegible] eigeningswet het onderzoek naar de geldigheid van [illegible] is onttrokken;

[illegible] door het argumenteeren à contrario kan worden [illegible] andere formaliteiten, dan daar genoemd, niet aan [illegible] den weg staat;

[illegible] hetwelk dient te worden overgelegd, moet verstaan [illegible] besluit en het zeker bij den vrijzinnigen staatsman [illegible], om het toetsen van Kon. besluiten aan de wet [illegible] bij later mede te deelen arrest van het Hof ver- [illegible] vonnis).

[illegible] wet van 9 April 1897 (Staatsblad n°. 92) ten name [illegible] behoeve van een haven c. a. werd iemand gedagvaard [illegible] het Kon. besluit was aangewezen (de gemeente [illegible] eigenaares aangewezen). De rechtbank te Rotterdam [illegible] 1899 (*Weekblad van het Recht* n°, 7335) op den [illegible] vordering tot onteigening als volgt:

[illegible]

[illegible] conclusie gemoveerde en bij pleidooi nader aange- [illegible] eischer zijn eigendomsrecht niet hebben erkend, [illegible] toch het tegendeel, zoowel uit het bij dagvaarding [illegible] tegengesprokene, dat eischer pogingen ter verkrijging [illegible] minne bij den ged. heeft aangewend, als daaruit, [illegible] onteigening juist tegen den ged. en tegen niemand [illegible] het hetwelk tevens onnoodig maakte, dat eischer in [illegible] woorden had te stellen, dat ged. eigenaar is;

[illegible] 18 1e lid der wet van 28 Aug. 1851 (Staatsblad [illegible] betreffende de dagvaarding, blijkens de ge- [illegible] grondslag ligt het verlangen van den wetgever om, [illegible] ter wille van het met het te ondernemen werk [illegible] mogelijk de bezwaren uit den weg te ruimen; [illegible] spoed zouden kunnen belemmeren;

[illegible] voorop, onmogelijk is, dat bedoelde bepaling

van art. 18 tegelijkertijd beslist imperatief is op te vatten, en aldus tevens zou bedoelen om de onteigenende partij aan zoodanige banden te leggen, die voor den vereischten spoed noodlottig zouden kunnen zijn, met andere woorden, dat die partij zou gehouden zijn, om overeenkomstig art. 18 te dagvaarden, wanneer dit tot stellige processueele onmogelijkheden zou voeren;

O. dat integendeel het bovenbedoelde beginsel, waarvan de wetgever uitging, in elk geval noodwendig medebrengt, dat waar zoodanige onmogelijkheid voor de hand ligt, aan de onteigenende partij de bevoegdheid moet zijn gelaten, om van deze bijzondere bepaling af te wijken;

O. dan ook, dat in het onderwerpelijke geval zoodanige onmogelijkheid zou zijn ontstaan, als de gemeente Rotterdam, nu ze tengevolge van haar erkentenis van het eigendomsrecht van ged. in rechten *moest* optreden, van zich zelf (als de in het Kon. besluit aangewezen eigenaar) de onteigening zou hebben moeten vragen, met andere woorden zou hebben te vorderen een eigendomsovergang op zich van grond, die haar zelf volgens dat besluit in eigendom toebehoorde, en derhalve een niet-ontvankelijke vordering had in te stellen;

O. dat de eischer dan ook in afwijking van meergemelde bepaling terecht zich met zijn vordering tegen ged. heeft gericht en mitsdien is ontvankelijk in zijn eisch, die tevens, nu aan de overigens bij de genoemde wet voorgeschreven formaliteiten is voldaan en geen minnelijke schikking tot stand gekomen, met aanhouding der beslissing ten principale voor toewijzing vatbaar is en het gevraagde onderzoek behoort te worden bevolen.

Art. 40. Bij vonnis van de rechtbank te Rotterdam van 26 Mei 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7361) werd vooreerst beslist dat de schadeloosstelling, waarop de onteigend wordende partij recht heeft, moet worden berekend naar de waarde, welke het goed heeft ten tijde van het vonnis, waarbij de onteigening wordt uitgesproken, en ten andere werden daarbij algemeene beginselen aangenomen, welke bij het schatten van onteigend wordende terreinen zijn in acht te nemen.

Omtrent een en ander komt in het vonnis o. a. het volgende voor:

O. te dien aanzien in de eerste plaats, dat ter vaststelling van de toe te kennen schadeloosstelling dient te worden uitgemaakt naar welk tijdstip deze behoort te worden bepaald;

O. dat de waarde van het te onteigenen moet worden vastgesteld naar den tijd van het vonnis, hetwelk zich naar het systeem der wet onmiddellijk aansluit aan het tijdstip waarop deskundigen hun advies kenbaar maken door het ter griffie neder te leggen;

O. toch dat door het vonnis aan de onteigende partij haar eigendom wordt ontnomen en haar voor dat ontnomene schadevergoeding moet worden gegeven, en derhalve ook voor de bepaling daarvan het tijdstip, waarop die onteigening geschiedt, den doorslag geeft;

O. toch dat daartegen niet kan afdoen dat de wet aan het feit of de toegekende schadevergoeding al dan niet het aanbod overschrijdt, een veroordeeling der onteigende partij in de kosten verbindt, omdat zij eenerzijds aan dat verbod niet uitdrukkelijk eenigen anderen invloed op den toestand van partijen in het proces verbindt, en anderzijds den aanvang van den rechtstrijd in dezen wel voor alle zaken eener onteigening op denzelfden dag eischt, maar dezen eisch niet verder uitstrekt dan voor het rechtsgebied der zelfde rechtbank en op

[illegible] strafbepaling stelt, te weten een veroordeeling [illegible] daaraan nietigheid der dagvaarding verbindt [illegible] niet verhindert;

[illegible] vraag, naar welke inzichten in het algemeen [illegible] worden beoordeeld en geschat;

[illegible] rechtbank daarbij zonder twijfel moet worden [illegible] omgeving, welke in dezen determineeren den tijd [illegible] op de betrekkelijke terreinen voor bouwterrein [illegible]

[illegible] bestemming voor een meer of minder verwijderde [illegible] terreinen voor een deel bepalen, voor een deel daarop [illegible] bij het bepalen der schadeloosstelling, zoo [illegible] belangrijke mate moet worden gelet;

[illegible] bedoelde geschiktheid en bestemming bepaald, [illegible] en omgeving, zich weerspiegelen in de prijzen, [illegible] worden gegeven, en derhalve vergelijking met [illegible] is betaald, en met wat elders er voor wordt [illegible] behoorlijke begrooting der actueele waarde kan [illegible]

[illegible] inzichtigheid moet worden te werk gegaan, omdat, [illegible] vatbaar is, prijzen, die kennelijk onder den [illegible] ingsplannen zelve en de werken daaruit voort- [illegible] mogen komen, althans niet voor directe verge- [illegible] der rechtbank dit evenmin het geval is met [illegible] behoeve der ontworpen haven en annexen, in der [illegible] ingestaan.

[illegible] te Rotterdam van 20 October 1899 (in hetzelfde [illegible] omtrent het tijdstip naar hetwelk de schadeloos- [illegible] in gelijken zin beslist als bij dat van 26 Mei [illegible] den maatstaf uitspraak gedaan voor de taxatie [illegible] woningen, welke *bij de week* verhuurd worden, [illegible] het volgende voorkomt:

[illegible] voordoet op welke wijze en naar welke inzichten [illegible] worden beoordeeld en geschat;

[illegible] waarde te bepalen van gebouwde eigendommen [illegible] komen door de berekende netto huurwaarde [illegible]

[illegible] tegen deze wijze van berekening der waarde geen [illegible] waar voldoende andere gegevens ontbreken, [illegible] gevolgd, komende het der rechtbank juist [illegible] van het cijfer der jaarlijksche huur- [illegible] in plaats van 52 maal nemen, en zoodoende, [illegible] van beoefening is, rekening houden met het [illegible] waarvoor zeker een cijfer van 2 weken huur [illegible] hoog is;

[illegible] opbrengst tot het netto cijfer te komen de [illegible] op die opbrengst in mindering moeten worden [illegible] uitgaven voor reparatie en het gebruik der

waterleiding, gelijk ook partijen van oordeel zijn, doch bovendien het risico van brandschade 't zij daarvoor al of niet eene verzekering gesloten is;

O. toch ten aanzien dier assurantie dat het, bij de hier te volgen berekeningswijze van de waarde die het goed heeft, slechts de vraag is, wat de eigenaar daarvan bij richtig beheer kan genieten en het tot zoodanig beheer behoort, dat hij een verzekering sluit, of om welke reden ook, dit niet doende, dan althans zijn risico uit eigen inkomsten dekt en derhalve het daarvoor te reserveeren bedrag moet terugvinden uit de bruto huur;

O. ten aanzien der vraag van kapitaliseering der netto huurwaarde: dat hierbij moet worden vooropgesteld, dat de bemoeiingen die huurhuizen vereischen, tijd en moeite van den eigenaar vorderen, die hij zich slechts zal getroosten indien zijn voor aankoop te besteden kapitaal meer rente oplevert, dan hij daarvan zonder die moeite en door andere soliede belegging zou kunnen maken, onder anderen door het geven van gelden op hypotheek, waarbij hij zonder bezwaar 4% zou kunnen bedingen; terwijl deze bij hypotheek te besteden rente tevens meebrengt dat een kooper van huizen die hiervoor geld moet opnemen op een hoogere netto huuropbrengst dan van 4% heeft te rekenen, opdat na aftrek dezer door hem voor dat geld te betalen rente een zeker bedrag voor zijn tijd en moeite overblijft;

O. bovendien dat bij het bezit van huizen dient rekening te worden gehouden met het feit dat deze, vooral ook de soort als waarvan hier sprake, in den loop der tijden, ondanks geregeld gedane jaarlijksche herstellingen en ondanks hun oogenblikkelijke soliditeit, na verloop van tijd min of meer ingrijpende vernieuwingen zullen vereischen en bovendien, door een meer modernen aanbouw, gelijk in de buurt dezer perceelen reeds is ontstaan, allengs in hunne waarde als huurhuizen worden benadeeld, zijnde omstandigheden die het voor den kooper noodig maken dat de netto-huur hem genoeg oplevert voor afschrijving op het kapitaal van aankoop;

O. dat de rechtbank dan ook op grond van deze en gene factoren van oordeel is dat niet, gelijk door deskundigen is aangegeven, ad 4% maar ten minste ad 5% en bij mindere soliditeit der gebouwen naar een evenredig hooger percentage moet worden gekapitaliseerd.

KON. BESLUIT *van* 20 *December* 1852, *n°.* 35, *goedkeuring van het reglement voor het hoogheemraadschap van Delfland* (*blz.* 754).

Op bezwaren tegen de benoeming van een hoofdingeland van Delfland is bij Kon. besluit van 1 Februari 1899, n°. 24 in hooger beroep beslist.

KON. BESLUIT *van* 8 *December* 1854, n . 64, *goedkeuring van het reglement van bestuur voor den Zijpe en Hazepolder* (*blz.* 778).

Bij Kon. besluit van 13 Januari 1899, n°. 13 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 27 *Augustus* 1855, *n°.* 43, *goedkeuring van het reglement van bestuur voor den polder Callantsoog* (*blz.* 800).

Bij Kon. besluit van 13 Januari 1899, n°. 13 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 27 *Augustus* 1855, *n°.* 47, *goedkeuring van het reglement voor den Haarlemmermeerpolder* (*blz.* 801).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 24 Juli 1899, n°. 54.

KON. BESLUIT *van* 22 *December* 1855, *n°.* 65, *goedkeuring van het reglement voor de bedijking, vervening, drooglegging en het beheer van den Veenpolder onder Ter Itzardt en Oldeholtwolde* (*blz.* 805).

Bij Kon. besluit van 11 September 1899, n°. 51 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 24 *Augustus* 1856, *n°.* 63, *tot goedkeuring van het algemeen reglement voor de polders in Zuidholland* (*blz.* 819).

Bij vonnis van de rechtbank te 's Gravenhage van 4 September 1899 in kort geding (*Weekblad van het Recht* n°. 7332) werd in zake de wettigheid van de waarneming van het bestuur over de Tedingerbroekpolder de burgerlijke rechter onbevoegd verklaard op de volgende gronden:

O. dienaangaande:

dat de bevoegdheid van de rechterlijke macht zich, naar aanleiding van art. 153 der Grondwet, in burgerlijke zaken bepaalt tot de beslissing der twistgedingen over eigendom of daaruit voortspruitende rechten, over schuldvordering en andere burgerlijke rechten, waar de wet niet anders heeft beschikt;

dat nu tot geen dier onderwerpen kan worden gebracht de vraag zooeven omschreven en, volgens partijen zelve, ter beslissing aan ons onderworpen;

O. dat het toch hier ook niet geldt de beslissing van een geschil van burgerrechtelijken aard, of over een of ander burgerlijk recht of iets betreffende burgerlijke rechtsvordering, uit de desbetreffende wetboeken te beantwoorden en op te lossen, maar de beslissing over een zuiver administratief punt of geschil, over het al dan niet wettig bestaan van een polderbestuur met de gevolgen van dien, te beoordeelen met het oog op een polderreglement, voor eene bepaalde provincie vastgesteld;

dat de rechterlijke macht zich attributen zoude aanmatigen, welke buiten de grenzen harer bevoegdheid zouden liggen, wanneer zij in een onderzoek zoude treden, wie als erkend geconstitueerd administratief lichaam of bestuur van een polder zou moeten worden beschouwd of geacht, met al de gevolgen daaraan verbonden of daaruit voortvloeiende, waarop partijen hebben gewezen en over de toepassing waarvan tusschen haar aldus ook bestaat twist of verschil;

O. dat wij derhalve niet bevoegd zijn de voorbedoelde vraag te beoordeelen en uit te maken en wij mitsdien ons onbevoegd moeten verklaren van de ingestelde vordering kennis te nemen.

Men zie het Kon. besluit van 10 November 1899 (Staatsblad n°. 227), houdende, met afwijking van het advies van den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, beslissing in hooger beroep in zake de verkiezing van een dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder.

KON. BESLUIT *van* 20 *September* 1856, *n°.* 52, *goedkeuring van reglementen voor de Oosterpolderzeedijken en Westerpolderzeedijken* (*blz.* 823).

Wijzigingen in deze reglementen zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 21 Augustus 1899, n°. 54.

KON. BESLUIT *van* 16 *December* 1856, *n°.* 57, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Noorder Zandhoogte* (*blz.* 829).

Dit waterschap is opgeheven en het reglement daarvoor ingetrokken bij Kon. besluit van 16 November 1899, n°. 29.

KON. BESLUIT *van* 10 *Augustus* 1857, *n°.* 30, *goedkeuring van het reglement voor den 's Gravelandschen polder* (*blz.* 836).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 12 December 1899, n°. 30.

KON. BESLUIT *van* 23 *December* 1857, *n°.* 68, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap het Wester-Stadshamrik* (*blz.* 850).

Bij Kon. besluit van 8 November 1899, n°. 26 is de opheffing van dit waterschap en de intrekking van het reglement daarvoor bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 4 *Januari* 1858, *n°.* 40, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e V. blz.* 1).

De reglementen voor den polder Stein, den Zegenpolder, de polders Albrandswaard, de Kiesheid, Robbenoord en Plompert, Langebakkersoord, Oud Smalland, Deyffelsbroek, den Strijenschen polder en den polder het Land van Essche, Uiterdijk en Nieuw-Strijen, zijn gewijzigd bij Kon. besluit van 21 Augustus 1899, n°. 52.

Wijzigingen in het reglement voor den polder de Hille zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 December 1899, n°. 35.

KON. BESLUIT *van* 18 *Augustus* 1858, *n°.* 71, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e V. blz.* 71).

Bij Kon. besluit van 21 Augustus 1899, n°. 52 zijn wijzigingen bekrachtigd in de reglementen voor de polders Groote- en Kleine Lindt, Oudenhof, de Mijl en den Luizenmarktpolder.

Het reglement voor den polder Kralingen is opnieuw gewijzigd vastgesteld bij Kon. besluit van 1 September 1899, n°. 10.

KON. BESLUIT *van* 23 *November* 1858, *n°.* 62, *goedkeuring van het reglement voor den polder de Zeevang* (1*e V. blz.* 79).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 24 Juli 1899, n°. 54.

KON. BESLUIT *van* 24 *November* 1858, *n°.* 57, *goedkeuring van reglementen voor eenige bannen in Noordholland* (1*e V. blz.* 80).

Wijzigingen in de reglementen voor de bannen d'Ampten en Hoorn zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 24 Juli 1899, n°. 54.

KON. BESLUIT *van* 27 *November* 1858, *n°.* 61, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e V. blz.* 81).

Het reglement voor de polders Nieuw-Bonaventura, Mookhoek en Trekdam is gewijzigd bij Kon. besluit van 21 Augustus 1899, n°. 52.

KON. BESLUIT *van* 5 *Augustus* 1859, *n°.* 51, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e V. blz.* 102).

Het reglement voor den polder het Nieuweland is gewijzigd bij Kon. besluit van 21 Augustus 1899, n°. 52.

KON. BESLUIT *van* 7 *Augustus* 1859, *n°.* 47, *goedkeuring van het reglement voor het bestuur van het waterschap de Overwaard* (1*e V. blz.* 105).

Over de bij de rechterlijke macht in hooger beroep gevraagde toepassing van art. 1 van het reglement tegen de gemeente Gorinchem, zie de aant. op art. 153 Grondwet.

KON. BESLUIT *van* 20 *Augustus* 1861, *n°.* 81, *goedkeuring van het reglement voor de strijkmolens van de Schagerkogge en voor de besturen der binnenpolders in die Kogge* (2*e V. blz.* 47).

Bij Kon. besluit van 24 Juli 1899, n°. 54 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 23 *Augustus* 1861, *n°.* 87, *goedkeuring van reglementen voor eenige waterschappen in Utrecht* (2*e V. blz.* 48).

Wijzigingen in het reglement voor het waterschap de Hond zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 21 Augustus 1899, n°. 56.

KON. BESLUIT *van* 4 *Januari* 1862, *n°.* 101, *goedkeuring van het algemeen reglement voor de waterschappen in Noordbrabant* (2*e V. blz.* 82).

Bij Kon. besluit van 23 November 1899, n°. 30 is, met aanvulling en gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Noordbrabant, in hooger beroep beslist op bezwaren in zake eervol ontslag van den secretaris-penningmeester van het waterschap voor een stoomgemaal onder Dieden c. a., Deursen c. a. en Megen c. a.

KON. BESLUIT *van* 25 *Augustus* 1862, *n°.* 62, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Coelhorst* (2*e V. blz.* 117).

Bij Kon. besluit van 21 Augustus 1899, n°. 56 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 8 *September* 1862, *n°.* 84, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (2*e V. blz.* 119).

Bij Kon. besluit van 21 Augustus 1899, n°. 52 zijn de reglementen voor den Elderspolder en den Kilpolder gewijzigd.

KON. BESLUIT *van* 16 *September* 1862, *n°.* 43, *goedkeuring van reglementen voor eenige waterschappen in Utrecht* (2*e V. blz.* 122).

Bij Kon. besluit van 21 Augustus 1899, n°. 56 zijn wijzigingen in de reglementen voor de waterschappen Portengen-Zuideinde en Benschop goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 28 *December* 1862, *n°.* 18, *goedkeuring van het reglement voor den polder de Zandsloot* (2*e V. blz.* 143).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 December 1899, n°. 35.

KON. BESLUIT *van* 2 *Januari* 1863 (*Staatsblad n°.* 1), *goedkeuring van het reglement voor den polder Heukelum* (2*e V. blz.* 143).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 27 December 1899, n°. 34.

KON. BESLUIT *van* 5 *September* 1863, *n°.* 71, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Westpolder* (2*e V. blz.* 309).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door een nieuw, goedgekeurd bij Kon. besluit van 8 November 1899, n°. 26.

KON. BESLUIT *van* 16 *September* 1863, *n°.* 102, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Westerkwartier* (2*e V. blz.* 313).

Op bezwaren tegen de vaststelling van het bedrag, door dit waterschap te betalen in de kosten van de vernieuwing van de benedenste sluis te Leek, is bij Kon. besluit van 9 Februari 1899, n°. 18 in hooger beroep beslist.

Bij Kon. besluit van 18 Juli 1899, n°. 26 is in hooger beroep beslist op bezwaren in zake de bodemsbreedte, glooiing en diepte van de Munnekesloot van af het Leekstermeer tot de Gave, en van de Gave van af de Munnekesloot tot het Hoendiep.

KON. BESLUIT *van* 19 *September* 1863, *n°.* 64, *goedkeuring van reglementen voor de waterschappen de Drie Zielen en de Geeren, en Rijn en Dijk* (2*e V. blz.* 314).

Bij Kon. besluit van 21 Augustus 1899, n°. 56 zijn laatstelijk wijzigingen in eerstgenoemd reglement goedgekeurd.

Wijzigingen in laatstgenoemd reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 11 December 1899, n°. 30.

KON. BESLUIT *van* 17 *Augustus* 1864, *n°.* 39, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Eemland* (3*e V. blz.* 127).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 21 Augustus 1899, n°. 56.

KON. BESLUIT *van* 10 *November* 1864, *n°.* 59, *betreffende de inrichting van den provincialen waterstaatsdienst in Gelderland* (3*e V. blz.* 161).

Een nieuw reglement op den provincialen waterstaat in Gelderland is bekrachtigd bij Kon. besluit van 11 September 1899, n°. 48. Hierdoor vervallen de besluiten der Staten, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 10 November 1864, n°. 59, 18 December 1878, n°. 36, 8 September 1881, n°. 20, 21 Augustus 1884, n°. 16, 9 Augustus 1887, n°. 9, 23 Augustus 1888, n°. 52, 1 September 1893, n°. 14 en 20 Juni 1899, n°. 15.

KON. BESLUIT *van* 28 *November* 1864, *n°.* 47, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Hereeniging* (*3e V. blz.* 167).

Bij Kon. besluit van 16 November 1899, n°. 29 is dit waterschap opgeheven en het reglement daarvoor ingetrokken.

KON. BESLUIT *van* 14 *Januari* 1865, *n°.* 50, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Reiderland* (*3e V, blz.* 189).

Dit reglement, waarin laatstelijk wijzigingen werden goedgekeurd bij Kon. besluit van 21 Augustus 1897, n°. 39, is vervangen door een nieuw, bekrachtigd bij Kon. besluit van 15 November 1899, n°. 32.

KON. BESLUIT *van* 23 *December* 1865, *n°.* 54, *goedkeuring van het reglement van bestuur voor den Schoter Veenpolder* (*3e V. blz.* 280).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 12 December 1899, n°. 30.

KON. BESLUIT *van* 27 *Augustus* 1866, *n°.* 70, *goedkeuring van reglementen voor eenige waterschappen in Noordbrabant* (*3e V. blz.* 358).

Wijzigingen in de reglementen voor de waterschappen de Auvergnepolder en de Groote Zonzeelsche polder zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 21 Augustus 1899, n°. 54.

KON. BESLUIT *van* 22 *Juli* 1867, *n°.* 51, *goedkeuring van het reglement van politie voor de polders in Zeeland* (*4e V. blz.* 56).

Bij Kon. besluit van 20 September 1899, n°. 21 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen een besluit van het bestuur van den Westkerkepolder in zake verbetering van een heul in dien polder.

KON. BESLUIT *van* 26 *Augustus* 1868, *n°.* 12, *goedkeuring van het reglement van bestuur voor den polder de Uitgeesteren Heemskerkerbroek* (5*e V. blz.* 121).

izigingen in dit reglement zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 13 Januari n°. 13.

KON. BESLUIT *van* 3 *September* 1868, *n°.* 17, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (5*e V. blz.* 123).

t reglement voor den polder Middelburg is laatstelijk aangevuld bij Kon. it van 1 September 1899, n°. 10.

KON. BESLUIT *van* 10 *September* 1868, *n°.* 4, *goedkeuring van de reglementen voor de waterschappen Onderwierum en de Pomppolder* (5*e V. blz.* 125).

stgenoemd reglement is ingetrokken en vervangen door dat, goedgekeurd on. besluit van 3 Januari 1899, n°. 65, terwijl eene wijziging van het ment voor het waterschap de Pomppolder laatstelijk is bekrachtigd bij besluit van 14 December 1899, n°. 17.

WET *van* 4 *April* 1869 (*Staatsblad n°.* 37), *houdende goedkeuring van de herziene akte omtrent de Rijnvaart* (6*e V. blz.* 45 *en* 57).

de wet van 8 April 1899 (Staatsblad n°. 93) is eene overeenkomst goedird betreffende wijziging van het slotprotocol, behoorende bij deze Rijnakte.

t Kon. besluit van 13 December 1899 (Staatsblad n°. 277) bepaalt de sing in het Staatsblad van deze overeenkomst.

arrest van den Hoogen Raad van 2 Januari 1899 (*Weekblad van het* t n°. 7227) is, met verwerping van het beroep in cassatie van een vonnis arrondissements-rechtbank te Arnhem van 23 Augustus 1898 (*Weekblad het Recht* n°. 7198) ten eerste stilzwijgend beslist, in overeenstemming met ok te dien aanzien van deze vraag breed gemotiveerde conclusie van het .: dat vonnissen, door den Nederlandschen Rijnvaartrechter in het hoogste rt gewezen, aan cassatie zijn onderworpen.

n andere is daarbij uitgemaakt dat van vonnissen, door den Ned. Rijnrechter in *strafzaken* in het eerste ressort gewezen, geen hooger beroep bij de Centrale Commissie te Mannheim.

verder o. a. nog dit, dat hechtenis voor het geval van wanbetaling van boete ook geldt voor boeten door den Ned. Rijnvaartrechter opgelegd.

KON. BESLUIT *van* 5 *Augustus* 1869, *n°.* 23, *goedkeuring van reglementen voor eenige waterschappen in Noordbrabant* (6*e V. blz.* 115).

Wijzigingen in het reglement voor het waterschap de Kleine Noord- of Slikpolder zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 14 December 1899, n°. 17.

KON. BESLUIT *van* 10 *September* 1870, *n°.* 14, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Oostermolenpolder* (7*e V. blz.* 129).

Bij Kon. besluit van 16 November 1899, n°. 29 is dit waterschap opgeheven en het reglement daarvoor ingetrokken.

KON. BESLUIT *van* 18 *September* 1870, *n°.* 17, *goedkeuring van de reglementen voor de waterschappen de Sebaldebuurstermolenpolder en de Herstelling* (7*e V. blz.* 132).

Eene wijziging van eerstgenoemd reglement werd laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 16 November 1899, n°. 29 en van dat voor laatstgemeld waterschap bij Kon. besluit van 8 November 1899, n°. 26.

KON. BESLUIT *van* 4 *October* 1870, *n°.* 8, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Goede Trouw* (7*e V. blz.* 147).

Dit waterschap, waarvan de oprichting werd goedgekeurd bij Kon. besluit van 20 Augustus 1870, n°. 5, is opgeheven en het reglement daarvoor ingetrokken. Zie het Kon. besluit van 16 November 1899, n°. 29.

KON. BESLUIT *van* 11 *October* 1870, *n°.* 12, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap het Buitenland* (7*e V. blz.* 147).

Dit waterschap is opgeheven en het reglement daarvoor ingetrokken bij Kon. besluit van 16 November 1899, n°. 29.

KON. BESLUIT *van* 21 *November* 1870, *n°.* 16, *goedkeuring van het reglement op de wegen en voetpaden in Zuidholland* (*7e V. blz.* 150).

zigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit November 1899, n°. 35.

KON. BESLUIT *van* 20 *December* 1870, *n°.* 5, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Unie* (*7e V. blz.* 167).

waterschap is opgeheven en het reglement daarvoor, waarin een wijziwerd bekrachtigd bij Kon. besluit van 10 Augustus 1884, n°. 21, ingeen. Zie het Kon. besluit van 16 November 1899, n°. 29.

KON. BESLUIT *van* 25 *Maart* 1871, *n°.* 5, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Duurswold* (*8e V. blz.* 12).

Kon. besluit van 15 November 1899, n°. 32 is een nieuw reglement voor aterschap goedgekeurd, met intrekking van het vroegere, waarin laatstelijk ingen zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 31 Mei 1898, n°. 79.

KON. BESLUIT *van* 10 *November* 1871, *n°.* 28, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Schouwen* (*8e V. blz.* 131).

Kon. besluit van 16 Juni 1899, n°. 55 is in hooger beroep beslist op ıren van dit waterschap tegen de niet-goedkeuring van een door de algee vergadering vastgestelde keur.

WET *van* 16 *Juni* 1872 (*Staatsblad n°.* 62), *tot afkoop der Rijkstollen in Noordbrabant* (*9e V. blz.* 103).

ze regeling is vervallen ingevolge de wet van 22 Juli 1899 (Staatsblad 73), houdende afschaffing van de rechten die de Staat heft voor het ge van wegen, kanalen, havens, sluizen en bruggen.

KON. BESLUIT *van* 30 *Augustus* 1872, *n°.* 37, *goedkeuring van het reglement op het vervoer over straat- en kunstwegen in Drenthe, bij dooiweder* (9 *V. blz.* 119).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 3 November 1899, n°. 35.

KON. BESLUIT *van* 26 *December* 1873, *n°.* 24, *goedkeuring van een reglement voor den polder Reeuwijk* (10*e V. blz.* 199).

Bij Kon. besluit van 1 September 1899, n°. 10 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 23 *Januari* 1874, *n°.* 17, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Eendragt, gemeente Beerta* (11*e V. blz.* 7).

Dit waterschap is opgeheven en het reglement daarvoor ingetrokken bij Kon. besluit van 16 November 1899, n°. 29.

KON. BESLUIT *van* 27 *October* 1875 (*Staatsblad n°.* 183), *tot vaststelling van een algemeen reglement voor den dienst op de spoorwegen* (12*e V. blz.* 190).

Wijzigingen van dit reglement zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluiten van 3 Februari 1899 (Staatsblad n°. 69) en 6 October 1899 (Staatsblad n°. 214).

KON. BESLUIT *van* 6 *Augustus* 1876, *n°.* 10, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap het Landeke van Hoogstraten en Buzius Landeke* (13*e V. blz.* 201).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 3 December 1899, n°. 17.

KON. BESLUIT *van* 25 *Augustus* 1876, *n°.* 10, *goedkeuring van het reglement voor den Gabriëllinapolder* (13*e V. blz.* 214).

Bij Kon. besluit van 13 December 1899, n°. 35 zijn wijzigingen in dit reglement toegestaan.

KON. BESLUIT *van* 27 *September* 1876, *n°.* 12, *goedkeuring van het reglement van bestuur voor den Middelveldschen Akerpolder* (13*e V. blz.* 244).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 24 Juli 1899, n°. 54.

KON. BESLUIT *van* 30 *Januari* 1877, *n°.* 13, *goedkeuring van het reglement op eenige wateren in Overijssel en daarmede in verband staande werken* (14*e V. blz.* 16).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 21 Augustus 1899, n°. 53.

KON. BESLUIT *van* 16 *Augustus* 1877, *n°.* 13, *goedkeuring van reglementen van bestuur voor den Binnendijkschen, Overscheenschen- en Bergerpolder en den Gein- en Gaasperpolder* (14*e V. blz.* 107).

Het reglement voor den Binnendijkschen, Overscheenschen- en Bergerpolder is ingetrokken en vervangen door een voor den Binnendijkschen, Overscheenschen, Berger- en Meentpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van 13 Januari 1899, n°. 13, terwijl dat voor laatstgemelden polder is gewijzigd bij Kon. besluit van 24 Juli 1899, n°. 54.

KON. BESLUIT *van* 22 *Juni* 1878 (*Staatsblad n°.* 96), *vaststelling van een reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen en de stadsbrug te Zutphen over den IJssel* (15*e V. blz.* 75).

Bij Kon. besluit van 6 Mei 1899 (Staatsblad n°. 114) zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 17 *Januari* 1880, *n°.* 9, *goedkeuring van het grondreglement voor de waterschappen in Overijssel* (17*e V. blz.* 12).

Bij Kon. besluit van 21 Augustus 1899, n°. 53 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 30 *Januari* 1880, *n°.* 4, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Boven Mark* (17*e V. blz.* 51).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 1 September 1899, n°. 10.

WET *van* 3 *Maart* 1881 (*Staatsblad n°.* 35) *tot vaststelling van een Wetboek van Strafrecht* (32*e V. blz.* 181).

Art. 2. Volgens dit art. is de Nederlandsche strafwet van toepassing op ieder die zich *binnen het Rijk* in Europa aan eenig strafbaar feit schuldig maakt.

Bij arrest van het Hof te Amsterdam van 19 December 1898 (*Weekblad van het Recht* n°. 7254), hetwelk bij arrest van den Hoogen Raad van 20 Maart 1899 (*Weekblad* n°. 7259) op een anderen grond is vernietigd, is — met vernietiging van een vonnis der rechtbank te Alkmaar van 18 October 1898, voor zooveel de niet-ontvankelijkheid van het O. M. betreft in zijn vordering tegen beklaagden ter zake van zeker misdrijf, op grond dat hier geen recht tot strafvordering zou bestaan omdat de strafwet, met het oog op de *plaats* van het misdrijf, niet toepasselijk zou zijn — beslist, dat de *territoriale wateren* in de Noordzee moeten gerekend worden te behooren tot het Rijk in Europa en alzoo ten volle vallen onder het gebied der Nederlandsche strafwet.

De gronden van het arrest — ook voor den waterstaat in hun beginsel van belang — luiden als volgt:

dat aan het Hof, evenals aan den eersten rechter, op de door dezen aangevoerde gronden, die het als hier ingevoegd wenscht beschouwd te zien, en na bezichtiging van de in het vonnis vermelde kaart, alsook uit eigen wetenschap, gebleken is, dat, zooals trouwens de verdediger van beklaagden volmondig toestemde, de plaats van het misdrijf gelegen is in de bij Nederland behoorende territoriale zee;

dat de Nederlandsche strafwet volgens art. 2 Strafrecht toepasselijk is op ieder die zich binnen het Rijk in Europa aan eenig strafbaar feit schuldig maakt, doch dat Wetboek in de volgende artikelen wel eenige uitbreidingen, alsmede in art. 8 eene beperking van dien regel inhoudt, maar geene omschrijving bevat van hetgeen onder het Rijk in Europa moet verstaan worden;

dat, nu evenmin de Grondwet, noch eenige andere wet, de grenzen aangeeft van het Rijk aan de zijde der Noordzee, moet aangenomen worden, dat de strafwet geldt voor de geheele uitgestrektheid van het Rijk in Europa, waarop het Nederlandsche gezag, als uitsluitend gerechtigd tot het geven van strafrechtelijke bepalingen, erkend wordt;

dat wel geen volkenrechtelijke gewoonten in staat zijn om het rechtsgebied van den Staat te bepalen, maar dit niet wegneemt, dat waar de zee, volgens thans algemeen aangenomen regel, vrij is voor het verkeer van alle volken, de belanghebbende regeeringen onderling de eenige gerechtigden zijn om te beslissen, waar die vrije zee een aanvang neemt;

dat eene dergelijke beslissing, speciaal voor de Noordzee, door de daarbij

belanghebbende regeeringen genomen is bij het Tractaat voor de visscherij in die zee van 6 Mei 1882, welk Tractaat bij de wet van 15 Juni 1883 (Staatsblad n°. 73) is bekrachtigd en waarbij het territoriaal gedeelte dier zee, vastgesteld op drie zeemijlen van de laagwaterlijn, door de belanghebbenden aan de vrije zee is onttrokken en overgelaten aan de visschers van de aangrenzende Staten;

dat het Tractaat tot het tegengaan der misbruiken, voortvloeiende uit den verkoop van sterken drank onder de visschers op de Noordzee buiten de territoriale wateren, van 16 November 1887, aangevuld 14 Februari 1893 (respectievelijk goedgekeurd bij de wetten van 7 Augustus 1888 (Staatsblad n°. 123) en 22 Juni 1893 (Staatsblad n°. 92), van hetzelfde beginsel uitgaat, dat de onderlinge regeling alleen kan betreffen de zee buiten de territoriale wateren gelegen;

dat in de beschouwing, als zouden de territoriale wateren in de Noordzee deel uitmaken van het Rijk in Europa, ook herhaaldelijk door de Regeering gedeeld is en deze ten grondslag ligt aan de wet van 23 Juni 1889 (Staatsblad n°. 83), waarbij ook die territoriale wateren in de rechterlijke indeeling zijn opgenomen;

dat eindelijk de indeeling van eenige binnen de grenzen der territoriale wateren gelegen gedeelten der Noordzee bij sommige gemeenten van Zeeland, zooals die door de wetten van 23 April 1880 (Staatsblad n°. 66) en 28 Juni 1881 (Staatsblad n°. 105) heeft plaats gehad, aantoont, dat de Regeering reeds toen overtuigd was van haar recht om over de Noordzee langs de kust te beschikken en die te brengen onder het bereik van strafwetten en verordeningen;

dat uit het boven overwogene volgt, dat de territoriale wateren in de Noordzee tot het Rijk in Europa moeten gerekend worden en alzoo ten volle onder het gebied der strafwet vallen;

dat toch de leer van hen, die — wijzende op de praktische bezwaren van de volledige toepassing van alle op het vaste land geldende strafbepalingen op de territoriale wateren — alleen een recht tot het uitoefenen van politietoezicht op die wateren willen erkennen, geen steun vindt in eenige bepaling van onze strafwetgeving, die nergens spreekt van eenig territoir, dat in dergelijken exceptioneelen toestand zou verkeeren;

dat alzoo het O. M. door den eersten rechter ten onrechte niet-ontvankelijk verklaard is uithoofde van de plaats van het misdrijf en het vonnis in zooverre moet worden vernietigd.

Art. 184. Bij uitvoerig arrest van 26 Juni 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7307) is de Hooge Raad teruggekeerd van zijne uitspraak in hetarrest van 27 Juni 1887 (*Weekblad* n°. 5447) omtrent de beteekenis van „*wettelijk voorschrift*", en heeft hij beslist:

dat die uitdrukking, in art. 184 Sr. en waar zij elders in dat wetboek voorkomt, niet *bij uitsluiting* omvat voorschriften der Rijkswet en van ter *verplichte* aanvulling der Rijkswet uitgevaardigde verordeningen;

dat onder die uitdrukking mede zijn begrepen *alle* voorschriften, ook buiten die der Rijkswet, bevoegdelijk uitgegaan van eenige macht, aan welke bij de Grondwet of de wet wetgevend vermogen is toegekend, bepaaldelijk de voorschriften, door den gemeenteraad krachtens art. 135 der gemeentewet vastgesteld.

Art. 427. 6°. In gelijken zin als bij arrest van 1 November 1897 (34e Verv.

blz. 272) werd bij arrest van den Hoogen Raad van 30 October 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7356) beslist:

dat onder „openbare weg", welke uitdrukking, behalve in het toegepast art. 427 van het 3e Boek Strafrecht, ook voorkomt in de artt. 424, 451, 453, 457, blijkens de geschiedenis en de strekking van die artikelen, verstaan moet worden „alle wegen tot algemeen gebruik bestemd";

dat een zoodanig lang vrij gebruik maken van den grond als voetpad door iedereen, als waarvan de getuigen, het woord „openbare weg" bezigende, hier gewagen, wel in verband met andere omstandigheden eene aanwijzing kan opleveren, dat de eigenaar of rechthebbende, hetzij openbaar gezag, hetzij bijzonder persoon, den grond heeft bestemd tot openbaren weg maar dat daaruit op zichzelf en zonder meer, rechtens niet volgt, dat zoodanig voetpad is een openbare weg, vooral niet in een geval als het onderhavige, waar hij die de versperring teweegbracht beweert eigenaar of mede-eigenaar van den grond te zijn en alleen het gebruik van het voetpad gedoogd te hebben, dus het niet tot algemeen gebruik te hebben bestemd;

dat derhalve uit het vonnis had moeten blijken van eene bestemming van het bedoelde voetpad tot algemeen gebruik en van de gronden die den rechter hebben geleid tot het aannemen van zoodanige bestemming.

Bij arrest van 6 November 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7360) is voorts beslist, dat de openbaarheid van een voetpad kan worden afgeleid uit het van het pad gemaakte gebruik onder de door de getuigen verklaarde omstandigheden.

Bij dat arrest is wijders verklaard (zie ook arrest 1 Juni 1896, 33e Verv. blz. 292), dat door den kantonrechter terecht is beslist, dat burgemeester en wethouders van Zalk en Veecaten zijn het gezag, bevoegd om verlof tot afsluiting van den weg te geven, vermits art. 179*h* der gemeentewet tot het aan burgemeester en wethouders opgedragen bestuur brengt de zorg, voor zoover van hen afhangt, o. a. voor de vrijheid en veiligheid der publieke wegen tot gemeenen dienst van allen bestemd, en het prov. reglement van Overijssel van 7 November 1859 de zorg voor de vrijheid van bedoelden weg geenszins, gelijk werd beweerd, stelt in handen van het waterschapsbestuur, aan hetwelk slechts het toezicht op het *onderhoud* is opgedragen.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 20 November 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7369) is nog beslist:

dat eene bekentenis uit haren aard alleen kan betreffen hetgeen de beklaagde gehoord, gezien of ondervonden heeft en dus niet kan strekken tot rechtstreeksch bewijs van de *openbaarheid* van een weg, die uit de omstandigheden moet worden afgeleid; dat om dezelfde reden het proces-verbaal van den veldwachter dat bewijs niet kon leveren en die beambte, als getuige gehoord, niet *uit eigen waarneming* — zooals het vonnis zegt — kon verklaren, dat de beklaagden een kuil of greppel in een *openbaren* landweg hadden gegraven; dat eindelijk wat betreft de vermelding in het proces-verbaal van den beambte, dat de bedoelde weg voorkomt op een ligger van openbare wegen, ook hieromtrent te recht is opgemerkt, dat ten aanzien van de openbaarheid van een weg, een ligger geenerlei bewijs oplevert.

KON. BESLUIT *van* 16 *December* 1881, *n°.* 29, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Schipbeek* (18*e V. blz.* 249).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 27 December 1899, n°. 34.

KON. BESLUIT *van* 18 *Januari* 1882, *n°.* 8, *goedkeuring van een reglement van politie betrekkelijk de tramwegen in de provincie Groningen* (19*e V. blz.* 5).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 11 Januari 1899, n°. 16.

WET *van* 19 *December* 1882 (*Staatsblad n°.* 231), *houdende goedkeuring der overeenkomst betreffende de overdracht aan den Staat van de bezittingen en lasten der Amsterdamsche Kanaalmaatschappij* (19*e V. blz.* 163).

Men zie de wet van 24 Juli 1899 (Staatsblad n°. 195), tot verbetering van het Noordzeekanaal, waardoor dit kanaal bevaren zal kunnen worden door de grootste schepen die door de nieuwe schutsluis te IJmuiden kunnen worden geschut.

KON. BESLUIT *van* 30 *December* 1882 (*Staatsblad n°.* 261), *houdende wijziging van het tolarief voor tramwagens op 's Rijks groote wegen* (19*e V. blz.* 224).

De vordering van een tolpachter tegen eene tramwegmaatschappij tot betaling van tol op een Rijksweg werd bij vonnis der rechtbank te Maastricht van 19 Januari 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7341) gegrond verklaard o. a. op de volgende overwegingen:

dat de vordering strekt tot betaling van tolgeld wegens het voorbijrijden van tolnummer een te Caberg, gemeente Oud-Vroenhoven op den grooten Rijksweg van Maastricht tot de Belgische grens te Smeermaas en is bestreden in de eerste plaats op grond, dat de regeling van heffingen voor het gebruik van Rijkswerken en inrichtingen niet aan den Koning is voorbehouden, zoodat die heffingen niet kunnen geschieden dan uit kracht van eene wet en, nu zulke wet ontbreekt, het gevorderde tolgeld niet verschuldigd is;

hieromtrent, dat wel is waar door den wetgever eene regeling, als hiervoor bedoeld, voor de Rijkstollen niet is gemaakt, doch dat onder de werking der Grondwetten aan die van 1887 voorafgegaan, tolheffingen niet konden gerekend worden tot de belastingen, welke niet anders dan uit kracht der wet konden geheven en slechts te beschouwen waren als betaling van een bijzonderen

dienst voor hen die er gebruik van maakten, zoodat aan den Koning het recht was voorbehouden om daaromtrent bijzondere voorschriften vast te stellen, zooals dan ook is geschied bij de Kon. besluiten van 30 December 1882 (Stbl. n°. 261) en van 17 April 1885 (Stbl. n°. 88);

dat nu bij art. 174 der tegenwoordige Grondwet is voorgeschreven, dat geen belastingen ten behoeve van 's Rijks kas kunnen worden geheven dan uit kracht eener wet en die bepaling ook toepasselijk is verklaard op heffingen voor het gebruik van Rijkswerken en inrichtingen, doch voor zooveel de regeling van die heffingen niet aan den Koning is voorbehouden, terwijl blijkens art. II der additioneele artikelen alle op het oogenblik der afkondiging van de veranderingen in de Grondwet verbindende wetten, reglementen en besluiten gehandhaafd zijn totdat zij door andere worden vervangen;

dat hieruit volgt: dat de met de Grondwet strijdige besluiten gehandhaafd zijn, wier voortbestaan noodig is wegens gemis van de wet, waarin het betrokken grondwettig voorschrift om, in de praktijk te gelden, moet worden opgenomen en derhalve de voormelde Kon. besluiten betrekkelijk de heffing van tolgelden op de Rijkswegen alsnog geldig zijn, dewijl alle wettelijke regeling er van ontbreekt;

dat alzoo het eerste middel van bestrijding der vordering is ongegrond;

dat de vordering ook nog is bestreden op grond dat volgens art. 14 der voorwaarden der verpachting het tolgeld alleen mag geheven worden bij het passeeren van den hoofdtolpaal of van een der bijpalen, geplaatst binnen den afstand bij de perceelsbeschrijving aangewezen en de pachter, verzuimende het tolgeld dienovereenkomstig te heffen, volgens dit en andere artikelen geen recht heeft de betaling daarvan later bij den burgerlijken rechter te vorderen;

dat dit middel van bestrijding evenmin is ongegrond, daar toch, zooals terecht door den eischer is opgemerkt, gemeld art. 14 alleen bepaalt, welke de vereischten zijn voor de heffing van het tolgeld, maar den tolpachter de verplichting niet oplegt, om hem, die den tol voorbijrijdt, zonder te betalen, terstond tot betaling te noodzaken;

dat het recht om het vastgesteld tolgeld te vorderen ontstaat, zoodra de tolpaal wordt voorbijgereden en deze schuldvordering behoort tot de kennisneming der rechterlijke macht.

WET *van* 26 *Januari* 1883 (*Staatsblad n°.* 4), *tot het verleggen van de uitmonding der rivier de Maas* (20e *V. blz.* 3).

Men zie hieromtrent nog de wet van 22 Juli 1899 (Staatsblad n°. 182) tot bevordering der verhooging van de Waaldijken in verband met de afsluiting der Heerewaardensche overlaten.

KON. BESLUIT *van* 18 *Maart* 1883, *n°.* 9, *goedkeuring der oprichting en reglementeering van het waterschap de Munte* (20e *V. blz.* 78).

Eene wijziging in de grenzen van dit waterschap is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 3 Januari 1899, n°. 65.

KON. BESLUIT *van* 13 *April* 1883, *n°.* 4, *goedkeuring van het reglement voor den Gecombineerden Veenpolder onder Zwammerdam en Reeuwijk* (20*e V. blz.* 79).

Bij Kon. besluit van 1 September 1899, n°. 10 is laatstelijk eene wijziging van dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 20 *December* 1883, *n°.* 25, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap Barger-Westerveen* (20*e V. blz.* 181).

Wijzigingen in het reglement voor dit waterschap zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 6 Januari 1899, n°. 7.

KON. BESLUIT *van* 20 *Januari* 1884, *n°.* 12, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap de Regge* (21*e V. blz.* 12).

Wijzigingen in het reglement voor dit waterschap zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 6 October 1899, n°. 87.

KON. BESLUIT *van* 26 *Februari* 1884, *n°.* 13, *houdende bepaling, dat door de Bouwkundigen voor de Landsgebouwen voortaan de titel zal worden gevoerd van Rijksbouwmeester* (21*e V. blz.* 93).

Bij Kon. besluit van 10 April 1899 (Staatsblad n°. 104) is het personeel voor den dienst der landsgebouwen georganiseerd.

De benoeming in vasten dienst van de buitengewone opzichters bij de Landsgebouwen geschiedde bij Kon. besluit van 26 Februari 1899, n°. 12.

KON. BESLUIT *van* 24 *Juli* 1884, *n°.* 37, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Binnenpolder van Velp* (21*e V. blz.* 180).

Bij Kon. besluit van 14 December 1899, n°. 17 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 9 *December* 1884, *n°.* 22, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap het Nieuw Bildt* (21*e V. blz.* 270)

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 11 December 1899, n°. 29.

KON. BESLUIT *van* 21 *December* 1884, *n°.* 16, *goedkeuring van een reglement op de wegen en voetpaden in Drenthe* (21*e V. blz.* 278).

In dit reglement zijn laatstelijk bij Kon. besluit van 6 November 1899, n°. 35 wijzigingen bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 4 *Februari* 1885, *n°.* 8, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Lijonserpolder* (22*e V. blz.* 21).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 11 September 1899, n°. 51.

KON. BESLUIT *van* 23 *Augustus* 1886, *n°.* 20, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Leutingewolde* (23*e V. blz.* 172).

Bij Kon. besluit van 11 September 1899, n°. 52 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 28 *December* 1886, *n°.* 37, *goedkeuring van het reglement op de wegen en voetpaden in Zeeland* (23*e V. blz.* 250).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 6 November 1899, n°. 35.

WET *van* 31 *Mei* 1887 (*Staatsblad n°.* 98), *tot onteigening voor de uitbreiding der haven- en sluiswerken te IJmuiden* (24*e V. blz.* 105).

Men zie de wet van 24 Juli 1899 (Staatsblad n°. 195), tot verbetering van het Noordzeekanaal, waardoor dit kanaal bevaren zal kunnen worden door de grootste schepen die door de nieuwe schutsluis te IJmuiden kunnen worden geschut.

GRONDWET *van* 1887 (*24e V. blz.* 242).

Art. 153. Met bevestiging van het vonnis der rechtbank te Dordrecht, medegedeeld in het 35e V. blz. 147, is met betrekking tot de vordering van het waterschap de Overwaard tegen de gemeente Gorinchem over het inlaten van water door een sluisje, bij arrest van het Hof te 's Gravenhage van 5 April 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7287) in hooger beroep het volgende beslist:

Waar het hier geldt een geschil tusschen twee publiekrechtelijke lichamen ten aanzien van een daad de belangen dier beide besturen in hunne hoedanigheid betreffende, zoodat de burgerlijke rechter eene beslissing zou moeten geven ten aanzien van een onderwerp dat geheel en al binnen den kring der administratieve autoriteit ligt, daar behoort de beslissing van een dergelijke vordering *niet* tot de bevoegdheid van den burgerlijken rechter.

Hiertegen staat niet in den weg een beroep gedaan op de artt. 1276 en 1277 B. W., vermits deze artikelen betrekking hebben op burgerlijke verbintenissen, terwijl de actie tot schadevergoeding, al staat zoodanige actie in het algemeen ter beoordeeling van den civielen rechter, in casu geheel samenhangt met en afhangt van de beslissing omtrent het publiekrechtelijk geschil.

Het onderhavige geschil valt onder art. 95 van het reglement voor het bestuur van het waterschap genaamd de Overwaard, ingevolge welk artikel de beslissing in het onderhavige geval berust niet bij den rechter, maar bij Gedeputeerde Staten.

Zie met betrekking tot art. 153 der Grondwet ook de aanteekening op het Kon. besluit van 24 Augustus 1856, n°. 63.

KON. BESLUIT *van* 22 *Juli* 1888, *n°.* 23, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Binnenpolder van Herpen* (*25e V. blz.* 83).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door een nieuw, goedgekeurd bij Kon. besluit van 1 September 1899, n°. 10.

KON. BESLUIT *van* 23 *Augustus* 1888, *n°.* 66, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap de Eendracht onder de gemeente Wonseradeel* (*25e V. blz.* 90).

Bij Kon. besluit van 18 Februari 1899, n°. 29 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen de niet-goedkeuring van de politie-verordening van dit waterschap.

KON. BESLUIT *van* 12 *December* 1888, *n°.* 25, *goedkeuring van de reglementen voor de Dedemsvaart en de daartoe behoorende zijtakken en wijken, en voor het kanaal van Almelo naar de Pruissische grenzen* (*25e V. blz.* 118).

Deze reglementen zijn vervangen door die, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 Januari 1899, n°. 22.

KON. BESLUIT *van* 10 *April* 1889, *n°.* 52, *houdende goedkeuring van het gewijzigde reglement op de wegen, voetpaden en tramwegen in Gelderland* (*26e V. blz.* 74).

Zie eene beslissing van het Hof te Arnhem met het oog op dit reglement in de aant. op art. 627 Burg. Wetboek.

KON. BESLUIT *van* 12 *Februari* 1890, *n°.* 16, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van de waterschappen Gasselterboerveen, Bonnerveen en Nieuw-Drouwen* (*27e V. blz.* 55).

Wijzigingen in het reglement voor het waterschap Nieuw-Drouwen zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 11 September 1899, n°. 52.

Met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe is bij Kon. besluit van 26 Augustus 1899, n°. 35 in hooger beroep beslist op bezwaren in zake regeling van het aandeel dat het waterschap Gasselterboerveen heeft te dragen in de kosten van aanleg en onderhoud van de leiding langs de oostzijde van den Kopweg en den grondduiker onder de middelvaart en van de Wijk in het waterschap Bonnerveen.

KON. BESLUIT *van* 1 *Maart* 1890, *n°.* 18, *goedkeuring van reglementen van politie op de openbare wegen en voetpaden en op het gebruik der openbare wegen in Noordbrabant* (*27e V. blz.* 57).

Eene wijziging van eerstgenoemd reglement is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 5 Januari 1899, n°, 39, terwijl bij Kon. besluit van 6 November 1899, n°. 35 laatstgenoemd reglement nader werd gewijzigd.

Ten aanzien van laatstgenoemd reglement diene nog het volgende:

Bij art. 34 zijn de ondernemers van tramwegen aansprakelijk gesteld voor de overtreding, vermeld o. a. in art. 17*b*, het rijden in de bebouwde kommen der gemeenten met grooter snelheid dan van 7.5 kilometer per uur, doch in een tweede lid niet strafbaar verklaard wanneer zij bewijzen het hunne te hebben gedaan om de voorschriften te doen naleven.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 12 Juni 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7306) is verstaan, dat art. 34 de ondernemers *uitsluitend* aansprakelijk stelt, en dat het tweede lid niet in strijd is met art. 51 Wetboek van Strafrecht, terwijl het oordeel over de vraag of de Staten zijn getreden op het gebied van den Rijkswetgever en daardoor gehandeld hebben in strijd met het algemeen belang, aan den rechter niet toekomt.

KON. BESLUIT *van* 26 *Mei* 1890 (*Staatsblad n°.* 93), *vaststelling van een algemeen reglement voor den dienst en het vervoer op de spoorwegen, bedoeld in artikel* 1 *der wet van* 28 *October* 1889 (*Staatsblad n°.* 146) (27*e V. blz.* 112).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 17 April 1899 (Staatsblad n°. 107).

WET *van* 28 *Februari* 1891 (*Staatsblad n°.* 69), *tot vaststelling van bepalingen betreffende 's Rijkswaterstaatswerken* (28*e V. blz.* 49).

Art. 4. Tegen het vonnis der rechtbank te Amsterdam van 19 Maart 1897 betreffende schadevaring te Vreeswijk door het s. s. „Amsterdam X", (medegedeeld in het 34e V. blz. 277), zijn in hooger beroep twee grieven aangevoerd:

1°. dat daarbij ten onrechte was beslist, dat naar de wet van 1891 schuld een vereischte zou zijn voor de verplichting tot *storting* of *borgstelling* voor de schade, door den schipper die schade gevaren heeft;

2°. dat evenzeer ten onrechte werd aangenomen dat, wanneer het opgelegde bewijs zou zijn geleverd, dan zou vaststaan dat de schipper door *geweld* was genoopt de verbintenis tot storting aan te gaan.

Bij het arrest van het Hof te Amsterdam van 26 Mei 1899, waarin is berust, zijn beide grieven gegrond verklaard op de volgende overwegingen:

dat bij de actie uit artikel 4 der wet van 28 Februari 1891, tot storting van de gewaardeerde schade, de culpa van den schipper, die heeft aangevaren, niet behoeft te worden gesteld, daar het bewijs van zijne schuld, nalatigheid of onvoorzichtigheid voor de toewijzing dier vordering geen vereischte is;

dat toch daarbij niet wordt gevraagd vergoeding der veroorzaakte schade, maar slechts de storting van de door den verbaliseerenden ambtenaar overeenkomstig artikel 4 gewaardeerde schade, tot welke storting of borgstelling de schipper, die hieromtrent niet de beslissing van een hoogeren ambtenaar heeft ingeroepen, verplicht is op grond van het tegen hem opgemaakte procesverbaal, en voor welke storting binnen acht dagen, de medegeïntimeerde zich heeft verbonden;

dat bij deze provisioneele vordering, ten doel hebbende het verkrijgen van zekerheid voor de schade, die zal blijken door de schuld van den schipper te zijn veroorzaakt, een onderzoek naar het schuldelement niet is op zijn plaats, maar hierover eerst behoort te worden gedebatteerd wanneer gezegde gehoudenheid tot vergoeding der schade aan de orde is;

wat betreft de tweede grief, dat de gegrondheid hiervan volgt uit de verschillende onderdeelen van artikel 4 der meergenoemde wet, beschouwd in verband met elkander en met het van de aanvaring opgemaakte proces-verbaal;

dat krachtens de twee eerste alinea's van artikel 4, de schippers van vaartuigen verantwoordelijk zijn voor alle schade door hunne schuld,

nalatigheid of onvoorzichtigheid aan 's Rijkswaterstaatswerken veroorzaakt, van welke schade het bedrag wordt geraamd en vermeld in een proces-verbaal;

dat van de aanvaring door een bevoegd beambte behoorlijk proces-verbaal is opgemaakt, waarin onder meer door den verbalisant is verklaard dat de gezagvoerder Haentjes een remmingstoel heeft afgevaren; dat de vermoedelijke schade vijftien honderd gulden bedraagt, en de gezagvoerder tot vergoeding gehouden wordt geacht;

dat uit dat proces-verbaal voldoende blijkt, dat naar het oordeel van den verbalisant, die den schipper tot vergoeding gehouden acht, aan diens zijde schuld, nalatigheid of onvoorzichtigheid heeft plaats gehad; dat wel is waar aan stormachtig weêr volgens dat verbaal, de oorzaak van het toebrengen dier schade is toe te schrijven, maar dat hieruit niet volgt dat naar de meening van den verbalisant, in strijd met het boven uit het verbaal overgenomene, de schipper zonder schuld zoude zijn; terwijl stormachtig weêr op zich zelf niet als overmacht kan worden aangemerkt;

dat de verbalisant met het oog op het door hem gerelateerde, krachtens de twee laatste alinea's van artikel 4 de bevoegdheid had van den schipper storting van de geraamde som, of tot zijn genoegen borgstelling te eischen en hij bij gebreke van betaling of borgstelling bevoegd was het voortzetten der reis te beletten;

dat hieruit volgt dat, al mochten geïntimeerden bewijzen dat de ambtenaren van den waterstaat gedreigd hadden de reis van het schip te zullen beletten, indien de gezagvoerder weigerde zich tot storting te verbinden, dit niet als bedreiging met geweld of geweld kan worden beschouwd, daar die ambtenaren, in stede van op onrechtmatige wijze te handelen, zooals de geïntimeerden aanvoeren, geheel hebben gehandeld overeenkomstig de hun bij de wet gegeven bevoegdheid door den schipper te stellen voor het alternatief om te betalen of borg te stellen, dan wel de reis te staken.

KON. BESLUIT *van* 26 *Maart* 1891, *n°.* 11, *houdende benoeming van bureelambtenaren van den Rijkswaterstaat en ambtenaren bij den algemeenen dienst van den Rijkswaterstaat* (28*e V. blz.* 52).

Bij Kon. besluit van 7 April 1899 (Staatsblad n°. 91) is eene organisatie van laatstgenoemde ambtenaren vastgesteld, terwijl het Kon. besluit van 9 Mei 1899, n°. 54 deze ambtenaren in twee klassen verdeelt.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 17 *Juli* 1891, *n°.* 109, *in zake de vergoeding wegens het gebruik van bermen van Rijkswegen* (28*e V. blz.* 66).

Men zie hieromtrent de missive aan den Commissaris der Koningin in Noordholland van 21 Januari 1899, n°. 150, in zake de heffing van recognitie voor uitwegen naar Rijkswegen.

KON. BESLUIT *van 4 December* 1891, *n°.* 8, *goedkeuring van de verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen, en van de reglementen van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland, en op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken in die provincie, niet in onderhoud en beheer bij de provincie of het Rijk* (28e *V. blz.* 138).

De staten A, C, D en E, behoorende bij eerstgenoemd *reglement* en laatstelijk opgenomen in het 33e V. blz. 304 (Zie ook 35e V. blz. 150) zijn nader gewijzigd of aangevuld als volgt:

N°s. 47 en 48 van staat A en 47 * en 48 * van staat C vervallen en daarvoor komen in de plaats:

47 a. Het kanaal van het Dokkumer Grootdiep langs de Oostergracht te Dokkum tot de Zuider Ee.

47 b. Het kanaal de Zuider Ee van de Oostergracht te Dokkum tot de sluis onder Oostrum en van daar tot de Ezumazijl.

48 a. Het kanaal van de Dokkumer Ee langs de Westergracht te Dokkum tot de nieuwe sluis.

48 b. Het kanaal van de nieuwe sluis bij Dokkum langs het Nieuw kanaal, de Aalzumervaart en de Paesens tot het dorp van dien naam.

Op staat C 47 b en 48 b met een sterretje (*) te merken.

In onderdeel b van staat D en onderdeel 2° van staat E tusschen 46 en 50 te voegen 47a en 48a.

In onderdeel c van staat D en onderdeel 3° van staat E in de plaats te stellen voor 47: 47b en voor 48: 48b.

Eene nadere wijziging der staten A en C bepaalt, dat de omschrijving van het onder n° 59 vermelde waterstaatswerk wordt vervangen door het volgende:

Het zuidelijk gedeelte van de Holwerdervaart, lang 580 Meter, gerekend van de Dokkumer Ee.

Aanvullingen in het in de laatste plaats genoemd reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 11 December 1899, n°. 29.

Ten aanzien van de verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen diene nog het volgende:

In gelijken zin als bij het arrest van het Hof te Leeuwarden van 14 September 1898 (Zie 35e V. blz. 150 met de Verbetering aldaar) is door het Hof bij arrest van 5 April 1899 (*Weekblad van het Recht* n° 7297), met vernietiging van een vonnis der rechtbank aldaar van 10 Februari 1898, over aardberging als onrechtmatige daad beslist.

...BESLUIT *van* 15 *Februari* 1892 (*Staatsblad n°.* 44), ... *vaststelling van een reglement op het baggeren enz.* ... *blz.* 35), *gewijzigd o. a. bij Kon. besluit van* 18 *December* 1895 (*Staatsblad n°.* 224, 32*e V. blz.* 151).

... vonnis van de rechtbank te Middelburg van 13 Januari 1899 ... (*Recht* n°. 7316) werd, met vernietiging van een vonnis van ... Joes van 15 November 1898, iemand veroordeeld wegens ... *kornetten* binnen den verboden afstand, ofschoon hem bij de ... laste gelegd dat hij met de kor *mosselzaad had gevischt*. ... beweerd dat hij voor een ander feit was veroordeeld ... laste gelegd. Hoewel dit door het O. M. werd bestreden en ... het vischen naar mosselzaad bestaat in het te water laten ... en kornet over den bodem en niet anders *kan* geschieden dan ..., zoodat het *vischen* van mosselzaad noodwendig in zich sluit ... nietteminder de Hooge Raad bij arrest van 10 April 1899 ... (*Recht* n°. 7266) het vonnis van de rechtbank vernietigd en ... andere afdoening verwezen naar het Hof te 's Gravenhage, op ... van het reglement, zooals het is gewijzigd, het *sleepen van ... vischen van mosselzaad* als geheel op zichzelf staande en van ... handelijke handelingen onder de in het art. vermelde omstandig- ... en derhalve waar een dier handelingen is te laste gelegd, de ... te dagvaarding aan zijn onderzoek gestelde grens overschrijdt, ... overwegende dat die handeling niet is bewezen, zijn onderzoek tot ... laste gelegde uitbreidt.

... rechtbank rustte op deze overwegingen:

... onderlijke opsomming van „kornetten te sleepen" en „mossel- ... moet worden opgemaakt, dat onder beide uitdrukkingen iets ... verstaan en wel onder het eerste het enkele sleepen met ... onder dat iets gevangen of bemachtigd wordt; onder het ... bemachtigen van de daargenoemde voorwerpen;

... de bepaling van art. 24 der wet op de jacht en visscherij, ... vischen wordt verstaan het te water brengen, lichten of ... korven of andere vischtuigen, in deze materie niet ... zijn;

... dagvaarding den app. is te laste gelegd het met de kor ... van mosselzaad, waarvan in den zin van dit reglement het ... bewezen, doch dat deze te laste legging van het meerdere in ... het mindere: namelijk het sleepen van kornetten, zonder ... dat is, gevangen is;

... het hiervoren als wettig en overtuigend bewezen aangenomen ... gequalificeerd: het sleepen van kornetten binnen den afstand ... gemeten uit den buitenteen van den dijk, langs de ... voorzien te zijn van eene schriftelijke vergunning van ... Staat, Handel en Nijverheid.

KON. BESLUIT *van* 21 *April* 1892, n°. 4, *houdende instelling eener Staatscommissie in zake wettelijke regeling van het waterstaatsbestuur* (29e *V. blz.* 98).

Bij Kon. besluit van 29 Juli 1899, n°. 27 is aan den heer mr. E. de Vries, Dijkgraaf van Rijnland, op zijn verzoek eervol ontslag verleend als lid van deze Staatscommissie.

KON. BESLUIT *van* 18 *Mei* 1892 (*Staatsblad* n°. 102), *tot vaststelling van een reglement ter voorkoming van aanvaring of aandrijving op de openbare wateren in het Rijk, die voor de scheepvaart openstaan* (29e *V. blz.* 132).

Art. 15 enz. Bij arrest van 8 Mei 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7276) is omtrent eene niet-toepassing van eene gemeenteverordening de volgende beslissing genomen:

De Hooge Raad enz.

Gelet op het middel van cassatie door den req. voorgesteld bij memorie;

Schending, door niet-toepassing van art. 80 van de Algemeene Politie-verordening voor de gemeente Haarlemmermeer, vastgesteld 1 September 1898;

Overwegende dat bij het bestreden vonnis bewezen is verklaard, dat de gereq. in de gemeente Haarlemmermeer op 22 November 1898 des voormiddags omstreeks 10½ uur, als gezagvoerder van de stoomboot „Kagermeer" in de ringvaart van den Haarlemmermeerpolder heeft gebruik gemaakt, toen hij met die boot voer in de richting van Amsterdam, van de stoomfluit door die te laten fluiten;

O. dat de kantonrechter dit feit niet strafbaar heeft geoordeeld op grond, dat art. 80 der Algemeene Politie-verordening voor de gemeente Haarlemmermeer, waarbij het gebruik van de stoomfluit in de wateren van den Haarlemmermeerpolder wordt verboden, in strijd is met de artt. 15 en 16 van het reglement ter voorkoming van aanvaring enz., vastgesteld bij Kon. besluit van 18 Mei 1892 (Staatsblad n°. 102) steunende op de wet van 15 April 1891 (Staatsblad n°. 91), en dus verbindende kracht mist, terwijl het bewezen feit ook niet valt onder eene andere verbods- en strafbepaling;

O. dat tegen deze beslissing het middel van cassatie is gericht, tot toelichting waarvan in hoofdzaak is aangevoerd, dat, al moge bij art. 80 der Politie-Verordening zonder eenig voorbehoud verboden zijn wat het bij Kon. besluit vastgesteld reglement voor bepaalde gevallen voorschrijft, hiervan niet het gevolg kan zijn, dat het geheele artikel als nietig zou moeten worden beschouwd, maar alleen, dat het in die bepaalde gevallen verbindende kracht zou missen en van geen dier gevallen in deze sprake was;

O. dienaangaande, dat de vraag of eene plaatselijke verordening treedt in hetgeen, als door een algemeenen maatregel van bestuur geregeld, geacht moet worden van algemeen Rijksbelang te zijn, door de artt. 150 en 153 der Gemeentewet aan het oordeel van den rechter is onttrokken;

dat dit echter niet wegneemt, dat, wanneer door de toepassing van de plaatselijke verordening op een bewezen verklaard feit, inbreuk zou worden gemaakt

op een voorschrift van den hoogeren wetgever, de rechter zich van die toepassing moet onthouden;

dat echter zoodanig geval zich in deze niet voordoet;

dat toch de artt. 15 en 16, zoomede de artt. 27 en 28 van het reglement, vastgesteld bij het Kon. besluit van 18 Mei 1892 (Staatsblad n°. 102), wel voorschriften geven omtrent het gebruik van de stoomfluit, waarmede de Politie-verordening, die zoodanig gebruik in de wateren van den Haarlemmermeerpolder op straffe van eene geldboete van ten hoogste *f* 25 verbiedt, niet is overeen te brengen, doch dat niet blijkt dat een der gevallen, waarin volgens het reglement het gebruik van de stoomfluit wordt gevorderd of uitdrukkelijk geoorloofd verklaard, hier aanwezig was of dat op de aanwezigheid van een dier gevallen door den beklaagde een beroep is gedaan;

dat derhalve de toepassing van de verordening niet in strijd ware geweest met het bij Kon. besluit vastgesteld reglement en het middel van cassatie mitsdien is gegrond;

Vernietigt het vonnis door den kantonrechter te Haarlemmermeer, den 2 Maart 1899 in deze zaak gewezen;

Rechtdoende krachtens art. 105 R. O. en

Gezien behalve bovengenoemd art. 80 der Algemeene Politie-verordening van Haarlemmermeer, art. 23 Strafrecht;

Qualificeert het bewezen verklaarde feit als: het te Haarlemmermeer als gezagvoerder van eene stoomboot, die de wateren van den Haarlemmermeerpolder bevaart, in die wateren de stoomfluit op die boot gebruiken;

Verklaart den gereq. daaraan schuldig;

Veroordeelt hem tot enz.

Art. 26. Bij arrest van het Hof te Leeuwarden van 18 Januari 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7236) werd in hooger beroep uitspraak gedaan in een geschil over aanvaring van twee stoombooten bij dag, in den mond van het IJ voorbij den vuurtoren, binnen den strekdam, en beslist dat de gepleegde handelingen waren ongeoorloofd volgens art. 26, 3e lid van het reglement en de app. als eigenaar en reeder van de „Z." voor de door die aanvaring veroorzaakte schade was aansprakelijk.

KON. BESLUIT *van* 25 *Mei* 1892 (*Staatsblad n°.* 128), *tot vaststelling van bijzondere reglementen van politie voor de scheepvaart door de Koningshaven en de Nieuwe Maas onder de gemeente Rotterdam en op de rivieren beneden Rotterdam tot in zee* (29e V. *blz.* 195).

Eerstgenoemd reglement is ingetrokken en vervangen door dat, vastgesteld bij Kon. besluit van 19 October 1899 (Staatsblad n°. 219).

WET *van* 18 *Juni* 1892 (*Staatsblad n°.* 145), *goedkeuring der op* 14 *October* 1890 *te Bern gesloten internationale overeenkomst omtrent het goederenvervoer op spoorwegen* (29*e V. blz.* 209).

ı zie de wet van 11 December 1899 (Staatsblad n°. 256), houdende goed- ıg van de op 16 Juni 1898 te Parijs gesloten additioneele overeenkomst e van 14 October 1890.

KON. BESLUIT *van* 5 *September* 1892 (*Staatsblad n°.* 216), *houdende bepalingen omtrent de Rijnschippers- en scheepspatenten en omtrent de instelling van Commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart* (29*e V. blz.* 277).

besluit is met de aanvulling bij Kon. besluit van 2 Januari 1894 sblad n°. 1), vervangen door dat van 5 December 1899 (Staatsblad n°. 235).

KON. BESLUIT *van* 7 *September* 1892, *n°.* 26, *goedkeuring der oprichting en reglementeering van het waterschap Eindelijk* (29*e V. blz.* 290).

waterschap is vergroot en het reglement daarvoor gewijzigd. Zie het besluit van 8 November 1899, n°. 26.

KON. BESLUIT *van* 18 *October* 1892, *n°.* 19, *houdende nadere regeling der werkzaamheden en belooning van de Commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart* (29*e V. blz.* 301).

besluit is vervallen door het Kon. besluit van 5 December 1899 (Staats- n°. 235).

KON. BESLUIT *van* 24 *April* 1893, *n°.* 39, *goedkeuring van een nieuw reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland* (30*e V. blz.* 72).

Kon. besluiten van 10 Juni 1899, n°. 27, en 20 Juli 1899, n°. 37 en 38 ıet vernietiging van de bestreden besluiten van Gedeputeerde Staten van erland, in hooger beroep beslist op bezwaren tegen de deelneming door gecombineerd college van het polderdistrict Buren en de dorpspolders npt en Kapel- en Kerk Avezaath, in het aandeelenkapitaal van den tram- Tiel-Buren-Culemborg.

KON. BESLUIT *van* 28 *Augustus* 1893, *n°.* 25, *goedkeuring der oprichting en reglementeering van het waterschap Drogteropslagen* (30*e V. blz.* 251).

Wijzigingen in het reglement voor dit waterschap zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 11 September 1899, n°. 52,

---

KON. BESLUIT *van* 29 *Augustus* 1893, *n°.* 36, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap Valthe* (30*e V. blz.* 251).

Wijzigingen in het reglement voor dit waterschap zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 11 September 1899, n°. 52.

KON. BESLUIT *van* 2 *Januari* 1894 (*Staatsblad n°.* 1), *tot aanvulling van het Kon. besluit van* 5 *September* 1892 (*Staatsblad n°.* 216), *houdende bepalingen omtrent de Rijnschippers- en scheepspatenten en omtrent de instelling van Commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart* (31*e V. blz.* 1).

Deze besluiten zijn vervallen door het Kon. besluit van 5 December 1899 (Staatsblad n°. 235),

---

KON. BESLUIT *van* 17 *Januari* 1894, *n°.* 17, *goedkeuring van reglementen voor eenige waterschappen in Friesland* (31*e V. blz.* 4).

Bij Kon. besluit van 25 April 1899, n°. 69 is, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, in hooger beroep beslist op bezwaren van het waterschap de contributie zeedijken van Oostdongeradeel, in zake de herstelling van een gedeelte der uitgeslagen oevers langs het Dokkumer Grootdiep.

KON. BESLUIT *van* 30 *Januari* 1894 (*Staatsblad n°.* 8), *tot vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor het kanaal van Amsterdam naar de Merwede* (31*e V. blz.* 7).

Wijzigingen in dit reglement zijn goedgekeurd bij Kon. besluiten van 12 Juni 1897 (Staatsblad n°. 165) en 1 September 1899 (Staatsblad n°. 205).

KON. BESLUIT *van* 26 *September* 1894, n°, 30, *goedkeuring van nieuwe reglementen voor de waterschappen Hunsingo en Fivelingo* (31*e V. blz.* 110).

jzigingen in deze reglementen zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 19 stus 1899, n°. 20.

KON. BESLUIT *van* 28 *November* 1894 (*Staatsblad* n°. 174), *houdende bepalingen omtrent het ijken van Rijnschepen* (31*e V.* 136).

. besluit is ingetrokken bij Kon. besluit van 20 Juli 1899 (Staatsblad 34), houdende bepalingen omtrent de meting van binnenvaartuigen.

KON. BESLUIT *van* 10 *December* 1894, n°. 9, *tot goedkeuring van het besluit der Staten van Noordholland van* 9 *November* 1894, *tot wijziging van het reglement op de wegen* (31*e V. blz.* 157).

ıtrent art. 1 n°. 2 van het reglement, zooals het bij het besluit hierboven eld is gewijzigd, is bij arrest van den Hoogen Raad van 30 Januari 1899 *kblad van het Recht* n°. 7240) het volgende beslist:

t. 1 van het Provinciaal reglement op de wegen in Noordholland bevat eene ongeoorloofde delegatie van macht van Provinciale op Gedeputeerde n.

ıer bepaald geldt dit van art. 1, n°. 2, daar bij dit nommer, geheel in ıenstemming met art. 152 Prov. wet, aan Gedeputeerde Staten alléén wordt ıelaten de aanwijzing der grenzen van de bebouwde kom der gemeenten, oorstel van het bestuur der gemeente, waar de in dat nommer bedoelde n enz. zijn gelegen.

t voorstel is een vorm der medewerking van het gemeentebestuur tot de ıering van het Provinciaal reglement als bedoeld in art. 126 Gemeentewet. ıaruit volgt, dat, ingeval het gemeentebestuur op de uitnoodiging van ıputeerde Staten in gebreke mocht blijven een voorstel betreffende de aanwijzing te doen, art. 127 Gemeentewet zijne toepassing zoude vinden.

WET *van* 13 *Juli* 1895 (*Staatsblad* n°. 113), *houdende bepalingen omtrent verveningen* (32*e V. blz.* 60).

ij Kon. besluit van 20 September 1899, n°. 20 is in hooger beroep beslist bezwaren tegen den staat, aanwijzende het vermoedelijk bedrag waarop ıaren van zekere verveende perceelen onder Weststellingwerf aanspraak ıen maken na droogmaking en in cultuur brenging van hunne perceelen.

WET *van* 20 *Juli* 1895 (*Staatsblad* n°. 139), *ter uitvoering van artikel* 191 *der Grondwet* (32*e V. blz.* 78).

Men zie het Kon. besluit van 18 Februari 1899, n°. 29, houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de niet-goedkeuring van de politieverordening van het waterschap de Eendracht, en de Kon. besluiten van 31 Mei 1899, n°s 55, 56, 57 en 58 ter zelfder zake voor zooveel betreft de waterschappen de Arumerpolder, de Arumer-Achlumer- en Kimswerderpolders, de IJpmapolder en de Arumermiedpolder.

KON. BESLUIT *van* 9 *September* 1895, *n°.* 20, *goedkeuring van het reglement op de waterleidingen in Overijssel* (32*e V. blz.* 110).

Bij Kon. besluit van 9 December 1899, n°. 6 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den ligger en de kaart dezer waterleidingen in de gemeente Staphorst.

KON. BESLUIT *van* 15 *Juni* 1896 (*Staatsblad n°.* 96), *vaststelling van een reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden.* (33*e V. blz.* 109).

Met intrekking van dit is een gewijzigd reglement van politie vastgesteld bij Kon. besluit van 25 Maart 1899 (Staatsblad n°. 85).

KON. BESLUIT *van* 5 *Januari* 1897, *n°.* 14, *goedkeuring van het besluit der Staten van Limburg van* 10 *November* 1896, *tot wijziging van het reglement op de openbare wegen en voetpaden* (34 *V. blz.* 1).

Met het oog op de bepalingen van dit besluit op het *wielrijden*, werd met betrekking tot een *motor-driewieler*, bij vonnis der rechtbank te Maastricht van 24 Januari 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7294), met vernietiging van de vonnissen van den kantonrechter van 30 Juli en 25 November 1898, beslist:

dat in de dagvaarding het daarin omschreven vervoermiddel ten onrechte met den naam van rijwiel wordt bestempeld, daar het dien naam niet draagt, en hetzelve, al lijkt het blijkens eigen bezichtiging door de rechtbank der voormelde photographische afbeelding, door zijne driewielige samenstelling op een driewielig rijwiel, om zijne constructie en gebruik ook niet onder de rijwielen kan worden gerangschikt;

dat toch de rechtbank, in overeenstemming met het voormelde gevoelen van den deskundige, aanneemt, vooreerst, dat een motorrijwiel of driewielige automobile, als door bekl. gebruikt, noch in de gewone samenleving, noch tusschen handelaars en fabrikanten van rijwielen en automobielen met den naam van

rijwiel wordt aangeduid; en verder: dat een motor-rijwiel zich door zijn samenstel en wijze van gebruik in groote mate onderscheidt van het welbekende lichte vervoermiddel, dat door trappen op de pedalen, door den gebruiker in beweging wordt gehouden, en daarom den naam van vélocipède draagt; immers:

dat een motor-rijwiel betrekkelijk zwaar is en zich kenmerkt, door dat de beweegkracht uitgaat van den aanwezigen motor, en dat het zich zelfs zoo zeer van een gewoon rijwiel onderscheidt, dat de aanwezigheid van den motor, zijn kenmerkend bestanddeel, juist een beletsel is om het als vervoermiddel door middel van trappen op de pedalen in beweging te houden, en dat het derhalve zonder eenigen twijfel moet worden gerangschikt onder de gewone automobielen, die alle om hunne eigenaardige constructie en werking als een afzonderlijk soort van vervoermiddel van nieuwere vinding zijn te beschouwen;

O. dat uit vorenstaande volgt, dat de voorschriften omtrent het wielrijden, vervat in meergemeld Provinciaal reglement, niet toepasselijk zijn op het gebruik van motor-rijwielen, of driewielige automobielen, en dat meer bepaald onder de benaming van wielrijder in art. 65 litt. e van het reglement niet begrepen wordt de berijder van een motor-rijwiel, als in de dagvaarding omschreven, en derhalve op grond van dat reglement het te laste gelegde rijden niet is strafbaar.

MISSIVE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 25 *Maart* 1897, *n°.* 131, *aan de Inspecteurs van den Rijkswaterstaat in de* 1*e en* 2*e Inspectie, in zake op nieuw vastgestelde voorwaarden, waaronder vergunning wordt verleend tot het, ten behoeve van een stoom- of paardentramweg gebruik maken van Rijkswegen* (34*e V. blz.* 63).

Wijzigingen in deze voorwaarden zijn goedgekeurd bij missive van 22 Februari 1899, n°. 137.

KON. BESLUIT *van* 23 *April* 1897 (*Staatsblad n°.* 105), *tot nadere wijziging van het algemeen reglement van politie voor rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken, onder beheer van het Rijk* (34*e V. blz.* 84).

Art. 47. Bij arrest van den Hoogen Raad van 9 Januari 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7232) is, met verwerping van het beroep in cassatie van een vonnis der rechtbank te Dordrecht van 23 September 1898 bevestigende het vonnis van den kantonrechter aldaar van 11 Mei 1898, beslist:

dat, waar in het Koninklijk besluit het ankeren en voor anker liggen in een aangewezen riviervak verboden wordt gedurende den tijd, dat de zalmzegenvisscherij mag worden uitgeoefend (en werkelijk uitgeoefend wordt), kennelijk bedoeld wordt het tijdperk waarbinnen de zalmzegenvisscherij met de zegen geoorloofd is, dat is — volgens art. 4 van het Kon. besluit van 21 Juli

1886 (Staatsblad n°. 123) in verband met art. 10 der Jachtwet — van 16 Augustus tot 15 October behoudens de beperking voor den Zaterdag en den Zondag gemaakt bij art. 3 van voornoemd reglement;

dat het Kon. besluit van 13 Augustus 1891 (Staatsblad n°. 158) niet ten doel heeft eenige regeling te geven betreffende de zalmvisscherij zelve, maar, zooals door den kantonrechter met juistheid is beslist, blijkens den aanhef daarvan alleen de strekking heeft algemeene politiemaatregelen vast te stellen tot bescherming van de rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken onder het beheer van het Rijk, alsmede ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik daarvan;

dat, waar nu tot bereiking van het doelmatig en veilig gebruik van de rivier verboden wordt te ankeren of voor anker te liggen in een riviervak waar de zalmvisscherij met de zegen uitgeoefend wordt, dit verbod algemeen geldt en daarbij niet in aanmerking komt of de zalmvisscherij met de zegen uitgeoefend wordt door iemand die daartoe gerechtigd is of niet.

Zie over de toepassing van bovengemeld art. 47 ook het arrest van den Hoogen Raad van 28 Februari 1898, medegedeeld in het 35e V. blz. 156.

MISSIVE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 19 *Augustus* 1897, *n°.* 128, *aan de beide Inspecteurs van den Rijkswaterstaat, in zake de opneming in bestekken en contracten van eene bepaling omtrent den werktijd* (34*e V. blz.* 146).

Deze bepaling is nader gewijzigd bij de circulaire van 1 April 1899, L^a^. Q.

KON. BESLUIT *van* 9 *October* 1897 (*Staatsblad n°.* 204), *tot bekrachtiging van een reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op den Rijn, met inbegrip van de Waal en de Lek* (34*e V. blz.* 160).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 4 September 1899 (Staatsblad n°. 206)

KON. BESLUIT *van* 18 *October* 1897, *n°.* 32, *tot instelling eener Staatscommissie voor het onderzoeken van maatregelen, te nemen ter voorkoming van voor de volksgezondheid schadelijke verontreiniging der openbare wateren* (34*e V. blz.* 202).

Bij Kon. besluit van 21 Juli 1899, n°. 40 is de heer J. W. Böeseker, technoloog te Rotterdam, benoemd tot tijdelijk adjunct-secretaris bij deze commissie.

KON. BESLUIT *van* 19 *Januari* 1898 (*Staatsblad* n°. 25), *houdende vaststelling van eenige bepalingen van politie betreffende het gebruik maken van wegen, enz. onder beheer van het Rijk* (35*e V. blz.* 4).

Naar aanleiding van dit besluit zie men de circulaire van 15 Februari 1899, L^a^., G, vervangende die van 12 Maart 1898, n°. 154, in zake plaatsing van telegraaf- en telephoonpalen langs Rijkswegen; alsmede die van 31 Mei 1899, L^a^. Q betreffende het beheer van Rijkswegen c. a.

WET *van* 31 *Januari* 1898 (*Staatsblad* n°. 41), *tot vaststelling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1898 (35*e V. blz.* 9).

Wijzigingen en aanvullingen van dit hoofdstuk zijn bekrachtigd bij de wetten van 6 Juni 1898 (Staatsblad n°. 134), 1 Juli 1898 (Staatsblad n°. 155), 2 Juli 1898 (Staatsblad n°. 171), 31 December 1898 (Staatsbladen n°s 322 en 323) en 29 December 1899 (Staatsblad n°. 286).

CIRCULAIRE *van* 12 *Maart* 1898, *n°. 154, in zake plaatsing van telegraaf- en telephoonpalen langs Rijkswegen* (35*e V. blz.* 44).

Deze circulaire is vervangen door die van 15 Februari 1899, L^a^. G, afd. Waterstaat, 1e onderafd.

KON. BESLUIT *van* 16 *Maart* 1898 (*Staatsblad n°.* 63), *houdende bepalingen omtrent het korps bureelambtenaren van den Rijkswaterstaat* (35*e V. blz.* 45).

De bureelambtenaren, bij Kon. besluit van 25 April 1898, n°. 113 verdeeld in drie klassen, zijn in die klassen gerangschikt bij Kon. besluit van 17 Maart 1899, n°. 30.

KON. BESLUIT *van* 25 *April* 1898, *n°. 113, houdende verdeeling in drie klassen van de bureelambtenaren van den Rijkswaterstaat* (35*e V. blz.* 58).

De rangschikking in drie klassen is geschied bij Kon. besluit van 17 Maart 1899, n°. 30.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 16 *Mei* 1898, *L^a. E., tot nadere vaststelling van eene grensregeling der arrondissementen in de verschillende districten van 's Rijkswaterstaat* (35e *V. blz.* 59).

Bij beschikking van 30 Augustus 1899, L^a. E is deze grensregeling gewijzigd en aangevuld.

REGISTER OVER 1899.

ERPOLDER. (*Middelveldsche-*) Zie *Middelveldsche Akerpolder.*
RANDSWAARD. Wijziging van het reglement voor den polder, sluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.
EMEENEN DIENST VAN DEN RIJKSWATERSTAAT. (*Ambnaren bij den-*) Zie *Waterstaat* (*Korps en bestuur van den-*)
IELO NAAR DE PRUISSISCHE GRENZEN. Nieuw reglement or dit kanaal, besluit van 4 Jan. 1899, blz. 2.
TEN. (*Banne d'-*) Wijziging van het reglement, besluit van 24 Juli 99, blz. 123.
TERDAM—MERWEDE. Wijziging van het reglement van politie or dit kanaal, besluit van 1 Sept. 1899, blz. 132.
EIDERS. Vaststelling eener algemeene instructie voor de arbeiders j de Rijkswaterstaatswerken, beschikking van 22 Maart 1899, z. 41.
ONDISSEMENTEN. (*Grensregeling der-*) Zie *Waterstaat* (*Korps bestuur van den-*)
MERPOLDER c. a. Beslissing in hooger beroep op bezwaren n de waterschappen de Arumerpolder, de Arumer-, Achlumer- en imswerderpolders, de IJpmapolder en de Arumermiedpolder, in ke niet-goedkeuring van de politieverordeningen van die polders, sluit van 31 Mei 1899, blz. 64.
ERGNEPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit aterschap, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 126.
GER-WESTERVEEN. Nadere wijziging van het reglement voor t waterschap, besluit van 6 Jan. 1899, blz. 3.
IUS LANDEKE. Zie *Landeke van Hoogstraten en Bazius Landeke.*
EMMERINGEN BIJ DE UITVOERING VAN WERKEN. (*Opffing van-*) Zie *Werken in het algemeen.*
SCHOP. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, sluit van 21 Aug. 1899, blz. 127.
'LANTING LANGS RIJKSWEGEN. Zie *Circulaires.*

BERGERPOLDER. Zie *Binnendijksche, Overscheensche, Berger- en Meentpolder.*

BESLISSING IN HOOGER BEROEP. Op bezwaren tegen de benoeming van een hoofdingeland van Delfland, besluit van 1 Feb. 1899, blz. 5.

—— Op bezwaren tegen de vaststelling van het bedrag, door het waterschap Westerkwartier te betalen in de kosten van de vernieuwing van de benedenste sluis te Leek, besluit van 9 Feb. 1899, blz. 35.

—— Op bezwaren tegen de niet-goedkeuring van de politieverordening van het waterschap de Eendracht, besluit van 18 Feb. 1899, blz. 37.

—— Met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Friesland, op bezwaren in zake herstelling van een gedeelte der uitgeslagen oevers langs het Dokkumer Grootdiep, besluit van 25 april 1899, blz. 52.

—— Op bezwaren van de waterschappen de Arumerpolder, de Arumer-Achlumer- en Kimswerderpolders, de IJpmapolder en de Arumermiedpolder in zake niet-goedkeuring van de politieverordeningen van die waterschappen, besluit van 31 Mei 1899, blz. 64.

—— Met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Overijssel, op bezwaren tegen de goedkeuring van de algemeene politieverordening van het waterschap de Dalfser Hooislagen, besluit van 5 Juni 1899, blz. 72.

—— Met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Gelderland, op bezwaren tegen het deelnemen van het gecombineerd college van het polderdistrict Buren in het aandeelenkapitaal van den tramweg van Tiel—Buren—Culemborg, besluit van 10 Juni 1899, blz. 75.

—— Op bezwaren tegen niet-goedkeuring van eene door de algemeene vergadering van het waterschap Schouwen vastgestelde keur, besluit van 16 Juni 1899, blz. 79.

—— Op bezwaren in zake de bodemsbreedte, glooiing en diepte van de Munnekesloot in het waterschap Westerkwartier, besluit van 18 Juli 1899, blz. 93.

—— Met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Gelderland, op bezwaren in zake deelneming van den dorpspolder Drumpt in de kosten van een aan te leggen stoomtramweg Tiel—Buren—Culemborg, besluit van 20 Juli 1899, blz. 100.

—— Als voren in zake de deelneming van den dorpspolder Kapel- en Kerk Avezaath in de kosten van aanleg van dezen stoomtramweg, besluit van 20 Juli 1899, blz. 103.

BESLISSING IN HOOGER BEROEP. Met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Drenthe, op bezwaren in zake regeling van het aandeel van het waterschap Gasselterboerveen in de kosten van aanleg en onderhoud van de leiding langs de oostzijde van den Kopweg en den grondduiker onder de middelvaart en van de wijk in het waterschap Bonnerveen, besluit van 26 Aug. 1899, blz. 128.

—— Op bezwaren tegen den staat, aanwijzende het vermoedelijk bedrag waarop eigenaren van zekere verveende perceelen aanspraak kunnen maken na droogmaking en in cultuur-brenging van perceelen onder Weststellingwerf, besluit van 20 Sept. 1899, blz. 141.

—— Op bezwaren in zake verbetering van een heul in den Westkerkepolder, besluit van 20 Sept. 1899, blz. 142.

—— Met afwijking van het advies van den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, op bezwaren in zake de verkiezing van een dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder, besluit van 10 Nov. 1899, blz. 181.

—— Met aanvulling en gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Noordbrabant, op bezwaren in zake eervol ontslag van den secretaris-penningmeester van het waterschap voor een stoomgemaal onder Dieden c. a., Deursen c. a. en Megen c. a., besluit van 23 Nov. 1899, blz. 187.

—— Op bezwaren tegen den ligger en de kaart der waterleidingen in de gemeente Staphorst, besluit van 9 Dec. 1899, blz. 203.

BINNENDIJKSCHE, OVERSCHEENSCHE, BERGER- EN MEENTPOLDER. (*De-*) Reglement van bestuur voor dezen polder, met intrekking van dat voor den Binnendijkschen, Overscheenschen en Bergerpolder, besluit van 13 Jan. 1899, blz. 4.

BINNENPOLDER VAN HERPEN. (*De-*) Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 1 Sept. 1899, blz. 132.

BINNENPOLDER VAN VELP. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Dec. 1899, blz. 210.

BOVEN MARK. (*Waterschap van de-*) Wijziging van het reglement, besluit van 1 Sept. 1899, blz. 132.

BRIEFPORT. (*Vrijdom van-*) Zie *Vrijdom van briefport.*

BRUGGEN. Zie *Tollen.*

BUINEN. (*Nieuw-*) Zie *Nieuw-Buinen.*

BUITENLAND. (*Het-*) Opheffing van dit waterschap en intrekking van het reglement, besluit van 16 Nov. 1899, blz. 187.

BUITENLANDEN. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap in de gemeente Beerta, besluit van 16 Nov. 1899, blz. 187.

BUREELAMBTENAREN. Zie *Waterstaat* (*Korps en bestuur van den-*)

BUREN. Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Gelderland, op bezwaren tegen het deelnemen van het gecombineerd college van het polderdistrict Buren in het aandeelenkapitaal van den tramweg van Tiel—Buren—Culemborg, besluit van 10 Juni 1899, blz. 75.

CALLANTSOOG. Wijziging van het reglement van bestuur voor dezen polder, besluit van 13 Jan. 1899, blz. 4.

CIRCULAIRES. Aan den Hoofdinspecteur en de beide Inspecteurs van den Rijkswaterstaat betreffende de inrichting van Rijkswegen, missive van 21 Jan. 1899, blz. 4.

—— Aan de Commissarissen der Koningin in de verschillende provinciën in zake plaatsing van telegraaf- en telephoonpalen langs Rijkswegen, 15 Feb. 1899, blz. 36.

—— Aan Gedeputeerde Staten der verschillende provinciën, in zake de vermelding van Kon. besluiten in de besluiten der Staten, 10 Maart 1899, blz. 40.

—— Aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat in zake het gebruik van rijwielen voor den Rijksdienst, 31 Maart 1899, blz. 48.

— — Aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat in zake wijziging der bepalingen omtrent maximum-werktijd, 1 April 1899, blz. 50.

—— Aan de Commissarissen der Koningin en de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat in zake de toepassing van het besluit, houdende vaststelling van eenige bepalingen van politie betreffende het gebruik maken van wegen enz., onder beheer van het Rijk, 31 Mei 1899, blz. 70.

—— Aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat betreffende de toepassing der wet tot opheffing van belemmeringen bij de uitvoering van openbare werken, 30 Juni 1899, blz. 91.

—— Aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat in zake beplanting langs Rijkswegen, 6 Dec. 1899, blz. 202.

COELHORST. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 127.

COEVORDER- EN DALER VENEN. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit veenschap, besluit van 9 Feb. 1899, blz. 36.

COMMISSIËN. Benoeming van een tijdelijken adjunct-secretaris bij de Staatscommissie in zake de te nemen maatregelen ter voorkoming van voor de volksgezondheid schadelijke verontreiniging der openbare wateren, besluit van 21 Juli 1899, blz. 106.

—— Eervol ontslag van den heer Mr. E. de Vries als lid der Staatscommissie ter voorbereiding van de wettelijke regeling van het waterstaatsbestuur, besluit van 29 Juli 1899, blz. 124.

—— Zie verder *Rijnvaart.*

DALFSER HOOISLAGEN. (*De-*) Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Overijssel, op bezwaren tegen de goedkeuring van de algemeene politieverordening van dit waterschap, besluit van 5 Juni 1899, blz. 72.

DEDEMSVAART. Nieuw reglement voor de Dedemsvaart en de daartoe behoorende zijtakken en wijken, besluit van 4 Jan. 1899, blz. 2.

DEELEN. (*De-*) gemeenten Tjalleberd, Oldeboorn, Nijehaske en Gorredijk. Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 11 Sept. 1899, blz. 140.

DELFLAND. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de benoeming van een hoofdingeland van Delfland, besluit van 1 Feb. 1899, blz. 5.

DEURSEN c. a. Zie *Dieden c. a.*

DEYFFELSBROEK. Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

DIEDEN c. a., DEURSEN c. a. en MEGEN c. a. (*Waterschap voor een stoomgemaal onder-*) Beslissing in hooger beroep, met aanvulling en gedeeltelijke vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Noordbrabant, op bezwaren in zake eervol ontslag van den secretaris-penningmeester van dit waterschap, besluit van 23 Nov. 1899, blz. 187.

DOKKUMER GROOTDIEP. Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Friesland, op bezwaren in zake herstelling van een gedeelte der uitgeslagen oevers langs het Dokkumer Grootdiep, besluit van 25 April 1899, blz. 52.

DRENTHE. Nadere wijziging van het reglement voor het waterschap Barger-Westerveen, besluit van 6 Jan. 1899, blz. 3.

—— Oprichting en reglementeering van een veenschap onder de benaming de Coevorder- en Dalervenen, besluit van 9 Feb. 1899, blz. 36.

—— Wijziging van de reglementen voor de waterschappen Drogteropslagen, Leutingewolde, Valthe en Nieuw Drouwen, en vaststelling van reglementen van politie voor het Stieltjeskanaal, het kanaal van Roden naar het Leekstermeer, het kanaal van Nieuw-Buinen naar Buinen, over zoover in beheer bij de gemeente Borger, en voor het Hoofddiep, het Dwarsdiep en het Zuiderhoofddiep in het waterschap Nieuw-Buinen, besluit van 11 Sept. 1899, blz. 140.

—— Wijziging van de reglementen op de wegen en voetpaden en het vervoer over straat- en kunstwegen bij dooiweder, besluit van 6 Nov. 1899, blz. 158.

DRIE ZIELEN EN DE GEEREN. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 127.

DROGTEROPSLAGEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 11 Sept. 1899, blz. 140.

DROUWEN. (*Nieuw-*) Zie *Nieuw-Drouwen.*

DUURSWOLD. Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 15 Nov. 1899, blz. 186.

DWARSDIEP. Zie *Hoofddiep c. a.*

EEMLAND. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 21 Aug. 1899, blz 127.

EENDRACHT. (*De-*) Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de niet-goedkeuring van de politieverordening van dit waterschap, besluit van 18 Feb. 1899, blz. 37.

EENDRAGT. (*De-*) gem. Beerta. Opheffing van dit waterschap en intrekking van het reglement, besluit van 16 Nov. 1899, blz. 187.

EEXTERVEEN. Onteigening ten algemeenen nutte voor den aanleg van een weg in dit waterschap, wet van 2 Jan. 1899, blz. 1.

EINDELIJK. Vergrooting van dit waterschap en wijziging van het reglement, besluit van 8 Nov. 1899, blz. 180.

ELDERSPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

ENSCHEDE—AHAUS. (*Locaalspoorweg-*) Zie *Spoorwegen.*

ESSCHE, UITERDIJK EN NIEUW-STRIJEN. (*Het Land van-*) Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

FIVELINGO. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 19 Aug. 1899, blz. 124.

FRIESLAND. Wijziging van de reglementen op het onderhoud, beheer en bestuur van de Oosterpolderzeedijken en de Westerpolderzeedijken, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 126.

—— Oprichting en reglementeering van het waterschap de Deelen en wijziging van de reglementen voor het waterschap de Lyonserpolder en voor de bedijking, vervening, droogmaking en het beheer van den Veenpolder onder Ter Idzardt en Oldeholtwolde, besluit van 11 Sept. 1899, blz. 140.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap het Nieuw Bildt en aanvulling van het reglement van politie op de tot den gemeenen dienst van allen bestemde waterstaatswerken, niet in onderhoud en beheer bij de provincie of het Rijk, besluit van 11 Dec. 1899, blz. 205.

—— Wijziging van de staten A, C, D en E, behoorende bij het reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie, blz. 253.

GAASPERPOLDER. Zie *Gein- en Gaasperpolder. (De-)*

GABRIËLLINAPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 13 Dec. 1899, blz. 209.

GASSELTERBOERVEEN. Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Drenthe, op bezwaren in zake regeling van het aandeel van het waterschap Gasselterboerveen in de kosten van aanleg en onderhoud van de leiding langs de oostzijde van den Kopweg c. a., besluit van 26 Aug. 1899, blz. 128.

GECOMBINEERDE VEENPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 1 Sept. 1899, blz. 132.

GEIN- EN GAASPERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 24 Juli 1899, blz. 123.

GELDERLAND. Nieuw reglement op den provincialen waterstaat, besluit van 11 Sept. 1899, blz. 134.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap de Schipbeek, besluit van 27 Dec. 1899, blz. 210.

—— Wijziging van het reglement voor den polder Heukelum, besluit van 27 Dec. 1899, blz. 210.

GOEDE TROUW (*De-*). Opheffing van dit waterschap en intrekking van het reglement, besluit van 16 Nov. 1899, blz. 187.

GRANIET. Voorschrijven van „graniet" in plaats van „Noorsch graniet" in de bestekken, missive van 21 Oct. 1899, blz. 157.

GRAVELANDSCHE POLDER (*'s*). Wijziging van het reglement, besluit van 12 Dec 1899, blz. 206.

GRENSREGELING DER ARRONDISSEMENTEN. Zie Waterstaat (*Korps en bestuur van den-*).

GRONDLASTEN. (*Betaling van-*). Missive aan de Inspecteurs van den Rijkswaterstaat in de 1ste en 2de inspectie in zake betaling van grondlasten bij overdracht in beheer en onderhoud van Staatseigendommen, 30 Oct. 1899, blz. 157.

GRONINGEN. Intrekking van het reglement voor het waterschap Onderwierum, vaststelling van een nieuw reglement voor dat waterschap en wijziging van de grenzen van het waterschap de Munte, besluit van 3 Jan. 1899, blz. 1.

— Wijziging van het reglement van politie betrekkelijk de tramwegen in deze provincie, besluit van 11 Jan. 1899, blz. 3.

— Wijziging van de reglementen voor de waterschappen Hunsingo en Fivelingo, besluit van 19 Aug. 1899, blz. 124.

— Wijziging van het reglement voor het waterschap de Sebaldeburerstermolenpolder, vergrooting van het waterschap Eindelijk en wijziging van het reglement voor dat waterschap, opheffing van

het waterschap Wester- Stadshamrik en intrekking van het reglement voor dat waterschap en nieuw reglement voor het waterschap de Westpolder, besluit van 8 Nov. 1899, blz. 180.

GRONINGEN. Nieuwe reglementen voor de waterschappen Reiderland en Duurswold, besluit van 15 Nov. 1899, blz. 186.

—— Opheffing van de waterschappen de Eendragt, de Goede Trouw, de Noorder Zandhoogte, het Buitenland, de Hereeniging, de Unie en de Oostermolenpolder, intrekking van de reglementen voor die waterschappen, oprichting en reglementeering van het waterschap de Buitenlanden in de gemeente Beerta, en wijziging van het reglement voor het waterschap de Herstelling, besluit van 16 Nov. 1899, blz. 187.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap de Pompolder, besluit van 14 Dec. 1899, blz. 210.

GROOTE- EN KLEINE LINDT. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

GROOTE ZONZEELSCHE POLDER (*De*). Zie *Zonzeelsche polder* (*De Groote-*).

HAARLEMMERMEERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 24 Juli 1899, blz. 123.

HAVENS. Zie *Tollen.*

HAZEPOLDER. Zie *Zijpe en Hazepolder.*

HEEMSKERKERBROEK. (*De Uitgeester- en-*) Zie *Uitgeester- en Heemskerkerbroek.* (*De-*)

HEEREWAARDENSCHE OVERLATEN. (*Afsluiting der-*) Zie *Waaldijken.*

HEREENIGING. (*De-*) Opheffing van dit waterschap en intrekking van het reglement, besluit van 16 Nov. 1899, blz. 187.

HERPEN. (*De Binnenpolder van-*) Zie *Binnenpolder van Herpen* (*De-*).

HERSTELLING. (De-) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 16 Nov. 1899, blz. 187.

HEUKELUM. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 27 Dec. 1899, blz. 210.

HILLE. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 13 Dec. 1899, blz. 209.

HOND. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 127.

HOOFDDIEP, DWARSDIEP EN ZUIDERHOOFDDIEP. (*Het-*) Reglement van politie, besluit van 11 Sept. 1899, blz. 140.

HOOGSTRATEN. Zie *Landeke van Hoogstraten en Bazius Landeke.*

HOORN. (*Banne-*) Wijziging van het reglement, besluit van 24 Juli 1899, blz. 123.

HULST—WALSOORDEN. (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen.*

HUNSINGO. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 19 Aug. 1899, blz. 124.

INSTRUCTIE. Zie *Arbeiders.*

KANALEN. Zie *Tollen.*

KARNEMELKSPOLDER. (*De-*) Reglement, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 127.

KIESHEID. (*De-*) Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

KILPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

KLEINE NOORD- OF SLIKPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Dec. 1899, blz. 210.

KONINGSHAVEN TE ROTTERDAM. Zie *Rotterdam.*

KRALINGEN. Nieuw reglement voor dezen polder, besluit van 1 Sept. 1899, blz. 132.

KRONINGSPOLDER, gem. Stellendam. Reglement, besluit van1 Sept. 1899, blz. 132.

LAND VAN ESSCHE, UITERDIJK EN NIEUW-STRIJEN. (*Het-*) Zie *Essche.* (*Land van-*) *c. a.*

LANDEKE VAN HOOGSTRATEN EN BAZIUS LANDEKE. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Dec. 1899, blz. 210.

LANDSGEBOUWEN. Organisatie van het personeel voor den dienst der Landsgebouwen, besluit van 10 April 1899, blz. 51. Verdeeling in drie klassen van de opzichters bij deze gebouwen, besluit van 9 Mei 1899, blz. 52.

LANGEBAKKERSOORD. Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

LEEK. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de vaststelling van het bedrag, door het waterschap Westerkwartier te betalen in de kosten van de vernieuwing van de benedenste sluis te Leek, besluit van 9 Feb. 1899, blz. 35.

LEEUWARDEN—METSLAWIER c. a. (*Locaalspoorweg-*) Zie *Spoorwegen.*

LEK. Zie *Rijn.*

LEUTINGEWOLDE. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 11 Sept 1899, blz. 140.

LUIZENMARKTPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

LYONSERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 11 Sept. 1899, blz. 140.

MAAS (*Nieuwe-*). Zie *Nieuwe Maas.*
MARK (*Boven-*). Zie *Boven Mark* (*Waterschap van de-*).
MEENTPOLDER. Zie *Binnendijksche, Overscheensche, Berger- en Meentpolder.*
MEGEN. c. a. Zie *Dieden c. a.*
METING VAN BINNENVAARTUIGEN. Zie *Tractaten en overeenkomsten van Nederland.*
MIDDELBURG. Aanvulling van het reglement voor den polder, besluit van 1 Sept. 1899, blz. 132.
MIDDELVELDSCHE AKERPOLDER. (*De-*) Nieuw reglement, besluit van 24 Juli 1899, blz. 123.
MINISTERIE VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID. Vaststelling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1899, wet van 8 Feb. 1899, blz 7.
—— Wijziging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1898, wet van 29 Dec. 1899, blz. 211.
—— Verhooging en aanvulling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1899, wet van 30 Dec. 1899, blz. 214.
MOOKHOEK. Zie *Nieuw-Bonaventura.*
MUNNEKESLOOT. Beslissing in hooger beroep op bezwaren van het hoofdbestuur van het waterschap Westerkwartier in zake de bodemsbreedte, glooiing en diepte van de Munnekesloot, besluit van 18 Juli 1899, blz. 93.
MUNTE. (*De-*) Wijziging van de grenzen van dit waterschap, besluit van 3 Jan. 1899, blz. 1.
MIJL. (*De-*) Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.
NIEUW BILDT. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 11 Dec. 1899, blz. 205.
NIEUW BONAVENTURA, MOOKHOEK EN TREKDAM. Wijziging van het reglement voor deze polders, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.
NIEUW BUINEN—BUINEN. (*Kanaal-*) Reglement van politie voor dit kanaal, voor zoover in beheer bij de gemeente Borger, besluit van 11 Sept. 1899, blz. 140.
NIEUW-DROUWEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 11 Sept. 1899, blz. 140.
NIEUW-STRIJEN. Zie *Essche* (*Het Land van-*).
NIEUWELAND. (*Het-*) Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.
NIEUWE MAAS. Nieuw reglement van politie voor de scheepvaart door de Koningshaven en de Nieuwe Maas, onder de gemeente Rotterdam, besluit van 19 Oct. 1899, blz. 146.

NOORD-FRIESCHE LOCAALSPOORWEG. Zie *Spoorwegen.*

NOORD- OF SLIKPOLDER. (*De Kleine-*) Zie *Kleine Noord- of Slikpolder* (*De-*).

NOORDBRABANT. Wijziging van het reglement van politie op het gebruik der openbare wegen, besluit van 5 Jan. 1899, blz. 2.

—— Wijziging van de reglementen voor de waterschappen de Auvergnepolder en de Groote Zonzeelsche polder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 126.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap van de Boven-Mark en nieuw reglement voor het waterschap de Binnenpolder van Herpen, besluit van 1 Sept. 1899, blz. 132.

—— Wijziging van het reglement van politie op het gebruik der openbare wegen, besluit van 6 Nov. 1899, blz. 158.

—— Wijziging van de reglementen voor de waterschappen de Kleine Noord- of Slikpolder, de Binnenpolder van Velp en Het Landeke van Hoogstraten en Bazius Landeke, besluit van 14 Dec. 1899, blz. 210.

NOORDER ZANDHOOGTE. (*De-*) Opheffing van dit waterschap en intrekking van het reglement, besluit van 16 Nov. 1899, blz. 187.

NOORDHOLLAND. Wijziging van de reglementen van bestuur voor den polder Callantsoog, den Zijpe en Hazepolder en den polder de Uitgeester- en Heemskerkerbroek, en nieuw reglement voor den Binnendijkschen, Overscheenschen, Berger- en Meentpolder, besluit van 13 Jan. 1899, blz. 4.

—— Nieuw reglement voor den Middelveldschen Akerpolder en wijziging van de reglementen voor den Gein- en Gaasperpolder, den Haarlemmermeerpolder, den polder de Zeevang, de strijkmolens van de Schagerkogge en de besturen van de binnenpolders in die kogge, de banne d'Ampten en de banne Hoorn, besluit van 24 Juli 1899, blz. 123.

—— Reglement voor den Karnemelkspolder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 127.

—— Wijziging van de reglementen voor den Schoter Veenpolder en den 's Gravelandschen polder, besluit van 12 Dec. 1899, blz. 206.

NOORDZEEKANAAL. Verbetering van het Noordzeekanaal, wet van 24 Juli 1899, blz. 117. Toelichting van het wetsontwerp, blz. 117.

ONDERWIERUM. Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 3 Jan. 1899, blz. 1.

ONTEIGENING TEN ALGEMEENEN NUTTE. Voor de verbetering van vaarten en waterlossingen en den aanleg van een weg in het waterschap de Zandsloot, wet van 2 Jan. 1899, blz. 1.

— Voor den aanleg van een weg in het waterschap Eexterveen, wet van 2 Jan. 1899, blz. 1.

ONTEIGENING TEN ALGEMEENEN NUTTE. Voor de uitbreiding en betere beveiliging tegen brandgevaar van gebouwen, behoorende tot het Departement van Oorlog te 's Gravenhage, wet van 29 Dec. 1899, blz. 214.

ONTPLOFBARE STOFFEN. (*Vervoer van-*) Bepaling in zake de vergoeding wegens verblijfkosten van de vaste en de tijdelijke geleiders van transporten ontplofbare stoffen, beschikking van 13 Mei 1899, blz. 55.

OORLOG. (*Departement van-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

OOSTERMOLENPOLDER. (*De-*) Opheffing van dit waterschap en intrekking van het reglement, besluit van 16 Nov. 1899, blz. 187.

OOSTERPOLDERZEEDIJKEN. (*De-*) Wijziging van het reglement op het onderhoud, beheer en bestuur, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 126.

OPENBARE WATEREN. (*Verontreiniging der-*) Zie *Commissiën.*

OPHEFFING VAN BELEMMERINGEN BIJ DE UITVOERING VAN WERKEN. Zie *Werken in het algemeen.*

ORANJEKANAAL. Zie *Weerdingervenen.*

OUD-SMALLAND. Zie *Smalland.* (*Oud-*)

OUDENHOF. Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

OVERDRACHT VAN STAATSEIGENDOMMEN. Missive aan de Inspecteurs van den Rijkswaterstaat in de 1e en 2e inspectie, in zake betaling van grondlasten bij overdracht in beheer en onderhoud van Staatseigendommen, 30 Oct. 1899, blz. 157.

OVERSCHEENSCHE POLDER. Zie *Binnendijksche, Overscheensche, Berger- en Meentpolder.*

OVERIJSSEL. Nieuwe reglementen voor de Dedemsvaart en de daartoe behoorende zijtakken en wijken en voor het kanaal van Almelo naar de Pruissische grenzen, besluit van 4 Jan. 1899, blz. 2.

—— Wijziging van het reglement op eenige wateren in deze provincie en daarmede in verband staande werken en wijziging van het grondreglement voor de waterschappen, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 125.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap de Regge, besluit van 6 Oct. 1899, blz. 145.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap de Schipbeek, besluit van 27 Dec. 1899, blz. 210.

PLOMPERT. (*Robbenoord en-*) Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

POMPPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Dec. 1899, blz. 210.

PORTENGEN-ZUIDEINDE. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 21 Aug. 1899, blz 127.

RECOGNITIE. Missive aan den Commissaris der Koningin in Noordholland in zake heffing van recognitie voor uitwegen naar Rijkswegen, 21 Jan. 1899, blz. 5.

REEUWIJK. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 1 Sept. 1899, blz. 132.

REGGE. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 6 Oct. 1899, blz 145.

REIDERLAND. Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 15 Nov. 1899, blz. 186.

ROBBENOORD EN PLOMPERT. Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

RODEN—LEEKSTERMEER. (*Kanaal-*) Reglement van politie, besluit van 11 Sept. 1899, blz. 140.

ROTTERDAM. Nieuw reglement van politie voor de scheepvaart door de Koningshaven en de Nieuwe Maas, onder de gemeente Rotterdam, besluit van 19 Oct. 1899, blz. 146.

RIJKSWATERSTAATSWERKEN. (*Arbeiders bij de-*) Zie *Arbeiders.*

RIJN. Wijziging van het reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op den Rijn, met inbegrip van de Waal en de Lek, besluit van 4 Sept. 1899, blz. 133.

RIJN EN DIJK. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 11 Dec. 1899, blz. 206.

RIJNVAART. Wijziging van het slotprotocol, behoorende bij de herziene Rijnvaartakte, wet van 8 April 1899, blz. 51.

—— Plaatsing in het Staatsblad van deze overeenkomst, besluit van 13 Dec. 1899, blz. 206.

—— Nadere bepalingen omtrent de Rijnschippers- en scheepspatenten en omtrent de Commissiën van deskundigen voor de Rijnvaart, besluit van 5 Dec. 1899, blz. 191.

RIJWIELEN VOOR DEN RIJKSDIENST. Zie *Circulaires.*

SCHAGERKOGGE. Zie *Strijkmolens van de Schagerkogge.*

SCHEEPSMETING. Zie *Tractaten en overeenkomsten van Nederland.*

SCHEVENINGEN. Aanleg en onderhoud van eene visschershaven te Scheveningen, wet van 24 Juli 1899, blz. 113. Toelichting van het wetsontwerp, blz. 113.

SCHIPBEEK. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 27 Dec. 1899, blz. 210.

SCHOTER VEENPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 12 Dec. 1899, blz. 206.

SCHOUWEN. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen niet-goedkeuring van eene door de algemeene vergadering van dit waterschap vastgestelde keur, besluit van 16 Juni 1899, blz. 79.

SEBALDEBUURSTERMOLENPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 8 Nov. 1899, blz. 180.
SLIKPOLDER. Zie *Kleine Noord- of Slikpolder* (*De-*).
SMALLAND. (*Oud-*) Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.
SPOORWEGEN. Wijziging van het reglement van politie betrekkelijk de tramwegen in de provincie Groningen, besluit van 11 Jan. 1899, blz. 3.
—— Nadere wijziging van het algemeen reglement voor den dienst op de spoorwegen, besluit van 9 Feb. 1899, blz. 33.
—— Wijziging der voorwaarden, waaronder vergunning wordt verleend tot het, ten behoeve van een stoom- of paardentramweg, gebruik maken van Rijkswegen, missive van 22 Feb. 1899, blz. 39.
—— Nadere wijziging van het algemeen reglement voor den dienst en het vervoer op de spoorwegen, besluit van 17 April 1899, blz. 52.
—— Wijziging van het reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen en de stadsbrug te Zutphen over de rivier den IJssel, besluit van 6 Mei 1899, blz. 55.
—— Bevordering van den aanleg van stoomtramwegen op de Zuidhollandsche eilanden, wet van 23 Mei 1899, blz. 61.
—— Toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist voor den aanleg van een stoomtramweg van Hulst naar Walsoorden, wet van 23 Mei 1899, blz. 62.
—— Als voren ten behoeve van den aanleg van een locaalspoorweg van Leeuwarden over Stiens en Dokkum naar Metslawier en van Stiens over St. Jacobi Parochie naar Harlingen met een zijtak naar Franeker (Noord-Friesche locaalspoorweg), wet van 23 Mei 1899, blz. 63.
—— Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Gelderland, in zake het deelnemen van het gecombineerd college van het polderdistrict Buren in het aandeelenkapitaal van den tramweg van Tiel-Buren-Culemborg, besluit van 10 Juni 1899, blz. 75.
—— Als voren in zake deelneming van de dorpspolders, Drumpt en Kapel- en Kerk Avezaath, in de kosten van aanleg van dien stoomtramweg, besluiten van 20 Juli 1899, blz. 100 en 103.
—— Renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist voor den aanleg van een tramweg van Winschoten naar Bellingwolde, wet van 22 Juli 1899, blz. 108.
—— Nadere wijziging van het algemeen reglement voor den dienst op de spoorwegen, besluit van 6 Oct. 1899, blz. 143.

SPOORWEGEN. Plaatsing in het Staatsblad van het tusschen Nederland en Duitschland gesloten verdrag betreffende den aanleg van een locaalspoorweg van Enschede naar Ahaus, besluit van 8 Dec. 1899, blz. 203.

—— Goedkeuring van de op 16 Juni 1898 te Parijs gesloten additioneele overeenkomst tot de internationale overeenkomst van 14 October 1890, omtrent het goederenvervoer op spoorwegen, wet van 11 Dec. 1899, blz. 205.

STAATSBEGROOTING. Zie *Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid.*

STAPHORST. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger en de kaart der waterleidingen in deze gemeente, besluit van 9 Dec. 1899, blz. 203.

STEIN. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

STIELTJESKANAAL. Reglement van politie voor dit kanaal, besluit van 11 Sept. 1899, blz. 140.

STRIJENSCHE POLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

STRIJKMOLENS VAN DE SCHAGERKOGGE. Wijziging van het reglement, besluit van 24 Juli 1899, blz. 123.

TEDINGERBROEKPOLDER. Beslissing in hooger beroep, met afwijking van het advies van den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, op bezwaren in zake de verkiezing van een dijkgraaf van dezen polder, besluit van 10 Nov. 1899, blz. 181.

TELEGRAAF- EN TELEPHOONPALEN. Zie *Wegen.* (*Rijks-*)

TIEL—BUREN—CULEMBORG. (*Stoomtramweg-*) Zie *Beslissing in hooger beroep.*

TOLLEN. Afschaffing van de rechten die de Staat heft voor het gebruik van wegen, kanalen, havens, sluizen en bruggen, wet van 22 Juli 1899, blz. 106.

TRACTATEN EN OVEREENKOMSTEN VAN NEDERLAND. Goedkeuring van de op 4 Februari 1898 te Brussel tusschen Nederland, Duitschland, België en Frankrijk gesloten overeenkomst betreffende de meting van binnenvaartuigen, wet van 2 Jan. 1899, blz. 1.

—— Bepalingen omtrent de meting van binnenvaartuigen, besluit van 20 Juli 1899, blz. 95.

—— Goedkeuring van de overeenkomst tot wijziging van het slotprotocol, behoorende bij de herziene Rijnvaartakte van 17 October 1868, wet van 8 April 1899, blz. 51.

—— Plaatsing in het Staatsblad van deze overeenkomst, besluit van 13 Dec. 1899, blz. 206.

TRACTATEN EN OVEREENKOMSTEN VAN NEDERLAND. Plaatsing in het Staatsblad van het tusschen Nederland en Duitschland gesloten verdrag betreffende den aanleg van een localspoorweg van Enschede naar Ahaus, besluit van 8 Dec. 1899, blz. 203.

—— Goedkeuring van de op 16 Juni 1898 te Parijs gesloten additioneele overeenkomst tot de internationale overeenkomst van 14 October 1890, omtrent het goederenvervoer op spoorwegen, wet van 11 Dec. 1899, blz. 205.

TRAMWEGEN. Zie *Spoorwegen.*

TREKDAM. Zie *Nieuw-Bonaventura.*

TROUW. (*De Goede-*) Zie *Goede Trouw* (*De-*).

UITERDIJK. Zie *Essche.* (*Het Land van-*)

UITGEESTER- EN HEEMSKERKERBROEK. (*De-*) Wijziging van het reglement van bestuur voor dezen polder, besluit van 13 Jan. 1899, blz. 4.

UITWEGEN NAAR RIJKSWEGEN. Zie *Wegen.* (*Rijks-*)

UNIE. (*De-*) Opheffing van dit waterschap en intrekking van het reglement, besluit van 16 Nov. 1899, blz. 187.

UTRECHT. Wijziging van de reglementen voor de waterschappen Portengen—Zuideinde, Eemland, de Drie Zielen en de Geeren, Benschop, Coelhorst en de Hond, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 127.

—— Reglement op het rijden met rij- of voertuigen, welke door eene mechanische kracht worden voortbewogen, op niet onder beheer van het Rijk zijnde wegen, waarop het reglement op het onderhoud en gebruik der wegen in deze provincie van toepassing is, besluit van 6 Nov. 1899, blz. 158.

—— Wijziging van het reglement voor het waterschap Rijn en Dijk, besluit van 11 Dec. 1899, blz. 206.

VALTHE. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 11 Sept. 1899, blz. 140.

VEENPOLDER. (*Gecombineerde-*) Zie *Gecombineerde Veenpolder.*

VEENPOLDER ONDER TER IDZARDT EN OLDEHOLTWOLDE. Wijziging van het reglement, besluit van 11 Sept. 1899, blz. 140.

VERONTREINIGING DER OPENBARE WATEREN. Zie *Commissiën.*

VISSCHERSHAVEN TE SCHEVENINGEN. Zie *Scheveningen.*

VISSCHERSHAVEN TE IJMUIDEN. Zie *IJmuiden.*

VRIJDOM VAN BRIEFPORT. Voor de briefwisseling van de Hoofdingenieurs, de Ingenieurs en de opzichters van den Rijkswaterstaat met de binnen hunnen ambtskring onder hen werkzaam gestelde arbeiders, en van den Directeur der visschershaven te IJmuiden

met den Hoofdingenieur, de Ingenieurs, de Adspirant-ingenieurs en de opzichters van 's Rijkswaterstaat in Noordholland; met den wetenschappelijken adviseur in visscherijzaken, alsmede met de Ontvangers der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen en van de registratie en domeinen, wier ambtskring geheel of gedeeltelijk valt binnen het gebied der gemeente Velsen, besluit van 15 Juli 1899, blz. 92.

VRIJDOM VAN BRIEFPORT. Voor briefwisseling over dienstzaken van de havenmeesters bij de Rijkskanalen met de onder hen staande kanaalbeambten, besluit van 6 Dec. 1899, blz. 202.

WAAL. Zie *Rijn.*

WAALDIJKEN. Bevordering der verhooging van de Waaldijken, in verband met de afsluiting der Heerewaardensche overlaten, wet van 22 Juli 1899, blz. 108. Toelichting van het wetsontwerp, blz. 109.

WATERKEERINGEN. Zie *Overijssel.*

WATERSCHAPPEN. Zie *Overijssel.*

WATERSTAAT. (*Korps en bestuur van den-*) Rangschikking der bureelambtenaren van den Rijkswaterstaat in de drie klassen, vastgesteld bij Kon. besluit van 16 Maart 1898 (Staatsblad n°. 63), besluit van 17 Maart 1899, blz. 41.

—— Organisatie van de ambtenaren bij den algemeenen dienst van den Rijkswaterstaat, besluit van 7 April 1899, blz. 51. Verdeeling in twee klassen van deze ambtenaren, besluit van 9 Mei 1899, blz. 55.

—— Wijziging en aanvulling van de grensregeling der arrondissementen in de verschillende districten van 's Rijkswaterstaat, beschikking van 30 Aug. 1899, blz. 131.

—— Nieuw reglement op den provincialen waterstaat in Gelderland, besluit van 11 Sept. 1899, blz. 134.

—— Zie verder *Commissiën.*

WATERSTAATSWERKEN. Zie *Friesland.*

WEERDINGERVENEN. Bijdrage uit 's Rijks schatkist voor den aanleg van een kanaal uit den zijtak van het Oranjekanaal bij Odoorn naar en in de Weerdingervenen, aansluitende aan het Groninger Stadskanaal met zijkanaal in zuidelijke richting naar de Emmer-Veenmarke, wet van 22 Juli 1899, blz. 108.

WEGEN. Zie *Noordbrabant, Zeeland, Drenthe, Utrecht, Zuidholland* en *Tollen.*

WEGEN. (*Rijks-*) Missive aan den Hoofdinspecteur en de beide Inspecteurs van den Rijkswaterstaat, betreffende de inrichting van Rijkswegen, 21 Jan. 1899, blz. 4.

WEGEN. (*Rijks-*) Missive aan den Commissaris der Koningin in Noordholland, in zake heffing van recognitie voor uitwegen naar Rijkswegen, 21 Jan. 1899, blz. 5.

—— Circulaire aan de Commissarissen der Koningin in de verschillende provinciën in zake plaatsing van telegraaf- en telephoonpalen langs Rijkswegen, 15 Feb. 1899, blz. 36.

—— Wijziging der voorwaarden, waaronder vergunning wordt verleend tot het, ten behoeve van een stoom- of paardentramweg, gebruik maken van Rijkswegen, missive van 22 Feb. 1899, blz. 39.

— — Toepassing van het besluit, houdende vaststelling van eenige bepalingen van politie betreffende het gebruik maken van wegen, enz. onder beheer van het Rijk, circulaire van 31 Mei 1899, blz. 70.

—— Circulaire aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, in zake beplanting langs Rijkswegen, 6 Dec. 1899, blz. 202.

WERKEN IN HET ALGEMEEN. Opheffing van belemmeringen bij de uitvoering van werken, in het openbaar belang bevolen of ondernomen, uit bepalingen van verordeningen voortspruitende, wet 23 Mei 1899, blz. 55. Toelichting van het wetsontwerp, blz. 58. Circulaire in zake de toepassing dezer wet, 30 Juni 1899, blz. 91.

WERKTIJD. Wijziging der bepalingen omtrent maximum-werktijd, op te nemen in bestekken en contracten, circulaire van 1 April 1899, blz. 50.

WESTER-STADSHAMRIK. Opheffing van dit waterschap en intrekking van het reglement, besluit van 8 Nov. 1899, blz. 180.

WESTERPOLDERZEEDIJKEN. (*De-*) Wijziging van het reglement op het onderhoud, beheer en bestuur, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 126.

WESTKERKEPOLDER. Beslissing in hooger beroep op bezwaren in zake verbetering van een heul in dezen polder, besluit van 20 Sept. 1899, blz. 142.

WESTPOLDER. (*De-*) Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 8 Nov. 1899, blz. 180.

WESTSTELLINGWERF. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den staat, aanwijzende het vermoedelijk bedrag waarop eigenaren van zekere verveende perceelen aanspraak kunnen maken na droogmaking en in cultuur-brenging van perceelen onder Weststellingwerf, besluit van 20 Sept. 1899, blz. 141.

WINSCHOTEN BELLINGWOLDE. (*Tramweg-*) Zie *Spoorwegen.*

IJMUIDEN. Gewijzigd reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden, besluit van 25 Maart 1899, blz. 44.

IJSSEL. Wijziging van het reglement voor de scheepvaart, ter beveiliging van de beweegbare spoorwegbruggen en de stadsbrug te Zutphen over de rivier den IJssel, besluit van 6 Mei 1899, blz. 55.

ZANDSLOOT. (*De-*) Onteigening ten algemeenen nutte voor de verbetering van vaarten en waterlossingen en den aanleg van een weg in dit waterschap, besluit van 2 Jan. 1899, blz. 1.

—— Wijziging van het reglement voor den polder, besluit van 13 Dec. 1899, blz. 209.

ZEELAND. Wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden, besluit van 6 Nov. 1899, blz. 158.

ZEEVANG. (*Polder de-*) Wijziging van het reglement, besluit van 24 Juli 1899, blz. 123.

ZEGENPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

ZONZEELSCHE POLDER. (*De Groote-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 126.

ZUIDERHOOFDDIEP. Zie *Hoofddiep c. a.*

ZUIDHOLLAND. Wijziging van de reglementen voor de polders Stein, Groote- en Kleine Lindt, Oudenhof, den Zegenpolder, Albrandswaard, de polders de Kiesheid, Robbenoord en Plompert, Langebakkersoord, Oud-Smalland en Deyffelsbroek, den Elderspolder, de polders het Nieuweland, de Mijl, Nieuw-Bonaventura, Mookhoek en Trekdam, den Strijenschen polder, den polder het land van Essche, Uiterdijk en Nieuw-Strijen, den Kilpolder en den Luizenmarktpolder, besluit van 21 Aug. 1899, blz. 124.

—— Nieuw reglement voor den polder Kralingen, wijziging van het reglement voor den polder Reeuwijk, aanvulling van het reglement voor den polder Middelburg, wijziging van het reglement voor den Gecombineerden Veenpolder en reglement voor den Kroningspolder, besluit van 1 Sept. 1899, blz. 132.

—— Wijziging van het reglement op de wegen en voetpaden, besluit van 6 Nov. 1899, blz. 158.

—— Wijziging van de reglementen voor den Gabriëllinapolder, den polder de Hille en den polder de Zandsloot, besluit van 13 Dec. 1899, blz. 209.

—— Wijziging van het reglement voor den polder Heukelum, besluit van 27 Dec. 1899, blz. 210.

ZUIDHOLLANDSCHE EILANDEN. (*Stoomtramwegen op de-*) Zie *Spoorwegen.*

ZIJPE EN HAZEPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor het bestuur van dezen polder, besluit van 13 Jan. 1899, blz. 4.

Door MARTINUS NIJHOFF, te 's Gravenhage, is uitgegeven:

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN EN TRACTATEN

OP DEN

WATERSTAAT IN NEDERLAND.

(1669—1857.)

MET AANTEEKENINGEN EN ALPHABETISCH REGISTER.

Een deel, gr. 8vo. . . . . f 4.
Eerste vervolg, 1858—1860. . . . . 2.
Tweede vervolg, 1861—1863 . . . . . 2.
Derde vervolg, 1864—1866 . . . . . 1.
Vierde vervolg, 1867 . . . . . 1.
Vijfde vervolg, 1868 . . . . . 1.
Zesde vervolg, 1869. Met bijlagen en aanteekeningen op de jaren 1669—1868. . . . . 2.
Zevende vervolg, 1870. . . . . 2.
Achtste vervolg, 1871 . . . . . 2.
Negende vervolg, 1872. Met bijlagen en aanteekeningen op de jaren 1669—1871. . . . . 3.
Alphabetisch Register over de jaren 1669—1872 . . . 1.
Tiende vervolg, 1873 . . . . . 1.
Elfde vervolg, 1874. . . . . 1.
Twaalfde vervolg, 1875. Met bijlagen en aanteekeningen op de jaren 1669—1874. . . . . 4.
Dertiende vervolg, 1876. Idem op de jaren 1669—1875 . . 3.
Veertiende vervolg, 1877. Idem op de jaren 1669—1876 . . 3.
Vijftiende vervolg, 1878. Idem op de jaren 1669—1877 . . 2.
Zestiende vervolg, 1879. Idem op de jaren 1669—1878 . . 3.
Zeventiende vervolg, 1880. Idem op de jaren 1669—1879 . . 3.
Achttiende vervolg, 1881. Idem op de jaren 1669—1880 . . 4.
Negentiende vervolg, 1882. Idem op de jaren 1669—1881. . 3.
Alphabetisch Register over de jaren 1873—1882 . . . . 1.
Twintigste vervolg, 1883. Idem op de jaren 1669—1882 . . 3.
Een en twintigste vervolg, 1884. Idem op de jaren 1669—1883. 4.
Twee en twintigste vervolg, 1885. Idem op de jaren 1669—1884. 3.
Drie en twintigste vervolg, 1886. Idem op de jaren 1669—1885. 3.
Vier en twintigste vervolg, 1887. Idem op de jaren 1669—1886. 3.
Vijf en twintigste vervolg, 1888. Idem op de jaren 1669—1887. 2.
Zes en twintigste vervolg, 1889. Idem op de jaren 1669—1888. 2.
Zeven en twintigste vervolg, 1890. Idem op de jaren 1669—1889. 2.
Acht en twintigste vervolg, 1891. Idem op de jaren 1669—1890. 2.
Negen en twintigste vervolg, 1892. Idem op de jaren 1669—1891. 3.
Alphabetisch Register over de jaren 1883—1892 . . . . 2.
Dertigste vervolg, 1893. Idem op de jaren 1669—1892 . . . 3.
Een en dertigste vervolg, 1894. Idem op de jaren 1669—1893. 3.
Twee en dertigste vervolg, 1895. Idem op de jaren 1669—1894. 3.
Drie en dertigste vervolg, 1896. Idem op de jaren 1669—1895. 3.
Vier en dertigste vervolg, 1897. Idem op de jaren 1669—1896. 3.
Vijf en dertigste vervolg, 1898. Idem op de jaren 1669—1897. 2.

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN

EN ANDERE BESCHEIDEN

BETREFFENDE

DEN WATERSTAAT IN NEDERLAND,

MET AANTEEKENINGEN.

VROEGER BEWERKT DOOR

J. F. BOOGAARD,

thans verzameld en uitgegeven op last van

HET DEPARTEMENT VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID.

Zeven en dertigste Vervolg:

WETTEN ENZ. MET AANTEEKENINGEN, 1900;

BIJLAGEN EN NADERE AANTEEKENINGEN OP WETTEN ENZ., 1669—1899

ALFABETISCH REGISTER OVER 1900.

'S GRAVENHAGE,

MARTINUS NIJHOFF.

1901.

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN

EN ANDERE BESCHEIDEN

BETREFFENDE

DEN WATERSTAAT IN NEDERLAND.

ZEVEN EN DERTIGSTE VERVOLG.

ETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN

EN ANDERE BESCHEIDEN

BETREFFENDE

DEN WATERSTAAT IN NEDERLAND,

MET AANTEEKENINGEN.

VROEGER BEWERKT DOOR

J. F. BOOGAARD,

thans verzameld en uitgegeven op last van

HET DEPARTEMENT VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID.

Zeven en dertigste Vervolg:

WETTEN ENZ. MET AANTEEKENINGEN, 1900;

BIJLAGEN EN NADERE AANTEEKENINGEN OP WETTEN ENZ., 1669—1899

ALPHABETISCH REGISTER OVER 1900.

'S GRAVENHAGE,

MARTINUS NIJHOFF.

1901.

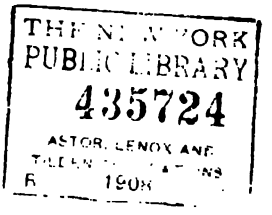

Gedrukt ter 's GRAVENHAAGSCHE BOEK- EN HANDELSDRUKKERIJ,
voorheen GEBR. GIUNTA D'ALBANI.

WET *van* 2 *Januari* 1900 (*Staatsblad n°.* 1), *tot onteigening, ten name van de banne Bovencarspel, van eigendommen in de gemeente Bovenkarspel, noodig voor den aanleg van een parallelvaart in die gemeente, nabij het station Bovenkarspel—Grootebroek van den Staatsspoorweg.*

Bij Kon. besluit van 10 April 1900, n°. 51 zijn de perceelen aangewezen die voor dit werk moeten worden onteigend. Zie de Staatscourant van 20 April 1900, n°. 91.

KON. BESLUIT *van* 4 *Januari* 1900, *n°.* 13, *houdende goedkeuring:*

a. van het besluit der Staten van Limburg van 14 *November* 1899, *tot vaststelling van een gewijzigd reglement op de waterlossingen in die provincie, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 11 *Februari* 1886, *n°.* 9, *en*

b. van het besluit der Staten van Friesland van 22 *November* 1899, *n°.* 3, *tot aanvulling en wijziging van het reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 4 *December* 1891, *n°.* 8, 13 *Januari* 1893, *n°.* 11, *en* 17 *Januari* 1895, *n°.* 17.

Het reglement sub *a* genoemd, luidt als volgt:

REGLEMENT op de waterlossingen in het Hertogdom Limburg.

Art. 1. Waterlossingen in den zin van dit reglement, zijn alle **waterwegen** als: rivieren, beken, kanalen, vaarten, vloedgraven, **slooten**, greppels, bestemd om in het openbaar belang water te ont**vangen** en af te voeren, met uitzondering van:

1° de bevaarbare en de vlotbare rivieren, en

2° de Rijks kanalen.

2. Binnen een jaar na de afkondiging van dit reglement, worden **door** elk der toezicht hebbende besturen in art. 3 bedoeld, dat nog

niet voldaan heeft aan art. 2 van het reglement op de waterlossingen in dit Hertogdom, vastgesteld den 10 November 1885 en goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 11 Februari 1886, n° 9, twee liggers, A en B, opgemaakt, van de onder zijn beheer of toezicht staande waterlossingen.

De ligger A bevat de waterlossingen, waarvan de loop zich bepaalt tot één gemeente of één waterschap en waarin geene andere waterlossing, die over het grondgebied van eene andere gemeente of van een ander waterschap loopt, zich ontlast; de ligger B bevat de overige waterlossingen.

3. Door toezicht hebbende besturen wordt in dit reglement verstaan Burgemeester en Wethouders der gemeente op het grondgebied waarvan de waterlossing zich uitstrekt, zoolang die waterlossing niet onder het rechtstreeksch beheer en toezicht van een waterschap gesteld is.

Geldt het echter eene waterlossing onder rechtstreeksch beheer en toezicht van een waterschap, dan wordt door het toezicht hebbend bestuur, het bestuur van dat waterschap bedoeld.

4. De in art. 2 bedoelde liggers worden opgemaakt in dubbel en naar door Gedeputeerde Staten vast te stellen modellen; zij bevatten voor elke waterlossing:

1° een volgnummer;

2° den naam waaronder dezelve bekend is;

3° de beschrijving harer richting, met duidelijke aanwijzing van haar begin- en eindpunt op het grondgebied van de gemeente of van het waterschap;

4° kadastrale aanwijzing, oeversgewijze, naar de richting van den stroom genomen, van de perceelen welke door de waterlossing begrensd worden;

5° opgave of de in de registers van het kadaster aangewezen eigenaars, vruchtgebruikers of erfpachters der aan de waterlossing grenzende perceelen, al dan niet met het onderhoud dier waterlossing tot op de helft harer breedte, langs die perceelen belast zijn;

6° opgave van namen, beroep en woonplaats van hen die verplicht zijn eene waterlossing langs één of meer aan te wijzen perceelen te onderhouden, hetzij als eigenaars dier perceelen ingeval van abusieve tenaamstelling in de registers van het kadaster, hetzij ingevolge aan te halen titels, erkende gebruiken of erkende verplichtingen;

7° opgave der tot de waterlossing behoorende of daarmede in betrekking staande voorwerpen of werken, als: bruggen, duikers, vonders, zijlen, molens, sluizen, arken, dijken, kaden, kribben, batten en dammen, met vermelding van de afmetingen en peilen, waar dit uit den aard der voorwerpen of werken daarbij te pas komt;

8° aanduiding van de onderhoudsplichtigen der sub 7° bedoelde voorwerpen of werken en van de gronden waarop de onderhoudsplichtigheid steunt;

9° aanmerkingen of toelichtingen.

De liggers bevatten verder of worden aangevuld met:

a. de richting der waterlossingen in hare bijzonderheden en

b. de breedten en diepten derzelven,

zoodra een en ander is vastgesteld krachtens art. 14 van dit reglement.

Bij elk exemplaar der liggers wordt eene toelichtende schets der waterlossingen gevoegd.

5. Zoodra de liggers zijn opgemaakt, worden zij gedurende dertig vrije dagen voor een ieder ter inzage gelegd hetzij op de secretarie der gemeente, welker bestuur hen heeft samengesteld, hetzij op de secretariën der gemeenten, waarover het waterschap zich uitstrekt, indien zij door een waterschapsbestuur zijn opgemaakt; met dien verstande, dat in het laatste geval in elke gemeente slechts dat gedeelte der liggers behoeft te worden nedergelegd wat tot de gemeente betrekking heeft.

Van deze nederlegging geschiedt openbare kennisgeving door middel van afkondiging en aanplakking in elke der betrokken gemeenten en aankondiging in een binnen de provincie verschijnend en in de betrokken gemeente verspreid nieuwsblad.

Binnen dien termijn kan een ieder bij het toezicht hebbend bestuur schriftelijk of mondeling bezwaren tegen de liggers inbrengen. Van de mondeling ingebrachte bezwaren maakt dat bestuur proces-verbaal op.

Uiterlijk binnen tweemaal dertig dagen na het verstrijken van den in de vorige zinsnede bedoelden termijn, worden de liggers door het toezicht hebbend bestuur met of zonder wijziging *voorloopig* vastgesteld.

Aan den voet der liggers plaatst het toezicht hebbend bestuur het blijk dezer voorloopige vaststelling, voorafgegaan van de verklaring, dat aan de voorschriften van dit artikel voldaan is, welke verklaring tevens aanduidt het begin en einde van den termijn gedurende welken de liggers ter inzage gelegen hebben.

6. De aldus voorloopig vastgestelde liggers worden gedurende dertig vrije dagen ter secretarie van de gemeente of ter secretariën der gemeenten, in art. 5 aangeduid, voor een ieder ter inzage nedergelegd.

Deze nederlegging wordt eveneens ter openbare kennis gebracht op de wijze als in de tweede zinsnede van art. 5 aangegeven.

Na het verstrijken van den in dit artikel bedoelden termijn stelt het toezicht hebbend bestuur, onder het blijk der voorloopige vaststelling, aan den voet der liggers, de verklaring dat aan de bepalingen van

... met aanduiding in die verklaring van het
... termijn, gedurende welken de ter inzage-

... met bijbehoorende schetsen, in dubbel, daarna
... Staten en legt daarbij over de bezwaar-
... proces-verbaal bedoeld in art. 5.
... gestelde tijdvak van dertig vrije dagen
... voorloopig vastgestelde liggers schriftelijk be-
... Gedeputeerde Staten.
... beslissen omtrent de bij hen ingekomen

... daarmede aanvulling of wijziging van de
... bedoelde, den raad der betrokken gemeente
... dezen waterschap te hebben gehoord.
... mede ook ambtshalve aanvulling en wijziging

... krachtens art. 8 genomen beslissingen,
... de liggers in dubbel vast.
... daarvan met de bijbehoorende toelichtende
... dat de liggers voorloopig vaststelde.
... na de ontvangst wordt de vaststelling der
... afgehandeld, indien het een gemeentebestuur
... art. 172 der gemeentewet bedoeld, en indien
... als, naar de bepalingen van het provin-
... Juli 1871 (Provinciaal blad nº. 131).
... wordt het blijk aan den voet der liggers
... van Gedeputeerde Staten.
... zijn bevoegd ambtshalve herziening van
... of een gedeelte daarvan te bevelen.
... zelfde voorschriften als voor de oorspronke-
... liggers gegeven.
... op allen tijde op de secretariën der ge-
... aangeduid, ter inzage van een ieder.
... kan al wie dit verlangt, een afschrift
...

... vaststelling van de liggers van de noodzake-
... lossing of een gedeelte eener waterlossing
... worden, dan wordt daarvan een suppletoire

... definitieve vaststelling van dien suppletoiren
... bepalingen als voor den oorspronkelijken.
... der liggers mocht blijken dat daarin eene

waterlossing of een gedeelte daarvan ten onrechte werd opgenomen, dan wordt die waterlossing of dat gedeelte ervan, met machtiging van Gedeputeerde Staten, door het toezicht hebbend bestuur van den betrekkelijken ligger afgevoerd..

Het voornemen tot afvoering wordt door dat bestuur door afkondiging ter openbare kennis gebracht.

Binnen dertig vrije dagen na die afkondiging kunnen belanghebbenden hunne bezwaren deswege inbrengen bij Gedeputeerde Staten, die daaromtrent beslissen en in verband daarmede de vereischte machtiging verleenen of weigeren.

13. Alle wijzigingen aan de waterlossingen of aan eenig daartoe behoorend of daarmede in verband staand voorwerp of werk, en alle nieuwe voorwerpen of werken, ingevolge de bepalingen van dit reglement tot stand gekomen, alsmede de door Gedeputeerde Staten of de toezicht hebbende besturen krachtens art. 14 vastgestelde richting, breedte en diepte der waterlossingen, worden, met vermelding der beschikkingen daartoe betrekking hebbende, door de toezicht hebbende besturen in de liggers aangeteekend.

Liggers of onderdeelen daarvan, die door veelvuldige wijzigingen, aanvullingen of in het algemeen door de bijwerking ondoelmatig zijn geworden voor het gebruik waarvoor zij bestemd zijn, kunnen door nieuwe gelijkluidende door Gedeputeerde Staten te waarmerken exemplaren worden vervangen.

14. Gedeputeerde Staten, de toezicht hebbende besturen gehoord, stellen vast, naar gelang dit noodig blijkt, de juiste richting, breedte en diepte, welke de waterlossingen of gedeelten daarvan, in de liggers B voorkomende, voor den bekwamen afloop des waters behooren te hebben.

De toezicht hebbende besturen doen hetzelfde ten aanzien van de waterlossingen welke in de liggers A voorkomen.

Achten Gedeputeerde Staten het noodig dat de richting, de breedte en de diepte van eene waterlossing in den ligger A voorkomende wordt vastgesteld, zoo noodigen zij daartoe het toezicht hebbend bestuur uit.

Blijft dit bestuur aan de voldoening dezer uitnoodiging gedurende tweemaal dertig dagen in gebreke, dan stellen Gedeputeerde Staten de richting, de breedte en de diepte vast en bevelen zij in verband hiermede herziening van den ligger A.

Alvorens tot de vaststelling der richting, breedte en diepte eener waterlossing of van een gedeelte daarvan wordt overgegaan, moeten de belanghebbenden door het toezicht hebbend bestuur, gedurende een ter openbare kennis te brengen termijn van dertig vrije dagen, in de gelegenheid worden gesteld hunne bezwaren daartegen in te brengen.

Geldt het de vaststelling door een toezicht hebbend bestuur, dan geeft het van zijne beslissing onverwijld kennis aan hen die bezwaren hebben ingebracht, die dan binnen dertig dagen na de dagteekening dier kennisgeving, in beroep kunnen komen bij Gedeputeerde Staten.

Gedeputeerde Staten beslissen omtrent de bij hen ingekomen bezwaren en wijzigen zoo noodig, in verband daarmede, hetgeen door het toezicht hebbend bestuur is vastgesteld.

15. Het onderhoud der waterlossingen voor de helft harer breedte en dat van de tot dezelve behoorende of daarmede in betrekking staande voorwerpen en werken, is ten laste van de eigenaren der aan de waterlossing grenzende perceelen, voor zoover de verplichting daartoe niet krachtens wettige acten, erkende gebruiken of erkende verplichtingen op anderen, of ingevolge art 231 der wet van 29 Juni 1851 (Staatsblad nº. 85) op de gemeente op eindelijk op een waterschap rust.

Voor eigenaren der aan de waterlossingen grenzende perceelen worden, behoudens tegenbewijs, gehouden de in leven zijnde personen of de bestaande zedelijke lichamen, maatschappen of vennootschappen, die als zoodanig voorkomen in de registers van het kadaster.

Mochten die registers als eigenaars van zulk perceel meer dan één persoon aanwijzen, zonder dat de namen van ieder dier personen uitdrukkelijk zijn genoemd, dan is het onderhoud der waterlossing langs dat perceel ten laste van diegenen, wier naam of namen bepaaldelijk vermeld zijn.

Blijkt uit die registers dat het perceel met een vruchtgebruik bezwaard of in erfpacht uitgegeven is, dan komt de onderhoudsplicht ten laste van den vruchtgebruiker of erfpachter.

Bij gebleken abusieve tenaamstelling van een perceel in de kadastrale registers, worden voor eigenaren, vruchtgebruikers of erfpachters daarvan gehouden zij die het perceel, als waren zij daarvan eigenaar, vruchtgebruiker of erfpachter, feitelijk benutten.

Zijn van eenig perceel de in de kadastrale registers vermelde eigenaren overleden, dan rust de verplichting tot onderhoud der waterlossing op hunne erfgenamen of rechtverkrijgenden.

Zijn de in die registers genoemde vruchtgebruikers of erfpachters van eenig perceel overleden, dan wordt dat perceel beschouwd als niet meer met den last van vruchtgebruik of erfpacht bezwaard te zijn zoolang niet een nieuwe vruchtgebruiker of erfpachter in bedoelde registers is aangewezen.

Indien de verplichting tot onderhoud der waterlossing, ingevolge vorenstaande bepalingen, rust op zedelijke lichamen, maatschappen of vennootschappen, dan zijn de bestuurders daarvan voor de naleving dier verplichting aansprakelijk.

16. Bij elken overgang van den onderhoudsplicht doet de nieuwe
lerhoudsplichtige daarvan binnen vier maanden schriftelijke opgave
1 het toezicht hebbend bestuur, dat, zoo noodig, den ligger dien-
ereenkomstig wijzigt.
Ook zonder die opgave is het toezicht hebbend bestuur tot zoodanige
ziging ambtshalve bevoegd.
Dit bestuur is eveneens tot wijziging ambtshalve bevoegd, wanneer
de vaststelling der liggers mocht blijken, dat bij het opmaken of
werken ervan een verzuim of eene onnauwkeurigheid is begaan en
t het opmaken van een suppletoiren ligger of machtiging van Ge-
puteerde Staten overeenkomstig art. 12 vereischt wordt.
In beide voormelde gevallen geeft het van de aangebrachte wijzi-
g onverwijld kennis aan de belanghebbenden, die binnen dertig
gen na de dagteekening dier kennisgeving, in beroep kunnen komen
Gedeputeerde Staten.
Na bekomen mededeeling van de eindbeslissing, wijzigt het toezicht
bend bestuur den ligger dienovereenkomstig.
17. In de eerste maand van elk jaar doen de toezicht hebbende
turen opgave aan Gedeputeerde Staten van al de in het afgeloopen
r in de liggers gebrachte wijzigingen.
18. Onder hooger toezicht van Gedeputeerde Staten zijn de toe-
it hebbende besturen met de uitvoering van het tegenwoordig
lement belast.
ij hebben er in het bijzonder op te letten:
. dat de waterlossingen zooveel mogelijk ten allen tijde open
den gehouden;
. dat de bevolen reinigingswerken regelmatig en behoorlijk worden
evoerd;
. dat de waterlossingen steeds gehouden worden op de in art. 4
b bedoelde breedte en diepte;
. dat de er toe behoorende of er mede in betrekking staande voor-
pen of werken in behoorlijken staat gebracht en gehouden worden;
. dat in het algemeen niets worde daargesteld, ondernomen of
elaten in strijd met de bepalingen van het tegenwoordig reglement.
19. Wanneer uitvoering gegeven is aan art. 14, moet elke water-
ing gebracht en gehouden worden op de breedte en diepte daartoe
den ligger aangegeven.
20. Alle tot de waterlossingen behoorende of daartoe in betrekking
ande voorwerpen of werken, moeten door de onderhoudsplichtigen
zoodanigen staat gebracht en gehouden worden, dat de veiligheid
het verkeer daardoor niet bedreigd wordt en de onbelemmerde
oer des waters voldoende verzekerd zij.

21. Vóór elke schouw of herschouw zijn de onderhoudsplichtigen verplicht:

a. de waterlossingen tot op den bodem te zuiveren van onkruid, waterplanten, biezen, ruigte, boomen en struiken, alsmede van wortels en overhangende takken, die den geregelden waterafvoer belemmeren of binnen kort kunnen belemmeren;

b. de oevers, waar deze zijn uitgezakt, ingestort of aangezand, te herstellen en voorts de aarde welke in de waterlossing gevallen is, alsmede de grind- en zandplaten en al hetgeen den geregelden afloop van het water zou kunnen belemmeren, daaruit te verwijderen;

c. de waterlossingen te wier opzichte uitvoering is gegeven aan art. 14, te brengen op de in den ligger vastgestelde breedte en diepte.

Het is verboden bij die zuivering en ruiming het onkruid en de andere voorwerpen in de eerste zinsnede van dit artikel genoemd, in de waterlossing te laten afdrijven.

De voorwerpen moeten, even als de uit de waterlossingen afkomstige aarde, zand en andere voor den waterafvoer hinderlijke zaken, daaruit opgehaald en op de wederzijdsche oevers, met inachtneming van art. 39 *d*, nedergelegd of weggevoerd worden.

Die ruiming en zuivering kunnen uitgevoerd worden voor rekening van de betrokken gemeente of het betrokken waterschap, krachtens een aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten te onderwerpen besluit van den raad der gemeente of van de hoofdingelanden van het waterschap.

22. Minstens éénmaal in elk jaar, vóór vijftien September, moet van wege het toezicht hebbend bestuur over al de waterlossingen schouw worden gevoerd.

Is het toezicht hebbend bestuur een gemeentebestuur, dan moet de schouw gevoerd worden door den Burgemeester, en bij verhindering van dezen, door een ambtenaar der gemeentepolitie in bijzijn van minstens één der Wethouders.

Is het toezicht hebbend bestuur een waterschapsbestuur, dan wordt de schouw gevoerd door degenen, daartoe in het reglement van beheer van het waterschap aangewezen.

Met de dagen en uren waarop de schouw zal plaats hebben, worden de onderhoudsplichtigen door het toezicht hebbend bestuur minstens veertien vrije dagen vóór de schouwvoering bekend gemaakt door aanplakking op de gebruikelijke plaats aan het raadhuis en aankondiging in een binnen de provincie verschijnend en in de betrokken gemeente verspreid nieuwsblad.

Gedeputeerde Staten geven het model van het aanplakbiljet.

23. Ten aanzien der waterlossingen voorkomende in de liggers B,

wordt van de dagen en uren voor de schouw te bestemmen, jaarlijks door den betrokken opzichter van den provincialen Waterstaat een voorstel gedaan aan de toezicht hebbende besturen over een zelfde waterlossing.

Kan de opzichter het met die besturen niet eens worden over de dagen en uren der schouwvoering, dan worden deze op voorstel van den Ingenieur van den provincialen Waterstaat en de betrokken toezicht hebbende besturen gehoord, door Gedeputeerde Staten bepaald.

Afschrift van de bekendmakingen der overeengekomen dagen en uren van de schouw wordt, door tusschenkomst van den betrokken opzichter, gezonden aan voornoemden Ingenieur.

Acht de Ingenieur het noodig, dan draagt hij den opzichter op de schouwvoering bij te wonen.

24. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd, indien zij zulks in het belang van den behoorlijken waterafvoer noodzakelijk achten, meermalen in het jaar eene schouwvoering over de waterlossingen of over door hen aan te wijzen gedeelten daarvan te bevelen.

25. De eigenaars, pachters of gebruikers van op de waterlossingen gevestigde molens of andere waterkeerende of waterstuwende werken, zijn verplicht, zonder aanspraak op eenige schadevergoeding te kunnen maken, om gedurende de laatste dagen vóór de schouwvoering, ten behoeve van gemakkelijke uitvoering der reinigingswerken, en op den dag der schouwing, ten dienste dezer laatste, het water zooveel mogelijk op te houden of daaraan den geheel vrijen afloop te geven, naar gelang zulks door of van wege het toezicht hebbend bestuur of den betrokken opzichter van den provincialen Waterstaat zal worden bevolen.

De dagen waarvoor deze verplichting geldt, worden bij de bekendmaking van het tijdstip der schouwvoering nader bepaald; de verplichting wordt bij elke schouw beperkt tot hoogstens vier achtereenvolgende volle dagen.

Bedoelde eigenaars, pachters of gebruikers zijn mede gehouden, zonder deswege aanspraak op eenige schadevergoeding te kunnen maken, op last van Gedeputeerde Staten, en in spoed eischende gevallen op aanzegging van het toezicht hebbend bestuur, de sluizen en schuifdeuren dicht te houden of te openen tijdens de uitvoering van buitengewone werken.

Gelijke last kan gegeven worden door het toezicht hebbend bestuur indien de molen of het waterkeerend of waterstuwend werk gevestigd is op eene waterlossing voorkomende in een ligger A.

26. De onderhoudsplichtigen, benevens de eigenaars, pachters of gebruikers van molens en andere waterkeerende of waterstuwende werken, moeten zich bij de uitvoering der reinigings- en andere werken

gedragen naar de voorschriften en aanwijzingen hun door of van wege het toezicht hebbend bestuur of door den betrokken opzichter van den provincialen Waterstaat te geven en te doen.

Blijven de eigenaars, pachters of gebruikers van molens en andere waterkeerende of waterstuwende werken in gebreke aan het bepaalde in de eerste en derde alinea van art. 25 en in de eerste alinea van dit artikel te voldoen, dan verkeert het toezicht hebbend bestuur in een der spoedeischende gevallen bij de tweede alinea van art. 35 voorzien.

27. Onmiddellijk na den afloop der schouwvoering wordt, indien overtredingen geconstateerd zijn, door dengene die de schouw gevoerd heeft, voor elke waterlossing afzonderlijk, een proces-verbaal in dubbel opgemaakt van al de bij de schouwvoering geconstateerde overtredingen, bevattende de namen der overtreders en verder zoodanige beschouwingen als noodig of wenschelijk worden geacht tot juiste beoordeeling der gepleegde feiten.

Eén der exemplaren van dit proces-verbaal wordt, — vergezeld van een afschrift daarvan, indien het betreft eene waterlossing voorkomende in den ligger B, — door tusschenkomst van den betrokken opzichter gezonden aan den Ingenieur van den provincialen Waterstaat, die het proces-verbaal, met zijn advies deswege, overlegt aan Gedeputeerde Staten, door wie dit ter vervolging in handen van den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie bij het kantongerecht kan worden gesteld.

28. De bij de in het vorig artikel bedoelde schouw geconstateerde overtredingen worden, tegelijk met het tijdstip voor de in art. 29 bedoelde herschouw bepaald, openbaar bekend gemaakt door aanplakking op de gebruikelijke plaats aan het raadhuis.

29. Binnen twintig dagen na den dag waarop de schouw plaats had, moet over die gedeelten der waterlossingen of over die voorwerpen of werken ten aanzien waarvan bij de schouw overtreding werd geconstateerd, eene herschouw gevoerd worden.

Voor deze herschouw gelden de bepalingen van art. 22, tweede, derde, vierde en vijfde lid, art. 23, eerste, tweede en derde lid, art. 25, eerste en tweede lid, en art. 27.

Voor wat de waterlossingen in de liggers B opgenomen betreft, wordt de herschouw steeds bijgewoond door den betrokken opzichter van den provincialen Waterstaat.

Van de processen-verbaal van schouw en herschouw geven Gedeputeerde Staten het model.

Wordt bij de herschouw nog overtreding geconstateerd, dan stelt elke overtreding voor het toezicht hebbend bestuur een spoedeischend geval daar als bedoeld in art. 35.

Geschiedt de bij art. 22 bedoelde schouw na dertig Augustus, dan stelt elke overtreding ook bij schouw geconstateerd, voor het toezicht hebbend bestuur een spoed eischend geval daar als bedoeld in art. 35.

Wordt bij de herschouw geene overtreding meer bevonden, dan geeft het toezicht hebbend bestuur daarvan, voor zoover het eene waterlossing geldt opgenomen in den ligger A, onverwijld kennis aan den betrokken opzichter van den provincialen Waterstaat, wanneer die ambtenaar de herschouw niet heeft bijgewoond.

30. De eigenaars, pachters en gebruikers der gronden langs de waterlossingen gelegen, zijn verplicht aan hen die de schouw of herschouw voeren of die met de zuivering belast zijn, benevens aan de ambtenaren in art. 45 bedoeld, tot die gronden en tot de daarop aanwezige inrichtingen met de waterlossingen in verband staande, toegang te geven en te gedoogen dat op de oevers worde nedergelegd al hetgeen ingevolge art. 21 uit de waterlossingen moet worden opgehaald.

31. Vóór elke schouw of herschouw zijn de tot de waterlossingen behoorende of daarmede in verband staande voorwerpen of werken door de onderhoudsplichtigen te herstellen naar den eisch van art. 20.

32. Het toezicht hebbend bestuur is ten allen tijde bevoegd om, wanneer hem zulks in het belang eener waterlossing noodzakelijk voorkomt, herstel of verbetering en zelfs opruiming van een daartoe behoorend of daarmede in verband staand voorwerp of werk en wegruiming van langs de waterlossing staand voor de reiniging hinderlijk struikgewas, doch in geen geval ten aanzien van dit laatste over meer dan 50 c.M. gemeten van uit den uitersten rand der waterlossing, te bevelen.

Het is eveneens bevoegd de opruiming te bevelen van werken of beplantingen daargesteld in strijd met de bepalingen van dit reglement of aangelegd hetzij zonder vergunning, hetzij krachtens eene nader ingetrokken vergunning, hetzij krachtens eene wettig bestaande vergunning doch met afwijking van de daaraan verbonden voorwaarden.

33. De bevelen in art. 32 bedoeld, worden schriftelijk ter kennis gebracht van wien het aangaat.

Bij elk bevel wordt de tijd bepaald waarbinnen daaraan moet voldaan zijn.

34. Van de bevelen krachtens art. 32 door de toezicht hebbende besturen uitgevaardigd, is beroep toegelaten bij Gedeputeerde Staten binnen veertien dagen na de dagteekening der kennisgeving in art. 33 bedoeld.

In spoed eischende gevallen kunnen die bevelen, in weerwil van het daartegen aangeteekend beroep, krachtens art. 35 onverwijld ten uitvoer worden gelegd.

35. De toezicht hebbende besturen zijn bevoegd en op bekomen last van Gedeputeerde Staten verplicht, ten koste van de overtreders te doen wegnemen, beletten of verrichten hetgeen in strijd met dit reglement wordt daargesteld, ondernomen of nagelaten.

Spoed eischende gevallen uitgezonderd, geschiedt dit niet dan nadat de belanghebbende schriftelijk is gewaarschuwd.

36. Blijft een toezicht hebbend bestuur in gebreke ter uitvoering van het vorig artikel mede te werken of de vereischte bevelen te geven, verzuimt of weigert het de in de artt. 22 en 29 voorgeschreven schouw of herschouw te doen houden, of onttrekt het zijne medewerking aan de toepassing van eenige andere bepaling van dit reglement, dan wordt te dien aanzien gehandeld overeenkomstig art. 127, in verband met art. 126, 1e lid, der wet van den 29 Juni 1851 (Staatsblad n°. 85) indien het toezicht hebbend bestuur een gemeentebestuur is en ingevolge § 2 van de wet van 12 Juli 1855 (Staatsblad n°. 102) indien het een waterschapsbestuur is.

37. Het peil der molens en andere inrichtingen met waterkeerende of waterstuwende werken, alsmede de afmetingen dier werken, worden vastgesteld door Gedeputeerde Staten.

Zij zijn bevoegd die werken ten allen tijde te doen opnemen en onderzoeken en, waar die niet reeds wettig bestaat, eene bij alle waterhoogte en zooveel mogelijk van den publieken weg of van eene voor het publiek toegankelijke plaats duidelijk zichtbare peilschaal te doen stellen.

Deze peilschaal wordt het eerst gesteld ten koste van het hertogdom Limburg.

De eigenaars der molens of andere inrichtingen zijn verplicht voor het behoud van de peilschaal zorg te dragen; zij wordt ten hunnen koste hersteld indien ze weggeraakt, beschadigd of eigenmatig verplaatst mocht zijn.

Blijkt bij onderzoek of opneming dat sluis- of andere waterkeerende of waterstuwende werken, ten gevolge van gebrekkige inrichting of onvoldoend doorstroomingsvermogen, de eigendommen van derden aan overstrooming blootstellen of nadeelig zijn voor hooger of lager gelegen molens, dan zijn de eigenaars of gebruikers dier werken verplicht dezelven op bevel van Gedeputeerde Staten en volgens door of van wege dat college te doene aanwijzingen in te richten, te veranderen en zelfs geheel weg te ruimen.

Ook het peil van molen- of andere waterwerken kan, wanneer zulks naar het oordeel van Gedeputeerde Staten in het belang van hooger of lager gelegen eigendommen, molens of andere inrichtingen noodzakelijk is te achten, gewijzigd en nader vastgesteld worden.

38. Zonder vooraf verkregen vergunning mogen

a. op de waterlossingen geene molens gevestigd worden;

b. in en langs de waterlossingen tot op zoodanigen afstand daarvan als bij de hoogste waterstanden door het water wordt overdekt, geene sluizen, dijken, kaden of andere waterkeerende of waterstuwende werken aangebracht worden;

c. in de richting der bedding van de waterlossingen en behoudens het bepaalde bij art. 676 van het Burgerlijk Wetboek, in den bestaanden loop des waters geene veranderingen gemaakt worden;

d. geene nieuwe waterlossingen aangelegd worden;

e. over en in de waterlossingen geene bruggen, duikers, vonders of dergelijken gebouwd worden;

f. in de waterlossingen geene dammen, krib-, bat- of andere stroomkeerende of oeververdedigende werken aangebracht worden.

Geldt het echter het aanbrengen van gewone eigendombeveiligingswerken aan gronden, welke wegspoelingen ondergaan of daarmede onmiddellijk bedreigd worden, dan zal het den eigenaren dier gronden vrijstaan om, zoodra zij vergunning hebben aangevraagd, in afwachting van de beschikking daarop, met de uitvoering der werken een aanvang te maken, mits van het voornemen daartoe in de aanvraag kennis worde gegeven, niets gedaan worde dat den vrijen afloop des waters zou kunnen belemmeren en de werken, na het verkrijgen der vergunning, geheel in overeenstemming worden gebracht met de aan deze laatste verbonden voorwaarden.

Bij buitengewone waterhoogte is het den eigenaren of gebruikers van oeverlanden toegelaten hunne gronden door middel van tijdelijke voorzieningswerken van uitspoeling of afslag te vrijwaren; die werken moeten onmiddellijk na het weder intreden van den gewonen waterstand worden weggeruimd, ten ware tot behoud daarvan, op aanvraag van hen die ze aanlegden, vergunning wordt verleend door Gedeputeerde Staten.

Tot het vernieuwen, veranderen en herstellen — dit laatste voor zoover het niet slechts betrekking heeft tot onderdeelen, die geheel en al zonder invloed zijn op den waterstand en op het waterafvoerend vermogen — van de sub *a*, *b*, *c*, *e* en *f* bedoelde inrichtingen en werken, wordt mede voorafgaande vergunning vereischt.

De vergunningen tot het uitvoeren der werken en inrichtingen sub *a* tot en met *f* bedoeld, voor zoover deze in verband staan met waterlossingen in de liggers B voorkomende, en die betreffende werken en inrichtingen sub *a* tot en met *d* vermeld, voor zoover deze laatsten betrekking hebben tot waterlossingen in de liggers A opgenomen, worden verleend door Gedeputeerde Staten.

Vergunningen tot het aanbrengen van werken sub *e* en *f* omschreven, over en in waterlossingen voorkomende in de liggers A, worden gegeven door de toezicht hebbende besturen.

Aan de bovenbedoelde vergunningen worden de voorwaarden verbonden, die in het openbaar belang en hoofdzakelijk ter verzekering van den geregelden afloop des waters worden noodig geacht.

Bij niet-naleving dier voorwaarden of om andere redenen in het algemeen belang, kunnen de verleende vergunningen ten allen tijde worden ingetrokken.

39. Het is verboden:

a. binnen den afstand van één meter, gemeten uit den uitersten rand eener waterlossing, woon- of andere huizen, getimmerten of muren daar te stellen;

b. binnen denzelfden afstand hagen langs de waterlossingen te planten;

door hagen worden hier verstaan geschoren hagen niet hooger dan 1.30 M.

c. binnen den afstand van anderhalven meter, gemeten als boven, boomen of struikhout te planten, waaronder begrepen niet geschoren en opgaande hagen;

d. binnen den afstand van één meter, als voormeld, aarde, zand, grind, puin- of mesthoopen langs de waterlossingen te leggen of te hebben;

e. vaartuigen, boomen, hout, vlas, asch, puin of andere voorwerpen van dien aard, in de waterlossingen neder te leggen of te hebben;

f. vloei- of vaste stoffen, welke het water kunnen verontreinigen, bederven of vervalschen, in de waterlossingen te laten uitloopen of te werpen, benevens voorwerpen daarin te weeken of te wasschen, die gelijken verderfelijken invloed op het water zouden kunnen uitoefenen;

g. het water boven de watermolens, stuwsluizen of andere stuwwerken te hebben of te houden boven het vastgestelde peil dier werken, wanneer niet alle tot die waterwerken behoorende lossingsluizen in volledig geopenden stand verkeeren;

Voor de overtreding dezer verbodsbepaling is aansprakelijk de gebruiker van den watermolen, van de stuwsluis of van het stuwwerk.

h. de waterlossingen op eenigerlei wijze te vernauwen of te verondiepen.

Gedeputeerde Staten kunnen vergunning verleenen om in bijzondere omstandigheden en onder door hen te stellen voorwaarden, van de verbodsbepalingen van dit artikel, voor wat de §§ *a*, *b*, *c*, *e* en *f* betreft, met betrekking tot waterlossingen in de liggers B voorkomende, af te wijken.

De toezicht hebbende besturen hebben gelijke bevoegdheid voor wat betreft waterlossingen in de liggers A vermeld.

40. De beschikking door een toezicht hebbend bestuur genomen krachtens de bepalingen van art. 38, 39 en 50, vijfde en zesde lid, wordt onverwijld medegedeeld aan den aanvrager en gedurende veertien dagen ter inzage gelegd ter secretarie der betrokken gemeente, van welke ter inzage legging door het toezicht hebbend bestuur onmiddellijk wordt kennis gegeven aan hem die ingevolge art. 41 bezwaar heeft ingebracht.

Van deze beschikking is aan een ieder, voor zoover hij in het ongelijk is gesteld, beroep toegelaten bij Gedeputeerde Staten, voor den aanvrager gedurende veertien dagen na de dagteekening van de mededeeling der beschikking, voor hem, die ingevolge art. 41 bezwaar heeft ingebracht, gedurende veertien dagen na de dagteekening der kennisgeving van de bedoelde ter inzage legging.

Het beroepschrift wordt ingezonden aan Gedeputeerde Staten door tusschenkomst van het toezicht hebbend bestuur, dat daarvan aan den belanghebbende een ontvangstbewijs afgeeft.

Het toezicht hebbend bestuur legt het beroepschrift onverwijld over aan Gedeputeerde Staten en geeft van de ontvangst ervan, voor zoover het geldt een bezwaar tegen eene verleende vergunning, tegelijkertijd kennis aan den aanvrager.

Elke vergunning moet schriftelijk verleend en op de eerste vordering der ambtenaren in art. 45 vermeld, vertoond worden.

Het niet vertoonen wordt gelijkgesteld met het niet hebben der vergunning.

41. Vergunningen als in de artt. 38 en 39 en in het vijfde en zesde lid van art. 50 bedoeld, worden niet verleend dan nadat door de zorg van het toezicht hebbend bestuur, door het houden van informatiën de commodo et incommodo, aan belanghebbenden gelegenheid is gegeven tot het inbrengen van bezwaren.

Tijdstip en plaats waarop die informatiën worden gehouden, worden door genoemd bestuur minstens veertien vrije dagen te voren openbaar bekend gemaakt.

Hebben Gedeputeerde Staten de vergunning te verleenen, dan legt het toezicht hebbend bestuur het proces-verbaal der gehouden informatiën, vergezeld van zijn advies nopens de ingebrachte bezwaren, onverwijld aan dat College over.

In gevallen waarin Gedeputeerde Staten het houden van informatiën als bedoeld, met het oog op den aard der te maken werken, niet noodig oordeelen, kan ook daarzonder de gevraagde vergunning worden verleend

42. Boomen en ander houtgewas langs de waterlossingen staande, moeten steeds behoorlijk opgesnoeid zijn; de takken daarvan mogen nimmer lager hangen dan de hoogte van den oever.

43. Bij gewonen waterstand mogen de eigenaars, pachters of gebruikers van molens en waterwerken, noch door het plaatsen, noch door het wegnemen van losse hoogsels of planken op sluis- of andere werken, noch op eene andere willekeurige wijze, het water zoodanig ophouden of zoo spoedig doen afstroomen dat daardoor de belangen van derden kunnen benadeeld worden.

Alleen bij het plotseling zwellen der waterlossingen tengevolge van stortregens, invallend dooiweder of andere buitengewone of onverwachte omstandigheden, is het hun niet alleen geoorloofd, maar zijn zij zelfs verplicht om, ter voorkoming van overstroomingen, al de sluizen bij tijds geheel open te zetten.

44. Onverminderd de verplichting tot uitvoering van bevolen — of tot wegneming van onwettig daargestelde of ondernomen werken, wordt de overtreding of niet-naleving der bepalingen van het tegenwoordig reglement, voor zoover daarin niet reeds bij de wet of bij algemeene maatregel van bestuur is voorzien, gestraft als volgt:

die van de artt. 19, 20, 26, 31, 42 en 43, met eene boete van ten hoogste ƒ 25;

die van de artt. 25, 30 en 37, 4e en 5e lid, met eene boete van ten hoogste ƒ 50;

die van art. 16, 1e lid, met eene boete van ten hoogste ƒ 3 voor elk kadastraal perceel ten aanzien waarvan de opgave verzuimd is, tot een maximum van ƒ 10;

die van de eerste zinsnede sub *a*, *b* en *c* en van de tweede zinsnede van art. 21, met eene boete van ten hoogste ƒ 5 voor elk kadastraal perceel, tot een maximum van ƒ 75, met toepassing evenwel van art. 56, 1e lid, van het Wetboek van Strafrecht, wanneer het meerdere aaneenliggende perceelen van denzelfden overtreder geldt;

handelingen in strijd met de bepalingen van de artt. 38, 39 en 50 voorlaatste zinsnede, met eene boete van ten hoogste ƒ 50.

Indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen twee jaren zijn verloopen sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens gelijke overtreding onherroepelijk is geworden of daarvoor vrijwillig de geldboete is betaald, kan de straf worden verdubbeld. Zij mag echter nimmer de som van ƒ 75 te boven gaan.

45. Behalve de ambtenaren bij art. 8 van het Wetboek van Strafvordering genoemd, zijn met het opsporen der overtredingen van dit reglement belast en tot het opmaken van proces-verbaal deswege bevoegd de Ingenieur en de Opzichters van den provincialen Waterstaat in Limburg.

46. De bepalingen van dit reglement zijn slechts van toepassing op die waterlossingen, welke in de liggers voorkomen, benevens op de voorwerpen en werken, welke tot die waterlossingen behooren of daarmede in verband staan, onverschillig of die voorwerpen of werken al dan niet in de liggers vermeld zijn.

Voor zoover het tegenovergestelde niet uitdrukkelijk is bepaald, zijn zij van kracht voor de waterlossingen opgenomen in de liggers A en B.

47. Het tegenwoordig reglement is, voor zoover de voorschriften daarvan geen strijd opleveren met de bijzondere bepalingen ter verzekering van het onderhoud en de instandhouding van de rivier de Niers, vastgesteld den 9 November 1897 en goedgekeurd bij Koninklijk besluit van den 27 Januari 1898, n°. 75, ook van toepassing op het gedeelte der rivier dat dit hertogdom doorstroomt.

48. Op de waterlossingen onder het beheer van een waterschap staande, zijn de bepalingen van het tegenwoordig reglement slechts in zooverre van toepassing als daarin niet voorzien is bij- en zij niet strijden met de voorschriften van de wetten van 9 October 1841 (Staatsblad n°. 42) en 12 Juli 1855 (Staatsblad n°. 102) of met die der bestaande of nader vast te stellen reglementen van beheer der waterschappen.

49. Geschillen tusschen de gemeente- en waterschapsbesturen over de toepassing van het tegenwoordig reglement worden beslist door Gedeputeerde Staten.

50. Het tegenwoordig reglement treedt in werking op den dertigsten dag na dien, waarop het in het provinciaal blad zal worden opgenomen.

Van dat tijdstip af is het reglement op de waterlossingen in het Hertogdom Limburg, vastgesteld den 10 November 1885 en goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 11 Februari 1886, n°. 9, ingetrokken.

De tabellen opgemaakt ingevolge de artt. 4 en 5 van het vroeger ingetrokken reglement op het toezicht over de waterlossingen in Limburg, vastgesteld den 8 Juli 1854 en goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 3 Augustus daarna, n°. 56, blijven van kracht en, voor wat de toepassing van het tegenwoordig reglement betreft, als liggers B geldend, tot dat aan de artt. 2—9 van dit reglement zal zijn uitvoering gegeven en voor zoover ze niet reeds vervangen zijn door liggers A en B, vastgesteld krachtens het thans ingetrokken reglement van 1886.

Eveneens blijven van kracht de ingevolge dit laatste reglement vastgestelde liggers A en B.

Zoolang ten aanzien eener waterlossing art. 14 geene uitvoering zal verlangd hebben en de betrokken ligger dientengevolge niet is aangevuld met de breedte en diepte dier waterlossing, is het, zonder

vooraf verkregen vergunning, verboden daarlangs te bouwen, te planten, iets te leggen of eenig der in art. 39 litt. *d* bedoelde voorwerpen te hebben op afstanden gemeten uit den feitelijken rand der waterlossing, het dubbel bedragende van die in de verbodsbepalingen van art. 39 sub *a*, *b*, *c* en *d* voor elke handeling en elken toestand in het bijzonder aangegeven.

Vergunningen als in de vorige zinsnede bedoeld, worden verleend door Gedeputeerde Staten met betrekking tot waterlossingen in de liggers B, door de toezicht hebbende besturen, voor wat betreft waterlossingen in de liggers A voorkomende.

De aanvulling en wijziging in het reglement sub *b* genoemd, luidt als volgt:

De Staten van de provincie Friesland,

Overwegende, dat er noodzakelijkheid bestaat tot aanvulling en wijziging van het reglement van politie op de waterstaatswerken in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland (Provinciaal blad nº. 100 van 1891, nº. 12 van 1893, nº. 11 van 1895, nºs 6 en 7 van 1898);

Gezien artt. 134 en 190 der grondwet en artt. 137 en 140 der provinciale wet;

Besluiten:

I. dat reglement, zooals het thans geldt, aan te vullen en te wijzigen als volgt:

A. aan art. 2 toe te voegen:

„door meetbrief die, welke geldig is volgens het Koninklijk besluit „van 20 Juli 1899 (Staatsblad nº. 164)".

B. achter de bepaling van art. 3, sub 5º, te laten volgen:

6º. De gezagvoerder die een vaartuig of houtvlot onbeheerd in het vaarwater laat liggen op andere plaatsen dan daarvoor door den opzichter van den provincialen waterstaat of den kanaalwachter aangegeven.

Achter het woord Tjongerkanaal, sub 7º, in te voegen „of het kanaal van het Buitenstverlaat te Drachten tot de Kolonievaart".

De tegenwoordige bepalingen sub 6º en 7º te vernummeren tot 7º en 8º.

C. aan art. 4 toe te voegen:

8º. De gezagvoerder van een vaartuig waarmede het vaarwater bij Grettingabuurt in de richting naar Harlingen bevaren wordt, die niet onmiddellijk aan den kanaalwal, tegenovergesteld aan dien waarlangs het jaagpad loopt, meert beoosten de klapbrug bij Grettingabuurt en achter de reeds aan den wal gemeerde schepen, wanneer op genoemde

brug, bij dag de roode bal of des nachts de roode lantaarn is geheschen aan de daar aanwezige seinpaal.

Tijdens het stroomen met de sluis of sluizen te Harlingen, wanneer de roode bal of lantaarn is geheschen aan de seinpaal op de klapbrug te Grettingabuurt, kunnen vaartuigen die tot bereiking hunner bestemming niet door de groote sluis te Harlingen behoeven te varen, met toestemming van den kanaalwachter hunne los- of laadplaatsen innemen.

Wordt een der genoemde seinen neergehaald, dan mogen de vaartuigen in de door den kanaalwachter aan te geven volgorde doorvaren.

D. In art. 6, sub 2°, achter „uitruimen" in te voegen „en vervoeren";

Aan deze alinea toe te voegen:

Oordeelt de betrokken ambtenaar van den waterstaat dat het gezonken vaartuig de doorvaart belemmert, dan is de gezagvoerder op zijn bevel verplicht onmiddellijk tot lichten over te gaan.

In alinea 8 van dit artikel voor „jaagpaarden" te lezen „paarden" en aan het slot toe te voegen „of daarop loopt, anders dan om te oogsten of een vaartuig of landweg te naderen".

E. Aan het slot van art. 9*bis* toe te voegen:

c. de gezagvoerder die eene vaart met een vaartuig van grooteren diepgang bevaart dan naar de bepalingen van Gedeputeerde Staten voor die vaart geoorloofd is.

In art. 10, sub 2, achter het woord „worden" in te voegen „of een gedeelte van het vaarwater waar opnemingen of peilingen plaats hebben".

F. Art. 11, sub 3*c*, aan te vullen met:

3c. bij overneming uit een ander schip van lading, bestaande uit basalt, tufsteen, krijt, grind, basaltslag, zand, klei of soortgelijke stoffen, het niet aanliggend boord van de praam of het schip, waarin wordt overgeladen, niet met een opstaande plank of schutting van ten minste 30 c.M. hoogte over de geheele lengte der laadruimte heeft voorzien, zoodat het afvallen der stoffen wordt voorkomen;

In art. 11, sub 4°, achter het woord „dit" in te voegen „neerlegt of".

G. a. In art. 13 tusschen de alinea's 4 en 5 in te voegen:

5°. de gezagvoerder van een door eenen motor voortbewogen vaartuig, waarmede gebruik wordt gemaakt van eene vaart en waarop ter weerszijden van den steven niet met duidelijke letters van 7 c.M. hoogte het woord „motorschip" is aangegeven;

6°. de gezagvoerder van een vaartuig, waarmede gebruik wordt

gemaakt van eene vaart en waarop ter weerszijden van den steven niet met duidelijke cijfers en letters van 7 c.M. hoogte de inhoud of het laadvermogen naar de laatste meting is opgegeven;

7°. de gezagvoerder van een vaartuig, waarmede gebruik wordt gemaakt van eene vaart en dat een inhoud van meer dan 60 M³. of een laadvermogen van meer dan 60000 K.G. heeft, en waarop niet ter weerszijden van den voor- en achtersteven met duidelijke cijfers de diepgang van dat vaartuig in decimeters is aangegeven;

8°. de gezagvoerder van eene in eene vaart gebruikt wordende stoomboot of van een ander vaartuig, waarvan de inhoud meer dan 60 M³. of het laadvermogen meer dan 60000 K.G. bedraagt en waarmede gebruik wordt gemaakt van een vaart, die weigert den diepgang van het vaartuig door een der provinciale ambtenaren te doen meten, indien deze verklaart dit noodig te achten teneinde zich van de juistheid der sub 3° en 7° van dit artikel bedoelde aanwijzing te overtuigen.

b. de bestaande alinea's sub 5°, 6° en 7° te vernummeren tot 9°, 10° en 11°;

c. achter de bestaande alinea 7 (11° nieuw) 7 in te voegen:

12°. hij, die niet voldoet aan het bevel van den wachter van eene beweegbare brug om zich van die brug te verwijderen;

d. de bestaande alinea sub 8° te vernummeren tot 13°.

e. Aan het slot van dit artikel toe te voegen:

In de sub 6°, 7° en 8° van dit artikel bedoelde gevallen is de meetbrief voor de bepaling van den inhoud of het laadvermogen beslissend, tenzij door den gezagvoerder geen meetbrief wordt overgelegd, in welk geval de schatting van het laadvermogen door den verbaliseerenden ambtenaar beslissend is.

II. Art 14, sub 1°, te wijzigen als volgt:

De gezagvoerder van een vaartuig waarmede anders dan alleen met de Drentsche fok met een maximum breedte van boven 75 c.M. of dan met het grootzeil in de gij wordt gezeild op een vaarwater, waaromtrent dit door Gedeputeerde Staten is voorgeschreven.

I. In art. 17 tusschen de eerste en tweede alinea in te voegen:

2°. hij die vuil of afval op een trekweg of tegen de glooiing daarvan werpt;

3°. hij die steenen, wrak, zand, kalk, aarde of hekkelzoden op of in de wallen der vaarwaters werpt, legt of aanbrengt, anders dan achter een walmuur, beschoeiing of andere keering, waardoor het wegslaan, afschuiven of afzakken van die stoffen in het vaarwater wordt voorkomen.

De bestaande alinea 2 te vernummeren tot 4.

J Art. 18, sub 3°. te wijzigen als volgt:

2°. hij, die in eene vaart of in eene bermsloot hout, pramen of andere voorwerpen laat liggen, nadat hem door eenen ambtenaar of beambte van den provincialen waterstaat is medegedeeld, dat daardoor hinder wordt veroorzaakt aan scheepvaart of afstrooming.

K. In art. 20, tusschen de alinea's 1 en 2, in te voegen:

2°. de gezagvoerder die bij verstopping der vaarwaters door opeenhooping van schepen niet onmiddellijk op last van den waterstaatsambtenaar verhaalt naar de door dezen aan te wijzen plaats of blijft liggen wanneer hem door dien ambtenaar het doorvaren is gelast;

3°. de gezagvoerder die weigert de hulp te verleenen welke door den waterstaatsambtenaar voor de opheffing eener bestaande verstopping in het vaarwater noodig wordt geacht of die niet opvolgt de bevelen hem door dien ambtenaar in zoodanige gevallen gegeven;

4°. de gezagvoerder die zich met zijn vaartuig naast een aan den grond zittend vaartuig vastzet of tracht daar voorbij te komen wanneer daar naar het oordeel van den ambtenaar van den waterstaat, geen ruimte of voldoende diepte aanwezig is;

5°. de gezagvoerder van een aan den grond zittende stoomboot die de schroef in beweging zet om vlot te komen of door werking met de schroef andere vaartuigen tracht vlot te maken.

De bestaande alinea's 2° en 3° te vernummeren tot 6° en 7°.

L. In art. 27, tusschen de eerste en de tweede alinea in te voegen:

Indien de gezagvoerder van een schip niet voldoet aan de bepalingen van dit reglement of de hem op grond daarvan gegeven bevelen niet opvolgt, kan door de ambtenaren van den waterstaat, op kosten van den onwillige en zoo noodig bijgestaan door de ambtenaren van de rijks- of gemeentepolitie, daaraan gevolg worden gegeven, onverminderd de op de overtreding gestelde strafbepaling.

De in dit artikel genoemde ambtenaren zijn bevoegd, ter verzekering der uitvoering en handhaving der in de vorige alinea bedoelde voorschriften en bevelen, zich met het door hen noodig geoordeelde personeel ten allen tijde te begeven aan boord der vaartuigen en vlotten.

Zij zullen evenwel niet tegen den wil der bewoners binnentreden in de gedeelten van het vaartuig of vlot tot woning bestemd.

Eene nadere wijziging in dit reglement is bekrachtigd bij Kon. besluit van 7 September 1900, n°. 33.

In verband met artikel 9*bis* sub *c* van dit reglement hebben Gedeputeerde Staten van Friesland bij hun besluit van 15 Augustus 1900, n°. 45, 2e afd. W, den geoorloofden diepgang vastgesteld van vaartuigen voor het bevaren van de vaarwaters en kanalen, in onderhoud en beheer bij de provincie.

Deze staat van den maximum diepgang luidt als volgt:

STAAT van den maximum-diepgang, welke de vaartuigen, die de bij de provincie Friesland in onderhoud en beheer zijnde vaarwaters en kanalen bevaren, mogen hebben, vastgesteld door de Gedeputeerde Staten krachtens art. 9*bis*, sub *c*, van het hiervoren aangehaald reglement van politie.

Een vaartuig mag niet dieper gaan met de kiel — of zoo eenig deel daarvan dieper ligt, met dit deel — dan:

a. op het vaarwater, voorkomende op den bij het reglement van politie behoorenden staat *C*, onder nummer 1:

1.90 meter onder Friesch-zomerpeil.

b. op de vaarwaters in dien staat vermeld onder de nummers 2, 3, 4, 6*a*, 7*a*, 10 en 46:

1.80 meter onder Friesch-zomerpeil.

c. op de kanalen in dien staat vermeld onder de nummers 15 van sluis I tot sluis III en 58*a*:

1.60 meter onder kanaalpeil.

d. op de vaarwaters in dien staat vermeld onder de nummers 5, 6*b*, 7*b*, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15 tot sluis I, 17, 18 voor zoover betreft de Nauwegracht en Oude Turfgracht te Bolsward, 20, 21*a*, 21*b*, 22, 23, 24 van den Makkumermeerpolder door de Groote Zijlroede tot de sluis te Makkum, 26, 31, 33 voor zoover betreft de Oude Ried en het Leisterdiep 39, 45*a*—*e*, 47*a*, 48*a*, 50, 51, 56 en 57:

1.50 meter onder Friesch-zomerpeil.

e. op de kanalen in dien staat vermeld onder de nummers 55 en 58*b*:

1.50 meter onder kanaalpeil.

f. op de vaarwaters in dien staat vermeld onder de nummers 18 met uitzondering van de Nauwegracht en Oude Turfgracht te Bolsward, 19, 24 van Bolsward tot den Makkumermeerpolder, 25, 27, 28 van de Fluessen tot aan de Gronzen, 29, 30, 32, 33 met uitzondering van de Oude Ried en het Leisterdiep, 34, 35, 37 en 59:

1.30 meter onder Friesch-zomerpeil.

g. op het vaarwater in dien staat vermeld onder nummer 47*b*:

1.30 meter onder het peil van Oostdongeradeel.

h. op het vaarwater in dien staat vermeld onder nummer 48*b*:

1.40 meter onder het peil van Westdongeradeel.

i. op de vaarwaters in dien staat vermeld onder de nummers 28 voor zoover betreft de Gronzen, de Dijksvaart en de Poel tot de Molkwerumerzijl, 36 en 49:

1 meter onder Friesch-zomerpeil.

j. op het vaarwater in dien staat vermeld onder nummer 16:

1.80 meter onder volzee of 1.72 meter onder A.P.

Te bepalen dat dit besluit in werking treedt op den 20en Augustus 1900.

KON. BESLUIT *van* 9 *Januari* 1900 (*Staatsblad n°.* 7), *tot wijziging van het bijzonder reglement van politie voor de haven van Delfzijl.*

le voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en
eid van 15 Juli 1899, n°. 148, Afdeeling Waterstaat;
n de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69);
Raad van State gehoord (advies van 8 Augustus 1899, n°. 27);
op de nadere voordracht van voornoemden Minister van 4
1900, n°. 142, Afdeeling Waterstaat;
en goedgevonden en verstaan:
ij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1897 (Staatsblad n°. 193)
eld bijzonder reglement van politie voor de haven van Delfzijl
gen als volgt:
el 10 wordt gelezen:
neer vergunning is verleend tot het te water laten van de
ag van een vaartuig, als bedoeld in art. 33 van het Alge-
eglement, is de schipper verplicht, alvorens de haven te ver-
olgens aanwijzing en ten genoegen van den havenmeester, te
lerzoeken of bij het lossen der lading, balken of andere hout-
n den bodem der haven zijn vastgeraakt."
chipper is bevoegd, die balken of andere houtdeelen, binnen
den havenmeester te stellen termijn, voor zijne rekening te
ruimen; bij gebreke waarvan die opruiming, zoo noodig, van
ge geschiedt."
Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 11 *Januari* 1900, *n°.* 26, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Friesland van* 15 *November* 1899, *n°.* 11, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor den Trijegaster Veenpolder in de gemeente Doniawerstal, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 5 *Februari* 1883, *n°.* 22, 11 *Februari* 1895, *n°.* 10 *en* 3 *Augustus* 1898, *n°.* 16.

v. blad n°. 11.
ijziging in dit reglement is bekrachtigd bij Kon. besluit van 12 Sep-
00, n°. 61.

KON. BESLUIT *van 13 Januari 1900* (*Staatsblad* n° [illegible], *houdende, met afwijking van het advies van* [illegible] *State, afdeeling voor de geschillen van bestuur,* [illegible] *vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, beslissing in hooger beroep op* [illegible] *de opneming en vaststelling van de rekeningen over* [illegible] *en 1897 van het waterschap voor een stoomgemaal onder Dieden c. a., Deursen c. a. en Megen c. a.*

[illegible]schikkende op het beroep, ingesteld door J. H. van [illegible] [illegible], gewezen secretaris-penningmeester van het waterschap [illegible] stoomgemaal onder Dieden c. a., Deursen c. a. en Megen c. a. [illegible] J. A. Ardts en anderen, ingelanden van dat waterschap, [illegible] het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant [illegible] 1899 G, n°. 123, 1ste afdeeling, 2de bureau, waarbij [illegible] de besluiten van het bestuur van bovengenoemd waterschap van 3 April 1897 en 6 april 1898, tot opneming van de rekeningen van dat waterschap over de jaren 1896 en 1897, alsmede [illegible] van stemgerechtigde ingelanden, dd. 21 April 1897 en [illegible] tot vaststelling van die rekeningen;

[illegible] Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, [illegible] van 12 Juli 1899, n°. 1[illegible];

[illegible] van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en [illegible] Januari 1900, Litt. C, afdeeling Waterstaat;

[illegible]

[illegible]

n 1897 was overgebracht, ook het saldo dezer laatste rekening
435 te laag was gesteld, terwijl bovendien eene fout in de optelling
ı verschil van ƒ10 ten nadeele van het waterschap had veroorzaakt,
dat het batig saldo der rekening over 1897 had behooren te zijn
ıtgesteld op ƒ111.97½ + ƒ10 + ƒ1435 = ƒ1556.97½;
lat Gedeputeerde Staten aan dat verzoek hebben voldaan uit over-
ging, dat is gebleken dat de bankiersfirma Gebroeders Spierings te
Iertogenbosch met het doen van de betalingen, zoo wat betreft de
schenen coupons als de uitgelote schuldbrieven voor meergenoemd
terschap, was belast en dat de secretaris-penningmeester de daar-
ır noodige gelden bij genoemde firma moest storten; dat tot beta-
g der op 1 Januari 1897 vervallen coupons over 1896, alsmede
ır de twee in 1896 uitgelote schuldbrieven van de geldleening,
ot ƒ66470 door het waterschap in 1888 aangegaan, op even-
ıoemden datum noodig was ƒ3135; dat uit de door de Gebroeders
erings overgelegde rekening-courant van die firma met het meer-
ıoemde waterschap blijkt, dat door den secretaris-penningmeester
die som van ƒ3135 bij haar (de firma Spierings) werd gestort:

op 31 December 1896 . . . . . ƒ1000
op 10 Februari 1897 700,

s een totaal bedrag van ƒ1700; dat desniettegenstaande door den
retaris-penningmeester in zijne rekening over 1896, het bestuur
a het waterschap aangeboden den 2den April 1897, als betaald bij
Gebroeders Spierings, in uitgaaf werd verantwoord onder hoofdstuk
, artikel 1, ƒ3135, derhalve ƒ1435 *meer* dan hij aan die firma
rkelijk had betaald; dat dientengevolge door het besluit van stem-
rechtigde ingelanden van 21 April 1897, waarbij de evenbedoelde
kening over 1896, zooals zij door den secretaris-penningmeester was
ngeboden en door het bestuur was opgenomen, den 3den April 1897
veranderd werd vastgesteld, de ontvanger ten onrechte voor laatst-
noemd bedrag van ƒ1435 werd gedéchargeerd, terwijl het batig
ot dier rekening tot schade van het waterschap op ƒ158,35 in stede
n op ƒ1593.35, zooals het in verband met voorschreven feiten zijn
oest, werd vastgesteld; dat dit onjuiste bedrag van ƒ158.35 als batig
ldo van den dienst 1896 op den dienst 1897 werd overgebracht,
tgeen tengevolge heeft gehad, dat bij de vaststelling door stem-
rechtigde ingelanden in hunne vergadering van 20 April 1898 van
door den secretaris-penningmeester over den dienst 1897 aange-
den en door het bestuur den 6den April 1898 opgenomen rekening,
t eindcijfer dezer rekening eveneens ƒ1435 te laag werd vastgesteld,
verminderd het bedrag van ƒ10 wegens foutieve optelling; wes-
alve Gedeputeerde Staten van oordeel waren, dat door de genoemde

besluiten het algemeen belang van het waterschap blijkbaar aanmerkelijk was benadeeld:

dat tegen het besluit van Gedeputeerde Staten door den gewezen secretaris-penningmeester van het waterschap en door een aantal ingelanden beroep is ingesteld: dat appellanten daarbij hebben aangevoerd, dat het besluit door Gedeputeerde Staten genomen is zonder dat de eerste appellant was gehoord: dat behalve de genoemde sommen, deze nog gestort heeft: op 15 December 1896 *f* 1081.83 en op 21 December 1896 *f* 1143.61: dat artikel 96 van het Algemeen Reglement voor de waterschappen in de provincie Noordbrabant niet het oog heeft op besluiten waaruit rechten van derden worden geboren, daar toch eene décharge van den secretaris-penningmeester niet met een beroep op dat artikel kan worden ongedaan gemaakt; dat bovendien de vernietigende besluiten niet het algemeen belang van het waterschap, maar het huishoudelijk belang daarvan en de private beurs der ingelanden betreffen:

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten de meergenoemde besluiten hebben vernietigd op grond dat daarbij het algemeen belang van het waterschap blijkbaar wordt benadeeld:

dat bij artikel 96 van het Algemeen Reglement aan Gedeputeerde Staten is opgedragen te schorsen en te vernietigen o. a alle besluiten van het bestuur en van stemgerechtigde ingelanden, waarbij het algemeen belang van het waterschap blijkbaar wordt benadeeld;

dat echter onder de beperkende woorden »algemeen belang van het waterschap« blijkbaar is te verstaan dát algemeen belang, hetwelk verband houdt met doel en bestemming van het waterschap, zoodat het recht van vernietiging op grond van de aangehaalde bepaling moet geacht worden beperkt te zijn tot die besluiten, welke belemmeren of verhinderen dat het waterschap behoorlijk aan zijne roeping beantwoorde en zijne taak vervulle;

dat nu de onderwerpelijke besluiten, als uitsluitend betreffende het finantieel beheer, een dergelijk algemeen belang van het waterschap als voorschreven, niet benadeelen en mitsdien op grond van bedoelde bepaling van artikel 96 ten onrechte zijn vernietigd;

Gezien het Algemeen Reglement voor de waterschappen in Noordbrabant, vastgesteld door de Staten den 9den November 1861, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 4 Januari 1862, n°. 101 en afgekondigd in Provinciaal blad n°. 1 van 1862;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant dd. 9 Februari 1899 G, n°. 123, 1e afdeeling, 2e bureau, te vernietigen.

Onze Minister enz.

De Raad van State had voorgesteld het onderstaand ontwerp van besluit te bekrachtigen.

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. H. van den Bergh te Dieden, gewezen secretaris-penningmeester van het waterschap voor een stoomgemaal onder Dieden c. a., Deursen c. a. en Megen c. a. en door J. A. Ardts en anderen, ingelanden van dat waterschap, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noorbrabant dd. 9 Februari 1899, G, n°. 123, 1ste afdeeling, 2de bureau, waarbij zijn vernietigd de besluiten van het bestuur van bovengenoemd waterschap van 3 April 1897 en 6 April 1898, tot opneming van de rekeningen van dat waterschap over de jaren 1896 en 1897, alsmede de besluiten van stemgerechtigde ingelanden dd. 21 April 1897 en 20 April 1898 tot vaststelling van die rekeningen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 12 Juli 1899, n°. 129;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van . . . . . .

Overwegende dat het waterschapsbestuur de vernietiging van genoemde besluiten bij Gedeputeerde Staten heeft aangevraagd, daarbij te kennen gevende, dat in de rekening over 1896 door den secretaris-penningmeester, o.m. in uitgaaf was gebracht de som van ƒ 3135 als door hem bij de Gebroeders Spierings betaald voor:

aflossing van twee schuldbrieven, ieder ad ƒ 500 = ƒ 1000
122 coupons ad ƒ 17.50 2135,

terwijl uit een door de Gebroeders Spierings overgelegd afschrift van de rekening-courant van die firma met meergenoemd waterschap bleek, dat door den penningmeester bij die firma slechts was gestort ƒ 1700, te weten:

op 31 December 1896. . . . . ƒ 1000
op 10 Februari 1897 . . . . . - 700;

dat alzoo op de rekening van 1896 door den secretaris-penningmeester te veel in uitgaaf was gebracht de som van ƒ 1435, ten gevolge waarvan het batig saldo over den dienst 1896 ten onrechte werd vastgesteld op ƒ 158.35, hetgeen had moeten zijn ƒ 158.35 + ƒ 1435 = ƒ 1593.35;

dat vermits het onjuiste saldo van den dienst 1896 in de rekening van 1897 was overgebracht, ook het saldo dezer laatste rekening ƒ 1435 te laag was vastgesteld, terwijl bovendien eene fout in de optelling een verschil van ƒ 10 ten nadeele van het waterschap had veroorzaakt, zoodat het batig saldo der rekening over 1897 had behooren te zijn vastgesteld op ƒ 111.97½ + ƒ 10 + ƒ 1435 = ƒ 1556.97½;

dat Gedeputeerde Staten aan dat verzoek hebben voldaan uit over-

weging, dat is gebleken dat de bankiersfirma Gebroeders Spierings te 's Hertogenbosch met het doen van de betalingen, zoo wat betreft de verschenen coupons als de uitgelote schuldbrieven voor meergenoemd waterschap, was belast en dat de secretaris-penningmeester de daarvoor noodige gelden bij genoemde firma moest storten; dat tot betaling der 1 Januari 1897 vervallen coupons over 1896, alsmede voor de twee in 1896 uitgelote schuldbrieven van de geldleening, groot ƒ 66,470, door het waterschap in 1888 aangegaan, op evengenoemden datum noodig was ƒ 3135; dat uit de door de Gebroeders Spierings overgelegde rekening-courant van die firma met het meergenoemde waterschap blijkt, dat door den secretaris-penningmeester op die som van ƒ 3135 bij haar (de firma Gebroeders Spierings) werd gestort:

op 31 December 1896 . . . . . ƒ 1000
op 10 Februari 1897 . . . . . - 700,

dus een totaal bedrag van ƒ 1700; dat desniettegenstaande door den secretaris penningmeester in zijne rekening over 1896, het bestuur van het waterschap aangeboden den 2den April 1897, als betaald bij de Gebroeders Spierings, in uitgaaf werd verantwoord onder hoofdstuk VI, artikel 1, ƒ 3135, derhalve ƒ 1435 *meer* dan hij aan die firma werkelijk had betaald; dat dientengevolge door het besluit van stemgerechtigde ingelanden van 21 April 1897, waarbij de evenbedoelde rekening over 1896, zooals zij door den secretaris-penningmeester was aangeboden en door het bestuur was opgenomen, den 3den April 1897 *onveranderd* werd vastgesteld, de ontvanger ten onrechte voor laatstgenoemd bedrag van ƒ 1435 werd gedéchargeerd, terwijl het batig slot dier rekening tot schade van het waterschap op ƒ 158.35 in stede van op ƒ 1593.35, zooals het in verband met voorschreven feiten zijn moest, werd vastgesteld; dat dit onjuiste bedrag van ƒ 158.35 als batig saldo van den dienst 1896 op den dienst 1897 werd overgebracht, hetgeen ten gevolge heeft gehad, dat bij de vaststelling door stemgerechtigde ingelanden in hunne vergadering van 20 April 1898 van de door den secretaris-penningmeester over den dienst 1897 aangeboden en door het bestuur den 6den April 1898 opgenomen rekening, het eindcijfer dezer rekening eveneens ƒ 1435 te laag werd vastgesteld, onverminderd het bedrag van ƒ 10, wegens foutieve optelling; weshalve Gedeputeerde Staten van oordeel waren, dat door de genoemde besluiten het algemeen belang van het waterschap blijkbaar aanmerkelijk was benadeeld;

dat tegen het besluit van Gedeputeerde Staten door den gewezen secretaris-penningmeester van het waterschap en door een aantal ingelanden beroep is ingesteld; dat appellanten daarbij hebben aangevoerd, dat het besluit door Gedeputeerde Staten genomen is zonder

dat de eerste appellant was gehoord; dat behalve de genoemde sommen, deze nog gestort heeft: op 16 December 1896 ƒ1081.83 en op 21 December 1896 ƒ1143.61; dat artikel 96 van het Algemeen Reglement voor de waterschappen in de provincie Noordbrabant niet het oog heeft op besluiten waaruit rechten van derden worden geboren, daar toch eene décharge van den secretaris-penningmeester niet met een beroep op dat artikel kan worden ongedaan gemaakt; dat bovendien de vernietigde besluiten niet het algemeen belang van het waterschap, maar het huishoudelijk belang daarvan en de private beurs der ingelanden betreffen;

Overwegende, dat in de eerste plaats de vraag is te beantwoorden, of Gedeputeerde Staten bevoegd waren de bedoelde besluiten te vernietigen;

dat deze vraag ontkennend moet worden beantwoord;

dat toch, ofschoon het reglement regelende in artikel 95 en volgende het toezicht van Gedeputeerde Staten, bij artikel 97 verschillende besluiten aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderwerpt, bovenbedoelde besluiten betreffende de rekeningen geen hoogere goedkeuring behoeven en mitsdien vastgesteld, onverminderd bij den burgerlijken rechter aanhangig te maken vorderingen, ingevolge het reglement, in kracht van gewijsde gaan;

dat voorts door deze besluiten administratieve rechtsverhoudingen ontstaan, daar o. a. door de vaststelling der rekening de penningmeester wordt gedéchargeerd;

dat op grond van een en ander het niet aannemelijk is, dat waar de provinciale wetgever dit financieel beheer aan het zelfstandig bestuur van het waterschap heeft willen overlaten, die wetgever anderzijds aan Gedeputeerde Staten de bevoegdheid zou hebben willen verleenen te allen tijde in dat beheer in te grijpen en de te dier zake genomen besluiten te vernietigen;

dat toch dientengevolge langs een anderen weg hetzelfde effect zou worden bereikt als door de niet voorgeschreven goedkeuring;

dat eene dergelijke onbegrensde bevoegdheid aanleiding zou kunnen geven tot eene schromelijke verwarring en aan het aan ingelanden gewaarborgde zelfstandig financieel beheer te eenenmale elke zekerheid zou ontnemen;

dat Gedeputeerde Staten echter meenen de bedoelde bevoegdheid te kunnen ontleenen aan artikel 96 van het reglement, waarbij aan hen is opgedragen te schorsen en te vernietigen o. a. alle besluiten van het bestuur en van stemgerechtigde ingelanden „waarbij het algemeen belang van het waterschap blijkbaar wordt benadeeld";

dat evenwel in den uitgebreiden zin, dien Gedeputeerde Staten

daaraan hechten, de aangehaalde bepaling duidelijkheidshalve had moeten luiden „waarbij het waterschap blijkbaar wordt benadeeld";

dat door de toevoeging van de woorden „algemeen belang" de Provinciale Wetgever kennelijk niet aan het vernietigingsrecht heeft willen onderwerpen die besluiten waarbij een of ander belang van het waterschap wordt benadeeld, veel minder alle besluiten, waarbij het waterschap wordt benadeeld; hetgeen dan ook niet in overeenstemming zou wezen met het door dien wetgever in voorgaande bepalingen aan de waterschapsbesturen toegekend zelfstandig beheer; maar uitsluitend die besluiten, welke het „algemeen belang van het waterschap" betreffen;

dat onder die beperkende woorden „algemeen belang van het waterschap" blijkbaar is te verstaan, dàt algemeen belang, hetwelk verband houdt met doel en bestemming van het waterschap, zoodat het recht van vernietiging op grond van de aangehaalde bepaling, moet geacht worden beperkt te zijn tot die besluiten, welke belemmeren of verhinderen, dat het waterschap behoorlijk aan zijne roeping beantwoorde en zijne taak vervulle;

dat in dien zin opgevat, de bepaling niet strijdt met het overigens door den Provincialen Wetgever erkend zelfstandig beheer;

dat nu de onderwerpelijke besluiten als uitsluitend betreffende het meergenoemd financieel beheer een dergelijk algemeen belang van het waterschap als voorschreven, niet benadeelen en mitsdien, op grond van bedoelde bepaling van artikel 96 niet konden worden vernietigd;

dat ook geen andere bepaling die bevoegdheid aan Gedeputeerde Staten ten aanzien van deze besluiten verleent;

dat zij alzoo ten onrechte zijn vernietigd;

Gezien het Algemeen Reglement voor de waterschappen in Noordbrabant, vastgesteld door de Staten den 9den November 1861, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 4 Januari 1862, n°. 101 en afgekondigd in Provinciaal blad n°. 1 van 1862;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant dd. 9 Februari 1899 G., n°. 123, 1ste afd. 2de bur. te vernietigen.

Onze Minister enz.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, hoewel zich met de strekking van dat ontwerp-besluit vereenigende, had bezwaar de overwegingen, betrekking hebbende op de door de afdeeling vooropgestelde vraag of Gedeputeerde Staten bevoegd zijn tot vernietiging van besluiten als de onderwerpelijke — welke geen hoogere goedkeuring behoeven en, eenmaal vastgesteld, in kracht van gewijsde zijn gegaan — in het ontwerpbesluit over te nemen.

Hij voerde daartoe de navolgende gronden aan:

Het vernietigingsrecht van Gedeputeerde Staten betreft juist besluiten, welke geen hoogere goedkeuring behoeven. Te hunnen opzichte oefenen Gedeputeerde Staten repressief toezicht. Besluiten, welke hunne goedkeuring wel behoeven, hebben zij niet te vernietigen, omdat zoodanige besluiten zonder die goedkeuring krachteloos zijn En het recht tot vernietiging ontleenen Gedeputeerde Staten aan art. 96 van het hier toepasselijke Algemeen Reglement, dat spreekt van *alle* besluiten, daar omschreven.

Het komt in dezen derhalve niet aan op de vraag of Gedeputeerde Staten bevoegd zijn om te vernietigen maar of zij op juiste gronden hebben vernietigd. Ook van het standpunt der Afdeeling schijnt het niet noodig de eerste vraag te stellen, waar zij zelve vervolgens in een onderzoek treedt van de tweede vraag en daarbij tot de slotsom komt dat Gedeputeerde Staten ten onrechte geoordeeld hebben, dat hier sprake zou zijn van besluiten, waardoor het algemeen belang van het waterschap blijkbaar wordt benadeeld.

Deze laatste meening kan ik deelen en de daarop betrekking hebbende overwegingen zijn, voor zooveel zij bepaaldelijk dit punt betreffen, dezerzijds overgenomen in het ontwerp-besluit, dat ik mij veroorloof Uwer Majesteit zeer eerbiedig hierbij ter bekrachtiging voor te leggen.

KON. BESLUIT *van* 13 *Januari* 1900, *n°.* 22, *houdende goedkeuring:*

a, van het besluit der Staten van Noordholland van 28 *November* 1899, *n°. V, tot wijziging van het reglement van bestuur voor de vereeniging van polders en oningepolderde landen onder Schoorl en Petten, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 12 *November* 1866, *n°.* 68 *en* 25 *November* 1879, *n°.* 18;

b, van de besluiten der Staten van Zuidholland van 21 *November* 1899:

n°. XX, tot wijziging van het reglement op het gemeen waterstaatsbelang van het eiland IJsselmonde, goedgekeurd bij Kon. besluit van 21 *December* 1897, *n°.* 41;

n°. XXIa, tot wijziging van het reglement op het gemeen waterstaatsbelang van het eiland Voorne en Putten, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 28 *Juni* 1868, *n°.* 27, 11 *October* 1873, *n°.* 17, 11 *December* 1873, *n°.* 4, 5 *Augustus* 1884, *n°.* 19 *en* 12 *Januari* 1886, *n°.* 2;

n°. XXIb, *tot wijziging der bepalingen en voorschriften voor het onderhoud der zee- en rivierwaterkeerende dijken, welke in het gemeen waterstaatsbelang van het eiland Voorne en Putten bestaan en moeten worden onderhouden, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 18 *Januari* 1896, *n°.* 20*;*

c, *van de besluiten der Staten van Friesland:*

1°, *van* 15 *November* 1899, *n°.* 8, *tot wijziging van de reglementen voor de zeewerende waterschappen Wijnbritseradeels c. a. contributie zeedijken en Hemelumer-Oldephaert en aanhoorige zeedijken, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 18 *November* 1893, *n°.* 20 *en* 13 *Augustus* 1898, *n°.* 34, *en*

2°, *van* 22 *November* 1899, *n°.* 4, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor het waterschap de Goezekoesterhem, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 10 *Januari* 1889, *n°.* 16 *en* 13 *Augustus* 1896, *n°.* 18.

Zie Prov. blad van Noordholland n°. 5, en de Prov. bladen van Zuidholland n°s 10, 11 en 12 en van Friesland n°s 15, 17 en 18.

KON. BESLUIT *van* 15 *Januari* 1900, *n°.* 11, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den last van het onderhoud van het Gasselternijeveensche diep.*

Beschikkende op het adres van W. S. Salomons en anderen te Gasselte, ingelanden van het waterschap Gasselternijveen, waarbij zij, in verband met art. 55 van het Algemeen Reglement voor de waterschappen in de provincie Drenthe, Onze beslissing inroepen ten einde te worden ontheven van den hun opgelegden last van het onderhoud van het Gasselternijeveensche diep;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 3 Januari 1900, n°. 314;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 11 Januari 1900, n°. 142, afd. Wat.;

Overwegende dat appellanten in een den 23 Augustus 1899 bij Ons Kabinet ingekomen adres zich tot Ons hebben gewend met het verzoek om door Ons te worden ontheven van den volgens hen onbillijken last om een in dat adres genoemden stroom, loopende ten oosten van den straatweg, te onderhouden;

dat appellanten daarbij zich beroepen op art. 55 van het Algemeen Reglement op de waterschappen in de provincie Drenthe;

dat het intusschen niet duidelijk is waartegen der appellanten beroep gericht is;

dat zij toch allereerst zich beklagen over de bepaling der grensscheiding van het waterschap Gasselternijveen bij het waterschapsreglement van 12 November 1889;

dat zij voorts te kennen geven dat de door hen beweerde onrechtmatigheid der bepaling van het reglement eerst is gebleken bij het opmaken van een ligger, volgens welken appellanten met het geheele onderhoud van voormelden stroom belast zijn, terwijl dit vroeger niet het geval was;

dat nu echter appellanten zich wel beroepen op art. 55 van het Algemeen Reglement, maar in gebreke blijven eene beslissing aan te wijzen, waartegen hun krachtens dat artikel beroep bij Ons openstaat;

dat voor zooverre zij het oog mochten hebben op het besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe van 28 Juli 1899, opgenomen in het Provinciaal Blad van 31 Juli 1899 en genomen op der appellanten reclame tegen den ligger van waterleidingen, tegen dit besluit geen beroep kan worden ingesteld krachtens voormeld art. 55, omdat deze bepaling geene betrekking heeft op de bij het bijzonder reglement van 11 Juli 1868 geregelde aangelegenheid der waterleidingen in de provincie Drenthe;

dat ook krachtens dit Reglement op de Waterleidingen het beroep niet-ontvankelijk zoude zijn, daar het niet is gericht tegen eene beschikking van Gedeputeerde Staten tot vaststelling van den ligger, welk karakter het besluit van 28 Juli 1899 niet heeft;

Gezien het Algemeen Reglement voor de waterschappen in Drenthe en het Reglement op de Waterleidingen in die provincie;

Hebben goedgevonden en verstaan:

appellanten niet-ontvankelijk te verklaren in het ingesteld beroep.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 22 *Januari* 1900, *n°.* 49, *houdende goedkeuring:*

a. van de besluiten der Staten van Groningen van 21 *November* 1899:

n°. 7, *tot oprichting van het waterschap de Bakkerspolder, in de gemeente Slochteren, en*

n°. 8, *tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Oude Geut, in de gemeente Midwolda*;

b. van het besluit der Staten van Noordbrabant van 23 November 1899, tot oprichting van het waterschap bij gecombineerde buitengronden van Drimmelen en Geertruidenberg, in de gemeenten Made en Drimmelen en Geertruidenberg.

Zie Prov. bladen van Groningen nos 5 en 6 en voor Noordbrabant n°. 5.

KON. BESLUIT *van 24 Januari 1900, n°. 42, houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Friesland:*

1°. *van 14 November 1899, n°. 3, tot uitkeering aan het waterschap de Wieren van een gedeelte, groot f 15000, van de slikgelden opgebracht door de perceelen in den polder de Wieren, en*

2°. *van 15 November 1899, n°. 10, tot vaststelling van een nieuw reglement voor den Veenpolder onder Ter Idzardt en Oldeholtwolde, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 22 December 1855, n. 65, 2 December 1860, n°. 71, 14 Augustus 1861, n°. 36, 6 Januari 1866, n°. 54, 1 September 1867, n°. 49, 7 September 1870, n°. 18, 23 December 1871, n°. 24, 7 Juni 1873, n°. 14, 23 Juli 1878, n°. 32, 6 Augustus 1887, n°. 23 en 11 September 1899, n°. 51.*

Zie voor het reglement sub 2 het Prov. blad n°. 16.

WET *van 3 Februari 1900 (Staatsblad n°. 26), tot vaststelling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat, volgens de artikelen 123 en 124 der Grondwet, de algemeene begrooting jaarlijks moet worden vastgesteld;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Het IXde hoofdstuk der begrooting van de Staatsuitgaven voor het dienstjaar 1900, betreffende het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid, wordt vastgesteld als volgt:

Iste AFDEELING.

Kosten van het Departement.

Art. 1. Jaarwedde van den Minister.	*f*	12,000.00	
2. Jaarwedden van den secretaris-generaal, van verdere ambtenaren en tijdelijk werkzaam gestelde personen en van bedienden, benevens schrijfloonen .		133,000.00	
3. Bureel- en lokaalbehoeften en drukwerk.		15,100.00	
4. Reiskosten.		400.00	
			f 160,500.00

IIde AFDEELING.

Waterstaat.

A. Algemeene Zaken.

5. Kosten van commissiën, met inbegrip van het drukken van verslagen en van reiskosten.	*f*	3,000.00	
6. Exploten en proceskosten . . .		1,000.00	
7. Druk- en bindwerk, alsmede advertentiën en daarmede in verband staande uitgaven		25,000.00	
8. Telegraphische berichten. . . .		6,000.00	
9. Opnemingen, peilingen, proefnemingen en verdere uitgaven, betrekking hebbende op de voorbereiding van werken; aankoop, herstel en berging van instrumenten		4,000.00	
10. Herstel van in onderhoud zijnde werken, van winter- en stormschade .		60,000.00	

B. Waterstaat.

11. Jaarwedden van het korps ingenieurs.		174,600.00	
12. Jaarwedden en toelagen van het korps opzichters, alsmede jaarwedden en toelagen van de adjunct-opzichters . .		218,700.00	
13. Reis-, bureel- en verplaatsingskosten; vergoeding voor het verrichten van veldwerk en voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijks dienst;			

Toelage aan den inspecteur voor jnvaart.	*f*	500.00
Toelage aan den ontvanger der :e belastingen enz. te Lobith voor menstelling der statistieke gegevens de Rijnvaart.		600.00
Belooning der commissiën van ındigen voor de Rijnvaart te Amam, Rotterdam en Dordrecht . .		5,000.00
. Verbetering der rivieren de Rijn ɜ Lek; onderhoud en herstel van de ·werken; onderhoud, verbetering en euwing van peilschalen, en daarin verband staande uitgaven . .		211,070.00
. Verbetering van de rivier de l; onderhoud en herstel van de ·werken; onderhoud, verbetering en euwing van peilschalen, en daarin verband staande uitgaven . .		275,800.00
. Verbetering van de rivier de l; onderhoud en herstel van de ·werken; onderhoud, verbetering en euwing van peilschalen, en daarin verband staande uitgaven . .		110,425.00
Verbetering van de rivier de ede en van de Killen; onderhoud erstel van de rivierwerken, onderverbetering en vernieuwing van :halen, en daarmede in verband de uitgaven		215,797.00
Verbetering van de Dordtsche ·wegen; onderhoud en herstel van ɾierwerken; onderhoud, verbetering ɜrnieuwing van peilschalen, en daarin verband staande uitgaven . .		71,590.00
Verbetering, onderhoud en hervan het Hollandsch Diep en het ıgvliet		79,000.00
. Verbetering, onderhoud en hervan de rivier de Maas in Limburg, dbrabant en Gelderland; onderhoud, etering en vernieuwing van peil-		

aankoop van boeken en kaarten ten behoeve van het korps ingenieurs en opzichters en het verder personeel van de waterstaat [illegible] niet in een [illegible] begrepen, alsmede van [illegible] voor de Rijnvaart.

14. [illegible] en toelagen van personeel [illegible] der ambten van den waterstaat [illegible]

15. [illegible] van [illegible] ten behoeve van [illegible] dienst [illegible] over de waterstaatsbeambten [illegible]

16. [illegible] uitgaven voor de arbeidersbijdragen [illegible] en [illegible]

17. [illegible] van het en den [illegible] voor den dienst van den waterstaat.

18. Waarneming van waterhoogten [illegible] op [illegible] mede van de scheepvaart en rivieren [illegible]

19. Waterstaatskaarten verband staande uitgaven.

20. Rivierkaarten verband staande uitgaven.

21. Onderzoek [illegible] kundigen toestand [illegible] grip van de skost [illegible]

22. Onderhouding [illegible] wing der verkenning [illegible] Amsterdamsche [illegible] righeidsvaartpassage.

23. [illegible] gewo[illegible] [illegible] van [illegible]

24. IJsopruiming [illegible]

	519,428.00
...	
in	
. .	17,500.00
bete-	
rmede	
. . .	2,500.00
rbetering	
armede in	
. . . .	4,500.00
n verbetering	
daarmede in	
. . . . .	24,000.00
el en verbetering	
sel, en daarmede	
itgaven	245,000.00
erstel en verbete-	
aan de Binnen- en	
ingen, en daarmede	
e uitgaven	3,000.00
l, herstel en verbete-	
overlaten in den Waal-	
m en in het Wijdschild,	
inundatie- of hulpsluis in	
te Dalem, de sluizen,	
duikers te Gorinchem, en	
verband staande uitgaven.	7,000.00
erhoud, herstel en verbete-	
duikersluis in den Krommen	
k bij Duurstede	130.00
le houd, herstel en verbete-	
de peilschalen te Elburg,	
Durgerdam	600.00
rhoud, herstel en verbete-	
zee- en oeverwerken, helm-	

ringen en duinbeplantingen op and, Schiermonnikoog, Nieuwezij- Friesche sluis te Zoutkamp, Munni- , Ezumazijl, Oostmahorn, Holwerd, len Koudumer Slaperdijk, de Molk- nerzijl en den Statendijk, en daar- in verband staande uitgaven in and.	f 106,000.00
Onderhoud, herstel en verbete- van de zee- en oeverwerken, helm- roobeplantingen; onderhoud, ver- ng en vernieuwing van peilschalen, aarmede in verband staande uit- in Overijssel . , ...	26,000.00
Onderhoud, herstel en verbete- van de zee- en oeverwerken, helm- roobeplantingen; onderhoud, ver- ng en vernieuwing van peilschalen, aarmede in verband staande uit- in Groningen	9,100.00
Verbetering van de Slenk, zijnde uitendijksch vaarwater tusschen amp en het Dokkumerdiep. . .	7,000.00
Bijdrage in het tekort der uit- voor zeewering en oevervoorziening e calamiteuse polders in de provincie nd, ingevolge de wet van 19 Juli (Staatsblad n°. 119)	150,000.00
Wegruimen en bergen van wrak- en hunne ladingen en andere voor cheepvaart hinderlijke voorwerpen, daarmede in verband staande uit-	30,000.00
Onderhoud, herstel en verbete- van de havens en hare toegangen, nder begrepen de rivierwerken bij avens te Moerdijk en Willemstad; houd, herstel en vernieuwing van halen, en daarmede in verband de uitgaven in Noordbrabant . .	10,000.00
Aanleg van eene buitenhaven tot ng naar eene door de gemeente	

legraphische verbindingen, meubi-
n verder materieel. . . . . f 5,370.00
Onderhoud, herstel en verbete-
van de gekanaliseerde Dieze, en
e betrekkelijke werken en uitgaven. 8,000.00
Onderhoud, herstel en verbete-
an het kanaal van den IJssel bij
n langs Apeldoorn naar den IJssel
attem, en daartoe betrekkelijke
n en uitgaven 14,500.00
Onderhoud, herstel en verbete-
an het kanaal door Voorne, en daar-
trekkelijke werken en uitgaven . 77,000.00
Onderhoud, herstel en verbete-
van sluizen en bruggen op den
weg van Amsterdam naar Rotter-
en daartoe betrekkelijke werken
tgaven 8,000.00
Onderhoud, herstel en verbete-
van het Noordhollandsch kanaal,
artoe betrekkelijke werken en uit-
. . . . . 131,000.00
Onderhoud, herstel en verbete-
van het kanaal van Amsterdam
de Noordzee, en daartoe betrek-
e werken en uitgaven, met inbegrip
e verlichting op de Noordzeehoofden. 420,000.00
. Verbetering van het Noordzee-
al, ingevolge de wet van 24 Juli
(Staatsblad n°. 195) 500,000 00
. Uitbreiding van de haven- en
werken te IJmuiden, ingevolge de
van 31 Mei 1887 (Staatsblad n°. 98). 117,000.00
. Onderhoud, herstel, verbetering
xploitatie van de visschershaven te
iden, met inbegrip van de uitgaven
personeel 37,500.00
. Onderhoud, herstel en verbete-
van het Tienhovensche kanaal, en
oe betrekkelijke werken en uitgaven. 600.00
. Onderhoud, herstel en verbete-
van de vaart tusschen Amsterdam

houd, herstel en verbetering msvaart in Overijssel, en kelijke werken en uitgaven.	f	13,000.00
rhoud, herstel en verbete- Veenhuizerkanaal, en daar- ijke werken en uitgaven .		22,000.00
erhoud, herstel en verbete- Drentsche Hoofd- en Beiler- daartoe betrekkelijke werken		22,000.00
derhoud, herstel en verbete- et Noorderkanaal of de Noor- n Limburg en het zijkanaal Maas in de richting tusschen Kessel, en daartoe betrekkelijke n uitgaven		7,000.00
nderhoud, herstel en verbete- het Geldernsche Nierskanaal, en in verband staande uitgaven.		500.00
onderhoud, herstel en verbete- n wegen en bruggen en daarbij nde werken, beplantingen, en de in verband staande uitgaven dbrabant		67,840.00
Onderhoud, herstel en verbete- n wegen en bruggen en daarbij nde werken, beplantingen, en de in verband staande uitgaven erland		128,000.00
Onderhoud, herstel en verbete- n wegen en bruggen en daarbij nde werken, beplantingen, en de in verband staande uitgaven holland		120,000.00
Onderhoud, herstel en verbete- n wegen en bruggen en daarbij nde werken, beplantingen, en de in verband staande uitgaven dholland		70,000.00
Onderhoud, herstel en verbete- n wegen en bruggen en daarbij nde werken, beplantingen, en		

[illegible]

11. Bijdrage aan de polderdistricten
Lerwaard, Bommelerwaard boven den
dijk en Bommelerwaard beneden den
dijk in de kosten van verhooging
de dijken langs de rivier de Waal,
r zooveel deze is gebleken noodig
zijn in verband met de afsluiting der
rewaardensche overlaten, ingevolge
wet van 22 Juli 1899 (Staatsblad
182) . . . . . f 300,000.00

12. Bijdrage aan de gemeente Die-
in de kosten van aanleg van een
atweg van Diever over Wateren en
gvlied naar den kunstweg Boyl-Elslo 27,738.00

12*bis*. Bijdrage aan de commissiën
zake den aanleg van kunstwegen in
gemeente Emmen. 8,899.00

12*ter*. Bijdrage aan de gemeente
thoorn voor den aanleg van een
istweg in de gemeenten Giethoorn
Steenwijkerwold 2,400.00

12*quater*. Bijdrage aan gecommitteer-
der besturen van de onderhouds-
chtige gemeenten en waterschappen
de Eembrug in de kosten van ver-
uwing der brug 1,000.00

13. Nieuwe subsidiën 2,000.00

C. Landsgebouwen.

14. Jaarwedden van de beide Rijks-
wmeesters, alsmede jaarwedden en
lagen van het verder vaste personeel,
ast met het toezicht op de landsge-
wen en op de bij de Departementen
Waterstaat, Handel en Nijverheid
van Financiën in gebruik zijnde
ouwen. 36,500.00

15. Toelagen van het vaste perso-
el voor het houden van toezicht bij
uitvoering van bouwwerken . . . 2,000.00

16. Reis-, bureel- en verplaatsings-

[illegible] van het personeel der landsgebouwen	f 12,000.00
117. Bezoldiging en toelagen van de vaste werklieden bij de landsgebouwen.	6.525.00
118. Onderhoud, lasten, herstel en verbetering van de landsgebouwen en terreinen te 's Gravenhage . . .	67,000.00
119. Brandweer en brandweertelegraaf; [illegible] voor de [illegible] op het Binnenhof; verlichting van het Binnenhof	2.290.00
120. Huur, inrichting en bewaking van lokalen tijdelijk in gebruik . . .	15.000.00
121. Voortzetting van het onderzoek en de herstelling van de [illegible] op het Binnenhof te 's Gravenhage . .	30,000.00

J. Spoorwegen.

122. Jaarwedden van den Raad en het verder personeel voor het toezicht op de spoorwegdiensten	105.625.00
123. Reis- en verplaatsingskosten. .	15.900.00
124. Materieel en arbeidsloon voor dat toezicht.	14,900.00
125. Jaarwedden van den Rijkscommissaris en van den adjunct-Rijkscommissaris bij de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en bij de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij	3.000.00
126. Bureel- en reiskosten van de hierboven genoemde ambtenaren . . .	300.00
127. Bijdrage aan de internationale commissie voor spoorwegcongressen . .	100.00
128. Bijdrage van Nederland in de kosten van het internationaal bureel te Bern voor spoorwegvervoer.	800.00
129. Vernieuwen van den kaaimuur langs de spoorweghaven te Feijenoord.	200,000 00
130. Brug over den IJssel bij Westervoort	1,000,000.00
131. Uitbreiding van het station en	

van het hoofdgebouw op het station Hengelo . . . . . f 390,000.00

132. Wijziging van het goederenstation te Nijmegen 72,900.00

133. Vernieuwing van de westelijke viaduct te Amsterdam 30,000.00

134. Station van de Staatsspoorweg van Amersfoort naar Nijmegen, te Amersfoort 400,000.00

135. Uitgaven, voortvloeiende uit artikel 10, sub 1°., 2°., 3°. en 5°., der overeenkomsten van 21 Januari 1890, goedgekeurd bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134) 40,000.00

136. Uitgaven, voortvloeiende uit art. 20, al. 7, der overeenkomsten van 21 Januari 1890, goedgekeurd bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134). 43,000.00

137. Uitgaven, voortvloeiende uit de toepassing van art 15 der wet van 9 April 1875 (Staatsblad n°. 67) . . 25,000.00

138. Renten over het jaar 1900 aan België uit te keeren, van de kosten van werken tot uitbreiding van het station Esschen, ingevolge regeling met de Belgische Regeering getroffen, tot uitvoering van art. 17 der, voor zooveel noodig, bij de wet van 22 April 1880 (Staatsblad n°. 63) bekrachtigde overeenkomst van 31 October 1879 . . . 4,800.00

139. Uitkeering aan België voor de exploitatie der gedeelten van den spoorweg van Tilburg naar Turnhout, gelegen op door Nederlandsch grondgebied ingesloten, tot Belgisch grondgebied behoorende perceelen, vastgesteld in art. VII, 2de lid, van de bij de wet van 2 April 1898 (Staatsblad n°. 81) goedgekeurde overeenkomst met België van 23 April 1897 . . . . . 960.00

140. Kosten van het in voldoenden staat van onderhoud brengen der krach-

tens de wet van 2 April 1898 (Staatsblad n°. 81) van België overgenomen Nederlandsche gedeelten der spoorweglijnen van Tilburg naar Turnhout; van Antwerpen naar de Pruissische grens in de richting van Gladbach; van Hasselt naar Maastricht; van Maastricht naar Aken en van Maastricht naar Luik, ingevolge art. 8 der bij de wet van 22 Juli 1890 (Staatsblad n°. 134) goedgekeurde overeenkomst met de Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen. . . . . f 145,200.00

141. Jaarwedde van den Rijkscommissaris voor de gesubsidieerde tramwegen. 2,000.00

142. Bureel- en reiskosten van den hierboven genoemden ambtenaar. . . 500.00

143. Subsidiën voor den aanleg van den Noordfrieschen locaalspoorweg en van tramwegen van Veghel over Eindhoven naar de Belgische grens; van Oldenzaal naar Denekamp en van Oldenzaal naar de Pruissische grens in de richting van Gronau; van Brouwershaven naar Steenbergen met tramwegwerken tot aansluiting van de haven nabij Numansdorp aan den stoomtramweg van Zuid-Beijerland naar Rotterdam; van Joure naar Lemmer; van Nijkerk over Barneveld naar Ede; van Hulst naar Walsoorden; op de Zuidhollandsche eilanden; van Winschoten naar Bellingwolde. 400,000.00

144. Stortingen op door den Staat genomen aandeelen in het maatschappelijk kapitaal der Noordoosterlocaalspoorwegmaatschappij 400,000.00

145. Subsidie in de kosten van aanleg van eene haven te Lemmer ten behoeve van den stoomtramweg Joure—Lemmer. 16,410.00

146. Aanleg van eene haven te Numansdorp met daartoe behoorende uit-

), in verband met den in aanleg		
en stoomtramweg Zuid-Beijerland-		
rdam	ƒ 100,000.00	
7. Aanleg van havens aan het Zijpe,		
daartoe behoorende uitgaven, in ver-		
met de aan te leggen stoomtram-		
n van Zijpe naar Brouwershaven		
an den Willempolder naar Steen-		
en.	49,500.00	
8. Werken, in verband met den		
g van stoomtramwegen, ingevolge		
vet van 23 Mei 1899 (Staatsblad		
140)	300,000.00	
		ƒ11,191,700.79½

IIIde AFDEELING.

Handel en Nijverheid.

A. Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut.

19. Reiskosten der leden en van		
secretaris van het college van cura-		
n; onkosten op de vergaderingen;		
elkosten; schrijf- en drukloonen;		
age aan den secretaris	ƒ 1,200 00	
50. Jaarwedden, belooningen en toe-		
n van het personeel.	27,600.00	
51. Reiskosten van het personeel		
het Instituut; waarnemingen elders		
te de Bildt; kosten van buitenlandsche		
grammen in verband met den storm-		
rschuwingsdienst; gebouwen; kosten		
vervoer van het personeel tusschen		
echt en de Bildt; materieel en arbeids-		
l	15,375.00	

B. Zeevisscherijen.

52. Jaarwedden van den secretaris		
l het College voor de zeevisscherijen;		
l den wetenschappelijken adviseur in		
scherijzaken; van den assistent van		
l adviseur; van de onderopzichters en		
de keurmeesters.	9,300.00	

Toezicht op den doortocht en rvoer van landverhuizers, alsmede ing aan de secretarissen van de e aangestelde commissiën . . .	*f*	6,300.00
Subsidie aan de Zuidhollandsche happij tot redding van schipbreu- en		7,500.00
Ondersteuning van personen die reukelingen hebben gered of ge- te redden, alsmede van hunne ten betrekkingen		1,000.00
Onderhoud van de reddingkaap nrust" en van de gebouwtjes voor reukelingen op Vlieland en Ter- ag (Boschplaat). Verlichting en t		350.00
Kosten van seinstations en sein- en van den stormwaarschuwings-		2,000.00
Telegraphische verbindingen le kustwacht; vergoeding voor gewone diensten van telegraaf- eel, alsmede reiskosten		5,000.00
Gebouw voor strandvonderij op elling.		200.00
Jaarwedden, reis- en verplaat- osten, alsmede onderscheidings- en van den commandant en van ambten van het korps geleiders t vervoer van ontplofbare stoffen.		6,000.00
Verslagen, berichten, verorde- en advertentiën betreffende nijver- handel en zeevaart		3,000.00
Subsidiën, toelagen en verdere en in het belang van handel, vaart en nijverheid, alsmede kos- n desbetreffende commissiën . .		1,000.00
Subsidie aan de vereeniging Buitenland"		4,500.00
Bijdrage van Nederland in de der Internationale Vereeniging gave van douanetarieven . . .		2,050.00

178. Vierde gedeelte van een subsidie tot een bedrag van ten hoogste *f* 300.000, aan de centrale commissie, ingesteld bij Koninklijk besluit van 6 Februari 1897, n°. 13, tot inrichting van de afdeelingen van Nederland en zijne koloniën en tot behartiging van de belangen der inzenders in die afdeelingen op de in 1900 te Parijs te houden Wereldtentoonstelling. . . . . *f* 160,000.00

f 406,695.(

IVde AFDEELING.

Arbeid en Fabriekswezen.

A. Stoomwezen.

179. Jaarwedden van het personeel. *f* 42,350.00

180. Bureel-, reis-, verplaatsings- en examenkosten; schrijfloonen; vergoeding voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijks dienst. Werktuigen, gereedschappen en boekwerken . . . 22,100.00

181. Kosten van de commissie, ingesteld krachtens art. 7 der Stoomwet . 100.00

B. Toezicht, bedoeld bij de Veiligheidswet en bij de Arbeidswet.

182. Jaarwedden van het personeel, voor zoover dat met toezicht is belast. 49,500.00

183. Jaarwedden en toelagen van de bureelambtenaren, toegevoegd aan de inspecteurs van den arbeid . . . 14,720.00

184. Bureel-, reis-, verplaatsings- en examenkosten; schrijfloonen; vergoeding voor het gebruik van rijwielen ten behoeve van 's Rijks dienst. Werktuigen, gereedschappen en verdere uitgaven ten dienste van het toezicht. 30,000.00

C. Hinderwet.

185. Kosten, vallende op de uitvoering van de Hinderwet 2,500.00

D. Kamers van arbeid.

186. Kosten, vallende op de uitvoering van de wet op de Kamers van arbeid	f 29,000.00	
E. Verschillende uitgaven.		
187. Verslagen, berichten en advertentiën.	3,350.00	
188. Subsidie ten behoeve van een museum van voorwerpen ter voorkoming van ongelukken en ziekten in fabrieken en werkplaatsen	5,000.00	
189. Kosten van commissiën . . .	1,000.00	
		f 199,620.00

Vde AFDEELING.

Posterijen.

A. Hoofdbestuur.

190. Jaarwedden van den directeur-generaal en van het personeel bij het hoofdbestuur, en van de bij het hoofdbestuur gedetacheerde ambtenaren. Toelagen, schrijfloonen en daggelden . . .	f 204,820.00	
191. Bureel- en lokaalbehoeften en drukwerk.	20,450.00	
192. Reis- en verplaatsingskosten .	2,500.00	

B. Postdienst.

193. Jaarwedden en toelagen van het vaste personeel . . f 3,738,116.00		
waarvan wordt overgebracht op art. 220 voor aandeel der Rijkspostspaarbank. 40,000.00		
	f 3,698,116.00	
194. Belooning of vergoeding voor vervanging en hulp	160,000.00	
195. Reis- en bureelkosten van den inspecteur der spoorwegpostkantoren; vergoeding aan ambtenaren bij dienst onder buitengewone omstandigheden of bij tijdelijke uitbreiding	5,700.00	

196. Reis-, verhuis- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van 's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden. . . . . f 23,400.00

197. Vervoer, ook van bestellers. Schadeloosstelling aan aannemers van vervoer 1,157,900.00

198. Vergoeding van vracht aan spoorwegondernemingen, ingevolge art. 8 der wet van 21 Juni 1881 (Staatsblad n°. 70). 570,000.00

199. Gebouwen. Vergoeding voor huur 112,000.00

200. Kantooronkosten bij abonnement; vervaardiging van postzegels en andere geldswaardige stukken; uniformkleeding van beambten; verder materieel en arbeidsloon 561,100.00

201. Aandeel in de kosten van het Internationaal bureel der Algemeene Postvereeniging te Bern. 1,400.00

202. Schadevergoeding voor verloren geraakte brieven en pakketten of voor beschadiging. 2,000.00

C. Telegraafdienst.

203. Jaarwedden en verdere belooningen van het vaste personeel . . . 1,285,900.00

204. Jaarwedden en belooningen van tijdelijk personeel 67,900.00

205. Reis-, verhuis- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van 's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden. 27,300.00

206. Telegraaf- en telephoonlijnen en geleidingen, met uitzondering van hetgeen in het volgend artikel begrepen is. 574,900.00

207. Uitbreiding van het intercommunale telephoonnet 423,900.00

208. Gebouwen 69,000.00

209. Toestellen; vervaardiging van telegramzegels; uniformkleeding van beambten; kantooronkosten bij abonnement; verder materieel en arbeidsloon . . . f 216,800.00

210. Aandeel in de kosten van het Internationaal bureel te Bern 1,200.00

D. Vereenigde post- en telegraafdienst.

211. Jaarwedden en verdere beloonigen van het vaste personeel . . . 1,777,200.00

212. Belooning of vergoeding voor vervanging en hulp 56,000.00

213. Reis- en bureelkosten van de inspecteurs . . . . . , 13,500.00

214. Reis-, verhuis- en examenkosten; vergoeding voor het gebruik van rijwielen bij reizen ten behoeve van 's Rijks dienst; overvaart-, tol- en bruggelden. 44,600.00

215. Gebouwen. Vergoeding voor huur. 256,000.00

216. Kantooronkosten bij abonnement; uniformkleeding voor beambten; verder materieel en arbeidsloon, niet uitsluitend voor post- of voor telegraafdienst. 129,000.00

E. Vereenigde posten.

217. Dekking van tekorten in de kassen. 1,500.00

218. Proceskosten en kosten van commissiën 2,000.00

219. Onderstandsgelden, schadeloosstellingen en gratificatiën. Tegemoetkomingen, bestemd om zonder korting op het pensioen daarnevens te worden genoten, aan eervol ontslagen ambtenaren, vóór 1 Juli 1873 in tijdelijken dienst geweest 8,000.00

F. Rijkspostspaarbank.

220. Jaarwedden van het vaste personeel. Aandeel in de jaarwedden van

de ambtenaren der posterijen, volgens art. 193. Toelagen	ƒ 167,250.00	
221. Belooning van tijdelijk personeel	31,200.00	
222. Reis- en bureelkosten. Presentiegelden	1,600.00	
223. Gebouwen	113,700.00	
224. Verder materieel en arbeidsloon.	28.000.00	
225. Vergoeding voor portvrijdom aan de schatkist	88,000.00	
		ƒ 11,903,836.00

VIde AFDEELING.

Pensioenen, wachtgelden, gratificatiën enz.

226. Pensioenen, daaronder begrepen uitkeeringen aan veroordeelde gepensionneerden bij ontslag uit de gevangenis of Rijkswerkinrichting	ƒ 490,000.00	
227. Geneeskundig onderzoek voor de toekenning van pensioen, alsmede teruggave van bijdragen voor pensioen.	1,000.00	
228. Persoonlijke toelagen aan ambtenaren als vergoeding voor het verlies van het genot van kanselarij-leges . .	9,218.00	
229. Wachtgelden	18,000.00	
230. Toelagen aan eervol ontslagen ambtenaren bij den aanleg van Staatsspoorwegen	56.000.00	
231. Pensioenen, bedoeld in de artt. 7 en 8 der overeenkomst tusschen den Staat en de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen, dd. 31/30 October 1896, bekrachtigd bij de wet van 7 December 1896 (Staatsblad n°. 197), betreffende personeel, weleer in dienst bij de voormalige Nederlandsche Rijnspoorwegmaatschappij	6,000.00	
232. Toelagen, schadeloosstellingen en gratificatiën.	8,000.00	
		ƒ 588,218.00

VIIde AFDEELING.

Onvoorziene behoeften.

Onvoorziene uitgaven, daarongrepen vorderingen over afgesloten aren . . . . . f 60,000.00

f 60,000.00

f 27,510,569.79½

en twintig millioen vijfhonderd tien duizend vijfhonderd negen tig gulden negen en zeventig en een halven cent.

2. Wanneer het bedrag, uitgetrokken bij een der artikelen 3, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 27, 28, 0, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 7, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 4, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 1, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 8, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 115, 116, 119, 120, 121, 123, 124, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 140, 142, 144, 146, 147, 148, 151, 153, 154, 155, 156, 157, 157*bis*, 159, 160, 161, 163, 164, 166, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 180, 181, 184, 186, 187, 189, 191, 192, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 202, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 214, 215, 217, 218, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229, 230 31 van het bij deze wet vastgestelde hoofdstuk, ontoereikend bevonden, kan het, met inachtneming van het voorschrift van weede lid van art. 24 der wet van den 5den October 1841 sblad n°. 40), door overschrijving uit artikel 233 van dat hoofdworden aangevuld.

orts kan nog worden overgeschreven tusschen de artikelen 143, 146, 147 en 148; tusschen de artikelen 193, 203 en 211; tusde artikelen 194, 204 en 212; tusschen de artikelen 196, 205 4; tusschen de artikelen 199, 208 en 215; tusschen de artikelen 209 en 216; tusschen de artikelen 193 en 194; tusschen de len 195 en 213; tusschen de artikelen 203 en 204; tusschen tikelen 211 en 212, en tusschen de artikelen 220 en 221.

3. Op artikel 233 van het bij deze wet vastgestelde hoofdworden aangewezen de tot het dienstjaar 1900 behoorende uit, welke het Departement van Waterstaat, Handel en Nijverheid

betreffen, hare omschrijving niet vinden in een der andere artikelen van dat hoofdstuk, en moeten dienen ter voorziening in behoeften, die in den loop van dat dienstjaar onverwacht opkomen.

Die uitgaven worden voor elke soort afzonderlijk in de rekening gebracht en omschreven.

Lasten enz.

Eene verhooging van dit hoofdstuk is bekrachtigd bij de wet van 10 Juli 1900 (Staatsblad nº. 133).

KON. BESLUIT *van* 7 *Februari* 1900, *n°.* 45, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Drenthe van* 14 *November* 1899:

n°. 8, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Annerveen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 22 *Augustus* 1883, *n°.* 20, 24 *September* 1887, *n°.* 9 *en* 17 *Augustus* 1891, *n°.* 22;

n°. 9, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Kooipolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 6 *Januari* 1896, *n°.* 18 *en* 30 *December* 1898, *n°.* 39, *en*

n°. 10, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Paardelanden-Schrapveen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 7 *September* 1892, *n°.* 27, 7 *December* 1893, *n°.* 14, 7 *Januari* 1898, *n°.* 8 *en* 30 *December* 1898, *n°.* 39.

Zie Prov. bladen nos 5, 6 en 7.

KON. BESLUIT *van* 12 *Februari* 1900, *n°.* 9, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Overijssel van* 12 *Juli* 1899, *no*, 11, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Vollenhove* (1e *dijksdistrict van Overijssel*), *goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 29 *April* 1889, *n°.* 26, 16 *December* 1890, *n°.* 6, 26 *November* 1891, *n°.* 29 *en* 2 *December* 1898, *no.* 29.

Zie Prov. blad n°. 11.

KON. BESLUIT *van* 15 *Februari* 1900, *n°.* 16, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de door het bestuur van den polder Schieveen vastgestelde keur of politieverordening.*

Beschikkende op het beroep van L. C. Enthoven en vier anderen, allen ingelanden van den polder Schieveen, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland van 29 Augustus 1899, n°. 43, houdende goedkeuring van de door het bestuur van dien polder vastgestelde keur of politieverordening;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 31 Januari 1900, n°. 1;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 10 Februari 1900, n°. 190, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat in art. 6, al. 1, der door Gedeputeerde Staten goedgekeurde keur, de volgende bepaling voorkomt:

»De Doenkade wordt door den eigenaar onderhouden, waarvoor hij vanwege den polder de van oudsher bestaande recognitie van twintig gulden blijft genieten«;

dat daartegen in beroep door L. C. Enthoven e. a. is aangevoerd, dat het onbillijk is, dat deze bepaling gehandhaafd blijft, welke meening door de meeste ingelanden van den polder wordt gedeeld, daar op de begrooting voor 1899 de post van *f* 20 met algemeene stemmen is geschrapt, en dat bij handhaving de eene ingeland boven den anderen bevoordeeld wordt, weshalve zij Ons verzoeken Onze goedkeuring aan de verordening te onthouden;

Overwegende dat appellanten wel beweren, maar in gebreke blijven te bewijzen, dat de bedoelde bepaling onbillijk is, wat toch geenszins volgt uit de omstandigheid dat de door hen gewraakte post op de begrooting voor 1899 is geschrapt;

dat voorts Gedeputeerde Staten uit een ingesteld onderzoek is gebleken, dat de recognitie voor het onderhoud der Doenkade reeds dateert van vóór het jaar 1699 en dat deze ten bedrage van *f* 20 reeds voorkomt in een koopbrief van 20 Juni 1798, waarbij de Doenkade in het openbaar werd verkocht aan B. H. Wilmes;

dat de bestreden bepaling ook voorkomt in de achtereenvolgende keuren van 1863, 1877 en 1883, weshalve Gedeputeerde Staten te recht geen bezwaar hebben gemaakt, wegens het weder opnemen van bedoelde bepaling in de onderwerpelijke keur — gevolg van art. 16 der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) — hunne goedkeuring daaraan te verleenen;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139);

Hebben goedgevonden en verstaan:

het door L. C. Enthoven en vier anderen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 16 *Februari* 1900 (*Staatsblad n°.* 32), *houdende wijziging van het reglement op den bakendienst op eenige openbare wateren, vastgesteld bij Kon. besluit van* 9 *Augustus* 1895 (*Staatsblad n°.* 148).

De wijziging bestaat hierin, dat in artikel 2 achter „Linge" het cijfer „1" wordt vervangen door „2", en dat in artikel 3, regel 1, „negen en zestig" wordt vervangen door „zeventig".

Zie ook nog de beschikking van 19 Maart 1900, L^a^. N.

KON. BESLUIT *van* 22 *Februari* 1900, *n°.* 34, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den wijzigingsligger der wegen in de gemeente Uithuizermeeden.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Burgemeester en Wethouders der gemeente Uithuizermeeden, ter uitvoering van een besluit van den Raad dier gemeente tegen de resolutie van Gedeputeerde Staten der provincie Groningen, dd. 20 October 1899, n°. 151, 1e afd., waarbij deze hunne goedkeuring hebben onthouden aan den door den Raad in zijne vergadering van 30 Januari 1899 vastgestelden wijzigingsligger der wegen in die gemeente;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 31 Januari 1900, n°. 335;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 17 Februari 1900, n°. 168, afd. Waterstaat;

Overwegende dat bij bovengemeld besluit de gemeenteraad een wijzigingsligger der wegen heeft vastgesteld, waarop alleen voorkomt nummer 33, Langepad, loopende van af den Provincialen grintweg te Uithuizermeeden w/g. eerst in westelijke, dan in oostelijke richting tot aan de Pruimstraat;

dat deze ligger, nadat zij 11 dagen voor een ieder ter visie was gelegd, ingevolge het provinciaal reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen door Burgemeester en Wethouders ter goedkeuring is ingezonden aan Gedeputeerde Staten van die provincie;

dat Gedeputeerde Staten hebben geoordeeld, dat op dit beweerde voetpad niet van toepassing zijn de voorschriften van het reglement op het toezicht der wegen;

dat toch dit gedeelte van het Langepad, waarover het geschil loopt,

vroeger op den ligger der wegen had gestaan, doch daarvan in het jaar 1881 bij het opmaken van een nieuwen ligger was weggelaten; dat het toen is beschouwd als onnoodig geworden en niet meer bestemd te zijn ter openbaar gebruik; dat de vroeger in het Langepad tusschen de perceelen Sectie G, n°. 1134 (oud 356) en 1294 (oud 355) gelegen vonder reeds sinds een aantal jaren niet meer bestaat;
dat ook de toestand van het terrein ter plaatse den indruk geeft dat in de laatste jaren over de in den ligger aangewezen perceelen geen tot openbaar gebruik dienend of bestemd voetpad heeft geloopen;
dat een gebruik door enkelen, het moge zijn bij toelating of krachtens een bestaand recht, niet de beteekenis heeft van een openbaar gebruik als bedoeld bij het reglement op het toezicht der wegen;
dat de schouw over het bij den ligger bedoeld voetpad in 1882 bij de goedkeuring van den nieuwen ligger is opgeheven en het voetpad toen reeds had opgehouden bestemd te zijn en te dienen tot openbaar gebruik en sedert niet weder tot openbaar gebruik heeft gediend of daartoe bestemd is geworden;

dat Gedeputeerde Staten daarom bij voormeld besluit hebben goedgevonden aan den ter goedkeuring aangeboden wijzigingsligger hunne goedkeuring te onthouden;

dat Burgemeester en Wethouders daarop ter uitvoering van een gemeenteraadsbesluit tegen deze resolutie bij Ons zijn gekomen in beroep, Ons verzoekende genoemde resolutie van Gedeputeerde Staten wel te willen vernietigen en den in duplo overgelegden wijzigingsligger wel te willen bekrachtigen;

dat zij daarvoor het volgende aanvoeren: dat ten onrechte Gedeputeerde Staten hebben overwogen, dat het bedoelde pad van geen belang mag worden geacht voor eene goede communicatie, daar op meer doelmatige wijze in de verbinding van den provincialen grintweg met het voetpad de Pruimsteeg zoude zijn voorzien langs een meer veilig en tevens korter voetpad, omdat hier niet in aanmerking komt of het voetpad noodig of wenschelijk, beter of minder dan een ander pad is; maar enkel naar artikel 1 juncto 10 moet worden gevraagd of tijdens de invoering van het vigeerend reglement dit voetpad tot openbaar gebruik diende en daarop eenige schouwing werd uitgeoefend, en wanneer dit bevestigend moet worden beantwoord, gelijk in casu werkelijk het geval is, dat dan het voetpad op den ligger moet worden geplaatst; dat dit voetpad ook, nadat het in 1881/2 van den ligger was afgenomen, voortdurend en ongestoord door het publiek gebruikt is, en mitsdien tot openbaar gebruik is blijven dienen; dat toch niet alleen de huurders van perceel n°. 355 er jaren lang gebruik van hebben gemaakt, maar dat gebruik maken

voortdurend is geschied door tal van lieden die niet tot de huurders behoorden; dat wel het vondertje verdwenen is, maar het slootje zoo weinig water bevatte, dat men er gemakkelijk over heen kon stappen; dat door het leggen van een ander vondertje op eene andere plaats het pad, eenigszins verlegd, weder bruikbaar is geworden; dat dit openbaar gebruik heeft geduurd tot het jaar 1898, toen door plaatsing van een schut van wege den eigenaar van het land het publiek daarop werd gekeerd, waarom de Raad, gevolg gevende aan tal van bij hem ingekomen klachten, dezen wijzigingsligger heeft opgemaakt om dit voetpad weder op den ligger te krijgen;

Overwegende dat in dezen als vaststaande mag worden aangenomen, dat het voetpad, het Langepad, waarvan bij dezen de rede is, bij de herziening van den ligger der wegen in de gemeente Uithuizermeeden in de jaren 1881/2 niet weder op den ligger is gebracht; dat het dientengevolge en door den aanleg van een ander voetpad, de Pruim- of Burchtstraat, heeft opgehouden bestemd te zijn en te dienen tot openbaar gebruik; dat het ook later daarvoor niet is bestemd geworden; dat dit mede blijkt uit het ook door den gemeenteraad erkende feit, dat korten tijd na 1881 het vonder, liggende tusschen de perceelen n°. 1134 (oud 356) en 1294 (oud 355) is weggenomen en sedert niet weder daar ter plaatse opnieuw is gelegd; dat, mogen al eenige personen van den grond, waar vroeger het voetpad lag, een gebruik als voetpad hebben gemaakt, dit veeleer het karakter draagt van gebruik bij toelating dan van een gebruik als een openbaar pad; dat dan ook van 1882 van wege het gemeentebestuur nimmer schouw over het beweerde openbaar voetpad is gehouden;

Overwegende dat de gemeenteraad den wijzigingsligger heeft opgemaakt om het meergenoemde voetpad op den ligger der wegen te brengen, en alzoo het provinciaal reglement op de wegen op dit voetpad van toepassing te doen zijn;

dat volgens artikel 1 juncto 10 van dit reglement op den ligger der wegen moeten worden gebracht alle tot openbaar gebruik dienende of bestemde wegen, waarover bij de invoering van dit reglement schouw werd uitgeoefend;

dat alzoo het eerste vereischte om op den ligger te worden geplaatst, is dat de weg tot openbaar gebruik is dienende of bestemd;

dat uit het voorafgaande blijkt dat het door den gemeenteraad op den ligger gebrachte voetpad, het Langepad, niet tot openbaar gebruik dient, noch die bestemming heeft;

dat het derhalve (dus) niet op den ligger mag worden gebracht;

dat alzoo terecht Gedeputeerde Staten van Groningen hunne goedkeuring aan den wijzigingsligger hebben onthouden;

Gezien het Reglement op het toezicht der wegen, vastgesteld door de Staten van de provincie Groningen, zooals het is afgekondigd in het Provinciaal Blad van die provincie, n°. 64 van het jaar 1898;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 9 *Maart* 1900, *n°.* 25, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Groningen van* 18 *Juli* 1899, *n°.* 25, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor het waterschap Oldambt, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 6 *April* 1863, *n°.* 58, 18 *Januari* 1867, *n°.* 47, 29 *December* 1873, *n°.* 21, 7 *Augustus* 1875, *n°.* 62, 11 *September* 1875, *n°.* 36, 10 *Augustus* 1876, *n°.* 23, 8 *September* 1876, *n°.* 15, 12 *December* 1876, *n°.* 18, 27 *Juli* 1877, *n°.* 27, 28 *November* 1878, *n°.* 19, 14 *September* 1883, *n°.* 38, 12 *Januari* 1885, *n°.* 12, 4 *Februari* 1885, *n°.* 9, 17 *October* 1887, *n°.* 19, 18 *September* 1893, *n°.* 33, 10 *September* 1895, *n°.* 66 *en* 6 *Februari* 1897, *n°.* 15.

Zie Prov. blad n°. 12.

Eene wijziging in dit reglement is goedgekeurd bij Kon. besluit van 17 September 1900, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 14 *Maart* 1900, *n°.* 37, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de keur of politieverordening van het waterschap de Oostensche en Westensche Buitendellen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. Bink en anderen te Waspik, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, dd. 1 December 1899, G, n°. 260, 1e afd. 2e bur., waarbij eene door het bestuur van het waterschap „de Oostensche en Westensche Buitendellen" op 30 September 1899 vastgestelde keur of politieverordening is goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 28 Februari 1900, n°. 31;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 9 Maart 1900, n°. 188, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat A. Bink c. s. in hun appellatoir adres hebben aangevoerd, dat de bepaling van art. 2 van bovenbedoelde keur, luidende:

„De waterkeerende kade zal door de daartoe verplichten moeten worden gemaakt en onderhouden ter hoogte van twee meter boven Amsterdamsch peil en ter breedte op de kruin van één meter",

— waarmede kennelijk bedoeld wordt dat zulks zal geschieden door de eigenaren der perceelen in art. 1 genoemd, n.m. appellanten — hoogst onbillijk is, vermits de waterkeerende kade van veel meer belang is voor de andere ingelanden hunner waterschapsafdeeling dan voor hen, daar hunne perceelen aanmerkelijk hooger liggen dan die der andere ingelanden;

Overwegende dat bovenvermeld art. 2 noch in strijd is met de wet, noch met het algemeen belang, noch met dat van appellanten in het bijzonder, vermits dat artikel, zonder de onderhoudsplichtigen met name aan te wijzen, dezen slechts den plicht oplegt de waterkeerende kade te maken en te onderhouden op de bij het artikel bepaalde wijze;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Stbl. n°. 139);

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, het daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 16 *Maart* 1900, *n°.* 13, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen vervening van een gedeelte van den noordelijken berm van den dijk van den polder de Nes onder Ilpendam.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het Kerkbestuur der Nederduitsch-Hervormde Gemeente te Purmer tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland, dd. 20 Juli 1898, n°. 65, houdende wijziging van hun besluit van 26 Mei 1897, n°. 58, waarbij aan het bestuur van het waterschap „de Purmer" vergunning is verleend tot vervening van een gedeelte van den noordelijken berm van den dijk van den polder de Nes onder de gemeente Ilpendam;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 21 Februari 1900, n°. 117;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 13 Maart 1900, n°. 161, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat Gedeputeerde Staten van Noordholland bij besluit van 26 Mei 1897, n°. 58, aan het bestuur van het waterschap de Purmer voor den tijd van 10 jaren vergunning hebben verleend tot vervening van een gedeelte van den noordelijken berm van den dijk

van den polder de Nes onder de gemeente Ilpendam, en wel over eene oppervlakte van ongeveer 4.5 H.A., onder verschillende voorwaarden, waarvan die sub 2°. luidt: „dat om afloop van het water „van de bermsloot aan de zijde van de Purmer in de veenputten te „voorkomen, een bekwame dam onverveend aan die zijde moet worden „gespaard";

dat Gedeputeerde Staten bij besluit van 20 Juli 1898, n°. 65, deze voorwaarde hebben vervangen door de volgende: „dat het water in de bermsloot op gelijk peil worde gebracht met den waterstand in de Purmer";

dat het Kerkbestuur der Nederduitsch-Hervormde Gemeente te Purmer van dit besluit bij Ons in beroep is gekomen, daarbij aanvoerende, dat het eigenaar is van 3 perceelen, waarvan de bovenkorst veen is, gelegen in de Purmer, belend aan de bermsloot, die bedoelde perceelen scheidt van den binnenberm van den dijk, die ter vervening is uitgegeven; dat het bekend is dat veengrond als weide alleen kan worden gebruikt wanneer de waterspiegel niet te ver verwijderd is van de bovenkorst, zoodat het geheel in voldoend vochtigen toestand blijft verkeeren; dat, wordt het besluit van 20 Juli 1898, n°. 65, gehandhaafd, appellants eigendommen voor een goed deel waardeloos zullen worden, doordien het peil van de bermsloot met 92 tot 100 centimeter zal worden verlaagd;

Overwegende dat de gevolgen, die eene vervening, niet alleen voor de eigendommen des verveners, maar ook voor andere belanghebbenden met zich brengt, den wetgever hebben genoopt die handeling afhankelijk te maken van eene vergunning van het openbaar gezag, en wel — voor zoover het vervenen niet bij provinciale verordening uitdrukkelijk, hetzij voorwaardelijk, hetzij onvoorwaardelijk, is vrijgelaten, — van Gedeputeerde Staten, die het best in staat geacht worden bij het verleenen der vergunning en het vaststellen der daaraan te verbinden voorwaarden, te waken voor de verschillende belangen, die bij het vervenen in aanmerking moeten komen;

dat het dus niet aangaat dat Gedeputeerde Staten daarbij uitsluitend letten op het belang der vervening zelve, al mogen zij ook bij hunne beschikking — zooals Gedeputeerde Staten van Noordholland bij hun besluit van 26 Mei 1897, dat door het bestreden besluit op één punt is gewijzigd, hebben gedaan — uitdrukkelijk verklaren dat de rechten van derden worden voorbehouden;

dat toch zoodanig voorbehoud deels overbodig mag worden geacht — voor zoover de rechten van derden door eene beschikking als de hier bedoelde niet kunnen worden verkort — deels onvoldoende, waar de wetgever blijkbaar heeft gewild, dat het administratief gezag reeds

bij het verleenen der vergunning daarmede rekening zoude houden:

dat nu door appellant wordt beweerd dat de op 20 Juli 1898 aan de vergunning tot vervening van een gedeelte van den noordelijken berm van den dijk van den polder de Nes, ter vervanging van de oorspronkelijke tweede voorwaarde, verbonden nieuwe voorwaarde, met zijne rechten en belangen in strijd is;

dat toch naar zijn, — van andere zijde niet weersproken — beweren, de verlaging van den waterstand van de bermsloot tot op het peil van den Purmer hem schade zou kunnen berokkenen, althans zoo hij niet ook zelf tot vervening besluit, waaromtrent hem evenwel geen dwang kan worden opgelegd;

dat alsnu de vraag te beantwoorden is of, ondanks dit bezwaar van appellant, de voorwaarde toch kan worden gehandhaafd, op grond dat de naleving daarvan nog niet zoude vaststaan, maar afhankelijk is van een besluit van het waterschapsbestuur, dat, als publiekrechtelijk lichaam, het peil in den polder «de Purmer» heeft vast te stellen;

dat het stellen van voorwaarden, waarvan de naleving niet of niet uitsluitend in de macht van den concessionaris is, niet geoorloofd is, omdat die voorwaarden dan de beteekenis hebben dat tot de vervening slechts kan worden overgegaan indien of voor zooverre die voorwaarden vervuld zijn — in welk geval dan degenen, die door het vervullen der voorwaarden benadeeld zouden worden, de gelegenheid hebben maatregelen te nemen om zich tegen die vervulling te verzetten en zoodoende te trachten het hen dreigend gevaar af te wenden;

dat echter in dezen, ten gevolge van bijzondere omstandigheden, den belanghebbenden het volgen van den aangewezen weg waarschijnlijk niet zou baten;

dat toch de nieuwe voorwaarde door Gedeputeerde Staten, ter vervanging der oorspronkelijke, aan de vergunning is verbonden op verzoek van den vervener, en dat die vervener juist is het bestuur van het waterschap dat de beslissing heeft over het peil van de Purmer;

dat nu wel in streng juridischen zin, de naleving der voorwaarde niet van dit waterschap als privaatrechtelijk eigenaar, in welke hoedanigheid het de vergunning tot vervenen heeft gevraagd, maar van het waterschap in zijne publiekrechtelijke hoedanigheid afhankelijk is, doch dat dit niet wegneemt dat feitelijk hetzelfde bestuur, dat de vervening onderneemt, de naleving der door dat bestuur zelf voorgestelde voorwaarde in handen heeft; eene omstandigheid, waardoor de waarborg die anders de besluiten van het waterschapsbestuur omtrent het polderpeil voor de ingelanden opleveren, aanmerkelijk verminderd wordt;

dat dit te meer klemt, nu Gedeputeerde Staten bij hunne beschikking van 26 Mei 1897 sub 6°. hebben bepaald: „dat van de vergunning „geen gebruik mag worden gemaakt dan nadat op kosten van den „adressant eene op zegel gestelde verklaring is overgelegd, waarbij „hij zich zoo voor zich zelven als voor zijne rechtverkrijgenden ver„bindt de voorwaarden dezer beschikking aan te nemen en te zullen „naleven, welke verklaring vrachtvrij aan Gedeputeerde Staten moet „worden ingezonden";

dat toch, al moge de beteekenis dezer bepaling zijn dat het recht om te vervenen afhankelijk wordt gemaakt van de naleving der voorwaarden (in welk geval de verklaring eigenlijk overbodig is) toch uit de woorden der bepaling allicht zou kunnen worden afgeleid dat, als de bedoelde verklaring eens geteekend is, de concessionaris daardoor zich verbonden heeft voor de naleving der voorwaarden te zorgen, althans voor zooveel dit van hem afhangt, — hetgeen met het oog op de voormelde in deze bestaande bijzondere omstandigheid ten aanzien der tweede voorwaarde, waarover het geschil loopt, hier feitelijk het geval is;

dat dus bij het bestreden besluit niet voldoende is gelet op de verschillende belangen waarmede in deze rekening moet worden gehouden, en dat besluit derhalve behoort te worden vernietigd;

Gezien de wet van 13 Juli 1895 (Staatsblad n°. 113);

Hebben goedgevonden en verstaan:

het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland van 20 Juli 1898, n°. 5 — strekkende ter vervanging van eene der in hun besluit van 26 Mei 1897, n°. 58 gestelde voorwaarde door eene andere — te vernietigen.

Onze Minister enz.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 19 *Maart* 1900, *L^a. N, Afdeeling Waterstaat, 3e onderafd. b, tot wijziging van art.* 14 *der beschikking van* 23 *Augustus* 1895, *n°.* 124, *houdende vaststelling van eene grensregeling der bakenkwartieren en van de standplaatsen der bakenmeesters.*

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,

Gelet op het Koninklijk besluit van 16 Februari 1900 (Staatsblad n°. 32), houdende wijziging van het Koninklijk besluit van 9 Augustus 1895 (Staatsblad n°. 148), tot vaststelling van een reglement op den bakendienst op eenige openbare wateren;

Heeft goedgevonden te bepalen:

dat artikel 14 der beschikking van 23 Augustus 1895, n°. 124, geplaatst in de Staatscourant van 28 Augustus d.a.v., wordt gelezen als volgt:

Art. 14. De bakenkwartieren van de Linge zijn:

1ste kwartier: van de grensscheiding tusschen de provinciën Gelderland en Zuidholland nabij Asperen, tot de schutsluis aan den Arkelschen dam.

Standplaats van den bakenmeester te Leerdam.

2de kwartier: van de grensscheiding tusschen de provinciën Gelderland en Zuidholland nabij Asperen, tot de uitmonding van de Korne.

Standplaats van den bakenmeester te Beesd.

KON. BESLUIT *van* 26 *Maart* 1900 (*Staatsblad n°.* 37), *tot vaststelling van een nieuw reglement van politie voor de scheepvaart op de rivieren beneden Rotterdam tot in zee, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 25 *Mei* 1892 (*Staatsblad n°.* 128), 14 *December* 1894 (*Staatsblad n°.* 235) *en* 24 *April* 1897 (*Staatsblad n°.* 106).

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 12 Februari 1900, litt. B, afdeeling Waterstaat;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69);

Gelet op het bij Koninklijk besluit van 13 Augustus 1891 (Staatsblad n°. 158) vastgesteld Algemeen Reglement van politie voor rivieren, kanalen, havens, sluizen, bruggen en daartoe behoorende werken, onder beheer van het Rijk;

Den Raad van State gehoord (advies van 6 Maart 1900, n°. 14);

Gelet op de nadere voordracht van voornoemden Minister van 16 Maart 1900, n°. 165, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Met intrekking van het bij Koninklijk besluit van 25 Mei 1892 (Staatsblad n°. 128) vastgesteld bijzonder reglement van politie voor de scheepvaart op de rivieren beneden Rotterdam tot in zee, en van de Koninklijke besluiten van 14 December 1894 (Staatsblad n°. 235) en 24 April 1897 (Staatsblad n°. 106) tot wijziging van dat bijzonder reglement, vast te stellen het navolgende reglement van politie:

BIJZONDER REGLEMENT van politie voor de scheepvaart op de rivieren beneden Rotterdam tot in zee.

Art. 1. Dit reglement is van toepassing op:

a. den Rotterdamschen Waterweg beneden de westelijke grens der

gemeente Rotterdam, bij de westpunt der Ruigeplaat en het tot den linkeroever doorgetrokken zuidelijk verlengde dier grenslijn;

b. de Noordgeul, Botlek en Brielsche Maas;

c. de monden der genoemde rivieren tot aan de lijn, gaande door de uitertonnen.

2. De schipper van elk zeeschip draagt zorg dat des nachts steeds een man op het dek aanwezig zij, die de wacht houdt, en die bij het aanroepen van het vaartuig door het daartoe bevoegd gezag verplicht is antwoord te geven.

3. Vaartuigen, waarvoor de golfslag gevaarlijk kan zijn, mogen niet dieper zijn geladen dan tot eene lijn, die bij geheel open vaartuigen op 50 c.M. onder het boord, en bij vaartuigen die met luiken kunnen worden gesloten, op 30 c.M. onder het boord ligt.

4. Het is verboden, in het vaarwater te ankeren, tenzij met vergunning en volgens aanwijzing van een der in art. 88 van het Algemeen Reglement van politie voor rivieren, kanalen, enz. bedoelde ambtenaren van den waterstaat of van het loodswezen. Van dit verbod zijn uitgezonderd vaartuigen dienende voor opnemingen en peilingen, baggervaartuigen en grondschouwen, werkzaam in 's Rijks dienst.

Zooveel mogelijk moet vermeden worden, dat de vaartuigen dwars van elkander komen te liggen.

Het is bovendien verboden te ankeren:

a. van 200 M. boven tot 100 M. beneden het rivierwaarts verlengde van de as der haven van Maassluis;

b. op een afstand kleiner dan 10 M. uit de assen der lage dammen, op den oever aangegeven door twee ruitbakens;

c. op de plaatsen, waar zoodanig verbod door borden is aangewezen.

Bij het ankeren gedragen de schippers der vaartuigen zich naar de aanwijzing der ambtenaren, met de handhaving van dit reglement belast.

5. Het ten anker komen der vaartuigen moet in het algemeen, zooveel mogelijk, aan dezelfde zijde van het vaarwater geschieden.

6. Ophooping van vaartuigen moet tusschen de hoofden van den Nieuwen Waterweg aan den Hoek van Holland zooveel mogelijk worden vermeden.

De loodsen zijn verplicht, bij ongunstige gelegenheid van wind en weder, zoodanige ophooping te voorkomen, door tijdig eene meer geschikte plaats aan te wijzen, waar de schippers hunne vaartuigen ten anker moeten brengen.

7. Met buskruit, andere ontplofbare stoffen, petroleum, benzine (naphta) of terpentijnolie geladen vaartuigen, die gedurende het getijde moeten stoppen, mogen niet anders stilliggen dan op een afstand van ten minste 1000 meter van andere vaartuigen; behoudens de bevoegd-

heid van de ambtenaren der Rijkspolitie, om vaartuigen met petroleum of andere oliën geladen, zoo noodig, een minderen afstand te vergunnen.

8. Het is verboden, tenzij met vergunning van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, vaartuigen van minder dan 68 d.M. diepgang te leggen op de Rijksligplaats aan de dukdalven nabij den bovensten strekdam aan den linker oever van het Scheur, beneden Vlaardingen, alsmede te lossen uit of te laden in vaartuigen, welke op die ligplaats vertoeven.

Het is verboden, tenzij met vergunning van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, vaartuigen van minder dan 78 d.M. diepgang te leggen op de Rijksligplaats aan de dukdalven nabij den rechter oever beneden de berghaven voor Rijksvaartuigen aan den Hoek van Holland, welke dukdalven nader zijn aangeduid door een bord, waarop het woord »Ligplaats« gesteld is.

De vaartuigen mogen nooit met trossen, kettingen of op andere wijze aan de bovenbedoelde dukdalven worden vastgemaakt.

Bij het aanleggen moeten door het uitzetten van ankers en zoo noodig door het bezigen van een sleepbootje, alle voorzorgen worden in acht genomen ter voorkoming van schade.

De schipper is verplicht te zorgen dat het vaartuig, zoolang het eene ligplaats aan de bovenbedoelde dukdalven inneemt, behoorlijk aan de zich bij die dukdalven bevindende meerpalen is vastgemaakt, ter beoordeeling van de ambtenaren met de handhaving van dit reglement belast, op wier bevel ook een anker op stroom en achteruit een zwaar werpanker moet worden uitgezet.

De schipper moet in het algemeen, zoowel bij dag als bij nacht, zorg dragen voor het behoorlijk bevestigen en vieren op de meerpalen, en zorgen voor oordeelkundige ligging van het roer.

Het is verboden, met een vaartuig langer dan vijftien uren op een der beide bovenbedoelde ligplaatsen te vertoeven. In bijzondere omstandigheden kan de ingenieur te Rotterdam een langer verblijf aldaar toestaan.

9. Het is verboden, tenzij met vergunning van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, de ankerboeien nabij de Oostpunt van Rozenburg te bezigen tot het vastmeren van andere vaartuigen dan die meer dan 100 K.G. ontplofbare stof aan boord, of meer dan deze hoeveelheid te lossen of te laden hebben.

Van die ankerboeien mag geen gebruik worden gemaakt om door het uitbrengen van een tros, bij aankomst of vertrek van een vaartuig, te zwaaien.

Vaartuigen, wier lengte en diepgang het meren aan het zuidelijk stel ankerboeien toelaten, mogen niet op het noordelijk stel meren, tenzij het eerstgenoemde reeds is ingenomen.

Zoolang de haven aan de Oostpunt van Rozenburg, bestemd voor binnenvaartuigen die ontplofbare stoffen hebben te lossen of te laden, wegens uitdieping of uitvoering van werken, tijdelijk niet gebruikt kan worden, mogen de binnenvaartuigen aan het zuidelijk stel ankerboeien meren; zijnde zulks op andere tijden niet geoorloofd.

Een vaartuig, vastgemeerd aan de ankerboeien, moet bij dag, ter plaatse waar zulks het best kan gezien worden, evenwel niet lager dan 3 M. en niet hooger dan 6 M. boven den romp, een aan een winkelhaak uitgezette witte vlag van ten minste 1.30 M. lang en 0.65 M. breed voeren, waarin in goed leesbare zwarte letters het opschrift »Buskruit« gesteld is.

Het is verboden, met een vaartuig langer dan dertig uren aan de boeien te vertoeven.

In bijzondere omstandigheden kan de ingenieur te Rotterdam een langer verblijf aldaar toestaan.

10. Het is verboden, tenzij met vergunning van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, in het veer Brielle-Maassluis, de Rijksaanlegplaats op Rozenburg tegenover Maassluis met de daartoe behoorende werken, de Rijksaanlegplaats te Maassluis met den oostwaarts daartegen grenzenden basaltmuur, of den Rijksveerdam op Rozenburg tegenover Brielle, te bezigen tot het aanleggen of vast maken van vaartuigen, welke niet tot den Rijksdienst of tot dien van het veer behooren.

11. Het is verboden, de hierna genoemde dukdalven tot het vastmaken, verhalen of aanleggen van vaartuigen te bezigen:

a. de van lichttoestellen voorziene dukdalven;

b. de niet van borden voorziene dukdalven langs den rechter oever beneden de berghaven van Rijksvaartuigen aan den Hoek van Holland, staande landwaarts van de in de tweede alinea van art. 8 bedoelde dukdalven;

c. den dukdalf nabij den rechter oever boven de haven van Maassluis, bij de registreerende peilschaal.

12. Het is verboden, gedeelten der lading of ballast in het water te werpen, tenzij zulks vergund wordt door den betrokken loodscommissaris, in gevallen waarbij het behoud van het vaartuig van het over boord zetten der lading of ballast afhangt.

13. Overtreding van de bepalingen van dit bijzonder reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet of bij het Algemeen Reglement is voorzien, gestraft als volgt:

a. met hechtenis van ten hoogste dertig dagen of geldboete van ten hoogste honderd vijftig gulden, de overtreding van artikel 7;

b. met geldboete van ten hoogste honderd gulden, de overtreding van de artikelen 2, 3 en 4;

met geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden, de overtreding van de artikelen 8, 9, 10 en 11;

met geldboete van ten hoogste vijftig gulden, de overtreding van artikel 5;

met geldboete van ten hoogste vijf en twintig gulden, de overtreding van artikel 12.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 26 *Maart* 1900, *n°.* 17, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het uitgraven en omkaden van een balkgat onder Lekkerkerk.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de firma Wed. M. Boogaerdt en Zoon, te Krimpen aan de Lek, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland dd. 11 December 1899, n°. 22, waarbij is afgewezen haar verzoek tot vernietiging van eene der voorwaarden, waaronder haar door Dijkgraaf en Hoogheemraden van de Krimpenerwaard vergunning werd verleend tot het uitgraven en omkaden van een balkgat onder Lekkerkerk;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van het bestuur, gehoord, advies van 7 Maart 1900, n°. 30;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 22 Maart 1900, n°. 155, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat genoemde firma ingevolge art. 18 der wet van 20 Juli 1895 (Stbl. n°. 139) aan Gedeputeerde Staten van Zuidholland de vernietiging heeft verzocht van eene der voorwaarden, waaronder haar door Dijkgraaf en Hoogheemraden van de Krimpenerwaard vergunning werd verleend tot het uitgraven en omkaden van een balkgat onder Lekkerkerk;

dat Gedeputeerde Staten bij hun aan het hoofd dezes vermelde besluit afwijzend op het verzoek hebben beschikt;

dat de firma Wed. M. Boogaerdt en Zoon van dit besluit bij Ons in beroep is gekomen;

Overwegende dat volgens art. 18, 2e lid der wet van 20 Juli 1895 (Stbl. n°. 139), voorwaarden in strijd met het 1e lid van dit artikel gesteld, kunnen worden vernietigd overeenkomstig de regels omtrent de vernietiging van besluiten van de besturen van waterschappen, veenschappen of veenpolders gesteld of te stellen;

dat de algemeenheid dezer uitdrukking niet toelaat haar alleen van toepassing te achten op de termijnen en formaliteiten bij het instellen van hooger beroep in acht te nemen, maar zij ook, en wel in de eerste plaats betrekking heeft op het recht van beroep zelf;

dat derhalve, bij gebreke van eene algemeene regeling van dit onderwerp, de vraag moet worden beantwoord of het Reglement van het Hoogheemraadschap van de Krimpenerwaard, recht van beroep op Ons toekent van een besluit van Gedeputeerde Staten, waarbij deze weigeren eene voorwaarde te vernietigen, door Dijkgraaf en Hoogheemraden verbonden aan eene vergunning als bedoeld in art. 18 der voormelde wet;

dat de beantwoording dezer vraag ontkennend moet zijn, vermits noch art. 167 van bedoeld reglement, dat het beroep regelt, op dit geval betrekking heeft, noch eenige andere bepaling het recht van beroep op Ons in dit geval verleent;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Stbl. n°. 139), en evengenoemd Reglement;

Hebben goedgevonden en verstaan:

appellante niet-ontvankelijk te verklaren in haar ingesteld beroep.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 3 *April* 1900, *n°.* 34, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de verkiezing van een voorzitter van het bestuur van den Duifpolder.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van den Duifpolder tegen de beslissing van Gedeputeerde Staten van Zuidholland dd. 29 December 1899, B, n°. 4105 (1e afd.) G. S. n°. 90/1, op bezwaren ingebracht tegen de verkiezing van een voorzitter van het bestuur op 22 November 1899;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 14 Maart 1900, n°. 49;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 28 Maart 1900, n°. 162, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat bij adres dd. 23 November 1899 C. L. Hofsteede c. s., eigenaren en stemgerechtigde ingelanden van den Duifpolder, te Maasland en Schipluiden, Gedeputeerde Staten van Zuidholland hebben verzocht de op 22 November 1899 plaats gehad hebbende verkiezing van een voorzitter van genoemden polder, ingevolge art. 37 van het algemeen reglement voor de polders in de provincie Zuidholland, te vernietigen, op grond, dat blijkens het proces-verbaal 317 stemmen zijn uitgebracht, waarvan 160 op A. van Nierop en 157 op C. L. Hofsteede; dat echter tot de stemming is toegelaten, zonder daarbij van een volmacht te zijn voorzien, of als gemachtigde bij het bestuur van

den Duifpolder bekend te staan, of deswege ingevolge art. 32, 2e lid, van het algemeen reglement voor de polders in de provincie Zuidholland bewijzen te hebben overgelegd, J. Engelaan, zoon van de weduwe G. Engelaan, wier echtgenoot, die stemgerechtigd ingeland was, in Juli 1899 was overleden; dat J. Engelaan niet behoort tot de in art. 24, 2de lid, van voormeld reglement bedoelde personen, die rechtens zijne moeder vertegenwoordigt, noch tot hen, bedoeld in het 4de lid van dat artikel, die eenig land in den polder onverdeeld bezitten, en dat de door J. Engelaan onwettig uitgebrachte 13 stemmen op den uitslag der verkiezing van invloed hebben kunnen zijn;

dat Gedeputeerde Staten bij besluit van 29 December 1899, B, n°. 4105 (1e afd.) G. S. n°. 90/1, de op 22 November 1899 te Maasland gehouden verkiezing van den voorzitter van het bestuur van den Duifpolder hebben vernietigd, op grond dat daarbij 317 stemmen zijn uitgebracht, waarvan 160 op A. van Nierop en 157 op C. L. Hofsteede, naar aanleiding waarvan de eerste is verkozen verklaard; dat tot de stemming echter ten onrechte is toegelaten J. Engelaan, die 13 stemmen heeft uitgebracht, welke op den uitslag der verkiezing van invloed hebben kunnen zijn; dat hij immers niet voorkomt op de lijst der stemgerechtigde ingelanden; dat hij wel is waar door overlijden van zijn vader mede-eigenaar is van 13 H.A. in den polder, waarvoor de overledene stemgerechtigd was, doch dat volgens art. 23 en volgende van het Algemeen Polderreglement het voorkomen van iemands naam op de jaarlijks door het polderbestuur op te maken lijst van stemgerechtigde ingelanden voor het stembureau maatstaf is of hij stemgerechtigde is, en dat in deze door de erfgenamen van wijlen C. Engelaan verzuimd is krachtens art. 32, 2de lid, van het Algemeen Polderreglement wijziging dier lijst te vorderen, terwijl een beroep op art. 24, laatste lid, slechts kan opgaan, indien van het onverdeeld bezit uit de lijst van stemgerechtigde ingelanden blijkt;

Overwegende dat de gronden die Gedeputeerde Staten geleid hebben tot het nemen van hun bestreden besluit juist zijn, en deze tot de Onze makende:

Gezien het Algemeen Reglement voor de polders in de provincie Zuidholland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland te handhaven

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van 3 April* 1900, *n°. 35, houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de keur op de zee- en rivierwaterkeerende dijken van het waterschap de Oude en Nieuwe Maasdijken vóór het land van Rhoon.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. van Hoboken van Cortgene, te Rotterdam, en M. M. Schepman, te Rhoon, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, dd. 30 Mei 1899, n°. 24, tot goedkeuring van de keur op de zee- en rivierwaterkeerende dijken van het waterschap »de Oude en Nieuwe Maasdijken vóór het land van Rhoon«;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 14 Maart 1900, n°. 243;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 30 Maart 1900, n°. 178, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat door het bestuur van gezegd waterschap is ontworpen en ter visie gelegd een keur op evengenoemde dijken, waarvan art. 4, sub *b*, bepaalde:

Het is verboden:

Het beweiden van die gedeelten der dijken, waarvan Dijkgraaf en Dijkraden bij openbare kennisgeving hebben bepaald, dat zij gedurende eenigen tijd niet beweid mogen worden. Wordt het beweiden toegestaan, dan mag dat na de verhooging der dijken voorloopig slechts met schapen of ander klein vee geschieden totdat Dijkgraaf en Dijkraden dat verbod hebben opgeheven;

dat door M. M. Schepman — in zijne hoedanigheid van Rentmeester voor alle eigenaren van de krachtens het den 23sten Maart 1845 voor den notaris Rijckevorsel te Rotterdam door A. van Hoboken van Rhoon en Pendrecht fideicommissair aan zijne kinderen nagelaten goederen, waaronder ook behooren de dijken van het waterschap »de Oude en Nieuwe Maasdijken vóór het land van Rhoon«, voor zoover die zijn gelegen onder de gemeente Rhoon — tegen dit voorschrift is aangevoerd, dat het verbod van beweiding behoorde gepaard te gaan met eene billijke schadevergoeding aan den eigenaar of den huurder;

dat de keur, zooals die door Gedeputeerde Staten was goedgekeurd bij besluit van 30 Mei 1899, n°. 24, vervolgens ter visie is gelegd; terwijl art. 4, sub *b*, luidt:

Het is verboden:

Tusschen 1 October en 1 Mei de dijken te beweiden; tusschen 1 Mei en 1 October die dijksgedeelten te beweiden waarvan Dijkgraaf en Dijkraden bij openbare kennisgeving hebben bepaald, dat zij gedurende eenigen tijd niet beweid mogen worden of ze te beweiden

met ander vee dan bij die openbare aankondiging uitdrukkelijk is toegestaan;

Wordt het beweiden toegestaan, dan mag dat na de verhooging der dijken voorloopig slechts met schapen of ander klein vee geschieden, totdat Dijkgraaf en Dijkraden dat verbod hebben opgeheven;

dat A. van Hoboken van Cortgene en M. M. Schepman zich hierop tot Ons hebben gewend, Ons verzoekende het besluit van Gedeputeerde Staten van 30 Mei 1899, n°. 24, te vernietigen en, doende wat Gedeputeerde Staten hadden moeten doen, de goedkeuring alsnog te weigeren, subsidiair voor het geval Wij mochten oordeelen dat het om goedkeuring gevraagd Bestuur bevoegdheid heeft, hetzij om zelf te wijzigen, hetzij om een gewijzigd ontwerp goed te keuren, ook zonder dat in het eene of andere geval hernieuwende bekendmaking ex art. 7 heeft plaats gehad, alsdan de keur in geschil niet goed te keuren dan na herstel van het oorspronkelijk art. 4, met opneming van eene bepaling houdende verplichte schadeloosstelling aan eigenaar of huurder wegens eventueel ten gevolge der keur te derven beweiding; terwijl appellanten aanvoeren dat Gedeputeerde Staten met hunne bezwaren geen rekening hebben gehouden; dat immers de keur geen billijke schadevergoeding toekent aan eigenaar of huurder wegens gederven beweiding en dat de bepaling waarbij tusschen 1 October en 1 Mei alle beweiding is uitgesloten, zelfs dan wanneer het waterschapsbestuur die onschadelijk zou achten, onnoodig streng en nadeelig is voor de belanghebbenden;

Overwegende dat uit een deskundig ingesteld onderzoek blijkt, dat het bestreden verbod, tot beweiden van de zee- en rivierwaterkeerende dijken van het waterschap „de Oude en Nieuwe Maasdijken vóór het land van Rhoon" tusschen 1 October en 1 Mei, niet verder reikt dan volstrekt noodig is voor een behoorlijk onderhoud dier dijken; dat toch het beweiden van tamelijk steile dijksbeloopen — gelijk bij dezen dijk aanwezig zijn — vooral met paarden en groot vee, maar ook met alle vee, bij natte weersgesteldheid ongewenscht, en voor den dijk nadeelig is, omdat dan de grasmat wordt beschadigd, en bij stormvloeden de golven meer vat hebben op de oppervlakte van het dijkslichaam;

dat die natte weersgesteldheid dikwijls voorkomt in de maanden April en October en er dus alleszins reden in dezen bestaat, gelijk het Waterschapsbestuur en Gedeputeerde Staten van oordeel zijn, ook in die maanden den dijk tegen mogelijke ernstige beschadiging te beschermen;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139);

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit van Ged. Staten van Zuidholland te handhaven.

Onze Minister enz.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 4 April* 1900, *L^a. F, Afdeeling Waterstaat, 3e onderafd. b, aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, houdende aanvulling van de circulaire van 31 Maart* 1899, *L^a. A in zake het gebruik van rijwielen voor den Rijksdienst.*

Ik heb de eer U mede te deelen dat door mij is bepaald dat sub 1 der circulaire van 31 Maart 1899, L^a. A. tusschen: „adspirant-Ingenieurs" en „opzichters" zal worden gelezen: „tijdelijke adjunct-Ingenieurs."

U.H.E.G. gelieve een exemplaar dezer circulaire aan de onder Uwe bevelen dienende Ingenieurs en tijdelijke adjunct-Ingenieurs uit te reiken.

KON. BESLUIT *van 7 April* 1900 (*Staatsblad n°.* 43), *tot vaststelling van het volgend reglement van politie voor het veer over de rivier de Dordtsche Kil, tusschen 's Gravendeel en Wieldrecht.*

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 21 Maart 1900, L^a. K, afdeeling Waterstaat;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69);

Den Raad van State gehoord (advies van 3 April 1900, n°. 11);

Gelet op de nadere voordracht van voornoemden Minister van 5 April 1900, L^a. C, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

vast te stellen het navolgende:

REGLEMENT van politie voor het veer over de rivier de Dordtsche Kil, tusschen 's-Gravendeel en Wieldrecht.

Art. 1. De aanlegplaatsen voor het veer bestemd zijn de Rijksveerhoofden te 's-Gravendeel en te Wieldrecht (gemeente Dubbeldam).

Het is aan ieder, die daartoe niet door Onze Ministers van Financiën of van Waterstaat, Handel en Nijverheid is gemachtigd, verboden, personen, dieren, rij- of voertuigen en goederen aan de genoemde veerhoofden te laden of te lossen.

2. De aan het veer komende personen, zoowel reizigers als geleiders van dieren, rij- en voertuigen, worden zonder oponthoud, tegelijk met hunne goederen, dieren, of rij- of voertuigen, naar de orde van aankomst overgevoerd.

Het is verboden, rij- of voertuigen, vrachtgoederen of eenig ander voorwerp op de bruggen der pont te plaatsen.

Paarden, runderen, schapen en varkens mogen alleen met de pont worden overgebracht.

De veerlieden mogen de reizigers nimmer op de rivier van het eene vaartuig in het andere doen overgaan.

Ingeval bij hoog water of bij harden wind, paarden of hoornvee worden overgevoerd, mogen geen reizigers gelijktijdig in de pont plaats nemen. Bij afwezigheid van het motorvaartuig, moeten zij, die zulks verlangen, dan afzonderlijk worden overgebracht, zonder verplicht te zijn meer dan de bepaalde vracht te betalen.

De veerlieden mogen op geen andere plaatsen dan aan de in art. 1 genoemde veerhoofden aanleggen, tenzij bij onmogelijkheid of met toestemming der reizigers; indien bij de afvaart de onmogelijkheid is te voorzien, moeten zij den reizigers daarvan vooraf kennis geven.

De veerlieden moeten de reizigers voorkomend behandelen en hen met hunne bagage aan en van boord helpen, en voor goederen behoorlijk zorg dragen.

3. De reizigers zijn verplicht, alle aanwijzingen van de veerlieden zoowel met betrekking tot den overtocht over de rivier, als ter voorkoming van beschadiging van het veermaterieel, ook wat de onder hun geleide vervoerd wordende dieren, rij- en voertuigen en goederen betreft, na te komen.

4. Klachten over de bediening van het veer kunnen worden opgeteekend in het ten veerhuize aanwezige register, gewaarmerkt door den betrokken ontvanger der registratie en domeinen, hetwelk iedere maand aan den betrokken opzichter van den Waterstaat moet worden vertoond en door dezen afgeteekend.

5. De handhaving van dit reglement is opgedragen aan de Rijksambtenaren, door Onze Ministers van Financiën of van Waterstaat, Handel en Nijverheid met het toezicht op en het beheer van het veer en de daartoe behoorende werken belast. Deze ambtenaren zijn bevoegd tot de handelingen, bedoeld in art. 3 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69).

6. Overtreding van de bepalingen van dit reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij de wet is voorzien, gestraft als volgt:

met geldboete van ten hoogste *vijftig* gulden, de overtreding van art. 1, tweede lid;

met geldboete van ten hoogste *vijf en twintig* gulden, de overtreding van art. 2, tweede lid, en van art. 3.

7. Dit reglement wordt gedrukt en in het veerhuis en de wachthuisjes op eene goed zichtbare plaats opgehangen.

Onze Minister enz.

WET *van* 10 *April* 1900 (*Staatsblad n°.* 58), *tot onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen in de gemeenten Sas van Gent, Westdorpe, Axel, Hoek en Terneuzen, noodig voor de verbetering van het kanaal van Gent naar Terneuzen.*

ze onteigening staat in verband met de wet van 29 Januari 1897 (Staatsblad 2).

j Kon. besluit van 6 October 1900, n°. 35 zijn de perceelen aangewezen, die de werken moeten worden onteigend. Zie de Staatscourant van 31 October), n°. 255.

WET *van* 10 *April* 1900 (*Staatsblad n°.* 59), *tot onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen in de gemeente Velsen, noodig voor den aanleg van een stoompontveer in het Noordzeekanaal te Velsen.*

eze onteigening is een gevolg van de wet van 24 Juli 1899 (Staatsblad 195), tot verbetering van het Noordzeekanaal.

ij Kon. besluit van 9 Juni 1900, n°. 52 zijn de perceelen aangewezen, die · dit werk moeten worden onteigend. Zie de Staatscourant van 22 Juni 1900, 143.

WET *van* 10 *April* 1900 (*Staatsblad n°.* 60), *tot onteigening, ten name van de Ahaus—Enscheder—Eisenbahn—Gesellschaft te Ahaus, van eigendommen in de gemeenten Enschedé en Lonneker, noodig voor den aanleg van een locaalspoorweg van Enschedé naar de Nederlandsch—Pruissische grens in de richting van Ahaus.*

ie het Kon. besluit van 8 December 1899 (Staatsblad n°. 238), bevelende de ıtsing in het Staatsblad van het tusschen Nederland en Duitschland op 27 i 1899 te Berlijn gesloten verdrag betreffende den aanleg van een locaalorweg van Enschedé naar Ahaus.

KON. BESLUIT *van* 14 *April* 1900, *n°.* 8, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Drenthe van* 14 *November* 1899*:*

n°. 12, *tot vaststelling van een reglement van politie voor de Hoogeveensche vaart en daarmede verbonden wateren, met intrekking van het reglement op de kanalen der Drentsche Kanaalmaatschappij en daartoe behoorende of daarmede in verband staande wateren en werken, goed-*

gekeurd bij Kon. besluiten van 29 *Augustus* 1860, n°. 68, 9 *September* 1887, n°. 21, 7 *Augustus* 1889, n°. 23 en 7 *Augustus* 1893, n°. 21;

n°. 13, *tot vaststelling van een nieuw reglement van politie voor het Noord-Willemskanaal en daarmede verbonden wateren, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 30 *December* 1863, n°. 40 *en* 9 *September* 1887, n°. 21, *en*

n°. 14, *tot vaststelling van een nieuw reglement van politie voor het Oranjekanaal en daarmede verbonden wateren, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 10 *Januari* 1857, n°. 80 *en* 9 *September* 1887, n°. 21.

Zie Prov. bladen n°s 10, 11 en 12.

KON. BESLUIT *van* 19 *April* 1900, n°. 15, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de keur van den polder Giessen—Oude-Bovenkerk.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door A. Tukker Czn. en anderen, ingelanden van den polder Giessen-Oude-Bovenkerk, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland dd. 8 Augustus 1899, n°. 24, tot goedkeuring van een keur van dien polder;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 4 April 1900, n°. 32;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 14 April 1900, n°. 205, afd. Waterstaat;

Overwegende dat door het bestuur van voornoemden polder op 29 Juli 1899 is vastgesteld eene keur of politieverordening, waarbij in art. 5 onder meer wordt bepaald dat, voor het deel van den polder, bekend onder den naam van „buitentiendweegs" het zomerpeil wordt aangewezen door een nagel in den muur van den watermolen aan de buitentiendweegsche zijde „overeenkomende met 0.90 el beneden Amsterdamsch Peil";

dat Gedeputeerde Staten van Zuidholland bij hun besluit van 8 Augustus 1899, n°. 24, die keur hebben goedgekeurd;

dat van dit besluit bij Ons in beroep zijn gekomen A. Tukker Czn met vijf anderen „allen eigenaren van landerijen gelegen in den polder en vertegenwoordigende meer dan een vierde van den eigendom in dien polder", door middel van een tot Ons gericht adres uit Giessen-Oudekerk, gedagteekend van den 6 September 1899, waarin zij ver-

klaren zich bezwaard te gevoelen door de aan het slot van art. 5 der keur voorkomende bepaling, volgens welke het thans geldende zomerpeil met vijf centimeter zal worden verhoogd, hetgeen door het te koud houden van den ondergrond nadeel zal toebrengen aan den grasgroei;

dat daarentegen die verhooging van het zomerpeil door het polderbestuur noodig wordt geacht, «omdat anders bij droogte geen voldoend water aanwezig is»;

Overwegende dat, volgens het bijzonder reglement van den polder Giessen-Oude-Bovenkerk, in verband met art. 45 van het algemeen polderreglement in de provincie Zuidholland, de regeling van het maalpeil in voornoemden polder geheel binnen den kring der gewone bevoegdheden van het bestuur van dien polder is gelegen, zoodat, ook na het vervallen der bestreden bepaling, voorkomende aan het slot van art. 5 der keur, het zomerpeil niettemin op dezelfde door appellanten verkeerd geachte hoogte zou gehandhaafd blijven, welke door het polderbestuur thans als de meest wenschelijke wordt geoordeeld;

dat, waar de bezwaren van appellanten tegen de door Gedeputeerde Staten van Zuidholland aan voormelde keur verleende goedkeuring zich uitsluitend bepalen tot het tusschen hen — als vertegenwoordigers eener minderheid van ingelanden — en het polderbestuur bestaande verschil van meening nopens de meest verkieslijke hoogte van het buitentiendweegsche maalpeil, in de door appellanten gehuldigde meening omtrent dit punt voor Ons zeker geen voldoende reden kan bestaan om in hooger beroep Onze goedkeuring aan die keur te onthouden;

dat ook overigens daartoe geen termen door Ons aanwezig zijn bevonden;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139) ter uitvoering van artikel 191 der Grondwet;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit, het daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 21 *April* 1900, *n°.* 16, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen royeering van eenige perceelen water van het kohier der hectarentalen van den dorpspolder Herwijnen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van den

Dorpspolder Herwijnen tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland, dd. 26 April 1899, n°. 28, waarbij is beslist, dat eenige perceelen water, eigendom van C. J. Steyn Parvé, weduwe J. J. Hasselman, door poldermeesters van genoemden dorpspolder van het kohier der hectarentalen zullen worden geroyeerd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 4 April 1900, n°. 58;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 17 April 1900, n°. 182, afd. Waterstaat;

Overwegende dat C. J. Steyn Parvé, weduwe J. J. Hasselman, met een beroep op art 254*a* van het Reglement voor de Rivierpolders in Gelderland, aan den Geërfdendag van den dorpspolder Herwijnen vrijdom van polderlasten heeft verzocht voor de op het kohier der hectarentalen van dien polder voorkomende perceelen water, kadastraal Sectie E n°s. 631, 632 en 1518, gemeente Herwijnen, samen groot 0.7360 H.A., op grond dat die perceelen water, uitmakende de grachten van het voormalige kasteel „Wadestijn" aldaar, door de natuur zelve zouden zijn ontstaan en derhalve in den ouden tijd niet door uitgraving kunstmatig zouden zijn gevormd, maar het overblijfsel zouden zijn van een plas;

dat de Geërfdendag echter bij besluit van 24 Augustus 1898 den aanslag dier perceelen heeft gehandhaafd, uit overweging dat — vermits natuurlijk kan worden aangenomen, dat de grachten op Wadestijn in den ouden tijd zijn gegraven — te dezer zake niet art. 254*a*, maar de daaropvolgende zin van dat artikel hier toepasselijk moet worden beschouwd, en dat verder niet de Geërfdendag, maar de reclamante in de eerste plaats dient te bewijzen, dat bedoelde grachten in vroegere tijden niet zijn gegraven, maar de overblijfsels van een zoogenaamden plas zijn;

dat de reclamante zich daarop heeft gewend tot Gedeputeerde Staten van Gelderland, met het verzoek, dat alsnog bovengenoemde perceelen van het kohier mochten worden afgevoerd, daarbij te kennen gevende, dat de hoofdregel van art. 254*a* hier moet gelden totdat de uitzondering volledig bewezen is, en de bewijslast dus in dezen *niet* op de reclamante rust;

dat Gedeputeerde Staten — na Poldermeesters van den dorpspolder en het Gecombineerd College van het Polderdistrict Tielerwaard te hebben gehoord — hebben beslist, dat de bovengenoemde perceelen water van het kohier zullen worden geroyeerd;

dat zij daarbij hebben overwogen dat in art. 252 letter *a* van het Rivierpolderreglement van 1880 voor het eerst de bepaling is opgenomen, dat in de eigenlijke polderlasten niet worden betrokken plassen,

aangezien volgens de Memorie van Toelichting deze in het vorige reglement ten onrechte niet waren vrijgesteld; dat deze zelfde lezing voorkomt in art. 254*a* van het thans vigeerend reglement, terwijl aan het aldus in 1880 gewijzigd artikel aan punt *a* een tweede lid is toegevoegd, dat in verband staat met de destijds gemaakte nieuwe redactie van art. 261, nu art. 264; dat hieruit duidelijk blijkt, dat niet punt *a*, 2e lid, van art. 254 beslist, omdat zoowel uit de Memorie van Toelichting als uit de nadere toelichting van het beginsel, zooals die in art. 264 van het tegenwoordige reglement is gebracht, blijkt, dat het niet de bedoeling was aan letter *a* terugwerkende kracht te geven; dat adressante's perceelen voor de invoering van het reglement van 1880 derhalve steeds en te recht waren aangeslagen, doch na die invoering en ook nu daarvoor aanspraak op vrijdom van lasten kan worden gemaakt;

dat het polderbestuur, uitvoering gevende aan een besluit van den Geërfdendag, zich alsnu tot Ons gewend heeft, aanvoerende, dat het hier vooral om het beginsel te doen is en dat, als deze perceelen van polderlasten worden vrijgesteld, tal van moeielijkheden, geschillen en klachten zullen ontstaan, daar anderen zullen meenen, dat hunne gronden in hetzelfde geval zullen verkeeren als die van reclamante, weshalve appelant Ons verzocht, dat het Ons mocht behagen, het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 26 April 1899, n°. 28, te willen vernietigen, en te bevelen, dat voornoemde perceelen Sectie E, n°s 631, 632 en 1518, water, ter gezamenlijke grootte van 0.7360 H.A., op het kohier der hectarentalen van den dorpspolder Herwijnen, ten aanzien der polderlasten zullen blijven gehandhaafd;

Overwegende dat het kennelijk de bedoeling is van het polderbestuur bij Ons van het besluit van Gedeputeerde Staten dd. 26 April 1899, n°. 28, in beroep te komen;

dat tegen dat besluit — genomen op grond van art. 241 van het Reglement op het beheer der Rivierpolders in Gelderland — echter geen beroep openstaat;

Gezien het Reglement op het beheer der Rivierpolders in de provincie Gelderland (Provinciaal blad 1893, n°. 74);

Hebben goedgevonden en verstaan:

appellant niet-ontvankelijk te verklaren in zijn beroep.

Onze Minister enz.

———

KON. BESLUIT *van* 23 *April* 1900 (*Staatsblad n°.* 71), *tot wijziging van het reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden, vastgesteld bij Kon. besluit van* 25 *Maart* 1899 (*Staatsblad n°.* 85).

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 18 November 1899, L^a^. M, afdeeling Waterstaat;

Gezien de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) tot vaststelling van bepalingen betreffende 's Rijks waterstaatswerken;

Den Raad van State gehoord (adviezen van 19 December 1899, n°. 11, en van 27 Maart 1900, n°. 14;

Gelet op de nadere voordrachten van Onzen voornoemden Minister van 24 Februari 1900, n°. 143, en van 19 April 1900, L^a^. E, afdeeling Waterstaat;

Hebben goedgevonden en verstaan:

Het Reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden, vastgesteld bij Ons besluit van 25 Maart 1899 (Staatsblad n°. 85), wordt gewijzigd als volgt:

Artikel 22 wordt gelezen:

„De publieke verkoop van de visch geschiedt door tusschenkomst van de daartoe van Rijkswege aangestelde beambten en overeenkomstig de daarvoor door den Minister nader vast te stellen bepalingen.

Het is verboden binnen de grenzen van de visschershaven visch publiek te verkoopen op andere wijze dan in het eerste lid is bepaald."

Aan artikel 28 wordt een tweede lid toegevoegd, luidende:

„Met visch worden in dit reglement schaal- en schelpdieren gelijkgesteld."

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 24 *April* 1900, *n°.* 9, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Drenthe van* 14 *November* 1899, *n°.* 11, *tot nadere wijziging van het reglement voor het waterschap Eexterveen, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 12 *Februari* 1890, *n°.* 16, 7 *September* 1892, *n°.* 27, 7 *Augustus* 1893, *n°.* 21, 20 *Augustus* 1894, *n°.* 40, 6 *Januari* 1896, *n°.* 18 *en* 25 *Augustus* 1897, *n°.* 36.

Zie Prov. blad n°. 13.

KON. BESLUIT *van* 30 *April* 1900, n°. 126, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de waarneming der betrekking van dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door W. J. van Sandick, verkozen dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder, bij diens adres van 1 October 1899 tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, dd. 18/20 September 1899, B, n°. 3095, 1e afd., G. S., n°. 8, omtrent de waarneming der betrekking van dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 11 April 1900, n°. 59;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 27 April 1900, n°. 137, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat J. Hooymans als waarnemend dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder, zich op 13 September 1899 heeft gewend tot Gedeputeerde Staten van Zuidholland met een adres, waarin hij, ingevolge het bepaalde bij art. 93 van het Algemeen Polderreglement in die Provincie, Gedeputeerde Staten verzocht uitspraak te doen over de vraag, aan wien de bevoegdheid toekwam, als waarnemend voorzitter van den polder op te treden, zoolang nog geene definitieve beslissing was verkregen omtrent de geldigheid der door Gedeputeerde Staten bij hun besluit van 25 Juli te voren, vernietigde verkiezing van 1 April 1899, waarbij W. J. van Sandick, die met 1 Juni 1899 aan de beurt van aftreding was, tot dijkgraaf werd herkozen;

dat Gedeputeerde Staten van Zuidholland bij missive van 18/20 September 1899, B, n°. 3095, 1e afd., G. S., n°. 8, aan J. Hooymans als hun gevoelen hebben medegedeeld dat, toen op 1 Juni 1899 de zittingstijd van W. J. van Sandick volgens art. 5 van het Algemeen Polderreglement in Zuidholland geëindigd was, hij, ten gevolge van de krachtens art. 37 van dat reglement ingestelde voorziening tegen zijne nieuwe verkiezing van 1 April 1899, geen zitting kon nemen; dat het geval van ontstentenis van een dijkgraaf aanwezig was, in welk geval art. 66 het oudste lid van het bestuur in jaren te zijner vervanging aanwijst; weshalve J. Hooymans en niet W. J. van Sandick van 1 Juni 1899 gerechtigd en verplicht was als dijkgraaf op te treden, zoolang niet, hetzij door vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten, dd. 25 Juli 1899, n°. 130, hetzij door eene nieuwe verkiezing, in de vacature van dijkgraaf zou zijn voorzien;

dat W. J. van Sandick, verkozen dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder, ingevolge het bepaalde bij art. 95 van het Algemeen Polderreglement in de provincie Zuidholland, van dit besluit bij Ons in

beroep is gekomen, door middel van een op 1 October 1899 ten postkantore te 's-Gravenhage ontvangen adres, waarin hij Ons verzocht voornoemd besluit te vernietigen, daarbij aanvoerende dat hij krachtens art. 13, in verband met art. 11, laatste lid, van het Algemeen Polderreglement, bevoegd en verplicht was als dijkgraaf te blijven fungeeren, vermits hij op 1 Juni 1899 krachtens zijne *her*kiezing op 1 April 1899 zitting *behield* als dijkgraaf en geen zitting behoefde te *nemen*, en dat het geval van art. 66 in casu niet aanwezig is;

Overwegende dat, volgens art. 5 van het Algemeen Reglement voor de polders in de provincie Zuidholland »de Voorzitter en de leden van het bestuur worden benoemd voor zes jaren«;

dat, op grond van die bepaling, sinds 1 Juni 1899 derhalve waren beëindigd en vervallen de uit haren aard tijdelijke ambtsbevoegdheden en verplichtingen, welke voor een tijdvak van ten hoogste zes jaren toekwamen aan W. J. van Sandick, die, bij de in 1893 gehouden periodieke verkiezing met ingang van 1 Juni van dat jaar tot dijkgraaf gekozen, als zoodanig weliswaar zijn ontslag had genomen, doch overeenkomstig het bepaalde in art. 13 van het Algemeen Polderreglement, ook daarna niettemin in die betrekking was gebleven;

dat voorts de omstandigheid, dat voornoemde van Sandick, bij de verkiezing van 1 April 1899, tot dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder werd herkozen, dezen geenszins bevoegd kan hebben gemaakt om zich ook na zijne periodieke aftreding op 1 Juni 1899, nog als dijkgraaf van dien polder te doen gelden, vermits die verkiezing overeenkomstig het bepaalde in art. 37 van het Algemeen Polderreglement in de provincie Zuidholland door Gedeputeerde Staten is vernietigd bij hun besluit van 25 Juli 1899, n°. 130, welk besluit in hooger beroep werd gehandhaafd bij Ons besluit van 10 November daaropvolgende;

dat aan meergenoemden van Sandick mitsdien eerst van den dag zijner op 15 December 1899 plaats gevonden geldige herkiezing tot dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder het recht toekwam als zoodanig op te treden;

dat alzoo Gedeputeerde Staten van Zuidholland in het door J. Hooymans aan hun oordeel onderworpen geschil omtrent de toepassing van het Algemeen Polderreglement, bij hun besluit van 18/20 September 1899, B, n°. 3095, 1e afd., G. S. n°. 8, te recht hebben beslist dat krachtens het bepaalde bij art. 66 van dat reglement, voornoemde J. Hooymans als oudste bestuurslid in jaren — en niet W. J. van Sandick — »van af 1 Juni 1899 gerechtigd en verplicht (was) als dijkgraaf op te treden, totdat, hetzij door eene Koninklijke vernietiging van het besluit van Gedeputeerde Staten, dd. 25 Juli ll.,

n°. 130, hetzij door eene nieuwe verkiezing, in de vacature van dijkgraaf zal zijn voorzien»;

Gezien het Algemeen Reglement voor de polders in de Provincie Zuidholland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het bestreden besluit, het daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van 7 Mei* 1900, *n°.* 53, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen teruggave van de slikgelden, betaald wegens vervening van een perceel onder de gemeente Oudetrijne.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door F. H. L. J. J. van den Heuvel tot Beichlingen, gezegd Bartolotti Rijnders te Wolvega, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Friesland, dd. 28 December 1899, n°. 59, 2e afd., W., waarbij afwijzend is beschikt op zijn verzoek om teruggave van de slikgelden, betaald wegens vervening van het weder in cultuur gebrachte perceel kadastraal bekend Sectie D n°. 16 der gemeente Oudetrijne;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 18 April 1900, n°. 71;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 2 Mei 1900, n°. 190, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat het bovenvermeld verzoek door Gedeputeerde Staten is afgewezen op de volgende gronden: dat bij onderzoek is gebleken, dat voor genoemd perceel met de aaneengelegene n°s 17 en 18 bij ééne beschikking, en wel bij Koninklijk besluit van 16 Mei 1852, n°. 45, vergunning is verleend tot vervening, zoodat deze perceelen, die alle aan den adressant in eigendom behooren, in den zin van art. 8 van het Reglement op de lage verveningen (provinciaal blad n°. 22 van 1896) ééne veenderij uitmaken; dat nu wel perceel n°. 16 tot 37 à 40 c.M. boven Zomerpeil is aangevuld en door bezoding voldoende in cultuur is gebracht, doch de beide andere perceelen die tot de veenderij behooren, nog bestaan uit drie deelen water en twee deelen hagen of land, en dat het in strijd zou zijn met het bepaalde bij art. 9, j°. art. 47 van gemeld reglement, om nu reeds een gedeelte van de voor bedoelde veenderij betaalde slikgelden uit te keeren;

dat de aanvrager, van die afwijzende beschikking bij Ons in beroep gekomen, heeft te kennen gegeven, dat van elk perceel afzonderlijk

betaling van slikgeld is geboekt en dat de betaling van slikgelden het laatst in 1858 en in 1862 heeft plaats gehad onder vigeur van destijds op dat stuk bestaande verordeningen, waaraan appellant een recht ontleent, dat niet mag worden gekrenkt; op grond waarvan hij Ons heeft verzocht „het door hem gedaan verzoek om teruggave van slikgelden van het gemelde perceel n°. 16 betaald, alsnog te doen inwilligen en daartoe te willen besluiten";

Overwegende dat volgens het bepaalde in art. 54 van het thans geldend reglement op de lage verveningen in de provincie Friesland, „ook op de ten gevolge van vroegere verordeningen en reglementen betaalde slikgelden en daaruit ontstane slikgeldfondsen, de bepalingen van dit reglement toepasselijk zijn";

dat volgens art. 8 van voornoemd reglement „de aaneengelegen perceelen, waarvan bij ééne beschikking vergunning tot vervening is verleend, worden beschouwd als ééne veenderij", tot wier geheele droogmaking — behoudens de noodige oppervlakte ten behoeve der vaarten en wijken — de eigenaren dier perceelen moeten zijn overgegaan, om volgens het bepaalde in art. 9 wegens het droogmaken en weder in cultuur brengen hunner uitgeveende gronden op teruggaaf der daarvoor betaalde slikgelden rechtmatige aanspraak te kunnen maken;

dat voor het door appellant weder in cultuur gebrachte kadastrale perceel, Sectie D n°. 16 der gemeente Oudetrijne, de vergunning tot vervening, door het Koninklijk besluit van 16 Mei 1852, n°. 45, niet dan met die tot vervening der aaneengelegen perceelen n°. 17 en 18 bij eenzelfde beschikking is verleend;

dat alzoo de drie zooeven genoemde kadastrale perceelen n°s. 16, 17 en 18 bij toepassing van het thans geldend reglement op de lage verveningen in de provincie Friesland, moeten beschouwd worden als ééne veenderij, van welke het vaststaat dat tot droogmaking in haar geheel, door belanghebbenden nog geenszins is overgegaan;

dat op appellants verzoek om teruggave van de slikgelden, betaald wegens de vervening van het door hem weder in cultuur gebrachte perceel n°. 16, Gedeputeerde Staten van Friesland bij hun bestreden besluit mitsdien te recht afwijzend hebben beschikt;

Gezien de wet van 13 Juli 1895 (Staatsblad n°. 113) en het door de Staten der provincie Friesland in hunne vergadering van 20 November 1895 vastgestelde reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het door appellant ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

CIRCULAIRE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 7 Mei* 1900, *L^a. U, Afdeeling Waterstaat,* 1*e onderafd., aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, houdende toezending van op nieuw vastgestelde voorwaarden, waaronder vergunning wordt verleend tot het, ten behoeve van een stoom- of paardentramweg gebruik maken van Rijkswegen.*

VOORWAARDEN, waaronder aan . . . . . gevestigd te . . . . . vergunning wordt verleend tot het ten behoeve van een (stoom- of paardentramweg) van . . . . . naar . . . . . gebruik maken van den Rijksweg van . . . . . tot . . . . . van (volgt beschrijving van het wegsgedeelte met aanduiding van kilometerpalen.)

rt. 1. De vergunning wordt verleend voor een tijdvak van dertig ereenvolgende jaren, te rekenen van de dagteekening dezer bekking, behoudens de gevallen van geheele of gedeeltelijke intrek-; vervallenverklaring of schorsing, voorzien bij de artt. 11, 15, 16, 18, 21 en 22.

De concessionaris onderwerpt binnen zes maanden na de dagening dezer beschikking aan de goedkeuring van den Minister van erstaat, Handel en Nijverheid de volgende stukken in drievoud:

een plattegrondteekening van het betrokken gedeelte Rijksweg le schaal van 1 à 1000, met aanduiding van de te volgen richting, de stralen der daarin te brengen bogen, van de wisselplaatsen, de Rijksplantsoenen en van alle voorwerpen, die op de richting den tramweg van invloed kunnen zijn;

een lengteprofiel op de schaal van 1 à 5000 voor de lengten en 1 à 100 voor de hoogten, benevens de noodige dwarsprofielen de 100 M. op de schaal van 1 à 100, aangevende de ruimte voor tramweg gevorderd en die welke voor het gewoon verkeer bekbaar blijft, benevens de beplantingen en voorwerpen bij *a* bedoeld;

teekeningen van aan te brengen veranderingen aan de kunstken op de schaal van 1 à 50;

teekening van de constructie der wissels in plattegrond op eene al van 1 à 100 en een dwarsdoorsnede daarvan op eene schaal 1 à 20;

teekening op de ware grootte van de verschillende te bezigen rstaven met de bevestiging op den onderbouw van den tramweg een dwarsprofiel van den geheelen onder- en bovenbouw met de

aansluiting aan de bestratingen of verhardingen van den Rijksweg op eene schaal niet kleiner dan 1 à 20;

f. teekening van de aansluitingen en kruisingen met spoor- en tramwegen in plattegrond op eene schaal van 1 à 200 en in doorsnede op eene schaal van 1 à 20;

3. De spoorwijdte van de trambaan bedraagt . . . . . M.

Het rollend materieel mag beladen of onbeladen buitenwerks geen meerdere breedte hebben dan . . . . . M. of . . . . . M. wederzijds de as van de trambaan.

4. Het tramspoor wordt gelegd op den . . . . (windstreek) . . . . berm van den Rijksweg aanvangende . . . . . (volgt plaatselijke beschrijving) . . . . . .

Bij den aanleg zijn de volgende bepalingen in acht te nemen:

a. voor het gewoon verkeer moet de grootst mogelijke vrije ruimte overblijven; zoo noodig moet de wegbestrating daartoe worden verlegd;

b. de buitenzijde der wagens en hunne lading mag van gebouwen, muren, schuttingen, rasterwerken, enz. op geen minderen afstand dan . . . . . M. en van de as van beplantingen en heggen op geen minderen afstand dan . . . . . M. verwijderd zijn.

(Wenschelijk is het eerstgenoemden afstand niet geringer te stellen dan 0.75 M., liefst 1 M. en voor laatstgenoemden afstand 1 M. aan te houden.

Indien het betrokken Provinciaal Reglement grooter afstanden aangeeft en dit reglement op den Rijksweg van toepassing is, houde men zich aan de cijfers van het reglement.)

c. De aanleg geschiedt zoodanig dat de afwatering van den weg ongehinderd kan plaats hebben.

Waar de spoorstaaf boven het profiel van den weg verheven is, moet de afwatering onder die spoorstaaf verzekerd zijn.

Binnen den afstand van 1.50 M. uit de kunstbaan mag de spoorstaaf niet boven het profiel des wegs reiken.

d. In de bebouwde kommen en van . . . . . (plaats en lengteomschrijving) moeten, wanneer de spoorstaaf den kant der verharde kunstbaan nadert tot op een afstand van 0.25 M. en minder, de ruimten tusschen den kant dier kunstbaan en tusschen de beide spoorstaven worden verhard op overeenkomstige wijze als de kunstbaan; bedraagt die afstand meer dan 0.25 M. en minder dan 0.50 M., dan moeten de ruimten tusschen den kant der verharde kunstbaan en de beide spoorstaven worden verhard met . . . . . (beschrijving der verharding); wanneer die afstand meer dan 0.50 M. en minder dan 0.80 M. bedraagt, dan moet de ruimte tusschen den kant der verharde kunstbaan en de spoorstaaf en, zoo dit naar het oordeel van den hoofdingenieur

voor het . . . district in het belang van het gewoon verkeer wordt noodig geacht, ook de ruimte tusschen de beide spoorstaven worden verhard met . . . . . (beschrijving der verharding); valt de spoorbaan geheel of gedeeltelijk binnen den kant der verharde kunstbaan, dan moeten de ruimte tusschen de beide spoorstaven en een strook ter breedte van 0.50 M. wederzijds de spoorbaan worden verhard op overeenkomstige wijze als de kunstbaan.

Voor het overige gedeelte der over den Rijksweg loopende spoorbaan moet, daar waar aan de tegenover gelegen zijde een, naar het oordeel van genoemden hoofdingenienr voor uitwijking van het gewoon verkeer geschikte en voldoend breede baan bestaat, wanneer de spoorbaan den kant der verharde kuntbaan op 0.30 M. en minder nadert, de tusschenruimte worden verhard met . . . . . (beschrijving der verharding); daar waar, naar het oordeel van dien hoofdingenieur, aan de tegenover gelegen zijde geen voor uitwijking van het gewoon verkeer geschikte en voldoend breede berm bestaat, moeten bij het verwijderd blijven van de spoorbaan tot op een afstand van 0.80 M. en minder uit den kant der verharde kunstbaan, de ruimten tusschen dien kant en de spoorbaan en tusschen de beide spoorstaven worden verhard met . . . . . (beschrijving der verharding).

e. Spoorwegovergangen van de eene zijde des wegs naar de andere geschieden met korte bochten.

In de overgangen van den straatweg moeten over voldoende oppervlakte de noodige bestratingen geschieden onder flauwe hellingen van niet minder dan 100 op 1.

Overigens moeten daarbij zoodanige bijstratingen worden aangebracht als ten behoeve van het gewoon verkeer en de goede afwatering van den weg zal worden voorgeschreven.

Al deze bestratingen geschieden met geen mindere steensoort dan op den weg aanwezig is.

Bij den overgang van duikers moet tusschen het gewelf en den onderkant van de spoorliggers eene hoogte van minstens 0.25 M. grond aanwezig zijn.

f. Waar plantsoen moet worden opgeruimd heeft de concessionaris zich vooraf van den eigendom of de vergunning tot opruiming te verzekeren en moeten daarbij de volgende bepalingen worden nageleefd:

1°. De rooiing der boomen eenmaal aangevangen moet voorzichtig doch met den meesten spoed worden voortgezet.

2°. Door de rooiing mag geen belemmering voor het verkeer over den weg ontstaan. Daartoe zullen de boomen niet over de kunstbaan mogen worden gestreken. Is zulks wegens de plaatselijke gesteldheid niet te voorkomen dan worden zij vooraf van hunne takken ontdaan.

Het op de kunstbaan gevallen hout wordt onverwijld daarvan verwijderd en dat op de bermen uiterlijk binnen een maand tijds. De door de rooiing ontstane kuilen moeten dadelijk en in ieder geval vóór zonsondergang weder worden gedicht, waarbij de grond vast wordt aangestampt.

3°. Alle schade door het rooien der boomen aan den weg met zijne bermen en de daartoe behoorende werken, telefoon- en telegraafgeleidingen toegebracht, moet door den concessionaris onverwijld ten genoegen van den hoofdingenieur worden hersteld.

4°. De concessionaris is verantwoordelijk voor alle schade door het rooien der boomen aan de eigendommen van derden toegebracht.

Bij het niet voldoen aan bovenstaande bepalingen zal daarin op kosten van den concessionaris van Rijkswege worden voorzien.

g. Waar wissels in de bestratingen onvermijdelijk zijn moeten deze zoodanig worden ingericht, dat geen enkel deel boven de bestrating uitsteekt.

Wisselplaatsen worden zooveel mogelijk aan dezelfde zijde van den weg als het hoofdspoor aangelegd en zoodanig dat zij niet in de gewone rijbaan vallen.

h. Waar ten gevolge van het leggen der spoorstaven keien of eenig ander materiaal vrij komt, kan de concessionaris dat materiaal gebruiken voor te maken bestratingen of verhardingen tusschen of naast de spoorstaven of uitwegen op Rijksgrond.

Alle overblijvend materiaal zal bij volgens aanwijzing opbergen.

De hoofdingenieur heeft echter het recht die materialen elders aan de Rijkswerken te doen gebruiken onverminderd de verplichting van den concessionaris om na afloop of bij intrekking der vergunning alles weder in den vorigen toestand terug te brengen en de alsdan te kort komende materialen voor eigen rekening bij te leveren.

i. Waar de bepalingen van dit artikel 4 niet zonder inneming van terrein langs den Rijksweg, aan anderen dan het Rijk toebehoorende, kunnen opgevolgd worden moet de concessionaris hierin voorzien.

De daartoe aan te koopen strooken grond gaan zonder vergoeding in vollen en onbezwaarden eigendom over aan het Rijk.

De concessionaris legt van die strooken aan den hoofdingenieur over de bewijzen van overschrijving in onbezwaarden toestand ten name van den Staat der Nederlanden.

Ingeval de gronden niet anders dan in bruikleen zijn te verkrijgen, moet vóór de uitvoering van de werkzaamheden de bestaande scheiding van den Rijksweg contradictoir op kosten van den concessionaris bepaald en daarvan eene akte van grensregeling in tweevoud opgemaakt worden.

5. De spoorstaven mogen geen hinder toebrengen aan den overgang van de uitwegen voor aansluitende wegen en aangrenzende perceelen.

Alle af- en uitwegen moeten de volle bestaande breedte bekomen, behoudens dat deze breedte minstens moet bedragen voor openbare wegen 5 M., voor particuliere uitwegen 3.50 M. en voor voetpaden 1.50 M. Zij moeten over de volle breedte worden bestraat tusschen en bij de aansluiting van de spoorstaven tot gelijke hoogte met de spoorstaaf en tot 1 M. daarbuiten met de noodige verbreedingen naar de zijde van den Rijksweg.

De bestrating geschiedt overeenkomstig de door of namens den hoofdingenieur te geven aanwijzing met daarbij aan te geven steensoort.

De spoorstaven worden daarbij, hetzij met gezonken spoor aangelegd of behalve bij de voetpaden van ijzeren contrastaven voorzien.

Wanneer de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid bij de kruising van wegen, afsluitingen, signalen of andere veiligheidsmaatregelen noodig acht, worden deze op de eerste aanschrijving door den concessionaris aangebracht, onderhouden en bediend.

Alle later te maken uitwegen moeten op kosten van den concessionaris op dezelfde wijze worden bijgewerkt ter breedte als de daartoe strekkende vergunningen zullen luiden, en is ook daarbij het voor een veilig en gerieflijk passeeren der trambaan door genoemden Minister noodig geoordeelde te verrichten.

De uitvoering dezer laatstbedoelde werken geschiedt steeds binnen drie weken na schriftelijke lastgeving van of namens en ten genoegen van den hoofdingenieur.

Bij gebreke hiervan is deze bevoegd op kosten van den concessionaris zoodanige maatregelen te verordenen als tot tijdelijke voorziening in het verkeer over den uitweg kunnen strekken, totdat de concessionaris aan zijne verplichtingen zal hebben voldaan, of wel op zijne kosten daarin geheel te voorzien.

6. De concessionaris zal de tot de spoorbaan behoorende werken, daaronder begrepen de in art. 4, sub *d* bedoelde verhardingen en in het algemeen den grond voor den onderbouw ingenomen, in goeden staat onderhouden en zorgen dat de bovenkant der spoorstaven op de bepaalde hoogte blijve.

De concessionaris heeft geen verhaal op wien ook voor de meerdere onderhoudskosten, die het vrije gebruik van den weg en van de uitwegen voor de spoorbaan en voor hetgeen daartoe behoort mocht veroorzaken.

Wanneer een vak der verharde kunstbaan van Rijkswege is herlegd, moet de concessionaris binnen 14 dagen na kennisgeving aan

den in art. 11 te vermelden verantwoordelijken persoon, de verharding tusschen de spoorstaven en de aansluitende verharding daarmede in overeenstemming brengen. Waar de spoorbaan geheel of gedeeltelijk binnen de kantlagen der verharde kunstbaan ligt, moet die aansluiting gelijktijdig geschieden met de uitvoering van Rijkswege.

De concessionaris mag de verharding binnen de kantlagen nimmer doen opbreken dan na minstens 3 dagen te voren den betrokken opzichter van den waterstaat van zijn voornemen daartoe schriftelijk en vrachtvrij te hebben kennis gegeven. Het opgebrokene moet onmiddellijk worden hersteld; het verkeer mag niet belemmerd worden. De concessionaris gedraagt zich daarbij naar de bevelen van de ambtenaren van den waterstaat en de regelen gesteld in de bestekken voor het onderhoud der betrokken Rijkswerken.

7. De uitvoering van werken aan den weg van wege den Rijkswaterstaat, waarbij met de trambaan in aanraking wordt gekomen, moet door den concessionaris worden toegelaten. Wanneer de werkzaamheden dit noodzakelijk maken is hij verplicht op last van of namens den hoofdingenieur den dienst tijdelijk geheel of gedeeltelijk te veranderen of te stremmen en de trambaan op te nemen of te verleggen, zonder aanspraak op schadeloosstelling te kunnen doen gelden.

Wanneer de hoofdingenieur bij verandering van de hoogte van den weg of van de kunstbaan, het wenschelijk acht dat de trambaan verhoogd of verlaagd wordt, moet de concessionaris deze verhooging of verlaging op zijne kosten doen uitvoeren.

8. Alle werken die ten gevolge van den aanleg of de exploitatie van den tramweg aan de Rijkswerken of hetgeen daartoe gerekend wordt te behooren, noodig zijn of worden, komen ten laste van den concessionaris.

Wanneer tijdens den duur der concessie de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid in het belang van het gewone verkeer wijziging of verbetering van eenig onderdeel der constructie noodig oordeelt, moet de concessionaris daartoe op de eerste aanschrijving van den Minister overgaan.

Indien ten gevolge van den aanleg van den tramweg de onderhoudsaannemer of eenig ander uitvoerder van de Rijkswerken schade lijdt, die vergoed moet worden, is de concessionaris verplicht de geldelijke nadeelen, die daaruit voor het Rijk mochten voortvloeien, te vergoeden.

9. Gedurende den aanleg en het gebruik van den tramweg mag het gewone verkeer over den Rijksweg niet worden belemmerd.

Met uitzondering van het noodzakelijk oponthoud ten gevolge van

dienstregeling, mogen geene locomotieven, wagens of eenig ander tramwegmaterieel op de Rijkswegen of werken blijven staan.

Voor goederenwagens wordt uitzondering verleend, doch alleen voor den tijd benoodigd om zoo spoedig mogelijk te lossen of te laden en voor zoover hierdoor geen belemmering of gevaar voor het gewone vervoer kan ontstaan.

Voor langer vertoef is schriftelijke tijdelijke vergunning van den hoofdingenieur noodig.

De vervoerde goederen mogen nimmer op den Rijksweg of zijne bermen gelost worden.

Voor het plaatsen van bouwstoffen ten behoeve van het onderhoud van den tramweg kan echter door of namens den hoofdingenieur onder de daarbij te stellen voorwaarden tijdelijk vergunning worden verleend.

10. De concessionaris is verplicht zich bij de uitvoering der werken in het algemeen stipt te gedragen naar de voorschriften dezer vergunning en de door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid goedgekeurde ontwerpen en bestekken. Kleine noodzakelijke afwijkingen zijn toegelaten, mits onder voorafgaande machtiging van den hoofdingenieur en behoudens daarop nader te verleenen Ministerieele goedkeuring.

Alvorens tot de uitvoering van eenig werk over te gaan verschaft de concessionaris den hoofdingenieur zooveel gewaarmerkte kopieën der goedgekeurde ontwerpen en bestekken als deze ten behoeve van het toezicht noodig zal oordeelen.

Bovendien moet vóór den aanvang van den aanleg der werken de richting en de hoogte der baan nauwkeurig zijn uitgezet en goedgekeurd.

Behoudens het bepaalde in de 1ste alinea van dit artikel is de concessionaris verplicht bij elke afwijking van de voor de uitvoering gestelde voorwaarden het in strijd daarmede gemaakte op te breken en geheel overeenkomstig het goedgekeurde ontwerp opnieuw te maken. Een en ander geschiedt ten genoegen van den hoofdingenieur.

De concessionaris volgt de voorschriften op van den hoofdingenieur of van wien hem vervangt.

11. Geen werk mag worden uitgevoerd buiten tegenwoordigheid van een door den concessionaris gemachtigd en verantwoordelijk persoon ten genoegen van den hoofdingenieur en in de nabijheid van het werk woonachtig, welke persoon de noodige inlichtingen zelf kan geven en die de door den hoofdingenieur gegeven orders dadelijk doet nakomen en uitvoeren.

De hoofdingenieur is bevoegd onmiddellijk de werken te doen staken,

zoodra in strijd wordt gehandeld hetzij met de voorwaarden dezer vergunning, de goedgekeurde bestekken of met zijne bevelen.

Zoo noodig kan de hoofdingenieur op kosten van den concessionaris die maatregelen verordenen en doen uitvoeren, die hij in het belang van de Rijkswerken en van het onbelemmerd en veilig verkeer over den Rijksweg noodig acht, al ware het dat hierdoor stremming of belemmering van het verkeer op den tramweg het gevolg was.

Bovenstaande bepalingen, zoomede die van art. 9, gelden eveneens voor alle volgende werken in den loop der vergunning uit te voeren, met dien verstande, dat voor onderhoudswerken geen voorafgaande Ministerieele vergunning noodig is.

12. Elke schade die ten gevolge van den aanleg of de exploitatie van den tramweg aan 's Rijks eigendommen wordt toegebracht moet door en op kosten van den concessionaris onmiddellijk hersteld worden ten genoegen van den hoofdingenieur, bij gebreke waarvan deze bevoegd is daartoe desnoods zelf op kosten van den concessionaris over te gaan.

Het Rijk is niet aansprakelijk voor schade uit belemmering of staking van de exploitatie voortvloeiende ten gevolge van tijdens den duur van de vergunning van Rijkswege verrichte werken.

13. De van den tramweg op te ruimen sneeuw mag niet op de Rijksbestratingen gebracht worden.

Mocht onverhoopt bij sneeuwopruimingen van den Rijksweg de sneeuw op de spoorbaan komen, dan zal de concessionaris daaraan geenerlei recht tot schadeloosstelling kunnen ontleenen.

14. De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid behoudt zich het recht voor om aan derden vergunning te verleenen tot kostelooze kruising van- of aansluiting aan den tramweg, zoomede tot het gebruikmaken van een of meer gedeelten van de baan met spoorstaven n kunstwerken onder eene na overleg met den concessionaris door genoemden Minister te bepalen schadeloosstelling en onder de vast te stellen voorwaarden omtrent het gemeenschappelijk gebruik.

15. Ingeval van oorlog of andere buitengewone omstandigheden kan geheele of gedeeltelijke onbruikbaarmaking van de baan en de daarop aanwezige bruggen, telegraaflijnen en seintoestellen door de Regeering worden bevolen.

Ingeval er onbruikbaarmaking krachtens bedoeld bevel heeft plaats gegrepen, wordt de tramweg zoo spoedig als het Staatsbelang zulks gedoogt op bevel der Regeering en op kosten van het Rijk in vorigen toestand hersteld.

16. Wordt staking van den dienst door de Regeering voor belangen van 's Landsverdediging bevolen, dan kan door haar tevens worden

bepaald, dat alle locomotieven, rijtuigen, wagens en ander materieel van den tramweg verwijderd worden.

17. Het geheel of gedeeltelijk gebruik van den tramweg en van het aan de tramwegonderneming toebehoorende materieel kan ten allen tijde door de Regeering in het belang van 's Rijksdienst tegen schadeloosstelling worden gevorderd.

Ingeval oorlog of buitengewone omstandigheden dat gebruik voor 's Rijks dienst in het belang van 's Landsverdediging noodig maken, kan de bedoelde vordering krachtens machtiging van de Regeering door een bevelhebber van het leger geschieden.

De schadeloosstelling wordt bij gebreke van minnelijke schikking door den rechter bepaald.

18. De regelen gesteld bij het bij Koninklijk besluit van 16 September 1876 (Staatsblad n°. 182) vastgesteld reglement omtrent de aanwending van spoorwegen en spoorwegmaterieel in de gevallen bedoeld in art. 24 en de 2de alinea van art. 50 der wet van 9 April 1875 (Staatsblad n°. 67) zijn toepasselijk op den tramweg en zijn materieel.

19. De concessionaris is verplicht vóór den aanvang der exploitatie eene overeenkomst met het Rijk aan te gaan voor het militair vervoer en zulks op dezelfde wijze als op dat tijdstip met andere tramwegondernemingen zal zijn geschied.

20. Binnen vier maanden na de dagteekening van deze beschikking wordt door den concessionaris ten kantore van den Agent van het Ministerie van Financiën te Amsterdam een waarborgkapitaal gestort van *f* . . . . in geld of in Nederlandsche Staatseffecten.

De coupons van die effecten zullen op den vervaldag ter beschikking van den concessionaris zijn, wanneer gebleken is dat hij aan zijne verplichtingen heeft voldaan.

Het waarborgkapitaal strekt tot zekerheid voor een goed onderhoud der werken, voor het herstel der aan Rijkseigendommen te veroorzaken schade, ter goedmaking der kosten, noodig om bij het intrekken dezer vergunning of het eindigen der onderneming de Rijkswerken in den vorigen staat te kunnen terugbrengen en in het algemeen voor het voldoen door den concessionaris aan alle op hem rustende verplichtingen jegens het Rijk. Zoodra de tramweg is voltooid en in exploitatie gebracht overeenkomstig het daaromtrent bepaalde in art. 23 dezer vergunning, wordt een bedrag van *f* . . . . van het hierboven genoemd waarborgkapitaal teruggegeven.

Voorziet de concessionaris niet in een goed onderhoud of herstel, dan zal de Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid daarvoor doen zorgen en de kosten op de renten van het waarborgkapitaal en zoo noodig op het kapitaal zelf verhalen.

435724

Hetzelfde zal het geval zijn wanneer de concessionaris bij intrekking der vergunning de Rijkswerken niet of niet behoorlijk in den vorigen staat zal herstellen.

Bij de storting van het waarborgkapitaal verbindt de concessionaris dit bij akte als pand van de op hem rustende verplichtingen jegens het Rijk.

De concessionaris moet het waarborgkapitaal steeds aanvullen, wanneer daaruit eenige uitgave is gedaan binnen twee maanden nadat hij daartoe door of van wege genoemden Minister is aangeschreven.

21. Op de eerste lastgeving van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid moeten de gemaakte werken voor rekening van den concessionaris of van zijne rechtverkrijgenden onverwijld opgeruimd en moet alles in den vorigen toestand hersteld worden, overeenkomstig de door of namens den hoofdingenieur te geven voorschriften, zonder aanspraak op schadeloosstelling te kunnen doen gelden. Bij nalatigheid geschiedt zulks op zijne of hunne kosten van Rijkswege. Evenzoo wordt bij het eindigen der onderneming de trambaan met al wat daartoe behoort door den concessionaris of zijne rechtverkrijgenden opgeruimd.

Als alles is opgeruimd en de Rijkswerken behoorlijk en ten genoegen van genoemden Minister zijn opgeleverd, wordt het in art. 20 bedoelde waarborgkapitaal of het overblijvende gedeelte daarvan weder ter beschikking van den concessionaris of zijne rechtverkrijgenden gesteld.

22. De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid behoudt zich de bevoegdheid voor om deze vergunning hetzij voor het geheel, hetzij voor eenig gedeelte van den weg, vroeger dan den in art. 1 gestelden termijn in te trekken, of wel het gebruik voor een bepaalden tijd te schorsen, of eindelijk in verband met art. 14 dezer vergunning alleen aan derden toe te staan, in geval naar het oordeel van genoemden Minister de voorwaarden dezer vergunning niet worden opgevolgd, van de vergunning voor het publiek verkeer geen voldoend gebruik wordt gemaakt, of wel geheele of gedeeltelijke intrekking der vergunning om redenen van publiek belang mocht worden gevorderd.

Deze maatregelen geven den concessionaris geen recht op eenige schadeloosstelling van welken aard ook.

23. De geheele lijn moet voltooid en in exploitatie zijn gebracht binnen . . . . . na de dagteekening dezer vergunning op straffe van vervallenverklaring.

De exploitatie mag echter niet worden aangevangen alvorens de werken door den hoofdingenieur zijn opgenomen en goedgekeurd.

Indien binnen den bovenbepaalden tijd blijkt, dat een gedeelte der lijn geschikt is voor exploitatie, kan hiertoe op verzoek van den con-

cessionaris, na gedaan onderzoek door den hoofdingenieur, vergunning worden verleend.

Deze vergunning brengt echter geen verandering in het tijdstip van geheele voltooiing bovenbedoeld.

KON. BESLUIT *van* 23 *Mei* 1900, *n°.* 54, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de vaststelling van den aanvullingsligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in Limburg.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en de Nederlandsche Zuider-Spoorwegmaatschappij tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Limburg van 3 Juni 1898, 2e afd., L^a^ 4410/2 V[1], tot vaststelling van den aanvullingsligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in die provincie;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 2 Mei 1900, n°. 67;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 11 Mei 1900, n°. 222, afd. Waterstaat;

Overwegende dat de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en de Nederlandsche Zuider-Spoorwegmaatschappij bij adres van 5/6 Mei 1898 bij Gedeputeerde Staten van Limburg bezwaren hebben ingebracht tegen den door Gedeputeerde Staten ontworpen aanvullingsligger van de wegen in het zuidelijk arrondissement, die tot toegang dienen voor de stations of daarvóór gelegen pleinen, behoorende tot den door de Nederlandsche Zuider-Spoorwegmaatschappij aangelegden en door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen geëxploiteerden locaalspoorweg Sittard—Heerlen—Herzogenrath, welke bezwaren gericht waren tegen:

1°. de aanwijzing in den ligger van de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen als onderhoudsplichtige van de kannenbuizen, dienende tot afwatering en liggende in de wegen n°s 23, 25, 26, 28 en 34;

2°. de niet-opneming in den ligger als toegangswegen van drie wegsgedeelten gelegen in de nabijheid der spoorwegstations te Geleen, Heerlen en Schaesberg;

dat Gedeputeerde Staten van Limburg op 3 Juni 1898 hebben besloten bovenbedoelden aanvullingsligger, zooals hij door hen was ontworpen, vast te stellen;

dat voormelde Maatschappijen zich daarop tot Ons hebben gewend met het verzoek het besluit van Gedep. Staten te vernietigen en alsnog de opname der genoemde wegsgedeelten in den aanvullingsligger te gelasten;

Overwegende wat het eerste punt betreft:

dat de buizen daarbij bedoeld niet zijn inrichtingen tot waterafvoer in het belang der toegangswegen zelve, maar dat zij in die wegen zijn aangebracht om afvoer te geven aan het menagewater en regenwater der stationsgebouwen;

dat die buizen derhalve, zooals op goede gronden door Gedeputeerde Staten is overwogen, in onderhoud moeten blijven bij de Spoorwegmaatschappijen, aan welke die stationsgebouwen behooren of die daarvan het gebruik hebben, zoodat op dit punt de bestreden beslissing moet worden gehandhaafd;

Overwegende omtrent het tweede punt:

dat volgens art. 70 der wet van 9 April 1875 (Staatsblad n°. 67), gewijzigd bij de wet van 31 December 1880 (Staatsblad n°. 258), en krachtens de wet van 28 October 1889 (Staatsblad n°. 146) ook op spoorwegen met beperkte snelheid van toepassing, als toegangswegen naar spoorwegstations, die geplaatst behooren te worden op den in het laatste lid van bedoeld artikel bedoelden ligger, alleen kunnen worden aangemerkt wegen door het Rijk of door eene spoorwegmaatschappij aangelegd tot toegang naar een station, of wel wegen aan het Rijk, eene gemeente of anderen toebehoorende, vóór den aanleg van een spoorweg aangelegd, die tot toegang naar een station van den spoorweg dienen;

dat, zooals door Gedeputeerde Staten terecht is overwogen, geen der drie wegsgedeelten, waarover het geschil loopt, is aangelegd tot toegang naar een station;

dat voorts de aanleg van geen der wegsgedeelten vóór dien van den spoorweg heeft plaats gehad, daar toch het wegsgedeelte in de gemeente Geleen is een deel eener ten behoeve van een omweg verlegde straat; — de weg in de gemeente Heerlen is aangelegd ter vervanging van een gedeelte van een weg door het spoorweg-emplacement ingenomen — en de weg te Schaesberg deel uitmaakt van de door een overweg noodzakelijk gemaakte verlegging van een veldweg;

dat derhalve geen dier wegen of wegsgedeelten als toegangsweg kan worden aangemerkt en Gedeputeerde Staten dus terecht hebben beslist dat zij niet op den ligger der toegangswegen behooren te worden gebracht;

Gezien de wet van 9 April 1875 (Staatsblad n°. 67), gewijzigd bij de wet van 31 December 1880 (Staatsblad n°. 258) en de wet van 28 October 1889 (Staatsblad n°. 146);

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit te handhaven.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 28 *Mei* 1900, *n°.* 38, *houdende aanwijzing van de perceelen, ingevolge de wet van* 29 *December* 1899 (*Staatsblad n°.* 287) *te onteigenen ten behoeve van de uitbreiding en betere beveiliging tegen brandgevaar van gebouwen, behoorende tot het Departement van Oorlog te 's Gravenhage.*

Zie de Staatscourant van 15 Juni 1900, n°. 137.

KON. BESLUIT *van* 2 *Juni* 1900, *n°.* 48, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Friesland van* 22 *November* 1899, *n°.* 5, *tot vaststelling van eene regeling op de uitkeering uit de bestaande slikgeldfondsen buiten die, welke kunnen worden gedaan krachtens het reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in die provincie.*

De Staten der provincie Friesland;

Overwegende, dat het wenschelijk is eene regeling te treffen betrekkelijk de uitkeeringen uit de bestaande slikgeldfondsen aan eigenaren van perceelen, welke met slikgeldheffing verveend zijn, doch waarvoor terughouding van hun aandeel in die fondsen onnoodig wordt geacht;

Gelet op de artt. 134 en 190 der Grondwet, artt. 136 en 140 der provinciale wet, art. 1 der wet van den 13 Juli 1895 (Staatsblad n°. 113) en art. 54 van het reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in de provincie Friesland;

Besluiten:

Vast te stellen de volgende regeling op de uitkeering uit de bestaande slikgeldfondsen, buiten die welke kunnen worden gedaan krachtens de bepalingen van het aangehaald reglement:

Art. 1. Behalve de uitkeeringen bedoeld in de gevallen aangewezen in de artt. 9, 10 en 11 van het reglement op de lage verveningen zullen ook de aandeelen in eenig slikgeldfonds uitgekeerd kunnen worden aan de eigenaren van zoodanige perceelen, welke, na ingewonnen advies van het betrekkelijk gemeentebestuur en van den hoofdingenieur van den provincialen waterstaat, aan Gedeputeerde Staten zullen blijken:

a. geheel of ten deele verveend te zijn met het doel om door de vervening voor de eigen of nabijgelegen perceelen noodige of wenschelijke vaarten of perceelsscheidingen te verkrijgen;

b. in zoo geringe mate verveend te zijn dat zonder bezwaar de slikgelden kunnen worden uitgekeerd;

c. zoo hoog gelegen te zijn dat de ondergrond boven het peil, aangegeven in art. 1 van het reglement op de lage verveningen, gelegen is.

2. De uitkeeringen zullen plaats hebben overeenkomstig de bepalingen van artt. 48 en 49 van het reglement op de lage verveningen, en daarbij zal toepasselijk zijn het bepaalde in art 9, laatste alinea en in art. 50 van dat reglement.

3. De besluiten van Gedeputeerde Staten tot uitkeering van eenig slikgeld krachtens de bepalingen van voorgaande artikelen zullen uiterlijk binnen 14 dagen nadat zij zijn vastgesteld ter openbare kennis worden gebracht in zoodanig nieuwsblad in de provincie als Gedeputeerde Staten bij ieder van die besluiten zullen aanwijzen.

Belanghebbenden hebben het recht van beroep op den Koning overeenkomstig de bepalingen der wet van 13 Juli 1895 (Staatsblad n°. 113).

WET *van* 6 *Juni* 1900 (*Staatsblad n°.* 98), *tot onteigening, ten name van den Nederlandsche Tramwegmaatschappij, van eigendommen in de gemeenten Doniawerstal, Haskerland en Lemsterland, noodig voor den aanleg van een spoorweg van Joure naar Lemmer.*

Bij Kon. besluit van 17 October 1900, n°. 41 zijn de perceelen aangewezen die ten behoeve van dezen spoorweg moeten worden onteigend. Zie de Staatscourant van 11/12 November 1900, n°. 265.

WET *van* 6 *Juni* 1900 (*Staatsblad n°.* 99), *tot onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen in de gemeenten Spijkenisse en Hoogvliet, noodig voor het maken van eene overbrugging van de Oude Maas nabij Spijkenisse, in den stoomtramweg van Hellevoetsluis naar Rotterdam, met zijtak naar Brielle en Oostvoorne.*

KON. BESLUIT *van* 12 *Juni* 1900, *n°.* 37, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van de provincie Groningen van* 22 *Mei* 1900, *n°.* 34, *tot opheffing van het waterschap Westerwolde en intrekking van het reglement voor dat waterschap, en tot oprichting en reglementeering van het waterschap Pekel A, onder de gemeenten Winschoten, Oude Pekela, Nieuwe Pekela, Meeden, Veendam, Wildervank, Wedde en Onstwedde, en van het waterschap Westerwolde, onder de gemeenten Nieuwe Schans, Beerta, Bellingwolde, Wedde, Onstwedde en Vlagtwedde.*

Zie Prov. blad n°. 22.

De oprichting van het waterschap Westerwolde was goedgekeurd bij Kon. besluit van 15 December 1874, n°. 24 en gewijzigd bij Kon. besluiten van 25 Maart 1881, n°. 6, 2 Maart 1892, n°. 7, 10 September 1895, n°. 66, 13 October 1896, n°. 52 en 6 Februari 1897, n°. 15.

Het reglement voor dit waterschap werd bekrachtigd bij Kon. besluit van 5 Mei 1878, n°. 25, terwijl wijzigingen daarin zijn goedgekeurd bij Kon. besluiten van 25 Maart 1881, n°. 6 en 13 October 1896, n°. 52.

KON. BESLUIT *van* 16 *Juni* 1900, *n°.* 44, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger van waterleidingen in de gemeente Ruinerwold.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld ingevolge machtiging van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, door den Hoofdingenieur van 's Rijks Waterstaat in het 3e en 4e district te Zwolle, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe dd. 24 December 1897, n. 57, waarbij o. a. gewijzigd zijn vastgesteld een ontwerp van wijziging en een ontwerp van aanvulling van den ligger van waterleidingen in de gemeente Ruinerwold;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 15 Maart 1899, n°. 28;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 12 Juni 1900, n°. 150, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat de gemeenteraad van Ruinerwold bij besluit van 13 Juli 1897 voorloopig heeft vastgesteld eene wijziging en aanvulling van den door Gedeputeerde Staten van Drenthe bij besluit van 5 October 1888, n°. 7, vastgestelden ligger der waterleidingen en van de daartoe behoorende voorwerpen in die gemeente, strekkende om voor het pand volgnummer 6 van de Koekanger A, aan de Broekhuizingerzijde, zuidelijke halve breedte, af te voeren als medeonderhoudsplichtige den Staat der Nederlanden, die tot dusverre als zoodanig op den ligger voorkwam, en dientengevolge voor genoemd pand als eenig

onderhoudsplichtige aan te wijzen Jan Cornelis Derks te Ruinerwold, tot dusver mede-onderhoudsplichtige;

dat J. C. Derks zich hierop heeft gewend tot Gedeputeerde Staten, die bij hun besluit van 24 December 1897, n°. 57, Derks' bezwaar, dat de Staat der Nederlanden als medeonderhoudsplichtige van den ligger is geschrapt, gegrond hebben verklaard en mitsdien den ligger dienovereenkomstig nader hebben aangevuld en vastgesteld; daarbij overwegende, dat de Staat eigenaar is van een gedeelte van het in 1847 en 1848 te Ruinerwold, kadastraal bekende perceel Sectie D, n°. 251, dat volgens de slagcedul van 1848 met het onderhoud van pand 6 der Koekanger A, was belast en waarvan een ander gedeelte aan Derks behoort;

dat van dit besluit de Hoofdingenieur van 's Rijks waterstaat in het 3e en 4e district, in het belang van den Staat, in beroep is gekomen, verzoekende dat, met vernietiging daarvan, alsnog de door den Raad der gemeente Ruinerwold bij besluit van 13 Juli 1897 voorloopig vastgestelde wijziging en aanvulling van den ligger der waterleidingen enz. in die gemeente, worde goedgekeurd, en daarbij aanvoerende dat de Staat der Nederlanden door het bestreden besluit van Gedeputeerde Staten ten onrechte is aangewezen als mede-onderhoudsplichtige van meergenoemd pand der Koekanger A; dat toch in de akte van verkoop, waarbij de Staat eigenaar werd van bovenbedoeld gedeelte van perceel n°. 251, van den onderhoudsplicht ten aanzien van het 6e pand der Koekanger A wordt gezwegen; dat eene verplichting tot onderhoud in natura, als waarvan in deze sprake is, niet op meerdere eigenaren, *tusschen wie ook overigens geen verband bestaat*, kan rusten; dat immers nakoming der verplichting tot onderhoud door den een, noodwendig de mogelijkheid van onderhouden door een ander opheft; dat indien de Staat wel eenig onderhoud tot zijn last had gekregen, hij òf het geheele onderhoud òf een bepaald gedeelte had moeten overnemen, in welk eerste geval Derks ontlast was, hetgeen zonder uitdrukkelijke bepaling niet had kunnen geschieden, en in welk tweede geval het gedeelte uitdrukkelijk had moeten zijn aangegeven; dat, aangenomen al dat men den eigenaardigen toestand had willen scheppen, dat zoowel op het eigendom van den Staat als op dat van Derks de *geheele* onderhoudslast zou rusten, daarvan dan toch in het contract van verkoop had moeten blijken, juist omdat die toestand een eigenaardige was en in alle geval niet geacht kon worden als van zelf te zijn ontstaan; dat de Staat zijn gedeelte van perceel n°. 251 onbesmet van Derks heeft gekocht, hetgeen niet strijdt met het Reglement op de waterleidingen, vermits dit geene bepaling bevat, waarin staat, dat bij verdeeling of splitsing van een perceel, dat met onderhoudslast is bezwaard, die last in zijn geheel elk onderdeel volgt;

Overwegende dat, aangezien de onderhoudslast, waaromtrent in deze valt te beslissen, is van publiekrechtelijken aard, voor het bestaan of den omvang dezer publiekrechtelijke verplichting, in geen enkel opzicht van eenige beteekenis of waarde zijn te achten de bepalingen der minnelijke overeenkomst, waarbij, ingevolge het 1e lid van art. 17 der Onteigeningswet, in het jaar 1868 door den Staat der Nederlanden is aangekocht een gedeelte van het perceel, destijds kadastraal bekend als n°. 251 van Sectie D der gemeente Ruinerwold;

dat bovendien — gelijk door Gedeputeerde Staten van Drenthe in hun bestreden besluit te recht wordt overwogen — bij art. 60 der wet op de onteigening uitdrukkelijk is erkend, dat, ofschoon volgens artt. 17 en 59 dier wet, het te onteigenen goed vrij van alle lasten en rechten op de onteigenende partij overgaat, te haren laste daarentegen juist wel komen de „dijk- en soortgelijke lasten en alle belastingen hoegenaamd, waarmede het onteigende goed is bezwaard";

dat volgens art. 11 van het reglement op de waterleidingen in de provincie Drenthe, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 5 Augustus 1868, n. 55, „het onderhoud der waterleidingen is ten laste van de aangelande eigenaren, tenzij anderen daarmede bezwaard zijn";

dat dit laatste sinds 1868 thans gedeeltelijk het geval is ten opzichte van het bovengenoemde, eertijds als n°. 251 van Sectie D der gemeente Ruinerwold kadastraal bekende perceel, groot 2 H.A., 45 A. en 40 c.A., waarvan een gedeelte, groot 29 A., 70 c.A., in evengemeld jaar door den Staat werd aangekocht ten behoeve van den aanleg van den spoorweg Meppel—Groningen, en dat — blijkens het in 1848 vastgestelde „register en slagcedul" van alle wegen, voetpaden, waterlossingen enz. „*dienende om aan te wijzen, wie met het onderhoud is belast*" — destijds in zijn vollen toenmaligen omvang verbonden was tot het onderhoud van pand VI der Zuidelijke halve breedte van de Koekanger A, lang 386 Meter;

dat toch, zoowel bij art. 9 van het thans geldend reglement op de waterleidingen in de provincie Drenthe, dd. 11 Juli 1868, als bij art. 8 van het daaraan voorafgegane reglement, dd. 15 Juli 1852, uitdrukkelijk is bepaald, dat zonder goedkeuring van het aldaar aangewezen openbaar gezag, niemand, hetzij door overdracht of op andere wijze, zijn eigendom geheel of gedeeltelijk kan bevrijden van den daarop rustenden onderhoudslast, en evenmin zonder die goedkeuring het door de eigenaren van den daarmee bezwaarden grond te onderhouden pand of slag kan splitsen of verdeelen;

dat echter zoodanige goedkeuring, noch bij het aangaan der in 1868 gesloten minnelijke overeenkomst, krachtens welke een deel van het in de gemeente Ruinerwold gelegen, voormalige kadastraal perceel

n°. 251, Sectie D, in eigendom op den Staat der Nederlanden is overgegaan, noch ooit vroeger of later, van het daartoe bevoegde openbaar gezag is verzocht of verkregen:

dat op den, bij besluit der Gedeputeerde Staten van Drenthe, dd. 5 October 1858, n°. 7, vastgestelden ligger van de Waterleidingen in die Provincie, als onderhoudsplichtigen van het geheele pand VI der zuidelijke halve breedte van de Koekanger A, derhalve met juistheid waren vermeld zoowel de persoon van J. C. Derks als de Staat der Nederlanden, aan wie toen sinds 1868 de eigendom van dit voormalig kadastraal perceel n°. 251, ieder voor zijn deel, bij uitsluiting was toebehoorende, en dat mitsdien ook bij het aan het hoofd dezes vermelde en door appellant bestreden besluit van Gedeputeerde Staten van Drenthe, dd. 24 December 1897, n°. 57, deze medeonderhoudsplichtigheid van den Staat alleszins te recht is gehandhaafd:

Gezien het Reglement op de waterleidingen in de Provincie Drenthe van 11 Juli 1868, gelijk dat sedert en laatstelijk bij besluit der Staten van Drenthe van 10 Juli 1894, n°. 19 is gewijzigd;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van het besluit der Gedeputeerde Staten van Drenthe, dd. 24 December 1897, n°. 57 (Provinciaal Blad n°. 29), het daartegen ingesteld beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

WET *van 9 Juli 1900 (Staatsblad n°. 118), houdende nadere regeling van den dienst en het gebruik van spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd.*

Alles. enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodig is den dienst en het gebruik van spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd, nader te regelen;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. Bij algemeenen maatregel van bestuur kunnen door Ons omtrent den dienst en het gebruik van spoorwegen, waarop geen vervoer plaats heeft dan met eene snelheid van ten hoogste vijftig (50) kilometer per uur, bepalingen worden gemaakt, waarbij wordt afgeweken van de artikelen 5, 8, 25 tot en met 27, 29 tot en met 33a, 35 tot en met 48 van de wet van 9 April 1875 (Staatsblad n°. 66), gewijzigd en aangevuld bij de wet van 31 December 1880 (Staatsblad n°. 245), bij die van 10 Mei 1882 (Staatsblad n°. 66), bij die van 15

April 1886 (Staatsblad n°. 64), bij die van 31 December 1887 (Staatsblad n°. 265) en eindelijk bij die van 8 April 1893 (Staatsblad n°. 62).

Zijn gedeelten van die spoorwegen op openbare wegen aangelegd, dan kan daarvoor ook van artikel 1 dier wet worden afgeweken, behalve met betrekking tot de verantwoordelijkheid ten aanzien van reizigers en tot vervoer aangenomen goederen.

2. Op spoorwegen, waarop geen vervoer plaats heeft, dan met eene snelheid van ten hoogste twintig (20) kilometer per uur, zijn van de in artikel 1 aangehaalde wet alleen toepasselijk de artikelen 4, 7, 9 tot en met 12, 16, 17, 20 tot en met 22 en 42.

De ondernemer is verantwoordelijk voor de schade door de reizigers bij de uitoefening van den dienst geleden, ten ware de schade buiten zijne schuld of die zijner beambten of bedienden zij ontstaan.

De ondernemer is verplicht, tegen schadeloosstelling, op aanvraag van het bestuur der posterijen de brievenmalen te vervoeren. De schadeloosstelling wordt, bij gebreke van minnelijke schikking, op een verzoekschrift van het bestuur der posterijen, na verhoor of behoorlijke oproeping van één der bestuurders, bepaald door den rechter van het kanton, waarin die bestuurder gevestigd is.

De ondernemer is verantwoordelijk voor het in goeden staat bewaren der brievenmalen en verplicht ze onverwijld na aankomst ter plaatse van bestemming aan den ambtenaar met de ontvangst belast af te leveren. De ondernemer is bovendien gehouden om, bij ontoereikendheid van de gewone middelen van vervoer van het bestuur der posterijen, op aanvraag van de postdirecteuren, de pakketten, 's Rijks dienst betreffende, kosteloos in zijne voertuigen mede te nemen.

Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt geregeld hetgeen ter verzekering van het veilig verkeer over deze spoorwegen en omtrent de aankondiging van de opening en van de regeling van den dienst, alsmede omtrent de openbaarmaking van de tarieven is voor te schrijven.

3. De Staten der provinciën zijn bevoegd omtrent den dienst en het gebruik van spoorwegen, in artikel 2 bedoeld, voor spoorweggedeelten op openbare wegen aangelegd voorschriften te geven, voor zooveel betreft de punten, waaromtrent in artikel 2 niet is voorzien en de voorziening niet aan een algemeenen maatregel van bestuur is opgedragen, mits die voorschriften niet in strijd komen met de bij de wet of bij algemeenen maatregel van bestuur uitgevaardigde bepalingen.

Artikel 1 der wet van 25 Mei 1880 (Staatsblad n°. 86) is op deze provinciale verordening van toepassing.

Indien bijzondere omstandigheden van plaatselijken aard in eene gemeente voorschriften noodig maken omtrent den dienst en het gebruik van spoorwegen in artikel 1 of 2 bedoeld, kunnen deze voorschriften,

voor zoover zij spoorweggedeelten betreffen op openbare wegen aangelegd, door den gemeenteraad onder Onze goedkeuring worden vastgesteld.

De artikelen 161, 162, 166, 168, 174 tot en met 177 en 178, 1ste en 2de lid, der wet van 29 Juni 1851 (Staatsblad n°. 85) zijn op deze plaatselijke verordening van toepassing.

Deze plaatselijke verordening wordt afgekondigd op de wijze bedoeld in de artikelen 172 en 173 van die wet, met dien verstande, dat in het formulier van afkondiging in plaats van de inzending aan en het ontvangstbericht van Gedeputeerde Staten, worden vermeld de dagteekening en het nummer van het Koninklijk besluit, waarbij de verordening is goedgekeurd.

4. Op spoorwegen, waarop geen ander vervoer plaats heeft dan personenvervoer binnen ééne gemeente, is de in artikel 1 aangehaalde wet en evenmin artikel 2 van toepassing.

Met die spoorwegen kunnen door Ons, den Raad van State gehoord, worden gelijkgesteld de spoorwegen, waarop in hoofdzaak geen ander dan zoodanig vervoer plaats heeft.

5. Overtreding van de bepalingen van:

artikel 2,

de in artikel 2 toepasselijk verklaarde wetsartikelen, voor zooveel deze overtreding betrekking heeft op de in dat artikel bedoelde spoorwegen,

den in artikel 1 en den in artikel 2 bedoelden algemeenen maatregel van bestuur,

wordt gestraft met eene boete van ten hoogste *vijf en zeventig gulden.*

Indien zij plaats heeft door bestuurders van een spoorwegdienst, bedoeld in artikel 1, met eene boete van ten hoogste *vijf duizend gulden* en door bestuurders van een spoorwegdienst bedoeld in artikel 2, met eene boete van ten hoogste *duizend gulden.*

Indien zij plaats heeft door beambten of bedienden van een spoorwegdienst bedoeld in artikel 1, met eene boete van ten hoogte *duizend gulden* en door beambten of bedienden van een spoorwegdienst bedoeld in artikel 2, met eene boete van ten hoogste *twee honderd gulden.*

De beambten en bedienden zijn niet strafbaar zoo hunne overtreding een gevolg is van den last, door de bestuurders van den spoorwegdienst gegeven.

Die beambten en bedienden kunnen de reizigers, die zich aan overtreding der bepalingen van den in artikel 1 en van den in artikel 2 bedoelden algemeenen maatregel van bestuur schuldig maken, uit de rijtuigen weren of verwijderen.

6. Tot het opsporen der overtredingen in artikel 5 bedoeld zijn, behalve de bij artikel 8 van het Wetboek van Strafvordering aange-

wezen ambtenaren, de personen tot uitoefening van het toezicht op de spoorwegdiensten door Ons aangewezen, bevoegd.

Ook zijn daartoe bevoegd de beambten en bedienden van den spoorweg, beëedigd volgens regelen bij algemeenen maatregel van bestuur te stellen, over de geheele uitgestrektheid van den weg, waarop zij dienst doen, en binnen den kring van honderd meter aan beide zijden van dien weg.

Art. 401 van het Wetboek van Strafvordering is toepasselijk op de processen-verbaal door hen opgemaakt.

7. De bij deze wet strafbaar gestelde feiten worden beschouwd als overtredingen.

8. Uit artikel 11 der wet van 23 April 1880 (Staatsblad n°. 67) vervallen de woorden:

„bedoeld bij de wet van 9 April 1875 (Staatsblad n°. 67) en art. 1 der wet van 9 Augustus 1878 (Staatsblad n°. 124)".

9. De wet van 28 October 1889 (Staatsblad n°. 146) wordt ingetrokken.

10. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Lasten enz.

WET *van* 9 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 119), *houdende toekenning van een renteloos voorschot, tot een bedrag van ten hoogste* ƒ 170000, *uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Hoogeveen naar Nieuw-Amsterdam.*

WET *van* 9 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 120), *houdende toekenning van een renteloos voorschot, tot een bedrag van ten hoogste* ƒ 185000, *uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Zutphen naar de Pruissische grens in de richting van Emmerik.*

WET *van* 9 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 121), *houdende toekenning van een renteloos voorschot, tot een bedrag van ten hoogste* ƒ 86000, *uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Zutphen naar Hengelo (Gelderland).*

WET *van* 9 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 122), *houdende toekenning van een renteloos voorschot, tot een bedrag van ten hoogste* ƒ 1,000000, *uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van den aanleg van stoomtramwegen van Wijnjeterp naar Assen, van Steenwijk naar Oosterwolde en van Meppel naar Smilde.*

WET *van* 9 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 123), *houdende toekenning van een renteloos voorschot, tot een bedrag van ten hoogste f* 250000, *uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Gouda naar Schoonhoven.*

WET *van* 9 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 124), *betreffende het verleenen van eene bijdrage van ten hoogste f* 151000 *uit 's Rijks schatkist voor den bouw van eene nieuwe schutsluis te Zaandam.*

WET *van* 10 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 127), *houdende toekenning van een renteloos voorschot, tot een bedrag van ten hoogste f* 339000, *uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van de uitbreiding van den Westlandschen stoomtramweg met lijnen van 's Gravenzande naar den Hoek van Holland, van Naaldwijk naar Maassluis en van den Maaslandschen dam naar Delft.*

WET *van* 10 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 128), *houdende toekenning van een renteloos voorschot, tot een bedrag van ten hoogste f* 220000, *uit 's Rijks schatkist, ten behoeve van den aanleg van een stoomtramweg van Nijmegen naar Wamel.*

WET *van* 10 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 129), *verklarende het algemeen nut der onteigening, ten name van de Westlandsche stoomtramwegmaatschappij, ten behoeve van een stationsemplacement voor den Westlandschen stoomtramweg te Loosduinen en het verleggen van een gedeelte van dien tramweg in de gemeente Loosduinen.*

WET *van* 10 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 130), *verklarende het algemeen nut der onteigening, ten name van het waterschap Duurswold, van eigendommen in de gemeente Groningen, noodig voor den aanleg van een afwateringskanaal ten behoeve van gronden te Groningen.*

Bij Kon. besluit van 19 October 1900, n°. 33 zijn de perceelen aangewezen die ten behoeve van dit kanaal moeten worden onteigend. Zie de Staatscourant van 1 November 1900, n°. 256.

WET *van* 10 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 131), *verklarende het algemeen nut der onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen in de gemeente Velsen, noodig voor het maken van eene nieuwe brug over het Noordzeekanaal in den spoorweg Haarlem—Uitgeest en voor de verlegging van de spoorwegen Haarlem—Uitgeest en Velsen—IJmuiden.*

Deze onteigening geschiedt in verband met de wet van 24 Juli 1899 (Staatsblad n°. 195), tot verbetering van het Noordzeekanaal.

WET *van* 10 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 132), *verklarende het algemeen nut der onteigening ten name van de gemeente 's Gravenhage, van eigendommen in die gemeente, noodig voor den aanleg van eene visschershaven te Scheveningen.*

Men zie de wet van 24 Juli 1899 (Staatsblad n°. 194), tot aanleg en onderhoud van deze haven.

Bij Kon. besluit van 19 October 1900, n°. 34 zijn de perceelen aangewezen die voor dit werk moeten worden onteigend. Zie de Staatscourant van 3 November 1900, n°. 258.

WET *van* 10 *Juli* 1900 (*Staatsblad n°.* 133), *tot verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1900.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot verhooging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900, vastgesteld bij de wet van 3 Februari 1900 (Staatsblad n°. 26);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Art. 1. *Artikel* 206 van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1900, luidende: »Telegraaf- en telephoonlijnen en geleidingen, met uitzondering van hetgeen in het volgend artikel begrepen is«, wordt *verhoogd* met *f* 400.000 en mitsdien gebracht op *f* 974.900.

2. Ten gevolge van het vorenstaande wordt het totaal der Vde Afdeeling en het eindcijfer van voormeld hoofdstuk verhoogd met *vierhonderd duizend gulden* (*f* 400.000).

Lasten enz.

WET *van* 10 *Juli* 1900 (*Staatsblad* n°. 134), *houdende bekrachtiging van eene door den Staat met de gemeente Rotterdam gesloten overeenkomst betreffende de overdracht in beheer en onderhoud van de spoorweghaven te Feijenoord en hare verbinding met de rivier de Nieuwe Maas, met daarbij behoorende werken.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het wenschelijk is de spoorweghaven te Feijenoord en hare verbinding met de rivier de Nieuwe Maas, met daarbij behoorende werken, in beheer en onderhoud over te dragen aan de gemeente Rotterdam;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Eenig artikel.

De in afschrift aan deze wet gehechte overeenkomst van den 28sten Februari 1900, waarbij de spoorweghaven te Feijenoord en hare verbinding met de rivier de Nieuwe Maas, met daarbij behoorende werken, aan de gemeente Rotterdam in beheer en onderhoud worden overgedragen, wordt goedgekeurd.

Lasten enz.

Overeenkomst betreffende de overdracht in beheer en onderhoud van de spoorweghaven te Feijenoord en hare verbinding met de rivier de Nieuwe Maas, met daarbij behoorende werken.

Tusschen A. van Hooff, hoofdingenieur van den Rijkswaterstaat in het 10de district, te 's Gravenhage, vertegenwoordigende den Staat der Nederlanden, tot het aangaan van deze overeenkomst gemachtigd door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, bij schrijven van 1 Februari 1900 n°. 181, Afdeeling Waterstaat (2de onderafdeeling), partij ter eene;

en burgemeester en wethouders van Rotterdam, vertegenwoordigende de gemeente Rotterdam tot het aangaan van deze overeenkomst, gemachtigd bij besluit van den gemeenteraad van 18 Januari 1900, partij ter andere zijde, is, onder voorbehoud van goedkeuring bij de wet, het volgende overeengekomen:

Art. 1. Partij ter eene draagt aan partij ter andere zijde in beheer en onderhoud over:

1. de spoorweghaven te Feijenoord en hare verbinding met de rivier de Nieuwe Maas, voor zooveel een en ander met een blauwe kleur is aangegeven op de aan deze overeenkomst gehechte teekening; *)

*) Niet overgenomen.

. den kaaimuur, gelegen ten zuidwesten van de sub 1°. genoemde
n en hare verbinding met de rivier de Nieuwe Maas, van het zuidwes-
:e landhoofd der brug over den ingang der haven nabij de Konings-
:n tot aan de op de teekening aangegeven uitwateringskil, daaronder
epen de onderbouwen van den kolentip en van de hijschkraan;
. den kaaimuur, gelegen ten zuidwesten van dien haveningang
en zuidoosten van de Koningshaven, van het zuidwestelijk land-
l der genoemde brug tot aan de Wilhelminakade;
. de remmingwerken, welke zich bevinden langs de genoemde
muren, alsmede die welke nog door partij ter eene zullen worden
aakt, ingevolge de bepalingen van het op 19 December 1898
r beheer van het Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid
estede bestek n°. 204, dienst 1898—1901;
. den onderbouw (landhoofden en pijlers) van de brug over den
ng der spoorweghaven nabij de Koningshaven.
artij ter andere zijde verklaart de in dit artikel omschreven werken
eheer over te nemen en verbindt zich ze in deugdelijken staat te
rhouden.

Partij ter andere zijde is verplicht de spoorweghaven, zoomede
ingang der haven nabij de Koningshaven en de doorvaartope-
;en van de draaibrug in dien ingang te onderhouden op eene
te van ten minste 7.60 M. onder Nieuw Amsterdamsch peil
A. P.) en de verbinding der haven met de Nieuwe Maas op
diepte van ten minste 3.80 M. onder dat peil, over eene breedte
ten minste 15 M.

Partij ter andere zijde is verplicht het gebruik van de remming-
ken aan de scheepvaart toe te staan op geene meer bezwarende
waarden dan de meest gunstige bepalingen, die gelden voor het
uik van andere remmingwerken in een der havens van de ge-
nte Rotterdam.

Indien ten behoeve van vernieuwings- of onderhoudswerken
kaaimuren of remmingwerken, sporen, wissels of andere tot den
rweg behoorende werken moeten worden opgebroken of verschoven,
dit opbreken of verschuiven alsmede het weder in den vorigen toe-
d herstellen van die sporen, wissels of werken geschieden door de zor-
van het spoorwegbestuur voor rekening van partij ter andere zijde.
. Alle schade aan gronden of werken gelegen langs of in de
iddellijke nabijheid van de spoorweghaven en hare verbinding
de Nieuwe Maas, die het middellijk of onmiddellijk gevolg is
handelingen, welke in het belang van het onderhoud of de ver-
iwing geschieden, wordt door partij ter andere zijde hersteld of
hen die benadeeld zijn, vergoed.

6. Het openen van de brug over den ingang der spoorweghaven nabij de Koningshaven, ten dienste van de scheepvaart, geschiedt kosteloos. De brug moet naar behooren worden bediend en bij de vaststelling der tijdstippen van sluiting met de belangen van de scheepvaart genoegzaam rekening worden gehouden.

Partij ter andere zijde is bevoegd des nachts bij de doorvaart van schepen, bruggeld te heffen op gelijken voet als voor de overige bruggen is of zal worden vastgesteld.

7. Partij ter andere zijde draagt zorg dat voor het gebruik van de haven aan de zuidwestelijke zijde en ter plaatse van den kolentip de volgende regeling gelde.

De zuidwestelijke kaaimuur van de spoorweghaven is uitsluitend bestemd voor de vaartuigen die aan het spoorwegstation moeten laden of lossen.

Vaartuigen die niet aan het spoorwegstation moeten laden of lossen, mogen aan den zuidwestelijken kaaimuur niet aanleggen, tenzij met schriftelijke vergunning van of namens den stationschef te Feijenoord en zullen op de eerste aanzegging van of namens dien stationschef hunne ligplaats moeten verlaten.

De ligplaats vóór en nabij den kolentip zal bestemd zijn voor vaartuigen, welke van den tip gebruik moeten maken. Andere vaartuigen zullen aldaar niet mogen liggen tenzij met schriftelijke vergunning van of namens den stationschef te Feijenoord. Zij zullen op de eerste aanzegging van of namens dien stationschef hunne ligplaats moeten verlaten.

8. Partij ter andere zijde zal de spoorweghaven zooveel mogelijk vrij van ijs houden.

9. De kosten van de bediening der signalen, bedoeld in het reglement voor het verkeer van de rangeerlocomotieven en spoorwegwagens over de brug aan den ingang der spoorweghaven, nabij de Koninghaven, zooals dit thans luidt of later gewijzigd mocht worden, komen ten laste van partij ter andere zijde.

10. Heffing van havengeld mag, voorbehoudens de Koninklijke goedkeuring, niet geschieden tot een hooger bedrag of naar andere voorschriften dan van die voor het gebruik van de overige havens in de gemeente.

11. Partij ter eene zijde is gerechtigd de in art. 1 genoemde werken terug te nemen:

a. wanneer de gemeente niet voldoet aan hare uit deze overeenkomst voortvloeiende verplichtingen;

b. wanneer de Staat het noodig oordeelt de spoorweghaven aan het zuidoostelijk einde tot in de Nieuwe Maas door te trekken:

c. wanneer de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen met de exploitatie van die spoorwegen mocht ophouden.

In het geval sub *a* mag partij ter eene zijde van haar recht geen gebruik maken dan nadat partij ter andere zijde schriftelijk is gewaarschuwd en er sedert 6 maanden zijn verloopen, zonder dat aan de waarschuwing is gevolg gegeven.

12. Het beheer van partij ter andere zijde houdt op na afloop van den in het vorige artikel genoemden termijn.

In de gevallen sub *b* en *c* houdt het beheer van partij ter andere zijde op na afloop van een termijn van zes maanden, volgende op den dag waarop partij ter eene zijde haar kennis heeft gegeven dat deze van haar recht tot terugneming gebruik maakt.

13. Gedurende een jaar na de in het vorige artikel bedoelde tijdstippen blijft partij ter andere zijde aansprakelijk voor het onderhoud der werken, met dien verstande, dat dat onderhoud door partij ter eene zijde voor rekening van partij ter andere zijde plaats heeft.

14. De verplichting tot onderhoud van de twee vakken kaaimuur langs de Koningshaven en den mond der spoorweghaven, op de aan deze overeenkomst gehechte teekening *) aangegeven door de letters A B. en C.D. en van het gedeelte kaaimuur van 100 M. ten zuidoosten van den onderbouw van den nieuwen kolentip tot aan het begin van de verbinding van de spoorweghaven met de rivier de Nieuwe Maas, op die teekening aangegeven door de letters E.F., zoomede van de remmingwerken langs deze muurvakken gaat voor partij ter andere zijde in op het oogenblik dat de vernieuwingswerken zijn voltooid.

De verplichting tot onderhoud van de in artikel 2 bepaalde diepte van 7.60 M. ÷ N.A P. gaat voor de gedeelten van den havenbodem, welker uitbaggering nog zal geschieden ingevolge de bepalingen van het in artikel 1, sub 4°., vermeld bestek, eerst in, zoodra die van Rijkswege op genoemde diepte zullen zijn gebracht.

15. Alle kosten, op deze overeenkomst vallende, worden gedragen door partij ter andere zijde.

16. Deze overeenkomst treedt in werking zoodra zij bij de wet is goedgekeurd.

Aldus overeengekomen en in duplo geteekend te 's Gravenhage en te Rotterdam den 28sten Februari 1900.

Partij ter eene,	Partij ter andere zijde,
Hoofdingenieur van den Waterstaat in het 10de district,	*Burgemeester en Wethouders van Rotterdam,*
(*get.*) A. VAN HOOFF.	(*get.*) S' JACOB, *Burgemeester.*
	(*get.*) A. H. J. HEYNSIUS, *f. Secretaris.*

*) Niet overgenomen.

[illegible]

[illegible] van het besluit bij Ons den [illegible] gekomen, terwijl het daarna eene [illegible] met een aantal bijlagen heeft ingediend bij den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, waarin het tracht aan te toonen zijn goed recht om den begrootingspost, waarover het geschil loopt, op de begrooting te handhaven;

dat Gedeputeerde Staten van Overijssel nader nog hebben aangevoerd, dat naar hunne meening het geschil aldus kan worden gequalificeerd: Mag de Staphorster Stouwe worden ingericht om tot keering van de groote watermassa, welke in den winter de ruimte tusschen Zomerdijk en Stouwe vult, te dienen, of behoort zij op grond van het Koninklijk besluit van 24 Mei 1832, n°. 97, haar karakter als zomerwaterkeering te behouden? terwijl zij daarbij trachten aan te toonen dat het laatste gedeelte bevestigend moet worden beantwoord;

Overwegende dat hier beslist moet worden de vraag of het vereenigde College op de begrooting van inkomsten en uitgaven voor de waterkeerende werken van het waterschap een post mag brengen, ten einde in staat te zijn het gedeelte van de Staphorster Stouwe, dat loopt van Hesselingen tot Hamingen, zoodanig te verzwaren en te verhoogen, dat die dijk voldoende bescherming aanbiedt tegen hooge standen van het water in het Meppelerdiep, zoowel in den zomer als des winters;

dat het bestuur van het waterschap die verzwaring en verhooging van den dijk trachtende te verkrijgen, daarmede wil werken aan de vervulling van het doel waarmede het waterschap is opgericht, en in art. 3*a* van het Reglement is omschreven als: „de in het waterschap gelegen gronden door waterkeerende werken tegen overlast van het water te beveiligen";

dat nu wel wordt beweerd, dat het waterschapsbestuur op deze wijze nadeel zoude kunnen toebrengen aan de belangen van den algemeenen waterstaat, doch dat niet kan worden aangenomen, dat die meening in het reglement steun vindt;

dat toch door de verbetering van de Staphorster Stouwe de plaats waarbinnen de hooge standen van het water van het Meppelerdiep moet worden geborgen, kleiner wordt, en dat hooge water daardoor veel hooger zal stijgen dan tot nu toe; doch dat dit niet anders kan worden aangezien, dan als een daad van bescherming van de belangen, waarvoor juist het waterschap is opgericht, en dus allerminst door het provinciaal reglement wordt gewraakt;

dat, ware het anders, elke oprichting van een waterkeerend waterschap, als zijnde eene verkleining van den provincialen boezem, waarin het water geborgen wordt, een daad zoude zijn ten nadeele van den algemeenen waterstaat, die door Gedeputeerde Staten zoude moeten worden belet.

dat zulks de oprichting van waterkeerende waterschappen absoluut zoude keeren, en met de oprichting in dezen volkomen gelijk staat een versterking van een dijk, gelijk in het onderhavige geval, opdat het waterschap beter aan zijn doel kunne beantwoorden;

dat integendeel de Provinciale Staten in Overijssel steeds het op-

[illegible] bewaard, en zeer [illegible] de provinciale wetgever in zijn [illegible] aanleggen en inrichten [illegible] door Gedeputeerde [illegible]

[illegible] aanwezig [illegible] het verhoogen van [illegible]

[illegible] van [illegible] het bewijs [illegible] aangeleerend water- [illegible]

[illegible] zijn aange- [illegible] Konink- [illegible]

[illegible] van de [illegible] toen tot [illegible] doch aller- [illegible] was voor [illegible] :

[illegible] het provin- [illegible] waarin [illegible] waterschap zoo [illegible] gronden [illegible] water te beveiligen: [illegible] die water- [illegible] noch een [illegible] dijk niet [illegible]

[illegible] artikel [illegible] waterkeerende [illegible] aanleiding hebben [illegible] :

[illegible] November 1879 [illegible] Overijssel Pro- [illegible] wijzigingen, [illegible] het water- [illegible] November 1885 Provinciaal [illegible]

[illegible]

[illegible] Gedeputeerde Staten van [illegible] 4336 3005, alsnog goed

te keuren de door het Vereenigd College van het waterschap Hasselt en Zwartsluis den 2 October 1899 vastgestelde begrooting van inkomsten en uitgaven voor de waterkeerende werken van het waterschap Hasselt en Zwartsluis voor het dienstjaar 1900;

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 11 *Juli* 1900, *n°.* 33, *houdende erkenning van het openbaar belang van een complex van dempings- en rioleeringswerken in de gemeente 's Gravenhage.*

Zie ook de wet van 10 November 1900 (Staatsblad n°. 181), tot onteigening van eigendommen in de gemeente 's Gravenhage, noodig voor den bouw van het stamriool der gemeentelijke rioleering en voor de verbetering van verkeerswegen aldaar.

KON. BESLUIT *van* 11 *Juli* 1900, *n°.* 35, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen niet-goedkeuring van een algemeene keur van het hoogheemraadschap de Zwijndrechtsche Waard.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door het bestuur van het Hoogheemraadschap de Zwijndrechtsche Waard, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland, dd. 16/22 Januari 1900, B, n°. 114 (1e afd.), G. S. n°. 12/1, waarbij goedkeuring is onthouden aan eene algemeene keur van genoemd Hoogheemraadschap van 29 September 1899;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 23 Mei 1900, n°. 78;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 6 Juli 1900, n°. 147, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat de artikelen 1 en 3 der evenbedoelde keur als volgt luiden:

Artikel 1. De algemeene Keur van het Hoogheemraadschap van de Zwijndrechtsche Waard is van toepassing op alle binnen de grenzen van het Hoogheemraadschap gelegen gronden, kaden, dijken, havens, boezems, sluizen en andere waterkeerende of waterloozende werken, zoomede wegen, bruggen, heulen, wateringen en slooten, behoorende tot den algemeenen Waterstaat van het Hoogheemraadschap of van zijne onderdeelen — of ook waarbij sommige zijner onderdeelen een gemeen belang hebben — onverschillig wie de eigenaar is en door wien of ten wiens koste het onderhoud geschiedt.

Artikel 3. Dijkgraaf en Hoogheemraden zien toe:

a. dat de werken, wegen, wateringen en slooten, rakende de bij-

zondere belangen van den Waterstaat van het Hoogheemraadschap, door de betrokken Polderbesturen — 't zij in eigen beheer, 't zij uit kracht van eigen politieverordening of overeenkomst door anderen — in behoorlijken staat worden onderhouden:

b. dat de zoogenaamde binnenbermslooten geregeld op behoorlijke breedte en diepte worden onderhouden, en

c. dat worde gewaakt zoo tegen het belemmeren van watergangen door heulen, dammen of bruggehoofden van onvoldoende capaciteit, als tegen inbreuk op de waterberging door het vervuilen of zonder vergunning van het Polderbestuur dempen van slooten;

dat Gedeputeerde Staten van Zuidholland bij hun aan het hoofd dezes vermelde besluit hunne goedkeuring aan genoemde keur hebben onthouden, op grond dat het vaststellen dier artikelen, waarvan het eerste afwijkt van het overeenkomstig artikel, hetwelk thans van kracht is, het tweede *een geheel nieuw beginsel* inhoudt, getuigt, in tegenstelling van de thans bestaande keur, van een streven der Vereenigde Vergadering om het gezag van het Hoogheemraadschap uit te breiden buiten en bij diens Reglement aan dat gezag gestelde grenzen: dat immers de vraag, of de bepaling van eenige waterschapsverordening of keur toelaatbaar is, hare beantwoording allereerst hierin vindt, of zij volgens artikel 1 der wet van 20 Juli 1895 (Stbl. no. 139 gemaakt is in het huishoudelijk belang der instelling, d. i. of het belang, waarin zij voorziet, wel valt binnen de grenzen der aan de instelling opgedragen zorg: dat hieraan artikel 1 der thans geldende keur ten volle beantwoordt, door — geheel in overeenstemming met de artikelen 86, 92 en 104 van het Reglement — haar alleen toepasselijk te verklaren op alle waterstaatswerken behoorende tot den algemeenen waterstaat van het Hoogheemraadschap of waarbij sommige onderdeelen van het Hoogheemraadschap een gemeen belang hebben, terwijl artikel 1 der keur, zooals zij laatstelijk gewijzigd werd vastgesteld, haar tevens toepasselijk verklaart op de waterstaatswerken behoorende tot den algemeenen waterstaat *van de onderdeelen*, waaraan uit de daarop volgende woorden »of ook« enz. geene andere beteekenis kan worden toegekend, dan die van behoorende tot den algemeenen waterstaat van *elk der onderdeelen op zich zelf*; dat om gelijke redenen artikel 3, zooals het gewijzigd werd vastgesteld, niet toelaatbaar is, daar de Vereenigde Vergadering met dat artikel een terrein betreedt dat alleen aan den waterschapswetgever (Staten en Koning) toekomt; dat immers deze bepaling door aan Dijkgraaf en Hoogheemraden een recht van toezicht op handelingen van polderbesturen ten aanzien van hetgeen tot de bijzondere werken en eigen aangelegenheden der polders behoort toe te kennen, een gezagsuitbreiding

van Dijkgraaf en Hoogheemraden behelst, die bij uitoefening in collisie moet komen met de zelfstandigheid, welke het algemeen Reglement voor de polders in dit gewest aan de in de Waard gelegen polders en hunne besturen waarborgt, welke zelfstandigheid niet anders beperkt wordt dan door de artikelen 146—149 van het Reglement voor het Hoogheemraadschap van de Zwijndrechtsche Waard;

dat het Bestuur van het Hoogheemraadschap de Zwijndrechtsche Waard van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep is gekomen;

Overwegende dat in deze te beslissen is of Gedeputeerde Staten terecht hunne goedkeuring hebben onthouden aan de op 29 September 1899 vastgestelde algemeene keur van het Hoogheemraadschap »de Zwijndrechtsche Waard«, op grond van eene zinsnede, voorkomende in artikel 1 en op grond van den inhoud van artikel 3 van die keur, waarbij aan Dijkgraaf en Hoogheemraden wordt opgedragen toezicht uit te oefenen op handelingen der polderbesturen in het Hoogheemraadschap ten aanzien der bijzondere werken en eigen aangelegenheden van elken polder, zonder dat daarbij het bestaan van een gemeen belang tusschen verschillende polders tot voorwaarde is gesteld;

Overwegende dat de vraag in hoeverre keuren of politieverordeningen, krachtens de wet van 20 Juli 1895 (Stbl. n°. 139) door het voormelde Hoogheemraadschap te maken, ook op de in dat Hoogheemraadschap gelegen polders, onderdeelen van het Hoogheemraadschap, betrekking mogen hebben, en de besturen dier polders verplichtingen mogen opleggen, of het Bestuur van het Hoogheemraadschap de bevoegdheid mogen geven op de behoorlijke naleving van opgelegde verplichtingen toe te zien, moet worden beantwoord met inachtneming der bepalingen van het Reglement voor het Hoogheemraadschap;

dat bij dit Reglement aan Dijkgraaf en Hoogheemraden de bevoegdheid is verleend en de verplichting opgelegd de uitvoering te bevelen van alle gewone of buitengewone werken die zij in het belang van den waterstaat van het Hoogheemraadschap of in het gemeen belang van eenige van diens onderdeelen noodig achten en die werken, bij weigering of nalatigheid, alsmede bij dringend of dreigend gevaar, ten koste van hen die daartoe verplicht zijn, te doen uitvoeren (artikel 86);

dat Dijkgraaf en Hoogheemraden voorts belast zijn met het toezicht over de dijken en andere werken behoorende tot den algemeenen waterstaat van het Hoogheemraadschap en met het drijven van schouw over die werken en van naschouw over alle waterkeerende en waterloozende werken, waarbij sommige onderdeelen van het Hoogheemraadschap een gemeen belang hebben (artikel 92);

dat deze beide bepalingen, door, wat de onderdeelen betreft, alleen

die werken te vermelden, waarbij sommige der onderdeelen een gemeen belang hebben, duidelijk te kennen geven dat gezagsuitoefening van het Hoogheemraadschap ten aanzien van de werken der onderdeelen, waaromtrent zoodanig gemeen belang niet bestaat, is uitgesloten;

dat, al zou men mogen aannemen dat het laatste lid van artikel 92, handelende van al de in het Hoogheemraadschap gelegen wegen, met de daartoe behoorende bruggen en heulen, voor zoover die met den waterstaat in verband staan, eene meer algemeene strekking heeft, daardoor toch nog niet zouden worden gerechtvaardigd bepalingen als die van de artikelen 1 en 3 der algemeene keur, welke vele andere werken dan die wegen, bruggen en heulen omvatten;

dat voorts artikel 104 van het Reglement, het Hoogheemraadschap de zorg opdragende, dat door de Polderbesturen niets worde verricht dat in strijd is met de algemeene of bijzondere belangen van den waterstaat van het Hoogheemraadschap, gezagsuitoefening ten aanzien van handelingen der Polderbesturen, die niet de waterstaatsbelangen van het Hoogheemraadschap raken, uitsluit;

dat ook een beroep op artikel 101, laatste alinea, van het Reglement niets kan afdoen, omdat, al moge de uitdrukking «algemeene waterstaat van de onderdeelen» geacht worden alle waterstaatswerken der onderdeelen te omvatten, deze bepaling slechts het geven van een verslag voorschrijft en dus geenerlei gezagsuitoefening medebrengt;

dat derhalve de bepalingen der keur, waartegen de bedenkingen van Gedeputeerde Staten gericht zijn, omdat zij, zonder te onderscheiden, alle daarin genoemde werken der onderdeelen betreffen, met het Reglement in strijd moeten worden geacht en Gedeputeerde Staten dus terecht hunne goedkeuring aan de op 29 September 1899 vastgestelde Algemeene Keur hebben onthouden;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Stbl. n°. 139) en het Reglement voor het Hoogheemraadschap «de Zwijndrechtsche Waard»;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit te handhaven.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 20 *Juli* 1900, *n°.* 42, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Overijssel van* 11 *Juli* 1900, *n°.* 19, *tot vaststelling van een nieuw reglement op de wegen en voetpaden in die provincie.*

De Staten van Overijssel,

Hebben besloten:

Met intrekking van het reglement op de wegen en voetpaden in

Overijssel, vastgesteld bij besluit der Staten van 7 November 1859, n°. 5, goedgekeurd bij Kon. besluit van 23 Augustus 1860, n°. 52; gewijzigd bij besluiten der Staten van 8 November 1862, n°. 13; 10 Juli 1865, n°°. 12 en 13; 9 November 1867, n°. 11; 6 Juli 1872, n°. 4; 10 Juli 1875, n°. 12; 5 Juli 1884, n°. 13; 10 Juli 1886, n°. 8; 12 November 1886, n°. 16 en 15 Juli 1896, n°. 13; goedgekeurd bij Kon. besluiten van 22 December 1862, n°. 39; 18 Augustus 1865, n°. 54; 22 December 1867, n°. 9; 6 Augustus 1872, n°. 38, 7 Augustus 1875, n°. 65; 26 Juli 1884, n°. 68; 4 September 1886, n°. 19, 5 Januari 1887, n°. 7, en 8 September 1896, n°. 40,

Behoudens de Koninklijke goedkeuring, vast te stellen het volgende

REGLEMENT op de wegen en voetpaden in Overijssel.

§ I. *Algemeene bepalingen.*

Art. 1. Aan de voorschriften van dit reglement zijn onderworpen alle ten dienste van het algemeen bestemde wegen en voetpaden.

2. Uitzonderingen op het voorgaande artikel zijn: de straten, pleinen en stegen binnen de bebouwde kom der gemeente, benevens de traversen en de toegangswegen tot de spoorwegstations, ingevolge de wet van 9 April 1875 (Stbl. n°. 67).

Op de rijkswegen zijn niet toepasselijk de artikelen 5 tot en met 21 en de bepalingen van politie (§ III), voor zoover deze onderwerpen betreffen, waaromtrent regelen zijn gesteld bij het Koninklijk besluit van 19 Januari 1898 (Stbl. n°. 25).

Op de provinciale wegen zijn niet toepasselijk artikel 15 tot en met 21 en de artikelen 24, 25 en 28.

Op daden of handelingen, door of op last van het rijksbestuur met betrekking tot de rijkswegen verricht, zijn de bepalingen van dit reglement niet toepasselijk.

3. De wegen bij art. 1 bedoeld, worden onderscheiden in drie soorten.

Tot de wegen der eerste soort behooren de rijks- en provinciale wegen.

Tot die der tweede soort de geconcessioneerde wegen.

Tot die der derde soort alle overige wegen, niet onder de eerste of tweede soort begrepen.

De kunstwegen worden bovendien verdeeld in wegen van de eerste en van de tweede klasse.

De wegen der eerste klasse zijn die welke bestemd zijn voor zwaar en voor licht vrachtvervoer; die der tweede klasse zijn die welke uitsluitend bestemd zijn voor licht vervoer.

a. [illegible] zijn die, waarvan het beheer en onderhoud, of een van beide bij het Rijk is.

b. [illegible] zijn die, welke door het Provinciaal bestuur beheerd en onderhouden worden.

c. [illegible] zijn die, welke door maatschappijen of [illegible] door particulieren, krachtens [illegible] beheerd en onderhouden worden.

3. Voor [illegible] Staten dit noodig achten worden, binnen een door hen te bepalen tijd, in elke gemeente door Burgemeester en Wethouders [illegible] liggers in drie- inhoudende:

1. de namen der [illegible] aanwezige wegen, waarop dit reglement van toepassing is, met aanduiding van de soort en bij de kunstwegen ook de klasse waartoe zij behoren — de tweede, de in de gemeente aanwezige voetpaden, waarop dit reglement van toepassing is;

2. aanwijzing van de perceelen, waarop de onderhoudsplicht rust en, bijaldien de onderhoudsplicht niet rust op perceelen, aanwijzing van hen, die voor het onderhoud aansprakelijk zijn;

3. de door Gedeputeerde Staten, die omtrent de inrichting en bijhouding van de liggers voorschriften geven, verder noodig of dienstig geachten.

4. Gedeputeerde Staten kunnen in de door hen vastgestelde inrichting van den legger verandering brengen. Zij bepalen den tijd binnen welken in elke gemeente de liggers, overeenkomstig de nieuwe inrichting van den legger, zullen moeten worden veranderd. Na goedkeuring van de krachtens de voorschriften van dit artikel vastgestelde nieuwe of veranderde liggers, houden de oude liggers op van kracht te zijn.

5. De liggers, opgemaakt zijnde, worden voor een ieder gedurende dertig dagen ter inzage gelegd op het gemeentehuis.

Van die nederlegging geschiedt openbare kennisgeving.

7. Gedurende den tijd in het voorgaande artikel bepaald, kunnen de belanghebbenden hunne bezwaren tegen de liggers schriftelijk bij den Raad inbrengen.

De Raad beschikt op de bezwaren binnen de volgende dertig dagen, geeft van die beschikking schriftelijk kennis aan de belanghebbenden binnen acht dagen, nadat zij is genomen, stelt, hetzij al of niet bezwaren zijn ingekomen, den ligger vast en zendt dien aan Gedeputeerde Staten ter goedkeuring.

8. De belanghebbenden kunnen van 's Raads beschikking bij Gedeputeerde Staten komen in hooger beroep binnen dertig dagen na daarvan kennisgeving te hebben ontvangen.

Het tijdstip dier kennisgeving wordt vermeld in een schriftelijk relaas, door een gemeente-ambtenaar opgemaakt.

9. Gedeputeerde Staten geven van hunne beslissing kennis aan den belanghebbende.

Zij zenden één exemplaar van de goedgekeurde, en zoo noodig overeenkomstig hunne beslissing, gewijzigde liggers, aan den Raad terug en bewaren het andere in het gewestelijk archief.

Het gemeentebestuur zorgt, dat een ieder ter secretarie inzage kan nemen van de liggers en daarvan ten zijnen koste afschrift of uittreksels kan doen maken.

10. De voorschriften, vervat in de artikelen 6 tot en met 9, worden mede in acht genomen wanneer het na de goedkeuring der liggers noodig blijkt deze eene wijziging te doen ondergaan omdat een weg, voetpad of kunstwerk alsnog daarop gebracht of daaruit geschrapt dient te worden.

In dat geval ontvangen de eigenaar van den grond, waarover de weg of het voetpad loopt, en de belanghebbende bij den onderhoudsplicht, die door deze wijziging overgaat of ontstaat, schriftelijk kennis van het gemeentebestuur bij de ter visie legging.

11. Jaarlijks in de maanden April of Mei ontwerpen Burgemeester en Wethouders een suppletoiren ligger, bevattende: *a.* eene opgave van de perceelen of de personen in art. 5 sub *b.* bedoeld, die tengevolge van eigendomsovergang of uit anderen hoofde, de in den primitieven ligger genoemde moeten vervangen, en *b.* de veranderingen die in den toestand van de op den primitieven ligger voorkomende wegen, voetpaden of kunstwerken zijn gekomen.

Deze suppletoire ligger, die, voor zoover de onderhoudsplicht door aanduiding der perceelen wordt aangewezen, in overeenstemming moet zijn met den kadastralen ligger, wordt, na voorafgaande aankondiging, gedurende veertien dagen ter inzage gelegd op het gemeentehuis, binnen welken tijd ieder belanghebbende schriftelijk bij den Raad bezwaren kan inbrengen. De in het ontwerp aangewezen eigenaren en onderhoudsplichtigen ontvangen vóór de ter visie legging hiervan schriftelijk kennisgeving. Binnen veertien dagen na het eindigen der ter visie ligging stelt de Raad den suppletoiren ligger vast, zendt dien aan Gedeputeerde Staten ter goedkeuring en geeft van zijne beslissing binnen acht dagen kennis aan de belanghebbenden, die bezwaren hebben ingebracht. De belanghebbenden kunnen van 's Raads beschikking bij Gedeputeerde Staten in hooger beroep komen binnen veertien dagen na ontvangst der kennisgeving.

Artikel 8, alinea 2, en artikel 9, alinea's 1 en 2, zijn ten deze toepasselijk.

De goedkeuring van den suppletoiren ligger wordt door Burgemeester en Wethouders binnen veertien dagen na terugontvangst afgekondigd. Op den primitieven ligger wordt van de veranderingen aanteekening gehouden.

Indien Burgemeester en Wethouders het ontwerpen van een suppletoiren ligger onnoodig achten, geven zij hiervan vóór 1 Juni kennis aan Gedeputeerde Staten.

§ II. *Over het onderhoud der wegen en voetpaden.*

12. De provinciale wegen worden onderhouden overeenkomstig de voorschriften door het Provinciaal bestuur te geven.

13. De geconcessioneerde wegen worden door de daartoe verplichte concessionarissen onderhouden, overeenkomstig de voorwaarden bij de concessie gesteld.

14. Het onderhoud der wegen van de derde soort, der voetpaden en der tot beide behoorende werken, komt ten laste van de onderhoudsplichtigen en bij ontstentenis van dezen ten laste van de gemeente.

Deze regel geldt ook ten aanzien van werken, tot provinciale of geconcessioneerde wegen behoorende, welke niet onder het onderhoud daarvan begrepen zijn.

15. Ten aanzien van het onderhoud der wegen, voetpaden en werken, in het voorgaande artikel bedoeld, worden de volgende voorschriften in acht genomen:

a. De wegen worden in 't midden zooveel hooger opgewerkt dan op de beide kanten, als noodig is om het water van weerszijden te doen afloopen.

b. De oppervlakte der wegen en voetpaden wordt effen gehouden en voor het gedurig slechten van sporen en het aanvullen van laagten gezorgd. De aanvulling geschiedt met bekwame aardsoorten of materialen.

c. De wegen worden, naar gelang van de plaatselijke gesteldheid, door slooten, greppels, wallen, palen van 1 meter hoogte boven den grond, of op eenige andere, door Gedeputeerde Staten goed te keuren wijze, van de aangrenzende landen afgescheiden.

d. Zonder goedkeuring van Gedeputeerde Staten worden de wegen en voetpaden niet verhoogd, verlaagd, versmald of verlegd, behoudens de bevoegdheid bij art. 141 der gemeentewet aan den Raad verleend.

e. De bruggen, sluizen, duikers en vonders moeten voor de passage eene voldoende breedte hebben.

f. De bruggen en sluizen moeten steeds zijn voorzien van hechte leuningen, ter hoogte van 1 meter boven den grond.

g. De duikers worden aan weerszijden van den weg aangewezen

door een paal van 1 meter hoogte boven den grond. Waar Gedeputeerde Staten dit noodig achten, worden de duikers en vonders van leuningen voorzien van eene door hen te bepalen hoogte.

h. De palen en leuningen, bij dit artikel bedoeld, worden wit geverfd en goed in die verf gehouden.

i. De slooten, greppels en duikers, tot de wegen en voetpaden behoorende, worden voor den afloop en de lossing van het water bekwaam gehouden.

j. Het houtgewas op de bermen of kanten der wegen en voetpaden of op aangrenzende landen staande, wordt steeds zoodanig opgesnoeid, dat het de passage niet hindere.

k. Distels, brandnetels of andere ruigten op de wegen of langs derzelver kanten staande, worden weggeruimd.

Onverminderd de opgenoemde voorschriften, worden de wegen, voetpaden en werken, bovengenoemd, steeds in goeden staat gehouden.

16. Het toezicht op het onderhoud der wegen en voetpaden wordt, onder hooger toezicht van Gedeputeerde Staten, opgedragen aan de gemeente- en aan de dijksbesturen, naar de onderscheiding in het volgende artikel vervat.

17. De dijksbesturen zien toe op het onderhoud der wegen en voetpaden, die over de waterkeerende werken loopen, waarvan hun het beheer is opgedragen.

In het 4e dijksdistrict is het toezicht over alle wegen en voetpaden aan het dijksbestuur alleen opgedragen.

De gemeentebesturen zien toe op het onderhoud van alle overige wegen en voetpaden.

18. Door of vanwege de gemeente- en de dijksbesturen wordt minstens éénmaal in het voorjaar en verder zoo dikwijls zij het noodig achten of daartoe door Gedeputeerde Staten worden uitgenoodigd, schouw gevoerd over al de wegen en voetpaden, aan hun toezicht onderworpen.

Van de juiste tijdsbepaling der schouw wordt door hen kennis gegeven aan Gedeputeerde Staten, minstens veertien dagen vóór den te bepalen tijd, welke tijdsbepaling tevens bij openbare aankondiging wordt bekend gemaakt.

19. Zoo bij de schouwing blijkt dat de wegen en voetpaden met wat daartoe behoort, niet voldoende in overeenstemming met de bepalingen van dit reglement zijn onderhouden, wordt daarvan een procesverbaal opgemaakt en den onderhoudsplichtige door het gemeente- of dijksbestuur bij schriftelijke waarschuwing met opgave der gebreken de dag bekend gemaakt waarop herschouwing zal worden gevoerd.

[redacted]rd bij helder maanlicht en in de maanden Mei, Juni en Juli — [redacted] goed licht gevende lantaarn verlicht zij, of open gesteld [redacted]

[redacted]arbij geplaatst worde een bord waarop het toltarief duidelijk [redacted] en het Koninklijk besluit, waarbij het wordt goedgekeurd, [redacted]is.

[redacted]de overtreding van het voorschrift in *a* en *b* is de tolgaarder [redacted]kelijk.

Het is verboden op de bermen of kanten van een weg houtpoten, zonder goedkeuring van Gedeputeerde Staten. Waar het van bepoting bestaat, betreft die goedkeuring alleen de [redacted]an bepoting.

Bij het verleenen hunner goedkeuring, bepalen Gedeputeerde op welken afstand van den weg de bepoting moet plaats hebben [redacted]wat zij verder in het belang van den weg en de passage noodig [redacted]en.

door Gedeputeerde Staten gegeven bepalingen worden nageleefd.

Herstellingen of vernieuwingen, de wegen betreffende, worden, [redacted]j gewoon onderhoud te boven gaan, niet aangevangen zonder [redacted]geving aan het bestuur, dat over het onderhoud toezicht voert, [redacted]allen gevalle aan het betrokken gemeentebestuur.

voorschriften, die laatstgenoemd bestuur bij de uitvoering, ter [redacted]iging van 't vervoer of verkeer noodig acht te geven, worden [redacted]omen.

Molens die op of binnen den afstand van 30 meters van een [redacted]staan, worden op verlangen van voerlieden, berijders of geleiders [redacted]langs dien weg komende paarden, zoolang in stilstand gehouden, [redacted]noodig is om met die paarden af te leggen het eind weegs voorbij [redacted]molens, liggende tusschen twee wit geverfde, duidelijk zichtbare [redacted]palen, door den eigenaar van den molen op aanwijzing van het [redacted]okken gemeentebestuur te plaatsen.

[redacted]at verlangen wordt te kennen gegeven door het stilstaan der [redacted]lieden, berijders of geleiders met hunne paarden bij de voorgeven seinpalen.

Die over den molen, terwijl deze maalt, het opzicht heeft, is aan[redacted]rakelijk wegens het verzuim om dien op de voorschreven wijze in [redacted]stand te houden.

30. De voerlieden van elkander tegenkomende rij- of voertuigen [redacted]oeten — van henzelven uit gerekend — naar rechts uithalen, ieder [redacted]oor de helft van den weg.

Waar de plaatselijke gesteldheid niet toelaat om voor de helft van [redacted]en weg uit te halen, wordt met het onbeladene rij- of voertuig en,

zijn zij beiden beladen of onbeladen, met dat, hetwelk meest nabij een geschikte wisselplaats is, terug gereden.

31. Wanneer een voerman een voorrijdend rij- of voertuig wenscht voorbij te rijden, moet de voorrijdende, daartoe aangezocht, voor de helft van den weg naar rechts — van hemzelven uitgerekend — uithalen, en het voorbijrijden op geenerlei wijze bemoeilijken.

32. Wanneer de bestuurder van een rij- of voertuig een rijwiel tegen komt, moet hij naar rechts — van hemzelven uit gerekend — uithalen zoodanig, dat minstens één meter breedte van de kunstbaan voor den wielrijder vrij blijve.

Wil hij een in gelijke richting zich bewegend rijwiel voorbij rijden, dan is hij verplicht den berijder tijdig te waarschuwen en aan de linkerzijde voorbij te rijden.

Wenscht een wielrijder hem voorbij te rijden, dan is de bestuurder van een rij- of voertuig verplicht, nadat hem het verlangen hiertoe kenbaar is gemaakt, te handelen gelijk in de eerste alinea van dit artikel is voorgeschreven.

33. Voor rij- of voertuigen, door mechanische kracht voortbewogen, in dit reglement »motorrijtuigen« genoemd, gelden dezelfde regelen als voor andere rij- of voertuigen, voor zoover in dit reglement niet uitdrukkelijk anders is bepaald en met dien verstande, dat voor »voerman« wordt gelezen »bestuurder«.

34. De bestuurders van motorrijtuigen zijn verplicht deze onmiddellijk tot stilstand te brengen:

[illegible] bij dreigend gevaar voor de veiligheid van het verkeer;

[illegible] zoodra de bestuurders of geleiders van aangespannen, bereden [illegible] aan de hand geleide paarden, of van langs den weg gedreven vee, daartoe het verlangen kenbaar maken;

[illegible] zoodra een ambtenaar of beambte, met het opsporen en constateren van overtredingen van dit reglement belast, zulks vordert.

[illegible] De berijders van rijwielen zijn verplicht zich bij het tegenkomen van andere rijwielen of rij- of voertuigen zooveel mogelijk naar [illegible] van den weg, van henzelven uit gerekend, te begeven [illegible] snelheid te rijden.

[illegible] de berijders van rijwielen een ander rijwiel, een rij- of [illegible] voetganger, in dezelfde richting zich bewegende, [illegible] te rijden, zijn zij verplicht hun verlangen hiertoe [illegible] met matige snelheid te rijden en aan de linker- [illegible] zich bevindende voorwerpen of personen voorbij [illegible]

[illegible] van een rijwiel door den bestuurder van een [illegible] of voertuig het verlangen kenbaar gemaakt om

voorbij te rijden, dan is hij verplicht te handelen gelijk in de eerste alinea van dit artikel is voorgeschreven.

36. Bestuurders van rij- of voertuigen, waarvoor honden zijn gespannen, moeten, wanneer zij andere rij- of voertuigen, of rijwielen tegenkomen of voorbij rijden, en wanneer hun door de bestuurders van achter hen rijdende rij- of voertuigen of rijwielen de wensch tot voorbij rijden is kenbaar gemaakt, zich te voet aan het hoofd hunner bespanning begeven en hunne dieren zoolang bij den kop vasthouden, tot het rij- of voertuig of het rijwiel voorbij is.

37. Het is verboden:

a. Zonder toestemming van de bevoegde macht op de kanten of bermen der wegen voorwerpen te leggen of te laten liggen, die hinderlijk kunnen zijn voor de passage of nadeelig voor den weg.

b. Zeilen, netten, huiden, leder, linnen, wollen, katoenen, of andere stoffen, vlas of hennep op de wegen of binnen den afstand van 10 meters van dezelve in dier voege op te hangen, dat ze van den weg zichtbaar zijn.

c. Langs de wegen binnen den afstand van 45 meters bijenkorven te plaatsen.

d. Vreemde beesten over de wegen of voetpaden te vervoeren of te leiden, zonder door iemand op een afstand van ten minste 100 meters voorafgegaan te zijn tot waarschuwing der reizenden.

e. Ezels, paarden, varkens of eenig ander vee op de wegen te laten losloopen of langs de wegen vast te zetten.

Alleen in geval van vervoer van vee is het losloopen geoorloofd, mits onder geleide van een bekwamen hoeder; stieren worden niet dan aan touwen over de wegen vervoerd.

Op voetpaden, loopende door bosch of bouwland, is het laten losloopen van vee verboden.

f. Touwen of kettingen over de wegen of voetpaden uit te strekken.

g. Hekken, behalve die op de spoorwegen en die bestemd tot het einde bij art. 25 bedoeld, te hebben, die over de wegen of derzelver aanhoorigheden opendraaien of op eenige andere wijze het vervoer of verkeer te stremmen, te belemmeren of aan gevaar bloot te stellen.

h. Voetpaden te berijden anders dan met krui- of handwagens of rijwielen.

i. Zonder daartoe bevoegd te zijn, de onderhoudsmaterialen of de voorwerpen tot verzetting van het spoor, op de wegen of derzelver bermen gelegd, te verspreiden of te verplaatsen.

j. Met motorrijtuigen te rijden op wegen welke hiervoor door Gedeputeerde Staten op voorstel van den betrokken Gemeenteraad ongeschikt zijn verklaard.

Dit wordt door het gemeentebestuur bij de toegangen tot den weg duidelijk zichtbaar aangeduid.

k. Kunstwegen te berijden met motor-rijtuigen welke:

1°. meer dan zes zitplaatsen hebben of bestemd of ingericht zijn voor vrachtvervoer.

Van dit verbod kan door Gedeputeerde Staten ontheffing worden verleend.

Met overtreding van dit verbod wordt gelijk gesteld het niet op de eerste aanvrage vertoonen van het bewijs der ontheffing aan de met de opsporing van overtredingen van dit reglement belaste ambtenaren en beambten en het niet nakomen der voorwaarden, aan de ontheffing verbonden;

2°. niet voorzien zijn van een door Gedeputeerde Staten of van Rijkswege vastgesteld, duidelijk zichtbaar aangebracht volgnummer, hetwelk tusschen zonsondergang en zonsopgang helder verlicht moet zijn.

Het door Gedeputeerde Staten vastgestelde volgnummer moet bestaan uit cijfers minstens 12 cM. hoog en 6 cM. breed.

3°. niet voorzien zijn van eene inrichting waardoor zij elk oogenblik, zoo dit noodig is, van volle vaart tot stilstand kunnen worden gebracht binnen een afstand van tien meters;

[illegible]. met een rijwiel of motor-rijtuig te rijden, hetwelk niet voorzien is van een bel, fluit of trompet, waarmede een duidelijk hoorbaar geluidsignaal kan worden gegeven;

[illegible]. tusschen één uur na zonsondergang en één uur voor zonsopgang met een rijwiel of rij- of voertuig te rijden, hetwelk niet voorzien is van minstens één helder brandende lantaarn, waarvan het licht [illegible] vooruit zichtbaar is;

[illegible]. met een motor-rijtuig sneller te rijden dan twintig kilometers in [illegible] uur, met dien verstande, dat deze snelheid bij het voorbijgaan [illegible] uithalen voor rijwielen, rij- of voertuigen of personen moet [illegible] verminderd en bij het naderen van bochten en hoeken in [illegible] niet meer mag bedragen dan acht kilometers in het uur;

[illegible] met een of meer personen zich op een in beweging [illegible] te bevinden:

[illegible] te gebruiken of te doen gebruiken zieke, kreu[illegible] [illegible] honden, of honden met eene geringere [illegible] vijftig centimeters:

[illegible] te gebruiken of te doen gebruiken die niet [illegible] zoodanig aangebracht, dat het gewicht van [illegible] of liggenden hond niet drukt;

[illegible] trekken door middel van een halsband.

38. De afstanden bij de artikelen 29 en 37*b* en *c* bepaald, worden gemeten uit het midden der wegen.

39. De wegen, loopende over waterkeerende werken, waarvan het beheer aan de dijksbesturen is opgedragen, blijven onderworpen aan de voorschriften van politie, vastgesteld bij het provinciaal reglement op het beheer der dijken, polders, kaden en waterleidingen, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 11 September 1845, n°. 51, onverminderd de voorschriften van dit reglement.

40. Op de kunstwegen der eerste klasse is vervoer verboden van vrachten zwaarder dan 1500 kilogrammen met voertuigen, niet voorzien van wielen met velgen en banden van minstens 10 centimeters breedte.

Op de kunstwegen der tweede klasse is verboden vervoer van vrachten zwaarder dan 1000 kilogrammen met voertuigen, niet voorzien van wielen met velgen en banden van minstens 10 centimeters breedte, zoomede het vervoer van vrachten zwaarder dan 4000 kilogrammen op voertuigen met vier, en van 2500 kilogrammen op voertuigen met twee of drie wielen.

Dit verbod is niet van toepassing op voertuigen tot het leger behoorende, onder militair geleide of door militairen in hunne betrekking vervoerd.

41. Het is verboden over kunstwegen oer en ijzererts te vervoeren op voertuigen bespannen met meer dan één paard of ander trekdier.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd ontheffing te verleenen van deze verbodsbepaling.

42. Het is verboden in de maanden November tot en met April, gedurende opdooi, de kunstwegen in deze provincie te berijden met wagens of andere middelen van vervoer, waarvan de vracht meer weegt dan 500 kilogrammen op de kunstwegen der eerste en 300 kilogrammen op de kunstwegen der tweede klasse. Deze beperking mag niet treffen:

a. Voertuigen tot het leger behoorende, onder militair geleide of door militairen in hunne betrekking vervoerd.

b. Goederenvervoer tot een gewicht van 750 kilogrammen op de kunstwegen der eerste klasse en tot een gewicht van 500 kilogrammen op die der tweede klasse of personenvervoer, zoo dat geschiedt met voertuigen voorzien van wielen met velgen en banden van minstens 10 centimeters breedte.

Het begin en het einde van den opdooi wordt telkens aangekondigd door het plaatsen en wegnemen van borden, met de op den weg toepasselijke verbodsbepalingen.

De borden worden geplaatst bij de begin- en eindpunten van elken

weg. bij de tolhuizen en op de wegen waar geen tolhuizen zijn, op onderlinge afstanden van ongeveer zes kilometers.

Tot het geven van den last tot het plaatsen en wegnemen dezer borden is uitsluitend bevoegd de beambte, belast met het toezicht op het onderhoud van den weg en voor de wegen, waar het toezicht niet aan een beambte is opgedragen, de Burgemeester of de Voorzitter der Commissie van beheer en hunne plaatsvervangers.

Onder vracht in de artikelen 40 en 42 zijn niet begrepen de voerman en het voertuig.

43. Die vermoed worden het verbod van art. 40 te hebben overtreden, zijn verplicht:

a. te gedoogen wat de volgens art. 45 bevoegden noodig achten om de gegrondheid van dat vermoeden te onderzoeken;

b. op bevel der volgens art. 45 bevoegden onmiddellijk door aflading de vracht tot het geoorloofd maximum terug te brengen.

44. Onder kunstwegen worden verstaan de klinker-, grint-, macadam-, puin-, oer-, sintel-, schelp-, kei- en Bentheimer steenwegen, zoover zij niet zijn in onderhoud bij het Rijk.

§ IV. *Straffen en uitvoering.*

45. Tot het constateeren der overtredingen van dit reglement zijn, behalve de ambtenaren bij het wetboek van strafvordering daartoe aangewezen, bevoegd:

a. De leden van het dagelijksch bestuur der gemeente en de dienaren van politie.

b. De beëedigde tolgaarders of tolpachters, opzichters en bedienden.

c. Wat betreft de wegen, over wier onderhoud het toezicht aan de dijksbesturen is opgedragen, ook de leden dier besturen en hunne tot dat einde beëedigde ambtenaren.

46. Elke overtreding van een der bepalingen van dit reglement wordt, voor zoover daartegen niet bij eene wet of algemeenen maatregel van bestuur is voorzien, gestraft als volgt:

de overtreding van elk der bepalingen, vervat in artikel 15, met geldboete van ten hoogste één gulden;

de overtreding van de artikelen 23 en 24, 2e lid, alsmede van elk der bepalingen, vervat in de artikelen 22, 25, 28, 30, 31, 32, 34, 35 en 36, met geldboete van ten hoogste vijf gulden;

de overtreding van de artikelen 19, 2e lid, 26, 27, 2e lid, 41 en 42, alsmede van elk der bepalingen, vervat in de artikelen 29, 37, 40 en 43, met geldboete van ten hoogste vijf-en-twintig gulden.

Indien tijdens het plegen van de overtreding nog geen jaar is verloopen sedert eene vroegere veroordeeling van den schuldige wegens

gelijke overtreding onherroepelijk is geworden, kan eene geldboete tot het dubbel van het gestelde maximum worden opgelegd.

De gemeentebesturen en de dijksbesturen, in artikel 16 bedoeld, zijn bevoegd tot het op kosten der nalatigen doen wegnemen, beletten, verrichten of in vorigen toestand herstellen van hetgeen in strijd met dit reglement is of wordt gemaakt of gesteld, ondernomen, nagelaten, beschadigd of weggenomen.

Spoedeischende gevallen uitgezonderd, geschiedt dit niet dan nadat de belanghebbende schriftelijk is gewaarschuwd.

KON. BESLUIT *van* 31 *Juli* 1900, *n°.* 24, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Overijssel van* 11 *Juli* 1900, *n°.* 17, *tot wijziging der verordening op de vaart met stoomschepen op eenige wateren in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 18 *December* 1896, *n°.* 29.

Zie Prov. blad n°. 60.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 6 *Augustus* 1900, *n°.* 187, *Afdeeling Waterstaat, 3e onderafd. b, houdende nadere vaststelling van eene instructie voor den dienst en het personeel van den Rijkswaterstaat.*

INSTRUCTIE voor den dienst en het personeel van den Rijks Waterstaat.

I. *Algemeene bepalingen.*

Art. 1. Onder ambtenaren worden in deze instructie verstaan de ambtenaren van den Rijks Waterstaat, behoorende tot het korps ingenieurs, benevens de opzichters, de adjunct-opzichters, de bureelambtenaren en de ambtenaren bij den Algemeenen dienst van den Waterstaat.

2. Alle ambtenaren gehoorzamen, met inachtneming van eene gepaste ondergeschiktheid tegenover hunne meerderen in rang in het algemeen, aan de ambtenaren onder wier bevelen zij zijn geplaatst.

Wanneer ambtenaren van gelijken rang voor denzelfden dienst werkzaam zijn, voert de oudste in dienst het bevel.

De ouderdom in dienst wordt gerekend naar de volgorde ingevolge de laatste benoeming of bevordering.

3. Alle ambtenaren vestigen hunne gewone verblijfplaats naar aanwijzing van den Minister.

4. Ieder ambtenaar tracht in zijn werkkring volkomen bekend te

gerakende met alles wat hem tot behoorlijke uitoefening van zijn dienst nuttig kan zijn.

Voor de ambtenaren behoorende tot het korps ingenieurs, de opzichters en de bijzonder-opzichters, behoort daartoe in het bijzonder de kennis van den toestand en de behoeften van de landstreek over welke hun dienst zich uitstrekt, zoomede die van den prijs der bouwstoffen en daggelden met het oog op de juistheid der begrootingen.

5. Zonder schriftelijke vergunning van den Minister mag geen ambtenaar zich belasten met het ontwerpen, uitvoeren of toezicht houden over andere dan tot den Rijks Waterstaatsdienst behoorende werken, noch in het algemeen eenige opdracht, betrekking of bediening, vreemd aan den dienst aanvaarden.

6. Het is verboden aan iemand, niet uit den aard zijner betrekking tot kennisneming van dergelijke stukken bevoegd, mededeeling te doen van memoriën, ontwerpen, teekeningen, kaarten of ander bescheiden, tot den dienst van den Rijks Waterstaat behoorende, welke niet door den druk zijn openbaar gemaakt.

7. Aan alle ambtenaren is het verboden rechtstreeks of middellijk deel te nemen aan eenige aanneming of levering van bouwstoffen.

Ook mogen zij geen deel hebben in voorschotten aan aannemers, noch, buiten de vervulling van hun dienstplicht, de belangen van de aannemers bij de administratie waarnemen.

8. Geen ambtenaar mag op eigen gezag leveringen bevelen, werken doen uitvoeren, of uitgaven hoe ook genaamd doen, zonder opdracht van zijn chef.

Alle hiermede in strijd gedane handelingen blijven voor rekening van den lastgever.

Gevallen van dadelijk dringende behoefte, om dreigende ongelukken of schaden te voorkomen, maken hierop uitzondering, mits daarvan onverwijld rapport worde gedaan.

In zoodanige omstandigheden zijn de ambtenaren gehouden, met oordeel en voorzichtigheid te handelen, door alleen het noodige te doen verrichten, ten einde na bekomen lastgeving verder te kunnen handelen.

9. Geen ambtenaar is bevoegd, zonder toestemming van den Minister, afwijking van de goedgekeurde bestekken en contracten te gelasten of te gedoogen, zoowel ten opzichte der te maken werken als van de hoeveelheid en de hoedanigheid der te leveren bouwstoffen.

Ingeval afwijkingen onvermijdelijk en onverwijld moeten plaats hebben, wordt aan den onmiddellijken chef daarvan onverwijld kennis gegeven en de goedkeuring van den Minister gevraagd.

10. Ten einde den Minister, den hoofdinspecteur en de inspecteurs in staat te stellen over de bekwaamheid van de ambtenaren te oor-

deelen, worden alle teekeningen, ontwerpen, rapporten, memoriën, bestekken, begrootingen, enz. door de vervaardigers onderteekend.

Wanneer deze stukken worden overgelegd, geschiedt zulks in originali en worden daarbij, voor zooveel noodig, de aan- of opmerkingen gemaakt waartoe zij aanleiding geven.

11. De hoofdinspecteur, de inspecteurs en hoofdingenieurs zijn verplicht van tijd tot tijd het archief der tot hun werkkring behoorende ambtenaren in te zien, ten einde zich te verzekeren dat de ingekomen en de minuten van verzonden stukken behoorlijk bewaard worden en laatstgemelden in voldoenden duidelijken staat zijn; wijders dat van alles register wordt gehouden en dat de kaarten en teekeningen in goede orde en met aanduiding der zaak tot welke zij behooren bewaard worden, zoodanig, dat bij verplaatsing, ontslag of overlijden het archief in behoorlijken staat aan den daartoe bevoegden ambtenaar kan worden overgegeven.

12. Van de overgave en overname van het archief der ambtenaren wordt proces-verbaal in drievoud opgemaakt.

Van dat van de leden van het korps ingenieurs wordt een der exemplaren door tusschenkomst van den onmiddellijken chef, gezonden aan den Minister en van dat der overige ambtenaren, aan den betrokken hoofdingenieur.

13. Behoudens het bepaalde omtrent verlof van den hoofdinspecteur, de inspecteurs en de hoofdingenieurs in het laatste lid van dit artikel, mag, zonder wettige redenen, geen ambtenaar zich op eigen gezag buiten de grenzen van zijn dienstkring of, behalve voor dienstzaken, van zijn standplaats verwijderen. Hij behoeft daartoe verlof, dat aan of door tusschenkomst van zijn onmiddellijken chef moet worden gevraagd. Voor afwezigheid van een dag behoeven echter de ingenieurs, die aan het hoofd van een bureel staan, geen verlof.

Indien een ambtenaar zijn standplaats verlaat voor dienstzaken, voor langer dan een dag, geeft hij daarvan kennis aan zijn onmiddellijken chef.

De ingenieur kan vijf dagen verlof aan de adspirant-ingenieurs, opzichters, adjunct-opzichters en bureelambtenaren toestaan en de hoofdinspecteur, inspecteur en hoofdingenieur tien dagen aan de ingenieurs, adspirant-ingenieurs, opzichters, adjunct-opzichters en bureelambtenaren, zonder verplichting om daarvan rapport te doen.

Verlof voor langeren tijd, alsmede voor langer dan twee dagen aan den hoofdinspecteur, de inspecteurs en hoofdingenieurs wordt door den Minister verleend.

14. In voorkomende gevallen zijn de hoofdingenieurs en de ingenieurs bevoegd, in afwachting van nadere beslissing, de onder hunne bevelen staande ambtenaren voorloopig te schorsen.

Daarvan wordt onverwijld aan den Minister kennis gegeven.

15. De ambtenaren leggen, alvorens in dienst te treden, den ambtseed of belofte af, volgens het Koninklijk besluit van 1 October 1866, n°. 12.

II. *Van den Hoofdinspecteur.*

16. De Hoofdinspecteur is belast met de algemeene leiding van en het toezicht op den dienst van den Rijks Waterstaat in zijn geheelen omvang.

Het is voorts zijne roeping, in samenwerking met de inspecteurs de belangen van het Rijk voor te staan en die met de belangen der verschillende besturen en van de ingezetenen te vereenigen, in dier voege dat, behoudens eerstgenoemde, ook de laatstgenoemde bevorderd worden.

17. Hij dient den Minister van advies in zake de voorbereiding en uitvoering van op den Waterstaat betrekking hebbende regelingen en omtrent ontwerpen van belangrijke Waterstaatswerken, die worden opgedragen aan- of uitgaan van den Rijks Waterstaat of van derden, die aan het oppertoezicht zijn onderworpen, voor zoover die invloed hebben op- of in verband staan met de algemeene Rijksbelangen.

18. Hij waakt voor de eenheid en het onderling verband bij de uitvoering der werken, welke aan het korps ingenieurs wordt toevertrouwd of aan zijn toezicht onderworpen.

19. Hij brengt jaarlijks verslag uit over al de leden van het korps ingenieurs.

Hij draagt voor de bevordering, het ontslag en de verplaatsing van de ambtenaren en de verdere maatregelen, die in het belang van den dienst noodig zijn.

20. Hij onderwerpt jaarlijks vóór Mei, aan den Minister het ontwerp van een verslag aan de Koningin over de openbare werken in het afgeloopen jaar.

21. Hij doet, vóór Juni van elk jaar, aan den Minister een voorstel betreffende de op de Staatsbegrooting voor het volgend jaar voor te stellen uitgaven ten behoeve van den dienst van den Rijks Waterstaat.

22. Hij doet de algemeene verslagen omtrent den toestand en de behoeften van de districten, bedoeld in art. 41, met zijne beschouwingen aan den Minister toekomen.

23. Hij roept, zoo dikwijls hij dit noodig acht, de beide inspecteurs tot het houden eener vergadering op, ter behandeling van zaken in het belang van den dienst.

In bijzondere gevallen kan hij tot het bijwonen van zoodanige

vergadering, ook een of meer der hoofdingenieurs en ingenieurs oproepen.

24. Hij is bevoegd zich te begeven op alle werken, welke door den Rijks Waterstaat of door derden, die aan het oppertoezicht zijn onderworpen, worden gemaakt of onderhouden en kan zich op zijne dienstreizen door de betrokken hoofdingenieurs en ingenieurs doen vergezellen.

25. Hij staat in onmiddellijke betrekking tot den Minister, met wien hij briefwisseling voert.

Hij is bevoegd met alle ambtenaren van den Rijks Waterstaat in briefwisseling te treden en hun inlichtingen en opgaven te vragen.

Hij is ook bevoegd in briefwisseling te treden met de Commissarissen der Koningin in de provinciën.

III. *Van de Inspecteurs.*

26. De inspecteurs zijn belast met het toezicht op den dienst van den Rijks Waterstaat binnen hunne inspectie.

Het is voorts hunne roeping de belangen van het Rijk voor te staan en die met de belangen der verschillende besturen en van de ingezetenen te vereenigen, in dier voege, dat, behoudens de eerstgenoemde, ook de laatstgenoemde bevorderd worden.

27. Bij de doorzending van de brieven der hoofdingenieurs volgens art. 38, dienen zij, zoo noodig, den Minister van advies omtrent de daarbij behandelde onderwerpen of gedane voorstellen.

28. Hun werkkring van toezicht strekt zich in de eerste plaats uit tot alle werken, die door den Rijks Waterstaat worden gemaakt of onderhouden; wijders over alles wat betreft den Waterstaat, zonder onderscheid of de kosten daarvan worden betaald uit 's Rijks kas of op eene andere wijze worden gevonden, voor zoover een en ander invloed heeft op of in verband staat met de algemeene Rijks belangen.

29. Zonder bijzondere lastgeving van den Minister, hebben de inspecteurs geen bestuur of beheer over werken, uitgezonderd in gevallen van dringende noodzakelijkheid of bij afwezigheid of ontstentenis der daarvoor aangewezen ambtenaren.

30. Wanneer bij uitzondering het beheer van eenig werk door den Minister aan een der inspecteurs is opgedragen, volgt deze de regelen, die omtrent zoodanig beheer voor de hoofdingenieurs zijn voorgeschreven.

31. Zij zijn bevoegd zich ter uitoefening van het hun opgedragen toezicht, te begeven op alle werken binnen hunne inspectiën welke door den Rijks Waterstaat of door derden, die aan het oppertoezicht zijn onderworpen, worden gemaakt of onderhouden en kunnen zich bij hunne inspectiën door de betrokken hoofdingenieurs en ingenieurs doen vergezellen.

[illegible] in het tijdvak dat de werken worden [illegible] van de voornaamste dezer werken.

[illegible] worden gemaakt of onderhouden, [illegible] de goedgekeurde bestekken en [illegible]

[illegible] streng toezicht over het personeel [illegible] en maken zich bekend met hun [illegible]

[illegible] brengen zij, onder overlegging van [illegible] over de ambtenaren in hunne in- [illegible] over ieder lid van het korps in- [illegible] den hoofdinspecteur, opdat deze, met [illegible] in staat zij den Minister [illegible] dienstijver, gedrag en ge- [illegible] kan komen, of wie in een [illegible] moet ontvangen.

[illegible] van elk jaar, de door hen [illegible] voor het vol- [illegible] met hun advies [illegible]

[illegible] correspondentie, voert de [illegible] der rivieren, bevel, [illegible] der riviercorrespondentie. [illegible] geplaatst, staan [illegible] Na afloop der riviercorres- [illegible] Minister.

[illegible] tot den Minister, [illegible]

[illegible] als met alle ambtenaren van den [illegible] inlichtingen en [illegible] dienstwerkzaam- [illegible]

[illegible] met de Commis- [illegible]

[illegible]

[illegible] uitvoering [illegible] goedgekeurde bestekken.

[illegible] opnemingen der werken en [illegible]

[illegible] evenwel bevoegd dat zelf te doen; voor [illegible] werken wordt hun dit aanbevolen.

Zij geven de certificaten van betaling af.

Zij dragen intijds de maatregelen tot onderhoud der werken voor.

37. De hoofdingenieurs waken voor de naleving der wetten en verordeningen op den Waterstaat binnen hun dienstkring.

Zij zijn verantwoordelijk voor de vervaardiging der ontwerpen van alle werken in hun district, en doen opmaken de berekeningen en begrootingen van kosten, benevens goede en volledige bestekken, zorgende dat de prijzen gesteld worden overeenkomstig de plaatselijke en tijdelijke omstandigheden, alsmede naar den aard der bewerkingen.

In den geleidenden brief bij de inzending of in de memorie van toelichting worden het doel van het werk en de bijzondere constructiën, naarmate van het belang der zaak, behoorlijk ontwikkeld of beredeneerd.

Alle ontwerpen van werken worden door tusschenkomst van de Commissarissen der Koningin aan den Minister gezonden, behalve die betrekking hebbende op het beheer der groote rivieren, welke door tusschenkomst van den inspecteur aan den Minister gezonden worden.

Van ontwerpen van belangrijke nieuwe werken welke hun worden opgedragen of die door hen worden voorgesteld en ingezonden, geven zij kennis aan den hoofdinspecteur.

De hoofdingenieurs wonen de aanbestedingen bij en maken een beknopt rapport van den afloop, houdende hunne consideratiën over de aannemingsprijs, de geschiktheid en de soliditeit der aannemers en borgen, alsmede hun advies tot goed- of afkeuring der aanbesteding.

Dit rapport wordt door tusschenkomst van den Commissaris der Koningin, verzonden, behalve voor de werken der groote rivieren, waaromtrent de inzending door tusschenkomst van den inspecteur geschiedt.

38. De briefwisseling van de hoofdingenieurs met den Minister heeft plaats door tusschenkomst van den Commissaris der Koningin of den inspecteur. Hiervan is uitgezonderd de inzending van stukken van comptabelen aard en andere, door den Minister te bepalen, welke rechtstreeks aan den Minister geschiedt.

In spoedvereischende gevallen heeft de briefwisseling met den Minister rechtstreeks plaats, en wordt door den hoofdingenieur een afschrift van zijn rapport, binnen 24 uren, aan den Commissaris der Koningin, aan den inspecteur of aan beiden gezonden.

De hoofdingenieurs zijn aan den hoofdinspecteur en aan de inspecteurs verantwoording verschuldigd nopens alle opmerkingen, door dezen gemaakt betreffende onderwerpen van den dienst.

39. De hoofdingenieurs zijn bevoegd, aan waterschaps-, gemeente- en andere besturen inlichtingen te vragen.

40. Bij rampen of buitengewoon gevaar en bijzondere omstandigheden, den dienst betreffende, geven zij daarvan onmiddellijk kennis aan den Minister, Commissaris der Koningin, hoofdinspecteur en inspecteur.

Naarmate van omstandigheden, bepalen zij zich bij een eerste rapport tot eene bloote kennisgeving, om bij latere, zoo spoedig mogelijk volgende rapporten in bijzonderheden te treden.

Zij nemen aanvankelijk de onverwijld noodige maatregelen om gevaar af te weren of voor te komen, of schade te beletten, en handelen overeenkomstig de bepalingen van de artikelen 8 en 9.

Zij dragen *tegelijkertijd* — of, zoo de omstandigheden dit niet veroorloven, *ten spoedigste* — de verder te nemen maatregelen voor.

41. De hoofdingenieurs dragen zorg bekend te zijn en te blijven met den staat van het district in het algemeen en van alle waterstaatswerken in het bijzonder, vooral van die welke ten laste van het Rijk zijn.

Vóór den 15den van iedere maand, zenden zij aan den Inspecteur een rapport nopens de vordering der werken.

Zij zien toe op de goede uitvoering der werken en leveringen en in het algemeen op het goed beheer van de ingenieurs en opzichters.

Vóór Maart van elk jaar zenden zij door tusschenkomst van den inspecteur, de noodige gegevens voor de samenstelling van het ontwerpverslag over de openbare werken, bedoeld in art. 20, aan den hoofdinspecteur.

Eenmaal 's jaars, vóór Juli, brengen zij door tusschenkomst van den inspecteur en hoofdinspecteur, aan den Minister een algemeen verslag uit over den toestand en de behoeften van hun district, ingericht volgens het daarvoor bepaalde model.

42. Zij onderhouden eene goede verstandhouding met al de besturen waarmede zij in aanraking komen, in het oog houdende dat, onverminderd hun plicht om toe te zien dat geene werken gemaakt worden of in verval geraken, in strijd met de algemeene belangen, zij nimmer eenigen anderen invloed op die besturen mogen uitoefenen dan die eene welwillende medewerking tot bevordering van wederzijdsche belangen beoogt.

43. De werkkring van de hoofdingenieurs strekt zich uit over den geheelen omvang van den dienst, die hun is toevertrouwd.

Zij houden nauwlettend toezicht op het gedrag hunner onderhoorigen en brengen vóór het einde van het jaar een rapport over dezen uit aan den inspecteur, onder overlegging van de rapporten der ingenieurs.

44. Zij zorgen, dat te zijner tijd de noodige peilingen en veldwerkzaamheden geschieden, om den stand van zaken en den loop der rivieren en van de stroomingen langs de kusten na te gaan, voor

zoover een en ander in verband staat met hun dienst en ten einde in het algemeen belang tijdig maatregelen te kunnen voorstellen.

45. De hoofdingenieurs zenden vóór April van elk jaar, de ontwerp-begrooting van het volgend jaar voor hun district, ingericht volgens door of van wege den Minister te geven modellen en instructiën, en vergezeld van de noodige toelichtingen aan den inspecteur.

Voor zoover op de ontwerp-begrooting aanvraag van fondsen wordt gedaan voor belangrijke nieuwe werken, zijn zij gehouden de voorstellen daartoe met de noodige toelichting vóór 15 Januari van het jaar, waarin de begrooting wordt ingezonden, aan den Inspecteur te doen toekomen.

46. De hoofdingenieurs zenden, vóór den 5den van iedere maand, aan den inspecteur hunne declaratiën wegens reis- en verblijfkosten over de afgeloopen maand, benevens die van de onder hen dienstdoende ambtenaren. Bij elke declaratie wordt eene afzonderlijke nota gevoegd, waarbij het doel van elke reis beknopt worde opgegeven.

Die nota's worden door den hoofdingenieur, zooveel noodig met zijne opmerkingen, bij de declaratiën overgelegd.

V. *Van de Ingenieurs en Adspirant-Ingenieurs.*

47. De ingenieurs en adspirant-ingenieurs staan onder de onmiddellijke bevelen van den hoofdingenieur in hun district, of van den hoofdinspecteur, inspecteur, hoofdingenieur of ingenieur aan wien zij zijn toegevoegd; zij geven hun rekenschap van al hunne werkzaamheden.

Hun werkkring wordt bepaald door den Minister of op diens machtiging, door den ambtenaar, onder wiens bevelen zij zijn geplaatst.

48. De ingenieurs, dienstdoende in eenig arrondissement, waken voor de naleving der wetten en verordeningen op den Waterstaat binnen hun dienstkring.

Zij zijn, behalve met de vervaardiging der ontwerpen, begrootingen, bestekken enz. hun door den hoofdingenieur opgedragen, meer bepaald belast met de goede uitvoering der werken en de bijzonderheden van den dienst; het keuren der bouwstoffen, het toezicht op de werken, het nakomen der besteksbepalingen en de goede oplevering der werken, waarvan zij de verbalen opmaken, die tot afgifte der certificaten van betaling noodig zijn; het verrichten of surveilleeren der waterpassingen, peilingen, metingen enz.

Zij zenden vóór Maart van elk jaar aan den hoofdingenieur hunne bijdragen voor de ontwerp-begrooting van het volgend jaar en vóór Februari van elk jaar de noodige gegevens voor de samenstelling van het ontwerp-verslag over de openbare werken.

Vóór Juni van ieder jaar, brengen zij aan den hoofdingenieur verslag uit over den toestand en de behoeften van hun arrondissement.

49. De plichten der ingenieurs en adspirant-ingenieurs, die aan eenig lid van het korps zijn toegevoegd, vloeien voort uit die welke aan hunnen onmiddellijken chef zijn opgedragen. Zij handelen bij de uitoefening hunner dienstverrichtingen naar diens aanwijzing.

VI. *Van de Opzichters en Adjunct-Opzichters.*

50. De opzichters en adjunct-opzichters aan het korps ingenieurs toegevoegd, verleenen hulp aan de ingenieurs bij het doen van opnemingen, metingen, peilingen en waterpassingen, bij het opmaken van ontwerpen, begrootingen en rapporten, het verzamelen van gegevens, het keuren van bouwstoffen enz. en het houden van opzicht over de werken.

Hun werkkring wordt bepaald door den Minister of op diens machtiging door den hoofdambtenaar, onder wiens bevelen zij zijn geplaatst.

Zij zijn meer bepaaldelijk belast met het dagelijksche opzicht over de werken, en zorgen voor eene deugdelijke levering en verwerking der bouwstoffen overeenkomstig de bestekken.

Elk hoofdingenieur geeft aan de hem toegevoegde opzichters en adjunct-opzichters in zijn district meer bijzondere instructiën.

Dit artikel is ook toepasselijk op de buitengewone en tijdelijke opzichters.

VII. *Van de Bureelambtenaren en de Ambtenaren bij den Algemeenen dienst.*

51. De bureelambtenaren en de ambtenaren bij den Algemeenen dienst verrichten hun dienst naar aanwijzing en volgens de bevelen van het hoofd van het bureel waaraan zij geplaatst zijn.

Door deze instructie vervalt die, vastgesteld bij beschikking van 17 Februari 1882, n°. 14 en gewijzigd of aangevuld bij de beschikkingen van 25 April 1884, n°. 8, 11 Juni 1887, n°. 17 en 10 Augustus 1892, n°. 169.

KON. BESLUIT *van* 8 *Augustus* 1900, *n°.* 27, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Zuidholland van* 17 *Juli* 1900:

n°. XX, tot wijziging van het reglement voor den polder Rozendaal, goedgekeurd bij Kon. besluit van 18 *December* 1861, *n°.* 62;

n°. XXI, tot wijziging van het reglement voor de vereenigde polders Schiebroek, Berg en Broek en de 110 *Morgen, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 21 *December* 1879, *n°.* 17;

n°. *XXII, tot wijziging van het reglement voor de polders, genaamd de Adriana, Eendragt, Hals en Scharrezee, bekend onder de benaming van de Generale Dijkagie van Stellendam, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 5 *Augustus* 1859, n°. 51;

n°. *XXIII, tot wijziging van het reglement voor den polder Reeuwijk, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 11 *Januari* 1892, n°. 24 *en* 1 *September* 1899, n°. 10;

n°. *XXVIII, tot wijziging van het reglement voor den polder Diederik, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 4 *Januari* 1858, n°. 40, *en*

n°. *XXX, tot wijziging van het reglement voor de polders Oud- en Nieuw-Reijerwaard, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 11 *Januari* 1892, n°. 24.

Zie Buitengew. Prov. bladen nos 320 tot en met 325.

KON. BESLUIT *van* 10 *Augustus* 1900, *houdende goedkeuring:*

A, van de besluiten der Staten van Utrecht van 21 *Juli* 1900:

a, tot wijziging van het reglement op het bestuur en beheer van het hoogheemraadschap van den Lekdijk benedendams en van den IJsseldam, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 8 *April* 1857, n°. 36 *en* 2 *December* 1873, n°. 30;

b, tot wijziging van het reglement voor het waterschap Otterspoorbroek, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 16 *September* 1862, n°. 43 *en* 2 *December* 1884, n°. 28, *en*

c, tot wijziging van het reglement voor het waterschap Kortrijk en Gieltjesdorp, goedgekeurd bij Kon. besluit van 16 *September* 1862, n°. 43;

B, van de besluiten der Staten van Drenthe van 10 *Juli* 1900:

n°. 5, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Uffelte, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 28 *Augustus* 1884, n°. 20, 12 *Februari* 1890, n°. 16 *en* 4 *Januari* 1894, n°. 23, *en*

n°. 9, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Exlo, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 12 *Februari* 1890, n°. 16, 7 *September* 1892, n°. 27, 29 *Augustus*

1893, n°. 36, 3 *November* 1896, n°. 8 *en* 10 *Augustus* 1898, n°. 21, *en*

C, van het besluit der Staten van Noordholland van 17 *Juli* 1900, n°. XXV, *tot wijziging van het reglement voor den polder de Daalmeer, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 10 *Augustus* 1870, n° 15 *en* 28 *November* 1893, n°. 24.

Zie Prov. bladen van Utrecht nos 103, 104 en 105, van Drenthe nos 19 en 20, en van Noordholland n°. 55.

Eene nadere wijziging van het reglement onder A sub *a* vermeld is bekrachtigd bij Kon. besluit van 14 December 1900, n°. 16.

KON. BESLUIT *van* 14 *Augustus* 1900, n°. 46, *houdende goedkeuring*:

A, van de besluiten der Staten van Groningen van 17 *Juli* 1900:

n°. 26, *tot aanvulling en wijziging van het reglement voor het waterschap Eendracht en Korte Akkers, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 26 *December* 1889, n°. 20 *en* 10 *September* 1895, n°. 66;

n°. 27, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Noordermolenkolonie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 22 *Augustus* 1870, n°. 4, 3 *Februari* 1880, n°. 13 *en* 1 *Augustus* 1890, n°. 19;

n°. 29, *tot aanvulling en wijziging van het reglement voor het waterschap de Negenboerenpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 7 *September* 1892, n°. 26, *en*

n°. 31, *tot aanvulling van het reglement voor het waterschap het Veendammer benedenverlaat, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 5 *Februari* 1885, n°. 5;

B, van de besluiten der Staten van Noordbrabant van 19 *Juli* 1900:

1°. *tot vaststelling van een reglement voor het waterschap de Gecombineerde Buitengronden van Drimmelen en Geertruidenberg;*

2°. *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Bredasche polder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 27 *Augustus* 1866, n°. 70;

3°. *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Koningsoordpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 13 *December* 1863, n°. 13, *en*

4°. *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Noordt- Toren- Oost- en West-Meerenpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 27 *Augustus* 1866, *n°.* 70.

Zie Prov. bladen van Groningen nos 27 tot en met 30, en van Noordbrabant nos 19, 20, 21 en 22.

KON. BESLUIT *van* 14 *Augustus* 1900, *n°.* 47, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Zeeland van* 12 *Juli* 1900, *n°.* 8, *tot wijziging van het reglement van politie voor de polders in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 22 *Juli* 1867, *n°.* 51, 12 *Mei* 1878, *n°.* 25, 8 *October* 1881, *n°.* 24 *en* 1 *December* 1897, *n°.* 45.

Het reglement luidt thans als volgt:

REGLEMENT van politie voor de polders in Zeeland.

§ 1. *Van dijken.*

Art. 1. De dijken, hetzij buiten- of binnendijken, hetzij waterkeerende of niet waterkeerende, mogen niet worden geslecht, geheel noch gedeeltelijk.

Ook mogen zij niet door vermindering van hoogte, breedte of op eenige andere wijze, onverschillig hoe, van gedaante worden veranderd.

Door dijken wordt bij dit reglement verstaan het geheele lichaam van den dijk met de kruin, het binnen- en buitenbeloop en zijne binnen- en buitenbermen.

2. Het ploegen of spitten van dijken, het daarin planten of graven en voorts elke handeling, waardoor de gelijkheid en vastheid der oppervlakte benadeeld wordt, is verboden.

3. Waar echter geene wet of andere wettelijke verordening hiertegen zich verzet, mogen binnendijken door de rechthebbenden worden beplant en herbeplant; deze zijn bevoegd de daartoe vereischte werkzaamheden te verrichten, onder gehoudenheid nochtans om van hun voornemen ten minste ééne maand te voren aan het dijksbestuur kennis te geven en zich hierbij, ook wat betreft de wijze van beplanting, te gedragen naar de voorschriften, hun dienaangaande door dat bestuur gegeven.

Van de bedoelde kennisgeving zoowel als van de gegevene voorschriften zal *schriftelijk* moeten blijken.

Deze kennisgeving en navolging der bedoelde voorschriften worden niet vereischt bij beplantingen van binnendijken, uitsluitend in beheer van het Rijk.

4. Wanneer een binnendijk, door overstrooming van eenen voorliggenden polder of door eenig ander toeval, buitendijk geworden is, kan het daarop staande houtgewas door het dijksbestuur worden geweerd. In dat geval wordt de waarde van het weggeruimde houtgewas uit de polderkas vergoed.

5. Het is verboden op dijken gebouwen te stichten of getimmerten te stellen.

Eenmaal op eene geoorloofde wijze gesticht en daargesteld, moeten zij in zoodanigen staat worden gehouden, als de zekerheid van den dijk volgens het oordeel van het dijksbestuur vereischt.

Ingeval van afbraak zullen de openingen en gaten, hierdoor ontstaan, worden aangevuld en zal de ontruimde plaats in hetzelfde profil worden gebracht met het overige van den dijk, het een en ander ten genoegen van het dijksbestuur.

De voorschrevene verplichting geldt ook in geval van het roeien van boomen of houtgewas.

6. Op de buiten- en de waterkeerende dijken mogen geene hoopen van aarde, zand, steen of andere voorwerpen worden geplaatst.

7. De verbods-bepalingen, die voorkomen in de artt. 2, 5 en 6, zijn bij de buiten- en waterkeerende dijken, waar geen binnenberm is, mede van toepassing op de gronden gelegen binnen den afstand van 10 ellen van den biel des dijks.

8. Het laten grazen of doen verblijven van vee op de buiten- en de waterkeerende dijken is verboden; voorts het drijven van en het trekken met vee of met rij- en voertuigen over die dijken, uitgezonderd dáár waar een openbare weg bestaat.

§ 2. *Van duinen.*

9. In of aan de duinen mogen geene af- of uitgravingen worden gedaan, noch mag er zand worden gehaald, anders dan ter plaatse door het bestuur van den polder daarvoor aangewezen.

10. Het afsnijden of uitrukken in de duinen van planten of struiken, ook het afsnijden, uitrukken of beschadigen van den helm, van het stroo of van andere voorwerpen, bestemd om het verstuiven der duinen tegen te gaan of hunnen aanwas te bevorderen, is verboden.

11. Het laten grazen of doen verblijven van vee in de duinen is verboden.

§ 3. *Van buitenwerken.*

12. Vóór waterkeerende dijken en duinen mogen geene hoofden, nollen, dammen of andere werken, hoe ook genaamd, worden aangelegd, weggenomen of veranderd.

Werken van gewoon onderhoud, op last van het bestuur van den polder of van het waterschap, waartoe de polder behoort, uitgevoerd, zijn hiervan uitgezonderd.

13. Het rapen van schelpvisch, hetzij met of zonder behulp van werktuigen, aan den voet der dijken en vooruitspringende werken is verboden.

14. Het rapen van hout, stroo, riet, zeewier of andere voorwerpen, het losmaken, uithalen of wegnemen en in het algemeen het beschadigen, op wat wijze ook, van de krammat, het rijsbeslag, de steenglooiing of andere bekleeding van waterkeerende dijken, hoofden, nollen, dammen of andere voorliggende werken is verboden.

15. Behalve in geval van bewezen overmacht mogen aan of op dijken en andere in het vorige artikel genoemde werken geene vaartuigen worden vastgemaakt of op het droge gezet, noch ankers uitgebracht; ook mag aldaar niet worden gelost of geladen, anders dan op de plaatsen door het bevoegde gezag daartoe bestemd en aangewezen.

§ 4. *Van waterleidingen.*

16. Waar de verplichting daartoe niet op den polder of anderen rust, moeten de waterleidingen, dienende tot den geregelden afloop en afvoer van des polders binnenwater, onverschillig onder welke plaatselijke benaming bekend, op de hiervoor door het dijksbestuur bepaalde tijdstippen en voorts telkens op bekomene aanzegging van dat bestuur door de gebruikers van de wederzijds daaraan gelegen landen of dijken, door elk voor de halve breedte, zuiver en op de door het dijksbestuur bepaalde breedte en diepte worden gehouden; wordt de waterleiding aan de eene zijde door eenen openbaren weg begrensd, moet zulks voor het geheel gedaan worden door den gebruiker van het land aan de andere zijde.

De op de kanten der wegen en bermen der dijken geworpen delfgrond moet binnen veertien dagen na aanzegging van het dijksbestuur over de bermen of wegen worden verspreid of weggevoerd.

De in de dammen zich bevindende buizen, kokers of andere openingen moeten door de gebruikers van de landen, waartoe die dammen den toegang geven, steeds in goeden staat van onderhoud en zuiver worden gehouden.

Het op last van het dijksbestuur voor de eerste maal aanbrengen van nieuwe en verruimen of verlagen van bestaande buizen, kokers of andere openingen komt, voor zoover de verplichting daartoe niet op anderen rust, ten laste van den polder.

17. Over en in de in het vorige artikel bedoelde waterleidingen mogen geene bruggen, overloopen of dammen worden gelegd, noch

mag in hare onderlinge verbinding of afscheiding verandering worden gebracht.

18. Het rijden, het laten loopen en het drijven van vee door de hoofdwaterleidingen is verboden. Voorts mogen hare kanten niet worden beplant, maar moeten deze steeds schoon van houtgewas worden gehouden. Ook mogen, binnen den afstand van twee ellen dier kanten, geene hoopen van gras, hooi, stroo, mestspeciën of andere voorwerpen worden opgelegd.

19. Het is verboden in de waterleidingen vaartuigen te doen stilliggen, vischtuig te plaatsen, hennep, vlas of andere voorwerpen neder te leggen; voorts daarin schadelijke stoffen te laten afvloeien; aarde, asch, puin, steenen, steengruis, vuilnis of andere soortgelijke zaken daarin te werpen of te laten vallen; en in het algemeen iets te doen, te maken of te veroorzaken, wat den geregelden afloop van het water zou kunnen belemmeren of daaraan hinderlijk zijn.

20. De tot tijdelijke of voortdurende afsluiting van waterleidingen gelegde dammen of andere werken mogen niet worden doorgestoken, weggenomen of beschadigd.

§ 4*bis*. *Van omkading en bemaling.*

20*bis*. Geene omkading, bemaling of andere kunstmiddelen mogen binnen een polder worden aangelegd of gebezigd, om het water van laag liggende gronden, moerassen of plassen over te brengen in de aangrenzende waterleidingen of slooten.

§ 5. *Van sluizen en buitenkillen.*

21. Geene sluizen noch andere werken, dienende tot het afvoeren en doorlaten van water, als duikers, buizen, kokers en dergelijke, mogen gemaakt of de bestaande gedicht, weggenomen of van afmeting of inrichting veranderd worden.

22. Het is verboden, sluizen of andere in het vorige artikel bedoelde werken geheel of gedeeltelijk te openen of te sluiten; daarin schotbalken of schuiven te plaatsen of daaruit weg te nemen; daarin of- bij vischtuig te leggen; de sluizen of werken te beschadigen of daaraan iets te doen of te veroorzaken, wat de geregelde werking daarmede zou kunnen belemmeren.

23. De buitenkillen of kanalen der uitwateringssluizen mogen niet van loop of richting worden veranderd, noch iets gedaan, waardoor de geregelde afloop van het water zou kunnen belemmerd worden.

Het is verboden daarin met vaartuigen te komen of te verblijven, tenzij deze killen of kanalen ook ten dienste der scheepvaart mochten

bestaan, doch in dat geval onder gehoudenheid zich te gedragen aan de door de bevoegde macht op het gebruik daarvan vastgestelde bepalingen.

§ 6. *Algemeene bepalingen tot de vorige §§ betrekkelijk.*

24. De bepalingen, in de vorige paragrafen opgenomen, zijn niet van toepassing op handelingen, door of op last van het daartoe bevoegde gezag verricht en uitgevoerd, noch ook op die, waartoe van dit gezag de vergunning gevraagd en verkregen is.

25. Door bevoegd gezag wordt in dit reglement verstaan het bestuur van den polder of van het waterschap, waartoe de polder behoort, met uitzondering echter waar eene vergunning noodig is tot eene handeling in strijd met het bepaalde in de artt. 1, 2, 5 en 12, in welk geval de toestemming van Gedeputeerde Staten wordt vereischt. Dit een en ander voor zoover bij eene wet of wettelijke verordening geene andere macht als bevoegd is aangewezen, gelijk ten aanzien van art. 12 bij de wet van 24 Februari 1806, voor zoover die in *Zeeland* van toepassing is.

26. Van alle besluiten van een polder- of waterschapsbestuur, waarbij eene gevraagde vergunning verleend of geweigerd, of wel waarbij eenig voorschrift gegeven is, kan door belanghebbenden bij Gedeputeerde Staten in hooger beroep worden gekomen.

Gedeputeerde Staten kunnen ook ambtshalve tusschen beide komen en beslissen, wanneer zij oordeelen dat eene handeling, verleende vergunning of gegeven voorschrift in strijd is met het algemeen belang.

Betreft het eenen calamiteuzen polder, dan berust de eindbeslissing bij den Koning.

§ 7. Artt. 27—31.

Ingetrokken. *a*).

§ 8. *Bepalingen van verschillenden aard.*

32. Het is verboden, materialen of gereedschappen, ten dienste van en zich bevindende in of bij de dijken, duinen of zeewerken of wel in de magazijnen of bergplaatsen van waterschappen of polders, weg te halen of te verplaatsen, tenzij op last van het dijksbestuur.

33. Het is verboden ter plaatse, waar aan eenen polder werken worden uitgevoerd, sterke dranken te schenken of te verkoopen, tenzij met toestemming van het dijksbestuur.

---

a) Vervangen door het „Reglement op de verveningen."

§ 9. *Van de straffen bij overtreding te beloopen en hoe daarvan te doen blijken.*

34. *a*) Onverminderd de bevoegdheid, aan de dijksbesturen bij de wet van 9 October 1841 (Staatsblad n°. 42) toegekend, en voor zooveel daartegen bij de reeds bestaande of later te maken wetten niet mocht zijn of in het vervolg worden voorzien, zullen zij, die in strijd handelen met de bepalingen van dit reglement, gestraft worden, bij overtreding:

van artt. 1, 20*bis*, 21 en 22, met eene geldboete van vijftig tot vijf en zeventig gulden en eene gevangenis van vijf tot zeven dagen, te zamen of afzonderlijk;

van artt. 2, 5, 7, 9, 10, 12, 13, 15, 17, 19, 20, 23, en 33, met eene geldboete van tien tot vijf en twintig gulden;

van artt. 8 en 11, met eene geldboete, die echter in geen geval minder dan drie en meer dan vijf en twintig gulden zal zijn, van een gulden voor elk rund of paard en van vijf en twintig cents voor elk varken, schaap of ander stuk vee;

van de overige artikelen, met eene geldboete van een tot tien gulden.

Ingeval de overtreder gedurende het laatste jaar voor gelijke overtreding veroordeeld is, of daarvoor vrijwillig de geldboete heeft betaald, kan de rechter behalve de geldboete eene gevangenisstraf van ten hoogste zeven dagen opleggen.

35. Onverminderd de hierboven bedreigde straf zal bij overtreding van de artt. 8 en 11 het vee kunnen worden aangehouden en geschut ten koste van de daarop rechthebbenden.

36. De overtredingen van dit reglement zullen bij proces-verbaal worden geconstateerd, die van art. 33 alleen door het dijksbestuur, en die van de overige artikelen, behalve door het dijksbestuur, door de waterschouwen en dijksopzichters benevens de andere daartoe aangewezen beambten of bedienden en voorts door alle verdere ambtenaren met de handhaving der politie belast.

... wet van 13 April 1886 Staatsblad no. 64 is de ge... het minimum der bedreigde straf een dag en dat der ... Waar een gevangenisstraf en geldboete te zamen ... kan de rechter slechts een van beide

KON. BESLUIT *van* 17 *Augustus* 1900 (*Staatsblad* n°. 149), *houdende vaststelling van een nieuw reglement op het bevisschen van de Schelde en Zeeuwsche stroomen, met intrekking van artikel* 3 *van het Kon. besluit van* 17 *Juli* 1875 (*Staatsblad* n°. 134).

KON. BESLUIT *van* 24 *Augustus* 1900 (*Staatsblad* n°. 152), *houdende bekrachtiging van nieuwe politiebepalingen voor het vervoer van bijtende en vergiftige stoffen op den Rijn.*

Op de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 14 Juli 1900, L^a^. Z., Afdeeling Waterstaat, en van Buitenlandsche Zaken van 18 d. a. v. n°. 7764, 2e afdeeling;

Overwegende, dat door de Centrale Commissie voor de Rijnvaart in hare buitengewone zitting van 11 Mei 1900 politiebepalingen zijn vastgesteld voor het vervoer van bijtende en vergiftige stoffen op den *Rijn*;

Den Raad van State gehoord (advies van 14 Augustus 1900, n°. 13);

Gezien het nader rapport van Onze voornoemde Ministers van 21 Augustus 1900, L^a^. E, Afdeeling Waterstaat, en van 23 d.a.v. n°. 9058, 2e afdeeling;

Gelet op de artt. 1, 32 en 46 der herziene akte omtrent de Rijnvaart van 17 October 1868, voor zooveel noodig goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869 (Staatsblad n°. 37);

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen dat, met ingang van 1 September 1900, onder intrekking van het Koninklijk besluit van 2 Maart 1887 (Staatsblad n°. 41) wordt bekrachtigd de navolgende

VERORDENING, houdende politiebepalingen voor het vervoer van bijtende en vergiftige stoffen op den Rijn.

Par. 1. *Verpakking van bijtende stoffen.*

De hieronder genoemde *bijtende stoffen* mogen op den Rijn alleen dan verzonden worden, wanneer zij op de volgende wijze verpakt zijn:

1. *Vloeibare minerale zuren* van allerlei aard, zooals: zwavelzuur, vitrioololie, zoutzuur, salpeterzuur (met uitzondering van rood rookend salpeterzuur), koningswater, nitreerzuur (mengsel van salpeter- en zwavelzuur), afvalzuur van nitreerfabrieken, phosphorzuur, bijtende loogen (natronloog, sodaloog, kaliloog, potaschloog), bijtende ammoniak (geest van salmoniak):

a. hetzij in ballons, flesschen of kruiken, die dicht gesloten, goed verpakt en omgeven zijn door afzonderlijke van sterke inrichtingen tot gemakkelijk hanteeren voorziene vaten of manden van metaal of vlechtwerk;

b. hetzij in metalen, houten of caoutchoucverpakking, die volkomen dicht en van goede sluitingen voorzien is;

2 *Rood rookend salpeterzuur en bromium:*

in vaatwerk van glas, dat in stevige houten of metalen kisten tot aan den hals in asch, zand of bergmeel vastgepakt is;

3. *Watervrij zwavelzuur* (anhydride, zoogenaamde vaste vitrioololie):

a. hetzij in goed gesoldeerde, sterke bussen van ijzerblik, die door eene fijn verdeelde anorganische stof als slakkenwol, bergmeel, asch of iets dergelijks omgeven en in stevige houten kisten vastverpakt zijn;

b. hetzij in sterke ijzeren of koperen flesschen, waarvan de halzen luchtdicht gesloten van kit voorzien en omgeven zijn van een omhulsel van klei, en die bovendien evenals de onder letter *a* genoemde bussen omgeven en verpakt zijn.

Par. 2. *Verpakking van vergiftige stoffen.*

De hieronder genoemde *vergiftige* stoffen mogen op den *Rijn* slechts worden verzonden, wanneer aan de volgende voorwaarden voldaan is:

I. *Niet vloeibare arsenikpraeparaten*, met name arsenikzuur (rattenkruid), gele arsenik (koningsgeel, operment), roode arsenik (realgar), scherfenkobalt (vliegensteen) voorts cyankalium (cyannatrium) en kwikzilverpraeparaten (sublimaat, calomel, wit en rood precipitaat) enz., indien

1. op elk collo in leesbare letters met zwarte olieverf de woorden „*vergift*" met den naam der stof als „arsenik", „cyankalium", „sublimaat", enz. gesteld zijn en

2. de verpakking op de volgende wijze heeft plaats gehad:

a. in dubbele vaten of kisten, waarbij de bodems der vaten van binnen met hoepels en de deksels der kisten met hoepels of ijzeren banden voorzien zijn, de binnenste vaten of kisten van sterk droog hout gemaakt en van binnen met dicht linnen of een dergelijke dicht geweven stof beplakt moeten zijn, of

b. in zakken van geteerd linnen, die in enkele vaten van sterk, droog hout verpakt zijn, of

c. in gesoldeerde blikken bussen, die met stevige houten mantels (buitenvaten) omgeven zijn, waarvan de bodems van binnen met hoepels zijn voorzien.

II. *Vloeibare arsenikpraeparaten*, in het bijzonder opgelost arsenikzuur, indien

1. op elk collo in leesbare letters met zwarte olieverf de woorden: „*arsenik (vergif)*" gesteld zijn;

2. bij verzending in ballons, flesschen of kruiken deze pakmiddelen dicht gesloten, goed verpakt en omgeven zijn door afzonderlijke van sterke inrichtingen tot gemakkelijk hanteeren voorziene vaten of manden van metaal of vlechtwerk;

3. bij verzending in metalen, houten of caoutchoucverpakking deze volkomen dicht en van goede sluitingen voorzien is.

Deze voorschriften gelden ook voor de verpakkingen, waarin vloeibare arsenikpraeparaten vervoerd zijn geworden.

III. *Andere vergiftige metaalpraeparaten* (vergiftige metaalverven, metaalzouten, enz.), waaronder behooren koperzouten en koperkleurstoffen, als: kopervitriool, spaansch groen, groene en blauwe koperpraeparaten, verder loodpraeparaten als: loodglit (massikot), menie, loodsuiker en andere loodverven, ook stofzink, zoomede zinkasch en antimoonasch, indien zij verpakt zijn in dichte van sterk droog hout vervaardigde vaten of kisten van binnen of van buiten met hoepels of banden voorzien.

De buitenverpakking moet zoodanig zijn ingericht, dat door de bij het vervoer onvermijdelijke schokken, stooten, enz. verstuiving der stoffen door de voegen niet plaats heeft.

Par. 3. *Verstuwing van bijtende en vergiftige stoffen.*

Bij de verstuwing van bijtende en vergiftige stoffen op de schepen moet zorg worden gedragen, dat zij niet met andere voorwerpen worden samengeladen op eene wijze, waardoor, in geval van beschadiging der verpakking, gevaar voor de veiligheid of gezondheid ware te duchten.

De beambten, belast met het toezicht in de havens, alwaar het in- en bijladen plaats vindt, kunnen in bijzondere gevallen de ter voorkoming van zoodanig gevaar dienende regelingen treffen ten aanzien der verstuwing van bijtende en vergiftige stoffen, inzonderheid bij het samenladen der in par. 2, cijfer I en II genoemde vergiftige stoffen met voedings- en genotmiddelen of met ruwe stoffen, waaruit voedings- en genotmiddelen bereid worden of met zulke zaken van gebruik, die met deze in onmiddellijke aanraking komen.

Ten opzichte van die regeling moet een schriftelijk bewijsstuk verstrekt worden, dat door den gezagvoerder tot na afloop van het desbetreffend vervoer op het schip bewaard moet worden en op verlangen aan de beambten, met het toezicht belast, moet worden getoond.

Par. 4. *Bestraffing.*

Overtredingen van bovenstaande voorschriften worden overeenkomstig artikel 32 van de herziene Rijnvaartakte van 17 October 1868 gestraft.

Par. 5. *Termijn van invoering.*

Deze verordening treedt met 1 September 1900 in werking,

Van dit tijdstip af treden de in 1887 vastgestelde bepalingen voor het vervoer van bijtende en vergiftige stoffen langs den *Rijn*, buiten werking.

Dit besluit treedt in werking op den tweeden dag na de dagteekening van het Staatsblad en de Staatscourant, waarin het is geplaatst.

Onze Ministers enz.

KON. BESLUIT *van* 25 *Augustus* 1900, *n°.* 33, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Oud-Beijerland.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door E. Schipper, huisvrouw van A. Vervelde, en anderen, te Oud-Beijerland, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland dd. 12/16 Februari 1900, B, n°. 443, (1e afd.) G. S. n°. 29, waarbij is afgewezen hun verzoek om van den ligger der wegen en voetpaden van voornoemde gemeente af te voeren het voetpad, genoemd de Lijnbaan, loopende van de Ooststraat, Zuidwaarts tot aan het Steenenpad, op dien ligger voorkomende onder n°. XVII;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 13 Juni 1900, n°. 100;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 21 Augustus 1900, n°. 142, afdeeling Waterstaat;

Overwegende dat het verzoek aan Gedeputeerde Staten is gedaan, op grond dat in een strafgeding in 1897 voor de Arrondissementsrechtbank te Dordrecht gevoerd uit de verklaringen van een drietal getuigen zou gebleken zijn, dat de Lijnbaan niet een weg of voetpad is liggende ten dienste van het algemeen en daarom niet op den ligger behoort voor te komen;

dat Gedeputeerde Staten bij besluit van 12 Februari 1900 der adressanten verzoek hebben afgewezen, daarbij — in hoofdzaak — overwegende, dat uit de notarieele akte van 19 Maart 1847, op aanvrage van hun College door den eigenaar van den weg J. C. den Bandt, te Dordrecht, ter inzage verstrekt, duidelijk blijkt, dat de kom van Oud-Beijerland tot stand is gekomen, zooals de dorpen in andere in-

dijkingen op de Zuidhollandsche eilanden; dat nl. de Ambachtsheer de wegen heeft aangelegd waarlangs de kom van het nieuwe dorp uitgebouwd zou worden, en tot bevordering van de spoedige totstandkoming van het dorp, gronden langs die wegen, door hem tot dat einde gereserveerd, op voordeelige voorwaarden, *op schaftgeld*, heeft uitgegeven, om daarop een huis te zetten, komende de grond weder ter beschikking van den eigenaar, den Ambachtsheer, indien de gebouwen werden opgeruimd of daaraan eene andere bestemming werd gegeven; dat uit de uitgifte van gronden op schaftgeld langs die wegen dus volgen moet, dat die wegen door den Ambachtsheer dadelijk bestemd zijn geworden om de straten en wegen van het dorp te vormen en tot lateren uitbouw van het dorp te dienen; dat het feit dat aan den Ambachtsheer recognitiën verschuldigd waren van tuinen en boomgaarden, uitwegende op het Nieuwe Steenenpad en de Lijnbaan of Nachtegaalspad, mede wijst op een op die wegen aan den Ambachtsheer toekomend eigendomsrecht; dat uit de door adressanten overgelegde koopakten van 15 Mei 1848 en 31 December 1864 in het geheel niet blijkt, dat hun, adressanten, op den weg in geschil een ander recht toekomt, dan dat om ten behoeve van het bedrijf van touwslager daarvan als lijnbaan gebruik te maken, een gebruik dat zeer goed te paren is aan het gebruik van den weg als voetpad door het publiek; dat door drie getuigen in een strafgeding op 7 Mei 1897 voor de rechtbank te Dordrecht verklaard is, dat zij de lijnbaan steeds als openbaar voetpad gekend hebben, waarvan iedereen, zelfs met kruiwagens, gebruik maakte; dat door niemand — ook niet door adressant — is weersproken, dat de weg sedert menschenheugenis feitelijk steeds ten dienste van het publiek heeft gelegen; dat bij de plaatselijke opneming is gebleken, dat de weg onder n°. XVII van den ligger vermeld, uiterlijk hetzelfde karakter heeft als de verlenging van dezen weg, ook Lijnbaan genoemd, onder n°. XVIII op den ligger voorkomende, nl. dat langs beide wegen een reeks huizen staat, die geen anderen uit- of ingang hebben dan op de Lijnbaan; dat van die huizen 4 gebouwd zijn in 1843, 3 in 1889, 4 in 1893, terwijl, gelijk uit het getuigenverhoor was gebleken, het huis gelegen aan het Steenenpad en de Lijnbaan (kadastraal n°. 1735) een vroeger woonhuis verving, dat reeds van het begin der 18e eeuw dagteekende, en dat, niettegenstaande het erf, waarop het huis staat, aan het Steenenpad grenst, den hoofdingang aan de Lijnbaan had; dat ook bij het getuigenverhoor door den woordvoerder der adressanten verklaard is, dat voor zoover hij weet geen der huizen een recht van erfdienstbaarheid op den weg bezit, en voor geen der huizen iets werd betaald; dat al deze feiten geene gevolgtrekking toelaten dan dat de Ambachtsheer na de indijking

ouder en uitsluitend recht allerminst aantoont, dewijl, gelijk al-
:en bekend is, op een aantal openbare wegen — zij het dan ook
hoofdwegen — lijnbanen ten dienste van private personen worden
etroffen; en veeleer daaruit de gevolgtrekking mag worden ge-
:t, dat het in vroeger tijden gewoonte was juist lijnbanen aan te
›n op openbare wegen, waarop een niet te druk verkeer was;
t evenmin der appellanten recht wordt bewezen door hun beroep
ɔn strafgeding tegen één hunner gevoerd voor de Arrondissements-
bank te Dordrecht en de getuigenissen der toen gehoorde per-
ı, dewijl juist die getuigen hebben verklaard, dat voor zooverre
kennis strekte, die weg steeds ten dienste van het publiek had
;en, en menigvuldig werd gebruikt, wat van te meer beteekenis
ndat verschillende getuigen vrij bejaard waren en steeds in Oud-
rland hadden gewoond;
t alzoo appellanten in gebreke zijn gebleven aannemelijk te maken,
le Lijnbaan, waarover geschil, niet een weg zoude zijn liggende
lienste van het algemeen en daarom ten onrechte op den ligger
komende;
:t buitendien bij het onderzoek dezer zaak niet is gebleken dat
le bestemming van dezen weg eenige verandering is ingetreden,
r hij nog altijd als vroeger wordt gebruikt;
at Gedeputeerde Staten daarom terecht het verzoek om dezen weg
den ligger te schrappen, hebben geweigerd;
ezien het Reglement op de wegen en voetpaden in de provincie
lholland, waarvan de gewijzigde tekst is afgekondigd in Provin-
l blad 1899, n°. 58;
ebben goedgevonden en verstaan:
:t ingesteld hooger beroep ongegrond te verklaren.
nze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 3 *September* 1900 (*Staatsblad n°.* 156), *houdende aanvulling van de* §§ 3 *en* 4 *van het reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op den Rijn met inbegrip van de Waal en de Lek, bekrachtigd bij Kon. besluit van* 9 *October* 1897 (*Staatsblad n°.* 204), *en gewijzigd bij dat van* 4 *September* 1899 (*Staatsblad n°.* 206).

p de voordracht van Onze Ministers van Waterstaat, Handel en
erheid van 14 Juli 1900, L^a. U, afdeeling Waterstaat, en van
enlandsche Zaken van 18 d.a.v. n°. 7763, 2de Afdeeling;
ezien de door de Centrale Commissie voor de Rijnvaart in hare
ng van 2 October 1899 vastgestelde bepalingen tot aanvulling van

de §§ 3 en 4 van het reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op den Rijn, bekrachtigd bij Koninklijk besluit van 9 October 1897 (Staatsblad n°. 204), zooals dit is gewijzigd bij besluit van genoemde Commissie, bekrachtigd bij Koninklijk besluit van 4 September 1899 (Staatsblad n°. 206);

Gezien de artt. 1, 32 en 46 der Herziene akte omtrent de Rijnvaart, voor zooveel noodig goedgekeurd bij de wet van 4 April 1869 (Staatsblad n°. 37);

Den Raad van State gehoord (advies van 21 Augustus 1900, n°. 11);

Gelet op de nadere voordracht van Onze voornoemde Ministers van 30 Augustus 1900, L^a. B, afdeeling Waterstaat; en van 1 September 1900, n°. 9339, 2e Afdeeling;

Hebben goedgevonden en verstaan:

te bepalen dat, met ingang van 1 October 1900, met aanvulling in zoover van het reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op den Rijn met inbegrip van de Waal en de Lek, bekrachtigd bij Koninklijk besluit van 9 October 1897 (Staatsblad n°. 204), zooals dit is gewijzigd bij besluit van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart, bekrachtigd bij Koninklijk besluit van 4 September 1899 (Staatsblad n°. 206), aan de §§ 3 en 4, als § 3 cijfer 5 en § 4 cijfer 11 de volgende bepalingen worden toegevoegd:

§ 3 cijfer 5.

5. Met betrekking tot de hoedanigheid, de uitrusting en het drijven der scheepsstoomketels en de bescheiden, die er voor moeten aanwezig zijn, zijn de voorschriften bindend, welke gelden op de plaats, waar het stoomschip thuis behoort.

Bij gebreken aan dusdanige voorschriften moet het volgende in acht genomen worden:

De hoedanigheid, uitrusting en bediening van den scheepsstoomketel moet aan de eischen voldoen, welke in het belang der veiligheid gesteld worden. In het bijzonder moet de hoogste toegestane stoomspanning van overheidswege zijn vastgesteld en de scheepsstoomketel van minstens twee veiligheidskleppen voorzien zijn, die te allen tijde kunnen gelicht worden en van welke eene zoo gesteld is, dat de voorgeschreven belasting van het dek uit gemakkelijk onderzocht kan worden. De veiligheidskleppen worden op zijn hoogst zoodanig belast, dat zij, wanneer de voor den ketel vastgestelde stoomspanning bereikt wordt, den stoom laten ontwijken.

Voorts moeten aan den scheepsstoomketel twee betrouwbare manometers, met aanduiding van de vastgestelde hoogste toegestane stoomspanning door een in het oog vallend merk aangebracht zijn, van

welke de eene zich bevindt in den gezichtskring van den stoker, de andere evenwel op het dek op eene plaats, gemakkelijk voor de waarneming. Zijn op een stoomschip meerdere ketels voorhanden, welker stoomruimten met elkander in verbinding staan, dan is het voldoende, indien behalve de manometers, welke zich aan de afzonderlijke ketels bevinden, op het dek één manometer is aangebracht.

§ 4 cijfer 11.

11. De gezagvoerders zijn verplicht het den bevoegden beambten van het toezicht, die zich als zoodanig bekend maken, op hun verlangen door geschikte manoeuvres zoo gemakkelijk mogelijk te maken om terstond aan boord te komen gedurende de vaart, ten einde toezichthandelingen, in het bijzonder tot onderzoek van het drijven der ketels te verrichten. Dit moet bepaaldelijk geschieden, wanneer van wege het vaartuig van den toezichtsbeambte een teeken wordt gegeven door 5 klokslagen en bij dag eene vlag vertoond wordt, die op Duitsch staatsgebied uit driehoekige zwart-wit-roode, op Nederlandsch staatsgebied uit driehoekige rood-wit-blauwe velden bestaat, en bij nacht eene vooruit aan stuurboord zichtbare lantaarn met rood licht heen en weer gezwaaid wordt.

Voorts zijn de gezagvoerders verplicht, gedurende de uitoefening van hun bedrijf de ketelpapieren bij zich te hebben en aan de toezichtsbeambten ter inzage over te leggen. Ook moeten zij aan de door de toezichtsbeambten bij het onderzoek te treffen regelingen met betrekking tot de belasting der kleppen gevolg geven.

Onze Ministers van Waterstaat, Handel en Nijverheid en van Buitenlandsche Zaken enz.

KON. BESLUIT *van* 7 *September* 1900, *n°.* 6, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Groningen van* 17 *Juli* 1900, *n°.* 17, *tot wijziging van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat.*

De Staten der provincie Groningen,

Gezien de voordracht van Gedeputeerde Staten van 15 Juni 1900, n°. 56, 1e afdeeling, tot wijziging van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat;

Gelet op artikel 140 der Provinciale wet;

Besluiten, behoudens Koninklijke goedkeuring:

Het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat, vastgesteld den 16 Maart 1864, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van

6 Mei 1864, n°. 31. gewijzigd bij besluiten der Staten van 8 en 16 Juli 1873, 18 Juli 1877. 20 Juli 1881. 27 November 1894 en 20 Juli 1897. goedgekeurd bij Koninklijke besluiten van 13 en 24 Augustus 1873, n°. 27 en 34. 17 Augustus 1877. n°. 22, 8 September 1881, n°. 20. 28 December 1894. n°. 6 en 7 Augustus 1897, n°. 34, nader te wijzigen als volgt:

»In de eerste alinea van art. 5 worden achter de woorden van den vierden regel *de Hoofdingenieur ten bedrage van* f 4000.—, gevoegd de woorden: welke viermaal telkens na drie jaren met f 250.— kan worden verhoogd«.

KON. BESLUIT *van 7 September* 1900, *n°.* 32, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Zuidholland van 17 Juli* 1900:

n°. XVIIa, tot wijziging van het reglement van politie voor de Gouwe, goedgekeurd bij Kon. besluit van 12 *October* 1897, *n°.* 35;

n°. XVIIb, tot wijziging van de verordening op de stoomvaart in de boezemwateren, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 10 *October* 1883, *n°.* 20, 2 *September* 1884, *n°.* 22, 14 *December* 1889, *n°.* 35, 30 *Januari* 1894, *n°.* 3 *en* 20 *December* 1894, *n°.* 26;

n°. XVIII, tot vaststelling van een reglement voor den Noord-Meeuwenoordschen polder (gemeente Brielle);

n°. XIX, tot vaststelling van een reglement voor den Voorhofpolder (gemeenten Warmond en Oegstgeest);

n°. XXIV, tot vaststelling van een gewijzigd reglement voor den polder Charlois (gemeente Rotterdam), goedgekeurd bij Kon. besluiten van 4 *Januari* 1858, *n°.* 40 *en* 2 *September* 1879, *n°.* 13;

n°. XXV, tot intrekking van de reglementen voor den polder de Hille, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 4 *Januari* 1858, *n°.* 40, 18 *December* 1872, *n°.* 15 *en* 13 *December* 1899, *n°.* 35; *den polder Katendrecht, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 4 *Januari* 1858, *n°.* 40 *en* 18 *December* 1872, *n°.* 15; *en van het reglement voor de gemeenschappelijke belangen van de polders Varkensoord en Karnemelksland, de Hille en Katendrecht, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 22 *December* 1870, *n°.* 8 *en* 8 *December* 1885, *n°.* 20, *met bepaling, dat op*

de binnen de bij genoemde reglementen voor de polders de Hille en Katendrecht aangeduide grenzen, voortaan niet meer van toepassing is het algemeen reglement voor de polders in Zuidholland;

n°. *XXVI, tot vaststelling van een gewijzigd reglement voor den polder Oud-Beijerland, Moerkerken, Cromstrijen en de Group (gemeenten Oud-Beijerland, Klaaswaal, Westmaas en Mijnsheerenland), goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 4 *Januari* 1858, n°. 40 *en* 7 *Augustus* 1875, n°. 61, *en*

n°. *XXVII, tot vaststelling van een gewijzigd reglement voor den polder de Nieuwe Klem (gemeente Strijen), goedgekeurd bij Kon. besluit van* 5 *Augustus* 1859, n°. 51.

Zie Prov. bladen nos 75 en 76 en Buitengew. Prov. bladen nos 326 tot en met 331. Het reglement van politie voor de Gouwe is, zooals het thans luidt, in zijn geheel opgenomen in het Prov. blad n°. 85 van 1900.

KON. BESLUIT *van* 7 *September* 1900, n°. 33, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Friesland:*

A, van 11 *Juli* 1900:

n°s 9*a en b, tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Oude Meer, in de gemeenten Menaldumadeel en Franekeradeel;*

n°s 10*a en b, tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Trimbeetster waterlossingen, in de gemeente Opsterland;*

n°s 11*a en b, tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Marssumerpolder, in de gemeente Menaldumadeel;*

n°s 12*a en b, tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Engelumerpolder, in de gemeente Menaldumadeel, en*

B, van 10 *Juli* 1900, n°. 4, *tot wijziging van het reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 4 *December* 1891, n°. 8, 13 *Januari* 1893, n°. 11, 17 *Januari* 1895, n°. 17 *en* 4 *Januari* 1900, n°. 13.

Voor de besluiten sub A zie men de Prov. bladen nos 84, 85, 86 en 87.

De wijziging van het reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie, luidt als volgt:

De Staten der provincie Friesland,

Overwegende, dat er noodzakelijkheid bestaat het reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland, aan te vullen met bepalingen, omtrent het maken of hebben en het onderhouden van werken, welke gevaar kunnen opleveren voor verlies van water uit daarvoor aan te wijzen kanalen;

Gezien artt. 134 en 190 der Grondwet en artt. 137 en 140 der provinciale wet;

Hebben besloten en besluiten:

1°. aan art. 3 van het reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij de provincie Friesland, zooals het thans geldt, sub 9 en 10 toe te voegen:

9°. hij, die, zonder vergunning van Gedeputeerde Staten of in strijd met de aan die vergunning verbonden voorwaarden, onder of aan een der met de sub 8 genoemde kanaalpanden gemeenschap hebbende vaarten, wijken of slooten, duikers, gronddnikers, dijken of andere werken maakt of heeft, welke gevaar kunnen opleveren voor verlies van water daaruit of daarmede weder gemeenschap hebbende wijken of slooten aanlegt;

10°. hij, die, krachtens verkregen recht of krachtens door Gedeputeerde Staten verleende vrijstelling werken hebbende als sub 9 bedoeld, nalaat die werken ten allen tijde in een voldoenden toestand te onderhouden.

2°. Te bepalen, dat het sub 1° bepaalde in werking zal treden op een nader door Gedeputeerde Staten vast te stellen tijdstip.

KON. BESLUIT *van* 12 *September* 1900, *n°.* 61, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Friesland:*

a, *van* 10 *Juli* 1900, *n°.* 5, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor den Grooten Veenpolder in Opsterland en Smallingerland, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 10 *September* 1868, *n°.* 3, 18 *December* 1868, *n°.* 15, 10 *October* 1893, *n°.* 26 *en* 3 *Augustus* 1898, *n°.* 16;

b, *van* 11 *Juli* 1900, *n°.* 8, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor den Grooten Veenpolder in Weststellingwerf, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 22 *December* 1855, *n°.* 63, 9 *Augustus* 1858, *n°.* 46, 27 *December* 1862, *n°.* 98, 5 *Augustus* 1884, *n°.* 21 *en* 3 *Augustus* 1898, *n°.* 16, *en*

c, *van* 11 *Juli* 1900, *n°*. 7, *tot wijziging van het reglement voor den Trijegaster veenpolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 11 *Januari* 1900, *n°*. 26.

Zie Prov. bladen nos 90, 91 en 92.

KON. BESLUIT *van* 17 *September* 1900, *n°*. 18, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Groningen van* 17 *Juli* 1900:

n°. 13, *tot wijziging van het politiereglement op de rivieren en kanalen in deze provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 6 *December* 1884, *n°*. 17, 18 *December* 1888, *n°*. 27 *en* 17 *September* 1898, *n°*. 24;

n°. 18, *tot intrekking van het reglement voor het waterschap de Schildjerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 24 *December* 1857, *n°*. 69 *en* 7 *September* 1876, *n°*. 13, *en vaststelling van een nieuw reglement voor dat waterschap;*

n°. 20*A*, *tot wijziging van het besluit tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Oterdummerpolder, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 10 *September* 1895, *n°*. 67 *en* 2 *October* 1896, *n°*. 32;

n°. 20*B*, *tot opheffing van het waterschap over eenige perceelen onder de gemeente Delfzijl, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 12 *Januari* 1876, *n°*. 12;

n°. 21, *tot oprichting en reglementeering van het waterschap Excelsior, in de gemeente Scheemda;*

n°. 25, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Vredewold, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 9 *Januari* 1886, *n°*. 18;

n°. 28*A*, *tot wijziging van het besluit tot oprichting van het waterschap Westerwolde, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 15 *December* 1874, *n°*. 24, 25 *Maart* 1881, *n°*. 6, 10 *September* 1895, *n°*. 66 *en* 6 *Februari* 1897, *n°*. 15;

n°. 28*B*, *tot wijziging van het reglement voor het waterschap Oldambt, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 9 *Maart* 1900, *n°*. 25;

n°. 32, *tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Herleving, in de gemeente Scheemda, en*

n°. 33, *tot vaststelling van een nieuw reglement voor het waterschap de Beide Veenslooten, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 3 *September* 1861, *n°*. 45.

Voor de besluiten n°. 18 tot en met n°. 33 zie men de Prov. bladen nos 42 tot en met 50.

De wijziging van het politiereglement op de rivieren en kanalen in de provincie Groningen luidt als volgt:

De Staten der provincie Groningen,

Gezien de voordracht van Gedeputeerde Staten, van den 8 Juni 1900, n°. 66, 1e afdeeling, tot wijziging en aanvulling van het politiereglement op de rivieren en kanalen in de provincie Groningen;

Gelet op artikel 140 der provinciale wet;

Besluiten, onder Koninklijke goedkeuring, het politie-reglement op de rivieren en kanalen in de provincie Groningen, vastgesteld bij Staten-besluit van 11 November 1884, zooals dat gewijzigd is bij de besluiten der Staten van 14 November 1888 en 19 Juli 1898, welk reglement en welke besluiten werden goedgekeurd respectievelijk bij de Koninklijke besluiten van 6 December 1884, n°. 17, 18 December 1888, n°. 27 en 17 September 1898, n°. 24, en waarvan de tekst is opgenomen in het provinciaal blad van 1898, n°. 67, te wijzigen en aan te vullen als volgt:

1°. Art. 3 wordt gelezen als volgt:

„Bij ontmoeting of voorbijvaren van schepen worden inacht genomen de bepalingen van het reglement, vastgesteld bij Koninklijk besluit van 18 Mei 1892 (Staatsblad n°. 102), gewijzigd bij dat van 29 Juni 1898 (Staatsblad n°. 153).“

2°. Art. 4*f* wordt ingetrokken en vervangen door het volgende art. 4*f*:

„behoudens het onder deze letter in de volgende alinea bepaalde, de rivieren en kanalen tot berg- of legplaats van houtvlotten of ander hout te bezigen, dan op schriftelijke vergunning van de waterschapsbesturen, voor zoover die rivieren of kanalen onder hun beheer staan, of, voor zoover dit niet het geval is, van Burgemeester en Wethouders.

„Ten aanzien van rivieren en kanalen of gedeelten van rivieren en kanalen, welke bij een door Gedeputeerde Staten te nemen in het provinciaal blad af te kondigen besluit worden aangewezen, kan van het in de vorige alinea genoemde verbod alleen ontheffing worden verleend door Gedeputeerde Staten, na de betrokken waterschapsbesturen en Burgemeester en Wethouders te hebben gehoord.“

3°. Aan het slot van art. 4 wordt toegevoegd letter *i*, luidende als volgt:

„Schepen te leggen of te laten liggen om afgetimmerd, opgetuigd of hersteld te worden in de door Gedeputeerde Staten bij in het provinciaal blad te plaatsen besluit aan te wijzen rivieren of kanalen of gedeelten daarvan, tenzij daarvoor door genoemd college schriftelijk vergunning is verleend.“

4°. In den zesden regel van de eerste alinea van art. 10 worden de woorden *van de maat en den inhoud* vervangen door *van de maat, den inhoud of het laadvermogen.*

5°. Aan art. 10 wordt eene nieuwe alinea toegevoegd van navolgenden inhoud:

»De naam van het vaartuig en bij vaartuigen, niet bestemd om de zee te bevaren, ook de naam en woonplaats van den gezagvoerder of eigenaar, moeten op eene in het oog vallende plaats aan de buitenzijde van het vaartuig duidelijk leesbaar zijn aangegeven.

Voor de nakoming dezer verplichting is de gezagvoerder van het vaartuig aansprakelijk.«

5°*bis*. In den eersten regel van art. 14 worden tusschen »art. 4« en »letter *f*« ingevoegd de woorden: *het eerste lid van.*

6°. In art. 17 wordt achter »art. 2, letter *d*, *f*.« de punt vervangen door eene komma en daaraan toegevoegd *en art. 4, letter i.*

KON. BESLUIT *van* 18 *September* 1900, *n°.* 59, *houdende goedkeuring:*

1°. *van het besluit der Staten van Noordbrabant van* 19 *Juli* 1900, *tot aanvulling van het reglement voor het heemraadschap van den Roosendaalschen en Steenbergschen Vliet, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 29 *November* 1862, *n°.* 52, *en*

2°. *van het besluit der Staten van Utrecht van* 21 *Juli* 1900, *tot opheffing van alle zakelijke lasten, welke eertijds van wege den polder of de heerlijkheid van Pijlsweert werden omgeslagen, met bepaling dat het beheer over de watergangen en waterwerken overgaat op de gemeente Utrecht.*

Zie Prov. blad van Noordbrabant n°. 26 en van Utrecht n°. 128.

KON. BESLUIT *van* 4 *October* 1900, *n°.* 42, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen wijziging van den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Uithuizen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door B. S. Westerhuis, te Uithuizen, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen dd. 16 Maart 1900, n°. 120, 1e afdeeling, waarbij is afgewezen zijn verzoek om vernietiging van het besluit van Burgemeester en Wethouders van Uithuizen, bij hetwelk op zijn verzoek tot wijziging van

...iek is; weshalve appellant Ons verzoekt het bestreden ...ietigen;

...e dat de gronden, waarop de bestreden beslissing van ... Staten steunt, juist zijn;

...en wel door den appellant wordt aangevoerd, dat de ...or niemand wordt gebruikt en tot niets dienstig is, doch ...uist, dit beweren hier niets ter zake afdoet, omdat deze ...g op den ligger moet voorkomen, zoolang deze door het ...ag niet is verklaard niet meer ten openbaren dienste ...wezen;

...nin hiertegen iets afdoet zijn beweren, dat hij gedurende ... het gedeelte weg, dat aan zijn land zwet, als bouwland ...uikt, omdat dit gebruik van den openbaren weg was ...g. en hij dan ook, naar luid van de overgelegde stukken, ...or den strafrechter is veroordeeld;

...alve de uitspraak van Gedeputeerde Staten moet worden

... het Reglement op het toezicht der wegen in de provincie ..., opgenomen in Provinciaal blad 1898, n°. 64;

goedgevonden en verstaan:

...ndhaving van het bestreden besluit, het daartegen ingesteld ...gegrond te verklaren.

Minister enz.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 17 *October* 1900, *n°.* 149, *Afdeeling Waterstaat T, tot wijziging van artikel* 5 *der algemeene instructie voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken, vastgesteld bij beschikking van* 22 *Maart* 1899, *L^a. H, Afdeeling Waterstaat, 3e onderafd. b.*

wijziging bestaat hierin, dat het eerste lid van artikel 5 der instructie gelezen:

woonplaats en de dienstkring der arbeiders worden door den Hoofdsur, onder goedkeuring van den Hoofdinspectour, bepaald."

... van 22 October 1900, n°. 32, houdende goed-...

...der Staten van Drenthe van 10 Juli 1900:

... vijziging van het reglement voor het water-... veenen, goedgekeurd bij Kon. besluiten ... Januari 1890, n°. 16, 7 September 1892, n°. 27, ... 1892, n°. 13, 21 Augustus 1893, n°. 15 ... December 1896, n°. 50;

... nadere wijziging van het reglement voor het ... Bonnerveen, goedgekeurd bij Kon. besluiten ... Januari 1890, n°. 16, 7 September 1892, n°. 27 ... December 1898, n°. 39;

... nadere wijziging van het reglement voor het ... Nieuw-Drouwen, goedgekeurd bij Kon. besluiten ... Februari 1890, n°. 16, 17 Augustus 1891, n°. 22. ... November 1892, n°. 27, 21 Augustus 1893, n°. 15, ... 1894, n°. 20, 25 Januari 1895, n°. 28, 28 ... 1895, n°. 46, 7 November 1898, n°. 33 en 11 ... November 1899, n°. 52, en

... wijziging van het reglement van politie voor het ... het Dwarsdiep en het Zuiderhoofddiep in het ... Nieuw-Buinen met de daarover respectief ... bijzijn werken, goedgekeurd bij Kon. besluit van ... November 1899, n°. 52;

... gemeenschappelijke besluiten der Staten van ... van Groningen van 10 17 Juli 1900, tot ... van de reglementen voor de waterschappen ... goedgekeurd bij Kon. besluit van 17 December ... S. en de Punt, goedgekeurd bij Kon. besluit ... Februari 1897, n°. 16.

... Drenthe n°s 25, 26, 27, 28, 30 en 31 en van Groningen

... van den Minister van Waterstaat, Handel en ... van 22 October 1900, L. G, afd. Waterstaat T.. ... Ingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende ... verplaatsingskosten.

... van eene daaromtrent door een der Hoofdingenieurs ... ik de eer U mede te deelen dat het Koninklijk

besluit van 22 Februari 1898, n°. 39, betreffende de vergoeding van verplaatsingskosten, (zie de bijlage van de circulaire van 12 Maart 1898, L^a. H. *), ook van toepassing kan worden geacht voor de bakenmeesters en de kanaalbeambten.

Ter uitreiking aan de onder Uwe bevelen dienende Ingenieurs en opzichters, gaat een aantal exemplaren dezer circulaire hierbij.

KON. BESLUIT *van* 26 *October* 1900, *n°.* 35, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Noordbrabant van* 19 *Juli* 1900, *tot wijziging van de regeling in zake de provinciale opzichters van den Waterstaat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 26 *September* 1879, *n°.* 4 *en* 15 *September* 1898, *n°.* 23.

De wijziging bestaat hierin, dat in artikel 5 van deze regeling het getal 1600 wordt vervangen door 2000.

KON. BESLUIT *van* 7 *November* 1900, *n°.* 54, *houdende goedkeuring van de besluiten der Staten van Noordbrabant:*

A, van 19 *Juli* 1900:

1°. *tot oprichting en reglementeering van het waterschap de Peeldam;*

2°. *tot wijziging van het reglement voor het waterschap de Ruigenhil, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 31 *Juli* 1877, *n°.* 23 *en* 4 *November* 1881, *n°.* 18;

3°. *tot wijziging van artikel* 5 *van hun besluit van* 17 *Juli* 1891, *tot vaststelling van de klassificatie van gebouwde en ongebouwde eigendommen, behoorende tot het waterschap Ter bevordering der verbetering van den waterstaatstoestand in het noordoostelijk gedeelte van Noordbrabant, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 1 *October* 1891, *n°.* 30, 2 *Januari* 1893, *n°.* 34, 11 *Augustus* 1893, *n°.* 22, 26 *Augustus* 1895, *n°.* 38 *en* 27 *December* 1897, *n°.* 11, *en*

B, van 20 *Juli* 1900, *tot wijziging van het reglement van politie op het gebruik der openbare wegen in deze provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 1 *Maart* 1890, *n°.* 18, 11 *Augustus* 1892, *n°.* 38, 16 *Januari* 1897, *n°.* 22 *en* 5 *Januari* 1899, *n°.* 39.

---

*) Betreft alleen de toezending ter kennisneming van het besluit.

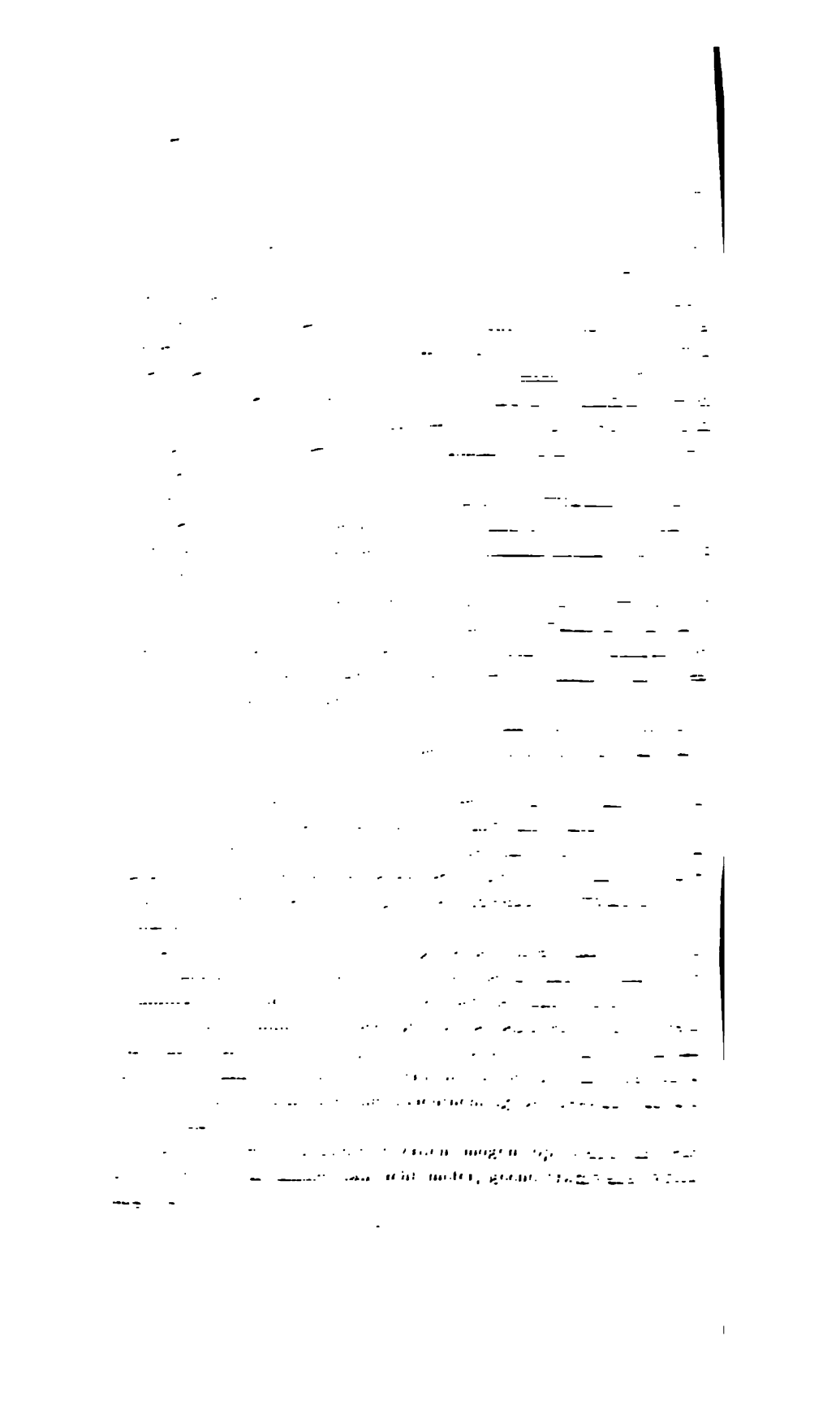

KON. BESLUIT *van* 7 *November* 1900, *n°.* 55, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Drenthe van* 10 *Juli* 1900, *n°.* 22, *tot vaststelling van een nieuw reglement op de verveningen in die provincie, met intrekking van dat, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 26 *November* 1853, *n°.* 75, 31 *Juli* 1877, *n°.* 9, 12 *November* 1878, *n°.* 12 *en* 7 *Augustus* 1889, *n°.* 23.

Dit nieuwe reglement luidt als volgt:

REGLEMENT op de verveningen in de provincie Drenthe.

HOOFDSTUK I.

Algemeene Bepalingen.

Art. 1. Behoudens het bepaalde in de laatste alinea van dit **artikel** is de vervening vrij gelaten:

1°. ten behoeve van splittingen voor den aanleg van kanalen en **wijken**, welke in waterschappen of veenschappen volgens hunne reglementen moeten worden aangelegd, ter breedte van 20 meter ter **weerszijden** van de aslijn der kanalen of wijken, tenzij op voordracht **van** het betrokken bestuur voor den aanleg van sommige dier werken **eene** breedte van meer dan 20 meter door Gedeputeerde Staten wordt **toegestaan.**

2°. van gronden, waar het veen zich niet verder uitstrekt dan **over** eene oppervlakte van 5 hectaren, met uitzondering van de gevallen dat:

a. daardoor of daarlangs loopt eene schouwbare waterleiding en **de** vaste zandlaag onder het veen in dat geval geheel of gedeeltelijk **ligt** beneden den hoogst bekenden waterstand in die waterleiding **voorgekomen.**

b. het veen ligt binnen den afstand van 25 meter uit het naar **de** vervening gekeerde boord van een kanaal, een hoofdwijk, eene **wijk** of eene boksloot of binnen den afstand van 10 meter uit den **kant** der bermen van een schouwbaren weg of een schouwbaar voet**pad** of van een weg of voetpad bij het Rijk of de Provincie in beheer **en** onderhoud.

Drie maanden voor dat met de vervening van eenig perceel, waaronder wordt verstaan kadastraal perceel, mag worden aangevangen, moet echter door den eigenaar van dat perceel of door den eigenaar van het zich daarin bevindende veen, schriftelijk aan Gedeputeerde Staten mededeeling worden gedaan van het voornemen om in dat perceel te vervenen.

2. Vergunning tot vervening wordt, behoudens het bepaalde in de 2de alinea van dit artikel, gevraagd door en verleend aan den eigenaar van den te ontvenen grond.

Vergunning tot vervening van veengronden in een veenschap of een naamlooze vennootschap begrepen, kan worden gevraagd door en verleend aan het bestuur.

Bij eigendomsovergang gaat de vergunning met den grond op den nieuwen eigenaar over.

De verzoekschriften om vergunning tot vervening zullen inhouden:

a den naam, voornaam, het beroep, het bedrijf of de qualiteit en de woonplaats van den verzoeker.

b. het perceel of de perceelen voor welk of voor welke de vergunning verlangd wordt en derzelver kadastrale omschrijving

en, wat uitwonende eigenaren aangaat of indien het verzoek om vergunning gedaan wordt door een veenschaps-, een waterschaps- of een maatschapsbestuur, bovendien eene verklaring, waarbij woonplaats gekozen wordt binnen de gemeente of gemeenten waarin de venen gelegen zijn.

3. Wanneer de gronden, waarvan de vervening wordt aangevraagd, van eenigen omvang of van eenige uitgebreidheid zijn of deel uitmaken van meerdere venen, zoodat een plan van aanleg, toegelicht door een situatieteekening, gevorderd wordt, een en ander ter beoordeeling van Gedeputeerde Staten, zal dit bij het verzoekschrift worden overgelegd of op aanvrage door den verzoeker worden ingezonden.

4. Gedeputeerde Staten zenden het voormelde verzoekschrift c. q. met de bijlagen, wanneer de te vervenen gronden gelegen zijn:

a. in een waterschap, veenschap of veenpolder, aan het bestuur dezer instelling;

b. buiten eenig waterschap of veenschap of buiten eenigen polder, aan het bestuur der gemeente of gemeenten, waarin zij liggen.

Het onder *a* respectievelijk *b* bedoelde bestuur legt hetzelve c. q. met de bijlagen, na daarvan vooraf openbare bekendmaking te hebben gedaan, gedurende veertien dagen ter inzage van de belanghebbenden op een door het betrokken bestuur aan te wijzen plaats in de gemeente of gemeenten, waarin de te vervenen gronden gelegen zijn, binnen welken termijn de belanghebbenden bij het betrokken bestuur tegen dat verzoekschrift bezwaarschriften kunnen indienen.

Nadat voormelde termijn is verstreken, wordt het verzoekschrift met de ingekomen bezwaarschriften door het betrokken bestuur aan Gedeputeerde Staten teruggezonden, onder bijvoeging van zijn advies, zoo omtrent het verzoekschrift als omtrent de ingekomen bezwaren.

ordt door het bestuur van een veenschap vergunning tot ver-
ng van veengronden in dat veenschap aangevraagd dan zenden
eputeerde Staten die aanvrage met de bijlagen aan het bestuur
gemeente of de besturen der gemeenten, waarin die gronden liggen.
ler wordt met die aanvrage gehandeld als hierboven is aangegeven
aanzien van verzoekschriften voor de vervening van gronden buiten
waterschap of veenschap of buiten eenigen polder gelegen.

Eene door het vroegere of door het tegenwoordige bevoegd ge-
verleende vergunning kan, indien dit aan Gedeputeerde Staten
lig of wenschelijk voorkomt:

). worden gewijzigd:

. wegens het doen vervallen van eenige bepaling van of van eenig
k in de vergunning begrepen en van de daartoe betrekkelijke voor-
iften, waarvan de instandhouding doelloos of ondoelmatig is ge-
:en, hetzij uit het oogpunt der veenexploitatie, hetzij met het oog
belangen vreemd aan die exploitatie, zoomede ter voorziening in
aanleg van verkeerswegen te land en te water;

. wegens het doen aanleggen van nieuwe, veranderen van be-
ınde en in den oorspronkelijken concessioneelen toestand terug-
ıgen van werken, met aanvulling of wijziging der daarvoor noodige
laartoe betrekkelijke voorschriften, zoowel met het oog op de veen-
loitatie als met het oog op belangen vreemd daaraan; zoomede
voorziening in den aanleg van algemeene verkeerswegen te land
te water;

. wegens verhooging of verlaging van de in de vergunning vast-
:elde peilen, wanneer deze in het belang der veenexploitatie ondoel-
fend of ongenoegzaam mochten blijken te zijn;

. wegens het wegnemen van strijd, die mocht blijken te bestaan
ıchen deze vergunning en andere reeds verleende vergunningen,
ten, maatregelen van bestuur, provinciale verordeningen, waaronder
e verordening en de ter uitvoering van een en ander door de be-
gde macht gegeven voorschriften en het in overeenstemming brengen
vergunning met een en ander;

. wegens herstel van abuizen en omissies die na het verleenen
vergunning daarin, alsmede in de daarin afgegeven expedities,
ehten ontdekt zijn;

. op grond dat wegens eenige in kracht van gewijsde gegane
ıpraak van de rechterlijke macht of om andere redenen de hand-
ing of toepassing van eene of andere voorwaarde, waaronder de
gunning verleend is, naar hare bedoeling niet kan geschieden of
ıans op moeielijkheden stuit;

). op verzoek van den houder;

[illegible] met nieuwe voorwaarden, welke moeten strekken om te zorgen, dat de gronden na de vervening aan de cultuur ten goede komen.

[illegible] worden ingetrokken:

[illegible] bij naar het oordeel van Gedeputeerde Staten niet of niet voldoende naleving van een of meer der voorwaarden daaraan verbonden of van de voorwaarden, zooals die eventueel na wijziging der vergunning moeten luiden;

[illegible] indien zij niet binnen een jaar na dagteekening van het dag- of nieuwsblad, bedoeld in art. [illegible] of, zoo overeenkomstig art. 5 der wet van [illegible] Juli [illegible], Staatsblad n°. 113 beroep is ingesteld, binnen een jaar na de dagteekening van de Koninklijke beslissing op dit beroep, is aanvaard, van welke aanvaarding moet blijken door eene daartoe strekkende op zegel gestelde aan Gedeputeerde Staten binnen dat jaar in te zenden verklaring;

[illegible] bij opheffing van het waterschap, het veenschap of den veenpolder, waarin de betrokken grond gelegen is.

6. De besluiten van Gedeputeerde Staten, bedoeld in art. 5 der wet van [illegible] Juli [illegible], Staatsblad n°. 113, moeten binnen drie weken na hunne dagteekening aan de betrokken belanghebbenden worden medegedeeld en door plaatsing in een bij elk dier besluiten aan te wijzen in de provincie uitkomend dag- of nieuwsblad, ter openbare kennis worden gebracht.

7. Het plan van aanleg in art. 3 bedoeld vormt, indien het door Gedeputeerde Staten is goedgekeurd, een onderdeel der vergunning.

8. Bij iedere vervening moet gemiddeld minstens 50 centimeter afbouksel afkomstig van de bovenste veenlaag van het bovenveen op den ondergrond achterblijven, terwijl in de gevallen waar niet zooveel bonkaarde op het bovenveen aanwezig is, de ontbrekende hoeveelheid met grauwveen moet worden aangevuld.

Is van de bovenste veenlagen, bonkaarde en grauwveen te zamen, geen voldoende hoeveelheid op het bovenveen aanwezig, dan kan worden volstaan met tot aan het zwarte veen af te bonken.

Het veenbranden op afgeveend terrein is verboden.

HOOFDSTUK II.

Bepalingen betreffende verveningen die volgens een plan van aanleg geschieden.

9. Over de gronden die volgens een plan van aanleg worden verveend, welks bepalingen en voorschriften, hetzij in hun geheel, hetzij ten deele, krachtens de vergunning door het vroegere of het tegen-

oordige bevoegd gezag verleend, ook na afloop der vervening, dienen worden nageleefd, zal als regel een veenschap worden opgericht.

10. Wanneer grondeigenaren het wenschelijk achten dat hunne onden worden opgenomen in een op te richten veenschap en dit n Gedeputeerde Staten bij verzoekschrift te kennen geven, benoemen ze uit de betrokken grondeigenaren eene voorloopige commissie tot t ontwerpen van een reglement en het verder voorbereiden van hetn tot de oprichting van een veenschap wordt gevorderd.

De voorloopige commissie legt het door haar in gereedheid gebrachte twerp, na voorafgaande bekendmaking in een of meer in de provincie komende dag- of nieuwsbladen, gedurende veertien dagen ter visie n de grondeigenaren, die daartegen binnen dien termijn hunne bearen bij die commissie kunnen inleveren.

Nadat dit ontwerp met de bezwaarschriften, zoo die zijn ingekomen, n Gedeputeerde Staten zal zijn medegedeeld, doen zij, daartoe termen ndende, aan de Staten een voorstel tot oprichting met aanbieding vens van een ontwerp-reglement.

Zijn Gedeputeerde Staten van oordeel dat wegens bijzondere omandigheden de oprichting van een veenschap geene aanbeveling verient, dan brengen zij dit gevoelen zoodra mogelijk ter kennis van e Staten.

Gedeputeerde Staten zijn bevoegd ook ambtshalve een voorstel tot prichting van een veenschap aan de Staten te doen.

In dat geval wordt door hen vooraf overeenkomstig alinea 1 van t artikel gehandeld en zijn voorts alinea 2 en 3 van dit artikel van oepassing.

11. De Staten beslissen of er een veenschap zal worden opgericht; o ja, dan stellen zij het reglement vast, hetwelk o.a. bevat de aanuiding der grenzen en de omschrijving van het grondgebied en van e onderdeelen, zoo het veenschap daarin wordt verdeeld, of dragen aan Gedeputeerde Staten op met de verdere instructie volgens t. 10 voort te gaan.

12. Is tot de oprichting van het veenschap besloten, dan blijft de mmissie in art. 10 bedoeld, bestaan en werkt als voorloopig bestuur, dat het bestuur zal zijn benoemd en zijne functiën zal hebben nvaard.

13. De bepalingen van de artt. 5*a* tot en met 43 en 45 tot en et art. 58 van het Algemeen Reglement voor de Waterschappen in e provincie Drenthe, zijn ook voor de Veenschappen van toepassing.

De bevoegdheid aan het bestuur in art. 39 en 45 van dat algemeen glement gegeven, betreft ook hetgeen ter uitvoering der bepalingen n de concessie noodig is.

worden, overeenkomstig de verdere voorschriften
vormd:
stemd om de droogmaking van de uit- of afge-
bevorderen of de belangen, die door de vervening
haad, tegen schade te beschermen, en
r verzekering voor zooveel noodig van het behoor-
gebruik van alle dijken, werken enz., in één woord
n de instandhouding en het gebruik van alles wat
et sub 1°. bedoelde fonds is tot stand gebracht en
voor zooveel noodig in de betaling van grond- en

ag der te betalen veengelden wordt door Gedeputeerde
perceel bepaald tot een maximum van *f* 0.50 per
ndstof verwerkbare specie, die mag worden verveend.
len worden verstaan kadastrale.
ugelden moeten door de eigenaren der te ontvenen per-
betaald in zooveel achtereenvolgende jaarlijksche op 1
chijnende termijnen als door Gedeputeerde Staten voor
al worden bepaald, te beginnen met het jaar, eveneens
eerde Staten te bepalen.
de Staten zijn bevoegd de krachtens de vorige alinea
termijnen te wijzigen, als zij dat, wegens snellere of
vervening, dan waarop was gerekend of om andere redenen
enschelijk achten.
dat College bevoegd wegens staking van de vervening op
n den eigenaar van het te vervenen perceel, uitstel van
verleenen voor een of meer jaren, des echter dat de eerste
henen en onbetaald gebleven termijnen wordt voldaan op
ri, volgende op het eerste seizoen waarin de vervening weder
ezet en de volgende termijnen respectief in de opvolgende

et is verboden in eenig perceel, nadat door Gedeputeerde
slist is dat aan de vervening daarvan de betaling van veen-
erbonden is en door dat College aan den eigenaar van dat
n deze beslissing is kennis gegeven, met de werkzaamheden
ning aan te vangen of deze voort te zetten, voordat door
aar aan Gedeputeerde Staten schriftelijke door hem onder-
opgaaf is gedaan, van:
naam, voornaam en woonplaats.
kadastrale aanduiding van het perceel of de perceelen,
e vervening zal plaats hebben en het jaar, waarin zij zal
angevangen respectief voortgezet.

Van het ontvangen van deze opgaaf wordt door Gedeputeerde Staten bewijs afgegeven; de opgaaf wordt door dit College in een daartoe bestemd register ingeschreven.

In geval van eigendomsovergang zal de nieuwe eigenaar binnen 30 dagen na dien overgang daarvan schriftelijk opgave moeten doen aan Gedeputeerde Staten, die zoo noodig gemeld register dienovereenkomstig wijzigen.

Indien dit door Gedeputeerde Staten noodig wordt geacht, kunnen zij zich de bewijzen van eigendomsovergang doen voorleggen.

Ook zonder die opgaaf zijn Gedeputeerde Staten tot voormelde wijziging van het register bevoegd.

19. De eigenaren der perceelen zijn hoofdelijk verantwoordelijk voor de betaling van de veengelden en kosten, die krachtens dit hoofdstuk verschuldigd worden.

Bij niet of niet tijdige betaling van verschuldigde veengelden en kosten kunnen Gedeputeerde Staten de voortzetting der vervening verbieden tot dat de betaling heeft plaats gehad.

Iedereen is verplicht dat verbod op te volgen.

20. De invordering der verschuldigde veengelden en van de renten en alle andere inkomsten, de veengelden betreffende, geschiedt van wege Gedeputeerde Staten door een door Hen te benoemen „Ontvanger der Veengelden".

De instructie voor dezen Ontvanger, benevens zijne vergoeding voor reis- en verblijfkosten worden door Gedeputeerde Staten vastgesteld.

Zijne bezoldiging, de vergoeding voor reis- en verblijfkosten, benevens de door hem met voorkennis van Gedeputeerde Staten in zijne qualiteit gedane uitschotten, worden uit de Provinciale kas betaald, doch volgens art. 22 van dit reglement jaarlijks aan die kas gerestitueerd.

Bedoelde ontvanger geeft borgstelling voor zijn beheer op de wijze en tot het bedrag door Gedeputeerde Staten te bepalen.

Hij legt voor zijne in functie treding in handen van den Voorzitter van dit College den volgenden eed of de volgende belofte af:

„Ik zweer (beloof) dat ik de plichten, die het reglement op de verveningen in de provincie Drenthe mij oplegt, eerlijk en vlijtig zal vervullen."

„Zoo waarlijk helpe mij God almachtig."

(Dat beloof ik).

21. Indien het volle bedrag der veengelden, van een perceel verschuldigd, is betaald, wordt daarvan aan den eigenaar op zijn verzoek en tegen betaling van den prijs van het zegel door den ontvanger der veengelden afgegeven een bewijs, waarin tevens dat bedrag is vermeld.

22. Uit de in eenig jaar ontvangen veengelden, renten en andere inkomsten van het na te noemen fonds van de veengelden worden bestreden de in art. 20 bedoelde restituties betreffende dat jaar.

Het overschot van deze ontvangsten wordt door of van wege Gedeputeerde Staten rentegevend belegd.

Mocht in eenig dienstjaar het geheele voor belegging beschikbare bedrag niet kunnen worden belegd, dan wordt hetgeen er overblijft gevoegd bij de te beleggen gelden van het volgende dienstjaar.

De op deze wijze belegde gelden vormen »het Fonds van de Veengelden«.

Het dienstjaar van dit fonds loopt van 1 Juni tot en met 31 Mei.

Van al de door aankoop, inschrijving of op andere wijze verkregen fondsen wordt door Gedeputeerde Staten een register aangehouden, met vermelding bij elk stuk van het geldelijk bedrag dat er voor is besteed en bij realisatie van het geldelijk bedrag dat er voor is terugontvangen.

Zoodra mogelijk na afloop van elk dienstjaar wordt door Gedeputeerde Staten een staat opgemaakt van de reëele waarde op 31 Mei van dat dienstjaar der verschillende tot het fonds behoorende stukken, berekend, voor zoover zij daarin zijn opgenomen, naar de in dat dienstjaar het laatst uitgekomen prijscourant tot bepaling van de waarde der effecten, zooals die voorkomt in het bijvoegsel van de Nederlandsche Staatscourant.

23. Uit het fonds van de veengelden worden gekweten de uitkeeringen, ingevolge artt. 31 en 32 van dit hoofdstuk.

De eigenaren der perceelen zijn in dit fonds gerechtigd naar verhouding van de som van het totaal bedrag van de wegens hunne perceelen betaalde veengelden en de volgens de laatste alinea van dit artikel met betrekking tot die perceelen bijgeschreven baten.

Dezen baten worden jaarlijks voor elk perceel berekend door de renten en andere inkomsten van het fonds van de veengelden perceelsgewijze te verdeelen naar verhouding van de som van het totaal bedrag der veengelden wegens elk perceel opgebracht en de over vorige dienstjaren door die veengelden afgeworpen baten, verminderd met het bedrag aan veengelden betaald wegens dat perceel over het dienstjaar, waarover de berekening der baten gaat.

Voor zoover eenige rente bij het sluiten der rekening over het dienstjaar nog niet ontvangen is en naar het oordeel van Gedeputeerde Staten op dat inkomen niet is te rekenen, zal deze buiten de berekening blijven, zoolang zij niet is ingekomen; na ontvangst zal zij in het in de volgende alinea van dit artikel bedoelde register worden bijgeschreven als bate voor die perceelen, die daarop in het dienstjaar, waarin zij is verschenen, recht hadden.

26. Iedere uitkeering uit het fonds van de veengelden, de uitkeeringen van renten van het waarborgfonds uit de veengelden en alle betalingen ten behoeve van deze fondsen geschieden door den ontvanger der veengelden.

Uitkeering uit het fonds van de veengelden geschiedt op mandaat van Gedeputeerde Staten, vermeldende de kadastrale aanwijzing van het perceel of de perceelen, waarvoor de uitkeering geschiedt; dit mandaat wordt door den belanghebbende voor voldaan geteekend.

Het mandaat voor de laatste uitkeering, waarvoor de belanghebbende in het fonds van de veengelden is gerechtigd, vermeldt dit en tevens dat deze daardoor alle verdere aanspraak op dat fonds verliest.

Voor zoover uitkeering plaats heeft onder terughouding eener som voor waarborg, wordt dit op de mandaten vermeld.

Uitkeering van rente van het waarborgfonds uit de veengelden geschiedt op quitantie, af te geven door den krachtens art. 31 van dit reglement rechthebbende op die uitkeering.

27. Het fonds van de veengelden en het waarborgfonds uit de veengelden worden bewaard op de wijze door Gedeputeerde Staten te bepalen.

De mandaten in het vorige artikel bedoeld worden bij het fonds van de veengelden bewaard en, nadat de betrekkelijke uitkeering in haar geheel heeft plaats gehad, overgebracht naar het Provinciaal archief.

De quitantiën in de slotzinsnede van het vorige artikel bedoeld worden bij het waarborgfonds uit de veengelden bezwaard volgens regelen daartoe door Gedeputeerde Staten vast te stellen.

28. Jaarlijks voor den 1sten Augustus maakt de Ontvanger der veengelden de rekening en verantwoording op van zijn geldelijk beheer over het afgeloopen dienstjaar, welke rekening en verantwoording door hem aan Gedeputeerde Staten ter goedkeuring en vaststelling wordt aangeboden.

Na vaststelling wordt zij met de bijbehoorende bescheiden in het Provinciaal archief bewaard.

29. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd om ten allen tijde en verplicht om iedere zes maanden inzage te nemen van de onder den Ontvanger der veengelden berustende stukken en regïsters en om den toestand van de kas op te nemen.

Zij maken hiervan proces-verbaal op.

30. Aan de gerechtigden in het fonds van de veengelden wordt door of van wege Gedeputeerde Staten tegen betaling der kosten schriftelijke opgave verstrekt van het totaal bedrag der betaalde veengelden met de bijgeschreven baten, waarvoor zij wegens elk

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

geval van droogmaking zonder inpoldering zal de uitkeering niet kunnen plaats hebben.

Gedeputeerde Staten kunnen in bijzondere gevallen de uitkeering doen plaats hebben in meerdere termijnen en de uitbetaling dier termijnen vervroegen onder de noodige door hen te stellen waarborgen.

Art. 4. Voor zoover de perceelen, voor de vervening waarvan veengelden zijn betaald, mochten gelegen zijn binnen een waterschap of veenschap, kan door Gedeputeerde Staten aan dat waterschap of veenschap op aanvraag van het bestuur voor den aanleg en voor het onderhoud der werken worden toegelegd een gedeelte van het overschot van het fonds van de veengelden, waarop de eigenaren van die perceelen volgens de bepalingen van dit hoofdstuk recht hebben.

De bepaling van de hoegrootheid van dat gedeelte geschiedt door Gedeputeerde Staten, naar mate van het belang dat die perceelen daarmen hebben bij de werken van het waterschap of veenschap, in verband met den last van het voortdurend onderhoud daarvan.

De eigenaren van die perceelen worden voor het verleenen der uitkeering in de vorige alinea bedoeld ingevolge opdracht van Gedeputeerde Staten door Burgemeester en Wethouders in hun belang gehoord. Proces-verbaal van dit verhoor wordt door hen met hun advies aan Gedeputeerde Staten toegezonden.

Art. 5. Indien door belanghebbende eigenaren aan de Staten de oprichting van een veenpolder wordt verzocht, leggen zij bij dit verzoek een plan van bepoldering met begrooting van kosten over.

De alinea's 1 tot en met 4 van art. 10 en art. 12 van dit reglement zijn ten deze van toepassing.

Indien zoodanige oprichting niet door belanghebbenden verzocht wordt, maar zij toch naar het oordeel van Gedeputeerde Staten noodig is en het bedrag uit het fonds van de veengelden, waarop de eigenaren van de perceelen gelegen binnen een door hen ontworpen kring van bepoldering krachtens de bepalingen van dit hoofdstuk recht hebben, voldoende is om daarmede de droogmaking dier perceelen tot stand te brengen, hooren Gedeputeerde Staten op het plan van bepoldering en de begrooting der kosten, de eigenaren dier perceelen.

In beide gevallen leggen Gedeputeerde Staten aan de Staten over het plan van bepoldering en de begrooting der kosten, de tegen dat plan ingekomen bezwaren, het advies van Burgemeester en Wethouders en van den Ingenieur van den Provincialen Waterstaat, een en ander vergezeld van hun advies en voorstel en, indien dit strekt tot oprichting van den veenpolder, tevens van een ontwerp-reglement voor dien polder.

Na de vaststelling en goedkeuring daarvan, houden de bepalingen

van dit reglement op toepasselijk te zijn op de in dien veenpolder begrepen perceelen.

34. Gedeputeerde Staten maken jaarlijks een beredeneerd verslag op over den staat van het fonds van de veengelden en van het waarborgfonds uit de veengelden en doen daarvan mededeeling aan de Staten.

HOOFDSTUK IV.

Algemeene strafbepalingen.

35. Voor zoover daartegen niet reeds bij eene wet of eenen algemeenen maatregel van bestuur of bij de bij artikel 13 van dit reglement van toepassing verklaarde artikelen van het algemeen reglement voor de waterschappen in de provincie Drenthe, waarbij bepaalde straffen zijn gesteld, mocht zijn voorzien, worden de overtredingen van dit reglement gestraft met hechtenis van ten hoogste twaalf dagen of geldboete van ten hoogste vijf en zeventig gulden.

Bovendien zijn Gedeputeerde Staten bevoegd tot het ten koste der overtreders doen wegnemen, beletten of verrichten van hetgeen in strijd met dit reglement is of wordt gemaakt, ondernomen of nagelaten.

Spoedeischende gevallen uitgezonderd, geschiedt dit niet dan na drie dagen, nadat de belanghebbende schriftelijk is gewaarschuwd.

36. Tot het opsporen en constateeren van de overtredingen van dit reglement zijn behalve de ambtenaren, bij de wet daartoe aangewezen, bevoegd de ambtenaren van den Provincialen Waterstaat in Drenthe en die van de gemeentelijke politie.

Overgangsbepaling.

37. Met het in werking treden van dit reglement houdt op van kracht te zijn het Koninklijk besluit van 24 September 1888, n°. 18 en het bestaande reglement op de verveningen, afgekondigd in Provinciaal Blad n°. 35 van 1853, gelijk dit reglement luidt na de wijzigingen daarin gebracht, afgekondigd in de Provinciale Bladen n°. 44 van 1877, n°. 78 van 1878 en n°. 56 van 1889.

WET *van* 10 *November* 1900 (*Staatsblad n°.* 176), *houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur.*

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat het noodzakelijk is algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur te stellen;

Gezien art. 188 der Grondwet;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

§ 1. *Overdracht of overneming van waterstaatswerken.*

Art. 1. Waterstaatswerken, in beheer of onderhoud bij het Rijk, worden niet dan krachtens eene wet in het beheer of onderhoud van anderen overgebracht.

Waterstaatswerken, in beheer of onderhoud bij anderen, of onbeheerd, worden niet dan krachtens eene wet bij het Rijk in beheer of onderhoud genomen.

2. De Provinciale Staten kunnen, onder Onze goedkeuring, openbare wegen en vaarten en daarin gelegen kunstwerken, in beheer bij gemeenten, waterschappen, veenschappen of veenpolders, de beheerders gehoord, in het beheer der provincie overbrengen.

Met de overneming in beheer gaat de onderhoudslast op de provincie over.

Zij, die van den onderhoudslast worden bevrijd, kunnen bij het besluit tot overneming in beheer bij de provincie verplicht worden tot eene jaarlijksche, doch afkoopbaar te stellen, uitkeering, die evenwel niet hooger mag zijn dan het bedrag, waarop hun de onderhoudslast jaarlijks gemiddeld te staan is gekomen.

Indien voor het gebruik van een waterstaatswerk, dat door de provincie in beheer wordt genomen, rechten worden geheven en in de opbrengst dier heffing ook eene tegemoetkoming is begrepen voor de kosten van aanleg van het werk, wordt het gemis dier tegemoetkoming vergoed en het bedrag der vergoeding in het besluit der Staten tot overneming in beheer bepaald.

§ 2. *Voorziening in waterstaatsbelangen, bij gemis aan regeling door de bevoegde macht.*

3. Wanneer de noodzakelijkheid tot voorziening in een waterstaatsbelang bestaat, en de tot regelen bevoegde macht in gebreke blijft tot regeling van dat belang over te gaan, kan eene wet de wijze bepalen, waarop in dat belang zal worden voorzien.

4. Belangen van waterstaat, twee of meer provinciën gemeenschappelijk aangaande, over wier regeling de Staten dier provinciën zich niet met elkander verstaan, hetzij dit betreft de noodzakelijkheid der regeling, hetzij de regeling zelve, kunnen door Ons, den Raad van State gehoord, bij een met redenen omkleed, in het Staatsblad te plaatsen, besluit, worden geregeld.

Hetzelfde geldt, wanneer de Staten van de eene provincie regeling wenschelijk achten en die van de andere weigeren of nalaten zich daaromtrent te verklaren of tot regeling over te gaan.

Op overtreding van voorschriften, door Ons krachtens dit artikel gegeven, kunnen gelijke straffen worden gesteld, als de Provinciale Staten volgens de wet op de overtreding hunner verordeningen en reglementen kunnen stellen.

§ 3. *Inrichting van den Rijkswaterstaatdienst.*

5. In het Rijkswaterstaatsbestuur, daaronder begrepen de uitoefening van het oppertoezicht over den waterstaat, voor zooveel een en ander Onzen Minister met de uitvoering dezer wet belast, is opgedragen, zijn mede tiens beveelen ambtenaren van den Rijkswaterstaat, door Ons of van Onentwege te benoemen, werkzaam.

De inrichting van den Rijkswaterstaatdienst in het eerste lid bedoeld, wordt bij algemeenen maatregel van bestuur vastgesteld.

§ 4. *Bevoegdheid tot onderzoek van waterstaatswerken.*

6. Ieder, die waterstaatswerken in beheer heeft of daarover toezicht uitoefent, is verplicht aan Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister en de door hem aangewezen ambtenaren, in de uitoefening van het oppertoezicht werkzaam, alle inlichtingen te geven tot uitoefening van het oppertoezicht verlangd, bij het opnemen dier werken den gevraagden bijstand te verleenen en daarbij desverlangd tegenwoordig te zijn.

Ten behoeve van het opnemen dier werken hebben de in het eerste lid genoemde ambtenaren toegang tot de werken en zijn zij bevoegd ook uitgesloten erven tot dat einde te betreden.

§ 5. *Binnentreden van woningen.*

7. Tot het binnentreden in eene woning tegen den wil van den bewoner kan aan bepaald aan te wijzen personen schriftelijke last worden verstrekt:

om den toestand van waterstaatswerken te onderzoeken;

om zich te vergewissen, dat de wetten en verordeningen op den waterstaat worden nageleefd of nageleefd;

om bevolen herstellingen te verrichten of te doen verrichten;

om aan art. 42 of art. 44 uitvoering te kunnen geven.

De last kan worden gegeven door Onzen Minister met de uitvoering dezer wet belast, Onzen Commissaris in de provincie, de Gedeputeerde Staten, de besturen van waterschappen, veenschappen of veenpolders.

De last moet, buiten de gevallen van dringend of dreigend gevaar, de woning of woningen aanwijzen, welker binnentreding tegen den wil van den bewoner kan geschieden.

Dit artikel brengt geene verandering in de bepalingen van de wet van 31 Augustus 1853 (Staatsblad n°. 83) tot verzekering der uitvoering van sommige voorschriften van plaatselijke verordeningen.

8. De last kan, uitgezonderd bij dringend of dreigend gevaar, niet anders worden uitgevoerd dan tusschen zonsop- en -ondergang en in bijzijn hetzij van den kantonrechter, hetzij van den burgemeester of van een commissaris van politie.

Van het binnentreden en van de redenen die daartoe geleid hebben, wordt door hem die krachtens het eerste lid van dit artikel daarbij tegenwoordig is geweest of deze handeling heeft verricht, binnen tweemaal vier en twintig uren proces-verbaal opgemaakt, en aan den ingezetene wiens woning is binnengetreden, in afschrift medegedeeld.

§ 6. *Verplichting van eigenaren en gebruikers van gronden ten opzichte van waterstaatswerken.*

9. Wanneer tot het maken van ontwerpen voor het aanleggen, onderhouden of verbeteren van een waterstaatswerk, gravingen, opmetingen of het stellen van teekens op iemands grond noodig worden geacht, moeten zoowel de eigenaren als de gebruikers van dien grond dit gedoogen, mits dit aan laatstgenoemden ten minste tweemaal vier en twintig uren te voren, hetzij door het bestuur van het publiekrechtelijk lichaam, dat het waterstaatswerk ontwerpt, aanlegt, onderhoudt of verbetert, hetzij door den burgemeester, schriftelijk zij aangezegd.

Wanneer tot het uitvoeren van werken aan waterkeeringen of watergangen, grondspecie en bouwstoffen, desgevorderd in vervoermiddelen, over iemands grond moeten worden vervoerd of daarop tijdelijk neergelegd, moeten de eigenaren en gebruikers dit toelaten, doch, tenzij het bestuur van het publiekrechtelijk lichaam, waarbij de werken in beheer zijn, aan den gebruiker de verklaring overlegt, dat onverwijlde voorziening noodig is, onder dezelfde voorwaarde als in het eerste lid gesteld.

De bepalingen van dit artikel kunnen door de eigenaren en gebruikers van gronden niet worden ingeroepen, wanneer het gebruikmaken van iemands grond uit eene verordening of uit eene verplichting uit anderen hoofde volgt.

10. De eigenaren en gebruikers van gronden en gebouwen en de beheerders van werken, waarin of waarop ten behoeve van driehoeksmeting, van de aanduiding van waterhoogten, ten behoeve van water-

passingen, strand- en riviermetingen en dergelijke waterstaatsbelangen, vanwege het openbaar gezag merkpalen, peil- of andere merken moeten worden bevestigd, zijn gehouden het aanbrengen van deze merken, en wat tot instandhouding daarvan vereischt wordt, te dulden.

De eigenaren en gebruikers van gronden, waarover of waardoor ten behoeve van een waterstaatsbelang vanwege het openbare gezag electrische geleidingen moeten worden aangebracht, zijn gehouden het plaatsen der noodige palen, het leiden der draden, zoo boven als onder den grond, alsmede wat tot instandhouding daarvan vereischt wordt, te dulden. Het plaatsen van palen en het leiden van draden onder den grond in afgesloten tuinen en erven, die met bewoonde perceelen één geheel vormen, behoeft niet te worden gedoogd.

11. De schade welke uit de toepassing der bepalingen van de twee voorgaande artikelen mocht voortvloeien, wordt, voor zoover de aanspraak op schadevergoeding niet door bestaande verplichtingen is uitgesloten, door hen te wier name of last het werk wordt ontworpen of uitgevoerd, vergoed. De vordering daartoe moet worden ingesteld voor den rechter van het kanton, waarin de goederen, waaraan de schade is toegebracht, geheel of ten deele zijn gelegen.

12. Bij verordening kan aan de eigenaren en gebruikers van erven of gronden, gelegen aan een watergang, waarvan het onderhoud geschiedt door of onder toezicht van het openbaar gezag, de verplichting worden opgelegd op hunne erven of gronden de specie te ontvangen, die, tot behoorlijk onderhoud als waterloozing, uit den watergang wordt verwijderd.

§ 7. *Oprichting, wijziging en opheffing van waterschappen, veenschappen en veenpolders.*

13. Geen voorstel tot oprichting, wijziging of opheffing van een waterschap, veenschap of veenpolder of tot vaststelling, wijziging of intrekking van een reglement van eene zoodanige instelling wordt door de Provinciale Staten in behandeling genomen, zoolang niet de belanghebbenden in de gelegenheid gesteld zijn van het voorstel kennis te nemen en hunne bezwaren daartegen aan de Staten in te dienen.

14. Bij het besluit der Provinciale Staten tot opheffing, vereeniging of splitsing van waterschappen, veenschappen of veenpolders, worden beschikkingen gemaakt omtrent de bezittingen en schulden van de opgeheven, vereenigde of gesplitste waterschappen, veenschappen of veenpolders.

Hierbij wordt in het oog gehouden, dat hetgeen na voldoening der schulden van de bezittingen overblijft, voor zoover dat niet moet

strekken tot bekostiging van het onderhoud van werken of van andere lasten, aan de ingelanden van de opgeheven instelling ten goede moet komen.

§ 8. *Benoeming, schorsing en ontslag van bestuurders van waterschappen, veenschappen en veenpolders.*

15. Van waterschappen, belast met verdediging tegen zeewater of opperwater der groote rivieren worden de voorzitters en de leden van de dagelijksche besturen door Ons benoemd, geschorst en ontslagen.

De bepaling van het eerste lid is niet van toepassing op waterschappen, die alleen met keering van zomerwater belast zijn.

16. Door hen die het reglement van het waterschap daartoe aanwijst, wordt ten behoeve van elke der in het vorige artikel bedoelde benoemingen, met inachtneming van de bepalingen van het reglement, eene aanbevelingslijst, bevattende drie personen, opgemaakt en aan Gedeputeerde Staten ingezonden, die haar met hunne beschouwingen aan Onzen met de uitvoering dezer wet belasten Minister inzenden.

17. In de reglementen van andere waterschappen dan die welke in het eerste lid van art. 15 zijn genoemd, alsmede van veenschappen en veenpolders, kan aan Ons het benoemen, schorsen en ontslaan van den voorzitter of van den voorzitter en de leden van de dagelijksche besturen worden opgedragen.

18. Is in een waterschap, veenschap of veenpolder geen bestuur aanwezig en is het noodzakelijk in het beheer te voorzien, dan beramen Gedeputeerde Staten middelen, ten einde op de in het reglement bepaalde wijze een nieuw bestuur optrede.

Is dit doel niet te bereiken, dan geschiedt de benoeming, de aanbeveling of de voordracht der leden van het bestuur rechtstreeks door Gedeputeerde Staten, desnoods met afwijking van de eischen van benoembaarheid in het reglement gesteld.

§ 9. *Hooger beroep van besluiten van Gedeputeerde Staten ten opzichte van waterschappen, veenschappen en veenpolders.*

19. Van elke beschikking of beslissing door Gedeputeerde Staten krachtens algemeene of bijzondere reglementen voor waterschappen, veenschappen of veenpolders genomen, staat, met inachtneming der voorschriften in de volgende artikelen vervat, aan alle belanghebbenden en aan Onzen Commissaris in de provincie, beroep op Ons open.

20. De goedkeuring van of onthouding van goedkeuring aan besluiten welke door waterschappen, veenschappen of veenpolders genomen en aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen zijn, wordt medegedeeld, behalve aan het bestuur dat de goedkeuring

heeft gevraagd, ook aan de belanghebbenden die schriftelijk aan Gedeputeerde Staten verzocht hebben, die besluiten niet goed te keuren.

Het beroep tegen die besluiten staat open binnen 14 dagen na de ontvangst dier mededeeling.

Het besluit van Gedeputeerde Staten wordt met redenen omkleed, wanneer deze hunne goedkeuring onthouden of bij hen tegen de goedkeuring verzet is gedaan.

Indien belanghebbenden wier woonplaats niet binnen het Rijk gevestigd is en die aldaar geen bekend verblijf hebben, bij hun verzet geene plaats binnen het Rijk hebben opgegeven waar hun de mededeeling van Gedeputeerde Staten kan worden bezorgd, geschiedt die bezorging aan den burgemeester der gemeente waaronder de gronden, waarbij de belanghebbende is betrokken, geheel of gedeeltelijk zijn gelegen en begint de termijn voor beroep gesteld, na die bezorging.

De burgemeester doet de beschikking, zoo mogelijk, aan den belanghebbende toekomen.

21. Besluiten waarbij Gedeputeerde Staten krachtens algemeene of bijzondere reglementen voor waterschappen, veenschappen of veenpolders eene bepaling hebben vastgesteld of eene beslissing in een geschil hebben gegeven, worden door het gezag met het dagelijksch bestuur der instelling belast, onmiddellijk ter openbare kennis gebracht en te gelijker tijd gedurende 30 dagen na de dagteekening dier bekendmaking voor belanghebbenden ter inzage gelegd, alles op de wijze voor de bekendmakingen dier instellingen voorgeschreven.

Het beroep tegen die besluiten staat open binnen genoemd tijdvak van dertig dagen.

§ 10. *Vernietiging en schorsing van verordeningen of besluiten der besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders.*

22. De niet aan de goedkeuring van Gedeputeerde Staten onderworpen verordeningen en besluiten van het bestuur van een waterschap, veenschap of veenpolder kunnen bij een met redenen omkleed besluit door hen worden vernietigd, doch niet anders dan voor zoover zij in strijd zijn:

1°. met eene wet, een algemeenen maatregel van bestuur, eene provinciale verordening of de inrichting van de instelling;

2°. met het algemeen belang of het provinciaal belang of met dat van eenige andere der in dat artikel genoemde instellingen.

23. Een besluit van Gedeputeerde Staten tot vernietiging, als in het vorig artikel bedoeld, wordt op dezelfde wijze ter openbare kennis gebracht als de in art. 21 genoemde besluiten.

Binnen gelijk tijdvak, als in dat artikel bepaald, staat aan alle

belanghebbenden en aan Onzen Commissaris in de provincie beroep op Ons open.

24. Tegen het besluit van Gedeputeerde Staten tot afwijzende beschikking op een verzoek om vernietiging kunnen belanghebbenden binnen veertien dagen na ontvangst der beschikking bij Ons voorziening vragen.

Het vierde en vijfde lid van art. 20 zijn van toepassing.

25. Door Onzen Commissaris in de provincie kan aan Gedeputeerde Staten de vernietiging van de verordening of het besluit van een bestuur van een waterschap, veenschap of veenpolder worden aangevraagd.

Weigeren Gedeputeerde Staten, dan kan Onze Commissaris bij Ons voorziening vragen.

26. Waar in deze wet aan besturen of andere belanghebbenden een beroep op Ons is gegeven, wordt het adres van beroep aan Ons gericht, maar ingediend bij Onzen Commissaris in de provincie, die daarop den dag van ontvangst aanteekent en het adres vervolgens aan Ons opzendt. Hij geeft een bewijs van de ontvangst af.

Wanneer het beroep niet door het bestuur der instelling waarop het besluit van Gedeputeerde Staten betrekking heeft, is ingesteld, geeft hij daarvan aan dat bestuur kennis.

27. Gedeputeerde Staten kunnen, hangende het onderzoek of eene verordening of een besluit krachtens art. 22 door hen zal worden vernietigd, zoodanige verordening of besluit geheel of gedeeltelijk schorsen.

Schorsing stuit onmiddellijk de werking der geschorste bepalingen.

Is binnen zes weken na de dagteekening der schorsing door hen geene uitspraak ten aanzien der geschorste bepalingen gedaan, dan kunnen deze ten uitvoer worden gelegd.

Is binnen den in het vorige lid gestelden termijn uitspraak gedaan, dan duurt de schorsing voort tot het verstrijken van den termijn van beroep en, is er beroep ingesteld, totdat door Ons is beslist, tenzij Wij mochten goedvinden de schorsing hangende de behandeling van het beroep op te heffen.

Is door Gedeputeerde Staten geene schorsing uitgesproken of is die ingevolge het derde lid van dit artikel geëindigd, dan kan, zoo beroep is ingesteld, de schorsing door Ons worden uitgesproken, en duurt zij voort totdat door Ons is beslist.

28. Gedeputeerde Staten kunnen de verordening of het besluit van een bestuur van een waterschap, veenschap of veenpolder schorsen, voor zoover zij meenen dat door zoodanige verordening of besluit de belangen van een deel der ingelanden aan die van een ander deel worden opgeofferd, en zij in die tegenstrijdigheid van belangen aan-

leiding vinden, om aan de Provinciale Staten eene voordracht tot wijziging van de inrichting der instelling te doen.

Deze schorsing vervalt, indien door Gedeputeerde Staten uiterlijk in de tweede op het besluit tot schorsing volgende gewone vergadering der Provinciale Staten geen voordracht is gedaan of zoodra die voordracht is verworpen of wel Onze goedkeuring aan het besluit der Provinciale Staten is onthouden.

29. Bepalingen, die geschorst zijn geweest, kunnen, behoudens in het geval in het laatste lid van art. 27 vermeld, niet opnieuw worden geschorst.

30. Vernietiging vanwege strijd met eene wet, een algemeenen maatregel van bestuur of eene provinciale verordening, of de inrichting der instelling, bedoeld sub 1°. van art. 22, brengt mede de vernietiging van al de gevolgen der vernietigde bepalingen, zoover die nog voor vernietiging vatbaar zijn.

Bij vernietiging vanwege strijd met belangen bedoeld sub 2°. van genoemd artikel, kunnen de niet met die belangen strijdige gevolgen, in het besluit tot vernietiging aangewezen, in stand blijven.

31. Het bestuur der instelling zorgt, in geval van geheele of gedeeltelijke schorsing of vernietiging zijner verordeningen of besluiten, dat aan het tweede lid van art. 27 of aan art. 30 worde voldaan en opnieuw in hetgeen de geschorste of vernietigde bepalingen regelden, voor zooveel noodig is, worde voorzien.

32. Gedeeltelijke schorsing of vernietiging heeft op de geldigheid der in het besluit tot schorsing of vernietiging niet genoemde bepalingen geen invloed.

§ 11. *Toezicht op de zee- en rivierwaterkeerende werken.*

33. Nieuwe werken, tot keering van zeewater of van opperwater der groote rivieren, daaronder begrepen strand- en oeververdediging, benevens veranderingen aan zoodanige bestaande werken in richting, vorm, afmetingen of wijze van samenstelling, worden niet uitgevoerd, dan nadat het ontwerp met toelichting is goedgekeurd, hetzij door Gedeputeerde Staten van de provincie, waarin het werk is gelegen, hetzij, indien tegen het besluit van Gedeputeerde Staten beroep is ingesteld, door Ons.

Bij dringend of dreigend gevaar kan hangende de aanvrage tot goedkeuring met de werkzaamheden een aanvang worden gemaakt, mits daarvan terstond aan Gedeputeerde Staten worde kennis gegeven en onverminderd de in art. 36 verleende bevoegdheid.

Op Rijksrivierwerken, mits zij niet zijn dijken, deel uitmakende van de hoofdwaterkeering, en op zomerkaden is dit artikel niet van toepassing.

34. Gedeputeerde Staten worden geacht het ontwerp goed te keuren, wanneer zij binnen dertig dagen, nadat hun het ontwerp met toelichting is toegezonden, geen beslissing hebben genomen of deze niet hebben verdaagd. Hetzelfde geldt, wanneer na eene verdaging de beslissing niet binnen dertig dagen is gevolgd.

Gedeputeerde Staten doen aan beheerders van waterstaatswerken, die tegen het hun ter goedkeuring toegezonden ontwerp bedenkingen inbrengen, mededeeling van de dagteekening dier toezending en, zoodra door hen eene beslissing is genomen, van die beslissing.

Het besluit van Gedeputeerde Staten, waarbij de goedkeuring wordt geweigerd, wordt met redenen omkleed.

35. Binnen veertien dagen na de in het vorig artikel bedoelde goedkeuring, het verstrijken van den termijn of het besluit tot weigering der goedkeuring staat aan de beheerders van waterstaatswerken, aan den ondernemer van het werk en aan Onzen Commissaris in de provincie beroep op Ons open.

§ 12. *Staking der uitvoering van werken en uitvoering van noodzakelijke werken.*

36. Wanneer werken, in art. 33 omschreven, worden uitgevoerd zonder of in strijd met goedgekeurde ontwerpen, kan door Gedeputeerde Staten staking dier uitvoering worden bevolen.

Zoodanig bevel kan ook door Onzen Commissaris in de provincie worden uitgevaardigd.

Het bevel tot staking kan te allen tijde door Ons worden opgeheven.

37. Gedeputeerde Staten kunnen bevelen staking der uitvoering van waterstaatswerken, die verricht wordt in strijd met het algemeen of provinciaal belang of met het belang van een ander waterschap, veenschap of veenpolder dan dat, hetwelk de werken onderneemt.

Deze bevoegdheid geldt niet ten aanzien van werken, welke op last van het Rijk ten uitvoer worden gebracht.

38. De uitvoering van noodzakelijke waterstaatswerken, waaronder ook opruimingen worden verstaan, welke door de daartoe verplichten niet geschiedt, kan door Gedeputeerde Staten worden bevolen.

Het bevel kan gegeven worden hetzij aan het bestuur van een waterschap, veenschap of veenpolder, hetzij aan het bestuur eener gemeente, hetzij aan particulieren of besturen van bijzondere vereenigingen, die een waterstaatswerk in hun beheer hebben.

De verplichting om het werk uit te voeren of door de onderhoudplichtigen te doen verrichten moet voortspruiten uit de inrichting van een waterschap, veenschap of veenpolder, eene wet, een algemeenen maatregel van bestuur, eene provinciale verordening of voorwaarden

door het Rijks- of provinciaal gezag bij concessie of subsidieverleening opgelegd.

Aan het bestuur eener gemeente kan het bevel niet worden gegeven, indien de verplichting alleen op zijne zorg voor de huishouding der gemeente steunt.

Het bevel kan mede worden gegeven, indien de verplichting voortspruit uit eene gemeenschappelijke regeling door twee of meer gemeenten, waterschappen, veenschappen of veenpolders tot stand gebracht.

39. Het besluit, krachtens art. 36, 37 of 38 te nemen, is met redenen omkleed.

Het bestuur of hij, aan wien krachtens het vorig artikel een bevel is gegeven, kan op grond dat de werken niet noodzakelijk zijn, binnen drie weken, te rekenen van den dag, waarop het bevel is ontvangen, bij Ons voorziening vragen.

Binnen denzelfden termijn staat beroep op Ons open tegen het bevel krachtens art. 36 of 37 gegeven.

40. Het bevel van Gedeputeerde Staten, bedoeld in de artt. 37 en 38 kan door Onzen Commissaris in de provincie worden aangevraagd.

Weigeren Gedeputeerde Staten of hebben zij binnen dertig dagen na de aanvrage geen besluit genomen, dan kan Onze Commissaris bij Ons voorziening vragen.

41. Ingeval de verplichting tot het ondernemen of doen verrichten der werken wordt ontkend, kan het bestuur of hij, die het bevel ontving, binnen dertig dagen te rekenen van den dag, waarop het bevel van Gedeputeerde Staten of Onze beslissing is ontvangen, Onzen Commissaris in de provincie doen dagvaarden voor de rechtbank van het arrondissement of een der arrondissementen, waarin het bevel moet worden ten uitvoer gebracht, ten einde door deze omtrent de verplichting uitspraak worde gedaan.

De kosten van het rechtsgeding, indien het is uitgewezen ten voordeele van hem, die het bevel ontving, worden gedragen door het Rijk.

§ 13. *Middelen van executie.*

42. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd, waar zij krachtens de wet een bevel hebben gegeven, bij weigering of verzuim het bevolene te doen bewerkstelligen op kosten van hen, aan wie de uitvoering is bevolen.

Is staking van eenig werk door hen bevolen, dan kunnen zij niet alleen de verdere uitvoering beletten, maar ook het werk doen opruimen en de zaak in den vorigen toestand doen herstellen op kosten van hen, die verzuimden aan het bevel te voldoen.

Van de bevoegdheid in het eerste en in het tweede lid verleend,

wordt, behoudens gevallen van dringend of dreigend gevaar en het geval in art. 43, tweede lid, vermeld, geen gebruik gemaakt, zoolang van een bevel, door Gedeputeerde Staten gegeven, beroep, of tegen zoodanig bevel verzet open staat of, na gedaan beroep of verzet, het bevel niet door Ons is bevestigd of op het verzet niet door den rechter is beslist. Wanneer bij dringend of dreigend gevaar de onverwijlde uitvoering van het bevolene noodig is, wordt dit bij een met redenen omkleed besluit verklaard.

Gelijke bevoegdheid hebben Gedeputeerde Staten in het geval, dat een bevel door Ons is gegeven met opdracht aan hen om op de uitvoering toe te zien.

Vordert de uitvoering van het bevel, dat gelden worden voorgeschoten, dan geschiedt dit uit 's Rijks kas, tenzij daarvoor gelden op de begrooting voor provinciale uitgaven zijn uitgetrokken.

43. Wanneer door Gedeputeerde Staten krachtens de artt. 37 en 38 een bevel gegeven is en de termijn in art. 39 en die in art. 41 gesteld, verstreken zijn, of het krachtens art. 41 gevoerde rechtsgeding is uitgewezen ten nadeele van hem, wien het bevel gegeven is, kan door Ons aan Gedeputeerde Staten worden opgedragen, tot toepassing van het voorafgaande artikel over te gaan.

Gelijke opdracht kan door Ons aan Gedeputeerde Staten worden gedaan, indien hangende het rechtsgeding, krachtens art. 41 gevoerd, door Ons, na Gedeputeerde Staten te hebben gehoord, de onverwijlde uitvoering der bevolen werken noodig wordt geoordeeld.

44. Gedeputeerde Staten hebben de bevoegdheid tot het op kosten der overtreders doen wegnemen, beletten, verrichten of in vorigen toestand herstellen van hetgeen in strijd met wetten of algemeene maatregelen van bestuur betreffende den waterstaat, waarvan de uitvoering aan Gedeputeerde Staten is opgedragen, of met provinciale verordeningen betreffende den waterstaat is of wordt gemaakt of gesteld, ondernomen, nagelaten, beschadigd of weggenomen.

45. Wanneer ter uitvoering van wetten, van algemeene maatregelen van bestuur, of van provinciale verordeningen betreffende den waterstaat door besturen van waterschappen, veenschappen of veenpolders moet worden medegewerkt, en deze hunne medewerking weigeren of nalaten, zijn Gedeputeerde Staten bevoegd die medewerking aan den voorzitter van zoodanig bestuur op te dragen of aan eenen bijzonderen commissaris op kosten der instelling, waarvan het bestuur weigerachtig of nalatig is.

46. Spoedeischende gevallen uitgezonderd, wordt van de bevoegdheid, in de vier voorafgaande artikelen gegeven, geen gebruik gemaakt, dan nadat de belanghebbende schriftelijk is gewaarschuwd.

§ 14. *Verhaal der kosten van de uitvoering van voorschriften, aan besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders gegeven.*

47. Van de kosten gemaakt tot uitvoering ingevolge artt. 42 en 43 van de bevelen, aan besturen van waterschappen, veenschappen of veenpolders krachtens de artt. 36—40 gegeven en van de kosten van uitvoering gemaakt bij toepassing van art. 45, wordt door Gedeputeerde Staten, zoo spoedig mogelijk, een staat opgemaakt.

Binnen eene maand nadat deze staat beteekend is aan hen, op wier kosten de uitvoering heeft plaats gehad, kunnen zij tegen het bedrag der kosten van uitvoering bij Ons in verzet komen.

48. Weigert of verzuimt het bestuur van een waterschap, veenschap of veenpolder om voor de voldoening van de kosten, op den staat gebracht in het voorafgaand artikel bedoeld, en van die van het ingevolge art. 41 ingestelde en te zijnen nadeele uitgewezen rechtsgeding, te zorgen, dan kan de omslag, deswege over de schuldplichtigen te doen, met inachtneming zooveel doenlijk van de daaromtrent in elke instelling bestaande bepalingen, door Gedeputeerde Staten, binnen drie jaar na het opmaken van den staat, worden geregeld, en worden de termijnen van invordering door hen bepaald.

49. De overgifte der stukken, tot regeling dezer zaak vereischt, kan door Gedeputeerde Staten in rechten worden gevorderd.

Bij het vonnis, houdende veroordeeling tot overgifte, wordt de voorloopige tenuitvoerlegging daarvan, desnoods door middel van lijfsdwang, bevolen.

De bepaling van art. 590 van het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering omtrent het stellen van zekerheid is hier niet van toepassing.

De kosten, uit deze rechtsvordering en uit de gijzeling voortvloeiende, komen ten laste van de instelling, zoover zij op den bewaarder der stukken niet kunnen worden verhaald.

50. De door Gedeputeerde Staten vastgestelde staat van verdeeling over de schuldplichtigen wordt aan den ontvanger van het waterschap, het veenschap of den veenpolder, ten laste waarvan het werk is verricht, ter uitvoering gegeven. Deze neemt daarbij de wettelijke voorschriften in acht, en moet evenals de overige beambten en bedienden van de betrokken instelling de bevelen van Gedeputeerde Staten betrekkelijk dezen omslag nakomen.

51. De opbrengst van dezen omslag wordt niet in de kas van de betrokken instelling gestort.

De betaling daaruit geschiedt op bevelschriften van Gedeputeerde

Staten door hunnen voorzitter, een der leden en den griffier der Staten te teekenen.

Van dezen omslag en deze uitgaven wordt door den ontvanger aan Gedeputeerde Staten afzonderlijk rekening en verantwoording gedaan.

Van de vaststelling dezer rekening geschiedt door Gedeputeerde Staten aan het betrokken bestuur mededeeling met uitkeering van het voordeelig slot.

Het besluit van Gedeputeerde Staten, houdende vaststelling der ontvangsten en uitgaven, strekt, zoover de daarin goedgekeurde ontvangsten en uitgaven betreft, aan den ontvanger tot ontlasting.

De borgtocht van den ontvanger is evenzeer tot zekerheid van het beheer dezer ontvangsten en uitgaven, als van het overig geldelijk beheer ten behoeve ven de instelling verbonden.

52. Wordt door den ontvanger of door de overige beambten en bedienden tot deze inning niet of niet behoorlijk medegewerkt en wordt niet voor hunne vervanging op de daarvoor bepaalde wijze gezorgd, of wel worden de openstaande betrekkingen dier beambten en bedienden niet op de vastgestelde of gebruikelijke wijze vervuld, dan voorzien Gedeputeerde Staten daarin door tijdelijke aanstelling van bijzondere ambtenaren en bedienden.

De belooning wegens de door dezen ten opzichte der inning te verleenen diensten, wordt door Gedeputeerde Staten ten laste van de betrokken instelling geregeld.

53. Is het bedrag dezer belooning, en van de kosten in art. 49, laatste lid, bedoeld, niet gebracht in den staat van verdeeling, in art. 50 bedoeld, en is aan dezen nog geen gerechtelijke uitvoering gegeven, dan kan tot dekking dier kosten een tweede staat van verdeeling worden opgemaakt.

54. De dwangbevelen door den ontvanger, of die hem vervangt, afgegeven, worden door den voorzitter van het college van Gedeputeerde Staten uitvoerbaar verklaard.

55. Tegen deze dwangbevelen staat alleen open het verzet, dat de wet bij den rechter geeft. Dit verzet geschiedt met dagvaarding van den voorzitter van het college van Gedeputeerde Staten en van hem, die het dwangbevel heeft uitgevaardigd.

56. Voor de omslagen, waarvan de regeling door Gedeputeerde Staten geschiedt tot verhaal van de kosten bedoeld in art. 47, wordt op de eigendommen, welke de aanslag geldt, en de daarop gevestigde rechten van erfpacht, vruchtgebruik of beklemming, voorrang toegekend boven de lasten door het bestuur der instelling omgeslagen.

57. Toepassing der artt. 48—56 heeft ten gevolge, dat de geheele schuld, tot welker kwijting de toepassing plaats had, wordt gedelgd,

al mocht door de gerechtelijke uitwinning der schuldplichtige perceelen het bedrag der aanslagen of van eenige dezer niet ten volle zijn verhaald.

58. De bepalingen van art. 42 en de artt. 47 tot 57 zijn ook van toepassing voor het geval, dat het bestuur der instelling, bij gemis aan de vereischte toestemming der ingelanden of van de in den omslag dragende besturen, tot de verplichte uitvoering, de voldoening der schuld en de vaststelling van den omslag, niet kan overgaan.

De ingelanden of de in den omslag dragende besturen, door wier weigering het bestuur niet tot de uitvoering kan overgaan, kunnen gedurende acht dagen na het verstrijken van den termijn, in art. 39 of van dien in art. 41 gesteld, van de in die artikelen aan het bestuur gegeven bevoegdheid gebruik maken, indien dit niet door het bestuur zelf is geschied.

59. Indien de kosten, bedoeld in art. 47, na toepassing van de artt. 48—57, niet geheel verhaald zijn geworden, wordt het tekort gedragen door de provincie.

60 Indien in het geval bedoeld in art. 43, tweede lid, hangende het rechtsgeding, tot de uitvoering der bevolen werken is overgegaan en het rechtsgeding is uitgewezen ten voordeele van hem, die het bevel ontving, komen de kosten ten laste van het Rijk.

61. Indien het bestuur van een waterschap, veenschap of veenpolder weigert of nalatig is te zorgen voor de betaling van eene uitkeering, in eene wet of verordening voorgeschreven of krachtens wet of verordening bij beslissing van Gedeputeerde Staten of in hooger beroep door Ons opgelegd, gelden de bepalingen van de artt. 48—57.

§ 15. *Executie van vonnissen door den burgerlijken rechter gewezen tegen waterschappen, veenschappen en veenpolders.*

62. Indien het bestuur van een waterschap, veenschap of veenpolder weigert of nalatig is te zorgen voor de betaling eener schuld, waartoe het is veroordeeld bij een in kracht van gewijsde gegaan vonnis, en dit, wegens gemis van genoegzame goederen voor executie vatbaar, niet kan worden ten uitvoer gelegd, gelden de bepalingen van de artt. 48—55 en 57.

§ 16. *Waterschappen, veenschappen en veenpolders in meer dan eene provincie gelegen.*

63. De oprichting, wijziging of opheffing van waterschappen, veenschappen of veenpolders, in twee of meer provinciën gelegen, en de vaststelling, wijziging of intrekking van de reglementen dier instellingen

geschiedt bij gemeenschappelijk besluit van de Staten der provinciën, waarin het waterschap, het veenschap of de veenpolder is gelegen.

De bepalingen van art. 4 dezer wet zijn hier van toepassing.

64. Het reglement, krachtens het voorafgaand artikel vast te stellen, kan al wat het toezicht van Gedeputeerde Staten op het bestuur aangaat, geheel of gedeeltelijk aan het college van Gedeputeerde Staten van eene der provinciën opdragen.

65. Is het toezicht op het bestuur aan de colleges van Gedeputeerde Staten gemeenschappelijk opgedragen, dan wordt, ingeval zij omtrent eene te nemen beschikking verschillen, door Ons beslist.

66. Wordt een bevel tot uitvoering of tot staking van de uitvoering van eenig werk gegeven, hetzij bij gemeenschappelijk besluit van twee of meer colleges van Gedeputeerde Staten, hetzij bij besluit van Ons, ingeval die colleges verschillen over de vraag of een bevel moet worden gegeven, en zoo ja, welk bevel, hetzij bij besluit van Ons, krachtens de artt. 39 of 40 genomen, dan wordt bij dat besluit één der betrokken colleges van Gedeputeerde Staten met de tenuitvoerlegging belast.

Dit college heeft bij die tenuitvoerlegging alle bevoegdheden in deze wet aan Gedeputeerde Staten toegekend.

Het rechtsgeding, bedoeld in art. 41, wordt dan gevoerd tegen Onzen Commissaris in de provincie, waarvan Gedeputeerde Staten met de tenuitvoerlegging belast zijn.

Slotbepaling.

67. Deze wet treedt in werking op een nader door Ons te bepalen tijdstip.

Met de inwerkingtreding vervallen de wet van den 12den Juli 1855 (Staatsblad n°. 102) tot voorloopige voorziening in sommige waterstaatsbelangen, alsmede art. 7 van het Koninklijk besluit van 17 December 1819, n°. 1 en de Koninklijke besluiten van 29 Maart 1822 (Staatsblad n°. 7), 7 September 1822 (Staatsblad n°. 42), 23 September 1849 *) (Staatsblad n°. 50) en 14 April 1850 (Staatsblad n°. 16).

Lasten enz.

De Memorie van Toelichting tot het eerste ontwerp van de hierboven opgenomen wet luidde (een paar zinsneden, niet meer ter zake dienstig weggelaten) als volgt:

§ 1. Het eerste advies der Staatscommissie, aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal medegedeeld als bijlage der Memorie van Toelichting op het wetsontwerp omtrent verveningen **), gaf aan naar welke volgorde, volgens de

*) In de wet staat abusief 1819.

**) Zie 32e V. blz. 71 en volgende.

meening dier commissie, de wetten die uitvoering zullen geven aan de voorschriften der Grondwet, tot stand zouden kunnen worden gebracht.

Drongen de omstandigheden er toe dat de voorrang werd gegeven aan regels, die, ook voortvloeiende uit art. 188 der Grondwet, bovendien door de grondwetsartikelen 190 en 191 werden gevorderd, daarna meende de commissie dat ter hand moest worden genomen een ontwerp van wet, algemeene regels stellende omtrent het waterstaatsbestuur, het oppertoezicht en toezicht daaronder begrepen, de wet die in de eerste plaats door art. 188 der Grondwet gevorderd wordt, om later na te gaan in hoeverre de thans bestaande wetten betreffende bijzondere onderwerpen van waterstaat herziening behoeven en welke verdere wetten omtrent andere bijzondere onderwerpen van waterstaat noodig kunnen worden geacht.

Ingevolge dit werkplan, waarmede de Regeering zich heeft vereenigd, wordt thans een wetsontwerp aangeboden, houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur.

§ 2. De hoofdgedachte, die bij dit ontwerp is gevolgd, is in het eerste advies der commissie medegedeeld. Hier dient zij nogmaals vooropgesteld te worden. Art. 188 der Grondwet heeft het vroegere voorschrift dat de wet het bestuur van den waterstaat moet regelen, vervangen door de bepaling dat de wet omtrent het waterstaatsbestuur regels geeft. Het doel dezer verandering was volgens de Regeering „te doen uitkomen dat de wet geenszins het waterstaatsbestuur in zijn ganschen omvang en in al zijne takken en bijzonderheden heeft te regelen, maar slechts datgene, wat de wetgever in verband met de overige grondwetsbepalingen zal noodig oordeelen." Eene volledige organisatie van het waterstaatsbestuur bij de wet, wordt — dit staat na de grondwetsherziening vast — niet door de Grondwet voorgeschreven.

Ware zoodanige wettelijke organisatie tot stand gekomen spoedig na 1848, het werk door de Grondwet aan de Provinciale Staten, onder goedkeuring des Konings, opgedragen, de herziening der inrichting en reglementen van de waterschappen, aan welke zulk een belangrijk deel der waterstaatszorg is toevertrouwd, zou haar uitgangspunt hebben gevonden in deze wet. Zoodra evenwel de Provinciale Staten tot de overtuiging waren gekomen, dat zij met de aanvaarding der hun opgedragen taak niet behoefden te wachten op het tot stand komen der wet, in de Grondwet voorgeschreven, zijn zij aan het werk getogen. Met nauwlettende zorg en tevens met doorzettenden ijver hebben zij zich van hunne taak gekweten. Met inachtneming der plaatselijke eigenaardigheden hebben zij in hunne reglementen de taak, de bevoegdheden en de verplichtingen der waterschapsbesturen omschreven en vastgesteld, en de ondervinding toonde de deugdelijkheid van hun werk.

Met dit omvangrijk werk sedert 1848 door de Provinciale Staten, onder goedkeuring des Konings, tot stand gebracht, moet rekening worden gehouden. Het tijdstip waarop eene wet omtrent het waterstaatsbestuur tot stand zal komen, sluit daarom almede het denkbeeld eener volledige regeling uit. Werd thans bij de wet bij voorbeeld eene omschrijving gegeven van de beteekenis van woorden, welker bedoeling in de praktijk vrij algemeen vaststaat; de bevoegdheden der Provinciale Staten geregeld, die uit de Grondwet en de Provinciale wet afgeleid, sinds lang niet meer worden betwijfeld; of de bevoegdheden en verplichtingen der waterschapsbesturen omschreven, tot nu toe bij waterschaps-

reglementen geregeld; aan de Provinciale Staten zou worden opgelegd hun werk, dat gedurende eene lange reeks van jaren al hunne aandacht vorderde, voor een groot deel nogmaals te verrichten, alleen ter wille van meerdere uniformiteit.

Aansluiting aan het bestaande is daarom een eerste eisch. Dit ontwerp beperkt zich dan ook tot het stellen van die algemeene regels, waaraan de behoefte is gebleken, waaronder met name die ter aanwijzing van de middelen, die tot verzekering van oppertoezicht en toezicht moeten strekken. Het is niet te ontkennen dat ook door enkele van deze regels in de bestaande reglementen zal worden ingegrepen, maar dit geschiedt toch in zeer beperkte mate en tot doorzetting van een beginsel, waarvan de juistheid niet kan worden betwist, namelijk dat de middelen tot verzekering van het oppertoezicht door den wetgever moeten worden aangewezen.

§ 3. Vermits deze wet dus in geenen deele eene volledige regeling van het waterstaatsbestuur bevat, is er op zich zelf geene reden bestaande wetsbepalingen, die tot het begrip van algemeene regels kunnen worden gebracht, hier op te nemen. Er is dan ook onder andere uitgegaan van de gedachte, dat in de wet van 9 October 1841 (Staatsblad n°. 42), betrekkelijk de macht der hooge en andere heemraadschappen, dijk- en polderbesturen, enz. bij afzonderlijke wet de wijzigingen zullen worden aangebracht die daarin noodig mochten worden geacht. De uitzondering die in het ontwerp op dezen regel gemaakt is, betreft de wet van 12 Juli 1855 (Staatsblad n°. 102), tot voorloopige voorziening in sommige waterstaatsbelangen. In de eerste zes artikelen hier wet voorziet de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139), ter uitvoering van art. 191 der Grondwet. Verschillende der overige bepalingen vereischen aanvulling en daarom te meer schijnt het wenschelijk, met intrekking der wet van 1855, de regeling der middelen tot verzekering van het oppertoezicht en toezicht in één wet samen te vatten, waarmede ook het voorloopig karakter, dat de wetgever van den aanvang af aan de wet van 1855 gegeven heeft, strookt. . . . .

§ 4. Omtrent de beslissing van geschillen over waterstaatsbelangen tusschen publiekrechtelijke lichamen worden in dit ontwerp geene regels gesteld.

Art. 70 der Grondwet draagt de beslissing van geschillen tusschen provinciën onderling, provinciën en gemeenten, gemeenten onderling, alsmede tusschen provinciën of gemeenten en waterschappen, veenschappen en veenpolders, waarin niet volgens de artt. 153 en 154 der Grondwet voorzien is, aan den Koning op, en maakt geen onderscheid of deze geschillen waterstaats- of andere belangen raken.

Ook de geschillen over waterstaatsbelangen tusschen de aangewezen lichamen, worden dus door den Koning beslist. Worden eenige voorschriften omtrent de behandeling dier geschillen gevorderd, dan zullen die gegeven moeten worden in eene wet tot uitvoering van art. 70 der Grondwet.

Bij de wet tot het geven van regels bedoeld bij art. 188 der Grondwet, zou dus alleen sprake kunnen zijn van de geschillen tusschen waterschappen, veenschappen en veenpolders onderling.

Daaromtrent kan evenwel de wet geen bijzondere voorschriften stellen. Volgens art. 18 van het ontwerp *) staat van elke beschikking of beslissing door Gedeputeerde Staten krachtens algemeene of bijzondere reglementen, voor water-

*) Art. 19 van de wet.

schappen, veenschappen of veenpolders genomen, beroep op den Koning open, dus ook van eene beslissing van Gedeputeerde Staten in eenig geschil tusschen die instellingen. Verder kan de wet niet gaan.

Het regelen toch van de onderlinge verhouding tusschen deze instellingen, is een deel van de taak door de Grondwet aan de Provinciale Staten, onder goedkeuring des Konings, opgedragen: de vaststelling van de inrichting dezer instellingen. De bevoegdheid van Gedeputeerde Staten, om in bepaalde geschillen tusschen deze instellingen eene beslissing te nemen, moet dus steunen op de reglementen; anders zouden Gedeputeerde Staten en niet Provinciale Staten onder hoogere goedkeuring regelend optreden. Gaf dus de wet eene algemeene opdracht aan Gedeputeerde Staten om geschillen tusschen waterschappen te beslissen, verwarring tusschen deze bevoegdheid van Gedeputeerden en tusschen de grondwettelijke taak der Provinciale Staten onder goedkeuring des Konings zoude niet kunnen uitblijven.

Een onderwerp, dat in deze wet eene plaats had kunnen vinden, is eene regeling ter verzekering der uitvoering van waterstaatswerken van algemeen nut bij botsing met provinciale-, gemeente- en waterschapsverordeningen. Hoewel het stellen van zoodanige regels onvermijdelijk wordt geacht, wordt er de voorkeur aan gegeven, die in een afzonderlijk wetsontwerp op te nemen. *)

Andere onderwerpen, niet in de inhoudsopgave opgenomen, betreffen, behalve de reeds besproken wijziging van de wet van 1841, meer *bijzondere* aangelegenheden omtrent den waterstaat, die beter bij afzonderlijke wet geregeld worden. Daaronder behooren onder andere de verdediging der rivierdijken in geval van ijsgang en hoog opperwater, de herziening der wet van 24 Februari 1806, houdende een algemeen rivier- of waterrecht, de wegen, de overzetveren.

§ 5. *Overdracht of overneming van waterstaatswerken in beheer.*

Artt. 1 en 2.

Art. 1 heeft betrekking op den Rijkswaterstaat, art. 2 op den Provincialen waterstaat.

Art. 1. Het schijnt wenschelijk een regel te stellen voor de beslissing, of eenig werk in Rijksbeheer zal worden genomen en of eenig Rijkswerk aan anderen zal worden overgedragen, en te breken met de gewoonte, om voor het uitvoerend gezag uit een post op de Rijksbegrooting eene machtiging tot die overneming of overdracht af te leiden, eene gewoonte die het stellen en doorvoeren van beginselen omtrent het overdragen en overnemen van waterstaatswerken niet kan bevorderen. Daarom eischt art. 1 voor die overdracht of overneming in beheer eene *wet*. De wet die vereischt wordt kan dan zoowel eene zijn die algemeene regels stelt als eene bijzondere wet, voor een enkel geval uitgevaardigd.

Beheer omvat de gansche zorg voor een werk, dus ook de zorg voor het onderhouden van een werk, maar sluit nog niet altijd in zich het dragen der kosten van het onderhoud. Waar niet het beheer, maar alleen het onderhoud mocht worden overgedragen of overgenomen, behoeft daaromtrent geen algemeene regel bij deze wet te worden gesteld en worden de geldelijke gevolgen voor zooveel noodig bij de Staatsbegrooting geregeld.

---

*) Zie de wet van 23 Mei 1899 (Stbl. n°. 129).

Eene opsomming van de werken, die waterstaatswerken geacht worden, zoude, hoe lang de lijst ook werd, steeds onvolledig zijn In het algemeen behooren tot waterstaatswerken die, welke dienen tot instandhouding van den bodem, tot regeling van den stand en den loop van het water en de land- en waterwegen.

Art. 2. Betreffende den provincialen waterstaat schijnt slechts een enkel punt voorziening te vorderen.

Kunnen de Provinciale Staten waterstaatswerken, in beheer bij publiekrechtelijke lichamen, in beheer bij de provincie overbrengen ondanks den wil der beheerders? Dat een dergelijk regeeringsrecht, waar noodig, bestaan moet, is niet te ontkennen, maar of het volgens onze wetgeving werkelijk in al die gevallen bestaat, daaromtrent bestaat twijfel.

In 1857 deed zich het geval voor, dat de Staten van Noordbrabant, ten behoeve van den aanleg van een provincialen weg, een weg in beheer bij eene gemeente, in het beheer der provincie wilden overbrengen, en die gemeente zich daartegen verzette. Toen het geval aan de beslissing des Konings onderworpen werd als een geschil over het aanleggen en onderhouden van werken tusschen de provincie en eene gemeente, bedoeld bij art. 148 der Provinciale wet, besliste de Koning bij besluit van 28 October 1857, nº. 37, dat de provinciale weg, waar zulks noodig was, aangelegd zou worden over de openbare wegen, in de gemeente gelegen.

In de verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen in Friesland, eerst van 1874 (Provinciaal Blad nº. 80), thans van 1891 (Provinciaal Blad nº. 99) *), bepaalt art. 2: „Bestuurders van zedelijke lichamen, die openbare werken publiekrechtelijk in onderhoud en beheer hebben, zijn gehouden dat onderhoud en beheer aan het provinciaal gezag over te laten, wanneer de Staten zulks ten laste der provincie nemen."

Krachtens die verordening is een geheel net van vaarten, vroeger bij gemeenten in beheer, bij besluit der Staten, onder goedkeuring des Konings, door de provincie in beheer overgenomen.

Vermits de geheele inrichting van waterschappen, veenschappen en veenpolders krachtens de Grondwet eene schepping is der Staten, onder goedkeuring des Konings, volgt ten aanzien van alle waterstaatswerken in beheer bij zoodanige instellingen die bevoegdheid uit de Grondwet.

Waar het een werk betreft in beheer bij eene gemeente, gelegen binnen die gemeente, is evenwel die bevoegdheid voor twijfel vatbaar.

De provincie is toch niet in die mate over de gemeenten gesteld, dat aan het gemeentelijk beheer van openbare zaken tegenover de eischen van het provinciaal belang alle zelfstandigheid moet worden ontzegd.

Daarom is in art. 2 die bevoegdheid tegenover de gemeenten uitdrukkelijk toegekend, doch alleen voor openbare wegen en vaarten, voor de gemeenschapsmiddelen dus, waarbij uit den aard der zaak het gemeentebelang voor het provinciaal belang moet wijken.

De hoogere eischen die in het provinciaal belang aan wegen of vaarten worden gesteld, mogen niet leiden tot verzwaring van bestaanden onderhoudsplicht. Het artikel bepaalt daarom, dat met de overneming in beheer de onderhoudslast op

*) 28e V. blz. 138.

de provincie overgaat. Billijk is het evenwel dat, zooals het artikel verder bepaalt, door de onderhoudsplichtigen, voor zoover die daardoor mede van kosten, die zij thans te maken hebben, ontheven worden, aan de provincie uitgekeerd worde het door de Staten te regelen bedrag, waarop hun de onderhoudslast tot dat tijdstip te staan kwam. De Koninklijke goedkeuring, gevorderd op het besluit tot inbeheerneming, waarvan deze regeling deel uitmaakt, waarborgt eene juiste uitvoering.

In de meeste gevallen zal er geen bezwaar gemaakt worden tegen eene inbeheerneming door de provincie. Er kunnen evenwel, hetzij krachtens eene belastingverordening, ingevolge art. 238 der Gemeentewet vastgesteld, hetzij krachtens eene heffing, haren grondslag vindende in het Keizerlijk decreet van 21 October 1811, voor het gebruik van het over te nemen werk rechten worden geheven, die boven de onderhouds- en bedieningskosten eene bate afwerpen. Het beginsel toch in art. 254 der Gemeentewet neergelegd en dat ook gehuldigd wordt bij goedkeuring van heffingen krachtens het Keizerlijk decreet, gedoogt, dat in de opbrengst der heffing ook begrepen kan zijn rente en eene som voor aflossing van kapitaal, opgenomen voor de kosten van aanleg. Bij vaarten bij voorbeeld kan juist het bestaan van gemeentelijke heffingen op de doorvaart eene der redenen zijn, waarom het wenschelijk wordt geacht een vaarwater, waaraan de provincie verbeteringen wil aanbrengen, over zijne geheele lengte, in provinciaal beheer te nemen. Het is evenwel rechtmatig, dat het gemis van eene dergelijke tegemoetkoming in kosten van aanleg worde vergoed.

Een dergelijk geval deed zich voor, toen de Staten van Zuidholland de Turfcingelgracht en de Gouwe, in beheer bij Gouda, van die gemeente in beheer verlangden over te nemen. De behoefte aan een regel omtrent de toe te kennen schadevergoeding, waarbij zoowel eene provincie als eene gemeente zich hebben neer te leggen, bleek daar.

Welk bedrag eene heffing volgens het beginsel neergelegd in art. 254 der Gemeentewet mag opbrengen, wordt krachtens de Koninklijke goedkeuring, die onze wetgeving voor zoodanige heffing eischt, door den Koning beslist. De beoordeeling of de schadevergoeding wegens het in beheer nemen billijk is bepaald, is nu afhankelijk van de vraag, welke heffing volgens de wet, de Koninklijke goedkeuring zoude mogen verwerven, en behoort dus aan den Koning. Daarom bepaalt art. 2 dat het bedrag der toe te kennen vergoeding opgenomen moet worden in het besluit der Provinciale Staten tot overneming in beheer. De Koninklijke goedkeuring, die volgens het voorschrift van het eerste lid op het besluit wordt vereischt, is dus een waarborg, dat het bedrag der vergoeding volgens het voorschrift der wet zal worden bepaald.

In art. 2 zijn naast de gemeenten, de waterschappen, veenschappen en veenpolders genoemd, hoewel de bevoegdheid der Staten, zooals reeds gezegd, ten aanzien van deze instellingen vaststaat.

Noch de zorg voor openbare wegen, noch die voor wateren als scheepvaartkanaal is het doel, waarvoor deze instellingen in de eerste plaats in het leven zijn geroepen. Het in beheer nemen van *die* werken zal daardoor in vele gevallen plaats kunnen hebben, zonder dat het reglement der instelling worde gewijzigd. Daarom wordt het raadzaam geacht in dit artikel, uitsluitend handelende over de overneming van openbare wegen en vaarten, ook deze publiek-

rechtelijke lichamen op te nemen, te meer omdat nakoming van de gestelde regels ook hier verplichtend moet zijn.

Alleen de publiekrechtelijke lichamen, wier beheer van eenig openbaar werk nimmer winstbejag ten doel mag hebben, worden hier vermeld. Op openbare wegen en vaarten krachtens Koninklijke concessie in beheer bij particulieren, is het artikel niet toepasselijk. Regels omtrent het doen eindigen van zoodanige concessiën zouden desnoodig bij eene wet omtrent concessiën of heffingen moeten worden gesteld.

§ 6. *Regeling van de belangen van waterstaat, twee of meer provinciën gemeenschappelijk aangaande.*

Art. 3.

De bepaling van art. 3 *) is ontleend aan art. 23 der wet van 1855, nochtans met wijziging en aanvulling. Zij betreft niet alleen het oprichten, wijzigen of opheffen van een waterschap in meer dan eene provincie gelegen, maar elke regeling van waterstaatsbelangen, twee of meer provinciën gemeen. Daarom is aan dit artikel eene plaats gegeven in het eerste meer algemeene gedeelte van het ontwerp.

Art. 23 der wet van 1855 geeft aan den Koning de bevoegdheid, zelfstandig te regelen, ook indien er overeenstemming is tusschen de verschillende Statencolleges, maar de Staten, zooals het artikel luidt, zich *niet behoorlijk* verstaan. De reden, waarom de Koning regelend optreedt, moet uitsluitend zijn het zich *niet met elkander verstaan* der Staten-colleges. Aan den Koning ook de bevoegdheid te geven te regelen, wanneer die colleges zich wel met elkander verstaan, is eene afwijking van het grondwettig beginsel, dat de Koning goed- of afkeurt, die moeilijk te verdedigen is. In dit opzicht is de bepaling van art. 23 gewijzigd. Deze wijziging brengt geene verandering in de bevoegdheid van het Koninklijk gezag om zich bij de regeling *niet* tot de punten van verschil te beperken: niet de regeling der verschilpunten, maar de regeling der belangen blijft aan de Kroon opgedragen.

Art. 23 heeft tot de opvatting aanleiding gegeven, dat de Koning alleen dan regelend kan optreden, indien de Staten der provinciën zich omtrent de regeling zelve hebben uitgesproken, zoodat, indien door de Staten van eene provincie de noodzakelijkheid der regeling wordt betwist, of zij in gebreke blijven zich omtrent eene regeling te verklaren, art. 23 toepassing zou missen. Het zou dan aan de Staten eener provincie staan om de hoogst nuttige strekking van art. 23 te verijdelen. Vandaar de voorgestelde aanvulling van het artikel. Uitdrukkelijk is de bevoegdheid tot regeling ook dan toegekend, indien de Staten van twee of meer provinciën zich omtrent de noodzakelijkheid eener regeling niet verstaan, en voorgeschreven, dat gelijke bevoegdheid bestaat, wanneer de Staten van de eene provincie regeling noodzakelijk achten en die van de andere weigeren of nalaten zich daaromtrent te verklaren of tot de regeling over te gaan.

De Koning, krachtens dit artikel regelende, oefent dezelfde bevoegdheid uit die aan de Provinciale Staten is toegekend. Daarom is aan art. 1 der wet van den 25sten Mei 1880 tot herziening der wet van 6 Maart 1818 (Staatsblad n°.

*) Art. 4 van de wet. Een nieuw art. 3 is later ingelascht. Ook de volgende artt. van het ontwerp zijn bij de opgevolgde wijzigingen vernummerd.

... invoeringswet van 15 April 1886 (Staatsblad n°. 64 *), ... eene ... bij voortduring van kracht verklaard, eene ... uitzondering gemaakt, dat door den Koning op de overtreding ... strafbepalingen, ingesteld ... het geval voorzien in art. 23 der wet van ... kunnen worden gesteld, als de Provinciale Staten op overtreding ... hunne reglementen en verordeningen kunnen stellen. Vermits art. ... der wet van 1865, waarnaar ... de aangehaalde wet van 1880 verwezen ... wet intrekken, vervalt de bepaling die het slot van dit artikel in...

... voorrecht der voorgeschreven toestemming des Koonings om in de plaats der Provinciale ... te verwijzen, is reden. Een onderwerp, hiervan geheel afgezonderd, ... tot stand is het ontstaan van een gemeen reglement voor ... waterschappen, veendijkers, weiks uitvoering een gemeenschappelijk ... der gedeputeerde staten van meer dan één provincie vordert. ... moeilijkheid kunnen opleveren, indien verschil tusschen deze colleges. In ... wet van 1854 is nu in dezen aan misbruik dit onderwerp regels gesteld.

Verordening op den Waterstaatsdienst.

Art. 6.

... bepaling moet bij veranderingen van tijden en omstandigheden ... worden gewijzigd. De bevoegdheid ... bij algemeene maatregel van Staten-Generaal, de inrichting ... waterstaatsdienst vast te stellen, moet daarom niet meer dan ... algemeene regelingen worden geëischt.

... is het stellen van den regel, dat in het Rijkswaterstaatkundig ... de uitoefening van het oppertoezicht ... in handen van den Minister, belast met de zaken van waterstaat, ... ambtenaren van den Rijkswaterstaat ... voor de mindere beambten ... dat de benoeming van dien dienst bij ... wordt vastgesteld.

Bevoegdheden en verplichtingen der ambtenaren van den waterstaatsdienst.

Art. 7.

... bepalingen moeten de verrichtingen en de reglementen van ... en veendijkers bepalingen maken om de uitoefening ... te verzekeren. Het recht van het oppertoezicht tot het ver... van alle handelingen en op bijstand bij het doen van opnemingen dient ... aan de wetgeving vast te staan.

Deze verordening heeft art. 5.

Recht tot het binnentreden van woningen.

Artt. 6 en 7.

... art. 138 der Grondwet is het binnentreden in eene woning tegen ... wil van den bewoner alleen geoorloofd in de gevallen bij de wet bepaald, ... eenen bijzonderen of algemeenen last van eene macht door de wet

*) Zie V. blz. 512.

aangewezen, en regelt de wet de vormen, waaraan de uitoefening van deze bevoegdheid gebonden is.

De zorg voor waterstaatsbelangen kan het binnentreden eener woning noodzakelijk maken in de gevallen, waarin verband bestaat tusschen eene woning en eenig waterstaatswerk, zooals bij voorbeeld bij het bouwen op en langs dijken, en bij woningen boven overwelfde watergangen.

Overeenkomstig het grondwettig voorschrift noemt art. 6 de gevallen op, in welke een bijzondere of algemeene last gegeven kan worden.

De last moet strekken:

hetzij om den toestand van waterstaatswerken te onderzoeken;

hetzij om zich te verzekeren dat de wetten en verordeningen op den waterstaat worden uitgevoerd of nagekomen;

hetzij om bevolen herstellingen te verrichten of te doen verrichten.

Het artikel wijst tevens de macht aan die den last geven kan.

Naast den Minister van Waterstaat, den Commissaris der Koningin en de Gedeputeerde Staten, zijn de besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders bevoegd verklaard. Immers, ofschoon de gevallen, waarin de bevoegdheid tot het geven van den last behalve bij waterschappen, die zee- of rivierdijken te onderhouden hebben, hoogst zelden zullen voorkomen, kunnen zich die toch ook voordoen bij andere waterschappen en bij veenschappen en veenpolders.

Voor gemeentebesturen wordt de bevoegdheid in de wet van 31 Augustus 1853 (Staatsblad n°. 83 *) toegekend, die blijkens het laatste lid van art. 6 in haar geheel van kracht blijft, voldoende geacht.

Art. 7 regelt de vormen waaraan de uitoefening der bevoegdheid tot het binnentreden gebonden is, op het voetspoor der genoemde wet van 1853. Bij dringend of dreigend gevaar kan afwijking daarvan worden toegestaan.

§ 10. *Verplichting van gebruikers en eigenaren van gronden ten opzichte van waterstaatswerken.*

Artt. 8—11.

Art. 9 der wet van 28 Augustus 1851 (Staatsblad n°. 125) voorziet uitsluitend in het geval, dat tot het opmaken van een ontwerp, waarvoor eene onteigening zal worden aangevraagd, gravingen, opmetingen of het stellen van teekens op iemands grond noodig geacht worden, en schrijft voor dat de gebruikers dier goederen dit moeten gedoogen, mits hun dit tweemaal vier en twintig uren te voren door het hoofd van het gemeentebestuur schriftelijk zij aangezegd, terwijl de schade, daardoor veroorzaakt, door den kantonrechter wordt begroot, en door den Staat vergoed, die de kosten verhaalt op hen te wier name het werk wordt ontworpen.

Het eerste lid van art. 8 van het ontwerp maakt dit voorschrift toepasselijk op het aanleggen, onderhouden, en verbeteren van waterstaatswerken in het algemeen, onverschillig of er eene aanvrage voor eene onteigeningswet zal plaats hebben. De bedoelde verplichting is daarbij evenwel niet alleen aan de gebruikers maar ook aan de eigenaren van den grond opgelegd.

---

*) In zake verzekering der uitvoering van sommige voorschriften van plaatselijke verordeningen.

Heeft het eerste lid betrekking op de *voorbereiding* van het werk, het tweede ziet op de *uitvoering* van bepaalde werken, namelijk die aan waterkeeringen of watergangen. Ten aanzien van die werken schijnt bij gemis aan andere wettige verplichtingen, een algemeene regel in de wet wenschelijk.

Het derde lid voorkomt elke gevolgtrekking, als zouden verplichtingen van ouds, krachtens verordening, of wel uit anderen hoofde bestaande, zooals er bij voorbeeld met betrekking tot de berging van grondspecie bij het onderhoud van watergangen vrij algemeen bestaan, in strijd zijn met den bij de wet gestelden regel.

Art. 9 geeft een dergelijk voorschrift, als art. 4 der wet van 7 Maart 1852 (Staatsblad nº. 48) tot regeling der gemeenschap door de electro-magnetische telegraphen ten aanzien van het plaatsen van palen, en leiden der draden stelt, omtrent teekens vanwege het openbaar gezag te stellen ten behoeve van openbare waterstaatsbelangen.

De uitdrukking *openbaar gezag* omvat Rijk, provincie, gemeente, waterschap, veenschap en veenpolder, al naar gelang van ieders wettigen werkkring.

Art. 10 regelt de vergoeding der schade, die uit eene toepassing der beide voorafgaande artikelen mocht voortvloeien.

Eindelijk strekt art. 11 om de wettigheid buiten twijfel te stellen van verordeningen, waarbij verplichting wordt opgelegd tot berging van grondspecie bij het onderhoud van watergangen, en tot opruiming van daardoor gevormde wallen. Daartoe bestaat aanleiding door beslissingen zoowel van rechterlijke colleges als van Gedeputeerde Staten nopens waterschapskeuren. Art. 8 tweede lid, voorziet alleen in eene *tijdelijke* nederlegging van grondspecie en is dus onvoldoende. Tevens verkrijgen door art. 11 niet alleen de bedoelde voorschriften in keuren van waterschappen een vasten grondslag, maar ook de bepalingen daaromtrent in provinciale reglementen en verordeningen voorkomende.

§ 11. *Oprichting, opheffing en wijziging van waterschappen, veenschappen en veenpolders.*

Art. 12.

Waterschappen worden opgericht tot bereiking van zeer verschillende doeleinden. Dan eens staat het openbaar belang zoozeer op den voorgrond, bij voorbeeld waar het de verdediging betreft tegen het buitenwater of verbetering van eene gebrekkige waterloozing van eene belangrijke streek, dat de belangen van de grondeigenaren niet in de eerste plaats den doorslag mogen geven. In sommige gevallen daarentegen is het openbaar belang, dat gediend zou worden, niet van dat gewicht, dat niet vooral rekening zou mogen worden gehouden met den wensch der belanghebbenden. In het algemeen eene lijn te trekken tusschen gevallen, waarin het openbaar belang al dan niet op den voorgrond moet staan, is evenwel niet mogelijk. Daarom kan de wet geene regels stellen omtrent de vraag in hoeverre de toestemming van een bepaald getal grondeigenaren vereischt wordt voor de oprichting van een waterschap. De Provinciale Staten en het Koninklijk gezag moeten vrij blijven naar omstandigheden te beslissen. Maar de wet moet belanghebbenden verzekeren, dat geene beslissing omtrent oprichting, wijziging of opheffing van waterschap, veenschap of veenpolder worde genomen, zonder dat op hunne belangen is gelet. Deze strekking heeft art. 12.

Bij dit ontwerp worden volgens het beginsel in § 2 uiteengezet, geene regels

gesteld omtrent de bevoegdheden der Provinciale Staten uit de Grondwet of de provinciale wet afgeleid, die sinds lang vaststaan. Onder deze behoort de bevoegdheid der Provinciale Staten om bij een waterschapsreglement een waterstaatswerk, in beheer bij eene gemeente, onder het gezag te brengen van een waterschap.

Zij volgt uit aard en wezen van het waterschap.

Door het oprichten van een waterschap wordt aan een bijzonder bestuur de zorg opgedragen voor bepaalde waterstaatsbelangen. En het hoofdmotief tot het instellen van zoodanig college ad hoc is in vele gevallen van de oudste tijden her, juist geweest de noodzakelijkheid dat die zorg in haren ganschen omvang in ééne hand moet zijn. De bevoegdheid dijks- of boezemcolleges in te stellen brengt daarom mee de bevoegdheid, aan die colleges het noodige gezag toe te kennen over alle dijken, watergangen of sluizen, voor zoover de aan een college opgedragen taak zulks noodig maakt.

Op grond van die bevoegdheid werd bij voorbeeld in het reglement voor Schieland de sluis der gemeente Schiedam in den Schieboezem, werden in het reglement voor de Krimpenerwaard de waterstaatswerken van de gemeente Schoonhoven, en werden in het reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland de waterkeeringen van steden onder waterschapsgezag gebracht.

§ 12. *Bevoegdheid der Provinciale Staten om ten aanzien van bezittingen en schulden, de gevolgen van vereeniging, splitsing of opheffing van waterschappen, veenschappen of veenpolders te regelen.*

Art. 13.

De bevoegdheid der Provinciale Staten om, onder goedkeuring des Konings, waterschappen op te heffen, te vereenigen of te splitsen, moet, zal niet eene groote wanorde in het leven worden geroepen, insluiten de bevoegdheid om beschikkingen te treffen omtrent bezittingen en schulden van die instellingen.

De bevoegdheid werd erkend bij het arrest van het gerechtshof te Leeuwarden van 12 September 1877 (*Weekblad van het Recht* n°. 4164) en bij het arrest van den Hoogen Raad van 11 Maart 1891 (*Weekblad van het Recht* n°. 6160). Intusschen werd zij betwijfeld in de vergadering der Staten van Zuidholland in Juli en November 1886, op grond dat de Staten alleen krachtens uitdrukkelijke wettelijke opdracht dergelijke beschikkingen zouden kunnen maken. Ten einde in de toekomst allen twijfel weg te nemen komt het raadzaam voor deze bevoegdheid uitdrukkelijk in de wet te vermelden.

De bezittingen van een opgeheven waterschap worden, voor zoover zij tot bestrijding der behoeften niet noodig zijn, reeds thans onder de ingelanden verdeeld. Het artikel stelt daarom den regel, dat hetgeen na voldoening der schulden overblijft, voor zoover het niet moet strekken tot bekostiging van het onderhoud van werken of van andere lasten, aan de ingelanden van het vroegere waterschap ten goede moet komen. De toepassing van dit beginsel in elk bijzonder geval van opheffing, vereeniging of splitsing moet onder de Koninklijke goedkeuring aan de Provinciale Staten worden overgelaten.

§ 13. *Benoeming, ontslag en schorsing van bestuurders.*

Artt. 14—17.

Art. 14. Art. 222 der Grondwet van 1815 bepaalde dat wat de benoeming en het maken van nominatiën voor alle hooge en andere heemraadschappen,

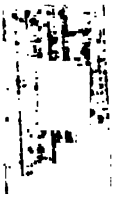

voorschrift van art. 21 dier wet hier eene plaats gegeven. Art. 21 der wet van 1855 voorziet in het geval, dat in een waterschap geen bestuur aanwezig is en het noodzakelijk is in het beheer te voorzien.

De bepaling der wet van 1855 is in zooverre aangevuld, dat Gedeputeerde Staten, in dit geval de leden van het bestuur rechtstreeks benoemende, voordragende of aanbevelende, desnoods kunnen afwijken van de eischen van benoembaarheid, zooals een eisch van landbezit, in het reglement gesteld.

Afwijking van zoodanig reglementair voorschrift zou tot bereiking van het doel, dat de wet van 1855 voor oogen heeft, noodzakelijk kunnen blijken.

§ 14. *Hooger beroep van de beslissingen van Gedeputeerde Staten.*

Artt. 18—20.

In de waterschapsreglementen wordt van beslissingen van Gedeputeerde Staten beroep toegestaan op het Koninklijk gezag. Eene praktijk die bedenkelijk is, omdat daardoor het lager gezag de attributen regelt van de hoogere macht en elke provincie dit op verschillende wijze doet. Zoo kent het reglement voor Drenthe (Provinciaal Blad 1883, n°. 14) slechts in zeer enkele gevallen een beroep op den Koning. Daarentegen wordt in vele provinciën in de meeste gevallen een hooger beroep toegekend. De verordening houdende regeling van het hooger beroep op den Koning van besluiten van Gedeputeerde Staten in waterschapszaken, vastgesteld door de Staten van Groningen (Provinciaal Blad 1886, n°. 2), geeft een beroep van elke beschikking of beslissing door Gedeputeerde Staten krachtens het grondreglement voor de waterschappen of het bijzonder reglement van eenig waterschap genomen of gegeven Art. 55 van het grondreglement voor de waterschappen in de provincie Overijssel (Provinciaal Blad 1880, n°. 8) bevat eene gelijke bepaling.

Het beroep op het Koninklijk gezag moet zijn grond vinden in de wet en moet uit den aard der zaak voor alle provinciën gelijk zijn.

Eene opnoeming in de wet van alle gevallen, waarin een beroep op het Koninklijk gezag wenschelijk kan zijn, is bij de groote verscheidenheid in aard en wezen der waterschappen, ondoenlijk. Het zou ook eene groote en geen gelukkige omverwerping zijn van het bestaande. Tot nog toe kon in de verschillende reglementen gelet worden op den eigenaardigen toestand en de historische wording van elk waterschap. Met vaste regels omtrent het hooger beroep op den Koning, en dus ook omtrent de medewerking of tusschenkomst van Gedeputeerde Staten in eerste instantie, zou veel van deze vrijheid verloren gaan.

Het invoeren van het in Overijssel en Groningen bestaande stelsel is daarom gewenscht: het geven van een hooger beroep van elke beslissing of beschikking door Gedeputeerde Staten krachtens algemeene of bijzondere reglementen voor waterschappen, veenschappen of veenpolders genomen. De Staten blijven vrij onder Koninklijke goedkeuring in de reglementen de medewerking of tusschenkomst van Gedeputeerde Staten al dan niet te vorderen, maar waar eene beslissing van Gedeputeerde Staten wordt voorgeschreven, staat ook een beroep op den Koning open.

De schaduwzijde van dit stelsel is, dat eene afdoening van zaken meer tijd kan vorderen en dat soms in vrij nietige quaestiën hooger beroep open zal staan. Doch de praktijk toonde aan, dat niettegenstaande de menigvuldigheid

... in de meeste provinciën hooger beroep op den Koning ... wordt ingesteld. De bevoegdheid om van besluiten van ... Staten in hooger beroep te komen schijnt de dengdelijkheid dier ... en de zelfstandigheid der waterschappen te waarborgen. ... verkrijgt mede een waarborg dat het reglement wordt toe- ... bij de goedkeuring daaraan wordt toegekend. Dit laatste ... bevoegdheid om in beroep te komen niet alleen toe te ... aan belanghebbenden, maar ook aan den Commissaris der Koningin ...

... en 2 regelen den termijn van beroep en in verband daarmede ... wanneer de beschikkingen of beslissingen van Gedeputeerde Staten ... belanghebbenden worden gebracht. Het ontwerp onderscheidt ... Gedeputeerde Staten in twee categorieën:

... goedkeuring van of onthouding van goedkeuring aan besluiten, ... Gedeputeerde Staten onderworpen;

... krachtens verordening door Gedeputeerde Staten eene be- ... of eene beslissing in een geschil is genomen.

... in de tweede categorie vallende, moet verplichtend worden ... bij ter openbare kennis worden gebracht, omdat eerst dan voor ... werkelijk een hooger beroep openstaat. Zoodanig voorschrift ... besluiten onder de eerste categorie vallende, onnoodig en zou ... administratie hoogst belemmerend werken. Onnoodig, omdat de be- ... van deze besluiten door de besturen of ingelanden genomen, ... hebben en zich dus tot Gedeputeerde Staten kunnen wenden. ... goedkeuring te onthouden. Mededeeling van de beslissing ... en de belanghebbenden, die zich tot Gedeputeerde Staten ... is hier voldoende.

... van elke beslissing door Gedeputeerde Staten van een ... den Koning, dus ook, zooals in § 4 werd opgemerkt, van ... een geschil tusschen waterschappen, veenschappen en veen- ...

... het inrichten van een college met administratieve rechtspraak ... van sommige dezer geschillen in eerste of tweede instantie ... worden opgedragen, kan alleen beslist worden bij het in- ... college.

... geldt omtrent andere geschillen waarin dit ontwerp

Vernietiging en schorsing van besluiten.

Artt. 21—31.

... en schorsing van besluiten is een recht dat aan ... bij de wet moet verzekerd worden.

... volgens hetwelk de Provinciale Staten dit hooger ... der instellingen regelen, is in beginsel niet ... tot zeer uiteenloopende regelingen geleid. Zoo is in ... alleen een hooger beroep verleend tegen het besluit ... Staten tot vernietiging van een besluit van een waterschap, ... de zelfstandigheid van het waterschap gewaarborgd, ... het hem noodzakelijk toekomend recht van ver-

nietiging, indien Gedeputeerde Staten daartoe geene termen aanwezig achten. Zoo wordt in verschillende reglementen een vernietigingsrecht gegeven, wanneer een besluit is in strijd met de belangen van het waterschap, of ook wel met de belangen van eene minderheid in het waterschap. Een inbreuk op het zelfbestuur, die moeilijk te verdedigen is. Het vernietigingsrecht schijnt, behalve in de handhaving van wet en wettelijke verordeningen, uitsluitend zijn grond te mogen vinden in de hoogere en andere belangen, waarvoor toezicht en oppertoezicht te zorgen hebben, niet in een beter inzicht omtrent huishoudelijke belangen aan ingelanden en bestuur toevertrouwd.

Afgescheiden van zoodanige afwijkingen, is de hier voorgestelde regeling in hoofdzaak in overeenstemming met de bestaande reglementen. Gedeputeerde Staten zullen het vernietigingsrecht uitoefenen, doch hooger beroep zal openstaan van een besluit van Gedeputeerde Staten, zoowel tot vernietiging als tot afwijzing van een verzoek tot vernietiging. De bevoegdheid in art. 24 aan den Commissaris der Koningin gegeven om eene vernietiging aan te vragen, en bij weigering in hooger beroep te komen, verzekert in elk geval dit hooge Regeeringsrecht aan het oppertoezicht.

Vernietiging kan volgens art. 21 geschieden:

1°. wegens strijd met eene wet, een algemeenen maatregel van bestuur, eene provinciale verordening of de inrichting van de instelling;

2°. wegens strijd met het algemeen belang.

Ook strijd met de inrichting der instelling kan tot vernietiging leiden. Zeer zelden zal men reglementen vinden waarin de geheele natuur en bestemming van het waterschap nauwkeurig zijn omschreven. „Inrichting" omschreef de Regeering bij de behandeling van art. 7 der wet van 1855, „omvat het doel, de taak, de bestemming van een waterschap, zooals die door verordeningen der wettige macht of door eene volgreeks van feiten en handelingen zijn aangewezen." Besluiten, die in strijd zijn met de inrichting, moeten ook dan vernietigd kunnen worden, wanneer het reglement niet in alle bijzonderheden de roeping der instelling omschrijft.

Art. 21 verklaart uitdrukkelijk dat vernietiging niet anders kan geschieden dan in de genoemde gevallen. De reglementen kunnen dus niet de bevoegdheid geven tot vernietiging, indien een besluit wordt genomen in strijd met de belangen van eene minderheid. Intusschen moeten in zoodanig geval Gedeputeerde Staten de bevoegdheid hebben een besluit te schorsen, indien zij in die tegenstrijdigheid van belangen aanleiding vinden om aan de Staten een voorstel tot wijziging van de inrichting der instelling te doen. Hierin voorziet art. 27. Uitgezonderd het zooeven genoemde geval, is schorsing een middel om te kunnen onderzoeken, of een besluit al dan niet vernietigd moet worden, zonder dat hangende het onderzoek iets worde gepraejudicieerd. De schorsing moet daarom kunnen duren totdat eene beslissing is genomen. Art. 26 bepaalt evenwel binnen welk tijdvak na de schorsing door Gedeputeerde Staten uitgesproken de beslissing van Gedeputeerde Staten volgen moet.

De artikelen 28—31 komen overeen met de bepalingen vervat in de artt. 157—160 der Gemeentewet.

Alleen is het wenschelijk geacht te bepalen, dat bij vernietiging in strijd met het algemeen belang, het besluit tot vernietiging aanwijze welke gevolgen van het vernietigd besluit in stand kunnen blijven.

§ 16. *Preventief toezicht op zee- en rivierwaterkeerende werken.*

Artt. 32–34.

Werken, in strijd met hoogere belangen gemaakt, kunnen door oppertoezicht en toezicht worden opgeruimd. Dit recht, dat in art. 36 verzekerd wordt, maakt het noodzakelijk dat de bestekken van kostbare werken, die met het algemeen belang in nauwe aanraking komen, namelijk die tot keering van zee- en opperwater, vooraf door het hooger gezag onderzocht worden. De ondernemer heeft dan, voordat hij aanzienlijke kosten maakt, een waarborg dat het werk later niet in strijd met hoogere belangen kan worden geacht.

Een preventief toezicht over die werken geldt thans krachtens art. 7 van het Koninklijk besluit van 17 December 1819, n°. 1.

In dit ontwerp is evenwel ook ten aanzien van dit onderwerp het eerste onderzoek aan Gedeputeerde Staten opgedragen, met hooger beroep op het Koninklijk gezag.

Art. 32 omschrijft welke werken onder dit preventief toezicht vallen.

Omtrent het onderhouden der in art. 32 bedoelde werken, het aanleggen, verbeteren of veranderen van andere werken, ook van andere waterkeeringen, kunnen de Provinciale Staten, onder goedkeuring van het Koninklijk gezag, de voorschriften geven, welke tot uitoefening van hun toezicht noodig zijn. Waar geen bijzondere bevoegdheid aan het oppertoezicht verzekerd behoeft te worden, moet aan het gezag met het toezicht belast de regeling van het toezicht overgelaten worden.

Het hier voorgeschreven onderzoek neemt niet weg, dat bovendien de voor het werk noodige vergunningen van het Rijk zullen moeten worden verkregen, zooals bij voorbeeld de wet van 24 Februari 1806 die eischt en, dat in gevallen waarin het Rijk of de provincie geldelijk is betrokken, de bijzondere bepalingen voor die gevallen gemaakt, in acht zullen moeten worden genomen.

De goedkeuring van Gedeputeerde Staten is verplicht, wie ook het werk uitvoert, dus ook indien de uitvoering geschiedt door het Rijk of provincie. Het is gewenscht, dat het gezag met toezicht belast, ook zijn oordeel uitspreke over de buitengewone zee- en rivierwaterkeeringen door het Rijk aan te leggen en het verband tusschen nieuwe en bestaande werken bevordere. En bij werken door de provincie uit te voeren moet ook tegen de goedgekeurde bestekken beroep op het Koninklijk gezag openstaan.

Het preventief onderzoek van Gedeputeerde Staten moet niet belemmerend werken. Vandaar vooreerst het voorschrift van art. 33, dat Gedeputeerde Staten worden geacht het ontwerp goed te keuren, wanneer zij binnen dertig dagen of, na verdaging, binnen gelijken termijn geene beslissing hebben genomen, en ten andere de bepaling van het vóórlaatste lid van art. 32 voor gevallen van dringend of dreigend gevaar.

Krachtens art. 5 van het ontwerp kan de Minister van Waterstaat voorschriften geven omtrent de gelijktijdige toezending van een bestek aan den ambtenaar in de uitoefening van het oppertoezicht werkzaam, die den Commissaris der Koningin, wien in art. 34 mede de bevoegdheid gegeven is in hooger beroep te komen, van advies kan dienen. Hieromtrent behoeft de wet dus geen bijzonder voorschrift in te houden.

In het beheer der groote rivieren moeten, evenals tot nog toe, de provinciale besturen niet worden gemengd. Daarom bepaalt het laatste lid van art. 32 uitdrukkelijk, dat het voorschrift niet van toepassing is op Rijksrivierwerken.

Wanneer een dijk aangelegd of onderhouden wordt als een rivierwerk, dat is met het doel de rivier binnen een aangewezen bed te leiden, moet alleen dan wanneer die dijk tevens hoofdwaterkeering van eene streek is, het artikel worden nageleefd. Ook hierin voorziet deze slotzinsnede.

§ 17. *Bevelen tot staking van werken en uitvoering van noodzakelijke werken.*

Artt. 35—39.

Art. 35. Zal het omschreven preventief toezicht op zee- of rivierwaterkeerende werken eenige beteekenis hebben, dan moeten Gedeputeerde Staten bevoegd zijn om staking der uitvoering te bevelen van werken, die zonder of in strijd met goedgekeurde plannen worden uitgevoerd. Vermits de Commissaris der Koningin volgens art. 34 van het ontwerp de bevoegdheid zal hebben tegen een besluit van Gedeputeerde Staten in hooger beroep te komen, zal hem ook de bevoegdheid om staking der uitvoering te bevelen, moeten worden verleend.

Bij dringend of dreigend gevaar mag evenwel het preventief onderzoek geene belemmering zijn, tot het maken van de noodige werken. Daarom moet het Koninklijk gezag de bevoegdheid hebben, hangende het onderzoek, onverschillig of de zaak bij Gedeputeerde Staten of in hooger beroep aanhangig is, het bevel tot staking der uitvoering te bevelen.

Art. 36. In vele gevallen zal een besluit tot schorsing of vernietiging kunnen strekken om te voorkomen dat werken, niet vallende onder het voorafgaande artikel, in strijd met het algemeen belang worden uitgevoerd. Indien particulieren zoodanig werk verrichten, moet evenwel ook de bevoegdheid bestaan, staking der uitvoering te bevelen.

In art. 36 is daarom aan Gedeputeerde Staten, behoudens hooger beroep, in 't algemeen de bevoegdheid gegeven bij botsing met hoogere belangen een bevel tot staking der uitvoering van waterstaatswerken te geven, terwijl volgens art. 39 ook de Commissaris der Koningin dergelijk bevel kan aanvragen, en bij weigering bij de Koningin voorziening kan vragen.

Art. 37. Onder de bevelen door het toeziend gezag te geven, zijn de belangrijkste die, waarbij gelast wordt het maken van noodzakelijke en verplichte werken.

Art. 37 bevat eene uitbreiding van art. 7 der wet van 1855, dat alleen tegenover waterschappen de bevoegdheid geeft noodzakelijke werken, waartoe het waterschap krachtens publiek recht verplicht is, te bevelen. In het ontwerp wordt deze bevoegdheid gegeven tegen ieder die publiekrechtelijke verplichtingen heeft na te komen. Er is toch geene reden, waarom oppertoezicht en toezich niet op dezelfde wijze zouden optreden, onverschillig of een waterschap dan wel een veenschap of veenpolders, eene gemeente of particulieren in gebreke zijn, en waarom niet, als een gevolg hiervan, aan allen een gelijk recht van verzet zoude gegeven worden.

Er moet, om tot toepassing van dit artikel te kunnen overgaan, eene publiekrechtelijke verplichting bestaan, die haar grond kan vinden in de inrichting van een waterschap, veenschap of veenpolder, eene wet, een algemeenen maatregel van bestuur of eene provinciale verordening. In dit ontwerp zijn daarbij gevoegd voorwaarden door het Rijks- of provinciaal gezag bij concessie- of subsidieverleening opgelegd, waaronder ook vallen verplichtingen bij octrooi van het vroeger bevoegd gezag gesteld.

In art. 7 der wet van 1855 worden ook genoemd Koninklijke bevelen. Koninklijke bevelen schijnen evenwel hun grond te moeten vinden in eene bestaande verplichting, doch die niet te kunnen opleggen.

Er moet bestaan eene bepaalde verplichting. Uit de in het algemeen aan het bestuur der gemeente toekomende zorg voor de huishouding der gemeente kan de verplichting niet worden ontleend. Toepassing van het artikel kan dus niet plaats hebben op grond dat een gemeenteraad geen juist inzicht zou hebben in de huishoudelijke belangen der gemeente, doch alleen op grond van verplichtingen, die, afgescheiden van de zorg voor die belangen, tegenover hooger gezag bestaan.

Het zal dienstig zijn, ook dan dit artikel te kunnen toepassen, indien het waterstaatswerken betreft die voortspruiten uit eene gemeenschappelijke regeling door meerdere gemeenten, waterschappen, veenschappen of veenpolders tot stand gebracht.

Er is hier wel geen sprake van eene verplichting, gevestigd door hooger gezag, doch blijkens de gemeenschappelijke regeling geldt het belangen die niet uitsluitend huishoudelijk zijn.

Art. 39. Er kunnen gevallen voorkomen waarin het oppertoezicht handelend moet kunnen optreden, wanneer Gedeputeerde Staten geen bevel geven. In dit geval voorziet art. 39, door den Commissaris der Koningin in de gelegenheid te stellen het bevel aan te vragen en bij het weigeren of stilzitten van het College van Gedeputeerde Staten, het geven van een bevel door de Kroon te bevorderen. In zoodanige gevallen toch mag het oppertoezicht niet machteloos blijven aanzien, dat verzuimd wordt wat het in 's lands belang noodig acht, en hier wordt een middel gegeven om aan dat grondwettig oppertoezicht zijne volle werking te verzekeren.

Met behoud van het stelsel der wet van 1855, ten aanzien der dubbele instantie, zijn, in geval art. 39 wordt toegepast, de verdere bepalingen der wet van toepassing.

§ 18. *Verzet tegen bevelen, gelastende het maken van noodzakelijke en verplichte werken.*

Art. 40.

Tegen bevelen krachtens de artt. 35 en 36 gegeven, kan van geen verzet sprake zijn. Het bevel van art. 35 is slechts een tijdelijke maatregel, hangende een onderzoek of verplichtende tot een onderzoek, door de wet omschreven. Geven Gedeputeerde Staten het bevel, bedoeld in art. 36, dan is het beroep op het Koninklijk gezag een waarborg. Eveneens verzekert de voorafgaande beslissing van Gedeputeerde Staten en de behandeling door de afdeeling van den Raad van State, dat het oppertoezicht, bij weigering van Gedeputeerde Staten, geen bevel zal uitvaardigen, zonder dat de door Gedeputeerde Staten aangevoerde redenen tot weigering grondig zijn onderzocht.

Waar bevelen worden gegeven om verplichte noodzakelijke werken uit te voeren moet, wordt de verplichting ontkend, verzet openstaan. De wet van 1855 geeft reeds, wordt de noodzakelijkheid betwist, een beroep op den Koning; wordt de verplichting ontkend, verzet bij den rechter. Het vertrouwen op de administratie wordt verhoogd, indien de vraag of de verplichting tot een werk bestaat, door een ander gezag beslist wordt dan dat, hetwelk omtrent de nood-

zakelijkheid van het werk uitspraak doet. Handhaving van het stelsel in de wet van 1855 neergelegd en ook in de wet van 1841 (Staatsblad n°. 42) gehuldigd, is daarom gewenscht.

Art. 40 verschilt alleen in zooverre van art. 9 der wet van 1855, dat het niet alleen toepasselijk is op waterschappen, maar op allen die het hierbedoelde bevel hebben ontvangen.

§ 19. *Middelen van executie.*

Artt. 41—45.

Art. 41 regelt de bevoegdheid van Gedeputeerde Staten, om uitvoering te geven aan een bevel, door hen gegeven of een bevel door de Koningin gegeven, waarvan de uitvoering aan hen is opgedragen, indien het bevel niet wordt nagekomen.

Volgens de wet van 1855 worden, voor zoover dit noodig is, behoudens het geval voorzien in art. 11 dier wet, de kosten voorgeschoten uit de provinciale geldmiddelen.

Dit voorschrift is hier gewijzigd. Het verstrekken van een voorschot uit de provinciale kas zou veelal tot het bijeenroepen der Provinciale Staten tot eene buitengewone vergadering moeten leiden. Betreft het een aanzienlijk voorschot, dan kan het bovendien veel gemakkelijker uit 's Rijks middelen dan uit de provinciale kas worden verstrekt. Daarom bepaalt het laatste lid van dit artikel, dat, indien gelden moeten worden voorgeschoten, dit uit 's Rijks kas geschiedt, tenzij daarvoor gelden op de begrooting voor provinciale uitgaven zijn uitgetrokken.

Uit art. 58 van dit ontwerp blijkt, dat de wijziging alleen betreft het verstrekken van gelden als voorschot, niet de aansprakelijkheid der provincie voor een mogelijk tekort, indien het voorschot niet geheel op het waterschap kan worden verhaald.

Art. 42. Is eenmaal een bevel gegeven, dan kunnen Gedeputeerde Staten niet geheel worden vrijgelaten al dan niet tot de uitvoering over te gaan, zal niet illusoir kunnen worden gemaakt de bevoegdheid in art. 39 aan de Kroon gegeven. Gevallen, dat een bevel niet door uitvoering werd opgevolgd, vindt men bij Belinfante, Raad van State, XX, bladzijde 407 en Bijdragen tot de kennis van het Staats-, Provinciaal en Gemeentebestuur, 1879, bladzijden 452—465.

Volgens dit artikel kan een bevel der Koningin Gedeputeerde Staten tot de uitvoering verplichten: een bevel, dat bij nalatigheid van Gedeputeerde Staten krachtens art. 129 der provinciale wet door den Commissaris der Koningin kan worden uitgevoerd.

Art. 43. De provinciale wet mist eene bepaling, dat onder de uitvoering van de reglementen en verordeningen der Staten aan Gedeputeerde Staten opgedragen, de bevoegdheid behoort tot het doen wegnemen, beletten of verrichten van hetgeen in strijd met die reglementen en verordeningen wordt gesteld, ondernomen of nagelaten, eene zelfde bevoegdheid dus als in art. 180 der Gemeentewet voor burgemeester en wethouders is omschreven.

In de Memorie van Toelichting op de Gemeentewet leest men op art. 180: „Zorg voor de uitvoering inzonderheid van politieverordeningen, gelijk de plaatselijke verordeningen veelal zijn, had weinig te beteekenen, indien hij die er mede belast is, niet bevoegd ware, hetgeen de verordeningen gebieden, waar

het wordt nagelaten, zelf te bewerkstelligen, hetgeen zij verbieden te beletten, hetgeen in strijd met hare bepalingen is aangelegd weg te nemen.

„Dit kon echter, waar de plaatselijke wetgever verzuimd had het bij zijne verordeningen uit te drukken, wellicht worden betwist. De hier voorgestelde bepaling schijnt dus noodig, om allen twijfel te dien aanzien weg te nemen en de kracht van uitvoering te verzekeren."

Uit deze toelichting blijkt, dat de bewering, als zoude uit het gemis aan eene zoodanige bepaling in de provinciale wet volgen, dat de Provinciale Staten niet bevoegd zouden zijn in hunne verordeningen die bevoegdheid aan Gedeputeerde Staten toe te kennen, geen steun vindt in de geschiedenis onzer wetgeving. Veelvuldig is dan ook in provinciale verordeningen en reglementen die bevoegdheid gegeven.

De wettigheid van zoodanige bepaling is nochtans wel eens betwijfeld.

Aanvulling der provinciale wet zou zeker de voorkeur verdienen, maar zoolang het onzeker is of daartoe zal worden overgegaan, is het dienstig ten aanzien van verordeningen den waterstaat betreffende, allen twijfel uit te sluiten.

In welke gevallen Gedeputeerde Staten krachtens art. 37 van dit ontwerp zullen optreden, in welke gevallen zij van de hier omschreven bevoegdheid gebruik kunnen maken, schijnt duidelijk. Waar uit de provinciale verordening niet rechtstreeks blijkt wat gedaan of opgeruimd moet worden, waar eene omschrijving van het werk noodig is, of het werk alleen bij noodzakelijkheid uitgevoerd moet worden, zal de weg moeten worden gevolgd die art. 37 aangeeft.

Art. 44. Indien eene wet, een algemeene maatregel van bestuur of eene provinciale verordening van besturen van waterschappen, veenschappen of veenpolders eene bepaalde medewerking vordert, en die geweigerd wordt, moet een middel van executie bestaan, zooals in art. 127 der Gemeentewet tegenover gemeentebesturen gegeven is. Dit artikel verklaart Gedeputeerde Staten bevoegd die medewerking aan den voorzitter van zoodanig bestuur op te dragen of aan eenen bijzonderen commissaris, zoo noodig op kosten der instelling waarvan het bestuur weigerachtig of nalatig is. Zoo echter Gedeputeerde Staten niet voorzien, of indien er gevaar is, zóó dat hun bijeenzijn niet kan worden afgewacht, moet gelijke bevoegdheid voor den Commissaris der Koningin bestaan.

§ 20. *Verhaal der kosten van de uitvoering van bevelen aan besturen van waterschappen, veenschappen en veenpolders gegeven.*

Artt. 46—60.

De wet van 1855 regelt het verhaal der kosten, die het gevolg zijn van de bevelen aan de besturen van waterschappen gegeven. De artikelen die hierop betrekking hebben, zijn in hoofdzaak onveranderd in dit ontwerp overgenomen, met uitbreiding tot veenschappen en veenpolders.

Hiertoe bepaalt zich het ontwerp. In andere gevallen zullen Gedeputeerde Staten tot verhaal van gemaakte kosten den gewonen weg van rechten moeten volgen. Is dan tegenover eene gemeente een vonnis verkregen, dan kan krachtens art. 205 lit. *s* en art. 212 der Gemeentewet het verschuldigde bedrag als eene opeischbare schuld door Gedeputeerde Staten op de begrooting der gemeente worden gebracht.

Art. 46. De wet van 1855 geeft in art. 18 aan omslagplichtigen een verzet bij Gedeputeerde Staten en den Koning tegen het bedrag van den omslag.

Het is echter duidelijk, dat hier het verzet alleen gericht kan zijn tegen het bedrag der kosten, waarvoor de regeling van den omslag door Gedeputeerde Staten plaats heeft. Maar bezwaren tegen het bedrag der kosten dat van de instelling wordt geëischt, moeten alle ingebracht kunnen worden door het bestuur der instelling en wel vóór dat de staat van verdeeling of het kohier is opgemaakt. Art. 46 schrijft daarom voor dat een staat dier kosten door Gedeputeerde Staten aan het bestuur wordt beteekend, en geeft, ingeval het bestuur der instelling beweert dat de kosten te hoog berekend zijn, een beroep op den Koning.

In verband daarmede is in art. 54 aan de schuldplichtigen slechts gegeven het verzet dat de wet bij den rechter geeft.

Art. 56. Het tweede lid van art. 12 der wet van 1855 bepaalt, dat de aansprakelijkheid der ingelanden zich niet verder uitstrekt dan tot hunne eigendommen in het betrokken waterschap gelegen. Zoodanige bepaling moet niet hier hare plaats vinden. Er is geene reden om de aansprakelijkheid van ingelanden anders te regelen in het geval dat Gedeputeerde Staten bij weigering of verzuim van het bestuur den omslag regelen, en het geval dat het bestuur zulks doet. De gedachte, waarvan art. 12 der wet van 1855 uitgaat, is daarom als algemeene regel op te nemen in het ontwerp, dat ingediend zal worden om de wet van 1841 te vervangen.

Volgens dien regel kunnen de ingelanden na de uitwinning van hunne eigendommen in het waterschap, veenschap of veenpolder gelegen, niet in hunne verdere bezittingen worden aangesproken. Maar de omslag was uitgeschreven tot voldoening van een schuld van die instelling. Brengt die omslag niet genoeg op ter voldoening van die schuld, dan blijft het tekort ten laste der instelling en zou er dus eene nieuwe executie kunnen plaats hebben. Onder zoodanige omstandigheden zouden bij uitwinning geene koopers te vinden zijn. Daarom is hier bepaald, dat door de bedoelde executie, hoe groot de opbrengst zij, de schuld geheel wordt gedelgd.

Dit geval moet te eerder worden voorzien, omdat volgens art. 19 der wet van 1855, overgenomen in art. 57 van het ontwerp, deze executie ook geldt voor de betaling eener schuld, waartoe eene instelling is veroordeeld bij een in kracht van gewijsde gegaan vonnis.

Art. 58. Te wiens laste moet het tekort komen, indien het de executie geldt voor de kosten van een werk, dat Gedeputeerde Staten voor rekening van een waterschap, veenschap of veenpolder hebben doen uitvoeren? Alleen bij werken tot verdediging tegen zee- of opperwater is het geval denkbaar dat door de hier omschreven executie de kosten niet geheel gedekt worden. Zoodanig geval moet doen veronderstellen, dat de Provinciale Staten in gebreke waren gebleven bijtijds de inrichting der waterschappen te herzien. Het gebrek zou dan toch in de meeste gevallen hierin bestaan, dat ook achterliggende landen bij het werk belang hebben, en dat die, bij veranderde omstandigheden, niet bijtijds min of meer omslagplichtig zijn gemaakt. Het is dus doelmatig dat het tekort voor rekening van de provincie kome. Het zal voor de Provinciale Staten een prikkel te meer zijn, tijdig eene goede regeling te maken of voor te bereiden. Of voor te bereiden: want ook voor het geval, dat voorziening slechts mogelijk is door het toekennen van provinciaal- en Rijkssubsidie, door eene soortgelijke regeling dus als voor de calamiteuse polders in Zeeland bij de wet van 19 Juli

1870 (Staatsblad nº. 119) is gemaakt, zullen de Provinciale Staten dit hebben aan te toonen.

Hetzelfde geldt thans krachtens de bepalingen der wet van 1855.

Art. 59. Dit artikel is ontleend aan art. 11 der wet van 1855. Uit dat artikel volgt, dat ingeval, hangende een rechtsgeding, door den Koning is bealist dat de uitvoering geen uitstel kan lijden, de kosten van uitvoering ten laste van het Rijk blijven, indien het rechtsgeding wordt uitgewezen ten voordeele van het waterschap. Ook in dit geval moeten Gedeputeerde Staten met de uitvoering van het bevel belast worden. In zooverre is daarom bij art. 42, tweede lid, van het ontwerp van het bepaalde in bedoeld art. 11 afgeweken.

§ 21. *Bijzondere bepalingen voor waterschappen in meer dan één provincie gelegen.*

Artt. 61—64.

De ondervinding heeft de behoefte aangetoond ten opzichte van waterschappen, waarmede thans gelijk gesteld worden veenschappen en veenpolders, in meer dan één provincie gelegen, bijzondere voorschriften te geven.

Art. 62. In enkele gevallen ligt een waterschap slechts voor een zeer klein deel in eene der beide of meerdere provinciën. In zoodanig geval te eischen, dat het toezicht van Gedeputeerde Staten op het bestuur steeds wordt uitgeoefend bij gemeenschappelijk besluit van twee of meer colleges, moet leiden tot eene zeer omslachtige administratie. Om die te voorkomen werd bij voorbeeld het poldertje Vliet, in Zuidholland, bij Koninklijk besluit van 31 December 1856 (Staatsblad nº. 170) (genomen krachtens art. 23 der wet van 1855), uit het dijkverband gebracht van het hoogheemraadschap van den Lekdijk benedendams en van den IJsseldam. Waar het andere belangen, bij voorbeeld boezem- of polderbelangen betreft, staat zoodanige weg om eene omslachtige administratie te ontgaan, niet open.

Waar waterschappen een belangrijk deel in twee provinciën innemen, zooals bij voorbeeld Rijnland in Noord- en Zuidholland, het Grootwaterschap van Woerden in Zuidholland en Utrecht, zijn er belangen, die slechts één provincie raken, en waarin dus Gedeputeerde Staten van die provincie bij uitsluiting moeten optreden. Niet de plaats waar de werken zich bevinden, maar de belangen bij die werken betrokken moeten den doorslag geven of het toezicht al dan niet gemeenschappelijk moet worden uitgeoefend. Daarom is er geen algemeene regel te stellen, maar moet de splitsing, zoo noodig, opgedragen worden aan het gemeenschappelijk reglement.

Dit artikel bepaalt daarom, dat al wat het toezicht van Gedeputeerde Staten op het bestuur aangaat geheel of gedeeltelijk aan het college van Gedeputeerde Staten van eene der provinciën kan worden opgedragen.

Art. 63. Indien er tusschen Gedeputeerde Staten der verschillende provinciën omtrent een te nemen gemeenschappelijk besluit geene overeenstemming bestaat, beslist, volgens de bepalingen in de reglementen voorkomende, de Koning. Vermits het hier eigenlijk niet geldt een verschil tusschen provinciën, bedoeld in art. 70 der Grondwet, en ook art. 23 der wet van 1855 (art. 4 van dit ontwerp), zooals in 6 werd aangetoond, toepassing zou missen, is het regelmatig de bevoegdheid des Konings door eene wetsbepaling te verzekeren.

Art. 64. Ook waar volgens een reglement voor een waterschap in meer dan

ééne provincie gelegen, een gemeenschappelijk bevel tot uitvoering of tot staking van de uitvoering van eenig werk wordt vereischt, moet toch de uitvoering aan één college van Gedeputeerde Staten worden opgedragen, ten einde vertraging en omslag worden voorkomen.

De Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid,
VAN DER SLEYDEN.

De Memorie van Toelichting behoorende bij het latere ontwerp, ingediend bij Koninklijke boodschap van 3 November 1898, luidde als volgt:

Bij Koninklijke boodschap van 16 Juni 1896 werd bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal aanhangig gemaakt een ontwerp van wet, houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur.

Daarover is onder dagteekening van 9 Februari 1897 een Voorloopig Verslag uitgebracht. Bij brief van 10 Maart 1897 heeft de ambtsvoorganger van den ondergeteekende eene Memorie van Antwoord ingezonden, vergezeld van eene Nota van Wijzigingen en gewijzigd ontwerp van wet, waarna de Commissie van Rapporteurs bij Verslag van 2 April 1897 nog eenige opmerkingen onder de aandacht der Regeering heeft gebracht, welke door haar bij Nota van 31 Mei 1897 zijn beantwoord, met bijvoeging van eene nadere Nota van Wijzigingen.

Het aldus gewijzigd wetsontwerp, hetwelk bij het optreden van den ondergeteekende krachtens Koninklijke machtiging is ingetrokken, wordt thans, in enkele punten gewijzigd, andermaal aangeboden.

Terwijl ondergeteekende zich in hoofdzaak kan gedragen aan de gewisselde stukken over dit ontwerp, heeft hij de eer het navolgende omtrent de daarin alsnog gebrachte wijzigingen mede te deelen.

Art. 1. Overeenkomstig het artikel der Staatscommissie (art. 3) is de algemeene regel in deze bepaling vervat, betreffende overdracht of overneming van waterstaatswerken, alsnog van toepassing gemaakt op overdracht of overneming van het *onderhoud* van zulke werken.

Art. 3 (nieuw). De bestaande wetgeving voorziet, in art. 23 der wet van 12 Juli 1855 (Staatsblad n°. 102), in het geval dat regeling van waterstaatsbelangen noodig is, welke meer dan ééne provincie raken, maar niet in het geval dat zoodanige regeling in ééne provincie noodig is.

Reeds in de Memorie van Toelichting tot het ontwerp van de aangehaalde wet werd verklaard:

„Aan de wet regelende het bestuur van den waterstaat, worde overgelaten te voorzien in de meer zeldzame gevallen, dat de Staten voor de belangen van een waterschap binnen hun gebied of van een gedeelte hunner provincie geene of niet behoorlijk zorg dragen."

In deze wet alzoo is zoodanige voorziening op hare plaats. En mogen de gevallen dat daarvan gebruik moet worden gemaakt bij de activiteit, welke de Provinciale Staten op dit gebied in den regel aan den dag leggen, zeldzaam zijn, toch mag regeling dezer aangelegenheid thans, nu volgens de Grondwet omtrent het waterstaatsbestuur regels moeten worden gesteld, niet achterwege worden gelaten, en komt het, op het voetspoor van de bepaling in art. 144, 4e lid, der Grondwet met betrekking tot regeling en bestuur der gemeentehuishouding opgenomen, geraden voor, als algemeene regel vast te stellen dat

in gevallen als hier bedoeld, eene wet de wijze kan bepalen waarop in het te regelen waterstaatsbelang zal worden voorzien.

Hiertoe strekt het nieuwe art. 3.

Art. 3 (oud) wordt daardoor art. 4 en verkrijgen eveneens de volgende artikelen van het wetsontwerp het opvolgend nummer.

In verband met deze aanvulling van § 2 is het opschrift gewijzigd.

Art. 7 (oud 6). Aan het slot van het eerste lid is eene nieuwe zinsnede toegevoegd, luidende:

om aan art. 42 of art. 44 uitvoering te kunnen geven.

De mogelijkheid bestaat dat noodzakelijk tegen den wil van den bewoner eene woning moet worden binnengetreden, wanneer Gedeputeerde Staten krachtens art. 42 bij weigering of verzuim eenig bevolen werk hebben uit te voeren of aan de bevolen staking van eenig werk hebben uitvoering te geven, of wanneer zij, krachtens art. 44 bij overtreding van wetten of verordeningen, handelend hebben op te treden. In het vorig ontwerp was dit punt niet voldoende geregeld.

Art 15 (oud 14). In het eerste lid is de vroeger bij Nota van Wijzigingen daaraan toegevoegde zinsnede: „Bij algemeenen maatregel van bestuur wordt bepaald welke waterschappen gerekend worden daartoe te behooren", weggelaten. Ze is overbodig en bovendien niet zonder bedenking. De bestaande waterschapsreglementen voldoen alle aan het gebiedend voorschrift van art. 15, en telkens wanneer in de bestaande inrichting der waterschappen verandering wordt gebracht, zullen de Staten dat voorschrift op te volgen hebben, en de Koninklijke goedkeuring is een waarborg dat het over het geheele Rijk in één en denzelfden zin zal worden toegepast. Maar de bepaling zou ook veel omslag medebrengen, daar bij verandering van de inrichting der waterschappen, de opgave in den algemeenen maatregel opgenomen, telkens veranderd zou moeten worden.

Art. 22, 2°. (oud art. 21, 2°.), Volgens het vorig ontwerp konden Gedeputeerde Staten besluiten der waterschapsbesturen alleen bij strijd met het *algemeen* belang vernietigen. Hoewel deze uitdrukking zeer ruim *kan* worden opgevat, heeft ze toch in onze wetgeving niet die ruime beteekenis. In overeenstemming met hetgeen thans blijkens de waterschapsreglementen geldende is, zijn daaraan thans de woorden bijgevoegd, ook in het ontwerp der Staatscommissie voorkomende: *of het provinciaal belang of met dat van eenige andere der in dit artikel genoemde instellingen.*

Art. 30 (oud 29), 2de lid en art 37 (oud 36), 1ste lid, zijn in gelijken zin gewijzigd.

Art. 38 (oud 37). In de Memorie van Toelichting is opgemerkt, dat toepassing van dit artikel tegenover een *gemeentebestuur* niet plaats kan hebben op grond dat een gemeenteraad geen juist inzicht zou hebben in de huishoudelijke belangen der gemeente, doch alleen op grond van verplichtingen die, afgescheiden van de zorg voor die belangen, tegenover hooger gezag bestaan.

Het is wenschelijk dat daaromtrent, evenals in het ontwerp der Staatscommissie, in de wet zelve eene bepaling voorkomt.

Hiertoe strekt het nieuwe vierde lid van dit artikel.

Art. 42 (oud 41). Naar aanleiding der opmerking in het Voorloopig Verslag bij dit artikel opgenomen, zijn in het derde lid alsnog de gevallen van *dringend of dreigend gevaar* genoemd en is aan dat lid voor die gevallen nog eene tweede zinsnede toegevoegd ten einde alsdan van Gedeputeerde Staten een *met redenen*

omkleed besluit te vorderen, dat de onverwijlde uitvoering van het door hen bevolene noodig is.

Art. 47 (oud 46). Voor verhaal der kosten van de uitvoering der aan de besturen gegeven bevelen, bij dit en volgende artikelen geregeld, komt ook in aanmerking het verhaal *van de kosten van uitvoering gemaakt bij toepassing van* art. 45 (oud 44) n.l. ingeval van weigering of nalatigheid in de medewerking tot uitvoering van wetten enz.

In dien zin is het artikel aangevuld en in verband daarmede in het opschrift der § 14 boven het artikel het woord *bevelen* veranderd in *voorschriften*.

Art. 48 (oud 47). Duidelijkheidshalve is het hierbedoelde rechtsgeding nader aangeduid door de woorden: *ingevolge art.* 41 (*oud* 40) *ingestelde en*.

Art. 61 (nieuw). Het vorig ontwerp voorzag niet in de verzekering van de betaling van uitkeeringen die eene wet, het reglement of eene provinciale verordening oplegt. Voorschriften tot het doen van uitkeeringen komen herhaaldelijk voor.

Het nieuwe artikel strekt om in zoodanig geval bij de wet op gelijke wijze als in de artt. 48—57 (oud 47—56) is geregeld, te voorzien.

Wegens dit tweede nieuwe artikel worden de artt. 60—64 van het vorig ontwerp thans artt. 62—66.

Art. 62 (oud 60). Dit artikel vormt beter eene afzonderlijke paragraaf onder het opschrift: *Executie van vonnissen door den burgerlijken rechter gewezen tegen waterschappen, veenschappen en veenpolders*, en is aldus onder eene nieuwe § 15 gebracht.

De Minister van Waterstaat,
Handel en Nijverheid.
C. LELY.

WET *van* 10 *November* 1900 (*Staatsblad n°.* 177), *houdende goedkeuring van de op* 18 *April* 1900 *te 's Gravenhage tusschen Nederland en Pruisen gesloten overeenkomst tot verbetering van het grensgedeelte van de Bocholter Aa of Aastrang.*

Het Kon. besluit van 18 December 1900 (Staatsblad n°. 212) bepaalt de plaatsing in het Staatsblad van deze overeenkomst.

WET *van* 10 *November* 1900 (*Staatsblad n°.* 187), *tot bekrachtiging van eene overeenkomst met de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, betreffende den door deze maatschappij aan te leggen spoorweg (tramweg) van het station Kwadijk—Edam over Edam naar Volendam.*

KON. BESLUIT *van* 20 *November* 1900, *n°.* 3, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen een besluit van stemgerechtigde ingelanden van den Tedingerbroekpolder, tot het voeren van rechtsgedingen naar aanleiding van de waarneming van den post van dijkgraaf van dien polder.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door dijkgraaf en heemraden van den Tedingerbroekpolder, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland dd. 26 Juni/3 Juli 1900 B, n°. 1975 (1e afd. G. S. n°. 17), waarbij goedkeuring is onthouden aan een besluit van stemgerechtigde ingelanden van gezegden polder tot het voeren van rechtsgedingen tegen J. Hooymans, van 1 Juni—15 December 1899, waarnemend dijkgraaf van den polder, naar aanleiding van die waarneming;

Den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 10 October 1900, n°. 203;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 15 November 1900, n°. 162, afdeeling Waterstaat A;

Overwegende: dat in de vergadering van ingelanden van den polder Tedingerbroek op 7 April 1900 gehouden, met 437 tegen 373 stemmen machtiging is verleend tot het ageeren tegen den heemraad J. Hooymans:

a. tot afgifte van hetgeen deze nog van den polder onder zich heeft, zooals notulen van gehouden vergaderingen, journalen, het zuiver kassaldo, enz.;

b. tot vergoeding der schade die de polder heeft geleden door het onrechtmatig afbestellen der aanbestede steenkolen en het verhinderen der herstelling van de pompen van stoomgemaal n°. 1, tot welke herstelling het bestuur reeds order had gegeven;

dat bij hun aan het hoofd dezes vermelde besluit Gedeputeerde Staten hunne goedkeuring hebben onthouden aan bovenbedoeld besluit van ingelanden van den polder Tedingerbroek, op grond van de eenige overweging, »dat door de in deze voorgenomen procesvoeringen het belang des polders niet kan worden gediend«;

dat dijkgraaf en heemraden van den polder Tedingerbroek van dit besluit van Gedeputeerde Staten bij Ons in beroep zijn gekomen, daarbij aanvoerende, dat in het vorig jaar J. Hooymans, destijds oudste heemraad, eenigen tijd als dijkgraaf van den polder heeft gefungeerd, en in die functie

1°. eene vóór zijn optreden door het bestuur gedane bestelling van steenkolen voor de stoomgemalen, eigener autoriteit en zonder dat daarvoor eenige reden bestond, heeft afbesteld;

2°. den secretaris-penningmeester heeft geschorst, en tegen deze, *zonder daartoe door de ingelanden of Gedeputeerde Staten te zijn gemachtigd* eene procedure in kort geding voor de rechtbank te 's-Gravenhage, heeft ingesteld tot afgifte van kasgeld en bescheiden, in welke procedure ten nadeele van den waarnemenden dijkgraaf is uitspraak gedaan, met zijne veroordeeling in de kosten; dat door de sub 1°. bedoelde handeling de polder groote schade heeft geleden, omdat de steenkolen later — toen de marktprijs belangrijk hooger was — opnieuw moesten gekocht worden; dat, nadat de ingelanden de schorsing van den secretaris-penningmeester onwettig verklaard hadden, van den waarnemenden dijkgraaf en den door hem benoemden tijdelijken secretaris-penningmeester, rekening en verantwoording is gevraagd, waarbij bleek, dat Hooymans uit de fondsen van den polder de kosten heeft betaald, waartoe hij in de sub 2°. bedoelde procedure door den voorzitter der Arrondissements-Rechtbank veroordeeld was, en evenzeer, die, welke hij ter zake zelf gemaakt had; dat de ingelanden, niet genegen de kosten te dragen van deze onrechtmatige daden en onwettige handelingen van een waarnemenden dijkgraaf, het tegenwoordig bestuur in de vergadering van 7 April 1900 gemachtigd hebben, om te dien aanzien tegen Hooymans rechtsgedingen in te stellen; dat appellanten de juistheid der bovenvermelde overweging van Gedeputeerde Staten niet kunnen inzien; dat toch uit het vorenstaande volgt, dat het *belang van den polder eischt*, dat de schade op Hooymans die haar veroorzaakte, verhaald worde; dat de polder als rechtspersoonlijkheid zeer zeker tot dat verhaal bevoegd is, en het niet duidelijk is, hoe het belang van den polder gediend zou kunnen worden door dat verhaal achterwege te laten, daar toch Hooymans voor de onrechtmatige daden, die hij als waarnemend bestuurder verrichtte, zonder eenigen twijfel aan den polder privaat-rechtelijk verantwoordelijk is; dat art. 92 van het algemeen polderreglement bezwaarlijk de strekking kan hebben, om een polder buiten het gemeene recht te stellen, in dier voege, dat Gedeputeerde Staten door het weigeren van machtiging, de meest gegronde actie onmogelijk zouden kunnen maken; dat toch de beslissing of de privaatrechtelijke eisch van den polder al dan niet gegrond is, toekomt aan den *rechter* en niet aan *Gedeputeerde Staten*, die, als overheid hunne toestemming slechts mogen weigeren om redenen, aan het *publiek* belang ontleend;

dat zoodanige *redenen* niet worden aangevoerd in de aangevallen beschikking, die slechts berust op eene persoonlijke appreciatie van Gedeputeerde Staten;

Overwegende dat de rechtsvorderingen tegen den heemraad J.

Hooymans waartoe aan appellant door de vergadering van ingelanden op 7 April 1900 machtiging is verleend, betreffen:

a. de afgifte van hetgeen Hooymans nog van den polder onder zich heeft zooals notulen van gehouden vergaderingen, journalen, het zuivere kassaldo, enz.;

b. de vergoeding der schade, die de polder heeft geleden door het afbestellen der aanbestede steenkolen en het verhinderen der herstelling van de pompen van stoomgemaal n°. 1, tot welke herstelling het bestuur reeds order had gegeven;

dat terecht door Gedeputeerde Staten is beslist, dat door deze procesvoeringen het belang des polders niet zou worden gediend;

dat toch tegenover den nadeeligen invloed die door zoodanige processen noodwendig op de onderlinge verhouding tusschen de ingelanden moet worden uitgeoefend, de voor den polder gunstige kansen, wat den uitslag der processen betreft, in deze gering zijn;

dat toch beide vorderingen betrekking hebben op administratieve handelingen, door Hooymans in zijne hoedanigheid als waarnemend dijkgraaf verricht, terwijl niet beweerd wordt dat hij daarbij niet ter goeder trouw zou hebben gehandeld;

dat wat de vordering sub *a* betreft, deze, nadat op 12 Mei 1900 de boeken, notulen en andere bescheiden, benevens een bedrag in geld van ƒ 107.65 bij deurwaarders-exploit door Hooymans aan den dijkgraaf van Sandick waren aangeboden en door deze aangenomen, uitsluitend zou betreffen het aan den polder in rekening brengen van de proces-kosten gemaakt in een kort geding voor den president der Arrondissements-Rechtbank te 's Gravenhage, tot betaling waarvan voornoemde Hooymans in zijne qualiteit van waarnemend dijkgraaf bij vonnis van 4 September 1899 door voormelden president was veroordeeld;

dat appellanten het bedrag dier kosten ten laste van Hooymans in privé zouden wenschen gebracht te zien, op grond dat hij op onrechtmatige wijze die kosten zou hebben gemaakt;

dat wel is waar dit geding door Hooymans was gevoerd zonder machtiging van de vergadering van ingelanden, maar dat, terwijl volgens art. 64*h*, van het algemeen reglement voor de polders in Zuidholland zoodanige machtiging tot het voeren van een rechtsgeding namens den polder wordt vereischt, hierop eene uitzondering is gemaakt o.a. voor de gevallen waar het geldt het nemen van voorloopige maatregelen;

dat nu een vordering in kort geding voor den president der Arrondissements-Rechtbank tot die rechtsgedingen behoort, die het karakter van voorloopige maatregelen hebben, zooals niet alleen uit den aard dier processueele handeling, die voorziening in spoedeischende ge-

vallen beoogt, voortvloeit, maar ook blijkt uit de bepaling van art. 289 van het wetboek van burgerlijke rechtsvordering, waar, na de opsomming van eenige bijzondere gevallen, de vordering in kort geding wordt toegestaan »in alle gevallen waarin het belang van partijen in eenige onverwijlde voorzieningen bij voorraad vordert«;

dat derhalve, wat er ook zij van de vraag of de waarnemende dijkgraaf in deze, waar het gold de afgifte der bescheiden, voor den dagelijkschen loop der zaken benoodigd, terecht de vorm van een kort geding gekozen heeft, in elk geval voor zoodanig geding de machtiging der vergadering van ingelanden in deze niet was vereischt, en dus evenmin de goedkeuring van Gedeputeerde Staten, dat toch art. 92*d* van voormeld algemeen reglement alleen de in art. 64 bedoelde rechtsgedingen aan die goedkeuring onderwerpt terwijl dan ook het doel van spoedeischende voorloopige maatregelen meestal niet zou worden bereikt, indien daaraan zoodanige machtiging en goedkeuring moesten voorafgaan;

dat wat de vordering sub *b* betreft, nog moet worden in aanmerking genomen dat de daarbij bedoelde bestuurshandelingen althans wat het zoogenaamde afbestellen der steenkolen betreft, ten doel hadden ongedaan te maken handelingen door den heer van Sandick verricht na 1 Juni 1900, dus op een tijdstip, toen diens mandaat als dijkgraaf verstreken was en hij tot het verrichten dier handelingen geen bevoegdheid bezat;

Gezien het algemeen reglement voor de polders in de provincie Zuidholland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het bestreden besluit te handhaven.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 20 *November* 1900, *n°.* 4, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het graven van een watergang door het bestuur van den dorpspolder Ravenswaaij.*

Beschikkende op het adres van P. Lapolder en A. J. G. de Kok te Ravenswaaij, betrekkelijk het besluit van Gedeputeerde Staten van Gelderland van 13 Juni 1900, n°. 102, naar aanleiding van hunne klachten over het graven van een watergang door hunne gronden, door het bestuur van den dorpspolder Ravenswaaij;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 17 October 1900, n°. 196;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 15 November 1900, n°. 161, afdeeling Waterstaat A;

Overwegende: dat adressanten zich beklagen over eene hunne inziens onwettige handeling van het polderbestuur, hierin bestaande, dat dit bestuur zonder schadeloosstelling een watergang op de eigendommen van adressanten zoude hebben doen graven;

dat Gedeputeerde Staten op hun bezwaarschrift hebben verklaard geen termen te vinden in deze tusschen beide te komen, weshalve adressanten Ons verzoeken deze zaak te onderzoeken of te doen onderzoeken;

Overwegende, voor zoover het de bedoeling is van adressanten bij Ons in beroep te komen van de beslissing van Gedeputeerde Staten, dat noch het reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland, noch eenige andere bepaling van eene dergelijke beslissing beroep op Ons openstelt, en voorts ingeval adressanten een onderzoek wenschen omtrent de vraag, of al of niet aan hen schadeloosstelling behoort te worden toegekend wegens de beweerde inbreuk op hunne eigendommen, dat dit onderzoek tot de kennisneming van de rechterlijke macht behoort;

Gezien het reglement op het beheer der rivierpolders in de provincie Gelderland;

Hebben goedgevonden en verstaan:

adressanten niet-ontvankelijk te verklaren in hun verzoek.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 26 *November* 1900, *n°.* 8, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Appingedam tegen den door den Raad der gemeente Ten Boer vastgestelden wijzigingsligger der wegen in laatstgenoemde gemeente.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Burgemeester en Wethouders der gemeente Appingedam tegen een besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen dd. 2 Maart 1900, n°. 96*b*, 1e afd., waarbij is ongegrond verklaard het bezwaar door dat gemeentebestuur ingebracht tegen den door den Raad der gemeente Ten Boer bij besluit van den 18den Mei 1899 vastgestelden wijzigingsligger in die gemeente, en tegen het besluit van genoemde Gedeputeerde Staten dd. 2 Maart 1900, n°. 122, 1e afd., waarbij voorzegde wijzigingsligger is goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 26 September 1900, n°. 119;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 21 November 1900, n°. 133, afdeeling Waterstaat A;

Overwegende, dat de burgemeesters der gemeenten Appingedam, Bierum, Loppersum en 't Zandt, als optredende ieder voor hunne gemeente aan den burgemeester der gemeente Ten Boer, ieder bij afzonderlijk exploit, uitgebracht in de maanden Augustus en September 1898, hebben doen opzeggen de regeling getroffen tusschen de genoemde burgemeesters en die van Stedum en Ten Boer, den 27 Januari 1836, waarbij de burgemeester van de gemeente Ten Boer gemachtigd werd om elk jaar tot wederopzeggens toe voor gemeene rekening aan te besteden het onderhoud van den Stadsweg, loopende van af Dijkshorn tot aan de grensscheiding van het Arrondissement Groningen, terwijl de burgemeesters der vijf andere gemeenten op zich namen van de gemaakte kosten aan laatstgenoemden burgemeester zooveel te vergoeden, als de karspelen, onder de respectieve gemeenten behoorende, verplicht zouden zijn bij te dragen;

dat tengevolge van deze opzegging Burgemeester en Wethouders van de gemeente Ten Boer den 27 Februari 1899 hebben opgemaakt een wijzigingsligger van de wegen in die gemeente, waarop de gemeenten Loppersum, Appingedam, Bierum, 't Zandt en Stedum, met de gemeente Ten Boer, ieder respectievelijk voor een afzonderlijk deel als onderhoudsplichtigen van den Stadsweg werden aangewezen;

dat de besturen van deze gemeenten daartegen bezwaren hebben ingebracht bij het gemeentebestuur van Ten Boer, doch de Raad van deze gemeente daarop den 18 Mei 1899 den wijzigingsligger onveranderd heeft vastgesteld;

dat toen deze besturen van dit besluit in beroep zijn gekomen bij Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen in hoofdzaak aanvoerende, ieder voor zich dat zij bij de invoering van het reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen van 10 Juli 1854 (Provinciaal Blad n°. 61) niet met het onderhoud van het in dien ligger aangewezen gedeelte weg waren belast, en zij dus niet op grond van het provinciaal reglement op het toezicht der wegen als onderhoudsplichtigen van een gedeelte van den weg op den ligger konden worden ingeschreven;

dat Gedeputeerde Staten dit beroep, wat de gemeente Appingedam betreft, hebben afgewezen op grond dat reeds in de gemeentebegrooting voor het jaar 1853 en voor die van 1854 gesproken wordt van drie panden in den Stadsweg bij Garmerwolde, die de gemeente heeft te onderhouden, ter lengte van 149½ strekkende ellen; dat dergelijke toelichting is herhaald voor de begrootingen voor de jaren 1856 tot het jaar 1871 en op grond dat in het op den 19 September 1855

door den Raad der gemeente Ten Boer vastgestelde kohier der wegen, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten bij hunne resolutie van 21 Februari 1856 n°. 96 als onderhoudsplichtigen van den Stadsweg zijn aangewezen de zes genoemde gemeenten, terwijl op het kohier als grond van onderhoudsplicht der gemeente wordt vermeld, dat deze bestaat door verjaring, en voortvloeit uit het boek der schouwcedullen van 1756; dat hiertegen geen bezwaren zijn ingebracht, en elke gemeente elk jaar zijn quotum aan het onderhoud heeft betaald; dat het onderhoud reeds herhaaldelijk op de begrooting en rekening van die gemeenten voorkwam, vóór het in werking treden van voorzegd provinciaal reglement; dat dus de Raad heeft erkend, dat het onderhoud van den weg een last was die voor een deel op de gemeenten rustte; dat reeds van af 27 Januari 1836 dat onderhoud tusschen die gemeentebesturen was geregeld, zoodanig dat dit uit één hand zoude geschieden, door de zorgen van den burgemeester der gemeente Ten Boer; uit welke regeling wederom de erkenning van den onderhoudslast door ieder der gemeentebesturen wordt bewezen; dat omtrent de juistheid van de aanwijzing van het deel van den Stadsweg dat door de gemeente Appingedam moet worden onderhouden, wel twijfel is te kennen gegeven, doch deze twijfel niet gegrond is, daar de juistheid van die aanwijzing volgt uit het overgelegd extract uit het boek der schouwcedullen van het jaar 1756, waaruit is gebleken, dat de volgorde der onderhoudsplichtigen in het boek der schouwcedullen steeds dezelfde is gebleven, evenzeer als uit de schouwcedullen van de jaren 1728, 1729, 1735 en lateren;

dat Gedeputeerde Staten op dezen grond het bezwaar van het gemeentebestuur van Appingedam hebben verklaard te zijn ongegrond;

dat Gedeputeerde Staten daarop bij besluit van den 2 Maart 1900, n°. 122, 1e afd., dien wijzigingsligger hebben goedgekeurd;

Overwegende alsnu dat tegen deze beide besluiten het gemeentebestuur van Appingedam is gekomen in beroep, aanvoerende dat Gedeputeerde Staten meenen, dat door de opzegging van het contract van 1836 de oude toestand van vóór 1836 weder is ingetreden, doch dan niet de gemeente maar de karspelen met het onderhoud moesten zijn belast, gelijk zij blijkens de schouwcedullen van 1756 met dat onderhoud belast waren; dat verder tijdens de invoering van het provinciaal reglement de gemeente Appingedam wel bijdroeg in de kosten van het onderhoud van den weg; doch dit bijdragen geheel vrijwillig was, omdat de volmacht van 1836 ten allen tijde kon worden opgezegd; dat verder de Stadsweg behoort tot het publiek domein der gemeente Ten Boer, een object van hare huishouding is, en daarom alleen door deze gemeente behoort te worden onder-

houden; dat de weg dus valt onder de artt. 230 en 231 der gemeentewet; dat geheel in strijd hiermede art. 9 van het reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen niet de wettigheid der verplichting tot onderhoud, maar de feitelijk in 1854 bestaande toestand tot eene voortdurende verplichting maakt; dat eindelijk het vaststellen van de eindpunten van ieders deel in den weg door middel van opmeting van ieders aandeel op de geheele lengte van den weg eene willekeurige handelwijze is; dat eindelijk nog het deel van den weg, waarmede de gemeente Appingedam in onderhoud wordt belast, te groot is, omdat de directie of het bestuur van het voormalig waterschap de »Scheppery«, het vierendeel thans behoorende onder het waterschap Hunsingo, onderhoudsplichtige zoude zijn van het deel Stadsweg van Houtil tot aan 't huis de Ridderborg;

Overwegende, dat, gelijk ook Gedeputeerde Staten hebben aangenomen, het sluiten in 1836 van de meergemelde overeenkomst tusschen de burgemeesters der zes gemeenten; het plaatsen in 1855 van deze gemeenten als onderhoudsplichtigen van den Stadsweg op den toen opgemaakten ligger der wegen van de gemeente Ten Boer, zonder dat daartegen eenig verzet van wien ook is geschied, en eindelijk het uitvoeren van de overeenkomst van af 1836 tot het jaar 1898, zoodanig dat de burgemeester van de gemeente Ten Boer elk jaar het onderhoud van den geheelen weg aanbesteedde, en van elk der contracteerende gemeenten haar aandeel ontving, welke betaling niet kon geschieden, zonder medewerking in jaarlijksche begrooting en jaarlijksche rekening van de gemeenteraden der respectieve gemeenten — in hun onderling verband en samenhang beschouwd — ten duidelijkste aantoonen, dat tijdens de invoering van het reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen van 10 Juli 1854 de gemeente Appingedam mede belast was met het onderhoud van den Stadsweg onder de gemeente Ten Boer en dus de gemeente te recht op den ligger der wegen van de gemeente Ten Boer als een der onderhoudsplichtigen van den Stadsweg is geplaatst;

dat hiertegen niet afdoet, dat volgens de schouwcedullen van 1756 de onder deze gemeente Appingedam gelegen karspelen den Dam en Tjamsweer met datzelfde onderhoud waren belast, omdat daarna, doch lang vóór de invoering van gezegd provinciaal reglement, de gemeente Appingedam die verplichting der karspelen op zich heeft genomen, en dus veilig kan worden aangenomen, dat de gemeente Appingedam erkend heeft, dat die verplichting op haar is overgegaan, gelijk zij dan ook zeer langen tijd, gedurende veel meer dan zestig jaren, die verplichting zonder eenig protest of eenige reserve is nagekomen;

dat verder het appelleerend bestuur aanvoerende dat art. 9 van het provinciaal reglement in strijd zoude zijn met de artt. 230 en 231 der gemeentewet, bij dezen over het hoofd ziet, dat daarover in dezen geene beslissing kan worden genomen; dat immers dit artikel van een bij Koninklijk besluit goedgekeurd reglement moet worden nagekomen, zoolang het niet is vernietigd; dat eindelijk wat betreft het beweren dat het vaststellen van de eindpunten van ieders deel in den weg door middel van opmeting van ieders aandeel op de geheele lengte van den weg, door Gedeputeerde Staten reeds duidelijk is aangewezen, hoe de volgorde van de deelen die de verschillende gemeenten hebben te onderhouden in de verschillende schouwcedullen steeds dezelfde is gebleven; dat die volgorde ook in dezen is gevolgd, dat de lengte van ieders deel bekend is, zoodat het appelleerend bestuur zich in dezen niet kan beklagen over de wijze, waarop ieders deel van den weg, dat elke gemeente te onderhouden heeft, is vastgesteld;

dat dan ook daaruit volgt, dat onjuist is het beweren van de appelleerende gemeente, dat zij ten onrechte zoude zijn belast met het onderhoud van een eind weg loopende van Houtil tot aan 't huis de Ridderborg;

dat derhalve te recht Gedeputeerde Staten het beroep van de gemeente Appingedam hebben afgewezen;

Gezien het reglement op het toezicht der wegen, vastgesteld door de Staten der provincie Groningen den 9 December 1879, zooals het door latere besluiten is gewijzigd, en afgekondigd in het provinciaal blad van Groningen 1898, n°. 64;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van de bestreden besluiten van Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen, het ingesteld beroep daartegen te verklaren ongegrond.

Onze Minister enz.,

KON. BESLUIT *van* 26 *November* 1900, *n°*. 11, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren van Burgemeester en Wethouders der gemeente Loppersum tegen den door den Raad der gemeente Ten Boer vastgestelden wijzigingsligger der wegen in laatstgenoemde gemeente.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door Burgemeester en Wethouders der gemeente Loppersum tegen een besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen dd. 2 Maart 1900, n°. 96*c*, 1e afd., waarbij is ongegrond verklaard het bezwaar door dat gemeentebestuur ingebracht

tegen den door den Raad der gemeente Ten Boer bij besluit van 18 Mei 1899 vastgestelden wijzigingsligger der wegen in die gemeente; en tegen het besluit van genoemde Gedeputeerde Staten dd. 2 Maart 1900, n°. 122, 1e afd., waarbij voorzegde wijzigingsligger is goedgekeurd;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 26 September 1900, n°. 119;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 21 November 1900, n°. 133, afdeeling Waterstaat A.;

Overwegende, dat de burgemeesters der gemeenten Appingedam, Bierum, Loppersum en 't Zandt, als optredende ieder voor hunne gemeente aan den burgemeester der gemeente Ten Boer, ieder bij afzonderlijk exploit, uitgebracht in de maanden Augustus en September 1898, hebben doen opzeggen de regeling getroffen tusschen de genoemde burgemeesters en die van Stedum en Ten Boer, den 27sten Januari 1836, waarbij de burgemeester van Ten Boer gemachtigd werd om elk jaar tot wederopzeggens toe — voor gemeene rekening — aan te besteden het onderhoud van den Stadsweg loopende van af Dijkshorn tot aan de grensscheiding van het arrondissement Groningen, terwijl de burgemeesters der vijf andere gemeenten op zich namen van de gemaakte kosten aan laatstgenoemden burgemeester zooveel te vergoeden, als de karspelen, onder de respectieve gemeenten behoorende, verplicht zouden zijn bij te dragen;

dat tengevolge van deze opzegging Burgemeester en Wethouders van de gemeente Ten Boer den 27sten Februari 1899 hebben opgemaakt een wijzigingsligger van de wegen in die gemeente, waarop de gemeenten Loppersum, Appingedam, Bierum, 't Zandt en Stedum, met de gemeente Ten Boer, ieder respectievelijk voor een afzonderlijk deel als onderhoudsplichtigen van den Stadsweg werden aangewezen;

dat de besturen van deze gemeenten daartegen bezwaren hebben ingebracht bij het gemeentebestuur van Ten Boer, doch de Raad van deze gemeente daarop den 18den Mei 1899 den wijzigingsligger onveranderd heeft vastgesteld;

dat toen deze besturen van dit besluit in beroep zijn gekomen bij Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen in hoofdzaak aanvoerende, ieder voor zich, dat zij bij de invoering van het reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen van 10 Juli 1854 (Provinciaal blad n°. 61) niet met het onderhoud van het in dien ligger aangewezen gedeelte weg waren belast, en zij dus niet op grond van het provinciaal reglement op het toezicht der wegen als onderhoudsplichtigen van een gedeelte van den weg op den ligger konden worden ingeschreven;

dat Gedeputeerde Staten dit beroep, wat de gemeente Loppersum betreft, hebben afgewezen op grond dat in het op den 19den September 1855 door den Raad der gemeente Ten Boer vastgestelde kohier der wegen, goedgekeurd door Gedeputeerde Staten bij hunne resolutie van 21 Februari 1856, n°. 96, als onderhoudsplichtigen van den Stadsweg zijn aangewezen de zes genoemde gemeenten, terwijl op het kohier als grond van onderhoudplicht der gemeente wordt vermeld, dat deze bestaat door verjaring, en voortvloeit uit het boek der schouwcedullen van 1756; dat hiertegen geen bezwaren zijn ingebracht, en elke gemeente elk jaar zijn quotum aan het onderhoud heeft betaald; dat dit onderhoud reeds herhaaldelijk op de begrooting en rekening van die gemeenten voorkwam, vóór het in werking treden van voorzegd provinciaal reglement; dat dus de Raad heeft erkend, dat het onderhoud van den weg een last was die voor een deel op de gemeente rustte; dat reeds van af 27 Januari 1836 dat onderhoud tusschen die gemeentebesturen was geregeld; zoodanig dat dit uit één hand zou geschieden, door de zorgen van den burgemeester der gemeente Ten Boer; uit welke regeling wederom de erkenning van den onderhoudslast door ieder der gemeentebesturen wordt bewezen;

dat Gedeputeerde Staten op dezen grond het bezwaar van het gemeentebestuur van Loppersum hebben verklaard te zijn ongegrond;

dat Gedeputeerde Staten daarop bij besluit van 2 Maart 1900, n°. 122, 1ste afd, den wijzigingsligger hebben goedgekeurd;

Overwegende alsnu dat tegen deze beide besluiten het gemeentebestuur van Loppersum is gekomen in beroep, aanvoerende dat Gedeputeerde Staten meenen, dat door de opzegging van het contract van 1836 de oude toestand van vóór 1836 weder is ingetreden, doch dan niet de gemeente, maar de karspelen met het onderhoud moesten zijn belast, gelijk zij blijkens de schouwcedullen van 1756 met dat onderhoud belast waren; dat verder tijdens de invoering van het provinciaal reglement de gemeente Loppersum wel bijdroeg in de kosten van het onderhoud van den weg, doch dit bijdragen geheel vrijwillig was; omdat de volmacht van 1836 ten allen tijde kon worden opgezegd; dat de ligger van 1855 hierbij in het geheel niet in aanmerking kan komen, omdat het vaststellen van liggers is een eenzijdige handeling, waartoe de gemeente Loppersum niet heeft medegewerkt; en eindelijk dat als het onderhoud een plicht is, die plicht ook is blijven bestaan ten aanzien van het zonder voorkennis van het gemeentebestuur van Loppersum verhard eind weg, ten laste van het karspel Garrelsweer;

Overwegende, dat, gelijk ook Gedeputeerde Staten hebben aangenomen, het sluiten in 1836 van de meergemelde overeenkomst tusschen

de burgemeesters der zes gemeenten, het plaatsen in 1855 van deze gemeenten als onderhoudsplichtigen van den Stadsweg op den toen opgemaakten ligger der wegen van de gemeente Ten Boer, zonder dat daartegen eenig verzet van wien ook is geschied, en eindelijk het uitvoeren van de overeenkomst van af 1836 tot het jaar 1898, zoodanig, dat de burgemeester van de gemeente Ten Boer elk jaar het onderhoud van den geheelen weg aanbesteedde, en van elk der contracteerende gemeenten haar aandeel ontving, welke betaling niet kon geschieden, zonder medewerking in jaarlijksche begrooting en jaarlijksche rekening van de gemeenteraden der respectieve gemeenten, — in hun onderling verband en samenhang beschouwd — ten duidelijkste aantoonen, dat tijdens de invoering van het reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen van 10 Juli 1854 de gemeente Loppersum mede belast was met het onderhoud van den Stadsweg onder de gemeente Ten Boer en dus de gemeente te recht op den ligger der wegen van de gemeente Ten Boer als een der onderhoudsplichtigen van den Stadsweg is geplaatst;

dat hiertegen niet afdoet, dat, volgens de schouwcedullen van 1756 de onder deze gemeente Loppersum gelegen karspelen Wirdum en Loppersum met datzelfde onderhoud waren belast, omdat daarna, doch lang vóór de invoering van gezegd provinciaal reglement, de gemeente Loppersum die verplichting der karspelen op zich heeft genomen, en dus veilig kan worden aangenomen dat de gemeente Loppersum erkend heeft, dat die verplichting op haar is overgegaan; gelijk zij dan ook zeer langen tijd, gedurende veel meer dan 60 jaren die verplichting zonder eenig protest of eenige reserve is nagekomen;

dat hiertegen mede niets kan afdoen wat het apelleerend bestuur heeft aangevoerd, als zou het vaststellen van liggers zijn eene eenzijdige handeling, waardoor anderen niet gebonden kunnen worden, dewijl dit zeer zeker onjuist is, omdat liggers van openbare wegen gelijk in casu juist worden opgemaakt om daardoor te constateeren den onderhoudsplicht van anderen; dat daarom steeds ruime gelegenheid wordt gegeven, tegen de vaststelling van die liggers bij het openbaar gezag in beroep te komen, maar dat zij dan ook, wanneer ze eens met of zonder beroep definitief zijn goedgekeurd, wel degelijk voor de daarbij betrokken partijen gevolgen hebben; ten blijke dan ook dat de tegenwoordige appellante, de gemeente Loppersum tegen de vaststelling van den wijzigingsligger zich verzet, om de gevolgen, die die vaststelling voor haar zoude hebben;

dat wat ten slotte de gemeenteraad nog opmerkt omtrent het verharde gedeelte van den Stadsweg, dat vroeger door het onder de gemeente Loppersum gelegen karspel Garrelsweer werd onderhouden

noch dit gedeelte, noch zijne verharding ten laste van de gemeente Loppersum is gebracht, en deze gemeente derhalve geene aanleiding heeft, daartegen eenig bezwaar te uiten;

dat derhalve te recht Gedeputeerde Staten het beroep van de gemeente Loppersum hebben afgewezen;

Gezien het Reglement op het toezicht der wegen, vastgesteld door de Staten der provincie Groningen den 9den December 1879, zooals het door latere besluiten is gewijzigd, en afgekondigd in het Provinciaal blad van Groningen 1898, n°. 64;

Hebben goedgevonden en verstaan:

met handhaving van de bestreden besluiten van Gedeputeerde Staten van de provincie Groningen, het ingesteld beroep daartegen te verklaren ongegrond.

Onze Minister enz.

In de overigens gelijkluidende Kon. besluiten van denzelfden datum n°s 10 en 12, ten aanzien van gelijke beroepen van de gemeenten 't Zandt en Stedum, komen de overwegingen aangaande de beteekenis van de vaststelling van liggers en ten aanzien van het wegsgedeelte van het voormalig karspel Garrelsweer niet voor.

Het Kon. besluit van gelijken datum, n°. 9 bevat op gronden, overeenstemmende met die in bovenbedoelde n°s 10 en 12, gelijke beslissing ten aanzien van een beroep van het gemeentebestuur van Bierum, alleen gericht tegen het goedkeuringsbesluit van Gedeputeerde Staten der provincie Groningen van 2 Maart 1900, n°. 122, 1e Afd.

KON. BESLUIT *van* 13 *December* 1900, *n^o^*. 15, *houdende goedkeuring van het besluit van Gedeputeerde Staten van Zuidholland van* 27 *November* 1900, *B, n^o^*. 3964 (*1e afdeeling*) *G. S. n^o^*. 75/1, *tot wijziging der voorschriften, welke door het bestuur van het hoogheemraadschap van de Alblasserwaard met Arkel beneden de Zouwe, ter verdediging van de dijken moeten worden in acht genomen.*

Zie Prov. blad n°. 111.

Bovenbedoelde voorschriften werden bekrachtigd bij Kon. besluit van 20 October 1893, n°. 12.

KON. BESLUIT *van* 14 *December* 1900, *n^o^*. 16, *houdende goedkeuring:*

A, van het besluit der Staten van Noordholland van 13 *November* 1900, *n^o^*. *VI, tot wijziging van het reglement van bestuur voor den Baafjespolder, goedgekeurd bij Kon. besluit van* 29 *Augustus* 1863, *n^o^*. 77;

B, van de besluiten der Staten van Utrecht van 19 *November* 1900:

a, tot wijziging van het reglement op het bestuur en beheer van het hoogheemraadschap van den Lekdijk benedendams en van den IJsseldam, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 8 *April* 1857, *n°.* 36, 2 *December* 1873, *n°.* 30 *en* 10 *Augustus* 1900, *n°.* 32;

b, tot wijziging van het reglement op het bestuur en beheer van het hoogheemraadschap van den Lekdijk bovendams, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 23 *Augustus* 1856, *n°.* 77, 29 *November* 1856, *n°.* 80, 3 *Januari* 1869, *n°.* 10, 23 *December* 1877, *n°.* 19 *en* 2 *December* 1879, *n°.* 17, *en*

c, tot wijziging van het reglement voor het waterschap Eemnes, goedgekeurd bij Kon. besluiten van 19 *September* 1863, *n°.* 64 *en* 6 *Augustus* 1878, *n°.* 32; *en*

C, van het besluit der Staten van Friesland van 8 *November* 1900, *n°.* 7, *tot wijziging van het reglement op het onderhoud, beheer en bestuur van den Ternaarderpolder zeedijk, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 20 *September* 1856, *n°.* 52, 4 *September* 1857, *n°.* 58, 7 *Januari* 1863, *n°.* 53, 30 *Juli* 1878, *n°.* 68, 19 *December* 1879, *n°.* 29, 13 *Augustus* 1896, *n°.* 18 *en* 3 *Augustus* 1897, *n°.* 15.

Zie Prov. bladen, van Noordholland n°. 92, van Utrecht n°s 185, 186 en 187 en van Friesland n°. 125.

KON. BESLUIT *van* 18 *December* 1900 (*Staatsblad n°.* 212), *bevelende de plaatsing in het Staatsblad van het op* 18 *April* 1900 *te 's Gravenhage tusschen Nederland en Pruisen gesloten verdrag betreffende de verbetering van het grensgedeelte van de Bocholter Aa of Aastrang, goedgekeurd bij de wet van* 10 *November* 1900 (*Staatsblad n°.* 177).

Gezien het op 18 April 1900 te 's Gravenhage tusschen Nederland en Pruisen gesloten verdrag betreffende de verbetering van het grensgedeelte van de Bocholter Aa of Aastrang, goedgekeurd bij de wet van 10 November d. a. v. Staatsblad n°. 177, van welk verdrag een afdruk aan dit besluit gehecht is;

Gelet dat de uitwisseling der akten van bekrachtiging mede te 's Gravenhage den 14den December d. a. v. heeft plaats gehad;

Op de voordracht van Onzen Minister van Buitenlandsche Zaken van 15 December 1900, n°. 12837, Directie van het Protocol;

Hebben goedgevonden en verstaan:

de bekendmaking van voorzegd verdrag te bevelen door plaatsing van dit besluit in het Staatsblad.

Onze Ministers, Hoofden van Departementen van Algemeen Bestuur, worden belast, ieder voor zooveel hem betreft, met de uitvoering der bepalingen, in meergenoemd verdrag vervat.

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden en Zijne Majesteit de Duitsche Keizer, Koning van Pruisen, wenschende omtrent de verbetering van het grensgedeelte van de Bocholter Aa een verdrag te sluiten, hebben te dien einde tot HoogstDerzelver gevolmachtigden benoemd:

Hare Majesteit de Koningin der Nederlanden den heer Willem Hendrik de Beaufort, ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw en der Orde van den Rooden Adelaar eerste klasse, enz., enz., enz., HoogstDerzelver Minister van Buitenlandsche Zaken en den heer Cornelis Lely, ridder der Orde van den Nederlandschen Leeuw, HoogstDerzelver Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid;

Zijne Majesteit de Duitsche Keizer, Koning van Pruisen den heer Friedrich Graaf von Pourtalès, Geheime Legatie Raad, ridder der Orde van den Rooden Adelaar tweede klasse, met Eikenloof, en der Orde van den Nederlandschen Leeuw, enz., enz., enz., HoogstDesselfs Buitengewoon Gezant en Gevolmachtigd Minister bij het Nederlandsche Hof,

Ihre Majestät die Königin der Niederlande und Seine Majestät der Deutsche Kaiser, König von Preussen, von der Absicht geleitet, über die Regulirung der Grenzstrecke der Bocholter Aa einen Vertrag abzuschliessen, haben zu diesem Zwecke zu Allerhöchstihren Bevollmächtigten ernannt:

Ihre Majestät die Königin der Niederlande den Hernn Willem Hendrik de Beaufort, Ritter des Ordens des Niederländischen Löwen und des Rothen Adler Ordens erster Klasse, etc. etc. etc., Allerhöchstihren Minister der Auswärtigen Angelegenheiten und den Herrn Cornelis Lely, Ritter des Ordens des Niederländischen Löwen, Allerhöchstihren Minister des Waterstaats, des Handels und der Industrie;

Seine Majestät der Deutsche Kaiser, König von Preussen Herrn Grafen Friedrich von Pourtalès, Geheimer Legations Rath, Ritter des Rothen Adler Ordens zweiter Klasse, mit Eichenlaub, und des Ordens des Niederländischen Löwen, etc. etc. etc., Allerhöchstihren ausserordentlichen Gesandten und bevollmächtigten Minister am Königlich Niederländischen Hofe,

die, na wederkeerige mededeeling hunner in goeden en behoorlijken vorm bevonden volmachten, omtrent de volgende bepalingen zijn overeengekomen:

Art. 1. Op de Aastrang wordt, ongeveer 380 m. boven den grenssteen n°. 729, eene beweegbare stuw gebouwd waarvan de dagwijdte 14 m. bedraagt en waarvan de dorpel 15.48 m. boven A. P. (15.28 m. boven N. N.) ligt. De stuw moet zoodanig ingericht worden, dat in de seconde steeds ten minste 0.250 m³. water op het benedenpand afvloeit. De onderkant der daartoe in de stuwschuiven te maken openingen, zal niet hooger dan 15.78 m. boven A. P. (15.58 m. boven N. N.) liggen.

Pruissen neemt de bediening der stuw op zich.

2. Van den grenssteen n°. 729 tot den mond van de Holtwijkerbeek bij den grenssteen n°. 730, zal de bodem van de Aastrang zoodanig onder eene regelmatige helling gebracht worden, dat hij bij de Holtwijkerbeek op 15.87 m. boven A. P. (15.67 m. boven N. N.) en aan de stuw 15.48 m. boven A. P. (15.28 m. boven N. N.) ligt.

De bodembreedte zal van den grenssteen n°. 729 tot 100 m. beneden de Holtwijkerbeek 7.60 m. bedragen; van daar bovenwaarts tot de Holtwijkerbeek van 7.60 m. tot 12.80 m. toenemen.

De wederzijdsche glooiingen verkrijgen eene helling van 1 : 2.44 en de 1.60 m. boven den bodem

die, nach gegenseitiger Mittheilung ihrer in guter und gehöriger Form befundenen Vollmachten, über folgende Bestimmungen übereingekommen sind:

Art. 1. In dem Aastrang wird etwa 380 m. oberhalb des Grenzsteins Nr. 729 ein bewegliches Stauwerk errichtet, dessen lichte Weite 14 m. beträgt und dessen Drempel 15.48 m. über A. P. (15.28 m. über N. N.) liegt. Das Stauwerk muss so eingerichtet werden, dass in der Sekunde stets mindestens 0.250 cbm. Wasser zum Unterwasser abfliessen. Die Unterkante der zu diesem Zwecke in den Schütztafeln anzulegenden Oeffnungen soll nicht höher als 15.78 m. über A. P. (15.58 m. über N. N.) liegen.

Die Bedienung des Stauwerks übernimmt Preussen.

2. Vom Grenzstein Nr. 729 bis zur Einmündung des Holtwicker Baches beim Grenzstein Nr. 730 soll die Sohle des Aastrangs in gleichmässigem Gefälle derart ausgebaut werden, dass sie an dem Holtwicker Bache 15.87 m. über A. P. (15.67 m. über N. N.) und an dem Stauwerke 15.48 m. über A. P. (15.28 m. über N. N.) liegt.

Die Sohlenbreite soll vom Grenzsteine Nr. 729 bis 100 m. unterhalb des Holtwicker Baches 7.60 m. betragen, von dort aus aufwärts bis zum Holtwicker Bache von 7.60 m. bis auf 12.80 m. zunehmen.

Die beiderseitigen Böschungen erhalten eine Steigung von 1 : 2.44, und die in 1.60 m. Höhe über

18 I

(

va

v:

tegenwoordig verdrag
bekrachtigd en de uit-
ler akten van bekrach-
zoo spoedig mogelijk te
hage plaats hebben.
konde waarvan de gevol-
n het tegenwoordig ver-
ben onderteekend en van
gels voorzien.
in dubbel, gedaan te
hage, den 18den April

(*get.*) W. H. DE BEAUFORT.
(*get.*) C. LELY.
(*get.*) F. POURTALÈS.

8. Der gegenwärtige Vertrag soll ratifizirt und der Austausch der Ratifikations-Urkunden soll sobald als möglich im Haag bewirkt werden.

Zu Urkund dessen haben die Bevollmächtigten den gegenwärtigen Vertrag unterschrieben und ihre Siegel beigedrückt.

So geschehen im Haag, in doppelter Ausfertigung, den 18 April 1900.

(*L.-S.*) (*gez.*) W. H. DE BEAUFORT.
(*L.-S.*) (*gez.*) C. LELY.
(*L.-S.*) (*gez.*) F. POURTALÈS.

KON. BESLUIT *van* 19 *December* 1900, *n°.* 20, *houdende goedkeuring van het besluit der Staten van Zeeland van* 9 *November* 1900, *n°.* 6, *tot vaststelling van de volgende regelen voor het pensionneeren van en het verleenen van wachtgeld aan ambtenaren en bedienden, in dienst der provincie.*

t. 1. Ten laste der provincie Zeeland wordt, onder de voorwaarden
aar de regelen, bij dit besluit bepaald, pensioen verleend aan:
de ambtenaren van den provincialen waterstaat;
de vaste arbeiders bij de provinciale wegen;
den bibliothecaris aan de provinciale bibliotheek;
. den concierge van, tevens bediende bij de provinciale bibliotheek;
. de provinciale veeartsen;
. het personeel, verbonden aan den provincialen stoombootdienst
de Wester-Schelde.

2. § 1. De in art. 1 genoemde ambtenaren en bedienden hebben,
bekomen eervol ontslag, recht op pensioen, wanneer zij;

a. den ouderdom van vijf en zestig jaren vervuld hebben; het
achinepersoneel, in art. 1 *f* begrepen, tien jaren vroeger;

b. ziels- of lichaamsgebreken bekomen, die hen voor de verdere
vaarneming van hunne betrekking ongeschikt maken, mits die ge-
reken het gevolg zijn, hetzij van tegen hen in de uitoefening hunner
lienstverrichtingen of ter zake van die uitoefening gepleegde geweld-
ladigheden, hetzij van het volvoeren van diensten, waarbij gevaar te
oorzien was, hetzij van ongevallen bij het verrichten van diensten,

waarbij geen gevaar te voorzien was, indien het ongeval, dat de gebreken veroorzaakte, niet aan de schuld of aan de onvoorzichtigheid van den belanghebbende te wijten is;

c. na tienjarigen dienst uithoofde van ziels- of lichaamsgebreken voor de waarneming hunner betrekking ongeschikt zijn.

§ 2. Het onder § 1 *b* vermelde geval wordt geacht niet aanwezig te zijn, indien meer dan twee jaar is verstreken tusschen den dag, waarop gebreken als daarin bedoeld bekomen zijn, en dien, waarop de belanghebbende ontslagen wordt.

3. § 1. In de gevallen, onder art. 2 § 1 *b* en *c* vermeld, wordt tot het bewijs der ongeschiktheid gevorderd eene met redenen omkleede schriftelijke verklaring van twee door Gedeputeerde Staten aan te wijzen geneeskundigen.

§ 2. Behalve in het geval dat een door Gedeputeerde Staten gelast onderzoek geene pensionneering ten gevolge heeft, komen de kosten van het geneeskundig onderzoek ten laste van den belanghebbende. Indien hij die niet dadelijk voldoet, worden zij door de provincie voorgeschoten en op hem verhaald.

4. Alle recht op pensioen gaat verloren voor hem, die ontslagen wordt op eigen verzoek en niet valt onder art. 2.

5. § 1. Als grondslag voor de regeling van het pensioen wordt aangenomen de middelsom over twaalf maanden van hetgeen door den belanghebbende over de laatste zestig maanden in dienst en ten laste der provincie is genoten als:

a. vaste jaarwedde;

b. vaste toelage, verbonden aan de betrekking of toegelegd aan den persoon;

c. vrije woning, vuur en licht;

d. wisselende inkomsten.

§ 2. Is de belanghebbende minder dan zestig maanden in dienst der provincie geweest, dan wordt de middelsom in verhouding tot den korteren diensttijd berekend.

§ 3. Vergoeding voor bureau-, reis- of verblijfkosten wordt buiten rekening gelaten.

§ 4. Wanneer een krachtens dit besluit gepensionneerde of op wachtgeld gestelde wordt herplaatst in eene provinciale betrekking, waaraan geringer bezoldiging verbonden is dan aan de vroeger door hem bekleede betrekking, wordt de vorige bezoldiging tot pensioensgrondslag genomen.

6. § 1. Het bedrag, waarvoor vrije woning, vuur en licht bij de berekening van den pensioensgrondslag in aanmerking komt, wordt door Gedeputeerde Staten bepaald.

§ 2. Indien veranderde omstandigheden daartoe aanleiding geven, kan de bepaling van het bedrag door Gedeputeerde Staten worden gewijzigd.

7. § 1. Het pensioen wordt, in de gevallen, bedoeld onder art. 2 § 1 *a* en *c*, voor ieder jaar dienst berekend op een zestigste deel der middelsom, bedoeld in art. 5.

§ 2. Het kan nòch twee-derden dier middelsom, nòch het bedrag van drie duizend gulden te boven gaan; het kan niet minder bedragen dan een honderd vijftig gulden.

§ 3. In het geval, bedoeld onder art. 2 § 1 *b*, bedraagt het pensioen twee-derden dier middelsom, tot een maximum van drie duizend gulden.

§ 4. Het pensioen wordt in volle guldens verleend; onderdeelen van een gulden komen voor een gulden in aanmerking.

8. § 1. Als diensttijd komt in aanmerking de tijd, vóór en na de invoering van dit besluit krachtens eene vaste aanstelling in werkelijken dienst der provincie doorgebracht; het machinepersoneel wordt elke drie jaren dienst als vier jaren toegerekend.

§ 2. Tijdelijke diensten, krachtens aanstelling of opdracht aan de provincie bewezen in eene der in art. 1 genoemde betrekkingen, komen bij de regeling van het pensioen als diensttijd in aanmerking, indien zij door eene vaste aanstelling zijn gevolgd.

§ 3 Is de vaste aanstelling niet onmiddellijk gevolgd, dan moeten deze diensten, om in aanmerking te komen, bewezen zijn gedurende ten minste twee achtereenvolgende jaren.

9. Het pensioen wordt, op aanvraag of vanwege den belanghebbende, toegekend bij besluit van Gedeputeerde Staten.

10. § 1. Het pensioen gaat in met den dag, volgende op dien, waarop de wedde of belooning, waarnaar het berekend is, heeft opgehouden.

§ 2. Wanneer echter de aanvraag om pensioen niet binnen één jaar na het tijdstip, waarop het recht op pensioen verkregen werd, is ingediend, gaat het pensioen eerst in met het kwartaal, volgende op dat, waarin de aanvraag gedaan is.

§ 3. Is de aanvraag niet ingediend binnen vijf jaren na het in § 2 genoemde tijdstip, dan is alle recht op pensioen verbeurd.

11. Het pensioen wordt uitbetaald tot het einde van het kwartaal, waarin het door overlijden of om andere redenen vervalt.

12. § 1. De in art. 1 genoemde ambtenaren en bedienden hebben aanspraak op wachtgeld, wanneer zij, na tienjarigen dienst als zoodanig, eervol worden ontslagen ten gevolge van opheffing hunner betrekking of van nieuwe organisatie.

[illegible] bedraagt ten minste de helft en ten hoogste [illegible] laatst genoten jaarlijksche bezoldiging en wordt [illegible] naar de regels, vermeld in art. 7 §§ 1,

[illegible] die den leeftijd van 65 jaren nog [illegible] provinciale betrekking herplaatst worden. [illegible] gehouden worden met den aard [illegible] verzaamheden.

[illegible] wanneer de op wachtgeld gestelde [illegible] provinciale betrekking te aanvaarden. [illegible] van vier jaren op.

[illegible] gepensionneerde of [illegible] provinciale betrekking [illegible] in zijne vorige provin- [illegible] pensioen of wachtgeld op: wanneer [illegible] minder bedraagt, [illegible] pensioen of wachtgeld [illegible] laatst genoten provin- [illegible] het pensioen of wachtgeld met [illegible]

[illegible] op wachtgeld gesteld, [illegible] dienstvervulling naar [illegible] pensioen of wachtgeld [illegible] pensioen of wacht- [illegible] ende zou hebben [illegible] ware gebleven.

[illegible] exploitatie [illegible] particulieren over [illegible] personeel eene [illegible] grondslag, dat [illegible] voortzetting [illegible] overigens de [illegible] personeel [illegible] besluit [illegible]

[illegible]

[illegible] inwerkingtreding [illegible] besluit [illegible] voet [illegible]

[illegible] bepaalde bij art. 7 [illegible] voor de ambte- [illegible] waterstaat, in dienst bij de inwerkingtreding [illegible] pensioen voor ieder jaar dienst berekend op een [illegible] bedoeld in art. 5, wordt het minimum [illegible] honderd gulden gesteld en kan het pensioen

van den tegenwoordigen Hoofdingenieur drie duizend gulden te boven gaan.

17. § 1. Dit besluit treedt in werking op 1 Januari 1901.

§ 2. Met dien datum vervallen:

a. het besluit der Provinciale Staten van 15 Juli 1881, n°. 2*b*, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 8 September 1881, n°. 20, en dat van 8 Juli 1892, n°. 5, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 16 Augustus 1892, n°. 42, betreffende het verleenen van pensioen aan de ambtenaren van den provincialen waterstaat;

b. het besluit der Provinciale Staten van 12 Juli 1895, n°. 15, goedgekeurd bij Koninklijk besluit van 26 Augustus 1895, n°. 28, voor zoover daarbij regelen worden gesteld voor het pensioen en het wachtgeld der arbeiders aan de provinciale wegen.

KON. BESLUIT *van* 19 *December* 1900, *n°.* 25, *houdende, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den wijzigingsligger der wegen in de gemeente Uithuizermeeden.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door J. en J. E. Wiersum, te Uithuizermeeden, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen dd. 16 Februari 1900, n°. 108, 1ste afd., waarbij ongegrond zijn verklaard hunne bezwaren tegen een door den Raad der gemeente Uithuizermeeden vastgestelden wijzigingsligger der wegen in die gemeente;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 10 October 1900, n°. 116;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 15 December 1900, n°. 202, afdeeling Waterstaat A;

Overwegende, dat J. en J. E. Wiersum, de laatste voor zich en als voogd voor zijne twee minderjarige zusters, bij adres dd. 22 Juni 1899, bij Gedeputeerde Staten van Groningen bezwaren hebben ingediend tegen een door den Raad der gemeente Uithuizermeeden den 29sten Mei bevorens vastgestelden wijzigingsligger der wegen;

dat Gedeputeerde Staten bij besluit van 16 Februari 1900, n°. 108, 1ste afd., de door J. en J. E. Wiersum ingediende bezwaren ongegrond hebben verklaard en afwijzend hebben beschikt op hun verzoek, den ligger niet goed te keuren, daarbij overwegende dat de adressanten Janna en Jacob Wiersum c.s. in hun adres te kennen geven bezwaar te hebben tegen de aanwijzing van de onderhoudsplichtigheid van het gedeelte voetpad, voorkomende onder n°. 30 op den primitieven en

op den aangeboden wijzigingsligger als Pruimstraat of Burchtstraat, voor zoover gelegen op het hun toebehoorend kadastraal perceel, sectie G, n°. 1392, welk perceel zij beweren, dat nooit door hen voor het publiek is opengesteld; dat in den in 1894 goedgekeurden wijzigingsligger Fokke J. Wiersum is aangewezen als onderhoudsplichtige van het gedeelte voetpad over de zuidelijke overrede van den spoorweg en op den in 1897 goedgekeurden primitieven ligger als onderhoudsplichtige van dat gedeelte voetpad voor den inmiddels overleden Fokke J. Wiersum is aangewezen zijn zoon, de adressant Jacob Wiersum; dat in beide liggers omtrent dezen onderhoudsplichtige waarop deze last rust, en van het perceel, waarover of waarlangs het bedoeld gedeelte voetpad is gelegen, geene kadastrale aanduiding wordt gegeven; dat evenwel in beide liggers voorkomt een vonder van de Pruimstraat op sectie G, n°. 1392; dat daaruit volgt, dat sedert 1894 het op de liggers voorkomende voetpad over genoemd perceel 1392 heeft geloopen; dat eerst Fokke Wiersum, en na diens overlijden de adressant als opvolgend eigenaar daarvan als onderhoudsplichtige is aangewezen en tot heden daartegen geen bezwaren zijn ingebracht; dat wel door adressanten daartegen nu wordt aangevoerd, dat de belasting van genoemd perceel met het servituut van een publiek voetpad zonder hunne toestemming of voorkennis heeft plaats gevonden; dat van de zijde van den Gemeenteraad daartegen is aangevoerd, dat vroeger daarover heeft geloopen een wagenrede; dat de passage daarover met voertuigen door wijlen F. Wiersum is belet door een dam tusschen genoemd perceel en de Pruimstraat op te ruimen, doch dat met zijn voorkennis en goedkeuring ter vervanging van den opgeruimden dam een vonder is gelegd ten dienste van de voetgangers van af de Pruimstraat naar het spoorwegstation; dat voorts volgens verklaringen van het Gemeentebestuur uit de notulen blijkt, dat wijlen F. Wiersum, in leven lid van den Gemeenteraad, heeft medegewerkt tot het brengen op den ligger van bedoeld gedeelte voetpad, dat daaruit aangenomen moet worden, dat door den rechthebbende een gedeelte van bedoeld perceel, zooals in 1894 op den ligger gebracht, is bestemd geworden tot openbaar gebruik als voetpad; dat mitsdien de daartegen door adressanten uit dien hoofde ingediende bezwaren ongegrond moeten worden geoordeeld;

dat J. en J. E. Wiersum, de laatste mede als voogd over zijne minderjarige zusters A. en E. Wiersum, bij Ons in beroep zijn gekomen van evenvermeld besluit van Gedeputeerde Staten;

Overwegende, dat appellanten, bij adres van 12 Mei 1899 bij den Raad der gemeente Uithuizermeeden en vervolgens bij adres van 22 Juni d.a.v. bij Gedeputeerde Staten van Groningen bezwaren hebben

ingebracht tegen den door Burgemeester en Wethouders dier gemeente den 10n April 1899 opgemaakten wijzigingsligger van de wegen, op grond, dat zij op dien ligger als onderhoudsplichtigen zijn aangewezen voor perceel G 1392, welk perceel niet voor publiek verkeer is opengesteld, weshalve zij meenen dat perceel G 1392 niet op den ligger behoort voor te komen;

dat zij blijkens eene nader bij de Afdeeling van den Raad van State voor de geschillen van bestuur ingezonden memorie ook bezwaar hebben, dat perceel n°. 1399 op den wijzigingsligger voorkomt;

dat echter dit laatste bezwaar niet meer in aanmerking kan komen, daar zij dit noch bij den Gemeenteraad, noch bij Gedeputeerde Staten, ingevolge het Reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen, hebben ingebracht en alzoo daaromtrent door genoemde Colleges geen beslissing is genomen;

Overwegende wat eerstgemelde bezwaren aangaat, dat deze slechts een punt van onderzoek en beslissing kunnen uitmaken in zooverre als zij betreffen wijzigingen, welke bij den wijzigingsligger zijn gebracht in den ligger van de wegen, goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten dd. 2 April 1897, n°. 81;

dat in dezen ligger in kolom 8 van de daarin onder n°. 30 omschreven Pruim- of Burchtstraat voorkomt de volgende invulling: „Een vonder van de Pruimstraat op sectie G n°. 1392„ waartegen destijds geen bezwaar is ingediend;

dat deze invulling woordelijk is overgenomen in den onderwerpelijken wijzigingsligger en alzoo het beweren van appellanten, dat perceel 1392 niet voor publiek verkeer is opengesteld en derhalve dat perceel niet op den ligger behoort voor te komen, feitelijk gericht is tegen den ligger van 1897, waartegen thans niet meer kan worden opgekomen;

dat alzoo uitsluitend de vraag blijft te beantwoorden of appellanten te recht op den ligger als onderhoudsplichtigen zijn aangewezen voor perceel G n°. 1392;

Overwegende dat op den eersten wijzigingsligger goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten dd. 5 October 1894, welke ligger een gevolg was van den aanleg van den spoorweg Sauwerd—Roodeschool, onder n°. 2 voorkomt de Pruim- of Burchtstraat als voetpad, waarvan de onderhoudsplicht rust op de daarbij vermelde nummers van perceelen van sectie G, waaronder perceel n°. 1392 niet vermeld is;

dat wel op dien ligger Fokke J. Wiersum, de rechtsvoorganger van appellanten, als onderhoudsplichtige voorkomt van het geheele voetpad over de zuidelijke overrede van den spoorweg, krachtens eene met de Groninger locaalspoorweg-Maatschappij gesloten overeenkomst,

doch zonder aanduiding der kadastrale perceelnummers, waarop de onderhoudsplicht zou zijn gelegd, hetgeen volgens Burgemeester en Wethouders als een verzuim moet worden aangemerkt;

dat op den nieuwen ligger der wegen, goedgekeurd bij besluit van Gedeputeerde Staten dd. 2 April 1897 onder n°. 30 weder de Pruim- of Burchtstraat voorkomt als voetpad, met eene omschrijving geheel in overeenstemming met die op den wijzigingsligger van 1894, behoudens dat in plaats van Fokke J. Wiersum, inmiddels overleden, Jacob Wiersum, een der tegenwoordige appellanten, wordt genoemd, terwijl op dezen ligger bovenvermeld verzuim evenmin is hersteld;

dat alzoo uit deze liggers blijkt, dat Fokke J. Wiersum en daarna Jacob Wiersum onderhoudsplichtig waren, krachtens eene met de Groninger locaal-spoorweg-Maatschappij gesloten overeenkomst, van dat gedeelte voetpad, dat loopt over de zuidelijke overrede van den spoorweg, terwijl nu op den wijzigingsligger appellanten zijn vermeld als onderhoudsplichtigen van het voetpad op perceel sectie G, n°. 1392 en voorts onder de perceelen waarop onderhoudslast rust, n°. 1392 is ingevuld;

dat echter niet is bewezen, dat het voetpad over de zuidelijke overrede van den spoorweg, hetwelk appellanten moeten onderhouden, omvat het gedeelte van het pad, hetwelk loopt over perceel n°. 1392, noch eenige grond is aangevoerd, behalve het beweerde verzuim, dat deze onderhoudslast, welke steunt op de reeds vermelde overeenkomst, zou rusten op eenig perceel, in casu n°. 1392;

dat het Gemeentebestuur en Gedeputeerde Staten zich beroepen op het raadsbesluit dd. 5 April 1894, tot welk besluit P. J. Wiersum als raadslid heeft medegewerkt;

dat bij dit besluit is beslist, dat op den toen aanhangigen, hierbovenvermelden wijzigingsligger als onderhoudsplichtige van het „voetpad over de zuidelijke overrede van den spoorweg en het daarop staande afsluitingshek liggende in en behoorende tot de Pruimstraat Fokke Jacobs Wiersum" zou worden vermeld;

dat echter ook uit dit besluit niet blijkt, dat bedoeld gedeelte voetpad over perceel 1392 liep en dat op dit perceel eenige onderhoudslast drukt;

dat derhalve niet blijkt, dat appellanten te recht op den wijzigingsligger, waartegen hunne bezwaren zijn gericht, als onderhoudsplichtigen zijn aangewezen voor perceel sectie G, n°. 1392;

Gezien het Reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen;

Hebben goedgevonden en verstaan:

het besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen dd. 16 Februari

1900, n°. 108, 1ste afd., voor zoover daarbij de bezwaren van appellanten ongegrond zijn verklaard, en in verband daarmede het besluit van dat College dd. 9 Maart 1900, n°. 113, 1ste afd, tot goedkeuring van den wijzigingsligger van de wegen in de gemeente Uithuizermeeden te vernietigen.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 19 *December* 1900, *n°.* 26, *houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen goedkeuring eener keur voor den polder Buitenhuizen.*

Beschikkende op het beroep, ingesteld door D. Jongejans Gzn. c.s. te Assendelft, tegen het besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland, dd. 15 Augustus 1900 tot goedkeuring eener keur voor den polder Buitenhuizen;

Den Raad van State, Afdeeling voor de geschillen van bestuur, gehoord, advies van 28 November 1900, n°. 244;

Op de voordracht van Onzen Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 15 December 1900, n°. 201, Afdeeling Waterstaat A;

Overwegende, dat bij eene op 26 April 1874 tusschen het Bestuur van den polder Buitenhuizen en de Directie van de Amsterdamsche Kanaalmaatschappij gesloten overeenkomst in art. 1 werd bepaald:

„Het Bestuur van den polder Buitenhuizen verbindt zich zorg te dragen, dat voortaan nimmer eenig water uit den polder op den Spaarndammerpolder wordt gebracht, dat daarvoor de Zuidelijke en Westelijke kaden van dien polder tot aan de aansluitingen der Kanaaldijken door of van wege genoemd Bestuur waterdicht zullen worden onderhouden tot de hoogte bepaald bij de jongste door Heeren Gedeputeerde Staten van Noordholland vastgestelde keur voor dien polder van 50 c.M. boven A.P., bij eene kruinsbreedte van minstens 1 M. en wederzijdsche glooiingen van minstens 3 op 1.";

dat de in evengenoemd art. 1 voorkomende bepaling, betreffende de afmetingen van bovenbedoelde dijken, in de op 23 Maart 1900 door het bestuur van den polder Buitenhuizen vastgestelde keur in art. 1 ook wordt aangetroffen, welk artikel luidt: „Alle eigenaren van grond in dezen polder zijn verplicht de Kadijken, elk voor zooveel hem aangaat, in goeden staat te onderhouden.".

„De Oosterkadijk moet eene hoogte hebben van 1 M. boven A.P. en aan de kruin eene breedte van 80 c.M. met glooiingen aan beide zijden van 2 op 1; de Wester- en de Zuiderkadijk moeten in overeenstemming met de bepalingen van het contract, met de Amsterdamsche Kanaalmaatschappij aangegaan, in dato 26 April 1874, eene

hoogte hebben van 50 c.M. boven A.P. en eene kruinsbreedte van 1 M., met glooiingen van 3 op 1.

„De dijken mogen voor geene andere doeleinden worden gebezigd dan ter beweiding of als hooiland";

dat Gedeputeerde Staten bij besluit van 15 Augustus 1900 hunne goedkeuring aan die keur hebben verleend;

dat D. Jongejans Gzn. c.s. — allen eigenaren of beheerders van landerijen in den polder Buitenhuizen — op grond van genoemd art. 1 tegen de goedkeuring van deze keur bij Ons in beroep zijn gekomen;

Overwegende, dat Gedeputeerde Staten van Noordholland hebben te kennen gegeven, dat de bepaling, waartegen appellanten hunne bezwaren inbrengen, geheel verwijst naar de in 1874 gesloten overeenkomst en dat door die overeenkomst evenwel geene verandering is gebracht in de vroeger bestaande — en reeds toen bij keur geregelde — verplichtingen;

dat dit door appellanten geenszins wordt ontkend en zij mitsdien de gewraakte bepaling in de keur in de tegenwoordige omstandigheden rechtmatig oordeelen, doch zij Ons vragen dat de keur niet worde goedgekeurd, alvorens alle pogingen tot een gemeenschappelijk overleg tusschen de besturen en ingelanden van den polder Buitenhuizen, en van den Noord- en Zuid-Spaarndammerpolder ten aanzien der gewraakte bepaling zijn aangewend; alsmede om een naderen termijn vast te stellen, waarin het daarover te treffen overleg moet zijn geschied;

dat echter, wanneer de besturen der beide polders een nader gemeenschappelijk overleg over de hoogte en breedte van den in dezen bedoelden Westerkadijk noodig achten, zij zeker daartoe wel zullen overgaan, doch het niet aangaat daarnaar de beslissing van dit beroep te doen wachten, en nog minder om daarin een beweegreden te vinden om het beroep gegrond te verklaren;

Gezien de wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139);

Hebben goedgevonden en verstaan:

het ingestelde beroep ongegrond te verklaren.

Onze Minister enz.

KON. BESLUIT *van* 22 *December* 1900 (*Staatsblad n°.* 215), *tot wijziging van art.* 19 *van het algemeen reglement op den loodsdienst, vastgesteld bij Kon. besluit van* 23 *Januari* 1879 (*Staatsblad n°.* 25), *en aangevuld bij dat van* 17 *December* 1892 (*Staatsblad n°.* 283).

KON. BESLUIT *van* 29 *December* 1900, *n°.* 48, *houdende goedkeuring*:

a, *van het besluit der Staten van Groningen van* 20 *November* 1900, *n°.* 11, *tot wijziging van het reglement op het toezicht der wegen in die provincie, goedgekeurd bij Kon. besluiten van* 19 *Maart* 1880, *n°.* 9, 6 *September* 1887, *n°.* 19, 2 *December* 1887, *n°.* 14, 6 *Januari* 1891, *n°.* 13 31 *December* 1895, *n°.* 42 *en* 17 *September* 1898, *n°.* 24, *en*

b, *van de besluiten der Staten van Zuidholland van* 4 *December* 1900*:*

n°. XIII, tot wijziging van het reglement voor den polder St. Elisabeth (gemeenten Herkingen en Melissant), goedgekeurd bij Kon. besluiten van 4 *Januari* 1858, *n°.* 40 *en* 7 *Augustus* 1893, *n°.* 20*;*

n°. XIV, tot wijziging van het reglement voor den polder Papekop en Diemerbroek (gemeente Papekop), goedgekeurd bij Kon. besluit van 18 *Augustus* 1858, *n°.* 71*;*

n°. XV, tot wijziging van het reglement voor den Graspolder (gemeente Rozenburg), goedgekeurd bij Kon. besluit van 27 *November* 1858, *n°.* 61, *en*

n°. XVI, tot wijziging van het reglement voor den Wippolder (gemeenten Wateringen en Loosduinen), goedgekeurd bij Kon. besluit van 6 *September* 1878, *n°.* 15.

Zie voor de besluiten sub *b* de Buitengew. Prov. bladen van Zuidholland n°s 333 tot en met 336.

De wijziging sub *a* vermeld luidt als volgt:

De Staten der provincie Groningen,

Beschikkende op een adres van E. Veldman te Bedum en anderen, houdende verzoek tot intrekking of wijziging van art. 55*bis* van het reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen;

Gezien de daarop betrekkelijke voordracht van Gedeputeerde Staten, van den 5den October 1900, n°. 10, 1ste afdeeling, zoomede het ter zake ingekomen adres van G. Post te Farmsum en anderen;

Hebben goedgevonden te besluiten, onder goedkeuring van Hare Majesteit de Koningin, artikel 55*bis* van het reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen, vastgesteld bij Staten-besluit d.d. 9 December 1879, n°. 3, gewijzigd bij Staten-besluiten van 20 Juli 1887, 8 November 1887, 18 November 1890, 19 November 1895 en 19 Juli 1898, respectievelijk goedgekeurd bij Koninklijke besluiten

van 19 Maart 1880, n°. 9, 6 September 1887, n°. 19, 2 December 1887, n°. 14, 6 Januari 1891, n°. 13, 31 December 1895, n°. 42 en 17 September 1898, n°. 24, te vervangen door een nieuw artikel 55*bis*, luidende als volgt:

Het is verboden een voorwerp boven het gewicht van 2500 kilogram, of een voertuig, door middel waarvan goederen vervoerd worden, boven het gewicht van 2500 kilogram, te vervoeren over eene beweegbare brug, tenzij de vervoerder zorge, dat die brug over hare geheele lengte, ter breedte van ten minste 40 centimeter, onder de wielen belegd zij met posten, ter dikte van ten minste zeven centimeter, of het vervoer geschiedt zonder de aanwending van mechanische kracht of van paarden.

WET *van* 31 *December* 1900 (*Staatsblad n°.* 230), *houdende wijziging van het negende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar* 1899.

Allen, enz.

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat de noodzakelijkheid is gebleken tot wijziging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1899, vastgesteld bij de wet van den 8sten Februari 1899 (Staatsblad n°. 65), verhoogd en aangevuld bij de wet van den 30sten December 1899 (Staatsblad n°. 318);

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

Artikel 1. De navolgende artikelen van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1899 worden *verhoogd* met, en mitsdien gebracht op de daarbij vermelde bedragen:

IIde Afdeeling.

Waterstaat.

A. *Algemeene Zaken.*

	wordt verhoogd met:	en mitsdien gebracht op:
Art. 10. Herstel van in onderhoud zijnde werken, van winter- en storm-schade.	*f* 8,000.00	*f* 108,000.00
B. Waterstaat.		
Art. 17. Bezoldiging van het personeel en den concierge voor den algemeenen dienst van den waterstaat . .	100.00	26,100.00

	wordt verhoogd met:	en mitsdien gebracht op:
Art. 97. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Gelderland	*f* 5,800.00	*f* 128,792.00
Art. 102. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Friesland.	5,700.00	64,790.00
Art. 106. Onderhoud, herstel en verbetering van wegen en bruggen en daarbij behoorende werken, beplantingen, en daarmede in verband staande uitgaven in Limburg	4,000.00	45,668.00
D. Spoorwegen.		
Art. 131. Brug over den IJssel bij Westervoort.	150,000.00	1,250,000.00
Art. 136. Goederenstation van den Hollandschen IJzeren Spoorweg in de Stadsrietlanden te Amsterdam. . . .	5,500.00	148,300.00
Art. 137. Station van den Staatsspoorweg van Amersfoort naar Nijmegen, te Amersfoort	15,000.00	279,000.00
VDE AFDEELING.		
Posterijen.		
B. *Postdienst.*		
Art. 200. Stichting van nieuwe postgebouwen te Amsterdam	8,100.00	23,900.00
C. Telegraafdienst.		
Art. 211. Stichting van een nieuw telegraafkantoor te Amsterdam . . .	2,600.00	10,500.00
F. Rijkspostspaarbank.		
Art. 227. Gebouwen.	130,000.00	345,300.00
Art. 229. Vergoeding voor portvrijdom aan de schatkist	5,000.00	80,000.00

Artikel 2. De navolgende artikelen van genoemd hoofdstuk worden *verminderd* met en mitsdien gebracht op de daarbij vermelde bedragen:

IIde Afdeeling.

B. Waterstaat.

	wordt verminderd met:	en mitsdien gebracht op:
Art. 16. Bezoldiging, toelagen en verdere uitgaven voor de arbeiders bij de wegen, rivieren, kanalen, haven- en zeewerken enz.	*f* 70,000.00	*f* 172,231.40

D. Spoorwegen.

Art. 133. Uitbreiding van het station en van het hoofdgebouw op het station Hengelo	124,100.00	175,900.00

Vde Afdeeling.

Posterijen.

B. *Postdienst.*

Art. 198. Vervoer, ook van bestellers. Schadeloosstelling aan aannemers van vervoer	10,700.00	1,164,600.00

Artikel 3. Ten gevolge van het vorenstaande wordt het totaal der Vde afdeeling en het eindcijfer van genoemd hoofdstuk *verhoogd* met *eenhonderd vijf en dertig duizend gulden* (*f* 135,000).

Lasten enz.

BIJLAGEN EN NADERE AANTEEKENINGEN

OP DE

WETTEN, DECRETEN, BESLUITEN, TRACTATEN, ENZ.

1669—1899.

KON. BESLUIT *van* 17 *December* 1819, *n°.* 1, *houdende overdracht van het beheer en de bekostiging van waterstaatswerken aan de Staten der provinciën* (*blz.* 177).

Artikel 7 van dit besluit vervalt met het in werking treden van de wet van 10 November 1900 (Staatsblad n°. 176), houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur.

KON. BESLUIT *van* 29 *Maart* 1822 (*Staatsblad n°.* 7), *houdende bepalingen omtrent de wijze van benoeming der dijk- en polderbesturen* (*blz.* 229).

Dit besluit met de daarin aangebrachte wijzigingen vervalt met het in werking treden van de wet van 10 November 1900 (Staatsblad n°. 176), houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur.

KON. BESLUIT *van* 7 *September* 1822 (*Staatsblad n°.* 42), *houdende uitlegging van art.* 1 *van het Kon. besluit van* 29 *Maart* 1822 (*Staatsblad n°.* 7), *nopens de wijze van benoeming der dijk- en polderbesturen* (*blz.* 246).

Dit besluit vervalt met het in werking treden van de wet van 10 November 1900 (Staatsblad n°. 176), houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur.

BURGERLIJK WETBOEK (*blz.* 382).

Art. 577. De Staat vorderde den eigendom voor zich op van eene strook grond, welke vóór de afdamming van de rivier de Maas in Limburg, door twee dammen ter plaatse, een rivierarm was, tegen welke vordering de erfgenamen eener aangelande opkwamen als zijnde de eigendom er van door haar verkregen door aanspoeling.

In hooger beroep besliste het Hof te 's Hertogenbosch bij arrest van 19 December 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7425), met betrekking tot het eigendomsrecht van den Staat op de rivier de Maas, dat de opheffing van een rivierarm door afdamming, waardoor de publieke bestemming van dien arm wordt opgeheven, niet ten gevolge heeft dat de Staat zijn eigendomsrecht daarop verliest, en dit beginsel wordt versterkt bij vergelijking van art. 577 B. W. met artt. 538 en 560 C. C.

Het Hof overwoog daaromtrent in rechten:

dat de appellanten in de eerste plaats tegen het vonnis aanvoeren: dat vermits de Nederlandsche wet verlaten heeft de leer, dat de regalia minora privaat-eigendom zijn van den Souverein van den lande en gehuldigd heeft het in den C. C. aangenomen stelsel van het Domaine public, de Staat alleen over de rivier de Maas uitoefent een eigendomsrecht ten behoeve van het publiek, welk recht ten ondergaat als, gelijk in dit geval door de afdamming geschied is, de bewuste rivierarm opgehouden heeft verkeersweg te zijn; dat, verwerpt men die leer en neemt men privaat-eigendomsrecht op dien rivierarm ten behoeve van den Staat aan, men niet uit het oog moet verliezen, dat het eigendomsrecht van den Staat op de rivier veranderlijke grenzen heeft en slinkt al naar mate de rivier door natuurlijke of zooals ten deze door kunstmatige oorzaken versmalt; dat, als de door die versmalling drooggevallen deelen der bedding aan den Staat behooren, art. 577 B. W. den eigendom van eilanden en platen niet aan den Staat behoefde toe te kennen, omdat, als de bedding hem reeds toebehoort, gene, als zijnde de gerezen bedding, hem van zelf zouden toebehooren; dat wijders de hierboven bedoelde drooggevallen deelen van den ouden rivierarm aan den oevereigenaar toebehooren, krachtens het algemeen beginsel van natrekking, dat vatbaar is voor analogische toepassing; dat beschouwt men ten slotte den afgedamden rivierarm als eene onbevaarbaar en onvlotbaar geworden rivier, de drooggevallen gedeelten moeten geacht worden platen te zijn, welke aan de oevereigenaren op grond van art. 644 B. W. in eigendom behooren; dat alzoo de eerste rechter artt. 577 en 646 B. W. verkeerdelijk heeft toegepast en niet de Staat, maar de appellanten eigenaar zijn van de in geschil zijnde strook grond;

dat het Hof de hierboven ontwikkelde grief onjuist acht; dat immers, blijkens de geschiedenis van het Burgerlijk Wetboek (Voorduin III blz. 340) de wetgever zooveel mogelijk wilde optellen de zaken welke in eigendom aan den Staat behooren en dat dan ook artt. 576, 577, 579, 580 en 581 B. W. een menigte zaken opnoemen, waarvan art. 575 B. W. zegt, dat zij eigendom van den Staat zijn, zonder te onderscheiden tusschen tweederlei soort van eigendom; dat hieruit volgt dat, als de publieke bestemming van sommige van die zaken vervalt, ten behoeve van het alsdan overblijvend privaat-eigendomsrecht van den Staat op die zaken, de hierboven genoemde artikelen een vermoeden aan de hand doen, waartegen bijzondere personen wèl kunnen opkomen op grond van de slotbepaling van art. 577 B. W., maar dat in dat geval — hetgeen ten deze nog niet is geschied — het bewijs van hun beter recht door hen moet worden geleverd; dat alzoo de opheffing der publieke bestemming den eigendom van de oude bedding van den hierboven bedoelden rivierarm voor den Staat niet doet verloren gaan; dat eene, volgens de appellanten overtollige vermelding omtrent de in de bevaarbare en vlotbare rivieren opkomende eilanden en platen aan de juistheid van voorgaande beschouwing geen afbreuk doet, terwijl bovendien die vermelding hare verklaring vindt en het stelsel, dat de drooggevallen bedding tot het privaatdomein van den Staat behoort, nog versterkt, als men art. 577 B. W. vergelijkt met artt. 538 en 560 C. C., waaruit het is voortgekomen; dat van eene analogische toepassing van eigendomsverkrijging door natrekking op deze zaak de rede niet mag zijn, omdat art. 643 B. W. uitdrukkelijk bepaalt, dat de eigendom van zaken door natrekking verkregen wordt, volgens

de regelen bij de volgende artikelen vastgesteld en hiervan het gevolg is, dat men de aanspoeling niet verder mag uitbreiden, dan de wet dit gedoogt en onder de gevallen van artt. 651 en 652 B. W. gevallen brengen, waarop die artikelen geen betrekking hebben; dat ook art. 644 B. W. hier niet van toepassing is, daar de afgedamde arm eener rivier, zooals de appellanten dien beschrijven, geen rivier meer is en dus niet onder de onbevaarbare en onvlotbare rivieren kan worden gerangschikt;

dat alzoo in den tegenwoordigen stand der zaak, buiten het bij art. 651 B. W. bedoeld geval van aanspoeling, geen wetsbepaling steun geeft aan de opvatting der appellanten en het dus, waar de Staat reeds privaat eigendomsrecht op de drooggevallen bedding van bevaarbare en vlotbare rivieren krachtens het hierboven overwogene heeft, noodeloos is om te onderzoeken of hem die eigendom niet zoude behooren te worden toegekend op grond van art. 576 B. W., vergeleken met art. 646 B. W. en de geschiedenis van laatstgenoemde wetsbepaling.

Wat de verdere gevolgen der afdamming betreft, verwierp het Hof het beroep der appellanten op art. 651 B. W., o. a. op grond dat zij niet konden betwisten de bevoegdheid van den Staat om den bewusten arm der rivier de Maas af te dammen en dus hadden te aanvaarden den daaruit voortvloeienden toestand, als deze hun kans op aanwas afsneed, terwijl het water, dat beweerd werd na de afdamming nog loopend water te zijn, daarvoor niet kon gehouden worden en dus geen aanspoeling bewerken kon.

Bij vonnis der rechtbank te Leeuwarden van 2 Mei 1900 (*Weekblad van het Recht* no. 7482) werd in hooger beroep o. m. eene beslissing gegeven over *zeestrand* in de Zuiderzee.

De kantonrechter te Bolsward had een beklaagde wegens het visschen met aalfuiken zonder vergunning van den eigenaar of rechthebbende, het waterschap de Vijfdeelen zeedijken buitendijks, op het met water bedekte zeestrand onder Makkum, aan dat waterschap toebehoorende, vrijgesproken. De rechtbank ontsloeg den beklaagde van rechtsvervolging op deze overwegingen:

dat de Officier van Justitie in deze zaak heeft gevorderd toepassing van de wet op de jacht en visscherij dd. 13 Juni 1857 (Staatsblad 87), doch dat de rechtbank van meening is, dat die wet in deze niet toepasselijk kan zijn, daar uit de geschiedenis en den inhoud dier wet, in verband beschouwd met die van 11 Juni 1814 (Staatsblad 79) en 6 Maart 1852 (Staatsblad 47), beide regelende hetzelfde onderwerp, duidelijk blijkt, dat daarin speciaal wordt geregeld, voor zoover de visscherij betreft, de visscherij op de *binnenwateren* of de zoogenaamde *zoetwatervisscherij*, van welke toch in deze geen sprake is;

dat het bewezen feit ook overigens bij geen wet noch verordening is strafbaar gesteld.

De rechtbank vernietigde echter het vrijsprekend vonnis op de volgende gronden:

O. dat gemelde vrijspraak is gegrond hierop, dat in verband met het bepaalde bij art. 578 B. W. onder strand moet worden verstaan de grond, die in gewone tijden onder water komt, wanneer dit op het hoogst is en alzoo bij eb droog loopt, terwijl bij onderzoek in prima was gebleken, dat in casu was gevischt op eene plaats, die in gewone tijden ook bij eb onder water staat;

O. dat de kantonrechter hetgeen in het Burgerlijk Wetboek is bepaald betreffende de oevers van rivieren, meeren en stroomen, bij analogie heeft toe-

gepast op het begrip strand, doch daarbij wel rekening heeft gehouden met de zoogenaamde hoogwaterlijn, maar nie heeft gelet op de laagwaterlijn, en deze bij de bepaling van wat men heeft te verstaan onder strand, toch evenzeer te pas komt;

O. dat die beide lijnen uit den aard der zaak in het algemeen niet als vaststaande kunnen worden aangenomen en dat alzoo uit den feitelijken toestand moet worden opgemaakt of eenige grond moet worden geacht strand te zijn;

O. nu dienaangaande: dat bij het nieuwe onderzoek als getuigen ter terechtzitting hebben verklaard:

de verbalisant H., dat de door hem in zijn proces-verbaal in de onderhavige zaak bedoelde plaats is gelegen tusschen stroomhoofd 68 en 69; die hoofden 61 meter lang zijn en de afstand tusschen het paalwerk tot aan de aldaar aanwezige vaargeul „het Makkumerdiep" 168 meters lang is; dat over die vaargeul zeewaarts ligt de zoogenaamde Makkumerwaard; dat de grond tusschen de zeewering en die vaargeul in normale omstandigheden bij eb wel tot bijna aan den voet der zeewering is bedekt met water, maar met aanhoudenden Oostenwind droog loopt, terwijl de Makkumerwaard veel vaker droog ligt;

F. R., hoofdopzichter van genoemd waterschap, dat de oppervlakte tusschen stroomhoofd 68 en 69 van af de zeewering tot aan de vaargeul „het Makkumerdiep", ter lengte van 168 meters, meermalen droog loopt; dat hij, getuige, zulks niet alleen met aanhoudenden Oostenwind, maar ook met anderen wind wel droog heeft zien liggen; dat de over de vaargeul zeewaarts gelegen Makkumerwaard geregeld droog ligt en ten zuiden van Makkum aan de kust is verbonden, terwijl die vaargeul kunstmatig op eene diepte wordt gehouden van pl.m. 1.30 meter en om zoo te zeggen tusschen gezegde oppervlakte gronds en de Makkumerwaard doorloopt tot Makkum;

O. dat die vaargeul uit zee loopt van een punt ten noorden van Makkum;

O. dat, waar nu in casu hoog- en laagwaterlijn ook precies mogen loopen, eene plaats als de onderhavige, die, naar de beschrijving der genoemde twee getuigen uitmaakt een gedeelte van de kust, gelegen aan den buitenkant van de zeewering, hetwelk nu en dan bij eb droog ligt en door een kunstmatig diep-gehouden vaargeul is gescheiden van verder zeewaarts gelegen gronden, die gewoonlijk droog liggen en aan de kust verbonden zijn, naar de meening van de rechtbank, behoort tot het *zeestrand.*

Art. 625. Bij vonnis van de rechtbank te Amsterdam van 5 April 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7420) is het spannen zoowel als het gespannen houden van telephoondraden over eens anders erf eene onrechtmatige daad verklaard. Het rust in hoofdzaak op de volgende gronden:

O. dat de eischer het wezen der door hem gestelde onrechtmatige daad heeft ontwikkeld door te betoogen dat het spannen van draden boven den grond van een ander inbreuk maakt op het recht dat de eigenaar van dien grond aan de wet ontleent om tevens als eigenaar te beschikken, met uitsluiting van alle anderen, over de luchtruimte boven dien grond, en dus behoort te worden onderzocht of deze stelling is op de wet steunende;

O. dat eigendom is het recht om van eene zaak het vrij genot te hebben en daarover op de volstrekste wijze te beschikken, met de beperkingen door de wet gesteld;

dat de zaken worden onderscheiden in lichamelijke en onlichamelijke, en de wetgever ook rechten onder de zaken rekent;

dat dus moet worden nagegaan of de eigenaar van den grond mag worden beschouwd als eigenaar der luchtruimte boven zijn erf, in dien zin dat hij het recht heeft om, als eigenaar van den grond, mede van die zich daarboven bevindende onlichamelijke zaak het vrij genot te hebben en daarover op de volstrektste wijze te beschikken;

O. dat dit niet met zooveel woorden in de wet te lezen is, doch genot van, en beschikking over eenig onroerend goed niet denkbaar is zonder volkomen gelijk genot van en beschikking over zekere luchtruimte daarboven, en de wetgever in de artt. 626 al. 2, 695, 702, 714 al. 2, en 728 B. W., op het voetspoor der meest gezaghebbende schrijvers en vroegere wetsbepalingen, blijkbaar van deze stelling is uitgegaan dat de luchtruimte boven den grond is een sequeel van den eigendom van den grond, iets wat daarbij behoort, zonder hetwelk het recht van den eigenaar van den grond niet zoude zijn het recht om, behoudens beperkingen door de wetten en verordeningen gesteld, van de zaak het vrij genot te hebben en daarover op de volstrektste wijze te beschikken;

dat voor geen der zooeven aangehaalde artikelen plaats zoude zijn in een wetboek dat dit systeem niet huldigde, tenzij als uitzonderingsbepalingen die dan zouden moeten volgen na een algemeen voorschrift dat de eigenaar van den grond geen recht had op de luchtruimte daarboven;

O. dat, waar uitdrukkelijk in de wet het recht wordt gegeven om op den grond te bouwen en te planten, overhangende gebouwen, takken en balkons te weren, re vera niet kan worden betwist dat de eigenaar van den grond een uitsluitend recht heeft op zekere luchtruimte boven zijnen grond, en eigenlijk alleen verschil loopt over de vraag: tot hoe hoog dat recht gaat;

O. dat het willekeurig is, om dit recht te beperken tot de hoogte van een hoogen boom, een fabriksschoorsteen, een toren, alleen omdat men nog niet in staat is hooger te bouwen en de logische uitlegging deze is, dat dit recht, gelijk uit den aard der zaak een door een mensch uit te oefenen recht, gaat tot daar waar het door den eigenaar, als zoodanig, kan worden uitgeoefend, werkelijk ten nutte van den grond, en het van de hulpmiddelen die den mensch ten dienste zijn en van de vorderingen die de wetenschap maakt zal afhangen of zijn grondeigendom door die hulpmiddelen en door die vorderingen der wetenschap in waarde toeneemt, doordat de eigenaar van den grond, meer vrij genot kan hebben van die luchtruimte boven zijnen eigendom, dus van zijnen eigendom, en zoodoende al meer en meer kan naderen tot de grens door den wetgever gesteld, er op de *volstrektste* wijze over te beschikken;

O. dat dus, zonder speciale wet, iemand geen telephoondraden mag spannen over eens anders eigendom, daar hij dan zeer zeker komt in de luchtruimte die door den grondeigenaar kan worden gebruikt voor, en met, den grond, en de wetgever door het uitvaardigen der wet van 7 Maart 1852 (Staatsblad n°. 48) op de electro-magnetische telegraphen blijkbaar de boven ontwikkelde beschouwing heeft gedeeld;

O. dat laatstgenoemde wet door geenerlei wetsbepalingen toepasselijk is verklaard op de veel later uitgevonden telephoon, en telegraaf en telephoon — zij mogen dan beiden door middel van electriciteit en langs draden worden ge-

voerd — in aard en wezen, speciaal ook in dradenaantal en in den aard der terreinen waarover de draden loopen, te veel van elkander verschillen om eene zoo diep in den eigendom ingrijpende wet zonder meer ook op de telephonie van toepassing te kunnen rekenen;

O. dat, waar er geen wet bestaat die de wet van 7 Maart 1852 (Staatsblad n°. 48) toepasselijk verklaart op den aanleg en het gebruik van verbindingen voor de telephoon, de concessiën van de Regeering en van het gemeentebestuur waarop ged. zich beroept en die niet op eene wet gebaseerd zijn, geen bepalingen van burgerlijk recht kunnen scheppen of op burgerlijke rechten inbreuk maken, zoodat gedaagdes subsidiair beroep daarop haar niet kan baten;

O. dat uit het boven overwogene volgt, dat ged. tot het ten processe bedoelde spannen en gespannen houden van telephoondraden boven den grond van eischers perceel niet was bevoegd, en dit doende, jegens eischer pleegde eene onrechtmatige daad, en eischers vordering tot verwijdering dezer draden en tot schadevergoeding is op de wet gegrond, daar die daad uit haren aard den eischer schade toebracht en toebrengt, kunnende het bedrag dezer schade vooralsnog niet worden bepaald, zoodat dit zal behooren te worden opgemaakt bij staat en vereffend volgens de wet.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 28 Mei 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7468) is o. m. ongegrond verklaard het middel van cassatie, tegen eene veroordeeling wegens het bouwen enz. langs den openbaren weg zonder de bij gemeenteverordening voorgeschreven toestemming van Burg. en Weth. ingesteld en daarin bestaande, dat dit voorschrift zou inhouden een verbod van beschikking over den eigendom.

De Hooge Raad besliste daaromtrent:

dat de gemeenteraad, van oordeel zijnde, dat de vrijheid om langs de straat muren of andere afsluitingen te stellen, niet onbeperkt kan worden toegelaten, aan art. 135 der gemeentewet de macht ontleent om bij verordening te dien aanzien voorschriften te geven en — zooals in deze is geschied — het stellen van zoodanige afsluitingen zonder schriftelijke toestemming van B. en W. te verbieden;

dat hierdoor den eigenaar van aan de straat gelegen grond geen deel van zijn eigendom, rechtstreeks of zijdelings wordt ontnomen, maar hem alleen eene beperking wordt opgelegd in het gebruik van zijn eigendom op eene wijze die art. 625 B. W. uitdrukkelijk toelaat.

Vergelijk hierbij arr. 6 Nov. 1899 in het 36e Verv. blz. 219.

Mede werd verworpen een ander middel van cassatie, daarin bestaande dat het geven van bedoelde toestemming niet aan B. en W. mocht zijn opgedragen, als behoorende uitsluitend tot de bevoegdheid van den gemeenteraad.

Daaromtrent overwoog de H. R.:

dat bij art. 22 litt. a der verordening aan B. en W. geen regelingsmacht wordt overgedragen, maar hun alleen wordt overgelaten om in elk voorkomend geval naar gelang van de omstandigheden te beoordeelen of tegen eene voorgenomen afsluiting, als het artikel op het oog heeft al dan niet bezwaar bestaat;

dat de beslissing hieromtrent evenals hetgeen verder bij hetzelfde art. 22 litt. *a* aan B. en W. wordt opgedragen, behoort tot de uitvoering van 's Raads verordening en alzoo volgens art. 179*a* der gemeentewet tot het dagelijksch bestuur der gemeente.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 8 October 1900 (*Weekblad van het Recht* no. 7501) is het beroep in cassatie verworpen van een vonnis tot veroordeeling wegens overtreding eener gemeenteverordening, o. a. op grond:

dat ten laste van den req. als bewezen is aangenomen, dat hij op zijnen grond een weg had doen aanleggen die aansloot aan de openbare straat, en deze feiten vallen onder de verbods- en strafbepaling van art. 1 der verordening, zooals de kantonrechter en de rechtbank juist hebben beslist; dat daarbij geen sprake is van een algemeen verbod om langs een weg over zijn eigen terrein te gaan of daar een weg of pad te maken, maar verboden is den weg op particulieren grond aldus aan te leggen, dat hij aan den openbaren weg aansluit, tenzij de gemeenteraad daartoe vergunning heeft verleend en met inachtneming der daarbij gestelde voorwaarden;

dat dit is eene beperking van het gebruik van den bijzonderen eigendom, die alleszins geoorloofd is en de grenzen van de bevoegdheid des gemeentewetgevers, volgens art. 625 B. W. en art. 135 der gemeentewet, niet overschrijdt.

Met betrekking tot den aanleg van eene spoorbaan te Hillegersberg door de Holl. IJz. Sp. Mij. op ongeveer 40 M. afstand van den door iemand in erfpacht bezeten grond en het door hem gebouwde huis, waardoor hij beweerde schade te hebben geleden, werd bij vonnis van de rechtbank te Amsterdam van 24 April 1900 (*Weekblad van het Recht* no. 7545) beslist:

dat art. 625 B. W. den eigenaar het recht geeft om van eene zaak het vrij genot te hebben en daarover op de volstrektste wijze te beschikken, mits aan de rechten van anderen geen hinder worde toegebracht;

dat de eigenaar, die op zijnen grond een werk aanlegt, door dit voorschrift verplicht wordt zoodanige maatregelen te nemen, dat de voorziene schade aan aangrenzende, aan een ander toebehoorende, perceelen worde voorkomen en hij bijgevolg nalatende die maatregelen te nemen, iets doet, dat, ofschoon op zichzelf geoorloofd, en rechtmatig, door dit verzuim ongeoorloofd en onrechtmatig wordt en hem volgens art. 1401 en 1402 B. W. tot vergoeding der door zijne handeling en nalatigheid veroorzaakte en te voorziene schade verplicht.

Art. 678. Volgens het vonnis van de rechtbank te Amsterdam van 6 Febr. 1900 (*Weekblad van het Recht* no. 7481) kan dit art., handelende „van de rechten en verplichtingen van naburige erven" (verplichting tot afscheiding van eigendommen) geen toepassing vinden waar een der eigendommen is een openbare weg, in deze behoorend aan eene gemeente.

De rechtbank overwoog:

dat de eischende gemeente, stellende: dat de openbare weg binnen die gemeente, genaamd „het Melkpad", welke aan die gemeente behoort en bij het kadaster ongenummerd is, grenst aan het nader genoemde perceel, hetwelk eigendom is van gedaagde, en dat over zekere nader aangegeven lengte geen afscheiding tusschen de aan elkander grenzende eigendommen van partijen bestaat, die afscheiding voor *zóóver* thans tegen gedaagde vordert en die vordering doet steunen op art. 678 B. W.;

dat de gemeente dus stelt -- en hierover tusschen partijen ook geen verschil bestaat — dat genoemde aan haar behoorende weg, is een openbare weg, d. i., ten openbaren dienste bestemd, welke de gemeente dus als zoo-

danig, jure publico, bezit in den zin van art. 230 der gemeentewet, in tegenstelling met de eigendommen der gemeenten, in het onmiddellijk voorafgaande art. 229 bedoeld;

dat nu wel, volgens art. 678 B. W. „ieder" eigenaar zijn nabuur kan noodzaken hunne aan elkander grenzende eigendommen af te scheiden, doch dat de eischende gemeente tot steun harer vordering op die wetsbepaling zich niet met vrucht kan beroepen;

dat toch art. 678, voorkomende in den titel van het Burgerlijk Wetboek, handelende „van de rechten en verplichtingen tusschen eigenaars van naburige erven", geen toepassing kan vinden, waar een der eigendommen is een openbare weg, in casu behoorende aan eene gemeente;

dat reeds het woord „erven" naar het gewone spraakgebruik zich tegen die toepassing verzet;

dat toch dit woord, in zijn ruimste beteekenis genomen, niet meer omvat dan alle gebouwde en ongebouwde eigendommen, waaronder niet kunnen vallen de aan eene gemeente behoorende wegen en straten, voor den openbaren dienst bestemd, welke in art. 230 Gemeentewet worden bedoeld;

dat dit ook kan blijken uit de tegenstelling, waarin de woorden „erf" en „openbare weg" in art. 700 (in denzelfden titel voorkomende) met elkander worden gebruikt;

dat voorts uit meerdere bepalingen, in genoemden titel voorkomende, met grond mag worden afgeleid „dat deze niet voor wegen, als de onderwerpelijke is geschreven";

dat ook het laatste art. 720 daarop wijst en nu wel met de eischende gemeente kan worden aangenomen, dat dit artikel in het hier verdedigde stelsel overbodig mag heeten, doch dat in den mond van onzen wetgever dat overbodige nog niet tegen de onjuistheid van het stelsel pleit;

dat eindelijk, naar de opvatting van de gemeente, zij wederkeerig zou moeten gevolg geven aan elke vordering van hare ingezetenen om bij te dragen tot het maken of stellen van afsluiting, waar dier eigendommen grenzen aan eenigen openbaren weg binnen het bebouwde deel der gemeente, doch niet van dien weg zijn afgescheiden, welke consequentie wel niet door haar zal worden aanvaard;

dat de gedaagde derhalve terecht heeft aangevoerd, dat de ingestelde actie der gemeente niet competeert en deze daarmede dus niet kan worden ontvangen.

Zie in gelijken zin het arrest H. R. 31 October 1895 betr. art. 713 B. W. in het 32e verv. blz. 160.

Art. 1401. Bij arrest van het Hof te Arnhem van 27 Juni 1900 (*Weekblad van het Recht* nº. 7490) werd in hooger beroep, in zake eene aanvaring van eene drijvende „turfstrooiselfabriek", gesleept door eene sleepboot, tegen een der bruggeschepen van de schipbrug over den IJssel bij Doesburg, tengevolge waarvan dat bruggeschip lek sprong en zonk, de volgende beslissing gegeven:

Een „vaartuig" als bovengenoemd, feitelijk vaststaande te zijn een log, onbestuurbaar, niet voor zelfstandige vaart uitgerust en geschikt *voorwerp*, waarop slechts twee bootslieden, kan niet gezegd worden te zijn een gesleept wordend *schip*, waarop een kapitein bevel voerde.

De regel dat bij aanvaring *het gesleepte schip* verantwoordelijk is voor schuld

van de sleepboot, als zijnde deze in dienst van het gesleept wordend schip en de bemanning der sleepboot onder bevel van den kapitein van het gesleepte schip, mist, wat daarvan ook zijn moge, in casu alzoo alle toepassing.

Hier berustte de leiding van de vaart bij den kapitein der sleepboot.

Het brugpersoneel heeft niet te beoordeelen gevaren voortvloeiende uit de gesteldheid van de doorvarende vaartuigen.

Bij arrest van het Hof te 's Gravenhage van 19 Maart 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7458) werd het vonnis der rechtbank te Rotterdam, medegedeeld in het 36e Verv. blz. 222, vernietigd en de niet-ontvankelijkheid uitgesproken der vordering tegen de gemeente Vlaardingen tot schadevergoeding wegens het lek worden van een schip ten gevolge van het stooten op een paalstomp in een gemeentevaarwater.

Het arrest is gegrond op de overweging dat, waar in de dagvaarding wordt gesteld, dat de schade aan het schip is overkomen in het publieke vaarwater in eigendom toebehoorende aan de gemeente welker bestuur krachtens de wet verplicht is te zorgen, dat dit vaarwater zich in goeden en veiligen toestand bevindt en verder dat het bestuur in die verplichting is te kort geschoten, de vordering niet gebaseerd is op de nalatigheid der gemeente door niet nakoming eener verplichting als civielrechtelijke eigenares, op haar rustende, maar op de aansprakelijkheid van de gemeente voor een verzuim, gepleegd door het bestuur ten opzichte van eene verplichting bij de wet aan dat bestuur als zoodanig opgedragen ten aanzien van een publiek vaarwater en dat daaruit geen civielrechtelijke actie kan geboren worden.

Bij twee andere arresten van hetzelfde Hof, van 28 Mei en 11 Juni 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7470) werd mede over al of niet onrechtmatige daad in verband met het publiek recht beslissing gegeven.

Bij het eerste betrof het eene klachte tegen de gemeente 's Gravenhage over het slaan door een politieagent met den wapenstok, en besliste het Hof, dat art. 1401 en vv. B. W. de verplichting tot schadevergoeding niet regelen, waar de Rijks- of plaatselijke regeering als zoodanig is opgetreden, daar het B. W. de rechten en verplichtingen regelt tusschen private personen en het hier geldt de rechten en verplichtingen tusschen Regeering en geregeerden, waar de Overheid als zoodanig is opgetreden.

Bij het tweede arrest gold het toepassing van art. 180 der gemeentewet door B. en W. van Rotterdam omtrent een gebouw dat wegens bouwvalligheid gevaar opleverde voor de openbare veiligheid, en besliste het Hof:

dat appellants nieuw verweer, dat namelijk in zulk een geval, waar het alzoo betreft een publiekrechtelijke daad van de Overheid vallende binnen den formeelen kring harer bevoegdheid, deze als zoodanig daarvoor niet privaatrechtelijk verantwoordelijk is, en tusschen haar en bijzondere personen daaruit geen civiele rechtsband ontstaat, den Hove gegrond voorkomt, daar toch de rechtmatigheid van een zoodanige daad enkel aan het publiek recht kan worden getoetst en *niet* kan worden beoordeeld naar de bepalingen van het privaatrecht, 't welk uitsluitend de rechten en verplichtingen van bijzondere personen regelt;

dat mitsdien aan den geïnt. de door hem tegen de gemeente Rotterdam ingestelde actie tot schadevergoeding niet toekomt;

dat daarenboven, al ware dit anders, en al stond het den gewonen rechter vrij de rechtmatigheid der aangevochten handelingen aan de voorschriften van het publiek recht te toetsen, geïntimeerde's vordering hem toch ontzegd zou dienen te worden, op grond dat die handelingen dan nog in geen geval als onrechtmatig zouden zijn aan te merken;

dat toch, naar de voorstelling van den geïnt., door den eersten rechter blijkbaar gedeeld, het onrechtmatige van hetgeen Burgemeester en Wethouders hebben bevolen en verricht, hierin gelegen zou zijn, dat zij uitvoering gegeven zouden hebben aan een niet bindende en ongeldige gemeenteverordening, daar deze in strijd met de wet, een ongeoorloofde machtsdelegatie inhield en waaraan zij dus de bevoegdheid tot toepassing van art. 180 der gemeentewet niet konden ontleenen;

dat men bij die beschouwingswijze echter voorbijziet, dat het dagelijksch bestuur der gemeente, ingevolge art. 179*a* der gemeentewet, *verplicht* is de verordeningen van den Raad uit te voeren en *niet* heeft het bij art. 70 dier wet enkel aan den Burgemeester toegekend en daar nader geregeld recht om, als de raadsverordeningen als strijdig met de wet te beschouwen zijn, de uitvoering daarvan achterwege te laten;

dat daaruit voortvloeit, dat gezegd college gehouden was de bewuste, zooals onbetwist is, *formeel* wettig tot stand gekomen verordening, ook dan indien zij ware te beschouwen als strijdig met de wet, zoo lang zij door hooger gezag niet was vernietigd, uit te voeren, zoodat het, dienovereenkomstig handelende — zijnde immers geenszins beweerd, dat het iets deed wat met de verordening in strijd was — zeer zeker *niet* verkeerde in re illicita, en er alzoo, uit een publiekrechtelijk oogpunt, van eenige onrechtmatige daad zijnerzijds ook geen sprake kan zijn.

Bij arrest van het Hof te Amsterdam van 28 Juni 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7490) werd eene beslissing gegeven over waterinlating, in hooger beroep van een vonnis der rechtbank te Alkmaar van 23 Juni 1898 — waarbij was beslist dat de handelingen van gedaagde (van het polderbestuur van Schagen, om eene pomp of duiker onbruikbaar te maken die, tot dien polder behoorende, zich in de Oudendijk „sinds oudsher" bevond, gemaakt en onderhouden door den polder Burghorn, waardoor water kon worden ingelaten uit het Schagerwiel in den polder Burghorn) van publiekrechtelijken aard waren waaruit geene burgerrechtelijke aansprakelijkheid ex art. 1401 B. W. kon ontstaan en den eischer niet-ontvankelijk had verklaard in zijne vordering.

Het Hof bevestigde echter dit vonnis met aanvulling der rechtsgronden, en overwoog als volgt:

„O. dat appellants grieven tegen het vonnis zich tot twee laten terugbrengen:

1°. dat de rechtbank ten onrechte zoude hebben beslist, dat uit handelingen van publiekrechtelijken aard zooals de rechtbank feitelijk aanneemt dat hier gepleegd zijn geene aansprakelijkheid ex art. 1401 B. W. kan voortvloeien;

2°. dat de rechtbank heeft over het hoofd gezien dat appellants vordering in de eerste plaats handhaving ten doel heeft van een door hem bij dagvaarding omschreven en door des geïntimeerden daad geschonden burgerlijk recht;

O. ad Ium:

dat de gedaagde in zijne conclusie van antwoord zich heeft beroepen op

eene tijdelijke opzegbare vergunning tot waterinlating, door Schagen aan Burghorn gegeven, en verder op den voorgrond heeft gesteld, dat intrekking dier vergunning en afsluiting van den waterinlaat heeft moeten plaats hebben, omdat de wijze waarop Burghorn met den waterinlaat handelde, voor den waterschapstoestand van Schagen een dreigend gevaar opleverde en het gedaagde bestuur derhalve, in het belang van zijn waterschap tot het plegen der overigens erkende daadzaken daaromtrent bij dagvaarding gesteld wettelijk bevoegd, en feitelijk verplicht was;

O. dat de rechtbank de door Schagen ter adstructie van dit betoog gestelde feiten, als zijnde door Burghorn niet betwist, bewezen achtende, in de ingestelde vordering uitsluitend heeft gezien eene actie tot schadevergoeding wegens onrechtmatige daad, steunende op eene zuiver publiekrechtelijke handeling van het waterschap Schagen, immers, op eene daad welke het Bestuur in het belang eener goede zorg voor den waterstand in den polder noodzakelijk oordeelde;

O. dat de rechtbank, zich op dit standpunt plaatsende, naar 's Hofs oordeel terecht de actie niet ontvankelijk heeft verklaard, daar aan het bestuur van een waterschap of polder, krachtens de wet van 9 October 1841 (Staatsblad n°. 42) art. 2, 1°., eene analoge en zelfs ruimere, bevoegdheid als hier bedoeld wordt gegeven, en daaruit kan worden afgeleid, dat — zooals in appel trouwens tusschen partijen buiten geschil is — geintimeerden hebben gehandeld als polderbestuur ter behartiging van de belangen van den polder waarover zij gezag uitoefenen en dus publiekrechtelijk binnen den formeelen kring hunner bevoegdheid, op hoedanige daad art. 1401 B. W. geen betrekking heeft;

O. echter, dat, indien wordt gesteld dat schennis van eene tusschen partijen bestaande privaatrechtelijke verhouding of van eene contractueele of anderszins bestaande verplichting, het gevolg der publiekrechtelijke handeling is geweest, alsdan de actie kan zijn ontvankelijk als zijnde de burgerlijke rechter tot kennisname van de op eene burgerlijke rechtsverhouding berustende vordering, aangewezen door de wet;

O. dat derhalve de eerste grief van app. is ongegrond, doch de rechtbank heeft verzuimd naar behooren te onderzoeken of zoodanige schennis van een burgerlijk recht als hiervoren bedoeld, niet uit de daadzaken bij dagvaarding gesteld, voortvloeit;

O. aangaande dit punt, het onderwerp van appellants tweede grief, dat de eischer heeft beweerd dat door de bij dagvaarding gestelde . . . . . feiten zoude zijn omschreven een civielrechtelijk, immers een op grond van oude toestanden en verjaring, verkregen recht van „waterinlating" of waterloop, welk recht door de handelingen van het gedaagde bestuur zoude zijn geschonden;

O. dat de dagvaarding dienaangaande stelt, dat gevorderd wordt handhaving van een „van oudsher, immers meer dan 30 jaren bestaanden toestand", welke voor het waterschap Burghorn door een bezit te goeder trouw van meer dan 30 jaren rechtmatig zoude zijn geworden;

O. echter, dat bestaande toestanden om op rechtserkenning aanspraak te kunnen maken een ten onzent bestaand recht moeten opleveren, bv. het recht van eigendom of van erfdienstbaarheid, voor welk recht al verder, in de wet.

verjaring, immers een bezit te goeder trouw van meer dan 30 jaren als middel van verkrijging moet zijn aangewezen;

O. dat eischer, waar hij zegt, met het door hem gestelde, een servituut van „waterleiding" te hebben bedoeld, van den aard als bij artt. 734, 735 cf. ook art. 745 B. W. omschreven, geheel voorbij ziet, dat de wet dit recht aan den eigendom van eenig erf verbindt ten laste van een ander, dienstbaar, erf — en dusdanig servituut, aldus uit de ligging van twee „naburige" erven voortgesproten, geheel iets anders is dan het recht hetwelk een publiekrechtelijk lichaam, — een waterschap als zoodanig beheer uitoefenende over een complex immers eene groote uitgestrektheid van landerijen en wateren waarbij alzoo van particulieren eigendom van het waterschap geen sprake is, — beweert te hebben om die geadministreerde gronden, door het willekeurig sluiten of openen van een duiker al dan niet te bevloeien ten koste van den waterstand in een aangrenzend watersch ;

O. dat dusdanig recht niet is een servituut, of ander, bij ons bekend burgerlijk recht, en, waar het wordt omschreven zóóals bij dagvaarding . . . geschiedt, geheel een publiekrechtelijk karakter zoude dragen, zoodat, moest dit worden aangenomen, de burgerlijke rechter zich onbevoegd had moeten verklaren van eene daarop gegronde vordering kennis te nemen;

O. intusschen, dat tengevolge van de duisternis der omschrijving het ten deze niet mogelijk is te onderkennen, welk recht bedoeld kon zijn, en dus van incompetentie geen sprake behoeft te zijn, terwijl ook uit het boven overwogene volgt, dat, waar gedaagde die incompetentie als exceptie opwierp, deze verwering moet worden verworpen;

O. eindelijk, dat de vraag of eene rechtsverhouding als de bij dagvaarding onderstelde bij overeenkomst zou kunnen worden geschapen, niet behoeft te worden beslist, aangezien door den eischer in zijne dagvaarding geenerlei beroep op dusdanige bepaalde overeenkomst is gedaan;

O. dat, nu uit de bewoordingen der dagvaarding geenerlei aanduiding van eene bij de wet erkende burgerlijke rechtsverhouding, als grondslag van het gevorderde, valt af te leiden, derhalve ook daarop geene actie tot schadevergoeding kan worden gegrond en dus ook de 2de grief van appellant is ongegrond;

O. dat dus de eindbeslissing der rechtbank juist is en met aanvulling der rechtsgronden als voormeld behoort te worden gehandhaafd.

Men vergelijke ook het arrest van den Hoogen Raad in zake het geschil tusschen het waterschap de Overwaard en de gemeente Gorinchem over waterinlating, in de aant. op art. 153 der Grondwet.

Men zie ook de aant. op art. 625. B. W.

KON. BESLUIT *van* 23 *September* 1849 (*Staatsblad n°.* 50), *houdende nadere bepalingen ten aanzien der benoeming van leden en beambten der daarbij bedoelde dijk- en polderbesturen* (*blz.* 633).

Met het in werking treden der wet van 10 November 1900 (Staatsblad n°. 176), houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur, vervalt bovengenoemd besluit.

GEMEENTEWET (*blz.* 665).

Art. 135. Bij arrest van den Hoogen Raad van 2 Januari 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7386) werd eene beslissing gegeven o. a. over de bewering in cassatie dat het volgende artikel der Algemeene politieverordening van Amsterdam rechtskracht miste op grond dat het zou inhouden eene ongeoorloofde delegatie van macht:

„Art. 107. Het is verboden op een rijwiel te rijden:

a. enz.; *b.* op de wegen door B. en W. bij openbare kennisgeving van het rijwielverkeer uitgesloten, of in eene andere richting dan door B. en W. bij openbare kennisgeving voor dat verkeer is aangewezen".

De H. R. verwierp het beroep in cassatie op de volgende gronden:

O. dienaangaande, dat de gemeenteraad de hem bij de wet toegekende wetgevende macht niet — ook voor geen deel — aan een ander gezag en dus ook niet aan B. en W. kan overdragen;

dat echter in het door het Hof toegepaste art. 107 der Amsterdamsche Alg. Pol. Verord. zoodanige ongeoorloofde delegatie niet is gelegen;

dat toch het verbod om op een rijwiel sommige wegen te berijden, of die te berijden in een andere dan zekere bepaalde richting, door den Raad zelf bij genoemd artikel is gegeven, terwijl aan B. en W. alleen is overgelaten om bij openbare kennisgeving aan te wijzen welke wegen in de verbodsbepaling zouden zijn begrepen;

dat B. en W. door bij openbare kennisgeving van 18 Maart 1897 „gelet op art. 107b der Alg. Pol. Verord." o. a. te bepalen, welke wegen niet in eene andere dan de daarbij aangeduide richting mogen worden bereden, niets anders hebben gedaan dan uitvoering geven aan een voorschrift dier verordening noodig om aan het *daarin* vermelde verbod de vereischte werking te verzekeren en alzoo hebben gehandeld overeenkomstig de hun bij art. 179a der gemeentewet opgedragen taak."

Zie ook het arrest van 28 Mei 1900 bij art. 625 B. W. en het nu volgende arrest.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 26 Maart 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7420) werd verworpen het beroep in cassatie van een vonnis der rechtbank te Groningen van 14 December 1899, waarbij beklaagde met bevestiging van een vonnis van den kantonrechter aldaar was schuldig verklaard aan overtreding eener gemeenteverordening van Groningen, houdende verbod om op den openbaren weg te rijden met door mechanische kracht voortbewogen vervoermiddelen, tenzij met schriftelijke vergunning van Burg. en Weth. en overeenkomstig de voorwaarden daarbij door hen bepaald.

Cassatie was gevraagd op grond van ongeoorloofde delegatie van macht van den Raad op B. en W.

De Hooge Raad besliste echter:

dat in deze bepaling niet is te vinden eene ongeoorloofde delegatie van macht van den Raad op burgemeester en wethouders;

dat toch de raad, hier, blijkens de duidelijke bewoordingen der verordening de zaak van het rijden met de vervoermiddelen in gezegde bepaling genoemd in dier voege heeft geregeld, dat hij, onverminderd de bepaling der tweede

zinsnede van het artikel omtrent het gevolg van *door den gemeenteraad* verleende concessiën, dat rijden op den openbaren weg verboden heeft, maar tegelijk gewild heeft, dat dat verbod niet volstrekt zou zijn, doch dat daarvan in bijzondere gevallen vrijstelling zou kunnen worden verleend;

dat mitsdien evenals het handhaven van het verbod ook het verleenen der vrijstelling, dat is: der vergunning in art. 1 bedoeld, krachtens de verordening geschiedt en dit laatste evenzeer eene daad van uitvoering is als het eerste;

dat art. 179*a* der gemeentewet aan burgemeester en wethouders opdraagt de uitvoering der verordeningen van den gemeenteraad;

O. dat het dus in overeenstemming is met de wet, dat Burgemeester en Wethouders in de verordening zijn aangewezen als het gezag belast met het verleenen der vergunning bedoeld in meergenoemd art. 1 en met het eventueel verbinden van voorwaarden daaraan, hetgeen, krachtens dat artikel geschiedende, evenzeer eene daad van uitvoering daarvan is.

Bij vonnis der rechtbank te Rotterdam van 1 Maart 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7452) werd, met vernietiging in zooverre van een vonnis van den kantonrechter van 16 November 1899, beslist, dat het geen ongeoorloofde delegatie van macht is wanneer in eene politieverordening wordt bepaald dat een ieder gehouden is elk bevel van de ambtenaren of beambten der politie, tot handhaving van de openbare orde of veiligheid gegeven, op te volgen.

Het vonnis rust in hoofdzaak op de volgende gronden:

„O. dat de raad tot het geven van dit voorschrift, het opleggen van deze gehoudenheid, bevoegd is krachtens art. 135 der gemeentewet, welk artikel den raad toekent het maken van de verordeningen, die in het belang der openbare orde worden vereischt;

O. toch dat het voorschrift na te komen elk bevel van de ambtenaren en beambten der politie tot handhaving van openbare orde of veiligheid gegeven, is eene verordening in het belang der openbare orde;

O. immers dat de openbare orde er door wordt gebaat, wanneer een ieder nakomt elk bevel van de ambtenaren en beambten der politie tot handhaving van openbare orde of veiligheid gegeven, en de raad door art. 2 vast te stellen, heeft doen blijken het in het belang der openbare orde te achten, dat ieders doen en laten zich regelt naar bedoelde bevelen;

O. dat de raad nu evenwel niet in art. 2 de bepaling van hetgeen men in het belang van openbare orde of veiligheid te doen of te laten heeft, heeft opgedragen aan ambtenaren van politie;

O. toch, dat de raad zich heeft bepaald tot het opleggen der in art. 2 omschreven gehoudenheid aan een ieder, de bevoegdheid evenwel tot het geven, onbepaald dus ook op straat, van bevelen tot handhaving van openbare orde of veiligheid niet in dit artikel aan de daarin bedoelde ambtenaren en beambten is toegekend, maar hun van elders moet toekomen;

O. nu echter, dat in het algemeen als doel en bestemming der politie, ook van de gemeentelijke, moet worden aangenomen de zorg voor de handhaving van orde, rust en veiligheid;

O. dat meer bepaaldelijk aan de ambtenaren en beambten der politie van de gemeente Rotterdam de in de vorige overweging omschreven taak is opgedragen in de ter voldoening aan art. 191 der gemeentewet, den 16 Februari 1897 door

den Burgemeester van Rotterdam vastgestelde instructie voor de dienaren van politie te Rotterdam;

O. dat meer in het bijzonder in art. 2 dier instructie is bepaald „de dienaren van politie zijn aangesteld tot handhaving van de openbare orde en zedelijkheid, tot bescherming van de rust en de veiligheid van personen en goederen"; in art. 3: „de dienaren van politie zijn in de eerste plaats geroepen door nauwlettend toezicht en beleidvol optreden . . . . . ongelukken en verstoringen van het verkeer en van de goede orde te voorkomen"; in art. 13: „zij zorgen dat het openbaar verkeer zoo geregeld mogelijk geschiede en vooral dat er geen opstoppingen of onnoodige stilstand plaats vinden";

O. dat zoodanige aan de dienaren der politie te Rotterdam opgedragen op wettelijken grondslag rustende taak van oogenblik tot oogenblik wisselend naar personen, tijd, plaats en omstandigheden uit haren aard medebrengt dat, en niet uitvoerbaar is, wanneer niet de ambtenaren en beambten bevoegd geacht worden die bevelen te geven die zij naar den eisch van elk bijzonder geval nuttig en noodig achten ter kwijting van de hun toevertrouwde zorg;

O. dat deze hunne bevoegdheid dan ook moet worden aangenomen, al is zij hun niet bij eenige wet noch wettelijke verordening toegekend;

O. dat nu de raad binnen de grenzen zijner wettelijke bevoegdheid in art. 2 verplicht stelde na te komen elk bevel van de ambtenaren en beambten der politie tot handhaving van openbare orde of veiligheid, gegeven, een ieder tot het nakomen van zoodanig bevel, zoo slechts dit bevoegdelijk is gegeven, gehouden is;

O. dat wie zoodanig bevel niet nakomt, niet overtreedt in dat bevel vervatte voorschriften, maar het voorschrift van art. 2, hem verplichtende dat bevel na te komen enz.

Tegen in gelijken zin in eene gelijksoortige zaak door de rechtbank te Rotterdam den 18 Januari 1900 gewezen vonnis, voorzag zich de proc.-gen. bij den Hoogen Raad in cassatie in het belang der wet, en dienovereenkomstig werd dit vonnis vernietigd bij arrest van 25 Juni 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7478) en het voorschrift eener plaatselijke politieverordening, waarbij aan een ieder, onder bedreiging van straf, wordt opgelegd de verplichting zich te gedragen naar de aanwijzingen, door de ambtenaren en beambten der politie in het belang van orde of veiligheid op de straat gegeven, door den Hoogen Raad onverbindend verklaard op de volgende gronden:

„O. dat tegen de op deze overwegingen (zie het boven medegedeeld vonnis) berustende rechtsbeslissing van het vonnis ter ondersteuning van het middel van cassatie hoofdzakelijk wordt aangevoerd, dat de bepaling van wat in het belang der openbare orde noodig is, in art. 2 der voormelde verordening wordt overgelaten aan de politiebeambten, dat toch de veiligheid op straat is een onderdeel der openbare orde, en daaromtrent de politie volgens de verordening eenvoudig, zonder contrôle en zonder beperking heeft te bevelen, dat echter de handhaving der orde als taak der plaatselijke politie alléén kan berusten op plaatselijke verordeningen (art. 190 der gemeentewet), waarin de gemeenteraad zijne bevoegdheid om te bepalen wat van openbare orde is niet aan de politie kan afstaan, dat ter rechtvaardiging hiervan vergeefs een beroep wordt gedaan op de „onbeschrevene roeping der politie" en eveneens op

de in art. 191 der Gemeentewet bedoelde instructie, die weder is onderworpen aan de verordeningen, enkele bijzondere bevoegdheden van den burgemeester daargelaten, zoodat daarbij de burgemeester aan zijne ondergeschikten wel voorschriften kan geven, omtrent de wijze waarop zij hunne op de plaatselijke verordeningen berustende taak hebben te volvoeren, maar niet eene bevoegdheid scheppen, die — ook naar het eigen oordeel der rechtbank — de gemeentelijke verordening niet eenmaal verleenen kan;

O. daaromtrent, dat als juist wordt erkend de stelling van het bestreden vonnis, dat de zorg voor de handhaving der openbare orde, rust en veiligheid in het algemeen behoort tot de taak der politie, ook der gemeentepolitie, welker in art. 190 der gemeentewet genoemde ambtenaren tevens dienstbaar zijn aan de rijkspolitie;

dat dan ook de ambtenaren der politie in het algemeen, die der gemeentepolitie in het bijzonder, bij de vervulling dezer taak binnen de grenzen hunner wettelijke bevoegdheid werkzaam zijn in de rechtmatige uitoefening hunner bediening en als zoodanig de bijzondere bescherming der wet genieten krachtens de artt. 179, 180, 181, 182, 267 en 304, 2°. Strafrecht;

dat echter uit de bevoegdheid en verplichting van de ambtenaren der gemeentepolitie om te waken voor de orde en veiligheid op de openbare straat niet volgt de door strafbedreiging gesanctioneerde verplichting van allen, die zich op de openbare straat bevinden, om gevolg te geven aan de door die ambtenaren niet op grond van eenig wettelijk voorschrift, maar alleen volgens hunne opvatting van wat „het belang van orde of veiligheid op de straat" eischt gegeven „aanwijzingen";

dat zoodanige, uit de wet niet voortvloeiende verplichting bij eene plaatselijke verordening niet aan „een ieder" kan worden opgelegd;

dat toch de bevoegdheid daartoe niet volgt, gelijk het bestreden vonnis aanneemt, uit art. 135 der gemeentewet, dat wel aan den gemeenteraad opdraagt het maken van verordeningen, die onder meer „in het belang der openbare orde" worden vereischt, maar daardoor niet erkent, veeleer uitsluit 's raads bevoegdheid om, met toepassing van de artt. 161 en 162 der gemelde wet, straf te stellen, op het niet naleven van voorschriften of „aanwijzingen", niet in de verordening zelve opgenomen, maar voor elk bijzonder geval te geven door „de ambtenaren en beambten der politie" volgens hunne opvatting van wat „het belang van orde of veiligheid op de straat" eischt;

dat in haar geheel genomen onjuist is 's rechters overweging:

„dat wie zich naar de meer bedoelde aanwijzigingen niet gedraagt, niet overtreedt in die aanwijzingen vervatte voorschriften, maar het voorschrift van art. 2 hem verplichtend zich naar de aanwijzingen te gedragen";

dat toch hij, die geen gevolg geeft aan de „aanwijzingen" der politie rechtstreeks en onmiddellijk overtreedt de daarin vervatte voorschriften, al moge hij daardoor ook middellijk geraken in strijd met de verordening, die het geven der „aanwijzingen", onder strafbedreiging tegen ongehoorzaamheid daaraan, overlaat aan de politie;

dat eindelijk in het bestreden vonnis voor de verbindende kracht der in art. 2 der meergemelde verordening aan „een ieder" opgelegde verplichting te vergeefs een beroep wordt gedaan op de door den burgemeester van Rotterdam aan de dienaren van politie aldaar ter uitvoering van art. 191 der gemeente-

wet gegeven ambtsinstructie, eensdeels omdat de in het vonnis aangehaalde voorschriften dezer instructie niets inhouden, gelijk zij uit hun aard niets kunnen inhouden, omtrent de verplichting van wie dan ook om gevolg te geven aan de aanwijzingen, voorschriften of bevelen der agenten van politie op de openbare straat, anderdeels omdat zoodanige instructie, als ingevolge art. 190 der gemeentewet berustende op de plaatselijke verordeningen, de bevoegdheid der gemeente-politie niet kan uitstrekken buiten de daaraan door die verordeningen met inachtneming der wet gestelde grenzen;

O. mitsdien, dat de rechtbank door de toepassing van art. 1 in verband met art. 22 der voormelde verordening op het bewezen verklaarde feit heeft geschonden de artt. 134 en 135 der gemeentewet in verband met art. 1 Strafrecht, zoodat het middel is gegrond.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 22 October 1900 (*Weekblad van het Recht* nº. 7507) werd, met vernietiging in zooverre van het vonnis der rechtbank te Roermond van 29 Mei 1900, beslist:

dat bij het bestreden vonnis ten onrechte is aangenomen, dat de gemeenteraad van Helmond door de opdracht aan den keurmeester, in art. 51 der algemeene politieverordening vervat, een deel der hem bij art. 135 van de gemeentewet opgedragen wetgevende bevoegdheid heeft overgedragen op of gedelegeerd aan gemelden ambtenaar;

dat toch de raad krachtens de hem bij art. 144 der Grondwet in verband met art. 135 der gemeentewet toegekende bevoegdheid in het 1ste lid (al. 1 – 3) van art. 51 der voormelde verordening uitvaardigt een algemeen verbod om vleesch of visch als omschreven onder de letters *a* en *b* van het artikel te verkoopen, te verruilen, weg te geven, te koop aan te bieden of in eene plaats, bestemd tot het verkoopen van waren, in voorraad te hebben;

dat nu bij dit algemeen verbod aan den keurmeester alléén is opgedragen om onherroepelijk, alzoo zonder toelating eener herkeuring door andere deskundigen, in elk bijzonder geval te beoordeelen of het vleesch of de visch als bedoeld in art. 51, 1ste lid, der verordening moet worden gerangschikt onder een der soorten, sub *a* of *b* in het artikel genoemd;

dat het bij die beoordeeling alleen geldt de al of niet-toepasselijkheid der verordening op eenig bijzonder geval;

dat de beantwoording der vraag, of eene gemeentelijke verordening al of niet van toepassing is in eenig bijzonder geval, niet behoort tot de attributen van den gemeenteraad, en derhalve de raad der gemeente Helmond in art. 51 van de algemeene politieverordening dier gemeente niet eene hem toegekende macht heeft overgedragen op den keurmeester.

Zie met betrekking tot art. 135 der gemeentewet ook arrest H. R. 8 October 1900 op art. 625 B. W.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 15 October 1900 (*Weekblad van het Recht* nº. 7503) werd o. m. verstaan:

dat art. 137 der provinciale wet, bepalende dat de Prov. Staten het toezicht hebben op alle wateren, waterwerken en waterschappen binnen hunne provincie, niet belet, dat gemeentebesturen in het belang der openbare gezond-

heid van hunne gemeente regelen omtrent de waterloozing kunnen vaststellen, terwijl bovendien de beoordeeling of eene verordening getreden is in hetgeen geacht zou moeten worden van provinciaal belang te zijn, aan den rechter is onttrokken.

Art. 179a. Zie de arresten van den H. R. op art. 625 B. W. en art. 135 der gemeentewet en van het Hof te 's Gravenhage op art. 1401 B. W. over verboden delegatie van macht van den raad op B. en W.

Art. 180. In zake eene vordering tegen de gemeente wegens toepassing van dit wetsartikel tot wegruiming van door eischer in strijd met eene verordening geplaatste hekken, werd bij arrest van den Hoogen Raad van 4 Mei 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7449) aangenomen:

dat de plaatsing van een terrein op den ligger der openbare wegen door het administratief gezag zonder schending der wet in verband met andere omstandigheden kan worden aangenomen als een vermoeden voor de openbaarheid van den weg;

dat echter dit vermoeden vatbaar is voor tegenbewijs.

Men zie ook een arrest van het Hof te 's Gravenhage van 11 Juni 1900 op art. 1401 B. W.

Art. 238. Bij civiel vonnis der rechtbank te Roermond van 18 October 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7517) werd met bevestiging der betrekkelijke vonnissen van den kantonrechter te Venlo beslist:

dat terugvordering van aan de gemeente betaald bruggeld op grond van de onwettigheid der verordening, krachtens welke dat bruggeld werd geheven, tot de kennisneming der rechterlijke macht behoort en wel tot die van den kantonrechter, wanneer het teruggevorderde minder dan *f* 200 bedraagt;

dat de verordening der gemeente Venlo van 11 Januari 1897, waarbij ten behoeve dier gemeente voor het gebruik van de brug voor gewoon verkeer over de Maas aldaar eene belasting wordt geheven onder den naam van bruggeld, is onwettig, op grond dat de bedoelde brug is een rijkswerk en de gemeente, krachtens art. 238 der gemeentewet, slechts bevoegd is belasting te heffen voor het gebruik van bruggen, haar jure privato of jure publico toebehoorende en alzoo behoorende tot de huishouding der gemeente.

Bij strafvonnis van dezelfde rechtbank (zonder datum medegedeeld in het *Weekblad van het Recht* n°. 7526) is nog ter zake het volgende beslist naar aanleiding eener strafvervolging wegens weigering van betaling van het bruggeld:

De brug voor gewoon verkeer over de Maas te Venlo, toebehoorende aan den Staat, is wel in beheer, onderhoud en gebruik, maar niet in genot aan de gemeente Venlo overgedragen.

Daargelaten de vraag of onder de openbare gemeentewerken en inrichtingen, vermeld in art. 238 der gemeentewet, moeten worden verstaan die welke aan de gemeente in eigendom toebehooren, is het in elk geval voor de bevoegdheid der gemeente om voor het genot en gebruik dier werken en inrichtingen rechten te heffen een vereischte, dat zij behooren tot de huishouding der gemeente.

Dit laatste is met de bedoelde brug niet het geval en daarom mist de verordening der gemeente Venlo, waarbij voor het gebruik van die brug bruggeld wordt geheven, verbindende kracht.

Eene overtreding van dergelijke verordening is te beschouwen als een overtreding ter zake van belastingen.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 11 Februari 1901 is dit vonnis in strijd met de conclusie van den advocaat-generaal vernietigd, op grond dat de brug als een gemeentewerk of inrichting was te beschouwen, aangezien de zorg voor het gemeenteverkeer een openbaar belang is en de gemeente, gelden bestedend voor het onderhoud van een haar in gebruik gegeven inrichting ten dienste hiervan, die inrichting tot gemeente-inrichting maakt.

WET *van* 28 *Augustus* 1851 (*Staatsblad n°.* 125), *regelende de onteigening ten algemeenen nutte* (*blz.* 675).

Artt. 14 en 20. Bij arrest van het Hof te Arnhem van 15 November 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7395) is vernietigd het vonnis der rechtbank te Arnhem van 6 April 1899, medegedeeld in het 36e V. blz. 225, in zake de onteigening voor de nieuwe brug te Westervoort en de zaak naar die rechtbank ter verdere behandeling teruggewezen.

Het Hof beslistte, op beide punten in strijd met de conclusie van het O. M., met betrekking tot de aangehaalde wetsartikelen bij uitvoerig arrest als volgt:

„Ofschoon art. 14 O. W. wel bedoelt, dat de registers van het kadaster zooals deze luiden tijdens de uitvaardiging van het Koninklijk besluit tot grondslag daarvan zullen dienen, is daarbij (blijkens de gewisselde stukken) tevens erkend dat afwijkingen in het Koninklijk besluit van den toestand op het kadaster aangegeven *niet te vermijden waren*.

„Ter voorkoming van die afwijkingen bestaan *geen* voorschriften in de O. W.

„Zulk een afwijking is dus geen gebrek van *dien* aard, dat de wettigheid van het Koninklijk besluit er door wordt aangetast.

„Aanhaling van de omschrijving, zooals die gold tijdens de ter visieligging van het uitgewerkte plan (artt. 6 en 12 O. W.) *in plaats* van die geldende tijdens de uitvaardiging van het Koninklijk besluit in dat besluit voorkomende, maakt dit laatste dus *niet* nietig.

„Door de benoeming van een bewindvoerder voor den in 't Koninklijk besluit aangewezen eigenaar zelfs al weet men dat deze overleden is, en dagvaarding van dien bewindvoerder, wordt art. 20 O. W. niet verkeerd toegepast, daar het hoofdbeginsel der O. W. is eene *spoedige* onteigening te verkrijgen, te weren in een onteigeningsgeding alle geschillen wie eigenaar is en niet aan den onteigenaar op te dragen het bezwarende onderzoek wie de rechtsopvolgers van den in het Koninklijk besluit aangewezen eigenaar zijn".

Art. 22. Bij vonnis der rechtbank te Amsterdam van 3 April 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7528) werd beslist dat, al moge ook in het algemeen, mits met goedvinden van beide partijen, het opleggen van werken aan de onteigenende partij niet ongeoorloofd zijn, dit niet kan geschieden waar, zooals hier, de onteigende partij daarmede geen genoegen neemt en uitdrukkelijk eene schadeloosstelling in geld verlangt.

Artt. 40, 43 en 50. Bij vonnis van de rechtbank te Rotterdam van 27 October 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7438) werd in hoofdzaak het volgende beslist:

De schadeloosstelling voor het onteigend wordende goed moet worden bepaald naar de waarde, welke het goed heeft ten tijde van het vonnis, waarbij de onteigening wordt uitgesproken.

De waarde van gebouwde eigendommen wordt het best bepaald door kapitaliseering der netto huurwaarde. Over de berekening der netto huurwaarde en den rentevoet der kapitaliseering geeft het vonnis dan verder beslissing.

Kosten van wederbelegging en verhuizing komen niet in aanmerking.

Wanneer bij die als eigenaar in de registers van het kadaster voorkomt en tegen wien mitsdien het geding gevoerd wordt, niet de eigenaar is en de werkelijke eigenaar als zoodanig in het geding als intervenient is toegelaten, moet de schadeloosstelling aan dezen worden uitgekeerd, doch de onteigenende partij niettemin veroordeeld worden in de kosten van den door haar gedagvaarden oorspronkelijken gedaagde.

De hypotheekhouder, wiens hypotheek op den datum, waarop het vonnis tot onteigening wordt uitgesproken, bestaat, kan zijn recht volgens art. 43 der onteigeningswet doen gelden, ook al is er bij een anderen rechter eene vordering tot vernietiging van die hypotheek aanhangig.

Men vergelijke de vonnissen van dezelfde rechtbank, medegedeeld in het 36e V. blz. 227 en 228, en het nu volgende.

Bij vonnis der rechtbank te Rotterdam van 25 Juni 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7463) werd verstaan:

dat de waarde van het te onteigenen goed moet worden vastgesteld naar den tijd van het vonnis, dat zich in het stelsel der wet onmiddellijk aansluit aan het tijdstip, waarop deskundigen hun advies kenbaar maken door het ter griffie neder te leggen;

dat bij de vaststelling van het werkelijk bruto-huurcijfer per jaar moet rekening worden gehouden met risico's van wanbetaling en leegstaan, waarvoor hier eene afschrijving per jaar van twee weken noodig wordt geacht;

dat ter verkrijging van het netto-cijfer op de aldus berekende bruto-huur in mindering moet worden gebracht wat door den eigenaar wordt uitgegeven voor grondlasten, brandverzekering, reparatie en gebruik der waterleiding.

Voorts werd beslist over de regelen, te volgen bij de kapitaliseering van het aldus verkregen netto-cijfer der huur, de rechten van den huurder als interveniënt in het onteigeningsgeding, en toepassing gegeven aan art. 42, laatste lid der onteigeningswet.

Bij vonnis van de rechtbank te Rotterdam van 25 Juni 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7464) werd, met betrekking tot de onteigening van polder-wateringen of gedempte gedeelten van wateringen, beslist:

dat bij de bepaling der waarde daarvan buiten beschouwing behooren te blijven de sommen, welke door diegenen, wier huizen of erven daaraan aansluiten, als recognitie voor demping of overbrugging van den polder worden betaald;

dat met het in dezen gevoerde proces door den eischer enkel beoogd wordt privaatrechtelijke eigendomsovergang der bij dagvaarding genoemde perceelen

en perceelsgedeelten op de gemeente Rotterdam, zoodat bij de daaromtrent te geven uitspraak de publiekrechtelijke bestemming der perceelen, dienende tot weg of tot watering, en hun verband met den polder als zoodanig ongeprejudicieerd blijft, en er dus ten deze van verlies of schade in dit opzicht voor den gedaagden polder niet de rede kan zijn.

KON. BESLUIT *van* 26 *November* 1853, *n°.* 75, *goedkeuring van het reglement op de verveningen in Drenthe* (*blz.* 762).

Dit reglement is met de daarin gebrachte wijzigingen en aanvullingen ingetrokken en vervangen door dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 7 November 1900, n°. 55.

WET *van* 12 *Juli* 1855 (*Staatsblad n°.* 102), *tot voorloopige voorziening in sommige waterstaatsbelangen* (*blz.* 792).

Deze wet vervalt met het in werking treden der wet van 10 November 1900 (Staatsblad n°. 176), houdende algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur.

Art. 19. Vergelijk het vonnis der rechtbank te Utrecht, medegedeeld bij het Kon. besluit van 28 Januari 1858, n°. 49.

Bij arrest van het Hof te Amsterdam van 11 Mei 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7487) is in hooger beroep bevestigd het vonnis van de rechtbank te Utrecht van 28 December 1898 (35e V. blz. 133) en het volgende beslist:

Waar door Gedeputeerde Staten krachtens art. 19 j°. art. 12 der wet van 12 Juli 1855 (Staatsblad n°. 102) is besloten tot het heffen van een buitengewonen omslag als daar bedoeld, en dus de aanwezigheid der gevallen van eerstgemeld artikel langs administratieven weg is geconstateerd, moeten bij verzet door een ingeland tegen het te dier zake tegen hem uitgevaardigd dwangbevel bij den burgerlijken rechter, krachtens het hier toepasselijke art. 15 der wet van 9 October 1841 (Staatsblad n°. 42), ingevolge art. 17 dier wet, de in eerstgemeld art. 19 bedoelde daadzaken en schuldplichtigheid als in rechten voor bewezen worden gehouden, behoudens de bevoegdheid van den ingeland tot het leveren van tegenbewijs.

Aan Gedeputeerde Staten is de bevoegdheid niet onthouden om een nieuwen omslag te heffen alvorens de rekening over een vroegeren omslag is afgelegd.

KON. BESLUIT *van* 11 *Augustus* 1855, *n°.* 48, *goedkeuring van het reglement voor het hoogheemraadschap van den Krimpenerwaard* (*blz.* 799).

Bij Kon. besluit van 26 Maart 1900, n°. 17 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen het uitgraven en omkaden van een balkgat onder Lekkerkerk.

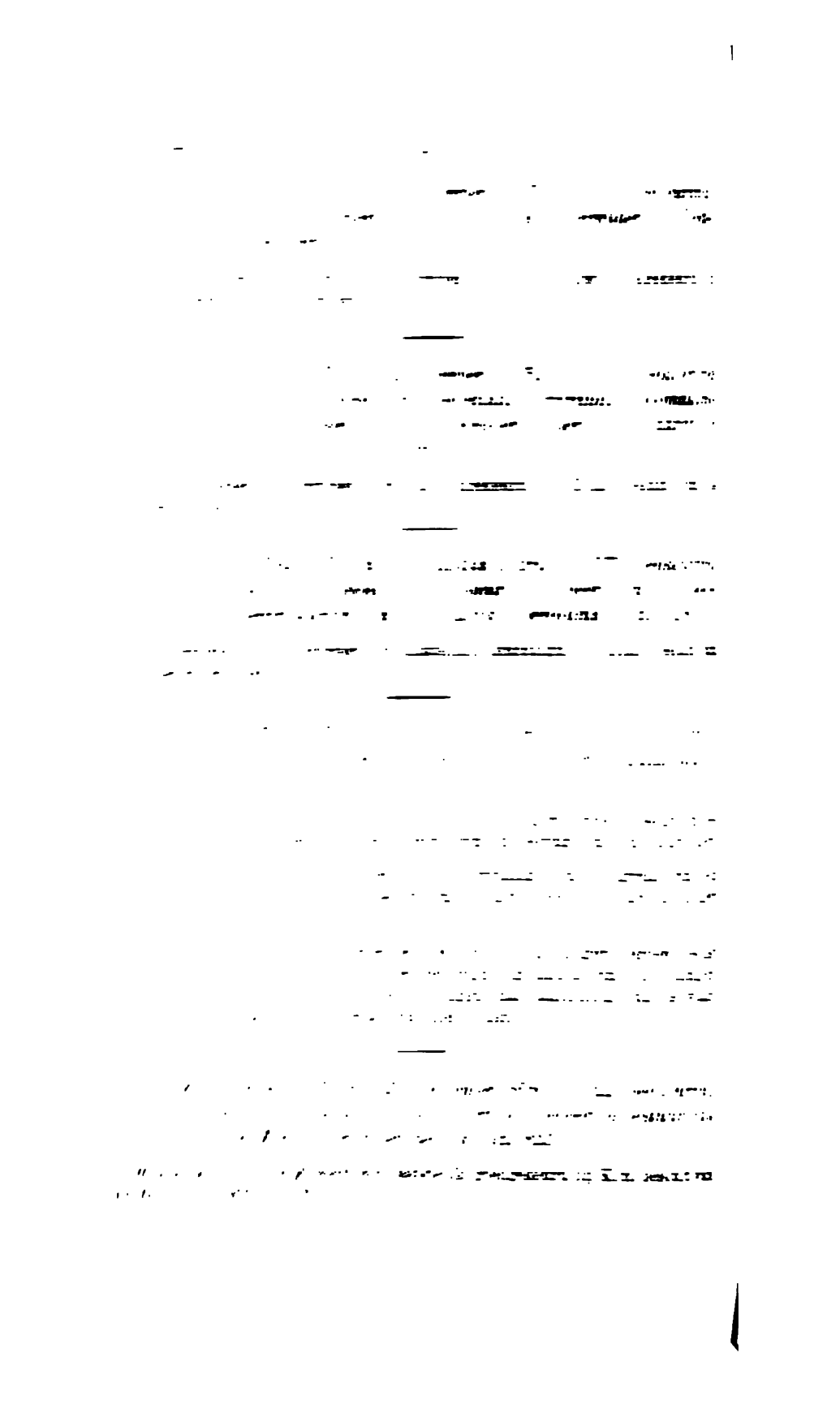

KON. BESLUIT *van* 10 *Januari* 1857, *n°.* 80, *goedkeuring van het reglement op het Oranjekanaal* (*blz.* 832).

Bij Kon. besluit van 14 April 1900, n°. 8 is, met intrekking van dit reglement, een nieuw reglement van politie bekrachtigd voor het Oranjekanaal en daarmede verbonden wateren.

KON. BESLUIT *van* 8 *April* 1857, *n°.* 36, *goedkeuring van het reglement voor het hoogheemraadschap van den Lekdijk benedendams en van den IJsseldam* (*blz.* 833).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 10 Augustus 1900, n°. 32.

KON. BESLUIT *van* 24 *December* 1857, *n°.* 69, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Schildjerpolder* (*blz.* 851).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 17 September 1900, n°. 18.

KON. RESLUIT *van* 4 *Januari* 1858, *n°.* 40, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e V.*, *blz.* 1).

Wijzigingen in het reglement voor den polder Diederik zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 8 Augustus 1900, n°. 27, en in de reglementen voor de polders Charlois, Oud-Beijerland, Moerkerken, Cromstrijen en de Group, bij Kon. besluit van 7 September 1900, n°. 32. Bij hetzelfde besluit zijn tevens ingetrokken de reglementen voor de polders de Hille en Katendrecht.

Bij Kon. besluit van 29 December 1900, n°. 48 zijn laatstelijk wijzigingen in het reglement voor den polder St. Elizabeth goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 28 *Januari* 1858, *n°.* 49, *tot goedkeuring van het reglement voor de waterschappen in de provincie Utrecht* (1*e V.*, *blz.* 4)

Bij vonnis der rechtbank te Utrecht van 28 Februari 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7461) is, met betrekking tot de betaling van den polderomslag van het waterschap Groot-Mijdrecht in coupons van de geldleening van dat waterschap, beslist, — daargelaten wat rechtens is, indien door Gedeputeerde Staten krachtens art. 19 in verband met de artt. 12 en vv. der wet van 12 Juli 1855 (Staatsblad n°. 102) in een waterschap hunner provincie wordt geheven een

bijzondere, buitengewone omslag — in welk geval door den Hoogen Raad bij arrest van 24 Juni 1897 (34e V. blz 260) anders is beslist —:

dat de voorwaarde der geldleening, door het waterschap aangegaan, dat de coupons bij de voldoening van den polderomslag in betaling worden aangenomen, niet in strijd is met het openbaar belang en dus niet in strijd is met art. 14 der wet, houdende algemeene bepalingen van wetgeving;

dat die voorwaarde ook niet in strijd is met art. 104 van het reglement voor de waterschappen in de provincie Utrecht; en

dat het aanbod der coupons gedaan door den opposant en gevolgd door hunne bewaargeving bij den deurwaarder, den opposant heeft bevrijd.

KON. BESLUIT *van* 18 *Augustus* 1858, *n°.* 71, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e* V., *blz.* 71).

Bij Kon besluit van 19 April 1900, n°. 15 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen de keur van den polder Giessen- Oude Bovenkerk.

Wijzigingen in het reglement voor den polder Papekop zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 29 December 1900, n°. 48.

KON. BESLUIT *van* 27 *November* 1858, *n°.* 61, *goedkeuring van reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e* V., *blz.* 81).

Bij Kon. besluit van 29 December 1900, n°. 48 zijn wijzigingen in het reglement voor den Graspolder bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 5 *Augustus* 1859, *n°.* 51, *goedkeuring van de reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (1*e* V., *blz.* 102).

Bij Kon besluit van 8 Augustus 1900, n°. 27 zijn wijzigingen in het reglement voor de polders genaamd de Adriana, Eendragt, Hals en Scharrezee, bekend onder de benaming van de Generale Dijkagie van Stellendam, bekrachtigd.

Bij Kon. besluit van 7 September 1900, n°. 32 is een gewijzigd reglement voor den polder de Nieuwe Klem goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 7 *Augustus* 1859, *n°.* 47, *goedkeuring van het reglement voor het bestuur van het waterschap de Overwaard* (1*e* V., *blz.* 105).

Over de bij de rechterlijke macht in cassatie gevraagde toepassing van art. 1 van het reglement tegen de gemeente Gorinchem, zie de aant. op art. 153 Grondwet.

KON. BESLUIT *van* 23 *Augustus* 1860, *n°.* 52, *goedkeuring van het reglement op de wegen en voetpaden in Overijssel* (1*e V., blz.* 218).

Met intrekking van dit is een nieuw reglement op de wegen en voetpaden goedgekeurd bij Kon. besluit van 20 Juli 1900, n°. 42.

KON. BESLUIT *van* 29 *Augustus* 1860, *n°.* 68, *goedkeuring van het reglement op de kanalen der Drentsche Kanaalmaatschappij en daartoe behoorende of daarmede in verband staande wateren en werken* (1*e V., blz.* 227).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door een reglement van politie voor de Hoogeveensche vaart en daarmede verbonden wateren, goedgekeurd bij Kon. besluit van 14 April 1900, n°. 8.

KON. BESLUIT *van* 25 *Augustus* 1861, *n°.* 10, *goedkeuring van de reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (2*e V., blz.* 49).

Bij Kon. besluit is goedgekeurd een reglement voor den Noord-Meeuwenoordschen polder, dat in de plaats treedt van het reglement voor den Meeuwenoordschen polder.

KON. BESLUIT *van* 3 *September* 1861, *n°.* 45, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de beide Veenslooten* (2*e V., blz.* 51).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door een nieuw, goedgekeurd bij Kon. besluit van 17 September 1900, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 18 *December* 1861, *n°.* 62, *goedkeuring van de reglementen voor eenige polders in Zuidholland* (2*e V., blz.* 74).

Wijzigingen in het reglement voor den polder Rozendaal zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 8 Augustus 1900, n°. 27.

[redacted]

KON. BESLUIT *van* 29 *Augustus* 1863, *n°.* 77, *goedkeuring van het reglement van bestuur voor den Baafjespolder* (2*e V., blz.* 307).

Wijzigingen in dit reglement zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 14 December 1900, n°. 16.

KON. BESLUIT *van* 19 *September* 1863, *n°.* 64, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Eemnes* (2*e V., blz.* 314).

Bij Kon. besluit van 14 December 1900, n°. 16 zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 13 *December* 1863, *n°.* 13, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Koningsoordpolder* (2*e V., blz.* 330).

Bij Kon. besluit van 14 Augustus 1900, n°. 46 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 30 *December* 1863, *n°.* 40, *goedkeuring van het reglement op het Noord-Willemskanaal in de provincie Drenthe* (2*e V., blz.* 338).

Dit reglement is vervangen door het bij Kon besluit van 14 April 1900, n°. 8 goedgekeurd reglement van politie voor het Noord-Willemskanaal en daarmede verbonden wateren.

KON. BESLUIT *van* 6 *Mei* 1864, *n°.* 31, *goedkeuring van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat in Groningen* (3*e V., blz* 71).

Eene wijziging in dit reglement is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 7 September 1900, n°. 6.

KON. BESLUIT *van* 27 *Augustus* 1866, *n°.* 70, *goedkeuring van reglementen voor eenige waterschappen in Noordbrabant* (3*e V., blz.* 358).

Wijzigingen in de reglementen voor de waterschappen de Bredasche polder en de Noord- Toren- Oost- en West-Meerenpolder zijn bekrachtigd bij Kon. besluit van 14 Augustus 1900, n°. 46.

KON. BESLUIT *van* 12 *November* 1866, *n°.* 68, *goedkeuring van het reglement van bestuur voor de vereeniging van polders en oningepolderde landen onder Schoorl en Petten* (*3e V., blz.* 367).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 13 Januari 1900, n°. 22.

KON. BESLUIT *van* 22 *Juli* 1867, *n°.* 51, *goedkeuring van het reglement van politie voor de polders in Zeeland* (*4e V., blz.* 56).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 14 Augustus 1900, n . 47.

KON. BESLUIT *van* 28 *Juni* 1868, *n°.* 27, *goedkeuring van het reglement op het gemeen waterstaatsbelang van het eiland Voorne en Putten* (*5e V., blz.* 82).

Bij Kon. besluit van 13 Januari 1900, n°. 22 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 5 *Augustus* 1868, *n°.* 55, *goedkeuring van het reglement op de waterleidingen in Drenthe* (*5e V., blz.* 101).

Bij Kon. besluit van 15 Januari 1900, n°. 11 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den last voor het onderhoud van het Gasselternijeveensche diep.

Op bezwaren tegen den ligger van waterleidingen in de gemeente Ruinerwold is bij Kon. besluit van 16 Juni 1900, n°. 44 in hooger beroep beslist.

KON. BESLUIT *van* 10 *September* 1868, *n°.* 3, *goedkeuring van het reglement voor den Grooten Veenpolder in Opsterland en Smallingerland* (*5e V., blz.* 125).

Bij Kon. besluit van 12 September 1900, n°. 61 is dit reglement ingetrokken en vervangen door een nieuw.

KON. BESLUIT *van 3 Mei* 1869 (*Staatsblad n°. 75*), *bepalende de plaatsing in het Staatsblad van de overeenkomst tot herziening der Rijnvaartakte van 17 October* 1868 (*6e V., blz.* 57).

Bij Kon. besluit van 24 Augustus 1900 (Staatsblad n°. 152) zijn nieuwe politiebepalingen bekrachtigd voor het vervoer van bijtende en vergiftige stoffen op den Rijn.

KON. BESLUIT *van* 10 *Augustus* 1870, *n°.* 15, *goedkeuring van het reglement voor den polder de Daalmeer* (*7e V., blz.* 108).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon besluit van 10 Augustus 1900, n°. 32.

KON. BESLUIT *van* 22 *Augustus* 1870, *n°.* 4, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Noordermolenkolonie* (*7e V., blz.* 111).

Bij Kon. besluit van 14 Augustus 1900, n°. 46 is laatstelijk eene wijziging van dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 21 *November* 1870, *n°.* 16, *goedkeuring van het reglement op de wegen en voetpaden in Zuidholland* (*7e V., blz.* 150).

Bij Kon. besluit van 25 Augustus 1900, n°. 33 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Oud-Beijerland.

KON. BESLUIT *van* 22 *December* 1870, *n°.* 8, *goedkeuring van het reglement voor de gemeenschappelijke belangen van de polders Varkensoord en Karnemelksland en de Hille en Katendrecht* (*7e V., blz.* 167).

Bij Kon. besluit van 7 September 1900, n°. 32 is dit reglement ingetrokken.

WET *van* 9 *April* 1875 (*Staatsblad n°.* 67), *tot regeling van den dienst en het gebruik der spoorwegen* (*12e V., blz.* 69).

Zie de wet van 9 Juli 1900 (Staatsblad n°. 118), houdende nadere regeling van den dienst en het gebruik van spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd.

Bij Kon. besluit van 23 Mei 1900, n°. 54 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen de vaststelling van den aanvullingsligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in Limburg.

KON. BESLUIT *van* 17 *Juli* 1875 (*Staatsblad n°.* 134), *tot vaststelling van een reglement op het bevisschen der Schelde en Zeeuwsche stroomen* (12*e V., blz.* 126).

Met intrekking van art. 3 van dit besluit is bij Kon. besluit van 17 Augustus 1900 (Staatsblad n°. 149) een nieuw reglement vastgesteld.

KON. BESLUIT *van* 31 *Juli* 1877, *n°.* 23, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Ruigenhil* (15*e V., blz.* 318).

Bij Kon. besluit van 7 November 1900, n°. 54 is laatstelijk eene wijziging van dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 3 *Mei* 1878, *n°.* 25, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Westerwolde* (15*e V., blz.* 44).

Dit waterschap, waarvan de oprichting werd goedgekeurd bij Kon. besluit van 15 December 1874, n°. 24, is opgeheven en het reglement daarvoor ingetrokken bij Kon. besluit van 12 Juni 1900, n°. 37, waarbij zijn opgericht en gereglementeerd de waterschappen Pekel A en Westerwolde.

KON. BESLUIT *van* 6 *September* 1878, *n°.* 15, *goedkeuring van een nieuw reglement voor den Wippolder* (15*e V., blz.* 111).

Bij Kon. besluit van 29 December 1900, n°. 48 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 23 *Januari* 1879 (*Staatsblad n°.* 25), *vaststelling van een gewijzigd algemeen reglement op den loodsdienst* (16*e V., blz.* 26).

Eene wijziging van art. 19 van dit reglement is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 22 December 1900 (Staatsblad n°. 215).

KON. BESLUIT *van* 26 *September* 1879, *n°.* 4, *goedkeuring der regeling in zake de opzichters van den provincialen waterstaat in Noordbrabant* (16*e V., blz.* 197).

Eene wijziging in deze regeling is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 26 October 1900, n°. 35.

KON. BESLUIT *van* 21 *December* 1879, *n°.* 17, *goedkeuring van het reglement voor de vereenigde polders Schiebroek, Berg en Broek en de* 110 *Morgen* (16*e V., blz.* 260).

Wijzigingen in dit reglement zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 8 Augustus 1900, n°. 27.

KON. BESLUIT *van* 19 *Maart* 1880, *n°.* 9, *goedkeuring van het reglement op het toezicht der wegen in de provincie Groningen* (17*e V., blz.* 72).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 29 December 1900, n°. 48.

Bij Kon. besluit van 22 Februari 1900, n°. 34 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den wijzigingsligger der wegen in de gemeente Uithuizermeeden, en bij Kon. besluit van 4 October 1900, n°. 42 op bezwaren tegen wijziging van den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Uithuizen.

Ten aanzien van bezwaren tegen den door de gemeente Ten Boer vastgestelden wijzigingsligger der wegen in die gemeente zie men de beslissingen in hooger beroep bij Kon. besluiten van 26 November 1900, n°. 8 en 11, alsmede de aanteekening bij laatstgemeld besluit.

Met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Groningen is bij Kon. besluit van 19 December 1900, n°. 25 nader in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den wijzigingsligger der wegen in de gemeente Uithuizermeeden.

WET *van* 23 *April* 1880 (*Staatsblad n°.* 67), *betreffende de openbare middelen van vervoer, met uitzondering der spoorwegdiensten* (17*e V., blz.* 124).

Artikel 11 dezer wet is gewijzigd bij die van 9 Juli 1900 (Staatsblad n°. 1:8), houdende nadere regeling van den dienst en het gebruik van spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd.

WET *van* 3 *Maart* 1881 (*Staatsblad n°.* 35), *tot vaststelling van een Wetboek van Strafrecht* (32*e V., blz.* 181).

Art. 427. 6°. Volgens het arrest van den Hoogen Raad van 17 April 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7433) moet onder „openbare weg" in het 3e Boek van het Wb. v. Sr. worden verstaan: „alle wegen tot algemeen gebruik bestemd." Zoodanige bestemming kan door den rechter als gevolgtrekking worden opgemaakt uit de door getuigenissen op andere wettige bewijsmiddelen bewezen feiten, maar is niet vatbaar voor rechtstreeksche waarneming door getuigen.

Zie ook de arresten, medegedeeld in het 36e V. blz. 243 v.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 12 November 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7524) werd het volgende beslist:

Indien voldoend bewijs aanwezig is, dat een land- of waterweg, ofschoon in eigendom bij verschillende bijzondere personen, tot algemeen gebruik bestemd is geworden, kan de daaruit volgende openbaarheid van dien weg door de eenzijdige handeling van een dier eigenaren (sluiting met ketting van het vaarwater) noch voor het geheel, noch voor een gedeelte worden opgeheven.

Het langdurig en vrij gebruik van een weg kan wel opleveren een reden om aan te nemen, dat die weg door de bestemming der hiertoe gerechtigden openbaar is, maar de openbaarheid volgt daaruit rechtens niet noodzakelijk.

KON. BESLUIT *van* 8 *September* 1881, *n°.* 20, *goedkeuring van regelen voor de pensionneering van ambtenaren van den provincialen waterstaat in Zeeland* (18*e V., blz.* 161).

Deze regelen, gewijzigd bij het besluit der Staten, bekrachtigd bij Kon. besluit van 16 Augustus 1892, n°. 42, zijn vervangen door die, goedgekeurd bij Kon. besluit van 19 December 1900, n°. 20.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 17 *Februari* 1882, *n°.* 14, *houdende vaststelling van eene instructie voor den dienst en het personeel van den Rijkswaterstaat* (20*e V., blz.* 253).

Deze instructie is vervangen door die, vastgesteld bij beschikking van 6 Augustus 1900, n°. 187.

KON. BESLUIT *van* 5 *Februari* 1883, *n°.* 22, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van den Trijegaster-veenpolder* (20*e V., blz.* 56).

Het reglement voor dezen polder is ingetrokken en vervangen door dat, bekrachtigd bij Kon. besluit van 11 Januari 1900, n°. 26.

Eene wijziging in laatstgemeld reglement is bekrachtigd bij Kon. besluit van 12 September 1900, n°. 61.

KON. BESLUIT *van* 9 *Februari* 1883, *n°.* 1, *goedkeuring van een nieuw reglement voor de waterschappen in Drenthe* (20*e V., blz.* 56).

Bij Kon. besluit van 15 Januari 1900, n°. 11 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen den last van het onderhoud van het Gasselternijeveensche diep.

KON. BESLUIT *van* 22 *Augustus* 1883, *n°.* 20, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Annerveen* (20*e V, blz.* 127).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 7 Februari 1900, n°. 45.

KON. BESLUIT *van* 10 *October* 1883, *n°.* 20, *goedkeuring van eene verordening op de stoomvaart in de boezemwateren in Zuidholland* (20*e V., blz.* 140).

Deze verordening is laatstelijk gewijzigd bij Kon. besluit van 7 September 1900, n°. 32.

KON. BESLUIT *van* 20 *Januari* 1884, *n°.* 11, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Hasselt en Zwartsluis* (21*e V., blz.* 11).

Met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Overijssel is bij Kon. besluit van 10 Juli 1900, n°. 36 in hooger beroep beslist op bezwaren tegen de begrooting van inkomsten en uitgaven voor de waterkeerende werken van dit waterschap voor het dienstjaar 1900.

KON. BESLUIT *van* 28 *Augustus* 1884, *n°.* 20, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Uffelte* (21*e V., blz.* 207).

Bij Kon. besluit van 10 Augustus 1900, n°. 32 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 6 *December* 1884, *n°.* 17, *goedkeuring van het politiereglement op de rivieren en kanalen in Groningen* (21*e V., blz.* 258).

Eene wijziging in dit reglement is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 17 September 1900, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 5 *Februari* 1885, *n°.* 5, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap het Veendammer benedenverlaat* (22*e V., blz.* 21).

Bij Kon. besluit van 14 Augustus 1900, n°. 46 is eene aanvulling van dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 9 *Januari* 1886, *n°.* 18, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap Vredewold* (23*e V., blz.* 5).

Een wijziging in het reglement voor dit waterschap is bekrachtigd bij Kon. besluit van 17 September 1900, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 11 *Februari* 1886, *n°.* 9, *goedkeuring van een nieuw reglement op de waterlossingen in Limburg* (23*e V., blz.* 39).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door het gewijzigd reglement op de waterlossingen, goedgekeurd bij Kon. besluit van 4 Januari 1900, n°. 13.

KON. BESLUIT *van* 2 *Maart* 1887 (*Staatsblad n°.* 41), *vaststelling van gewijzigde bepalingen voor het vervoer van bijtende en vergiftige stoffen langs den Rijn* (24*e V., blz.* 62).

Bij Kon besluit van 24 Augustus 1900 (Staatsblad n°. 152) zijn, met intrekking van bovengenoemd besluit, nieuwe politiebepalingen voor dit vervoer bekrachtigd.

GRONDWET *van* 1887 (24*e V., blz.* 242).

Art. 59. Bij vonnis der rechtbank te Breda van 13 Maart 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7501) is, met betrekking tot de wijziging van art. 152 Burg. Rechtsvordering bij Verdrag, verstaan dat een bij de wet goedgekeurd Tractaat heeft kracht van wet.

Het vonnis rust op de volgende gronden:

dat bij art. 11 van het verdrag gesloten te 's Gravenhage op 4 November 1896 tusschen Nederland en eenige andere Staten, waartoe op 9 November 1897 ook Duitschland is toegetreden, welk verdrag is bekrachtigd bij akte op 27 April 1899 te 's Gravenhage nedergelegd, zijnde dit verdrag goedgekeurd bij de wet van 31 Augustus 1897 S. n°. 275 en de plaatsing daarvan bevolen in het Staatsblad bij Kon. besluit van 9 Mei 1899 S. n°. 115, tusschen Nederland en o. a. ook Duitschland is overeengekomen dat geene zekerheidsstelling onder

welke benaming ook, op grond van hoedanigheid van vreemdeling aan onderdanen van een der contracteerende Staten, die in een dezer Staten hun domicilie hadden, kon worden opgelegd, bijaldien zij voor de rechtbank van een andere dezer Staten als eischers zouden optreden;

dat door deze bij de wet vastgestelde bepaling van voormeld tractaat in de stellige wetsbepaling van art. 152 B. R. eene wijziging is gebracht;

dat toch al moge in streng theoretischen zin ook een bij de wet goedgekeurd tractaat blijven eene publiekrechtelijke overeenkomst tusschen den eenen Staat en den anderen, toch naar Nederlandsch Staatsrecht aan deze goedkeuring moet worden toegekend eene dubbele werking, nl. de eene, dat na ratificatie van het tractaat de Nederlandsche Staat tegenover den vreemden Staat geldig zal zijn gebonden, de andere dat de bepalingen van het tractaat na die ratificatie ook binnen Nederlandsch territoir en voor den Nederlandschen onderdaan als wet zal gelden;

dat immers volgens art. 59 der Nederl. Grondwet, blijkens zijne wordingsgeschiedenis, de goedkeuring van tractaten als de onderhavige door de Staten-Generaal werd vereischt, juist dewijl daardoor bestaande wetten werden veranderd en in de wetgevende macht werd ingegrepen en het trouwens zou zijn een doellooze formaliteit, om naast een wetsontwerp tot goedkeuring van een tractaat, aan de goedkeuring der Staten-Generaal nog een afzonderlijk wetsontwerp aan te bieden, waarin nogmaals werden voorgesteld de wetsveranderingen, waaraan de wetgevende macht reeds door goedkeuring van het tractaat hare sanctie had verleend;

dat bijaldien juist moet worden geacht de stelling van den incidenteelen eischer, dat bij een wetsontwerp tot goedkeuring van een tractaat, de Tweede Kamer zou missen het recht van amendement, dan toch aan deze stelling kwalijk een argument kan worden ontleend, daar toch de Tweede Kamer na goedkeuring van het tractaat in ieder geval zich de handen zou zien gebonden en zichzelve door die goedkeuring zou hebben gebracht in de noodzakelijkheid om ongeamendeerd die wetsveranderingen te voteeren, die door de dwingende bepalingen ven het tractaat zouden zijn noodzakelijk geworden;

dat dan ook èn de vroegere èn de tegenwoordige Regeering van oordeel waren, dat door ratificatie van het goedgekeurde tractaat de dwingende bepalingen dezer internationale overeenkomst van zelve in Nederland zouden hebben kracht van wet en art. 152 B. R. van zelve daardoor zou zijn gewijzigd, zooals blijken kan o. a. uit de Memorie van Toelichting van het wetsontwerp houdende goedkeuring van bedoeld verdrag aan de Tweede Kamer aangeboden bij Kon. boodschap van 8 Juli 1897, uit de redevoeringen gehouden bij de beraadslaging over dit wetsontwerp in de Eerste Kamer door de Ministers van Buitenlandsche Zaken en van Justitie op 30 December 1897;

dat dan ook de wijziging van art. 152 B. R. in het wetsontwerp bij Kon. boodschap van 14 April 1898 aan de Tweede Kamer aangeboden, alleen werd voorgesteld om, zooals het luidt in de Memorie van Toelichting, die dit wetsontwerp vergezelde: „te verwijzen naar de verdragen die ten aanzien van sommige landen de werking der algemeene bepalingen buiten kracht stellen", en alzoo alleen ter verduidelijking geschiedt.

Art. 153. Tegen het arrest van het Hof in zake het geschil tusschen het

waterschap de Overwaard tegen de gemeente Gorinchem over het inlaten van water door een sluisje, medegedeeld in het 36e V. blz. 249, werd in cassatie opgekomen op grond dat het Hof de rechterlijke macht onbevoegd had verklaard om van de ingestelde vordering kennis te nemen en daarentegen had geoordeeld, dat de eischer de beslissing van Ged. Staten had behooren in te roepen naar art. 95 van het reglement voor het waterschap.

Bij arrest van 21 December 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7537) heeft echter de Hooge Raad het beroep in cassatie verworpen op de volgende gronden:

O. daaromtrent:

dat blijkens het bestreden arrest het eischend waterschapsbestuur de gemeente Gorinchem heeft gedagvaard op grond, dat het gemeentebestuur van Gorinchem een in het waterschap gelegen sluisje, waardoor een gedeelte dier gemeente van versch water wordt voorzien, beheert;

dat de vordering strekt tot het door den rechter hooren verklaren dat het eischend bestuur bevoegd en gemachtigd zal zijn om het inlaten van water door bovenomschreven sluisje te beletten, desnoods met behulp van den sterken arm en ten koste van den gedaagde, en tot veroordeeling om aan het eischend bestuur te vergoeden alle kosten, schaden en interessen door het waterschap „de Overwaard" geleden of te lijden, nader op te maken bij staat; terwijl die vordering steunt op het in art. 1 van het bovengenoemde reglement van het waterschap vervatte voorschrift, dat het gemeentebestuur van Gorinchem (welke gemeente is gelegen in voormeld waterschap) gehouden is om het inlaten van water door het vermeld sluisje op aanzegging van het eischend bestuur, wanneer dit wegens te hoogen stand des boezems zulks noodzakelijk oordeelt (zooals in casu) te staken;

O. dat de arrond.-rechtbank te Dordrecht zich bij vonnis van 30 Juni 1897 onbevoegd verklaard heeft om van die vordering kennis te nemen, welke uitspraak bij het thans bestreden arrest in hooger beroep is bevestigd;

O. dat, blijkens de toelichting van het voorgestelde middel van cassatie die onbevoegd-verklaring op verschillende gronden wordt bestreden, doch ten onrechte;

O. toch, dat de vordering, zooals zij is ingesteld, niet valt binnen de grenzen van hetgeen bij art. 153 der Grondwet en artt. 1 en 2 R O. en het beleid der justitie aan de kennisneming van de rechterlijke macht is opgedragen:

dat immers het geschil tusschen partijen niet loopt over eenig burgerlijk recht of over een met het publiek recht samenhangende civielrechtelijke verhouding, — maar hierover: of het eischend waterschapsbestuur, als publiekrechtelijke gezagsinstelling, krachtens zijn reglement, en alzoo uit kracht eener publiekrechtelijke verordening wakende voor een aan zijne zorgen toevertrouwd waterstaatsbelang, bevoegd is het beheer te beperken dat de gemeente Gorinchem, krachtens datzelfde reglement uitoefent over een waterkeerend werk, hetwelk dient tot verversching van het water in de grachten dier gemeente, en alzoo in het algemeen belang;

O. dat derhalve aan beide zijden slechts wordt aangetroffen een publiekrechtelijk belang, waarvoor zoowel het waterschapsbestuur als het gemeentebestuur als overheid te zorgen heeft;

O. dat de oplossing van een daarover ontstaan geschil den rechter brengen zou op een gebied, dat uitsluitend behoort bij het administratief gezag, wanneer

hij nl. zou willen treden in een onderzoek naar de rechtmatigheid of de doelmatigheid van het door het waterschapsbestuur gegeven bevel, of van de gegrondheid der redenen waarom door het gemeentebestuur aan dat bevel niet is voldaan;

dat ook, indien de rechter in een zoodanig onderzoek niet treedt, maar het bevel van het waterschapsbestuur tot sluiting van de sluis eerbiedigt, dan nog van den rechter gevorderd wordt eene uitspraak, die niet ligt binnen den kring zijner bevoegdheid, omdat nergens bij de wet aan den rechter is opgedragen het administratief gezag bevoegd te verklaren tot het verrichten van zekere handelingen, of aan de door dat gezag uitgevaardigde bevelen kracht bij te zetten en de uitvoering daarvan te verzekeren, zelfs met behulp van de openbare macht;

O. dat nu wel door het eischend waterschapsbestuur is gevorderd vergoeding van kosten, schaden en interessen als gevolg van de niet-nakoming door het gemeentebestuur van Gorinchem van het bevel tot sluiting der sluis, doch dat het Hof zich te recht onthouden heeft om van die vordering kennis te nemen;

dat toch deze eisch niet anders is dan een accessoir van de hoofdvordering en daarmede zoo innig samenhangt, dat hij niet zou kunnen onderzocht worden, zonder dat de rechter zijn oordeel uitsprak over de rechtmatigheid van het door het waterschapsbestuur gegeven bevel, en zoodoende een gebied betrad dat, volgens de voorafgaande overwegingen, niet tot zijne kennisneming behoort;

dat bovendien de nalatigheid van het gemeentebestuur om aan het publiekrechtelijk bevel tot sluiting der sluis te voldoen, niet oplevert eene onrechtmatige daad die eene burgerrechtelijke verbintenis doet ontstaan, waardoor de gemeente Gorinchem tot schadevergoeding ingevolge art. 1401 B. W. zou kunnen verplicht worden;

O. omtrent het nog bij het middel als geschonden en verkeerd toegepast vermelde art. 15 der wet van 9 October 1841 (Staatsblad n°. 42), dat deze wet, die betrekking heeft op de rechtsmacht der waterschappen, wel in art. 15 in verband met art. 13 in sommige gevallen ook rechtsmacht opdraagt aan den burgerlijken rechter, doch dat hieruit niet kan worden afgeleid, dat de burgerlijke rechter ook bevoegd zou zijn om van eene vordering als de tegenwoordige kennis te nemen, die niet betreft de in art. 15 genoemde onderwerpen, en waarbij noch van het innen van polderlasten, noch van het vergoeden van kosten voor werken en opruimingen sprake is;

O. dat evenzoo ten onrechte een beroep is gedaan op de bij het middel aangehaalde artt. 1269 en vgl. B. W., omdat die artikelen eerst dan van toepassing zouden kunnen zijn, indien uit het verzuim van het gemeentebestuur van Gorinchem om op last van het waterschapsbestuur de sluis te sluiten, eene burgerrechtelijke verbintenis was ontstaan, doch dat, nu dit niet het geval is, die artikelen alle toepassing missen;

O. eindelijk, dat het eischend bestuur er nog tegen op is gekomen, dat het Hof art. 95 van het reglement voor het waterschap „de Overwaard" ten deze van toepassing heeft geacht, bij welk artikel alle geschillen omtrent de toepassing van dat reglement tusschen den voorzitter en de heemraden onderling en tusschen hen en de hoofdingelanden, mitsgaders met de besturen van waterschappen of waterwerken en voormelde colleges door Gedeputeerde Staten beslist worden, behoudens beroep op den Koning;

O. dat het Hof heeft geoordeeld, dat in deze bepaling het door het reglement aangegeven middel zou gelegen zijn om het geschil tot oplossing te brengen;

dat, wat er ook mocht zijn van de juistheid van dat oordeel, in elk geval daardoor geen wet of wettelijke verordening is geschonden of verkeerd is toegepast, omdat, zelfs al ware art. 95 van het reglement op dit geschil niet van toepassing, daaruit niet volgen zou dat het ter kennisneming van den burgerlijken rechter kan worden gebracht, vermits nergens bij de wet aan dien rechter de bevoegdheid is gegeven om alle geschillen, van welken aard ook, tot zich te trekken, wanneer daarvoor geen rechter is aangewezen.

KON. BESLUIT *van* 24 *September* 1888, *n°.* 18, *betreffende verveningen van beperkten omvang in Drenthe* (25*e V., blz.* 103).

Door de vaststelling van een nieuw reglement op de verveningen in Drenthe, goedgekeurd bij Kon. besluit van 7 November 1900, n°. 55, heeft het besluit van 24 September 1888, n°. 18 opgehouden van kracht te zijn.

KON. BESLUIT *van* 10 *Januari* 1889, *n°.* 16, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap Goesekoesterhem* (26*e V., blz.* 15).

Het reglement voor dit waterschap is ingetrokken en vervangen door dat, goedgekeurd bij Kon. besluit van 13 Januari 1900, n°. 22.

KON. BESLUIT *van* 29 *April* 1889, *n°.* 26, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap Vollenhove* (1*e dijksdistrict van Overijssel*) (26*e V., blz.* 108).

Wijzigingen in dit reglement zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 12 Februari 1900, n°. 9.

WET *van* 28 *October* 1889 (*Staatsblad n°.* 146), *tot nadere regeling van den dienst en het gebruik van spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd* (26*e V., blz.* 148).

Deze wet is ingetrokken bij die van 9 Juli 1900 (Staatsblad n°. 118).

KON. BESLUIT *van* 26 *December* 1889, *n°.* 20, *goedkeuring van een nieuw reglement voor het waterschap Eendracht en Korte Akkers* (26*e V. blz.* 189).

Eene wijziging en aanvulling van dit reglement is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 14 Augustus 1900, n°. 46.

KON. BESLUIT *van* 12 *Februari* 1890, *n°.* 16, *goedkeuring van reglementen voor eenige waterschappen in Drenthe* (27*e V., blz.* 55).

Bij Kon. besluit van 24 April 1900, n°. 9 zijn laatstelijk wijzigingen in het reglement voor het waterschap Eexterveen bekrachtigd, terwijl wijzigingen in het reglement voor het waterschap Exlo laatstelijk zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 10 Augustus 1900, n°. 32.

Wijzigingen in de reglementen voor de waterschappen Gasselterboerveen, Bonnerveen en Nieuw-Drouwen zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 22 October 1900, n°. 32.

KON. BESLUIT *van* 1 *Maart* 1890, *n°.* 18, *goedkeuring o. a. van het reglement van politie op het gebruik der openbare wegen in Noordbrabant en van het reglement op de waterleidingen in die provincie* (27*e V., blz.* 57).

Eerstgenoemd reglement is laatstelijk gewijzigd bij Kon. besluit van 7 November 1900, n°. 54.

Ten aanzien van laatstgemeld reglement diene het volgende:

Art. 1. Bij vonnis der rechtbank te 's Hertogenbosch van 29 December 1899 (*Weekblad van het Recht* n°. 7500) heeft de rechter zich bevoegd verklaard kennis te nemen van een geschil of een sloot al dan niet bezwaard is met den last van openbaren waterloop, omdat dit is een geschil over eigendom, vallende onder art. 2 Recht-Org., vermits dit art. geheel algemeen luidt en niet onderscheidt of het geschil zijn grond vindt in eene privaatrechtelijke dan wel in eene publiekrechtelijke handeling (in casu het brengen der sloot op den ligger, verbreeden en verdiepen door het openbaar gezag, enz.); daar het toch altijd, ook in het laatste geval, is en blijft een geschil over eigendom. Mitsdien werd de actie tot handhaving daarvan ook tegen het openbaar bestuur ontvankelijk verklaard, omdat zijne handelingen, zoo eischer au fond gelijk had, zijn eigendomsrecht hadden aangerand en derhalve onrechtmatig waren.

WET *van* 28 *Februari* 1891 (*Staatsblad n°.* 69), *tot vaststelling van bepalingen betreffende 's Rijks waterstaatswerken* (28*e V., blz.* 49).

Art. 1. Over de Koninklijke bevoegdheid krachtens dit wetsartikel zie de arresten van den H. R. in de Aant. op de Kon. besluiten van 19 Januari 1898 (Staatsblad n°. 25) en 25 Maart 1899 (Staatsblad n°. 85).

KON. BESLUIT *van* 1 *October* 1891, *n°.* 30, *goedkeuring der klassificatie van de gebouwde en ongebouwde eigendommen, behoorende tot het waterschap ter bevordering der verbetering van den waterstaatstoestand in het noordoostelijk gedeelte van Noordbrabant* (28*e V., blz.* 122).

Eene wijziging van deze klassificatie is laatstelijk goedgekeurd bij Kon. besluit van 7 November 1900, n°. 54.

KON. BESLUIT *van* 4 *December* 1891, *n°.* 8, *tot goedkeuring o. a. van eene verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen in de provincie Friesland, en van een reglement van politie op de waterstaatswerken, in onderhoud en beheer bij die provincie* (28*e V., blz.* 138).

Ten aanzien van eerstgenoemde verordening diene het volgende:

Bij arrest van den Hoogen Raad van 6 April 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7432) is in cassatie het arrest van het Hof te Leeuwarden van 14 September 1898 vernietigd en het vonnis van de rechtbank aldaar van 16 December 1897 bevestigd, beide medegedeeld in het 35e V. blz. 150 (zie ook de *Verbetering* aldaar) en betreffende eene vordering tot schadevergoeding wegens onrechtmatige daad tegen een waterschap, welks bestuur eene wijk buitengewoon had laten verwijden en verdiepen en den grond op eischers eigendom had laten werpen.

Bij het bestreden arrest was volgens den H. R. ten onrechte beslist, dat art. 3 der verordening tot voorziening in sommige waterstaatsbelangen in Friesland van 15 Juli 1891 slechts zoude regelen het herstel of terugbrengen van een waterstaatswerk tot het vroeger aangenomen profiel, vermits integendeel ook verwijding en buitengewone verdieping onder de regeling van dat artikel is begrepen.

Het algemeen beginsel van staatsrecht, ook uitgesproken in art. 3 der wet van 20 Juli 1895 (Staatsblad n°. 139), bracht voorts mede, dat de bepalingen der verordeningen van de besturen der waterschappen, in welker onderwerp is voorzien door eene provinciale verordening, van rechtswege ophouden te gelden.

De H. R. besliste verder nog dat art. 3 der provinciale verordening ook voor waterschappen geldt.

Eene aanvulling en wijziging van het in de tweede plaats genoemde reglement is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 4 Januari 1900, n°. 13, en eene nadere wijziging bij Kon. besluit van 7 September 1900, n°. 33.

KON. BESLUIT *van* 11 *Januari* 1892, *n°.* 24, *goedkeuring van het gewijzigd reglement voor den polder Reeuwijk en van een reglement voor de polders Oud- en Nieuw-Reijerwaard* (29*e V., blz.* 7).

Bij Kon. besluit van 8 Augustus 1900, n°. 27 zijn wijzigingen in deze reglementen bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 25 *Mei* 1892 (*Staatsblad n°.* 128), *vaststelling van een bijzonder reglement van politie voor de scheepvaart op de rivieren beneden Rotterdam tot in zee* (29*e V., blz.* 195).

Dit reglement is ingetrokken en vervangen door dat, vastgesteld bij Kon. besluit van 26 Maart 1900 (Staatsblad n°. 37).

KON. BESLUIT *van* 7 *September* 1892, *n°.* 26, *goedkeuring van het reglement voor het waterschap de Negenboerenpolder* (29*e V., blz.* 290).

Bij Kon. besluit van 14 Augustus 1900, n°. 46 is eene aanvulling en wijziging van dit reglement bekrachtigd.

KON. BESLUIT *van* 7 *September* 1892, *n°.* 27, *goedkeuring van een reglement voor het waterschap Paardelanden-Schrapveen* (29*e V., blz.* 291).

Bij Kon. besluit van 7 Februari 1900, n°. 45 zijn laatstelijk wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 24 *April* 1893, *n°.* 39, *tot goedkeuring van het reglement op het beheer der rivierpolders in Gelderland* (30*e V., blz.* 72).

Art. 364. Tegen den dorpspolder de Honderd Morgen van Pannerden was door een grondeigenaar eene possessoire actie ingesteld wegens het graven van een sloot op zijn grond enz., en bij vonnis der rechtbank te Arnhem van 9 Mei 1898 (*Weekblad v n het Recht* n°. 7422) werd beslist dat de bedoelde handelingen van den polder moesten worden gequalificeerd als bezitsstoornis, *ten ware* de polder bewees dat ter plaatse van oudsher eene waterlossing ten behoeve van den polder was, in welk geval de eischer niet in zijn bezit was gestoord omdat hij iets, bestemd tot algemeen nut en gebruik, niet kon besitten dan overeenkomstig die bestemming, terwijl de polder alsdan bevoegd was de bestreden handelingen te verrichten, als zijnde volgens het Geldersch polderreglement verplicht voor de goede instandhouding van een aan zijn toezicht onderworpen watergang zorg te dragen.

Bij eind-vonnis der rechtbank van 30 November 1899 (in hetzelfde n°. van het *Weekblad*) werd beslist dat de polder was geslaagd het hem opgelegde bewijs te leveren en werd dientengevolge aan den eischer zijne vordering ontzegd.

Men zie het Kon. besluit van 21 April 1900, n°. 16, houdende beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen royeering van eenige perceelen water van het kohier der hectarentalen van den dorpspolder Herwijnen.

Bij Kon. besluit van 20 November 1900, n°. 4, is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen het graven van een watergang door het bestuur van den dorpspolder Ravenswaaij.

KON. BESLUIT *van* 20 *October* 1893, *n°.* 12, *goedkeuring van de herziene voorschriften, welke door het bestuur van het hoogheemraadschap de Alblasserwaard met Arkel beneden de Zouwe, ter verdediging zijner dijken moeten worden in acht genomen* (30*e V., blz.* 303).

Eene wijziging van deze voorschriften is bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 December 1900, n°. 15.

KON. BESLUIT *van* 18 *November* 1893, *n°.* 20, *goedkeuring van reglementen voor de waterschappen Wijmbritseradeels c. a. contributie zeedijken en Hemelumer Oldephaert en aanhoorige zeedijken* (30*e V., blz.* 327).

Wijzigingen in deze reglementen zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 Januari 1900, n°. 22.

KON. BESLUIT *van* 17 *December* 1894, *n°.* 8, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap Glimmen* (31*e V., blz.* 168).

Het reglement voor dit waterschap is gewijzigd bij Kon. besluit van 22 October 1900, n°. 32.

WET *van* 13 *Juli* 1895 (*Staatsblad n°.* 113), *houdende bepalingen omtrent verveningen* (32*e V., blz.* 60).

Men zie het Kon. besluit van 16 Maart 1900, n°. 13, houdende, met vernietiging van een besluit van Gedep. Staten van Noordholland, beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen vervening van een gedeelte van den noordelijken berm van den dijk van den polder de Nes onder Ilpendam.

Bij Kon. besluit van 7 Mei 1900, n°. 53 is in hooger beroep beslist op bezwaren tegen teruggave van de slikgelden, betaald wegens vervening van een perceel onder de gemeente Oudetrijne.

KON. BESLUIT *van* 9 *Augustus* 1895 (*Staatsblad n°.* 148), *tot vaststelling van een nieuw reglement voor den bakendienst op eenige openbare wateren* (32*e V., blz.* 92).

Bij Kon. besluit van 16 Februari 1900 (Staatsblad n°. 32) zijn wijzigingen in dit reglement bekrachtigd.

Zie ook nog de beschikking van 19 Maart 1900, L°. N.

BESCHIKKING *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 23 *Augustus* 1895, *n°.* 124, *houdende vaststelling van eene grensregeling der bakenkwartieren en van de standplaatsen der bakenmeesters* (32*e V., blz.* 99).

Art. 14 dezer beschikking is gewijzigd bij die van 19 Maart 1900, L^a. N.

KON. BESLUIT *van* 26 *Augustus* 1895, *n°.* 28, *goedkeuring van het besluit der Staten van Zeeland tot het aanstellen in vasten dienst van arbeiders op de provinciale wegen en tot regeling hunner jaarwedde en van hun pensioen* (32*e V., blz.* 106).

Voor zooverre de pensionneering ook der vaste arbeiders betreft zijn nieuwe regelen goedgekeurd bij Kon. besluit van 19 December 1900, n°. 20.

KON. BESLUIT *van* 10 *September* 1895, *n°.* 67, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap de Oterdummerpolder* (32*e V., blz.* 119).

Het besluit tot oprichting en reglementeering van dit waterschap is laatstelijk gewijzigd bij Kon. besluit van 17 September 1900, n°. 18.

KON. BESLUIT *van* 6 *Januari* 1896, *n°.* 18, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap de Kooipolder* (33*e V., blz.* 1).

Wijzigingen in het reglement voor dit waterschap zijn laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 7 Februari 1900, n°. 45.

KON. BESLUIT *van* 18 *Januari* 1896, *n°.* 20, *goedkeuring van nieuwe bepalingen en voorschriften voor het onderhoud der zee- en rivierwaterkeerende dijken, welke in het gemeen waterstaatsbelang van het eiland Voorne en Putten bestaan en moeten worden onderhouden* (33*e V., blz.* 12).

Bij Kon. besluit van 13 Januari 1900, n°. 22 zijn wijzigingen in deze bepalingen en voorschriften goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 28 *Februari* 1896, *n°.* 32, *goedkeuring van een reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders in Friesland* (33*e V., blz.* 47).

Men zie het Kon. besluit van 7 Mei 1900, n°. 53, houdende beslissing in hoogste beroep op bezwaren tegen de teruggave van de slikgelden, betaald wegens vervening van een perceel onder de gemeente Oudetrijne.

Bij Kon. besluit van 2 Juni 1900, n°. 48 is goedgekeurd het besluit der Staten van Friesland tot vaststelling van eene regeling op de uitkeering uit de bestaande slikgeldfondsen buiten die, welke kunnen worden gedaan krachtens het reglement op de lage verveningen buiten de veenpolders.

KON. BESLUIT *van* 18 *December* 1896, *n°.* 29, *goedkeuring van de verordening op de vaart met stoomschepen op eenige wateren in Overijssel* (33*e V., blz.* 246).

Wijzigingen in deze verordening zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 31 Juli 1900, n°. 24.

WET van 29 *Januari* 1897 (*Staatsblad n°.* 62), *houdende goedkeuring van de op* 29 *Juni* 1895 *te Brussel gesloten overeenkomst betreffende de verbetering van het kanaal van Gent naar Terneuzen* (34*e V., blz.* 30).

Men zie de wet van 10 April 1900 (Staatsblad n°. 58), tot onteigening voor deze verbetering en het Kon. besluit van 31 October 1900, n°. 35 tot aanwijzing der perceelen.

KON. BESLUIT *van* 4 *Februari* 1897, *n°.* 16, *goedkeuring van de oprichting en reglementeering van het waterschap de Punt* (34*e V., blz.* 35).

Het reglement voor dit waterschap is gewijzigd bij Kon. besluit van 22 October 1900, n°. 32.

MISSIVE *van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van* 25 *Maart* 1897, *n°.* 131, *aan de Inspecteurs van den Rijkswaterstaat in de* 1*e en* 2*e inspectie, in zake op nieuw vastgestelde voorwaarden, waaronder vergunning wordt verleend tot het, ten behoeve van een stoom- of paardentramweg gebruik maken van Rijkswegen* (34*e V., blz.* 63).

Deze voorwaarden, gewijzigd bij missive van 27 Februari 1899, n°. 137, zijn op nieuw gewijzigd vastgesteld bij missive van 7 Mei 1900, L.a. U.

KON. BESLUIT *van* 13 *Augustus* 1897 (*Staatsblad* n°. 193), *vaststelling van het bijzonder reglement van politie voor de haven van Delfzijl* (34*e V., blz.* 144).

Wijzigingen in dit reglement zijn goedgekeurd bij Kon. besluit van 9 Januari 1900 (Staatsblad n°. 7).

KON. BESLUIT *van* 9 *October* 1897 (*Staatsblad* n°. 204), *tot bekrachtiging van een reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op den Rijn met inbegrip van de Waal en de Lek* (34*e V., blz.* 160).

Eene aanvulling van dit reglement is laatstelijk bekrachtigd bij Kon. besluit van 3 September 1900 (Staatsblad n°. 156).

KON. BESLUIT *van* 12 *October* 1897, n°. 35, *goedkeuring van een reglement van politie voor de Gouwe* (34*e V., blz.* 192).

Eene wijziging van dit reglement is bekrachtigd bij Kon. besluit van 7 September 1900, n°. 32.

KON. BESLUIT *van* 21 *December* 1897, n°. 41, *goedkeuring van het reglement op het gemeen waterstaatsbelang van het eiland IJsselmonde* (34*e V., blz.* 228).

Eene wijziging van dit reglement is bekrachtigd bij Kon. besluit van 13 Januari 1900, n°. 22.

KON. BESLUIT *van* 19 *Januari* 1898 (*Staatsblad* n°. 25), *houdende vaststelling van eenige bepalingen van politie betreffende het gebruik maken van wegen enz., onder beheer van het Rijk* (35*e V., blz.* 4).

Bij arrest van den Hoogen Raad van 29 Januari 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7400) werd verworpen het beroep in cassatie van een vonnis van den kantonrechter te Almelo van 10 November 1899, waarbij, ter zake van het plaatsen van een woonwagen op den berm van een Rijksweg, de beklaagde was ontslagen van rechtsvervolging omdat dit feit niet strafbaar was, aangezien art. 4 van het Kon. besluit niet inhoudt eene onvoorwaardelijke, maar eene voorwaardelijke verbodsbepaling, het gemis van *vergunning*, daarin genoemd, een bestanddeel is van het strafbare feit en dat dàt alzoo aan den beklaagde had behooren te zijn te laste gelegd.

De Hooge Raad overwoog: dat dit artikel, blijkens zijnen inhoud, niet bevat een algemeen, onvoorwaardelijk verbod om van de wegen en paden, onder beheer van het Rijk, de daartoe behoorende glooiingen, bermen en slooten het onder *a* tot en met *f* omschreven gebruik te maken, waarvan alleen bij uit-

zondering in bepaalde, bijzondere gevallen ontheffing kan worden verleend; doch dat gebruik alleen dan is verboden, wanneer het geschiedt zonder vergunning van den Commissaris der Koningin in de provincie;

dat dit verbod dus is voorwaardelijk, en art. 4 alleen dan is overtreden, indien die vergunning niet verleend is;

dat, waar de overtreding van dat artikel afhangt van eene bepaalde, voor elk geval gestelde voorwaarde, de aanwezigheid daarvan, dus het gemis der gevorderde vergunning, is een bestanddeel van de overtreding van art. 4, hetwelk in de dagvaarding had moeten zijn opgenomen om het gebruik, volgens de artt. 4 en 13 van het Kon. besluit strafbaar te doen zijn;

dat dus, nu het ontbreken der vergunning niet te laste is gelegd, de kantonrechter den gereq. terecht heeft ontslagen van alle rechtsvervolging en het middel van cassatie niet gegrond is.

Bij arrest van den Hoogen Raad van 26 Maart 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7420) werd gegrond verklaard het door den officier van justitie voorgestelde middel van cassatie tegen het vonnis der rechtbank te Utrecht van 11 December 1899, dat strekte tot ontslag van rechtsvervolging wegens het rijden met een motorrijtuig over den Rijksweg met grooter snelheid dan bij de door den Minister gestelde voorwaarden was toegelaten. Het O. M. achtte de wet en het Kon. besluit geschonden door niet-toepassing. Het vonnis werd vernietigd en daarbij het volgende aangenomen:

Bij art. 1 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) wordt naar aanleiding van art. 56 der Grondwet aan de Koningin binnen de grenzen van eerstgemeld artikel wetgevende macht opgedragen.

De algemeene maatregel van bestuur, vastgesteld bij Kon. besluit van 19 Januari 1898 (Staatsblad n°. 25) is een uitvloeisel van die macht.

Bij art. 9 van genoemd besluit wordt die macht niet overgedragen op den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid.

Het verleenen der in dit artikel bedoelde vergunning is evenals het stellen der voorwaarden, waaronder zij wordt verleend, eene daad van uitvoering van het Koninklijk besluit.

Het arrest rust op de volgende overwegingen:

O. dat tot staving van het middel in hoofdzaak is aangevoerd: dat bij het Kon. besluit van 19 Januari 1898 (Staatsblad n°. 25) aan den Minister niet is opgedragen het maken van en deze ook niet heeft vastgesteld eene algemeen geldende regeling van het gebruik der in het besluit bedoelde wegen; dat art. 9 van gezegd besluit aan den Minister van Waterstaat de bevoegdheid toekent om niet in het algemeen, maar in afzonderlijke gevallen en aan bepaalde personen ontheffing te verleenen van het in dat artikel gegeven verbod om de daarin genoemde rij- of voertuigen te berijden; dat het besluit bepaalt dat hij die de vergunning kreeg zich aan de door den Minister gestelde voorwaarden moet houden; dat indien hij dat niet doet hij gelijk staat met iemand die geen vergunning heeft en dus de rijkswegen niet mag berijden;

dat de opdracht aan den Minister om voor een bijzonderen persoon bepalingen te geven, waaraan deze zich te houden heeft, maar die geen algemeen bindende voorschriften zijn, allerminst eene overdracht van de bevoegdheid tot regelen zelve daarstelt

O. wat betreft het voorgestelde middel, dat naar aanleiding van art. 56 der Grondwet, bij art. 1 aanhef en 6° der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) aan de Koningin de macht wordt gegeven om, ter bescherming van 's Rijkswaterstaatswerken, alsmede ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik dier werken, voor zoover daarin niet door eene wet of door de Koningin krachtens eene wet, is voorzien, bij algemeenen maatregel van bestuur, door straffen te handhaven, bepalingen vast te stellen betreffende onder andere het gebruikmaken van wegen en paden onder beheer van het Rijk;

dat dus door deze bepaling en binnen de grenzen daarvan aan de Koningin wetgevende macht wordt toegekend;

dat uitvloeisel van die wetgevende macht is de algemeene maatregel van bestuur vervat in het Kon. besluit van 19 Januari 1898 (Staatsblad n°. 25);

dat art. 9 van dat besluit inhoudt de regeling van het berijden der wegen enz. onder beheer van het Rijk en wel in dien zin dat het verboden is die wegen enz. te berijden met rij- of voertuigen, welke door mechanische kracht worden voortbewogen en een grooter gewicht hebben dan 150 kilogram, doch dat het verbod niet betreft hem, die voornoemde wegen en paden met voorzegde rij- of voertuigen berijdt, voorzien van eene vergunning van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid, en met inachtneming der daarbij gestelde voorwaarden;

dat alzoo het verleenen der in art. 9 bedoelde vergunning krachtens den algemeenen maatregel van bestuur, waarin dat artikel voorkomt, geschiedt en mitsdien eene daad van uitvoering daarvan is;

O. dat het stellen der voorwaarden waaronder de vergunning in ieder afzonderlijk geval wordt verleend mede krachtens voornoemd Kon. besluit geschiedt en mitsdien ook is eene daad van uitvoering daarvan; dat wanneer onder die voorwaarden genoemd wordt bet naleven van zekere voorschriften bij het berijden van meergenoemde wegen, dit slechts aangaat hem die de vergunning heeft verkregen en niet is een voor allen bindende regel, die een wetgevend karakter draagt en tot het uitvaardigen van welken de Koningin onbevoegd zou zijn den Minister te machtigen; dat ook het opnemen van zoodanige voorschriften onder de voorwaarden der vergunning dat karakter niet verkrijgt, doordat ze te voren bekend gemaakt en voor alle vergunningen dezelfde zijn, daar de vergunningen alleen betreffen hen die ze hebben, en de Minister volkomen vrij blijft ze al of niet te verleenen en er al of niet dezelfde voorwaarden aan te verbinden;

dat derhalve al wat aan den Minister bij voornoemd art. 9 te doen is opgedragen bestaat in daden van uitvoering en niet in eenige daad van wetgeving;

O. dat mitsdien binnen den kring der Haar door de Grondwet en de wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) toegekende bevoegdheid de Koningin aan den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid het verleenen der vergunning bedoeld in art. 9 van meergenoemd besluit van 19 Januari 1898 (Staatsblad n°. 25), met machtiging om daaraan voorwaarden te verbinden, heeft opgedragen;

O. dat alzoo de rechtbank ten onrechte heeft geoordeeld dat de feiten, zooals die door haar bewezen zijn verklaard, niet opleveren eene overtreding van art. 9 van meergenoemd Kon. besluit van 19 Januari 1898.

Zie ook het arrest van 26 Maart 1900 omtrent eene gemeenteverordening van Groningen op art. 135 Gemeentewet.

[illegible] BESLUIT van [illegible] Februari [illegible] n° [illegible] tot wijziging [illegible] (36e V., blz. 40).

[illegible] van 22 Januari [illegible] is [illegible] van [illegible] [illegible] [illegible].

WET van [illegible] Februari [illegible] (Staatsblad n°. [illegible]), houdende het verder krediet der Staatsspoorwegen voor het dienstjaar [illegible] (36e V., blz. 7).

Zeer wijziging van [illegible] [illegible] bij [illegible] van 23 Januari [illegible] (Staatsblad n°. [illegible]).

BESCHIKKING van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 22 Maart 1899, I°. IL afdeeling Waterstaat, 3e onderafd. b, houdende vaststelling van een algemeene instructie voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken (36e V., blz. 41).

Art. 5 dezer instructie is gewijzigd bij de beschikking van 17 October 1900, n°. 149, afdeeling Waterstaat T.

KON. BESLUIT van 25 Maart 1899 (*Staatsblad* n°. 85, *tot wijziging van het reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden* (36e V., blz. 44).

Dit reglement is nader gewijzigd bij Kon. besluit van 23 April 1900 (Staatsblad n°. 71).

Bij arrest van den Hoogen Raad van 22 Januari 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7396) werd met betrekking tot art. 1 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69), in verband met de artt. 22 en 30 van het Kon. besluit beslist als volgt:

„De opsomming in art. 1 der voormelde wet is limitatief, maar moet toch in zooverre in ruimen zin worden opgevat, dat daaronder valt al wat naar den aard der zaak onder de opgesomde onderwerpen valt, ook al wordt het werk in zijn geheel met een anderen of meer algemeenen naam genoemd.

„Dit is het geval met een „haven" of „visschershaven".

„Hieruit volgt de bevoegdheid van het Koninklijk gezag om krachtens de opdracht van art. 1 der gemelde wet voorschriften vast te stellen omtrent het gebruik maken zoowel van de wateren als van de kaden en losplaatsen, welke het terrein der haven uitmaken.

„Tot die voorschriften behooren ook die van art. 22, al. 2*b* van voormeld besluit, waaraan dus verbindende kracht niet kan worden ontzegd.

„De voorschriften van het besluit omtrent het vervoer van visch op de losplaatsen betreffen het doelmatig en veilig gebruik dier werken en kunnen ter verzekering daarvan strekken, terwijl de vraag of die voorschriften werkelijk doelmatig en juist zijn, niet staat ter beoordeeling van den rechter".

Het arrest, gewezen overeenkomstig de uitvoerige conclusie van den advocaat-generaal (Patijn) bij den H. R., luidt in zijn geheel als volgt:

De Hooge Raad enz.;

Gelet op het middel van cassatie, door den req. voorgesteld bij memorie:

Schending door niet-toepassing van de artt. 56 der Grondwet, 22, 28 en 30 van het Kon. besluit van 25 Maart 1899 (Staatsblad n°. 85) in verband met de artt. 1 en 2 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) en van art. 2 van het besluit van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 10 Juni 1899 (Staatscourant n°. 137);

Overwegende dat in het bevestigde vonnis van den kantonrechter te Haarlem als bewezen is aangenomen betgeen den gereq. was ten laste gelegd: „dat hij in de gemeente Velsen te IJmuiden op den 1sten Juli 1899 des voormiddags omstreeks 10½ à 11 uur 1°. zonder daartoe vergunning te hebben bekomen van den directeur der visschershaven te IJmuiden eene hoeveelheid visch bestaande uit tong, tarbot, schol, wijting en rog, welke aangevoerd was met het stoomtrawlervaartuig „Judith", waarover hij op dat oogenblik het commando voerde en hetwelk gemeerd lag voor de Rijksvischhal in de visschershaven, op zijn daartoe uitdrukkelijk gegeven last heeft doen vervoeren in manden op een bespannen voertuig over het terrein van de visschershaven aldaar naar een buiten de grenzen van die haven gelegen open terrein, alwaar die visch achtereenvolgens in het openbaar werd verkocht; 2°. verzuimd heeft toen het stoomtrawlervaartuig „Judith" waarover hij alstoen het commando voerde en waarmede hij alstoen de visschershaven te IJmuiden was binnengeloopen, op dag, tijd en plaats als hiervoren vermeld, eene hoeveelheid tong, tarbot, schol, wijting en rog aanvoerde, onmiddellijk na de aankomst van dat vaartuig aan den afslager-halchef van de vischhal aldaar of aan diens plaatsvervanger aangifte te doen van soort en hoeveelheid van de aangevoerde visch, welke visch hij wenschte te verkoopen, zooals hij inderdaad ook gedaan heeft aan den particulieren afslag;

dat de kantonrechter die feiten niet strafbaar heeft verklaard en den gereq. van alle rechtsvervolging heeft ontslagen, welk vonnis in hooger beroep door de rechtbank is bevestigd;

O. dat tegen die beslissing als cassatiemiddel is aangevoerd schending der hierboven genoemde artikelen door ze niet toe te passen, zonder nadere toelichting;

O. dat aan den gereq. twee feiten zijn ten laste gelegd en omtrent elk afzonderlijk moet worden onderzocht;

O. omtrent het in de eerste plaats ten laste gelegde feit;

dat in het bevestigend vonnis daaromtrent is overwogen: „dat dit feit behoort te worden getoetst aan de verbodsbepaling van art. 22 sub *a* en *b* van het Kon. besluit van 25 Maart 1899 (Staatsblad n°. 85) tot wijziging van het reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden;

„dat blijkens art. 1 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) bij algemeenen maatregel van bestuur door den Koning door straffen te handhaven

bepalingen kunnen worden vastgesteld ter bescherming van 's Rijkswaterstaatswerken, alsmede ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik dier werken, waarbij zeer bepaaldelijk door den wetgever is aangeduid welke werken daarvoor in aanmerking kunnen komen, zoodat ook in verband met de geschiedenis der wet die bepalingen limitatief moeten worden opgevat;

„dat art. 22 den verkoop in de vischhal regelt en verbiedt in strijd met den gestelden regel te handelen;

„dat die regeling is in strijd met de waterstaatswet, omdat bij die wet niet is toegestaan om met straffen te handhaven bepalingen te maken omtrent het gebruik van werken die niet met zoovele woorden in de wet zijn vermeld en noch het woord „vischhal" in die wet is genoemd noch eenig werk waaronder het begrip „vischhal" kan worden gebracht;

„dat derhalve de verbodsbepalingen van art. 22 op welker overtreding straf is gesteld bij art. 30 sub *e* van dat Kon. besluit haren grond niet vinden in de wet en mitsdien zonder verbindende kracht zijn;"

voorts dat de rechtbank in het vonnis, waarbij de beslissing van den kantonrechter werd bevestigd, nog „bovendien" overweegt: „dat ook al kon worden aangenomen, dat eene vischhal viel onder een van de in art. 1 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) genoemde zaken, de krachtens dit artikel bij algemeenen maatregel van bestuur vastgestelde bepalingen slechts kunnen strekken ter bescherming van 's Rijkswaterstaatswerken, alsmede ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik dier werken en eene verbodsbepaling om zonder vergunning van den directeur in de visschershaven visch te vervoeren anders dan van de vaartuigen naar de vischhal ten verkoop of ter verzending na den verkoop, een maatregel alzoo welke dwingt om behoudens vergunning van den directeur op de van overheidswege vastgestelde wijze zijn eigendom te doen verkoopen, niet kan geacht worden bovenbedoelde strekking te hebben";

O. dat dit eerste te laste gelegde en bewezen feit betreft het vervoer van visch over het terrein van de visschershaven te IJmuiden en valt onder de verbodsbepaling van art. 22 alinea 2*b* van het Kon. besluit van 25 Maart 1899 (Staatsblad n°. 85), waarop bij art. 30*e* van dat besluit straf is gesteld, zoodat naar aanleiding van het voorgesteld cassatiemiddel moet worden onderzocht of die bepalingen van dat besluit missen verbindende kracht, gelijk door den kantonrechter en de rechtbank is aangenomen;

O. dat bij dit Kon. besluit is vastgesteld het reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden, zijnde een waterstaatswerk onder beheer van het Rijk, en art. 22 alinea 2*b* van dat besluit luidt:

„Het is verboden zonder vergunning van den directeur in de visschershaven:

„*b*. visch te vervoeren anders dan van de vaartuigen naar de vischhal, ten verkoop, of ter verzending, na den verkoop," terwijl bij art. 30*e* overtreding daarvan wordt gestraft met geldboete van ten hoogste *f* 50.—;

O. dat de strafbepalingen van dit Kon. besluit volgens art. 56 der Grondwet alleen verbindende kracht kunnen hebben, indien zij op de wet berusten;

O. dat volgens art. 1 der wet van 28 Februari 1891 (Staatsblad n°. 69) door den Koning ter bescherming van 's Rijkswaterstaatswerken, alsmede ter verzekering van het doelmatig en veilig gebruik dier werken voor zoover daarin niet door eene wet of door de Koningin krachtens eene wet is voorzien, bij

algemeenen maatregel van bestuur door straffen te handhaven bepalingen worden vastgesteld betreffende de onderwerpen in de nos 1 tot en met 8 van het artikel genoemd, en uit die opsomming in verband met de geschiedenis van het artikel ongetwijfeld volgt, dat die opsomming is limitatief en die regeling alleen mag betreffen de daarin uitdrukkelijk aangeduide onderwerpen;

dat echter die opsomming in zooverre in ruimen zin moet worden opgevat, dat daaronder valt al wat naar den aard der zaak onder die onderwerpen is te begrijpen, ook al wordt het werk in zijn geheel met een anderen meer algemeenen naam genoemd;

O. dat eene „haven" of „visschershaven" niet met name in art. 1 der wet worden genoemd;

dat echter de „openbare wateren" van die haven onder beheer van het Rijk niettemin vallen onder no. 1 van art. 1 der wet; en de terreinen der haven om en bij dat water, waar de vaartuigen aanleggen en de goederen worden gelost en gebracht, eveneens als kaden en losplaatsen onder no. 3 van het artikel moeten worden begrepen, voor zoover zij onder het beheer van het Rijk zijn;

dat daaruit volgt, de bevoegdheid van het Koninklijk gezag om, krachtens de opdracht in art. 1 der wet gegeven, voorschriften vast te stellen omtrent het gebruik maken zoowel van de wateren als van de kaden en losplaatsen, welke het terrein der haven uitmaken, en tot die voorschriften ook behooren de bepalingen omtrent het vervoer uit de vaartuigen over de losplaatsen van de aldaar aangebrachte en geloste visch gelijk in art. 22 alinea 2*b* van het Kon. besluit zijn vastgesteld;

O. dat niemand door die bepalingen wordt gedwongen de visch in die haven te lossen; doch ieder die van de losplaatsen onder het beheer van het Rijk wil gebruik maken, verplicht is zich te houden aan de voorschriften door de Koningin krachtens de opdracht van art. 1 der wet omtrent het vervoer op die losplaats vastgesteld;

O. dat die voorschriften omtrent het vervoer van visch op de losplaatsen, het doelmatig en veilig gebruik dier werken betreffen en tot verzekering daarvan kunnen strekken, zoodat zij voldoen aan de omschrijving dier maatregelen in art. 1 der wet gegeven, terwijl de vraag of die voorschriften werkelijk doelmatig en juist zijn niet door den rechter mag worden beoordeeld, doch de beoordeeling daarvan is overgelaten aan het Koninklijk gezag, dat de voorschriften geeft;

O. dat derhalve art. 22 alinea 2*b* van het Kon. besluit, als berustende op art. 1 der genoemde wet, verbindend is, en ook de strafbepaling tegen de overtreding daarvan in art. 30*e* verbindende kracht heeft;

dat alzoo het cassatiemiddel voor zooveel het is gericht tegen de beslissing omtrent het eerste punt van aanklacht gegrond is, en de vonnissen van den kantonrechter en van de rechtbank in deze zaak gewezen in zooverre moeten worden vernietigd;

O. dat deze bewezen feiten strafbaar zijn volgens de artt. 22 en 30*e* van het Kon. besluit van 25 Maart 1899 (Staatsblad no. 85) en behooren te worden gequalificeerd als: het in de visschershaven te IJmuiden zonder vergunning van den directeur vervoeren van visch anders dan van de vaartuigen naar de vischhal ten verkoop of ter verzending na den verkoop;

O. omtrent het 2e punt van aanklacht:

dat door het ontslag van rechtvervolging te dier zake geen der in het middel van cassatie aangehaalde artikelen kan zijn geschonden of verkeerd toegepast;

dat in het bijzonder het aangehaald art. 2 van het besluit van den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid van 10 Juni 1899 daardoor niet kan zijn overtreden, omdat in dit reglement blijkens den geheelen inhoud daarvan, alleen voorschriften worden gegeven omtrent den verkoop van visch in de Rijksvischhal en de aangifte van de aangekomen visch voor den verkoop in de vischhal, terwijl in de dagvaarding wordt gesteld, dat de gereq. visch wilde verkoopen niet in de vischhal maar elders, zoodat dit reglement niet op hem van toepassing kan zijn;

O. dat het ontslag van rechtsvervolging te dier zake reeds daarom juist is gegeven, en het middel van cassatie op dit punt van aanklacht ongegrond is, zoodat niet behoeft te worden onderzocht of de strafbepaling tegen de overtreding van dit reglement verbindende kracht heeft;

Vernietigt het vonnis door de arrond. rechtbank te Haarlem den 12 October 1899, alsmede dat door den kantonrechter te Haarlem den 30 Augustus 1899 in de zaak tegen den gereq. gewezen, doch alleen voor zooveel het eerste punt van aanklacht betreft;

In zooverre rechtdoende krachtens art. 105 R. O.;

Verklaart dat de in de eerste plaats bewezen verklaarde feiten opleveren de overtreding van het in de visschershaven te IJmuiden zonder vergunning van den directeur vervoeren van visch anders dan van de vaartuigen naar de vischhal ten verkoop of ter verzending na den verkoop;

Verklaart den gereq. daaraan schuldig;

Gezien de artt. 22 en 30 van het Kon. besluit van 25 Maart 1899 (Staatsblad nº. 85) en art. 23 Strafrecht;

Veroordeelt den gereq. L. G. te dier zake tot betaling eener geldboete van *f* 5;

Bepaalt dat die boete, zoo de veroordeelde die niet betaalt binnen twee maanden na den dag, waarop dit arrest kan worden ten uitvoer gelegd, zal worden vervangen door hechtenis van 1 dag;

Verwerpt overigens het beroep in cassatie.

CIRCULAIRE *van* 31 *Maart* 1899, *Lª. A, afdeeling Waterstaat, 3e onderafd. b, aan de Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, in zake het gebruik van rijwielen voor den Rijksdienst* (36*e V., blz.* 48).

Men zie de aanvulling dezer aanschrijving bij circulaire van 4 April 1900, Lª. F.

KON. BESLUIT *van* 20 *Juli* 1899 (*Staatsblad nº.* 164), *houdende bepalingen omtrent de meting van binnenvaartuigen* (36*e V., blz.* 95).

Bij vonnis van de rechtbank te Leeuwarden van 27 Juni 1900 (*Weekblad van het Recht* nº. 7492) is verstaan, dat bij een Koninklijk besluit noch recht-

streeks noch middellijk in eene provinciale verordening verandering kan worden gebracht, en dat het er op dien grond voor moet gehouden worden, dat de wijze van meting, voorgeschreven bij Kon. besluit van 30 Juli 1894 (Staatsblad n°. 141), waarnaar de provinciale verordening voor de heffing van kanaalgeld (i. c. op het kanaal Harlingen—Nieuwezijlen, prov. blad van Friesland n°. 51 van 1898 en n°. 43 van 1899) verwijst, onveranderd is gebleven ook na de intrekking van voormeld Kon. besluit bij dat van 20 Juli 1899 bovengenoemd.

De cassatie, tegen een vonnis der rechtbank te Heerenveen van 27 September 1900 ingesteld wegens veroordeeling op grond van weigering der betaling van havengeld berekend naar den inhoud van het schip, vermeld in een volgens het Kon. besluit van 1894 geldigen meetbrief, is bij arrest van den Hoogen Raad van 31 December 1900 (*Weekblad van het Recht* n°. 7545) verworpen, o. m. op grond dat, waar naar luid der verordening, uit kracht waarvan het kanaalgeld wordt geheven, grondslag voor de berekening dezer heffing is de voor het schip volgens het Kon. besluit van 1894 geldige meetbrief, deze wettelijke grondslag der berekening ook na het vervallen van gemeld besluit ingevolge Kon. besluit van 20 Juli 1899 (Staatsblad n°. 164) is *gebleven*.

WET *van* 24 *Juli* 1899 (*Staatsblad n°.* 194), *tot aanleg en onderhoud van eene visschershaven te Scheveningen* (36*e V., blz.* 113).

Zie de wet van 10 Juli 1900 (Staatsblad n°. 132), tot onteigening voor den aanleg van deze haven.

WET *van* 24 *Juli* 1899 (*Staatsblad n°.* 195), *tot verbetering van het Noordzeekanaal* (36*e V., blz.* 117).

Men zie de wet van 10 April 1900 (Staatsblad n°. 59), tot onteigening voor den aanleg van een stoompontveer in het Noordzeekanaal te Velsen, alsmede de wet van 10 Juli 1900 (Staatsblad n°. 131), verklarende het algemeen nut der onteigening voor het maken van een nieuwe brug over het Noordzeekanaal in den spoorweg Haarlem—Uitgeest en voor de verlegging van de spoorwegen Haarlem—Uitgeest en Velsen—IJmuiden.

KON. BESLUIT *van* 11 *September* 1899, *n°.* 52, *goedkeuring van het reglement van politie voor het Hoofddiep, het Dwarsdiep en het Zuiderhoofddiep in het waterschap Nieuw-Buinen* (36*e V., blz.* 141).

Bij Kon. besluit van 22 October 1900, n°. 32 zijn wijzigingen in dit reglement goedgekeurd.

KON. BESLUIT *van* 8 *December* 1899 (*Staatsblad* n°. 238), *bevelende de plaatsing in het Staatsblad van het tusschen Nederland en Duitschland op* 27 *Juni* 1899 *te Berlijn gesloten verdrag betreffende den aanleg van een locaalspoorweg van Enschedé naar Ahaus* (36*e V., blz.* 203).

De wet van 10 April 1900 (Staatsblad n°. 60) verklaart het algemeen nut der onteigening voor den aanleg van dezen locaalspoorweg.

WET *van* 29 *December* 1899 (*Staatsblad n°.* 287), *tot onteigening, ten name van den Staat, van eigendommen in de gemeente 's Gravenhage, noodig voor de uitbreiding en betere beveiliging tegen brandgevaar van gebouwen, behoorende tot het Departement van Oorlog te 's Gravenhage* (36*e V., blz.* 214).

Bij Kon. besluit van 28 Mei 1900, n°. 38 zijn de te onteigenen perceelen aangewezen.

REGISTER OVER 1900.

AA OF AASTRANG. (*Bocholter-*) Zie *Bocholter Aa of Aastrang.*

AASTRANG. Zie *Bocholter Aa of Aastrang.*

ADRIANA, EENDRAGT, HALS EN SCHARREZEE. Zie *Stellendam.* (*De Generale Dijkagie van-*)

ALBLASSERWAARD MET ARKEL BENEDEN DE ZOUWE. (*Hoogheemraadschap van de-*) Wijziging van de voorschriften welke door het bestuur van dit hoogheemraadschap, ter verdediging van de dijken moeten worden in acht genomen, besluit van 13 Dec. 1900, blz. 240.

ANNERVEEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 7 Feb. 1900, blz. 60.

ARBEIDERS. Wijziging der algemeene instructie voor de arbeiders bij de Rijkswaterstaatswerken, beschikking van 17 Oct. 1900, blz. 171.

BAAFJESPOLDER. Wijziging van het reglement van bestuur voor dezen polder, besluit van 14 Dec. 1900, blz. 240.

BAKENWEZEN. Wijziging van het reglement op den bakendienst op eenige openbare wateren, besluit van 16 Feb. 1900, blz. 62.

—— Wijziging van de grensregeling der bakenkwartieren en van de standplaatsen der bakenmeesters, beschikking van 19 Maart 1900, blz. 69.

—— Zie verder *Loods- en bakenwezen.*

BAKKERSPOLDER. (*De-*) gem. Slochteren. Oprichting van dit waterschap, besluit van 22 Jan. 1900, blz. 33.

BEIDE VEENSLOOTEN. (*De-*) Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 17 Sept. 1900, blz. 167.

BERG EN BROEK. Zie *Schiebroek.*

BESLISSING IN HOOGER BEROEP. Met afwijking van het advies van den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, en met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, op bezwaren tegen de opneming en vaststelling van de rekeningen over 1896 en 1897 van het waterschap voor een stoomgemaal onder Dieden c. a., Deursen c. a. en Megen c. a., besluit van 13 Jan. 1900, blz. 24.

BESLISSING IN HOOGER BEROEP. Op bezwaren tegen den last van het onderhoud van het Gasselternijeveensche diep, besluit van 15 Jan. 1900, blz. 32.

—— Op bezwaren tegen de door het bestuur van den polder Schieveen goedgekeurde keur of politieverordening, besluit van 15 Feb. 1900, blz. 61.

—— Op bezwaren tegen den wijzigingsligger der wegen in de gemeente Uithuizermeeden, besluit van 22 Feb. 1900, blz. 62.

—— Op bezwaren tegen de keur of politieverordening van het waterschap de Oostensche en Westensche Buitendellen, besluit van 14 Maart 1900, blz. 65.

—— Met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland, op bezwaren tegen vervening van een gedeelte van den noordelijken berm van den dijk van den polder de Nes onder Ilpendam, besluit van 16 Maart 1900, blz. 66

—— Op bezwaren tegen het uitgraven en omkaden van een balkgat onder Lekkerkerk, besluit van 26 Maart 1900, blz. 74.

—— Op bezwaren tegen de verkiezing van een voorzitter van het bestuur van den Duifpolder, besluit van 3 April 1900, blz. 75.

—— Op bezwaren tegen de keur op de zee- en rivierwaterkeerende dijken van het waterschap de Oude en Nieuwe Maasdijken voor het land van Khoon, besluit van 3 April 1900, blz. 77.

—— Op bezwaren tegen de keur van den polder Giessen-Oude Bovenkerk, besluit van [illegible] April 1900, blz. 82.

—— Op bezwaren tegen rojeering van eenige perceelen water van het kohier der hectarentalen van den dorpspolder Herwijnen, besluit van [illegible] April 1900, blz. [illegible]

—— Op bezwaren tegen de waarneming der betrekking van dijkgraaf van den [illegible], besluit van 30 April 1900, blz. 87.

—— Op bezwaren tegen teruggave van de slikgelden, betaald wegens vervening van een perceel onder de gemeente Oudetrijne, besluit van [illegible] Mei 1900, blz. [illegible]

—— Op bezwaren tegen de vaststelling van den aanvullingsligger der [illegible] in de spoorwegstations in Limburg, besluit van [illegible] Mei 1900, blz. [illegible]

—— Op bezwaren tegen den ligger van waterleidingen in de gemeente [illegible], besluit van [illegible] Juni 1900, blz. [illegible]

—— Met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van [illegible], op bezwaren tegen de begrooting van inkomsten en uitgaven voor de waterkeerende werken van het waterschap Hasselt en [illegible] over het dienstjaar 1900, besluit van 10 Juli 1900, blz. [illegible]

BESLISSING IN HOOGER BEROEP. Op bezwaren tegen niet-goedkeuring van een algemeene keur van het hoogheemraadschap de Zwijndrechtsche Waard, besluit van 11 Juli 1900, blz. 121.
—— Op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Oud-Beijerland, besluit van 25 Aug. 1900, blz. 158.
—— Op bezwaren tegen wijziging van den ligger der wegen en voetpaden in de gemeente Uithuizen, besluit van 4 Oct. 1900, blz. 169.
—— Op bezwaren in zake het voeren van rechtsgedingen naar aanleiding van de waarneming van den post van dijkgraaf van den Tedingerbroekpolder, besluit van 20 Nov. 1900, blz. 228.
—— Op bezwaren tegen het graven van een watergang door het bestuur van den dorpspolder Ravenswaaij, besluit van 20 Nov. 1900, blz. 231.
—— Op bezwaren van Burgemeester en Wethouders van Appingedam tegen den door den Raad der gemeente Ten Boer vastgestelden wijzigingsligger der wegen in laatstgenoemde gemeente, besluit van 26 Nov. 1900, blz. 232.
—— Als voren van Burgemeester en Wethouders van de gemeenten Loppersum, 't Zandt, Stedum en Bierum tegen dien wijzigingsligger, besluiten van 26 Nov. 1900, blz. 236.
—— Met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen, op bezwaren tegen den wijzigingsligger der wegen in de gemeente Uithuizermeeden, besluit van 19 Dec. 1900, blz. 249.
—— Op bezwaren tegen goedkeuring eener keur voor den polder Buitenhuizen, besluit van 19 Dec. 1900, blz. 253.
BEIJERLAND. (*Oud-*) Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger der wegen en voetpaden in deze gemeente, besluit van 25 Aug. 1900, blz. 158.
—— *Moerkerken, Cromstrijen en de Group.* Gewijzigd reglement voor dezen polder, besluit van 7 Sept. 1900, blz. 164.
BOCHOLTER AA OF AASTRANG. Overeenkomst tusschen Nederland en Pruisen tot verbetering van het grensgedeelte van deze rivier, wet van 10 Nov. 1900, blz. 227. Plaatsing in het Staatsblad van deze overeenkomst, besluit van 18 Dec. 1900, blz. 241.
BONNERVEEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 22 Oct. 1900, blz. 172.
BOVENKARSPEL. Onteigening ten algemeenen nutte voor den aanleg van een parallelvaart in de gemeente Bovenkarspel nabij het station Bovenkarspel—Grootebroek van den Staatsspoorweg, wet van 2 Jan. 1900, blz. 1. Aanwijzing der te onteigenen perceelen, besluit van 10 April 1900, blz. 1.
BREDASCHE POLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Aug. 1900, blz. 148.

BUITENGRONDEN VAN DRIMMELEN EN GEERTRUIDENBERG. *In Gecombineerde.* Zie *Gecombineerde Buitengronden en*

BUITENHUIZEN. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen goedkeuring eener keur voor dezen polder, besluit van 15 Dec. 1900, blz. [illegible]

BLIJVENDE EN VERGIFTIGE STOFFEN OP DEN RIJN. Vervoer van. Zie *Rijn*

CHARLOIS. Gewijzigd reglement voor dezen polder, besluit van 7 Sept. 1900, blz. 164.

CIRCULAIRES. Aanvulling van de circulaire in zake het gebruik van rijwielen voor den Rijksdienst. 4 April 1900, blz. 79.

—— Nader vastgestelde voorwaarden, waaronder vergunning wordt verleend tot het ten behoeve van een stoom- of paardentramweg gebruik maken van Rijkswegen. 7 Mei 1900, blz. 91.

—— Aan den Hoofdingenieurs van den Rijkswaterstaat, betreffende vergoeding van verplaatsingskosten. 22 Oct. 1900, blz. 172.

CROMSTEIJEN. Zie *Beijerland. Oud-*

DAALMEER. Do. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 1. Aug. 1900, blz. 147.

DELFZIJL. Wijziging van het reglement van politie voor de haven van Delfzijl, besluit van 9 Jan. 1900, blz. 23.

—— Opheffing van het waterschap over eenige perceelen onder deze gemeente, besluit van 17 Sept. 1900, blz. 167.

DIEDEN c. a., DEURSEN c. a. en MEGEN c. a. (*Waterschap voor en stoomgemaal onder-*) Beslissing in hooger beroep, met afwijking van het advies van den Raad van State, afdeeling voor de geschillen van bestuur, en vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Noordbrabant, op bezwaren tegen de opneming en vaststelling van de rekeningen over 1896 en 1897 van dit waterschap, besluit van 13 Jan. 1900, blz. 24.

DIEDERIK. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 8 Aug. 1900, blz. 146.

DIEMERBROEK. Zie *Papekop en Diemerbroek.*

DORDTSCHE KIL. Reglement van politie voor het veer over de rivier de Dordtsche Kil, tusschen 's Gravendeel en Wieldrecht, besluit van 7 April 1900, blz. 79.

DRENTHE. Wijziging van de reglementen voor de waterschappen Annerveen, de Kooipolder en Paardelanden-Schrapveen, besluit van 7 Feb. 1900, blz. 60.

—— Reglement van politie voor de Hoogeveensche vaart en daarmede verbonden wateren, intrekking van het reglement op de kanalen der Drentsche Kanaalmaatschappij en daartoe behoorende

f daarmede in verband staande wateren en werken, nieuwe reglementen van politie voor het Noord-Willemskanaal en het Oranjekanaal en daarmede verbonden wateren, besluit van 14 April 1900, blz. 81.

ENTHE. Nadere wijziging van het reglement voor het waterschap Exterveen, besluit van 24 April 1900, blz. 86.

— Wijziging van de reglementen voor de waterschappen Uffelte en Exlo, besluit van 10 Aug. 1900, blz. 147.

— Wijziging van de reglementen voor de waterschappen Gasselterboerveen, Bonnerveen, Nieuw-Drouwen, Glimmen en de Punt, en van het reglement van politie voor het Hoofddiep, het Dwarsdiep en het Zuiderhoofddiep in het waterschap Nieuw-Buinen, besluit van 22 Oct. 1900, blz. 172.

— Nieuw reglement op de verveningen in deze provincie, besluit van 7 Nov. 1900, blz. 175.

ORENTSCHE KANAALMAATSCHAPPIJ. Intrekking van het reglement op de kanalen der Drentsche Kanaalmaatschappij en daartoe behoorende of daarmede in verband staande wateren en werken, besluit van 14 April 1900, blz. 81.

DRIMMELEN. Zie *Gecombineerde buitengronden van Drimmelen en Geertruidenberg.* (*De-*).

DROUWEN. Zie *Nieuw-Drouwen.*

DUIFPOLDER. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de verkiezing van een voorzitter van het bestuur van dezen polder, besluit van 3 April 1900, blz. 75.

DWARSDIEP. Zie *Hoofddiep c. a.*

EEMNES. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Dec. 1900, blz. 240.

EENDRACHT EN KORTE AKKERS. Aanvulling en wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Aug. 1900, blz. 148.

EENDRAGT Zie *Stellendam.* (*De Generale Dijkagie van-*)

EEXTERVEEN. Nadere wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 24 April 1900, blz. 86.

ELISABETH. (*Sint-*) Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 29 Dec. 1900, blz. 255.

ENGELUMERPOLDER. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 7 Sept. 1900, blz. 165.

ENSCHEDÉ—NEDERLANDSCH-PRUISISCHE GRENS. (*Locaalspoorweg-*) Zie *Spoorwegen.*

EXCELSIOR. Oprichting en reglementeering van dit waterschap, gemeente Scheemda, besluit van 17 Sept. 1900, blz. 167.

RUIDENBERG. Zie *Gecombineerde buitengronden van Drimen Geertruidenberg.* (*De-*)
-TER NEUZEN. (*Kanaal-*) Zie *Ter Neuzen.*
(*De Oude-*) Zie *Oude Geut.* (*De-*)
JESDORP. Zie *Kortrijk en Gielljesdorp.*
EN-OUDE BOVENKERK. Beslissing in hooger beroep op been tegen de keur van dezen polder, besluit van 19 April , blz. 82.
MEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit 22 Oct. 1900, blz. 172.
EKOESTERHEM. (*De-*) Nieuw reglement voor dit waterschap, luit van 13 Jan. 1900, blz. 31.
DA—SCHOONHOVEN. (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen.*
WE. (*De-*) Wijziging van het reglement van politie, besluit van Sept. 1900, blz. 164.
SPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 29 Dec. 00, blz. 255.
AVENHAGE. (*'s-*) Erkenning van het openbaar belang van een omplex van dempings- en rioleeringswerken in deze gemeente, esluit van 11 Juli 1900, blz. 121.
— Onteigening voor den bouw van het stamriool der gemeentelijke ioleering en voor de verbetering van verkeerswegen aldaar, wet van 10 Nov. 1900, blz. 121.
AVENZANDE—HOEK VAN HOLLAND. (*'s-*) (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen.*
RONINGEN. Oprichting van het waterschap de Bakkerspolder onder Slochteren en oprichting en reglementeering van het waterschap de Oude Geut onder Midwolda, besluit van 22 Jan. 1900, blz. 33.
—— Nieuw reglement voor het waterschap Oldambt, besluit van 9 Maart 1900, blz. 65.
—— Opheffing van het waterschap Westerwolde, intrekking van het reglement en oprichting en reglementeering van de waterschappen Pekel A en Westerwolde, besluit van 12 Juni 1900, blz. 105.
—— Aanvulling en wijziging van de reglementen voor de waterschappen Eendracht en Korte Akkers en de Negenboerenpolder, wijziging van het reglement voor het waterschap de Noordermolenkolonie en aanvulling van het reglement voor het waterschap het Veendammer benedenverlaat, besluit van 14 Aug. 1900, blz. 148.
—— Wijziging van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat, besluit van 7 Sept. 1900, blz. 163.
—— Wijziging van het politiereglement op de rivieren en kanalen in deze provincie, nieuwe reglementen voor de waterschappen de

JOURE—LEMMER. (*Spoorweg-*) Onteigening ten algemeenen nutte voor den aanleg van dezen spoorweg, wet van 6 Juni 1900, blz. 104.

KARNEMELKSLAND. Zie *Varkensoord en Karnemelksland, enz.*

KATENDRECHT. Intrekking van het reglement voor dezen polder, besluit van 7 Sept. 1900, blz. 164.

—— Zie verder *Varkensoord en Karnemelksland.*

KLEM. (*De Nieuwe-*) Zie *Nieuwe Klem.* (*De-*)

KONINGSOORDPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Aug. 1900, blz. 148.

KOOIPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 7 Feb. 1900, blz. 60.

KORTRIJK EN GIELTJESDORP. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 10 Aug. 1900, blz. 147.

KWADIJK—VOLENDAM. (*Tramweg-*) Overeenkomst met de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, betreffende den aanleg van een spoorweg (tramweg) van het station Kwadijk—Edam over Edam naar Volendam, wet van 10 Nov. 1900, blz. 227.

LEK. Zie *Rijn.*

LEKDIJK BENEDENDAMS EN IJSSELDAM. (*Hoogheemraadschap van den-*) Wijziging van het reglement op het bestuur en beheer, besluit van 10 Aug. 1900, blz. 147.

—— Nadere wijziging van dit reglement, besluit van 14 Dec. 1900, blz. 240.

LEKDIJK BOVENDAMS. (*Hoogheemraadschap van den-*) Wijziging van het reglement op het bestuur en beheer, besluit van 14 Dec. 1900, blz. 240.

LEKKERKERK. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het uitgraven en omkaden van een balkgat onder deze gemeente, besluit van 26 Maart 1900, blz. 74.

LIMBURG. Gewijzigd reglement op de waterlossingen, besluit van 4 Jan. 1900, blz. 1.

—— Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de vaststelling van den aanvullingsligger der toegangswegen tot de spoorwegstations in deze provincie, besluit van 23 Mei 1900, blz. 101.

LOODSWEZEN. Wijziging van het algemeen reglement op den loodsdienst, besluit van 22 Dec. 1900, blz. 254.

MAAS. (*Oude-*) Zie *Oude Maas.*

MAASLANDSCHEN DAM—DELFT. (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen.*

MARSSUMERPOLDER. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 7 Sept. 1900, blz. 165.

MEER. (*De Oude-*) Zie *Oude Meer.* (*De-*)

MEERENPOLDER. (*Oost- en West-*) Zie *Noordt- Toren- Oost- en West-Meerenpolder.*

MEEUWENOORDSCHE POLDER. (*Noord-*) Zie *Noord-Meeuwenoordsche polder.*

MEPPEL—SMILDE. (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen.*

MINISTERIE VAN WATERSTAAT, HANDEL EN NIJVERHEID. Vaststelling van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1900, wet van 3 Feb. 1900, blz. 34.

—— Verhooging van dit hoofdstuk, wet van 10 Juli 1900, blz. 113.

—— Wijziging van het IXde hoofdstuk der Staatsbegrooting voor 1899, wet van 31 Dec. 1900, blz. 256.

MOERKERKEN. Zie *Beijerland.* (*Oud-*)

MORGEN. (*De* 110-) Zie *Schiebroek.*

NAALDWIJK—MAASSLUIS. (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen.*

NEGENBOERENPOLDER. (*De-*) Aanvulling en wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Aug. 1900, blz. 148.

NES. (*De-*) Beslissing in hooger beroep, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Noordholland, op bezwaren tegen vervening van een gedeelte van den noordelijken berm van den dijk van dezen polder, besluit van 16 Maart 1900, blz. 66.

NIEUW-DROUWEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 22 Oct. 1900, blz. 172.

NIEUWE KLEM. (*De-*) Gewijzigd reglement voor dezen polder, besluit van 7 Sept. 1900, blz. 164.

NOORD-MEEUWENOORDSCHE POLDER. (*De-*) Reglement, besluit van 7 Sept. 1900, blz. 164.

NOORDBRABANT. Oprichting van het waterschap de Gecombineerde Buitengronden van Drimmelen en Geertruidenberg in de gemeenten Made en Drimmelen en Geertruidenberg, besluit van 22 Jan. 1900, blz. 33.

—— Reglement voor het waterschap de Gecombineerde Buitengronden van Drimmelen en Geertruidenberg, en wijziging van de reglementen voor de waterschappen de Bredasche polder, de Koningsoordpolder en de Noordt- Toren- Oost- en West-Meerenpolder, besluit van 14 Aug. 1900, blz. 148.

—— Aanvulling van het reglement voor het heemraadschap van den Roosendaalschen en Steenbergschen Vliet, besluit van 18 Sept. 1900, blz. 169.

—— Wijziging van de regeling in zake de provinciale opzichters van den Waterstaat, besluit van 26 Oct. 1900, blz. 173.

—— Oprichting en reglementeering van het waterschap de Peeldam, wijziging van het reglement voor het waterschap de Ruigenhil,

wijziging van de klassificatie van gebouwde en ongebouwde eigendommen, behoorende tot het waterschap Ter bevordering der verbetering van den waterstaatstoestand in het noordoostelijk gedeelte van Noordbrabant, en wijziging van het reglement van politie op het gebruik der openbare wegen in die provincie, besluit van 7 Nov. 1900, blz. 173.

NOORDERMOLENKOLONIE. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Aug. 1900, blz. 148.

NOORDHOLLAND. Wijziging van het reglement van bestuur voor de vereeniging van polders en oningepolderde landen onder Schoorl en Petten, besluit van 13 Jan. 1900, blz. 31.

—— Wijziging van het reglement voor den polder de Daalmeer, besluit van 10 Aug. 1900, blz. 147.

—— Wijziging van het reglement van bestuur voor den Baafjespolder, besluit van 14 Dec. 1900, blz. 240.

NOORDT- TOREN- OOST- EN WEST-MEERENPOLDER. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Aug. 1900, blz. 148.

NOORD-WILLEMSKANAAL. Nieuw reglement van politie voor het Noord-Willemskanaal en daarmede verbonden wateren, besluit van 14 April 1900, blz. 81.

NOORDZEEKANAAL. Onteigening ten algemeenen nutte voor den aanleg van een stoompontveer in het Noordzeekanaal te Velsen, wet van 10 April 1900, blz. 81. Aanwijzing der te onteigenen perceelen, besluit van 9 Juni 1900, blz. 81.

—— Als voren voor het maken van een nieuwe brug over het Noordzeekanaal in den spoorweg Haarlem—Uitgeest en voor de verlegging van de spoorwegen Haarlem—Uitgeest en Velsen—IJmuiden, wet van 10 Juli 1900, blz. 113.

NIJMEGEN—WAMEL. (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen.*

OLDAMBT. Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 9 Maart 1900, blz. 65.

—— Wijziging van dit reglement, besluit van 17 Sept. 1900, blz. 167.

ONTEIGENING TEN ALGEMEENEN NUTTE. Voor den aanleg van een parallelvaart in de gemeente Bovenkarspel nabij het station Bovenkarspel—Grootebroek van den Staatsspoorweg, wet van 2 Jan. 1900, blz. 1. Aanwijzing der te onteigenen perceelen, besluit van 10 April 1900, blz. 1.

—— Voor de verbetering van het kanaal van Gent naar Ter Neuzen, wet van 10 April 1900, blz. 81. Aanwijzing der perceelen, besluit van 6 Oct. 1900, blz. 81.

—— Voor den aanleg van een stoompontveer in het Noordzeekanaal

te Velsen, wet van 10 April 1900, blz. 81. Aanwijzing der te onteigenen perceelen, besluit van 9 Juni 1900, blz. 81.

ONTEIGENING TEN ALGEMEENEN NUTTE. Voor den aanleg van een locaalspoorweg van Enschedé naar de Nederlandsch-Pruissische grens in de richting van Ahaus, wet van 10 April 1900, blz. 81.

—— Aanwijzing der te onteigenen perceelen ten behoeve van de uitbreiding en betere beveiliging tegen brandgevaar van gebouwen, behoorende tot het Departement van Oorlog te 's Gravenhage, besluit van 28 Mei 1900, blz. 103.

—— Voor den aanleg van een spoorweg van Joure naar Lemmer, wet van 6 Juni 1900, blz. 104. Aanwijzing der perceelen, besluit van 17 Oct. 1900, blz. 104.

—— Voor het maken van een overbrugging van de Oude Maas nabij Spijkenisse, wet van 6 Juni 1900, blz. 104.

—— Voor een stationsemplacement voor den Westlandschen stoomtramweg te Loosduinen, en het verleggen van een gedeelte van dien tramweg in die gemeente, wet van 10 Juli 1900, blz. 112.

—— Voor den aanleg van een afwateringskanaal ten behoeve van gronden te Groningen, wet van 10 Juli 1900, blz. 112. Aanwijzing der perceelen, besluit van 19 Oct. 1900, blz. 112.

—— Voor het maken van een nieuwe brug over het Noordzeekanaal in den spoorweg Haarlem—Uitgeest en voor de verlegging van de spoorwegen Haarlem—Uitgeest en Velsen—IJmuiden, wet van 10 Juli 1900, blz. 113.

—— Voor den aanleg van een visschershaven te Scheveningen, wet van 10 Juli 1900, blz. 113. Aanwijzing der perceelen, besluit van 19 Oct. 1900, blz. 113.

—— Voor den bouw van het stamriool der gemeentelijke rioleering en voor de verbetering van verkeerswegen te 's Gravenhage, wet van 10 Nov. 1900, blz. 121.

OORLOG. (*Departement van-*) Zie *Onteigening ten algemeenen nutte.*

OOSTENSCHE EN WESTENSCHE BUITENDELLEN. (*De-*) Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de keur of politieverordening van dit waterschap, besluit van 14 Maart 1900, blz. 65.

ORANJEKANAAL. Nieuw reglement van politie voor het Oranjekanaal en daarmede verbonden wateren, besluit van 14 April 1900, blz. 81.

OTERDUMMERPOLDER. (*De-*) Wijziging van het besluit tot oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 17 Sept. 1900, blz. 167.

OTTERSPOORBROEK. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 10 Aug. 1900, blz. 147.

OUD-BEIJERLAND. Zie *Beijerland. (Oud-)*

OUDE GEUT. (*De-*) gemeente Midwolda. Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 22 Jan. 1900, blz. 33.

OUDE MAAS nabij Spijkenisse. (*Overbrugging-*) Onteigening ten algemeenen nutte voor het maken dezer overbrugging, wet van 6 Juni 1900, blz. 104.

OUDE MEER. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 7 Sept. 1900, blz. 165.

OUDETRIJNE. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen teruggave van de slikgelden, betaald wegens vervening van een perceel onder deze gemeente, besluit van 7 Mei 1900, blz. 89.

OVERIJSSEL. Wijziging van het reglement voor het waterschap Vollenhove (1e dijksdistrict van Overijssel), besluit van 12 Feb. 1900, blz. 60.

—— Nieuw reglement op de wegen en voetpaden in deze provincie, besluit van 20 Juli 1900, blz. 124.

—— Wijziging der verordening op de vaart met stoomschepen op eenige wateren in deze provincie, besluit van 31 Juli 1900, blz. 137.

PAARDELANDEN-SCHRAPVEEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 7 Feb. 1900, blz. 60.

PAPEKOP EN DIEMERBROEK. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 29 Dec. 1900, blz. 255.

PEELDAM. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 7 Nov. 1900, blz. 173.

PEKEL A. Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 12 Juni 1900, blz. 105.

PETTEN. Zie *Schoorl.*

POLDERS. Zie *Zeeland.*

PUNT. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 22 Oct. 1900, blz. 172.

PUTTEN. (*Voorne en-*) Zie *Voorne en Putten.*

PIJLSWEERT. Opheffing van alle zakelijke lasten, welke eertijds van wege den polder of de heerlijkheid van Pijlsweert werden omgeslagen, met bepaling dat het beheer over de watergangen en waterwerken overgaat op de gemeente Utrecht, besluit van 18 Sept. 1900, blz. 169.

RAVENSWAAIJ. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen het graven van een watergang door het bestuur van dezen dorpspolder, besluit van 20 Nov. 1900, blz. 231.

REEUWIJK. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 8 Aug. 1900, blz. 146.

REIJERWAARD. (*Oud- en Nieuw-*) Wijziging van het reglement voor deze polders, besluit van 8 Aug. 1900, blz. 146.

RHOON. (*De Oude en Nieuwe Maasdijken voor het land van-*) Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de keur op de zee- en rivierwaterkeerende dijken van dit waterschap, besluit van 3 April 1900, blz 77.

RIVIEREN EN KANALEN. Zie *Groningen*.

ROOSENDAALSCHEN EN STEENBERGSCHEN VLIET. (*Heemraadschap van den-*) Aanvulling van het reglement, besluit van 18 Sept. 1900, blz. 169.

ROTTERDAM. Nieuw reglement van politie voor de scheepvaart op de rivieren beneden Rotterdam tot in zee, besluit van 26 Maart 1900, blz. 70.

—— Bekrachtiging eener overeenkomst met de gemeente Rotterdam betreffende de overdracht in beheer en onderhoud van de spoorweghaven te Feijenoord en hare verbinding met de rivier de Nieuwe Maas, wet van 10 Juli 1900, blz. 114.

ROZENDAAL. Wijziging van het reglement voor dezen polder, besluit van 8 Aug. 1900, blz. 146

RUIGENHIL. (*De-*) Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 7 Nov. 1900, blz. 173.

RUINERWOLD. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den ligger van waterleidingen in deze gemeente, besluit van 16 Juni 1900, blz. 105.

RIJN. Nieuwe politiebepalingen voor het vervoer van bijtende en vergiftige stoffen op den Rijn, besluit van 24 Aug. 1900, blz. 155.

—— Aanvulling van het reglement van politie voor de scheepvaart en de vlotvaart op den Rijn met inbegrip van de Waal en de Lek, besluit van 3 Sept. 1900, blz. 161.

RIJWIELEN VOOR DEN RIJKSDIENST. Zie *Circulaires*.

SCHELDE. Nieuw reglement op het bevisschen van de Schelde en Zeeuwsche stroomen, besluit van 17 Aug. 1900, blz. 155.

SCHEVENINGEN. (*Visschershaven te-*) Onteigening ten algemeenen nutte voor den aanleg van deze haven, wet van 10 Juli 1900, blz. 113.

Aanwijzing der perceelen, besluit van 19 Oct. 1900, blz. 113.

SCHIEBROEK, BERG EN BROEK EN DE 110 MORGEN. Wijziging van het reglement voor deze vereenigde polders, besluit van 8 Aug. 1900, blz. 146.

SCHIEVEEN. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de door het bestuur van dezen polder goedgekeurde keur of politieverordening, besluit van 15 Febr. 1900, blz. 61.

SCHILDJERPOLDER. (*De-*) Nieuw reglement voor dit waterschap, besluit van 17 Sept. 1900, blz. 167.

SCHOORL EN PETTEN. Wijziging van het reglement van bestuur voor de vereeniging van polders en oningepolderde landen onder Schoorl en Petten, besluit van 13 Jan. 1900, blz 31.

SLIKGELDEN. Zie *Friesland.*

SPOORWEGEN. Nader vastgestelde voorwaarden, waaronder vergunning wordt verleend tot het, ten behoeve van een stoom- of paardentramweg gebruik maken van Rijkswegen, circulaire van 7 Mei 1900, blz. 91.

—— Nadere regeling van den dienst en het gebruik van spoorwegen, waarop uitsluitend met beperkte snelheid wordt vervoerd, wet van 9 Juli 1900, blz. 108.

—— Toekenning van een renteloos voorschot uit 's Rijks schatkist voor den aanleg van een stoomtramweg van Hoogeveen naar Nieuw-Amsterdam, wet van 9 Juli 1900, blz. 111.

—— Als voren voor den aanleg van een stoomtramweg van Zutphen naar de Pruissische grens in de richting van Emmerik, wet van 9 Juli 1900, blz. 111.

—— Als voren voor den aanleg van een stoomtramweg van Zutphen naar Hengelo (Gelderland), wet van 9 Juli 1900, blz. 111.

—— Als voren voor den aanleg van stoomtramwegen van Wijnjeterp naar Assen, van Steenwijk naar Oosterwolde en van Meppel naar Smilde, wet van 9 Juli 1900, blz. 111.

—— Als voren voor den aanleg van een stoomtramweg van Gouda naar Schoonhoven, wet van 9 Juli 1900, blz. 112.

—— Als voren voor de uitbreiding van den Westlandschen stoomtramweg met lijnen van 's Gravenzande naar den Hoek van Holland, van Naaldwijk naar Maassluis en van den Maaslandschen dam naar Delft, wet van 10 Juli 1900, blz. 112.

—— Als voren voor den aanleg van een stoomtramweg van Nijmegen naar Wamel, wet van 10 Juli 1900, blz. 112.

—— Overeenkomst met de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij, betreffende den aan te leggen spoorweg (tramweg) van het station Kwadijk—Edam over Edam naar Volendam, wet van 10 Nov. 1900, blz. 227.

—— Zie verder *Onteigening ten algemeenen nutte* en *Beslissing in hooger beroep.*

SPIJKENISSE. (*Overbrugging Oude Maas nabij-*) Zie *Oude Maas.*

STAATSBEGROOTING. Zie *Ministerie van Waterstaat, Handel en Nijverheid.*

STEENBERGSCHE VLIET. Zie *Roosendaalsche en Steenbergsche Vliet.*

STEENWIJK—OOSTERWOLDE. (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen.*

STELLENDAM (*De Generale Dijkagie van-*) Wijziging van het regle-

ment voor de polders, genaamd de **Adriana, Eendragt, Hals en** Scharrezee, bekend onder de benaming van —, besluit van 8 Aug. 1900, blz. 146.

TEDINGERBROEKPOLDER. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen de waarneming der betrekking van dijkgraaf van dezen polder, besluit van 30 April 1900, blz. 87.

—— Als voren op bezwaren in zake het voeren van rechtsgedingen naar aanleiding van deze waarneming, besluit van 20 Nov. 1900, blz. 228.

TEN BOER. Beslissingen in hooger beroep op bezwaren tegen den wijzigingsligger der wegen in deze gemeente, besluiten van 26 Nov. 1900, blz. 232—240.

TERNAARDERPOLDER ZEEDIJK. Wijziging van het reglement op het onderhoud, beheer en bestuur, besluit van 14 Dec. 1900, blz. 240.

TER NEUZEN. (*Kanaal van Gent naar-*) Onteigening ten algemeenen nutte voor de verbetering van dit kanaal, wet van 10 April 1900, blz. 81. Aanwijzing der perceelen, besluit van 6 Oct. 1900, blz. 81.

TOREN. Zie *Noordt- Toren- Oost- en West-Meerenpolder. (De-)*

TRACTATEN EN OVEREENKOMSTEN VAN NEDERLAND. Met Pruisen, tot verbetering van het grensgedeelte van de Bocholter Aa of Aastrang, wet van 10 Nov. 1900, blz. 227.

—— Plaatsing in het Staatsblad van deze overeenkomst, besluit van 18 Dec. 1900, blz. 241.

TRAMWEGEN. Zie *Spoorwegen.*

TRIMBEETSTER WATERLOSSINGEN. (*De-*) Oprichting en reglementeering van dit waterschap, besluit van 7 Sept. 1900, blz. 165.

TRIJEGASTERVEENPOLDER. Nieuw reglement voor dezen polder, besluit van 11 Jan. 1900, blz. 23.

—— Wijziging in dit reglement, besluit van 12 Sept. 1900, blz. 166.

UFFELTE. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 10 Aug. 1900, blz. 147.

UITHUIZEN. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen wijziging van den ligger der wegen en voetpaden in deze gemeente, besluit van 4 Oct. 1900, blz. 169.

UITHUIZERMEEDEN. Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen den wijzigingsligger der wegen in deze gemeente, besluit van 22 Feb. 1900, blz. 62

—— Als voren, met vernietiging van een besluit van Gedeputeerde Staten van Groningen, op bezwaren tegen dien wijzigingsligger, besluit van 19 Dec. 1900, blz. 249.

UTRECHT. Wijziging van het reglement voor het hoogheemraadschap van den Lekdijk benedendams en van den IJsseldam en van de

reglementen voor de waterschappen Otterspoorbroek en Kortrijk en Gieltjesdorp, besluit van 10 Aug. 1900, blz. 147.

UTRECHT. Opheffing van alle zakelijke lasten, welke eertijds van wege den polder of de heerlijkheid van Pijlsweert werden omgeslagen, met bepaling dat het beheer over de watergangen en waterwerken overgaat op de gemeente Utrecht, besluit van 18 Sept. 1900, blz. 169.

—— Wijziging van de reglementen op het bestuur en beheer van de hoogheemraadschappen van den Lekdijk benedendams en van den IJsseldam en van den Lekdijk bovendams, en van het reglement voor het waterschap Eemnes, besluit van 14 Dec. 1900, blz. 240.

VARKENSOORD EN KARNEMELKSLAND, DE HILLE EN KATENDRECHT. Intrekking van het reglement voor de gemeenschappelijke belangen van deze polders, besluit van 7 Sept. 1900, blz. 164.

VEENDAMMER BENEDENVERLAAT. (*Het-*) Aanvulling van het reglement voor dit waterschap, besluit van 14 Aug. 1900, blz. 148.

VEENPOLDER ONDER TER IDZARDT EN OLDEHOLTWOLDE. Nieuw reglement voor dezen polder, besluit van 24 Jan. 1900, blz. 34.

VEENSLOOTEN. (*De Beide-*) Zie *Beide Veensloten. (De-)*

VELSEN. (*Stoompontveer te-*) Zie *Noordzeekanaal.*

VERPLAATSINGSKOSTEN. Aanvulling der bepalingen in zake vergoeding van verplaatsingskosten, circulaire van 22 Oct. 1900, blz. 172.

VERVENINGEN. Zie *Drenthe.*

VERVOER VAN BIJTENDE EN VERGIFTIGE STOFFEN. Zie *Rijn.*

VISSCHERSHAVEN TE IJMUIDEN. Zie *IJmuiden.*

VOLLENHOVE (1e dijksdistrict van Overijssel). Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 12 Feb. 1900, blz. 60.

VOORHOFPOLDER. Reglement, besluit van 7 Sept. 1900, blz. 164.

VOORNE EN PUTTEN. Wijziging van het reglement op het gemeen waterstaatsbelang van dit eiland, en van de bepalingen en voorschriften voor het onderhoud der zee- en rivierwaterkeerende dijken, welke in het gemeen waterstaatsbelang van het eiland bestaan en moeten worden onderhouden, besluit van 13 Jan. 1900, blz. 31.

VREDEWOLD. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 17 Sept. 1900, blz. 167.

WAAL. Zie *Rijn.*

WATERLOSSINGEN. Gewijzigd reglement op de waterlossingen in Limburg, besluit van 4 Jan. 1900, blz. 1.

WATERSCHAPPEN. Zie *Noordbrabant.*

WATERSCHAPSBESTUREN. Zie de wet van 10 Nov. 1900, houdende de algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur.

WATERSTAAT. (*Korps en bestuur van den-*) Nadere vaststelling eener instructie voor den dienst en het personeel van den Rijkswaterstaat, beschikking van 6 Aug. 1900, blz. 137.

—— Wijziging van het reglement op den dienst van den provincialen waterstaat in Groningen, besluit van 7 Sept. 1900, blz. 163.

—— Wijziging van de regeling in zake de provinciale opzichters van den Waterstaat in Noordbrabant, besluit van 26 Oct. 1900, blz. 173.

—— Algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur, wet van 10 Nov. 1900, blz. 188. Toelichting van het wetsontwerp, blz. 203.

—— Vaststelling van regelen voor het pensionneeren van en het verleenen van wachtgeld aan ambtenaren en bedienden, in dienst der provincie Zeeland, besluit van 19 Dec. 1900, blz. 245.

WATERSTAATSBESTUUR. Algemeene regels omtrent het waterstaatsbestuur, wet van 10 Nov. 1900, blz. 188. Toelichting van het wetsontwerp, blz. 203.

WATERSTAATSWERKEN. Zie *Friesland.*

WEGEN. Zie *Overijssel, Noordbrabant en Groningen.*

WEGEN. (*Rijks-*) Nader vastgestelde voorwaarden, waaronder vergunning wordt verleend tot het, ten behoeve van een stoom- of paardentramweg gebruik maken van Rijkswegen, circulaire van 7 Mei 1900, blz. 91.

WESTERWOLDE. Opheffing van dit waterschap en intrekking van het reglement en oprichting en reglementeering van een nieuw waterschap Westerwolde, onder de gemeenten Nieuwe Schans, Beerta, Bellingwolde, Wedde, Onstwedde en Vlagtwedde, besluit van 12 Juni 1900, blz. 105.

—— Wijziging van het besluit tot oprichting van dit waterschap, besluit van 17 Sept. 1900, blz. 167.

WESTLANDSCHEN STOOMTRAMWEG. (*Uitbreiding van den-*) Zie *Spoorwegen* en *Onteigening ten algemeenen nutte.*

WIEREN. (*De-*) Uitkeering aan dit waterschap van een gedeelte der slikgelden, opgebracht door de perceelen in den polder de Wieren, besluit van 24 Jan. 1900, blz. 34.

WIPPOLDER. Wijziging van het reglement, besluit van 29 Dec. 1900, blz. 255.

WIJMBRITSERADEELS c. a. CONTRIBUTIE ZEEDIJKEN. Wijziging van het reglement voor dit waterschap, besluit van 13 Jan. 1900, blz. 31.

WIJNJEWERP—ASSEN. (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen.*

IJMUIDEN. Wijziging van het reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden, besluit van 23 April 1900, blz. 86.

IJSSELDAM. Zie *Lekdijk benedendams.*

IJSSELMONDE. Wijziging van het reglement op het gemeen waterstaatsbelang van dit eiland, besluit van 13 Jan. 1900, blz. 31.

ZAANDAM. Bijdrage uit 's Rijks schatkist voor den bouw van eene nieuwe schutsluis te Zaandam, wet van 9 Juli 1900, blz. 112.

ZEELAND. Wijziging van het reglement van politie voor de polders in deze provincie, besluit van 14 Aug. 1900, blz. 149. (Het reglement is zooals het thans luidt in zijn geheel overgenomen).

—— Nieuw reglement op het bevisschen van de Schelde en Zeeuwsche stroomen, besluit van 17 Aug. 1900, blz. 155.

—— Vaststelling van regelen voor het pensionneeren van en het verleenen van wachtgeld aan ambtenaren en bedienden, in dienst der provincie, besluit van 19 Dec. 1900, blz. 245.

ZEEUWSCHE STROOMEN. Nieuw reglement op het bevisschen van de Schelde en Zeeuwsche stroomen, besluit van 17 Aug. 1900, blz. 155.

ZUIDERHOOFDDIEP. Zie *Hoofddiep c. a.*

ZUIDHOLLAND. Wijziging van de reglementen op het gemeen waterstaatsbelang van de eilanden IJsselmonde en Voorne en Putten, en van de bepalingen en voorschriften voor het onderhoud der zee- en rivierwaterkeerende dijken welke in het algemeen waterstaatsbelang van het eiland Voorne en Putten bestaan en moeten worden onderhouden, besluit van 13 Jan. 1900, blz. 31.

—— Wijziging van de reglementen voor den polder Rozendaal, de vereenigde polders Schiebroek, Berg en Broek en de 110 Morgen, de polders, genaamd de Adriana, Eendragt, Hals en Scharrezee, bekend onder de benaming van de Generale Dijkagie van Stellendam, en de polders Reeuwijk, Diederik en Oud- en Nieuw-Reijerwaard, besluit van 8 Aug. 1900, blz. 146.

—— Wijziging van het reglement van politie voor de Gouwe, wijziging van de verordening op de stoomvaart in de boezemwateren, vaststelling van reglementen voor den Noord-Meeuwenoordschen polder en den Voorhofpolder, vaststelling van gewijzigde reglementen voor den polder Charlois, den polder Oud-Beijerland, Moerkerken, Cromstrijen en de Group, en den polder de Nieuwe Klem, en intrekking van de reglementen voor de polders de Hille en Katendrecht en van het reglement voor de gemeenschappelijke belangen van de polders Varkensoord en Karnemelksland, de Hille en Katendrecht, met bepaling, dat op de binnen de bij genoemde reglementen voor de polders de Hille en Katendrecht aangeduide grenzen, voortaan niet meer van toepassing is het algemeen reglement voor de polders in Zuidholland, besluit van 7 Sept. 1900, blz. 164.

ZUIDHOLLAND. Wijziging der voorschriften welke door het bestuur van het hoogheemraadschap van de Alblasserwaard met Arkel beneden de Zouwe, ter verdediging van de dijken moeten worden in acht genomen, besluit van 13 Dec. 1900, blz. 240.

—— Wijziging van de reglementen voor de polders St. Elizabeth, Papekop en Diemerbroek, den Graspolder en den Wippolder, besluit van 29 Dec. 1900, blz. 255.

ZUTPHEN—EMMERIK. (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen*.

ZUTPHEN—HENGELO. (*Stoomtramweg-*) Zie *Spoorwegen*.

ZWIJNDRECHTSCHE WAARD. (*De-*) Beslissing in hooger beroep op bezwaren tegen niet-goedkeuring van een algemeene keur van dit hoogheemraadschap, besluit van 11 Juli 1900, blz. 121.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Een half, ca. fla.	-/ 0.7
Een vervolg, 1750—1760	- 2.5
Twaalfde vervolg, 1761—1765	- 4.5
Derde vervolg, 1766—1768	- 6.75
Vierde vervolg, 1769	- 1.50
Vijfde vervolg, 1770	- 1.75
Zesde vervolg, 1771. Met tijdperk- en zaakregisters op de jaren 1750—1771.	1.—
Zevende vervolg, 1772.	- 2.—
Achtste vervolg, 1773.	- 2.—
Negende vervolg, 1774. Met tijdperk- en zaakregisters op de jaren 1750—1774.	- 2.50
Aanmerkingen Kantoren over de jaren 1750—1772	1.5
Tiende vervolg, 1775	- 2.5
Elfde vervolg, 1776	- 2.50
Twaalfde vervolg, 1777. Met tijdperk- en zaakregisters op de jaren 1750—1777.	4.5
Dertiende vervolg, 1778. Idem op de jaren 1750—1778	4.50
Veertiende vervolg, 1779. Idem op de jaren 1750—1779	5.5
Vijftiende vervolg, 1780. Idem op de jaren 1750—1780	2.50
Zestiende vervolg, 1781. Idem op de jaren 1750—1781	3.50
Zeventiende vervolg, 1782. Idem op de jaren 1750—1782	5.5
Achtiende vervolg, 1783. Idem op de jaren 1750—1783	4.75
Negentiende vervolg, 1784. Idem op de jaren 1750—1784	5.—
Aanmerkingen Kantoren over de jaren 1773—1784	1.50
Twintigste vervolg, 1785. Idem op de jaren 1750—1785	5.—
Een en twintigste vervolg, 1786. Idem op de jaren 1750—1786.	4.5
Twee en twintigste vervolg, 1787. Idem op de jaren 1750—1787.	2.50
Drie en twintigste vervolg, 1788. Idem op de jaren 1750—1788.	2.50
Vier en twintigste vervolg, 1789. Idem op de jaren 1750—1789.	2.50
Vijf en twintigste vervolg, 1790. Idem op de jaren 1750—1790.	2.50
Zes en twintigste vervolg, 1791. Idem op de jaren 1750—1791.	2.50
Zeven en twintigste vervolg, 1792. Idem op de jaren 1750—1792.	2.50
Acht en twintigste vervolg, 1793. Idem op de jaren 1750—1793.	2.50
Negen en twintigste vervolg, 1794. Idem op de jaren 1750—1794.	5.50
Aanmerkingen Kantoren over de jaren 1785—1794	2.40
Dertigste vervolg, 1795. Idem op de jaren 1750—1795	5.50
Een en dertigste vervolg, 1796. Idem op de jaren 1750—1796.	3.—
Twee en dertigste vervolg, 1797. Idem op de jaren 1750—1797.	3.—
Drie en dertigste vervolg, 1798. Idem op de jaren 1750—1798.	5.75
Vier en dertigste vervolg, 1799. Idem op de jaren 1750—1799.	5.75
Vijf en dertigste vervolg, 1800. Idem op de jaren 1750—1800.	2.75
Zes en dertigste vervolg, 1801. Idem op de jaren 1750—1801.	4.25